

© T.C. Kùltür ve Turizm Bakanlığı
Kùtùphaneler ve Yayınlar Genel Mùdùrlùđù

Eser Adı: Mùnirî Dîvânı
Mùellifi: Mùnirî
Hazırlayan: Ersen Ersoy
Yayın Yılı: 2017
ISBN: 978-975-17-3803-5
Ana Yayın Numarası: 3557
Kùltür Eserleri Dizisi-560

Adres: Anafartalar Mahallesi, Cumhuriyet
Caddesi, No: 4, B-Blok, 06030 Ulus/ANKARA
Telefon: 00 90 312 3099001
Faks: 00 90 312 3098998
e-posta: yaphaz@kulturturizm.gov.tr

www.kulturturizm.gov.tr-
<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr>

II. BAYEZİT DEVRİ ŐAİRLERİNDEN MÜNİRİ VE DİVÂNI

(İNCELEME-METİN)

Hazırlayan
Ersen ERSOY

Ankara
2017

KISALTMALAR

AKM: Atatürk Kùltür Merkezi

bkz.: Bakınız

hızl: Hazırlayan

fg: Farsça Gazeller

Mfr: Müfredler

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

MN: Edirneli Nazmî Mecmûatü'n-nezâir

M: Mesnevi

MN: Edirneli Nazmî'nin derleği Mecmau'n-nezâir adındaki mecmua.

Mr: Murabba

K: Kaside

KB: Kùltür Bakanlığı

Ü: İstanbul Üniversitesi Nùshası

PB: Pervan Bey Mecmuası

tg: Türkçe gazeller

thm: Tahmis

tr: Terci-bend

tyđ: Tuyuğlar

vd: Ve diğerleri

vr: Varak

VT: Vatikan Nùshası

VY: Viyana Nùshası

MÜNİRİ'NİN HAYATI, ESERLERİ VE SANATI

HAYATI

Münîrî, aydınlatmak, nur vermek anlamına gelen Arapçadaki -enâre- (انار) fiilinin ism-i fâili olan münîr kelimesine nispet yâsının eklenmesiyle elde edilir. Münîr, aydınlatan, ışık veren anlamlarına gelir. Şâir, veznin icabına göre mahlas olarak hem Münîr hem de Münîrî kelimelerini kullanır.

Münîrî ile aynı dönemde Amasya'da yaşamış olan iki şâir Âftâbî ve Mihrî mahlasları da şâirimizde olduğu gibi güneşle ilgili kelimelerdir. Üç şâirin de güneşle ilgili bir mahlası tercih etmeleri muhtemelen tesadüfî bir durum değildir. Latîfî (ö. 1582), *Tezkiresinin* Mihrî maddesinde her üç şâiri zikrederek bunların hemşehri olduklarını kaydeder.¹ Latîfî'nin kaydı da bu husustaki görüşümüzü destekler mahiyettedir.

Mehmet Tahir *Osmanlı Müellifleri*'nde², Osman Fevzi Olcay *Amasya Meşâhiri*³ ve *Amasya Şehri Tarihi*'nde⁴ Nâil Tuman da *Tuhfe-i Nâilî*'de⁵ şâirin isminin İbrahim Çelebi olduğunu söylerler. Osman Fevzi ve Nail Tuman muhtemelen bu bilgiyi *Osmanlı Müellifleri*'nden almış olmalıdır. *Mecelletü'n-nisâb*'da İbrâhim Münîrî diye birisi kaydedilmekle birlikte bu şahıs çalışmamızın konusu olan şâirden çok daha sonra yaşamıştır.⁶ Münîrî'den bahseden Latîfî (ö. 1582)⁷, Kınalızade Hasan Çelebi (ö. 1604)⁸, Gelibolulu Âlî (ö. 1600)⁹, Kafzâde Fâizî (ö. 1622)¹⁰, Hammer¹¹ ve Tayyazade Atâ¹² şâirin adıyla ilgili herhangi bir bilgi vermezler. Hüseyin Hüsameddin Yasar, *Amasya Tarihi* adlı eserinde şâirden Münîrî Mehmed Çelebi bin Yusuf Çelebi diye bahseder.¹³ Hâlbuki Münîrî'nin Assâr-ı Tebrizîden yaptığı *Mihr ü Müşterî* çevirisinin müellif nüshasındaki ketebe kaydında “*temme'l-kitâbü bi-‘avnillâhi Meliki'l-Vehhâb ‘alâ yedi nâzımihî Münîrî bin Mehemmed*” ifadesi yer alır.¹⁴ Buna göre şâirin adının da mahlasının da Münîrî olması icap eder.

Tertip edeni belli olmayan bir nazire mecmuasındaki kayda göre şâirin mesleği kadılıktır.¹⁵ Mecmuadaki -ûd kafiyeli şiir şâirin divanında da bulunmaktadır. Amasya Tarihinde Münîrî'nin 910 (1504-1505) ve 915 (1509-1510) yılları arasında Şehzade Ahmet'in meclisinde nişancı olduğu kaydedilir.¹⁶ Divandaki şu beyitten onun hem ilmiye hem de askeriye teşkilatından olduğu anlaşılmaktadır:

¹ Rıdvan Canım (hzl.) (2000). *Latîfî Tezkiretü'ş-şuarâ ve Tabsıratu'n-nuzamâ*. Ankara: AKM Yay. 509.

² Bursalı Mehmed Tahir (1333). *Osmanlı Müellifleri*. C. II. İstanbul: Matbaa-i Âmire. 409.

³ Osman Fevzi Olcay. *Amasya Meşâhiri*. İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler. No. Ty. 9382. 150.

⁴ Osman Fevzi Olcay. *Amasya Şehri Tarihi*. Atatürk Kütüphanesi Belediye Yazmaları. No. B. 00002 vr. 46^b.

⁵ Mehmet Nail Tuman (2001). *Tuhfe-i Nailî*. (hzl. Cemal Kurnaz ve Mustafa Tatçı). Ankara: Bizim Büro Yay. 984.

⁶ Müstakîmzâde Süleyman Sadeddin. *Mecelletü'n-nisâb*. Süleymaniye Kütüphanesi Hâlet Efendi. No. 628. vr. 410^b.

⁷ Rıdvan Canım (hzl.) (2000). *Latîfî Tezkiretü'ş-şuarâ ve Tabsıratu'n-nuzamâ*. Ankara: AKM Yay. 509.

⁸ Kınalızade Hasan Çelebi (1989). *Tezkiretü'ş-şuarâ*. Hzl. İbrahim Kutluk. Ankara: TTK Yay. 924.

⁹ Mustafa İsen (1994). *Künhü'l-ahbârın Tezkire Kısmı*. Ankara: AKM Yay. 164.

¹⁰ Kafzâde Fâizî. *Zübdetü'l-eş'âr*. Millet Kütüphanesi. No. Ali Emîrî Manzum 1325. vr. 102^b.

¹¹ Joseph Purgstall Hammer (1836). *Geschichte der Osmanischen Dichkunts bis auf unsere zeit*. Peşte. 304-305.

¹² Tayyazâde Atâ (1293). *Târîh-i Atâ*. C. IV. İstanbul: Yahya Efendi Matbaası. 109.

¹³ Hüseyin Hüsameddin Yasar (1927). *Amasya Tarihi*. C. III. İstanbul: Necm-i İstikbal Matbaası. 248.

¹⁴ Günay Kut (2005). “British Museum'daki Bazı Önemli Türkçe Yazmalar ve Tavâif-i Aşereden Tâife-i Bektaşiyân”. *Yazmalar Arasında*. C. I. İstanbul: Simurg Yay. 50.

¹⁵ *Mecmûa-i Eş'âr*. Süleymaniye Kütüphanesi. Hasan Hüsnü Paşa No. 1031. vr. 103b.

¹⁶ Hüseyin Hüsameddin Yasar (1927). *Amasya Tarihi*. C. III. İstanbul: Necm-i İstikbal Matbaası. 248, 255.

Devlet-i 'uqbâ dilerseñ kendüñi hâk it Münîr
N'ola olduñsa cihânda şâhibü's-seyf ve'l-kalem (tg 195/5)

Münîrî, *Mihr ü Müşterî* tercümesindeki bir beyitte de sipahi olduğunu ifade eder.¹⁷

Münîrî, II. Bayezit ve oğlu Şehzade Ahmet Amasya'da sancak beyliği yaparken onların meclisinde bulunmuştur. Onun her iki idareciye sunduğu kasideler nazım şekilleri incelenirken ele alınacaktır.

Münîrî, şiirin yanında inşâ ilmiyle ve hat sanatıyla da uğraşmıştır.¹⁸ Münîrî'nin zamanında Amasya'da Şeyh Hamdullah gibi ekol tesis eden bir sanatkarın varlığı onun hatla iştiğal etmesini alelade bir şey kılacak bir durumdur. Bununla birlikte hatla ilgili biyografi kaynaklarında onun ismine tesadüf edilmez.

Şâir, 887 (1482-1483) yılında iki evladını kaybetmiştir. Onların vefatları üzerine elli dört beyitlik bir mersiye kaleme almıştır.

Münîrî, şu beyitlerde aksak olduğunu söyler:

Görmek isterseñ Münîr İstanbula var Rûmdan
'Āşîka Bağdâd ırağ olmaz getürme 'özü-i leng (tg 154/9)

Mest-i 'ışık-ı yârsın refâruñı gördüm Münîr
Zâhir oldı tınma dağı ço getürme 'özü-i leng (tg 161/5)

Bursalı Mehmet Tahir, Münîrî'nin 927 (1520) yılında Sofya'da vefat ettiğini kaynak belirtmeden kaydeder.¹⁹ Bundan başka Münîrî'den bahseden hiçbir biyografi kaynağı onun ne zaman ve nerede vefat ettiğini söylemez. Ancak Evliya Çelebi, onun Amasya'da medfun olduğunu ifade eder.²⁰

ESERLERİ

Münîrî, *Divan*, *Siyer-i Nebî* gibi iki manzum eser telif etmiştir. Ayrıca Assâr-ı Tebrizî'nin *Mihr ü Müşterî* mesnevîsini Türkçe'ye tercüme etmiştir. Bunların yanında *Mecmû-i Münşeât* ve *Mecmûa-i Târihiyye* adında iki mensur eseri vardır. *Osmanlı Müellifleri'nde* fıkıhtan bir risalesi olduğu kaydedilir. Bu kayda şüpheyle yaklaşmak gerekir. Süleymaniye Kütüphanesi Lâleli Bölümü 3653 numarada İbrahim Münîrî isimli birine ait Arapça *Risâle Fî'l-Fıkh* adında bir eser vardır. Şâirin isminin İbrahim olmadığı hayata anlatırken tartışıldı ve İbrahim Münîrî isimli bir şahsın araştırmamızın konusu olan şâirden çok sonra yaşadığı anlatıldı. Bundan dolayı Münîrî'nin fıkıhla ilgili bir eseri olduğu iddiasının yanlış olduğu kanaatindeyiz.

Mihr ü Müşterî Çevirisi

Assâr-ı Tebrizî'nin (ö. 1381) *Mihr ü Müşterî* mesnevîsinin Farsça'dan manzum tercümesidir. Assâr eserini Celâyir hükümdarı Sultan Üveys'e sunmuştur. Aslı beş bin yüz beyit civarında olan mesnevîye Münîrî bin beyit kadar ilave etmiştir. Belirtilen bin beyit

¹⁷ Ayten Akmandor (1983). *Münîrî ve Mihr ü Müşterîsi*. Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi. II.

¹⁸ Ayten Akmandor (1983). *Münîrî ve Mihr ü Müşterîsi*. Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi. III.

¹⁹ Bursalı Mehmed Tahir (1333). *Osmanlı Müellifleri*. C. II. İstanbul: Matbaa-i Âmire. 409.

²⁰ Evliya Çelebi (1999) *Seyahatname*. C. II. (hızl. Zekeriyâ Kurşun vd). İstanbul: Yapı Kredi Yay. 99.

içerisinde iki kaside on bir gazel ve çeşitli manzumeler vardır.²¹ Mefâîlün Mefâîlün Feûlün kalıbıyla yazılmış olan *Mihr ü Müşterî* çevirisinin bilinen iki nüshası vardır. Bunlardan ilki İngiltere’de British Museum’da bulunmakta olup numarası Or. 7742’dir. Bu eserin özelliği müellif hattı olmasıdır. Adı geçen eserin ketebe kaydından şâirin kendi ve babasının adları anılmıştır. Buradan hareketle Münîrî’nin hattatlık yönünün olduğu anlaşılmaktadır. Bu nüshanın dolayısıyla eserin yazılış tarihi 9 Şevval 892/28 Eylül 1487’dir. İngiltere nüshası Günay Kut tarafından tanıtılmıştır.²² Diğer nüsha ise Millet Kütüphanesi Ali Emîrî Manzum 1185 numara kayıtlıdır.

Eser, İstahr padişahı Şâpur’un şehzadesi Mihr ile onun vezirinin evladı Müşterî arasında geçen aşk hikâyesini anlatır. Bütün kahramanların isimleri gökyüzüyle ilgili kavramlardan seçilmiştir. Bundan dolayı *Mihr ü Müşterî*’yi allegorik olarak nitelendirmek mümkündür.

Manzum Siyer-i Nebî

Edebiyatımızda Hz. Peygamberle ilgili pek çok eser kaleme alınmıştır. Bu türler içerisinde onun hayatını anlatan siyerin müstesna bir yeri vardır. Ecdadımız peygamber sevgisiyle azımsanmayacak sayıda siyer kaleme almışlardır.²³

Eserin ünik nüshası Topkapı Sarayı Kütüphanesi Koğuşlar Kitaplığı 994 ve 995 numarada yer almaktadır. İki ciltten meydana gelen eser, yedi cüz ihtiva eder. Birinci ciltte ilk üç cüz, ikinci ciltte kalan dört cüz bulunmaktadır. Birinci cüz 1b-202b, ikinci cüz 203a-283a, üçüncü cüz 283b-421b, dördüncü cüz diğer cildin 1b-164a, beşinci cüz 164b-264a, altıncı cüz 264b-342a, yedinci cüz 343a-445b varakları arasında yer almaktadır. Eserde yanlış ciltlenmekten dolayı sayfalar arasında karışıklık bulunur. Yaklaşık otuz üç bin beyitten müteşekkil olan bu kitap edebiyatımızdaki en hacimli manzum eserlerdendir. Mesnevînin vezni mefâîlün mefâîlün feûlüdür. Manzum *Siyer-i Nebî*’nin sonundaki ketebe kaydına göre eser, Mustafa bin Hacı Mehmed bin Mahmud adlı bir müstensih tarafından 930/1523-1524 senesinde istinsah edilmiştir.

Her ne kadar bu mesnevînin çalışmamızın konusu teşkil eden Münîrî’ye aidiyeti hususunda kesin bir delil olmasa da eserin bitirildiği tarihe kadar yaşamış ve aynı mahlası kullanan başka bir şâir bulunmadığından, Manzum *Siyer-i Nebî*, *Divan*, *Mihr ü Müşterî Çevirisi* gibi eserlerdeki sade Türkçe, çok aruz kusuru, cinasa düşkünlük, benzer cinasların bu eserlerde bulunması, atasözü ve deyimlerin çokça kullanılması gibi özelliklerden yola çıkarak bu eserin de Amasyalı Münîrî’ye ait olması çok kuvvetle muhtemeldir.

Türkçe hususunda önemi haiz olduğunu düşündüğümüz *Manzum Siyer-i Nebî*’nin farklı kısımları ile ilgili Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsünde dört doktora çalışması yapılmıştır.

Mecmûa-i Münşeât

Bu eserin varlığından *Amasya Tarihi* adlı eserde bahsedilmektedir. Hatta adı geçen kitabın kaynaklarından birisi de budur. Hüseyin Hüsameddin, Münîrî’nin *Mecmûa-i Münşeât* adlı eserinin İstanbul’da Veliyyüddin Efendi Kütüphanesinde olduğunu belirtir.²⁴ Daha

²¹ Ayten Akmandor (1983). *Münîrî ve Mihr ü Müşterî*. Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi. XIII.

²² Günay Kut (2005). “British Museum’deki Bazı Önemli Türkçe Yazmalar ve Tavâif-i Aşereden Tâife-i Bektaşiyân”. *Yazmalar Arasında*. C. I. İstanbul: Simurg Yay. 49.

²³ Mehmet Atalay (1999) “Türk edebiyatında Sîretü’n-nebî” *İslâmî Edebiyat*. (XXIV): 61-64.

²⁴ Hüseyin Hüsameddin Yasar (1927). *Amasya Tarihi*. C. III. İstanbul: Necm-i İstikbal Matbaası. 243.

önceleri Bayezit Camii içerisinde bulunan Veliyyüddin Efendi Kütüphanesi bugün Bayezit Devlet Kütüphanesin’de yer almaktadır. Ancak mezkûr kütüphanede yaptığımız araştırmalarda bu esere rastlayamadık.

Tezkiretü’l-Vekâyî

Osman Fevzi *Amasya Meşâhiri*²⁵ ve *Amasya Şehri Tarihi*²⁶ isimli eserlerinde Münîrî’yi Amasya’da yetişen tarihçilerden biri olarak tanıtır. Yani müellif onun şâirliğinden ziyade tarihçiliğinin altını çizer. Hüseyin Hüsameddin’in *Amasya Tarihi* adındaki eserinin Şehzade Ahmet dönemiyle ilgili kaynağı *Tezkiretü’l-Vekâyî*’dir. Hüseyin Hüsameddin bu eseri *Mecmûa-i Târihiyye* olarak adlandırıp Amasya eşrafından Şeyh Alizâde Abdullah Efendinin hanesinde gördüğünü ve daha sonra çıkan bir yangında yandığını teessürle anlatır.²⁷ Eserin isminin *Tezkiretü’l-Vekâyî* olduğunu kaydeden Bursalı Mehmed Tahir’dir.²⁸

Dîvân

Üç divan nüshasından ve bazı önemli mecmualardan istifade ederek tesis ettiğimiz Münîrî Divanının tenkitli metninde iki mesnevî, iki terci’-bend, yirmi dokuz kaside, bir tahmis, bir murabba’, yüz elli Farsça gazel, üç yüz otuz Türkçe gazel, yirmi bir tuyuğ, on yedi muamma, dokuz müfred ve bir tarih kıt’ası bulunur. Şâir, bu şiirler içerisinde bilhassa gazel şeklinde başarılıdır. Münîrî’nin tespitlerimiz dışında günümüze ulaşmamış çeşitli şiirleri olması muhtemeldir. Şâir, çok sayıda kaside ve gazel yazdığını şu beyitte belirtmiştir:

Gazel çok söyledüm didüm kaşîde
Ki her birinden olur yüz cerîde²⁹

Münîrî divanının tenkitli metninde yüz ellisi Farsça üç yüz otuzu Türkçe toplam dört yüz seksen gazel vardır. Şâir kendi gazelini sûznâk olarak tanımlar (tg 115/5). Şu beyitte gazellerini âşıkane olarak nitelendirir.

Mest-i cām-ı bâde-i bezm-i elestem ğam degül
Geh ğazel-h’ân olsam itsem ‘âşıkâne geh sürüd (tg 37/6)

Münîrî, nazım şekilleri içerisinde en çok gazelde başarılıdır. O bunu Mesnevî’nin Mevlânâ’ya hâs olması gibi sevgilinin güzellik devrinde kendisine gazel-gülüğün sunulduğunu ifade eder. Farsça gazellerinde aşıkâr bir Hâfız etkisi vardır. Eğridirli Hacı Kemal’in nazireler mecmuasında bahs redifli bir, Pervane Bey’in mecmuasında elli beş, Edirneli Nazmî’nin mecmuasında altmış dört gazeli bulunan şâir, bu yönüyle nazire mecmualarında şiirine en fazla yer verilenler arasındadır. Buna binaen onun aynı zamanda nazire şâiri olduğunu ifade etmemiz yanlış olmaz. Nazire mecmualarına göre Münîrî, Kemâl-i Zerd, Necâtî (ö. 1509), Mesîhî (ö. 1512), Şâhidî, Karamanlı Nizâmî(ö. 1469-73?), Ahmedî (ö. 1412), Cem Sultan(ö. 1495), İvazpaşazade Atâyî (ö. 1438?), Ahmed Paşa (ö. 1496), Atâ, Revânî, Sâfi mahlaslı Cezerî Kâsım Paşa (ö. 1484) gibi şâirlere nazireler söylemiştir. Türkçe gazeller arasındaki yüz yirmi beşinci şiir, yirmi dokuz beyittir. Mutavvel gazel olarak adlandırabileceğimiz bu manzume bir elifnamedir. Şâir gazellerinde iddialıdır. Bunu kendi gazellerinin rintler meclisinin mumu olduğunu söyleyerek iddia eder:

²⁵ Osman Fevzi Olcay. *Amasya Şehri Tarihi*. Atatürk Kütüphanesi Belediye Yazmaları. No. B. 00002 vr. 150.

²⁶ Osman Fevzi Olcay. *Amasya Meşâhiri*. İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler. No. Ty. 9382. 46^b.

²⁷ Hüseyin Hüsameddin Yasar (1927). *Amasya Tarihi*. C. III. İstanbul: Necm-i İstikbal Matbaası. 243.

²⁸ Bursalı Mehmed Tahir (1333). *Osmanlı Müellifleri*. C. II. İstanbul: Matbaa-i Âmire. 409.

²⁹ Ayten Akmandor (1983). *Münîrî ve Mihr ü Müşterîsi*. Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi. IV.

Ân ki der-meclis-i rindân ki şevved şem^c Münîr

Bes ğazelhâ-yı ter ü nâzûk ü rengîn-i menest (fg 34/5)

Bilindiği üzere şâirler kafiye ve redif imkanı buldukları başka bir deyişle daha kolay şiir yazabildikleri harfleri tercih ederler. Divanlarda peltek se, sâd, dâd, tı, zı, ayn, gayn gibi Arap harfleriyle kafiyeli şiirler çok azdır. Münîrî'nin gazellerindeki harf tercihlerine gelince şâir, yüz elli Farsça gazelerinden dokuzunu elif (ل), birini be (ب), otuzunu te (ت), birini ha (ح), otuz üçünü dal (د), sekizini rı (ر), ikisini ze (ز), birini sin (س), ikisini şın (ش), birini fe (ف), ikisini kaf (ق), dördünü kef (ك), altısını lâm (ل), yirmi üçü mim (م), dokuzunu nun (ن), beşini vav (و), sekizini güzel he (ه), beşini de yâ (ی) harfiyle kaleme almıştır.

Şâirin Türkçe gazellerindeki harf tercihlerine gelince, üç yüz otuz gazelden on ikisini elif (ل), dokuzunu be (ب), on birini te (ت), birini peltek se (ث), ikisini cim (ج), birini ha (ح), yedisini dal (د), birini zel (ذ), seksen biri rı (ر), onu ze (ز), ikisi sin (س), ikisi şın (ش), biri sad (ص), biri tı (ط), üçü ayn (ع), biri gayn (غ) biri fe (ف), altısı kaf (ق), yirmi üçü kef (ك), on dördü lam (ل), on altısını mim (م), otuz ikisini nun (ن), üçü vav (و), elli beşi güzel he (ه), otuz beşi yâ (ی) harfiyle kaleme alınmıştır. Buna göre şâir Farsça gazellerinde daha çok te ve mim harflerini Türkçe gazellerinde ise rı, güzel he ve yâ harflerini tercih etmiştir. Münîrî'nin gazelleri beyit sayısı bakımından değerlendirilecek olursa bu şiirlerin kahir ekseriyetinin beş beyit olduğu görülür. Beşten daha fazla beyit ihtiva eden gazel çok azdır.

Münîrî'nin Farsça gazellerinde Hâfız-ı Şîrâzî etkisi aşikârdır. Yaptığımız çalışma neticesinde divandaki iki, on, on iki, on altı, on sekiz, yirmi üç, yirmi beş, otuz dört, kırk üç, elli bir, elli altı, altmış üç, altmış dört, yetmiş üç, seksen dört, yüz otuz üç ve yüz otuz altı numaralı Farsça gazellerin Hâfız'a nazire olduğunu tespit ettik.³⁰

Divanda toplam yirmi dokuz kaside mevcuttur. Bunlardan biri tevhit, ikisi naat, biri Hz. Hasan ve Hüseyin'e mersiye, ikisi mev'iza, biri Hz. Ali'ye methiye, on dördü II. Bayezit'e methiye, yedisi Şehzade Ahmet'e methiye, biri şâirin evlatlarına mersiyedir. Bu şiirlerden bazıları Farsça, bazıları Türkçe bir kısmı ise her iki dilde kaleme alınmıştır.

Şâirin Farsça kasidelerinde klasik İran edebiyatının kasidecilikle şöhret bulmuş nazımları Zahîr-i Fâryâbî ve Selmân-ı Sâvecî'nin (1309-1376?) etkisi görülür. Münîrî adı geçen her iki şâiri de zikreder. Bunlara ilave olarak Farsça kasidelerinin bir kısmı bu şâirlere nazire niteliğindedir. Divandaki Fâ^c ilâtün/fâ^c ilâtün/fâ^c ilâtün/fâ^c ilün vezinli ve -âst kafiyeli naat Selman-ı Sâvecî'ye, Me^f ülü/fâ^c ilâtü/mefâ^c ilü/fâ^c ilün vezinli –erest kafiyeli methiye, Me^f ülü/Fâ^c ilâtü/Mefâ^c ilü/Fâ^c ilün vezinli, -ân dehed kafiye ve redifli kaside, Me^f ülü/Fâ^c ilâtü/Mefâ^c ilü/Fâ^c ilün vezinli, -ân nihâd kafiye ve redifli methiyeler hem Selman'a³¹ hem de Zahîr'e³² nazire olarak yazılmıştır.

Türkçe kasidelere gelince bunlarda II. Murat dönemi şâirlerinden Edirneli İvazpaşazade Atâyî (ö. 1438?) ve Fatih Sultan Mehmet devri şuarasından Ahmed Paşa (ö. 1496) etkisi öne çıkar. Münîrî divanındaki Me^f ülü/fâ^c ilâtü/mefâ^c ilü/fâ^c ilün vezinli ve –â kafiyeli naat ile aynı vezindeki –âl kafiyeli manzume, Fâ^c ilâtün/fâ^c ilâtün/fâ^c ilâtün/fâ^c ilün vezinli ve ânıdur, -în, –er güneş kafiye ve redifli şiirler, Me^f ülü/mefâ^c ilü/mefâ^c ilü/fe^c ülün vezinli ve –â kafiyeli kasideler Ahmed Paşa'ya naziredir.³³ Zikri geçen son şiir hem Ahmed Paşa hem de Münîrî de Bahariyyât başlığını taşımaktadır. Bunların içerisinde bilhassa güneş

³⁰ Hâfız-ı Şîrâzî (1290). *Dîvân*. İstanbul. 5, 9, 48, 42, 32, 35, 23, 30, 104, 95, 71, 106, 99, 97, 131, 193, 192.

³¹ Selmân-ı Sâvecî (1336), *Dîvân*. (hzl. Mansur Müşfik). Tahran. 416, 423, 460, 469.

³² Zahîr-i Fâryâbî (yty). *Divan*. Tahran. 32, 60, 62.

³³ Ahmed Paşa (2005). *Divan*. (hzl. Ali Nihat Tarlan). İstanbul: MEB Yay. 13, 52, 68, 80, 85, 131.

redifli kaside önemlidir. Edebiyatımızda ilk önce Atâyî güneş redifli kasideyi söylemiş, Ahmet Paşa'nın naziresiyle bu şiir meşhur olmuştur. Münîrî onlara nazire olarak kaleme aldığı şiirinde bu şâirleri zikreder.

Güş-vâr-ı dehre bir dürr-i yetim olduğuçün
N'ola didiye ' Aţâyî k'oldı dür-perver güneş

Merd iken çâbük-süvâr ol nürdan şalvâr ile
Bellüsüz k'Ahmed neden dir aña bî-mîzer güneş (k 18/19, 20)

Divanda yer alan ve ağaç şeklinde yazılmış olup müşeccer olarak adlandırılan iki kaside bahsi lüzumlu olan şiirlerdir. Adı geçen şiirlerden bir Türkçe diğeri Farsçadır. Bu iki kaside edebiyatımızda çok fazla örneği olmayan bu türün ilk örneklerindedir. Ayrıca o devirde şiirde şekille ilgili arayışların olduğunu göstermesi bakımından manidardır.

Münîrî divanında iki adet kısa mesnevî bulunur. Bunlardan ilki tevhit türünde olup mefâilün/mefâilün/feülün vezniyle yazılmıştır. Kırk dokuz beyitten müteşekkil olan mesnevî, her üç nüshanın da ilk şiiridir. Farsça ve Türkçe kaleme alınmıştır. Şâir, Allah'ın kudretinin sonsuzluğunu ve onun sıfatlarını anlatmıştır. Onun her türlü kötülükten münezzehe olduğunu ve her şeyin kendisine muhtaç olduğunu vurgulamıştır. Hz. peygamber, dört halife ve on iki imamı zikrederek onların hatırına kendisinin bağışlanmasını, çünkü günahkar olduğunu ifade etmiştir.

Dîvânda yer alan ikinci mesnevî, Lâdik şehri ve Şehzade Ahmet methiyesidir. Pek çok cinaslı beytin yer aldığı bu şiirde şehzade ve maiyetindekilerin atlarına binerek Lâdik şehrine doğru yola çıkmaları ormanlık yerlerden, zor geçitlerden geçerek havası ve suyu güzel olan bu şehre ulaşmaları anlatılır. Daha sonra şehzade ve gittikleri yer methedilir. Bu şiirde diğer mesnevî gibi Mefâ'ülün/mefâ'ülün/fe'ülün kalıbıyla yazılmış olup seksen bir beyitten müteşekkindir.

Çalışmamızda on yedi muamma tespit ettik. Bunların cevabında Ali Bey, Mehemed, Hüseyin, Saîd, Sultan Bayezit, Şükri, Seydî, Dede, Hamza, Ahmed Bey, Mehemed, Murad, Seyfi, Îsâ, Hüsam, İskender ve Kemal gibi isimler çıkar. Bu muammaların biri dışında diğerleri Türkçedir.

Münîrî divanında yedi bendden meydana gelen, Türkçe kaleme alınmış bir mütekerrir murabba bulunmaktadır. Şiir, Mef'ülü/mefâ'ülü/mefâ'ülü/fe'ülün vezniye yazılmıştır. Saki, bahar, sevgili ve ney sesinden bahseden duygu dolu, coşkulu bir şiiridir. Sadece Vatikan nüshasında bulunan murabba'a müstensih hatasından dolayı gazeller arasında yer verilmiştir.

Divanda dokuz müfret yer almıştır. Bunlar sadece Vatikan nüshasında vardır. Bütün müfretler Türkçe kaleme alınmıştır.

Münîrî sadece bir adet tahmis kaleme almıştır. Şiir, Farsça yazılmış olup Hafız'ın *Der-meclis-i mâ 'ıtr me-y-âmîz ki hâ mest/Her-dem zi-ser-i zülf-i to hoş-büy-ı meşâ mest* matlalı gazelinin her beytine üçer mısra ilave etmek suretiyle meydana getirilmiştir. Tahmisin ölçüsü Mef'ülü/mefâ'ülü/mefâ'ülü/fe'ülün'dür. Münîrî'nin Hafız'ın mısralarını kendi şiirlerine serpiştirmesi, onun gazelini tahmis etmesi ve bazı gazellerinin ona nazire niteliğinde olması şâirin ondan ne kadar etkilendiğini göstermesi bakımından zikri lüzumlu hususiyetlerdir.

Divanda iki beyitten meydana gelen bir tarih kıt'ası vardır. Farsça yazılan bu kıt'a, hicretin 889. (1484) yılında II. Bayezit'in musalla bina ettirmesine düşürülmüştür.

Münîrî divanında iki adet Türkçe terci'-bend bulunmaktadır. Bunlardan ilki Mefâ'îlün/mefâ'îlün/fe'ülün vezninde kaleme alınmış olup naat türündedir. Bu şiir beş bendden meydana gelmiştir. Şiirde Hz. peygamber tebcil edilmiş, onun mucizelerine değinilmiş, Allah'ın sevgilisi olduğu vurgulanmıştır. İkinci terci, Mef'ülü/mefâ'îlün/fe'ülün vezniyle yazılmış olup beş bendden müteşekkil bir şiirdir. Bu manzumede âşıkâne duygular işlenmiştir.

Tuyuğ, Türk edebiyatında ortaya çıkmış olan ve bize has olan nazım şekillerinden biridir. Münîrî divanında yirmi bir adet tuyuğ tespit ettik. Bunların ikisi Farsça, on dokuzu Türkçedir. Divanın elimizdeki üç nüshasında da bu şiirler rubâî başlığını taşımaktadır. Bu durum klasik edebiyat araştırmalarında sıkça karşılaşılan bir sorundur. Genellikle müstensihler dört mısradan meydana gelen her şiire rubâî başlığını koymuşlardır. Bu da rubâî ile tuyuğ, dübeytî gibi şekillerin karıştırılmasına yol açmıştır.³⁴ Bilindiği üzere rubâî kendine has vezni olan bir nazım şeklidir. Hâlbuki Münîrî divanındaki yirmi bir şiirin yirmisi Fâ'îlâtün/fâ'îlâtün/fâ'îlün, biri Mefâ'îlün/mefâ'îlün/fe'ülün vezniyle kaleme alınmıştır. Bunlarsa tuyuğ kalıplarıdır. Şâirin daha önce Edirneli Âtâyî'den etkilendiğini belirtmiştik. Âtâyî (ö. 1438?) Anadolu sahasında tuyuğ yazan birkaç şâirden biridir. Münîrî'nin yirmi bir tuyuğ yazarak bu şekle divanında yer vermesinin sebebinin ondaki Âtâyî etkisi olduğunu tahmin ediyoruz. Çalışmamızın neticesi olarak Münîrî'nin de Anadolu sahasında tuyuğ yazan şâirlerden biri olduğu ortaya çıkmıştır. Tuyuğ şeklinin tam manasıyla açıklığa çıkarılabilmesi için daha teferruatlı çalışmalar yapılmalıdır. Çünkü daha önce de ifade edildiği gibi rubâî, tuyuğ, nazım, dübeytî gibi şekiller müstensihlerce birbirine karıştırılmıştır.

Münîrî'nin kullandığı vezinleri nazım şekillerine göre şöyle bir tablo halinde gösterebiliriz:

Hezec	M	K	T	Mr	Th	FG	TG	Ty	Mu	Mfr
Mefâ'îlün/mefâ'îlün/mefâ'îlün/mefâ'îlün						10	5			
Mefâ'îlün/mefâ'îlün/fe'ülün	2		1			12	16	1	4	3
Mef'ülü/mefâ'îlün/mefâ'îlün/fe'ülün		3		1	1	8	42			
Mef'ülü/Mefâ'îlün/Fe'ülün			1				1			
Recez										
Müfteilün/mefâ'îlün/müfteilün/mefâ'îlün						1				
Remel										
Fâilâtün/fâilâtün/fâilâtün/fâilâtün		14				47	139		8	
Fâilâtün/fâilâtün/fâilün						8	5	20	4	5
Fe'îlâtün/fe'îlâtün/fe'îlâtün/fe'îlün		2					45			
Fe'îlâtün/fe'îlâtün/fe'îlâtün/fe'îlâtün						21				
Fe'îlâtün/fe'îlâtün/fe'îlün						1				
Münserih										
Müfteilün/fâilün/müfteilün/fâilün							1			
Muzâri										
Mef'ülü/fâilâtü/mefâ'îlün/fâilün		9				27	57			
Mef'ülü/fâilâtün/mef'ülü/fâilâtün						2	1			
Müctes										
Mefâ'îlün/feilâtün/mefâ'îlün/feilün		1				11	2			
Cedîd										
Feilâtün/mefâ'îlün/feilün						2	15		1	1

³⁴ Sebahat Deniz (2006). "Dübeyt (Dübeytî) Hakkında". *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*. (XIV): 91.

Mütekârib									
Feûlün/feûlün/feûlün/feûlün/feûl						1			

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere şâir hezec, recez, remel, münserih, muzari, müctes, cedid ve mütekarib bahirlerinden ölçüler kullanmayı tercih etmiştir. Diğerlerinde az sayıda şiir kaleme alırken remel ve hezec bahirlerinde pek şiir yazmıştır. Mesnevilerin her ikisini de aynı vezinle kaleme almıştır. Mevcut şiirlerin büyük bir kısmını oluşturan kaside, Farsça gazel, Türkçe gazel ve muammalarda XV. ve XVI. yüzyıllarda yaşayan klasik şâirlerimizin genel eğilimine paralel olarak en çok Fâilâtün/fâilâtün/fâilâtün/ fâilâtün veznini kullanmıştır.³⁵ En çok bu vezni kullanan başka klasik şâirleri zikretmek gerekirse bunlardan Necâtî, Ahmed Paşa (ö. 1496), Zâtî, Figânî, Bâkî, Cafer Çelebi, Meâlî gibi şâirleri örnek olarak gösterebiliriz.³⁶ Diğer şâirlerde de çok büyük bir ihtimalle adı geçen vezin, kullanım sıklığı bakımından birinci sırada yer alır. Onların bu vezni tercih etmeleri tesadüfi değildir. Aynı cüzlerin tekrarı hem ahengi sağlamakta hem de şiirin kolay söylenmesine sebep olmaktadır. Çağatay edebiyatında bestelenen türkü formu ile Irak Türkleri arasındaki azadvari bu vezinle söylenir.³⁷ Buradan hareketle gerek halk şâirlerinin gerekse klasik şâirlerin kolay söylenmesi ve Türk müzikalitesine uygun olması gibi sebepler dolayısıyla en çok bu vezni tercih ettiklerini ifade edebiliriz. Tuyuğa gelince, o zaten kendine has vezni olan bir nazım şeklidir. Sadece bir tuyuğda diğerlerinden farklı olarak Mefâilün/mefâilün/feûlün vezni kullanılmıştır. Terciler, murabba ve tahmis hezec bahirlerinden birer vezinle şiir yazmıştır.

Münîrî'nin vezin kullanımı hususunda dikkati çeken noktalardan biri bazı Türkçe kelimelerde ilk hecede ve bazı eklerde med yapmasıdır. Buna örnek olarak al (tg 46/5), taş (tg 106/5, 135/2), baş (tg 135/1) gibi kelimeleri ve –daş ekini gösterebiliriz. Aşağıdaki ilk beyitte Türkçe taş kelimesinde, ikinci beyitte ise –daş ekinde med yapılmıştır³⁸:

La' lüh var iken gevher aňan kimseyi ey dost
 ˆUşşâk arasında sürüben şaşlaruz biz (tg 135/2)

Mecnün ile Vâmık gibi ˆ âlemde Münîrî
 Dîvânelerüz pes niçe yoldâşlaruz biz (tg 135/5)

Münîrî aruzu kullanma bakımından çok başarılı bir şâir değildir. Onda kusur kabul edilen zihaf ve imale gibi durumlara sıkça rastlanır. Uzun okunması gereken bir ünlünün kısa yani açık heceyle okunması demek olan zihafın pek çok örneği vardır. Zihaf edebi metinlerde hem ahengi bozmakta hem de metnin edebi değerini düşürmektedir. Örnek vermek gerekirse aşağıdaki beyitlerde yer alan sâkî ve tûtî kelimelerinin ikinci heceleri aslen uzunken vezin gereği kısa okunması lazım gelir:

Sâkıyâ cām-ı şabūhı berü şun nūş idelüm
 Başladı nağme-i dil-sūzına çün çeng ü rebâb (tg 17/4)

Şekker lebüh ki tūtî-i cāna ğidā virür
 Biň dürlü zevk ile dile her dem şafā virür (tg 59/1)

³⁵ Haluk İpekten (2003). *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*. İstanbul. Dergâh Yay. 216.

³⁶ Barbara H. Flemming (1994) "Notes On Aruz In Turkish Collections" *Arabic Prosody and It's Applications In Muslim Poetry*. İstanbul. 64.

³⁷ Fuat Köprülü (1999). *Edebiyat Araştırmaları*. Ankara: Akçağ Yay. 347-48.

³⁸ Bu konuda daha teferruatlı bilgi için bkz. Hakan Taş (2008). "Klasik Türk Şiirinde Türkçe Sözcüklerde Med". *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*. (C. XIX): 143-156.

Münirî, divanda mevcut olan iki mesnevisinde redife rağbet etmez. Her iki şiirde de redifsiz beyitler redifli olanlara nispeten çok daha fazladır. Buna mukabil şâir, kaside ve gazellerinde redifî daha çok tercih eder. Divandaki yirmi dokuz kasidenin on altısında redif kullanır. Münirî'nin altı ve beş bendden müteşekkil iki terci'-bendinde sadece birer bendde redif vardır. Şâirin Farsça ve Türkçe gazellerinde redifli ve redifsiz şiirlerinin sayısı birbirine yakındır. Şâirin redif hususunda dil tercihinine gelince Farsça şiirlerde Farsça, Türkçe şiirlerde ise genellikle Türkçe redifleri seçer. Rediflerde hem ek hem de kelime tercihleri vardır. Divandaki kaside ve gazel redifleri şunlardır:

Kasideler: -âst (k 3), -est (k 5, 8, 10, 11), -dur (mkm 8), 'îd (mkm 10), -dur (mkm 16), nergis (mkm 18), dehed (mkm 19), güneş (mkm 20), şubh (mkm 22), gül (mkm 24), gonca (mkm 25), -est (mkm 26), nihād (mkm 27).

Farsça Gazeller: -ra (1, 2), merā (5), mā-rā (6), est (11, 12, 13, 14, 15, 17, 25, 26, 27, 30, 31, 33, 34, 36, 38, 40), nīst (16), girift (18), māst (20, 21), īst (24), ūst (28), rīht (32), ne-reft (35), tūst (39), keşīd (42, 47), āmed (43), bāşed (44, 68), āyed (45), sefid (46), şod (48, 49, 54, 69), pīçed (50), koned (51), pervered (53), būd (56), -yī 'îd (57), -ī 'îd (58), keşed (59), ne-bāşed (60), ne-şod (61), sūzed (62), ki būd (64), şeved (65), gīred (66), resed (71), buved (72), h'āhed şod (73), -yo hōd (74), -ī dīger (81), -yī dīger (82), bes (85), -eş (86, 87), taraf (88), -yī gül (95), -ī dil (96), gül (98), nīz hem (102), -ī toyīm (103), tovem (105), -īm (106, 119, 121), -em (108, 110, 113, 117), āverem (114), efkenem (116), -ī men (124, 125, 126, 127, 129, 130), reften (131), ez-ū (133), -ī ū (135, 136, 137), h'āne (138), gonca (140), müje (141), ez-müje (142), būse (143), -ī mey (146), -ī (149, 150).

Türkçe Gazeller: ola (10), yana (11), -up (21), ey dost (23, 31), -ī dūrüst (32), bahs (33), -ī 'îd (38), -dan leziz (44), -lar (45), -ıdur (48, 56), -ur (49, 58, 111), çeker (51), -ıdur (52), -dür (53, 54, 64, 67, 70, 85, 99, 105, 107, 112, 117), ider (55, 72, 74, 76, 80), olur (57, 61, 62, 75, 79, 94), virür (59), -Er (63, 91, 101, 122), depredür (65), -ıdur (66, 101), Hızır (68), -sidür (69), -ar (71), gösterür (73), getirür (81), kasd ider (82), dem urur (83), alur gider (87), -I var (88, 124), ider (90, 98, 115), -ler (93), didiler (95), yeter (97), -a geçer (100), andadur (103), eyler (108, 110), ile geçer (109), -dedür (116), -dürür (119), bilür (123), -Uz (126, 129), ImUz (127,132), -UlmAz (128), -mAz (130, 133), -yÜz (131), -laruz biz (135), imiş (139), -enüñ (153), -üñ (155, 157, 158, 159, 162, 164, 165, 167, 168, 171), idicek (156), -İnüñ (160), huşk (163), gerek (169, 170), -malu degül (177), degül (185, 186), -Um (190), gözlerüm (192), eyledüm (194), -Em (195), itdüm (197), -Um bilmedüm (198), içün (206, 217, 230), sühan (208), tursun (223), -dan (227, 236), -In (232), koyun (237), benefşe (241), üstine (243, 269), -sına (244), -ile (245, 249, 250, 254, 271, 279, 291, 294), -dE (246, 268, 284), -uña (248), üzre (252), -üñce (253), -E (256, 270,283, 290), -ye (285, 286, 295) -ımuza (264), -cA (272), -İne (273, 278,281), şüküfe (275), tāze (276), seyrine (277), -a (280), ne fāyide (289), -ını (296, 299, 301, 304, 313, 328), -İ (298, 300, 302, 303, 305, 306, 307, 312, 321,322, 323, 324, 325, 327, 329, 330), -ī (310, 311), gibi (314, 315), eyledi (316, 319), -di (317, 320), oldı (318).

Münirî, en çok kafiye-i müreddefeyi tercih eder. Kafiyenin temel harfi olan ve sonda bulunan revî harfinden önce redif harfi denen elif, vâv ve yâ ile kafiye yapıyorsa buna kafiye-i müreddefe denir³⁹. Aşağıdaki beyitler kafiye-i müreddefeye örnektir:

Dü 'âlem hikmeti hayrānı anuñ
Kamu dil şöyle ser-gerdānı anuñ (m 1/6)

Merā der-āteş-i sevdā fiken nīz
Ki nālem hemçü murğān-ı seher-hīz (m 1/43)

³⁹ Cem Dilçin (1997). *Türk Şiir Bilgisi*. Ankara: TDK Yay. 61.

Ṭufeylidür anuñ bu rub^ç -ı meskūn
İlāhī devlet-i ‘ömrin kıl efzūn

Diğer bazı örnekler: m1/16, 19, 26, 28, 30, 33, 41, 44, k 1, k 8, k 14, k 15, k17 k 20, k 22, k 23, k 24, k 25, m 2/3, 7, 17, 28, 30, 33, 49, k 26, k 27, k 28, fg 1, fg 10, fg 14, fg 16, fg 19, fg 20, fg 21, fg 25, fg 27, fg 33, fg 34, fg 43, fg 44, fg 45, fg 47, fg 48, fg 49, fg 55, fg 58, fg 63, fg 65, fg 66, fg 67, fg 68, fg 69, fg 70, fg 73, fg 75, fg 77, fg 78, fg 83, fg 84, fg 85, fg 94, fg 96, fg 97, fg 98, fg 101, fg 102, fg 103, fg 104, fg 105, fg 110, fg 111, fg 112, fg 114, fg 118, fg 119, fg 120, fg 122, fg 128, fg 129, fg 130, fg 131, fg 132, fg 133, fg 135, fg 140, fg 143, fg 145, tg 10.

Şâir kafiye-i müreddefeden sonra en çok tek ses benzeşmesi ile meydana gelen yani sadece revî harfî ile kafiyelenen yarım uyağı kullanır. Bunlardan ilki revîyy-i mukayyedir. Bunda revî harfî harekeli yani vokalli değildir. Revîyy-i mutlakta ise revî harfî herekelidir. Şâir, bilhassa kasidelerde bu tür kafiyeyi tercih eder. Aşağıdaki beyitlerde her iki duruma da örnek gösterilmiştir.

Zi-şevkāt her dilī-rā mī-resed fer
Eger şeh-bāz-ı kuds ü v’er kebüter (Mukayyed) (m 1/14)

Be-ḥaḳḳ-ı ḥāzret-i Fārūḳ-ı a^ç zam
Kim olmışdur cihān ‘adliyle ḥurrem (Mukayyed) (m 1/25)

İrür cān murgını seyrān-gehine
Ezelden çün kemīnūndür kemīne (Mutlak) (m 1/46)

Diğer bazı örnekler: 1/2, 12, 14, k 2, k 3, t 1, k 4, k 5, k 6, k 7, k 9, k 10, k 11, k 12, k 13, k 16, k 18, k 19, k 21, k 29, fg 2, fg 3, fg 4, fg 6, fg 8, fg 9, fg 11, fg 12, fg 13, fg 15, fg 17.

Revî harfî ile arasında harekeli bir harf bulunan elif, tesis harfidir. Bu harfle yapılan kafiye kafiye-i müessese denir.⁴⁰ Münirî’nin kullandığı kafiye-i müesseselerden bazıları şunlardır:

Te‘ālallāh zihī dānā vü ḳādir
Ki naḳş-ı her dü ‘ālem kerd zāhir (m 1/1)

Be-ḥaḳḳ-ı ān Muḥammed k’üst Bāḳır
Keremhā-yı ‘amīmeş būd vāfir (m 1/31)

Sihr ile gözün ḳılsa ne var gönlümi gāret
Remz ile ḳılır la‘l-i lebün her dem işāret (tg 26/1)

Reviden önce gelen elif, vāv, yâ dışındaki harfler kayd harfleridir. Bu harflerle yapılan kafiye kafiye-i mukayyede denir. Bu kafiye türüne Münirî divanından şu beyitleri örnek olarak gösterebiliriz:

Her kim oldı ser-ḥoş u lā-ya^ç ḳıl-i bezm-i elest
Ey dil olursa ‘aceb mi tā-ebed ‘ālemde mest (tg 29/1)

Ey yüzi gül-berg ü bālā ḳāmeti serv-i bülend
Gül-şen-i ḥüsnuñe çeşm-i bedden irmesün gezend (tg 40/1)

⁴⁰ Cem Dilçin (1997). *Türk Şiir Bilgisi*. Ankara: TDK Yay. 61.

Kafiyeyi meydana getiren sözcüklerin birinin diğeri içinde yer alması şeklinde tanımlayabileceğimiz tunç kafiye örneklerine Münîrî divanında çok sayıda rastlanır. Bilhassa ikinci kaside bu tür kafiye bakımından zengindir. Aşağıdaki beyitler tunç kafiye örnekleridir:

Kemân alsa keyânî **pençesine**
Delinürdi felek Türkinde **sîne** (m 2/5)

Çılcı tîğini urduğıçün **gün**
Şeh-i encüm yüregi oldı **dögün** (m 2/6)

SANATI

Latîfî'ye göre pek çok fende söz sahibi olan Münîrî meşhur bir şâir olmadığı için halk onun olgunluk ve marifetinden haberdar değildir.⁴¹ Kınalızda Hasan Çelebi (ö. 1604) de kendi zamanında Münîrî'nin en ufak bir parıltısının bile kalmadığını anlatır.⁴² Evliya Çelebi ise onu zamanında şâirlerin sultanı olarak tanıtır ve Arapça, Farsça ve Türkçe'de hazırlıksız şiirler söylediğini ifade eder.⁴³ Kasidede Zahîr-i Faryâbî ve Selmân-ı Sâvecî'nin izinden yürüyen şâir, II. Bayezid'i (ö. 1512) övmekle divanına bin hac ve umre sevabı yazılacağına inanır:

Biñ şevâb-ı hacc u 'umre yazılır dîvânuma
Bir kez olursa müyesser küyuña irmek şehâ (k 12/30)

Şâir kendi şiirini değerlendirirken dür-efşân, revân ve âbdâr, dil-küşâ, latîf, nâzik sıfatlarını kullanır:

Zi-la' l-i cân-fezâ-yı to şeker-rîzî konem her dem
Ez-ân nazm-ı dür-efşânem revân u âb-dâr âyed (fg 45/6)

Şod güşvâr-ı in şadef-i pür-ziyâ Münîr
Her gevherî ki ez-sühân-ı dür-feşân-ı mâst (fg 21/5)

Bu şi' ri dil-küşâyâ ki ben ibtidâ idem
İşitmege hep anı iver şöyle cân-ı şubh (k 20/22)

Fikr-i leb ü dehânet şod der-dilem ez-în rû
Goftem laţîf ü nâzük şi' rî çonîn muhayyel (fg 99/5)

Münîrî, sevgilinin dişlerini vasfetmek niyetiyle yazdığı şiirlerin defter ve divanına inciler saçtığı görüşündedir. Yani onun şiirlerinin parlaklığının sebebi sevgilinin kendisidir:

Vaşf-ı dendânuñı yazmak diledügince Münîr
Dür döker nazm-ı teri defter ü dîvânümüza (tg 264/5)

Münîrî, sözlerinden her birinin çeşitli manaları bir araya getirdiği ve bunların sahih ifadeler olduğu düşüncesindedir:

⁴¹ Rıdvan Canım (hzl.) (2000). *Latîfî Tezkiretü 'ş-suarâ ve Tabsıratu'n-nuzamâ*. Ankara: AKM Yay. 509.

⁴² Kınalızade Hasan Çelebi (1989). *Tezkiretü 'ş-suarâ*. (hzl. İbrahim Kutluk). Ankara: TTK Yay. 924.

⁴³ Evliya Çelebi (1999) *Seyahatname*. C. II. (hzl. Zekeriya Kurşun vd). İstanbul: Yapı Kredi Yay. 99.

Her sühan ke'z muşhaf-ı mihr-i cemâlet gofteem
Her yekî z'ü cāmi' -i ma' nî şod ü kavî-i şahîh (fg 41/4)

Şâir, her fende ilmin lazım geldiği görüşündedir. Bu yönüyle o, Fuzûlî'den çok önce sağlam yapılı şiirin ilme istinat etmesi gerektiğini söyler. Aynı zamanda kendisinin gazel söylemekte sihirbazlık gösterdiğini anlatır:

Der-gazel goften Münîr er sâhirî âmûhtî
' Ayb ne' bved ' ilm-i her fen z'ân ki cehl âmed kabîh (fg 41/5)

Gazel söylemesini ön plana çıkaran Münîrî, şiirlerinin bütün yeryüzüne yayıldığını yani meşhur olduğunu mübalağa yoluyla anlatır:

Ġazel-h'ân olmağın şöyle Münîrî devr-i hüsnuñde
Yetişse rub' -ı meskûna ' aceb mi şi' rüm âvâzı (tg 330/5)

Kendisine seslenen şâir, has manalar edinmenin yolunun sevgiliyi söyleyip onun sözlerini divanına yazmak olduğu görüşündedir:

Söyled ol gönca-lebi sözünü dîvānuña yaz
Ger dilerseñ ki Münîr idinesin ma' nî-i hâş (tg 140/5)

Münîrî, şâirin gönlünün kedehe benzediğini onun da kırılmaması gerektiğini söyler:

Her pâresi şîşe ki şına nîşter olur
Bes şîşe dürür şınmasa yegdür dil-i şâ' ir (tg 60/6)

Şâiri rind ve âşık olarak değerlendirebiliriz. Gazellerinde Hâfız-ı Şirâzî'ye öykünen Münîrî, şu gazeliyle kişiliği hakkında ipucu vermektedir:

Şanmañ ki ğam-ı ' ışka bugün başlaruz biz
Ferhād ile bu fende sebağ-dâşlaruz biz

La' lüñ var iken gevher añan kimseyi ey dost
' Uşşâğ arasında sürüben taşlaruz biz

Bir kaçre şarāba virürüz nağd-i dü kevnî
Meyhāne-i ' ışk içre o қallāşlaruz biz

Nerd-i ğam-ı ' ışk içre metā' -ı dil ü cānı
Bir ad ile şarf idici evbāşlaruz biz

Mecnūn ile Vāmıq gibi ' âlemde Münîrî
Dîvānelerüz pes niçe yoldāşlaruz biz (tg 135)

Münîrî, kendini şarap içen bir rind olarak tanımlar. Ayrıca cihanda evsiz barksız olarak yaşamayı da bir itibar olarak görür:

Ger rind-i bāde-nüş u levendim ü bî-nevā
Bî-hānmān şoden be-cihān i' tibār-ı māst (fg 20/3)

Münîrî, mutasavvıf bir şâir olmamakla birlikte tasavvufî remizleri kullanmıştır. Bu durum onun Hâfız'dan etkilenmesi ve istifade etmesinden kaynaklanıyor olmalıdır:

Kendüyi tecellî-i cemāl ideli peydā
Her yüzden ider gözi olan kişi temāşā

Ey dil şuna cehd it ki bugün sen de göresin
Yoħsa kalıcaħ irteye dirler saħa a' mā
Zerrāt-ı cihānda görünür gün gibi rüşen
Şol zāt u şıfātı ki olur mazħar-ı esmā
Kendüñi ' adem kııl ki vücūduñda göresin
Var sende ser-ā-ser ne ki var hestī-i eşyā
Ölmezden öñürdi ölügör gel ki Münīrī
' İsā gibi enfāsuñ ide mürdeler iħyā
Her kimde ki ' ışķ ile ola himmet-i ' ālı
Bir pāyece gelmez gözine țārem-i a' lā (tg 1)

Kendini başı dönmüş bir âşık olarak niteleyen şâir, asla utanma ve kınanma kaygısının olmadığını gönlünün ney, kanun ve çengin nağmelerini talep ettiğini söyler:

' Āşık-ı ser-mestem aşlā bende yokdur fikr-i neng
Göñlüm efgān-ı ney ister nāle-i kânūn u çeng (tg 161/2)

Şâire göre kendisinin malı mülkü olmasa bile güzel söz ve halim selim bir yaratılış kâfi gelir. Ayrıca o, sözün cevher gibi kıymetli olduğu fikrindedir:

Yoğ ise sīm ü zerūñ ğam yimegil hıc Münir
Bes degül mi saħa luř-ı sūħan u řab' -ı selīm (tg 193/5)

Kelām-ı ' ışķı şarf itmek dilerseñ
Maħallin gözle ey dil söz güherdür (tg 117/4)

Münîrî, şiirinin sırlarla dolu bir sanat olduğunu belirtir. Onu kınayanlar bu sırları ona kimin öğrettiğini bilselerdi yaptıkları bu kötü fiilden vazgeçerlerdi:

Hıc ça' n itmez idi şi' r-i Münīrīye faķīh
Sırrımı bileyidi baħa anı söyledenūñ (tg 167/5)

Münîrî, gazellerinde en çok Hâfız-ı Şîrâzînin etkisinde kalmıştır. Bundan dolayı onun gazellerini âşıkane olarak nitelendirmek mümkündür. Hatta biraz daha ileri giderek onu Hâfız'ın yolunda yürüyen ve ondan istifade eden bir şâir olarak nitelendirebiliriz. Hâfız'ın bazı mısralarını kendi şiirlerinin arasına serpiştirmesi şâirimizin ondan ne derecede etkilendiğini göstermesi açısından önemlidir. Aşağıdaki beyitlerde birinci mısralar Münîrî'ye ikinciler Hâfız'a aittir:

Der-sāye-i şad-i to eyā serv-i lāle-ruħ
Bāğ-ı merā çi ħācet-i serv ü şanavberest (k 10/18)

Şāħ-ı gül-i İrem be-naşar der-ne-mī-reved
Şimşād-ı sāye-perver-i mā ez-ki kemterest (k 10/19)

Be-meydān-ı Amāsiyye bi-yā Ĥâfız to ger ħ'āhī
Kenār-ı āb-ı Rükñ-ābād u gül-geşt-i muřallā-rā (fg 2/4)

Ayrıca Münîrî, Hâfız'ın *Der-meclis-i mā 'ıtr me-y-āmiz ki ħārest/Her dem zi-ser-i zülf-i to ħoř-büy-ı meřārest* beytiyle başlayan gazelini tahmis ederek ondan etkilendiğini ve onun şiirine ulaşmak istediğini gösterir.

Münîrî, kasidede Zahîr-i Fâryâbî ve Selmân-ı Sâvecîden etkilenmiştir. Şu beyitlerde şâir, Zahîr'in Kızıl Arslan methinde yazdığı kasideye cevap yazdığını ve Selman'ın bu kasideyi duysa ona hakkını teslim edeceğini belirtir:

Ber-güfte-i Zahîr Münîrî be-himmetet
Eknün cevâb-ı medh-i Kızıl Arslan dehed (k 17/55)

Selmân be-în kaçide eger güş mî-zened
Dâned ki dâd-ı Hâk be-kesî hem-çonân dehed (k 17/56)

Münîrî'nin divanında güneş redifli bir kaside bulunmaktadır. Şâir bu şiirinde güneş redifini icat eden İvazpaşazade Atâyî (ö. 1438?) ve Ahmet Paşadan (ö. 1496) etkilenmiştir:

Güş-vâr-ı dehre bir dürr-i yeŕim olduğıçün
N'ola didiyse ' Atâyî k'oldı dür-perver güneş (k 18/19)

Merd iken çâbük-süvâr ol nürdan şalvâr ile
Bellüsüz k'Ahmed neden dir aña bî-mîzer güneş (k 18/20)

Şâir, *Mihr ü Müşterî* çevirisinde Şeyhî (ö. 1431) ve Ahmedî'nin (ö. 1412) mesnevinin şeyhi olduğunu belirtir. Onun şu beytinden mesnevî nazım şeklinde Ahmedî ve Şeyhî'den etkilendiği anlaşılmaktadır:

Velîkin Ahmedî vü pîr Şeyhî
Ki anlardur bu fennüñ dahı şeyhi

DÎVÂNIN METNİ

Metnin Kuruluşunda Tutulan Yol

Münîrî divanının metninin tesis ederken tespit edebildiğimiz üç nüshadan faydalandık. Bunlar Vatikan Turco 230, Viyana Milli Kütüphanesi 654 ve İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi ty 5580 numaralı nüshalardır. Bunların yanında bazı şiir mecmualarından da istifade ettik.

Tenkitletli metinde şiirlerin başlarına tutturulan aparatlarda şiirlerin nazım şekillerini belirten kısaltmalar ve şiirin nüsha ve mecmualardaki yaprak numaralarını yazdık.

Metnin tesisinde şiirler sıralanırken diğler nüshalara göre daha fazla şiir ihtiva eden Vatikan nüshasını göz önünde bulundurduk. Bununla beraber daha az şiir olan diğler nüshaların da şiirlerin sıralanması hususunda Vatikan nüshası ile paralellik arzettiğini söyleyebiliriz. Zikrettiğimiz nüshalarda şiirler sıralanırken muhtevanın göz önünde bulundurulduğunu söyleyebiliriz. Mesela tevhit ve münacat türündeki şiirler şekli ne olursa olsun öne alınmıştır. Bunu naat türündeki şiirler takip eder. Daha sonra kasideler, murabba, tahmis, Farsça gazeller, Türkçe gazeller, tuyuğlar, muammalar, müfredler ve tarih kıtası gelir.

Metindeki beyitleri baştan sona kadar birer birer numaralandırdık.

Metin tamirine ihtiyaç duyulan yerlerde vezin ve anlamı dikkate alarak teklif ettiğimiz kelime ya da kelimeleri köşeli ayraç [] içerisinde gösterdik.

Anlamlandıramadığımız beyitlerden sonra soru işareti (?) koyduk.

Okuyamadığımız kelimeleri sıra noktalar (...) halinde gösterdik. Ayrıca araştırmacıların önerilerini almak maksadıyla okuyamadığımız kısmı keserek metne yapıştırdık.

Metindeki hece düşmeli ulamaları kesme işaretiyle (‘) gösterdik.

Arapça ve Farsça kelimelerdeki uzun vokalleri ā, ū, ī harfleri ile gösterdik. Osmanlı Türkçesinde inceleşen bazı telaffuzları metne yansıtmaya çalıştık.

Arapça ve Farsça kelimeleri bu dillerin sözlüklerindeki yaygın imla şekli ile almaya gayret ettik.

Metnimizde iktibas edilen ayet, hadis, Arapça ve Farsça klişeleri italik yazı ile gösterdik.

Farsça şiirlerin tercümlerini beyit numarasını göstererek aparatla verdik. Nüsha farklarını aparatla köşeli ayraç içerisinde [] gösterdik.

Arapça-Farsça şiirleri transkripsiyon alfabesi ile yazdık.

Türkçe kelimelerde vezin gereği imale yapılıyorsa uzun okunması gereken vokalleri transkripsiyonda göstermeye gayret ettik.

Metni yazarken ilmi eserlerde genel kabul görmüş transkripsiyon alfabesini kullandık. Her şiire bir numara verdik. Aparatta o şiirin hangi nüshanın neresinde bulunduğunu belirttik.

Farsça şiirlerin anlamlarını aparatta beyit numarasıyla verdik. Nüsha farklarını beyit numarasını köşeli ayraç [] içerisine alarak aparatta verdik

Nüsha Tavsifleri

Münîrî Dîvânının Vatikan Apostolika kütüphanesi Turci 230, Viyana Millî Kütühanede 645 ve İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi ty 5580 numarada olmak üzere üç adet nüshası bulunmaktadır. Kaynaklarda Topkapı Sarayı kütüphanesinde de bir nüshası olduğu belirtilmişse de bu nüshanın akıbeti hakkında bir bilgi bulunamamıştır.

Vatikan Kütüphanesi Turci 230

Diğerlerine göre en çok şiir ihtiva eden, yazısı düzgün olan nüsha budur. Zikredilen numaradaki divanın aslını görme imkânımız olmadı. Nüshayı elimizdeki mikrofilmden inceleyebildik. Sadece metin kısmının fotoğrafları elimizde bulunduğundan nüshadaki kayıtlar ile ilgili bir bilgiye ulaşamadık. Mevcut fotoğraflar ışığında Vatikan nüshasını şu şekilde tavsif edebiliriz:

Baş:

Te‘âlallâh zihî dānā vü kâdir
Ki naqş-ı her dü‘âlem kerd zâhir

Son:

Âhîr ĩn mışra‘ ber-ĩn târĩh mĩ-gerded Münĩr
Her geh efzŭn bād bādā‘ ōmr-i sulţān Bāyezĭd

Yüz seksen bir varak, talik hat, ortalama on üç beyit. 1b’de müzeyyen bir mihrabiye var. Cedveller yaldızlı. Dîvân-ı Mevlâna Münîrî serlevhası var. Elimizdeki fotoğraflara göre herhangi bir kayıt ve mühür tespit edemedik. Şiirlerin tertibi bakımından mürettep bir nüshadır. Nüshada iki mesnevi, iki terci-bend, yirmi sekiz kaside, bir tahmis, bir murabba, yüz kırk yedi Farsça gazel, üç yüz yirmi sekiz Türkçe gazel, yirmi bir tuyuğ, on yedi muamma, dokuz müfred ve bir tarih kıtası vardır.

Viyana Milli Kütüphanesi 654

Bu nüshanın orijinalini göremedik. Mikrofilmden yaptığımız incelemeye göre eserin tavsifini şu şekilde yapabiliriz:

Baş:

Te‘âlallâh zihî dānā vü kâdir
Ki naqş-ı her dü‘âlem kerd zâhir

Son:

Ĥazret-i sulţān-ı‘ âlem Aĥmed-i şĩr-i jiyān
Ĥazret-i sulţān-ı‘ âlem Aĥmed-i şāh-ı cihān

Yüz yetmiş üç varak, on bir satır, talik hat. Ketebe kaydı yok. Rakabe mevcut. Başta ve sonda *Yā Kāđĭ'l-ĥācāt* yazılı mühür var. Cetveller altın yaldızlı. Zahriyyede hicri bin yüz senesinin Safer ayında Hasan Ağanın oğlu Mehmed’in, bin yüz yedi Muharreminin altıncı günü Dilaver oğlu Hasan Ağa oğlu Mustafa’nın, bin yüz dokuz senesinin ikinci rebî ayında Hasan Ağanın oğlu Hüseyin’in, bin yüz on iki senesi zi’l-hicce ayının dördüncü günü Hasan Ağanın oğlu Mustafa Derviş’in dünyaya geldikler kayıtları vardır. Eserin sonunda üzeri

karalanmış bin yüz on dokuz tarihli bir kayıt, Vaslî şeklinde bir yazı ve şöyle bir beyan vardır: “Evda‘ tü hāzā’l-kitābe’l-üste‘āb şehādeten ennehū lā-ilāhe illallāh ve Muḥammedün Rasūlullāh sene: bin yüz kırk üç.

Nüşanın muhteviyatına gelince iki mesnevî, bir terci’-bend, yirmi üç kaside, yüz on dört Farsça gazel, iki yüz kırk dokuz Türkçe gazel, yirmi bir tuyuğ, on yedi muamma vardır.

İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi ty 5580

Bu nüshanın tavsifi daha önce bir komisyon tarafından hazırlanmış olan *İstanbul Kitaplıkları Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu*’nda yer almıştır.⁴⁴ Ayrıca İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi kitaplığının eski müdürlerinden Sabri Kalkandelen kütüphanede yer alan divanları kataloglamıştır.⁴⁵ Bu nüshanın tavsifi belirtilen kaynaklardan yararlanılarak hazırlanmıştır. Nüşanın en çok dikkati çeken tarafı padişah III. Murat tarafından istinsah edilmiş olmasıdır.

Baş:

Te‘ālallāh zihī dānā vü kādir
Ki naqş-ı her dü ‘ālem kerd zāhir

Son:

Ḳāmetüñ servini bir kez görelî çeşm-i Münîr
Oldı şekl-i serv-i bālā ḳaddüñe gönlüm esîr

Müstensih: Sultan III. Murat.

İstinsah kaydı: Temmet ed-dīvān bi-dest-i nāmīḳī el-faḳîr Murād ibnü Selîm ḥān ḥallede Allāhü milketehü ilā intihā’i’z-zamān āmîn yā Mu‘în.

65 vrk. 168*95-125*55, umumiyetle 13 satır talik kırması, lacivert zemin üzerine tezhipli ortasında beyaz ile Divan-ı Münîrî yazılı, abadi kâğıt, açık kahverengi meşin cilt, miklepli, ıstampa yaldızlı. Baş tarafta kitap mührüyle okunamaz bir mühür ve Hacı Mustafa mührü, bir de maşallah yazılı bir mühür basılı. Karaçelebizade Abdülaziz Efendinin yazısıyla bir, Ser Müezzîn Halil bin Ahmet ve İsmail bin Halil namına toplam üç temellük kaydı var. Ser-levha hafif fakat nefis müzehheb olup cetveller altın yaldızla çizilidir. Bir münacat (mesnevi), bir naat (kaside), altı kaside, bir terci-bend yüz yetmiş altı Türkçe gazel, yirmi tuyuğ on bir muamma vardır.

Topkapı Sarayı Kütüphanesi Nüşası

Topkapı sarayında bulunan ve 1503 tarihinde kaleme alınan bir kütüthane kataloğuna göre II. Bayezit’in hususi kitaplığında Münîrî’nin divanı bulunmaktadır.⁴⁶ Bu nüshanın Viyana ya da Vatikan kütüphanelerindeki kopyalardan biri mi olduğu, yoksa günümüze ulaşamamış farklı bir nüsha mı olduğu meçhuldür. Bunun İstanbul Üniversitesi nüshası olması mümkün değildir. Vatikan ve Viyana nüshalarının mikrofilmlerinden aldığımız fotokopiler üzerindeki incelememizde bu durumu açıklığa kavuşturacak herhangi bir kayıt veya mühre rastlayamadık. Buna göre II. Bayezit’in hususi kitaplığında Münîrî’nin bir divanı vardı ve muhtemelen adı geçen nüsha ya günümüze ulaşmadı ya da henüz kataloglara

⁴⁴ Komisyon (1947). *İstanbul Kitaplıkları Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu I*. İstanbul: MEB Yay. 94, 95.

⁴⁵ Sabri Kalkandelen. *İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi Divanlar Kataloğu*. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi ty 9865.

⁴⁶ İsmail E. Erünsal (2016). *Edebiyat Tarihi Yazıları Arşiv Kayıtları, Yazma Eserler ve Kayıp Metinler*. İstanbul: Dergâh Yay. 269.

girmedir. Yukarıda zikrettiğimiz bilgilere dayanarak Münîrî'nin 1503 tarihinden önce divanını tertip ettiğini söyleyebiliriz. Bu da onun XV. asır şairi olarak değerlendirilmesini gerekli kılar.

Mecmualar

Münîrî divanının tenkitli metninin tesisi safhasında bazı önemli şiir mecmualarına müracaat ettik. Mecmualarda tesadüf ettiğimiz gazellerin biri dışında diğerleri bilhassa Vatikan nüshasında mevcut idi. Divanda olmayan gazel Pervane Bey'in derlediği nazireler mecmuasında bulunmaktaydı. Mecmuanın derlendiği 1560 yılına kadar yaşamış olduğu bilinen başka bir Münîrî bulunmadığından ve buna ilave olarak aynı mecmuada divandaki elli gazelin daha var olmasından dolayı o şiire de divan metninde yer verdik. Münîrî'nin şiirlerine rastladığımız mecmualar şunlardır:

CN: Eğridirli Hacı Kemal'in 1512 yılında derlediği Câmî'un-nezâir adındaki bu mecmuada Münîrî'ye ait *bahs* redifli bir gazel vardır. Bu mecmua Bayezit Genel Kütüphanesi 5782 numaradadır.

PB: Kanuni Sultan Süleyman'ın bendelerinden Pervane Bey'in 1560 senesinde derlediği nazireler antolojisidir. Bu mecmuada Münîrî'nin elli bir gazeli vardır. Bunlardan ellisi divanda mevcuttur. Pervane Bey'in nazireler mecmuası Topkapı Sarayı Kütüphanesi Bağdat 406 numaradadır.

MN: Kendisi de şâir olan Edirneli Nazmî'nin 1523 yılında topladığı nazire mecmuasıdır. Bu mecmuada Münîrî'ye ait altmış dört gazel vardır. Bunların tamamı divanda vardır. Bu mecmuanın muhtelif nüshaları olmakla birlikte Nuruosmaniye Kütüphanesi 4915 numaradaki nüshadan istifade ettik.

HHP: Süleymaniye Kütüphanesi Hasan Hüsnî Paşa 1031 numaradaki derleyeni belli olmayan nazire mecmuasıdır. Bu mecmuada Münîrî'in divanında da yer alan –ûd kafiyeli bir şiiri vardır. Bu şiirin başlığında Münîrî-i Kâdî ifadesi mevcuttur.

KAYNAKÇA

- Akmandor, Ayten (1983). *Münirî ve Mihr ü Müşterîsi*. Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Atalay, Mehmet (1994). "Türk Edebiyatında Siretü'n-nebeviyye". *İslami Edebiyat*. (XXIV): 61-64.
- Deniz, Sebahat (2006). "Dübeytî Hakkında". *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*. (XIV): 77-100.
- Erünsal, İsmail (2016). *Edebiyat Tarihi Yazıları Arşiv Kayıtları, Yazma Eserler ve Kayıp Metinler*. İstanbul: Dergâh Yay.
- Evlîya Çelebi (1999) *Seyahatname*. C. II. (hzl. Zekeriya Kurşun vd). İstanbul: Yapı Kredi Yay.
- Flemming, Barbara (1994). "Notes on Aruz In Turkish Collections". *Arabic Prosody and It's Applications In Muslim Poetry*. (hzl. Lars Johanson ve Bo Utas). İstanbul: İsveç Araştırma Enstitüsü Yay. 61-80.
- Hammer Joseph Purgstall (1836). *Geschichte der Osmanischen Dichkunts BisAauf Unsere Zeit*. C. I. Peşte.
- İpekten, Haluk (2003). *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*. İstanbul: Dergâh Yay.
- İsen, Mustafa (1994). *Kühü'l-Ahbârın Tezkire Kısmı*. Ankara: AKM Yay.
- Kafzade Fâizî. *Zübdetü'l-eş'âr*. Millet Kütüphanesi Ali Emirî Manzum. No.1325.
- Kınalızade Hasan Çelebi. (1989). *Tezkiretü's-şuarâ*. (hzl. İbrahim Kutluk). Ankara: TTK Yay.
- Köprülü, Mehmet Fuat (1999). *Edebiyat Araştırmaları*. Ankara: Akçağ Yay.
- Kut, Günay (2005). *Yazmalar Arasında*. C I. İstanbul: Simurg Yay.
- Canım Rıdvan (hzl) (2000). *Latîfî Tezkiretü's-şuarâ ve Tabsıratu'n-nuzamâ*. Ankara: AKM Yay. Bursalı Mehmed Tahir (1333). *Osmanlı Müellifleri*. C. II. İstanbul: Matbaa-i Âmire.
- Müstakîmzâde Süleyman Sa'deddin. *Mecelletü'n-nisâb*. Süleymaniye Kütüphanesi Halet Efendi 628.
- Olçay Osman Fevzi. *Amasya Meşâhiri*. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi ty 9382.
- Olçay Osman Fevzi. *Amasya Şehri Tarihi*. Atatürk Kütüphanesi Belediye Yazmaları, B. 00002.
- Tayyarzâde Atâ (1293). *Târîh-i Atâ*. C. IV. İstanbul: Yahya Efendi Matbaası.

Tuman, Mehmet Nail (2001). *Tuhfe-i Nailî*. (Hzl. Cemal Kurnaz ve Mustafa Tatçı). Ankara: Bizim Büro Yay.

Yasar, Hüseyin Hüsameddin (1927). *Amasya Tarihi*. C. III. İstanbul: Necm-i İstikbal Matbaası.

MESNEVÎ KASÎDE VE MUSAMMATLAR

M 1 *

Mefâ' ilün/Mefâ' ilün/Fe' ülün

1. Te' ālallāh zihī dānā vü kâdir
Ki naķş-ı her dü ' ālem kerd zâhir¹
2. Ez-ū şod cümle-i ' ālem hüveydā
V'ez-ū hem şekl-i ādem geşt peydā²
3. Zi-feyzeş muşt-ı hākī geşt muħarrem
Zi-fazleş nām-ı ādem şod mükerrerem³
4. Hezārān mihr ender-zerre ğī kerd
Hezārān baħr ender-ķatre ğī kerd⁴
5. ' Alīm ü Ālim ü Ĥayy ü Tevānā
Ķadīm ü Ķādir ü Ķayyūm u Dānā⁵
6. Dü ' ālem ĥikmeti ĥayrānı anuñ
Ķamu dil şöyle ser-gerdānı anuñ
7. Ser-ā-ser luţfi baħrine cihān ğarķ
Anuñ künhinde ĥayrān ğarb tā-şarķ
8. Zi-cūd-ı bī-girānet her dilī-rā
Nażar-gāhet konī ey Ĥayy ü Dānā⁸
9. Dinilmez feyzüñe hergiz bahā ne
Kim olur aña kem nesne bahāne
10. Yitişse luţfuñ idüp nārı gül-şen
Ķılur bir zerreyi gün gibi rüşen

* M 1: VT 1b, VY 1b, Ü 1b.

¹ Her iki âlemin naķşını aşıkâr eden yüce Allah, ne büyük bir ilim ve kudret sahibidir.

² Bütün âlem ve insanın şekli onun kudretiyle ortaya çıkmıştır.

^[3] geşt: kerd VT, Ü.

³ Onun feyziyle bir avuç toprak hürmete layık olmuş ve onun faziletinden insanın adı mükerrerem olmuştur.

⁴ O, bir zerreden binlerce güneş ve bir damladan binlerce deniz yaratmıştır.

⁵ O, her şeyi çok iyi bilen ve tanıyan, daima diri, her şeye gücü yeten, başlangıcı olmayan, kudret sahibi, zatıyla kaim olup her şeyin varlığı kendisine bağlı olan ve her şeyi bilendir.

⁸ Ey her zaman diri olan ve her şeyi bilen! Sonsuz cömertliğinden her gönlü nazargahın kılarınsın.

^[9] VT'de yok.

^[10] VT'de yok.

11. Heme der-güft ü gūyet cümle ‘ālem
Velī der-ḥikmetet geštend ebkem¹¹
12. Münezzeh kāret ez-çün ü çirā şod
Müberrā fi‘ let ez-ḥabṭ u ḥatā şod¹²
13. Be-dergāhet yekī-rā mī-dehī rāh
Yekī-rā mī-konī peyveste güm-rāh¹³
14. Zi-şevḳat her dilī-rā mī-resed fer
Eger şeh-bāz-ı ḳuds ü v’er kebūter¹⁴
15. Toyī āḥir murād-ı cümle mevcūd
Velī ma‘ lūm ne maḳbūl ü ne merdūd¹⁵
16. Yiler yıl degzinüp gird-i cihānı
Velī bulmadı vaşluñdan nişānı
17. Yüzi üzre yürür feryād idüp şu
İdinüp cüst ü cūyuñ kendüye ḥū
18. Görinürse ne var zāhirde ser-keş
Yanar sūzuñla her dem şöyle āteş
19. Anuñçün ḥāk ider kendüyi pā-māl
Kim ola ‘ āḳıbet vaşluñla ḥoş-ḥāl
20. Heme kes mī-deved der-cüst ü cūyet
Ne-mī-dānem ki yābed reh be-sūyet²⁰
21. Eger lūtfet ne-bāşed rehber-i men
Hezārān dest-i ḥasret ber-ser-i men²¹
22. Be-ḥaḳḳ-ı kibriyā-yı bī-mişālet
Be-vaḥdāniyyet ü ‘ izz ü celālet²²
23. Be-ḥaḳḳ-ı ḥürmet-i ān gevher-i pāk
Ki be’nhādī sereş-rā tāc-ı lev-lāk²³
24. Be-ḥaḳḳ-ı ḥazret-i şiddīḳ-i ekber

¹¹ Bütün âlem senin zikrindedir. Ancak hikmetin konusunda dilsizdirler.

^[11] VT’de bu beyitten itibaren 2b’den devam etmesi gereken şiir, ciltleme hatasından 3a’da devam ediyor.

¹² Senin yaptığın her şey, niçinden, nasıldan münezzehdir. Fiillerinde ise bir hata ve yanlışlık olmaz.

¹³ Dergâhına (ulaşmada) birine yol bahşederken başka birine daima yolu kaybettirirsin.

¹⁴ Gerek Cebrail olsun gerekse bir güvercin sana olan ziyade iştiyaktan dolayı her gönle aydınlık ulaşır.

¹⁵ Bütün varlıkların sonunda muradı sensin. Ancak kimin makbul olacağı kimin reddedileceği belli değildir.

^[17] c□ yu□ : c□ □ ı Ü.

²⁰ Herkes seni arama hususunda koşuşturmaktadır. Sana ulaşmada gerçek yolu bulabilecekler mi bilmiyorum.

²¹ Eğer lütfün bana kılavuz olmazsa binlerce hasret eli başıma (vay benim başıma).

²² Benzersiz büyüklüğün, birliğin, izzetin ve celalin hakkı için...

²³ Başına lev-lāk tacını koyduğun o mayası pak (peygamber) hürmetine...

- Ki şod şer^c -i Resûl ez-vey münevver²⁴
25. Be-ḥaḳḳ-ı ḥazret-i Fārūḳ-ı a^c zam
Kim olmışdur cihān ^c adli-yle ḥurrem²⁵
26. Ḥudāyā ḥazret-i Oşmān ḥaḳı-çün
Resûl ile geçen devrān ḥaḳı-çün
27. Anuñ ḥaḳḳı kim oldur şāh-ı merdān
Didürdi luṭfuñ aña şır-i Yezdān
28. Ḥasan ḥaḳḳı ki nūr-ı çeşm-i cāndur
Dü ^c ālem mülkine ḥükmi revāndur
29. Be-ḥaḳḳ-ı ān Ḥüseyn-i şāh-ı ^c ālem
Ki ez-ḥālāt-ı vey būdīm der-hem
30. ^c Aliyy-i Zeyn-i Ḥaḳ kim ol şehen-şāh
Olupdur cümleden Ḥaydar-veş āgāh
31. Be-ḥaḳḳ-ı ān Muḥammed k'üst Bâkır
Keremhā-yı ^c amīmeş būd vāfir³¹
32. İmām-ı Ca^c feruñ şādıḳlığı-çün
^c Ulūm-ı sırdaki ḥazıḳlığı-çün
33. Be-ḥaḳḳ-ı Mūsī-i Kāzım ki der-kār
Be-Ṭūr-ı ḳurb reh dādī be-her bār³³
34. ^c Aliyy'ibnü Rızānuñ ḥürmeti-çün
Cemālūñ şevḳıl'olan ḥāleti-çün
35. Taḳıyy-i Ḥaḳ ki oldur pīş-vāmuz
Ṭarīḳ-i ^c ışkuñ içre reh-nümāmuz
36. Be-ḥaḳḳ-ı ān Naḳıyy-i pāk-gevher
Ki ḥāk-i der-geheş şod efser-i ser³⁶
37. Ḥasan ḥaḳḳı kim oldur ^c Askerī hem
Çerāğ-ı nūr-ı çeşm-i cān-ı ^c ālem
38. Be-ḥaḳḳ-ı ḥazret-i şāhib-ḳırānet
Ki ya^c nī Mehdī-i āḫir-zamānet³⁸

²⁴ Hz. Peygamberin dini kendisiyle aydınlanan en büyük onaylayıcı (Hz. Ebu Bekir) hakkına...

²⁵ Cihani adaletiyle şad eden Hz. Ömer hakkı için...

³¹ Pek çok cömertlikleri bulunan Muhammed Bâkır hakkı için...

[³²] sırdaki: sıru□ a Ü.

³³ Her defasında kendine yakınlık Tûruna yol verdiği Musa Kazım hakkına...

[³⁵] Ta□ıyy-i □ a□ : Ta□□ □ a□□ ı VY.

³⁶ Dergâhının toprağı başa taç olan Nakî hakkı için...

[³⁷] □ asan: anu□ Ü.

39. Hālāşem deh zi-dest-i nefis-i bed-kīş
Ki ez-dest-i veyem maḥzūn ü dil-rīş³⁹
40. Dilem-rā bā-ğamet mesrūr gerdān
Zi-cām-ı bī-ḥodī ma^ç mūr gerdān⁴⁰
41. Mey-i ^ç ışkuñla ser-mest-i ḥarāb it
Ciger biryān u göz yaşın şarāb it
42. Şarāb-ı cām-ı ^ç ışket ārzüyem
Zi-baḥr-i bī-girān yek ḳaṭre cüyem⁴²
43. Merā der-āteş-i sevdā fiken nīz
Ki nālem hemçü murğān-ı seḥer-ḥīz⁴³
44. Maḳāmī deh merā ender-ḥarābāt
Ne-şāyed çün menī-rā zühd ü tā^ç āt⁴⁴
45. Şu dem kim ḥuşk olup leb tütıla dil
Şerīf aduñ dilümde virdüñ itgil
46. İrür cān murğını seyrān-gehine
Ezelden çün kemīnūñdür kemīne
47. Münirūñ cānı şem^ç ini ser-ā-ser
Cemālūñ mihri birle ḳıl münevver
48. Siyeh-rūdur egerçi ol be-ğāyet
Ḥudāyā luṭfuña yoḳdur nihāyet
49. Murād-ı men toyī ez-cümle ^ç ālem
Ne-mī-dānem diğer vallāhü a^ç lem⁴⁹

³⁸ Ahir zamanın hidayete erdiricisi olan o kutlu padişah hakkı için...

³⁹ (Ey Allah'ım!) elinden mahzun olup gönlümün yaralandığı sapkın nefisten beni kurtar.

⁴⁰ Gönlümü gamınla şad eyle, kendinden geçmişlik şarabıyla mamur et.

⁴² Benim arzum, senin aşkının kadehindeki şaraptır. Sonsuz denizden bir damla aramaktayım.

⁴³ Beni sevda ateşine at da seher vakti öten kuşlar gibi inleyeyim.

⁴⁴ Benim gibisine zahitlik ve taat yaraşmadığından bana meyhanede bir makam ver.

^[45] virdüñ : ez-ber VT.

⁴⁹ Allah en iyisini bilir ki ben bütün âlemde dileğimin sen olduğundan başka bir şey bilmem.

K. 1

DER-TEVHİD-İ BĀRĪ TE‘ ĀLĀ*

Mef‘ ūlü/Fā‘ ilātü/Mefā‘ ilü/Fā‘ ilün

1. Sübhāne men te‘ azzeme fī-gāyeti’l-kemāl
Sübhāne men tenezzehe ‘an vaşmeti’z-zevāl¹
2. Ān vācibü’l-vücūd ki ez-feyż-i luţf-ı ū
Zāt-ı şerīf-i ādem-i ħākīst ber-kemāl²
3. V’ān şāni‘ī ki ez-eşer-i şun‘-ı kudreteş
Gerded zi-kāf u nūn heme gītī be-ķıl ü ķāl³
4. Ey pādşāh-ı lem-yezel ü Ħayy ü lā-yemūt
V’ey şāh-ı bī-zevāl ü Ħudāvend-i lā-yezāl⁴
5. Ħaķķ-ı kemāl-i vaşfuñı kimdür edā iden
‘Aķl-ı kül oldı gāyet-i vaşfuñda güng ü lāl
6. Hergiz hevā-yı künh-i celālünde olmadı
Şeh-bāz-ı şāh-ı sidreye pervāz-geh me’āl
7. Tāvūs-ı dil ‘aceb nicesi cilve göstere
Pervāz-ı fikretünde çün oldı şikeste-bāl
8. Āyīne-i şifātuña karşı şafā-y-ile
Tūtī-i nātıķa bula nuţķa meger mecāl
9. Gül-bāng-ı ħamdün içre çeker murğ-ı dil şafır
Luţfuñ hevāsı cezbesine idüp ittişāl
10. Esrār-ı kudretüñi nice derk ide ‘aceb
‘Aķl-ı ‘aķīle k’adı sefih ola vü ‘uķāl
11. Tāc-ı muraşşa‘ ile felek tahtına geçüp
Emrünüle günde şāh-ı felek ‘arz ider cemāl
12. ‘Ālī ķapuñda bende-i fermān-ber olmağın
Güş-ı felekde ħoş yaraşur ħalka-i hilāl

* K 1: VT 4b, VY 3b, Ü 3b/VT’de başlık yok, Ü’de başlık: der-na□ t-i Res□l.

¹ Her türlü noksan sıfatlardan berf olan Allah, en büyüktür ve zevalden de münezzehtir.

² Varlığı zorunlu olan Allah’ın lütfunun bereketinden topraktan yaratılmış olan insanın zatı kemale ulaştı.

³ Ve o Yaratıcı, yaratma kudretinin tesiriyle bütün cihanı kâf ve nun harflerinden bütün cihanı var etti.

⁴ Ey hiç zeval bulmayan, daima diri olan ve asla ölmeyecek olan padişah! Ey zevali olmayan şah ve asla yok olmayacak olan Rab!

13. Çarhî tabaqla kevnde cihân mihr-i kûrşını
Feyzûñ ni' amlarına irüp götürür nevâl
14. Çekdi dem-i kabûline çün dest-i kudretüñ
Hoş nûkhet-ile oldı adı nâfe-i gâzâl
15. Şekker gibi ' asel nice vechle ider meges
Ta' lîm-i kudretüñ durur itdüren aña bal
16. ' Arş-ı mecîde şuffa-i şadr oldı cā meger
Dîvân-ı şaṭvetüñde anuñdur şaf-ı ni' âl
17. Zevk ile zîkr-i mecdüñ iderken bu maṭla' a
Gördüm ki şevk ile yine dil kılmış intiḳâl
18. Ey âftâb-ı luṭf-ı to şod maṣhar-ı cemâl
V'ey nâr-ı ḳahr-ı ḳısm-ı to şod menşe'-i celâl¹⁸
19. Ez-tal' at-ı şifât-ı to zât-ı to rûşenest
Ne ânk pertevî dehed ez-lema' -i ḳayâl¹⁹
20. ' Işkuñ beriyyesinde yanan teşne-dillere
Âb-ı ḳayât-ı vaşluñ olur çeşme-i zülâl
21. Hâlât-ı ' ışkuñ içre segirden levendüñe
Müstakbel ile mâzî ' aceb mi olursa ḳâl
22. Biñ derd ü ḳasret ile olur bülbülüñ hezâr
Gül-zâr-ı vaşluña biri bulunca bir mecâl
23. Turmazdı murğ-ı cân ḳafes-i tende irmese
Gül-zâr-ı vuşlatuñdan aña nûkhet-i vişâl
24. Her laḳza mehd-i gül-şen-i bâg içre ḳoncaya
Ḳûn-ı dil ile perverişüñ virür i' tidâl
25. Yoluñda olmayan kişi seng ile sîne-kûb
Döksün yaşını taşlara kim oldı pây-mâl
26. Devletlü ol ki nâme-i a' mâline anuñ
Ola sevâd-ı vechi reh-i ' ışkuñ içre ḳâl
27. Sâḳî-i feyzüñüñ yire ṭamdısa cür' ası
Her ḳaṭresinden oldı revân çeşme-i zülâl

¹⁸ Ey senin lütfunun güneşi cemalinin mazharı olan ve ey senin hışmının ve kahrının ateşi celalinin neş'et ettiği yer olan.

¹⁹ Hayal lem'alarından ışık saçan bir varlık değilsin. Senin sıfatlarının parlaklığından zatın aşikârdır.

^[27] yire: bize VT, VY.

28. Emrünüle şıhne oldı revān milket-i dile
Hıŝn-ı vücūda olsa hıred n'ola kütvāl
29. Z'ān rū meŝām-ı cān-ı cihān-rā revān dehed
Ez-ŝemme-i űabūl-i to ŝod nūkhet-i ŝimāl²⁹
30. Her dil ki zevrağını ŝala baħr-i vaħdete
Çekmez inende mevc-i havādiŝden infi'āl
31. Fehmi olaydı zerrece 'aql-ı 'aqlenūñ
Emmāre gibi it ile olmazdı hem-sifāl
32. Deryā-yı ye'se ye's elifi gibi ğarķına
Ķavlinde ŝādıķ olmayanūñ oldı fi'li dāl
33. Her müşkilāt u 'uķde ki var reh-revānuña
Vehm ü kıyās eli-yle kaçan ğall ider ğayāl
34. Yüzün tazarru' ile tutar göge baş açup
Bir kaçre feyz-i raħmetüne teşnedür cibāl
35. Bālā çeküp geçerse n'ola ŝāh-ı sidreden
Gül-zār-ı ğıketünde ki var şöyle bir nihāl
36. Bār-ı emānete nicesi tıttımasun boyun
Yümn-i ğılāfet ile çün ol oldı bī-miŝāl
37. Esrār-ı kudretünü sebük ŝallayup biri
Merdūd-ı der-geh oldı la'ın oldı ŝöyle dāl
38. Yā Rab be-ħaķķ-ı Aħmed-i Muħtār u āl-i ū
Yā Rab be-ħaķķ-ı Ħazret-i sultān-ı bī-zevāl³⁸
39. Yā Rab be-ħaķķ-ı ŝoħbet-i aŝhāb-ı çār yār
K'ıŝān zi-ŝevķ-ı 'ıŝķ-ı to geŝtend bī-melāl³⁹
40. Yā Rab be-ħaķķ-ı ğürmet-i ānhā ki 'ākıbet
Ber-vuşlat-ı ğabīb-i to yābend ittiŝāl⁴⁰
41. Yā Rab be-'izzet-i ŝeb-i mi' rāc u ğadr-i ū
K'ū-rā resīd devlet-i ān rütbet ü celāl⁴¹

[28] n'ola k□ tv□ l: n'ola ger k□ tv□ l Ü.

²⁹ Senin kabul etmenin kokusundan güzel kokulu ŝimal ruzgarı meydana gelmiştir. Bu yüzden o, kâinatın koku alma duygusuna ruh bahŝetmiŝtir.

[38] A□ med-i: □ a□ ret-i VY.

³⁸ Ey Rab! Seçilmiŝ olan Hazret-i Muhammed, onun ailesi ve zevali olmayan padişahın hakkı için...

³⁹ Ey Rab! Sana duyduklarını aŝklarının şevkinden hiç bıkmayan ahabın ve dört halifenin dostluğu hakkı için...

⁴⁰ Ey Rab! Sonunda habibine kavuŝanların ğürmetine...

⁴¹ Ey Rab! Miraç ve Kadir gecelerinde kendisine öyle bir mertebe ve ululuk ulaşan peyğamberin o gecelerinin izzeti için...

42. Yā Rab be-ḥaḫḫ-ı Ādem ü mecmū⁴² -ı enbiyā
K'ıṣān güzīde-i dü cihānend ber-kemāl⁴²
43. Biñ dürlü yüz ıarası-y-ıla ⁴³ aḫıbet Münır
Köhne ribāt-ı dehrden idicek intiḫāl
44. Nūr-ı hidāyetüni aña yār u rehber it
Ḳılma yüzi ıarasıyla güm-reh ü ḫalāl

K 2

DER-MEDḤ-İ ḤAZRET-İ NEBİ 'ALEYHİ'S-SELĀM*

Mef' ülü/Fā' ilātü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Yā mecmā' al fezāyili yā maḫhara'l-hüdā
Ḥayrū'l-enāmi zātüke bi'l-faḫl ve'l-⁴⁴ alā¹
2. Ḥayl-i rusül ki cem' şod ender maḫām-ı ḫurb
Zāt-ı to büd ḫāfile-sālār-ı enbiyā²
3. Der-mecma'ı ki şem' -i cemāl-i to ber-fürüḫt
Pervāne şod be-gird-i vey ervāḫ-ı aşfiyā³
4. Mesned-nişin-i taḫt-geh-i *lī-ma' allāhest*
Z'ān tekye zed be-şuffa-i eyvān-ı iştifā⁴
5. Ṭübā-ḫırām-ı ravza-i gül-zār-ı *festekim*
Gül-deste-i ḫadīḫa-i *yā sīn* ü *tā vü hā*⁵
6. Cīm-i cemāl noktasıdur aşl-ı kāf u nūn
K'oldı muḫīṭ-i her dü cihān mīm-i Muştafā
7. Bāğ-ı risālet ile nübüvvet göginde ol
Ke'l-verdi fī'l-ḫadīḫati ve'ş-şemsi fī's-semā⁷

⁴² Ey Rab! Olgunluk hususunda iki cihanın da seçkinleri olan Hz. Adem ve bütün peygamberler hakkı için...

^[44] güm-reh ü: güm-reh – Ü.

* K 2: VT 6a, VY 6a, Ü 5a/Başlık VT: Der-medı -i Resı l (ı a. ı), Ü: ı aıı de.

¹ Ey kendisinde (bütün) faziletlerin toplandığı ve hidayetin mazharı olan (peygamber)! Fazilet ve yücelikte varlıkların en hayırlısı zatındır.

² Resuller topluluğu Allah'a yakınlık makamında toplandı. Zatın da nebiler kafilesinin reisiydi.

³ Senin cemalin mumu bir meclisi aydınlatınca safilerin ruhları onun etrafında pervane olur.

⁴ Lī-ma'allāh (Benim Allah ile öyle bir vaktim vardır ki...) tahtına oturan (peygamber) seçkinlik eyvanının sofasına yaslandı.

⁵ (O peygamber) festakim (dosdoğru ol) bahçesinde tubâ ağacı gibi salınandır, Yasin ve Taha bahçesinin de gül demetidir.

⁷ O peygamber, resullük bahçesinde bir gül, nebilik göğündeysel bir güneştir.

8. Zāt-ı şerīfūñ adınadur ey ḥabīb-i Ḥaḳ
Bu heft heykel-i felege yazılan du‘ā
9. Ḥulḳuñ nesīm-i nükhetinūñ şemmesi degül
Enfās-ı cān-fezā-yı revān-perver-i şabā
10. Kıldı dü-pāre ḳurş-ı mehi dest-i mu‘cizūñ
Ol mā-ḥazardan almağa her bī-nevā nevā
11. Raḥmet hemīşe gökden inerdı zemīne bes
Yirden yetişdi göklere devründe ol şehā
12. Yüz der-gehüñe tıtsa n’ola cümle kāyināt
Çün yetmiş iki millite ḳapuñdur ilticā
13. Esrā dūninde māh-ı cemālūñ safāsına
Genc-i şifāt u zāt ‘aṭā itdi Ḥaḳ saña
14. Devründe her yañada münādī-i derd-i ‘ışḳ
Ḥān-ı vişāl-i Ḥaḳḳa ḳılır her nefes şalā
15. Ḥükm-i şerī‘ atūñ tıttup āfākı ser-be-ser
Dikdi firāz-ı küngüre-i ‘arşa bes livā
16. Şaḥra-yı *lev-denevtüden* idüp revān güzer
Seyrān-geh oldı sen şehe menzilgeh-i *denā*
17. Māh-ı tamām ‘arızıñuñ şevḳına tamām
Yazuldı ‘arşa şüre-i *ve’n-necmi izā hevā*
18. Merkez vüçüduñ olsa dü kevine ‘aceb degül
Zātuñ çün oldı noḳta-i pergār-ı ictibā
19. Şaḥş-ı celāl-i rif‘ atūñ olsa ‘aceb midür
Şöyle bu heft bāliş-i zer-befte müttekā
20. Mecmū‘-ı kāyināta yetişdi eşerlerūñ
Mihr-i cemālūñ olduğıçün ḥaṭṭ-ı istivā
21. Bu heft-pāye minber-i çarḥ üzre Cebre’ıl
Yüce aduña ḥuṭbe oḳur ḥüb u müntehā
22. Ādem çün oldı ḥırmen-icüduñda ḥüşe-çin
‘Ālī ḳapuñda olsa Süleymān ne var gedā

[18] □ aceb degül: □ aceb mi kim VY, Ü.

[19] VT’de bu ve sonraki beyitler 7a’dan devam etmesi gerekirden ciltleme hatasından dolayı 2a’dan devam etmektedir/ Şöyle bu heft-b□ liş-i: Bu heft çar□ b□ liş-i VT.

23. Gösterdi ‘āleme yed-i beyzāyı gün gibi
Nūruñdan iktibās idüben şāhib-i ‘aşā
24. Gird-i cihānı yiller ile degzinüp hele
İrdi ayagūñ öpmege seyyāre-i semā
25. Cām-ı cihān-nümāda ki vardur bu hāşiyet
Beñzer kim oldu bāde-i ‘ışkuñla oldu āšnā
26. İzüñ tozı sa‘ādeti k’irişdi farkına
Geh efser ider anı felek gāh tūtyā
27. Dünyā-yı dūna cīfe diyü sāye şalmaduñ
Olmazsa nūrda ne qadar sāye Hüsrevā
28. Bilmez ne cevher idüğini gerd-i rāhıñuñ
İzüñ tozına cān u cihāndur diyen bahā
29. Şol dem ki irdi cāmi‘-i eflāke kāmētüñ
Erbāb-ı heft şavma‘a itdi hep iktidā
30. Kūh-ı Qubeysi Haq saña sīm ü zer itmege
Olmadı meyl ü rağbetüñ aşlā zihī gınā
31. Ol iki dūr dişüñ yirine ey dūr-i yetīm
Kıldı günāhın ümmetüñüñ Haq saña ‘aṭā
32. Qandurdı āb-ı raḥmet ile cümle‘ālemi
Baḥr-i kefüñden ebr-i bahār ögrenüp seḥā
33. Maḥbūb-ı ‘ālem olsa ne var şöyle āftāb
Mihir-i cemālüñ ile virür ‘āleme ziyā
34. Ez-lā-mekān hemī güzered pey-revān-ı to
Şükr-i Hudā ki geşt be-mā çün to pīş-vā³⁴
35. Na‘t-ı şerīfüñ ile gönül pür-ḥuzūr olup
Kıldı bu nev‘ ile yine bir maṭla‘ ibtidā
36. Ey şāh-ı Ebṭāḥī-laḳab u yār-ı dil-rübā
Bādā be-her demī be-to şad mübtelā fedā³⁶
37. Müştāk-ı āftāb-ı cemālīm ez-kerem
Be‘nmā zi-ṭarf-ı burqa‘ at ey māh-rū be-mā³⁷
38. Āḥir bu ḥasret ile k’ölem vaşla irmeden

[26] ider anı: ider □□ r anı VT/g□ h: g□ h□ Ü.

³⁴ Seni takip edenler mekânsızlık âleminden geçerler, Allah’a şükür ki bizim senin gibi bir önderimiz var.

³⁶ Ey lakabı Medineli olan ve gönül kapalı sevgili! Her an yüzlerce âşık sana feda olsun.

³⁷ Bir güneşe benzeyen cemaline hasretiz. Ey ay yüzlü! Lutfedip peçenin kıyısından bize cemalini göster.

- Pejmürde-şekl bite mezārumda her giyā
39. Her kıanda dökdiyise ‘ arak lāle-ruĥların
Ķanlar bıraķdı anda gül-i sürĥ cā-be-cā
40. Bir kez ıolanma kūyuñı biñ ıavf-ı Ka‘ beden
‘ Uşşāķa Merve ĥaķķı iĥün yegdür ol şafā
41. Zülf-i siyāhuñ ile gören ĥaddüni didi
Rüşen yüzünde ma‘ nī-i *ve’l-leyli ve’d-ıuĥā*
42. Ĥāk eylese beni ĥam-ı ‘ işķuñ ‘ aceb mi kim
Gözümde yaş göñülde od u başdadur hevā
43. Her derd ü ĥam ki senden irer ĥaste göñlüme
Dil karşı ııkuban sürinü dir ki merĥabā
44. Māh-ı tamāma ĥamzelerüñ n’itdügin görüp
Vehm ile ıaçdı yire girdi mihr-i ĥod-nümā
45. Āl-i ‘ abānuñ izi tozı ĥāk-i pāyiyem
Bī-gāne nīstem be-şomār z’āşnā merā⁴⁵
46. Sen āftāb-ı ‘ ālemi añduķça dir Münīr
Şallū ‘ aleyh mā ıale‘ a’l-bedru fi’d-düca⁴⁶
47. Vaĥdet ki kesret iĥre nihān eylemişd’özin
Oldı libās-ı Aĥmed ile yine ĥod-nümā
48. Maĥbüb-ı ĥazret olmağın ol ĥı‘ace-i dü kevn
ıāvūs-ı ĥuds oldı aña hüdhüd-i Sebā
49. Mühr-i nübüvvet oldı mübārek vücüdiĥün
ıaş başsa bağrına n’ola ĥātem gibi dilā
50. Biryān-ı berreyi n’ola nuıķa getürdise
Tesbīĥ oķur mübārek elinde anuñ ‘ aşā
51. Evvel ıademde seyrüñe ey şāh-bāz-ı ĥuds
Bir pāye oldı nüĥ felek ü farķ-ı müntehā
52. Cārüb ider işigüñe Cibrīl şeh-perin
Rıđvān sarāy-dārlıguñ ideli edā
53. ‘ Aczümdeñ özge medĥüne lāyık ne söz diyem

[42] □ aceb midür: □ aceb mi kim Ü.

[43] sürinü: ser-i nev VY.

⁴⁵ Yabancı değılim beni aşınalarından say.

⁴⁶ Karanlıklarda doğan o dolunaya dua edin.

[47] eylemişd’özin: eylemiş özin Ü.

- Sultān-ı bī-zevāl ider iken saña şenā
54. H̄alvet-serāy-ı dīde-i dil ʔoldı nūr ile
Na‘ t-ı şerīfūñ olalı vird-i zebān baña
55. Bu rū-siyāh u ‘ aşı güneş-kār-ı dil-figār
Şol dem kim ire ʔapuña biñ derde mübtelā
56. Deryā-yı şefkatüni getür cūşa raħm idüp
Bī-gāne ʔılma ʔatreñi luṫfuñdan it ‘ aṫā
57. Müştāḫ-ı raħmetem dün ü gün kesmezem ümīd
Her çend pür günāham u pür-cürm ü pür-ḫaṫā
58. Ber-zīr-i sāye-i ‘ alem-i sebz-i ḫod be-ḫān
Ān dem ki mī-keşem zi-tef-i āftāb ezā⁵⁸
59. Dünyā ḫarāb ise n’ola ḫoş çār rükni var
Ya‘ nī ki çār yār-ı şeh-i ‘ ālem-i beḫā
60. Oldı senüñle perde-nişīn yār-ı ğār olup
Cān u cihānı yoluña Şiddīḫ idüp fedā
61. Dārü’s-selāmuñ evvel uran ḫalkasına el
Fārūḫ-ı a‘ zam ol kim odur ʔuṫb-ı evliyā
62. Oşmān ki bī-ḫisāb irer ol bāğ-ı cennete
Ādāb u şermini görüp ider melek ḫayā
63. Şīr-i Ḥudā o şāh-ı velāyet ‘ Alī k’odur
Çābüḫ-süvār-ı ‘ arşa-i meydān-ı *lā-fetā*
64. Ol iki pāk-gevher ü ma‘ şüm-ı pür-hüner
Ol iki şāḫ-ı gül-bün-i gül-zār-ı Murtażā
65. Ol iki çeşm-i cān u ciger-kūşe-i Betül
Ol iki sidre-menzil ü şeh-bāz-ı müntehā
66. Biri Ḥasan ki iki cihān kim ṫufeylidür
Biri Ḥüseyn-i maḫzar-ı esrār-ı kibriyā
67. Evlād ü āl ü ümmet ü aşḫābuñ u saña
Her dem dürüd-ı Ḥaḫḫ ile biñ raħmet-i Ḥudā
68. Yā Rab be-ḫaḫḫ-ı zāt-ı to vü ḫaḫḫ-ı Aḫmedet
Yā Rab be-ḫaḫḫ-ı ḫazret-i maḫşüş-ı *hel etā*⁶⁸

⁵⁸ Güneşin hararetinden eza çektiğim o vakit beni yeşil bayrağının gölgesine çağır.

[68] □ a□□ -ı □□ t-ı: □ a□□ -ı □ a□□ -ı VY, Ü.

⁶⁸ Ey Allah’ım! Zatinın ve hel etā ayetini kendisine has kıldığın Ahmet’inin hakkı için...

69. Yā Rab be-ḥaḳḳ-ı ḥüsn-i cemāl-i ḥabīb-i to
Yā Rab be-ḥaḳḳ-ı ḥün-ı şehīdān-ı Kerbelā⁶⁹
70. Şol dem ki yüz arasını nā-ar  arz idem
ıl şefati Resūli baa yār u ilticā
71. Ol luf-ı bī-bahādan irer bir bahāne kim
Sen şāh-ı bī-tekellūf ü biz müflisüz gedā

K 3

DER-MEDḤŪ'N-NEBĪ  ALEYHĪ'S-SELĀM*

Fā ilātün/Fā ilātün/Fā ilātün/Fā ilün

1. Ey adet-rā müntehā şod ḥil at-i lev-lāk rāst
Menzil-i ḥāş u maām-ı urb-ı *ev-ednā* to-rāst¹
2. Ḥāk-i pāyet tāc-ı fark-ı udsiyān-ı mu teber
Gerd-i rāhet dīde-i kerrūbiyān-rā tūtyāst²
3. Ez-hevā-yı gül- izār-ı nāzuket āvūs-ı uds
Der-gūlistān-ı risālet bŭlbŭl-i destān-serāst³
4. ıble-gāh-ı  arş u kürsī āstān-ı  āliyet
Zāt-ı pāket ins ü cān-rā pīşvā vŭ mutedāst⁴
5. Ān nihālī k'ez felekhā be'gzered bālā-yı ū
Ez-hevā-yı āmet-i dil-cŭt der-neşv ü nemāst⁵
6. Her nebī-rā geri şod  ālī maām u mertebe
Raḥmeneten li'l- ālemīn bŭden der-īn ḥikmet verāst⁶
7. Ender-īn devr-i muḥīt u īn reh-i tŭl ü dırāz
Ān ki aşl-ı fer-ı her dŭ  ālemest ū reh-nŭmāst⁷

⁶⁹ Ey Rabbim! Habibinin cemalinin gŭzellięi ve Kerbela şehitlerinin kanı hakkı için...

* K 3: VT 8a, VY 9a/Başlık: der-med-ı res l aleyhi's-sel m VT.

¹ Ey boyuna lev-lāk (sen olmasydın ālemleri yaratmazdım) kaftanı tam uyan (peygamber)! Allah'ın has meclisi ve ev-ednā (iki yaya arası veya daha yakın) makamı sana aittir.

² (Ey peygamber)! Senin ayağının tozu kendisine itibar edilen meleklerin başının tacı, yolunun toprağı ise bŭyŭk meleklerin gŭzlerine sŭrmedir.

³ Cebrail, senin gŭl renkli yanağının aşkından resullŭk bağında destan okuyan bir bŭlbŭldŭr.

⁴ Senin yŭce eşiğin arş ve kürsinin kıblesidir. Gŭnahsız zatın da insanlar ve cinler için kendisine uyulan bir ūnderdir.

⁵ Boyu feleklerden geen o fidan, gŭnŭller alan endamının aşkından bŭyŭyŭp uzamaktadır.

⁶ Her ne kadar her peygamber için yŭce bir makam ve mertebe olsa da ālemlere rahmet olmak senin için geerlidir.

⁷ Bu zamanda ve bu uzun yolculukta her iki ālemin aslı ve fer'ı olan (peygamber) kılavuzdur.

8. V'ân ki der-meydân-ı kâf u nûn sipeh-sâlâr şod
Şeh-süvâr-ı tâc-dâr u ejdehâ-peyker livâst⁸
9. Zâhir-i ü sâye-i hürşîd-i zât-ı lem-yezel
Bâtin-ı ü mahzen-i esrâr-ı Hayy-ı kibriyâst⁹
10. Neyyirân ez-pertev-i ruhsâr-ı ü yek lem' aest
Nüh-felek der-baħr-i ķadreş yek ħabâb-ı bî-liķâst¹⁰
11. Pür zi-elķâf-ı ' amîmeş cümle-i ' âlem ki hest
Hem zi-bâr-ı himmet-i ü ķâmet-i gerdün dü-tâst¹¹
12. Müftü-i ders-i ilâhî ' âlim-i esrâr-ı ğayb
Ħâzin-i genc-i ħaķîķat şüfî-i şaff-ı şafâst¹²
13. Seyyid-i sādât-ı cüz' ü kül imâm-ı ' arş u ferş
Şehriyâr-ı kâyinât u ħ'âce-i künc-i vefâst¹³
14. Ħâk-i pāyeş tâc-ı fark-ı pādşāhān mî-şevēd
Her gedā k'ū bā-segān-ı ķākerāneş āşnāst¹⁴
15. Ez-heme pīş ü vü āħir ez-heme āħir şod ü
Faħr-i her dü ' âlem ü vü faħr-i ü faķr u fenâst¹⁵
16. Turra-i şeb şod muţarrā ez-ser-i ğisū-yı ü
Rüz-ı rüşen z'āftāb-ı ' aķs-i rüyeş pür-żiyâst¹⁶
17. Sāye[ī] gerçi ne-dāred ķāmet-i serveş velī
Der-penāh-ı sāye-i ü cümle-i her dü serâst¹⁷
18. Her ki rü gerdāned ez-vey hemçü zülf-i dil-berān
Cāyeş ender-āteş ü āşüfte-ħāl ü rü-siyâst¹⁸

⁸ O kâf ve nun (varlık) meydanında kafîle reisi olan peygamber, taç sahibi mahir bir binici ve ejderha desenli bayrağı olan komutandır.

⁹ Onun zahiri asla zeval bulmayan güneşin gölgesi, batını ise daima diri olan yüce Allah'ın sırlarının mahzenidir.

¹⁰ Güneş ve ay onun yanağının ışığından bir parlıttır. Dokuz felek onun kıymet denizinde görülmeyen bir kabarcıktır.

¹¹ Bütün âlem onun lütfunun bolluğu ile doludur. Onun himmetinin ağırlığından dünyanın boyu iki büklüm olmuştur.

¹² O, ilâhî konular hakkında hüküm veren, gayb âlemin sırlarını bilen, hakikat hazinesinin sahibi duruluk safının dervişidir.

¹³ O, cüz (parça) ve külün(bütün) efendilerinin efendisi, arşın ve ferşin önderi, kâinatın hükümdarı ve vefa köşesinin sahibidir.

¹⁴ Peygamberin ayağının tozu padişahlarının başının tacıdır. Her dilenci onun kölelerinin köpeklerini tanır.

¹⁵ Her şeyin ilki v sonu odur. O, iki âlemin övüncüdür. Onun övüncü ise fakirlik ve Allah yolunda fani olmaktır.

¹⁶ Karanlığın perçemi onun saçının ucu sayesinde güzel kokulara gark oldu. Aydın gün, güneş gibi parlak yüzünden ışıkla doldu.

¹⁷ Her ne kadar peygamberin servi boyu dünyaya gölge salmamışsa da her iki âlem de onun gölgesine sığınmıştır.

¹⁸ Her kim dilberlerin zülüfleri gibi ondan yüz döndürürse onun yeri ateş olur, durumu karmaşıklaşır ve yüzü kararır.

19. Cān-ı men bādā fedā-yı ğamze-i dil-düz-ı to
Dem zeden ez-zaḥm-ı tīreş şad çü men-rā ḥün-behāst¹⁹
20. Men kocā vü na^ç t-ı şadr-ı her dü^ç ālem der-kocā
Dem zi-ġüstāḥī zenem z'ān-rū ki meddāḥeş Ḥudāst²⁰
21. Gerçi ğarḳ-ı baḥr-i cürmem nīstem nevmīd ez-ānk
Dest-ġīr-i her ğanī vü müflis ü şāh-ı gedāst²¹
22. Men çı ğüyem der-ḥaḳ-ı ān çār yār-ı bī-naḫīr
Her yekī z'ū nūr-ı çeşm-i evliyā vü enbiyāst²²
23. Ez-ġüneḥ-kārī çü men bī-çāre-i dil-rīş-rā
Ey ḫabīb-i derd-mendān merhem-i şer^ç at devāst²³
24. Key be-dest hemçü men-i dil-dāde-i müflis resed
Ḥāk-i pāy-i pey-revān-ı to ki^ç ayn-ı kīmyāst²⁴
25. İn Münīr-i nā-tüvān-ı rū-siyāḥ üftāde-rā
Yek naḫar z'in^ç ām-ı^ç ām-ı bī-ġirānet ilticāst²⁵

T 1

VE LEHŪ FĪ'T-TERCĪ' DER-MEDḤ-İ RESŪL 'ALEYHİ'S-SELĀM*

Mefā^ç ilün/Mefā^ç ilün/Fe^ç ülün

1

1. Zihī cān-ı müzekkī vü mu^ç allā
Kim olmışdur ḫabīb-i Ḥaḳ Te^ç ālā
2. Anuñ şānında *lev-lāk* oldu menzil
Anuñçün zāḥir oldu cümle eşyā

¹⁹ Ruhum, peygamberin can yakan yan bakişına kurban olsun. Benim gibilere onun bakiş oklarının yarasından dem vurmak kan pahası yerine geçer.

²⁰ Ben neredeyim o iki ālemin önderini övmek nerede? Benim onun övgüsünden dem vurmam küstahlıġımdandır çünkü onu Allah övmüştür.

²¹ Her ne kadar günah deryasına dalsam da ümitsiz deġilim. Çünkü o, fakirin de zenginin de elinden tutan ġdalar şahıdır.

²² Bir benzeri olmayan o dört sevgili hakkında ben ne diyebilirim ki? Onlardan her biri nebilerin ve velilerin gözünün nurudur.

²³ Ey dertlilerin tabibi! Benim gibi günahkārlıġından dolayı çaresiz kalan āşıklarına senin yolunun merhemi deva olur.

²⁴ Seni takip edenlerin yolunun topraġı altını taşa çevirebilen bir kimya iken (bu iksir) benim gibi her şeyini kaybetmiş bir āşıġa ne zaman ulaşır.

²⁵ Bu zayıf, günahkārlıġından dolayı yüzü kara ve düşkün Münīr'e herkese ettiġin hadsiz ihsanlarından olan bir bakın sığınma vesilesidir.

* T 1: VT 9a.

3. Cemāli pertevinden rüşen oldı
Çerāğ-ı nūr-ı çeşm-i dīn ü dünyā
4. ‘ Aceb mi oldısa bir mu‘ cizeyle
Felekde iki şağ māh-ı şeb-ārā
5. Dilā ser-tā-ğadem nūr olduğıçün
Kılurdu pīş ü pesden hoş temāşā
6. Ser-ā-ser ‘ andelīb-i gül-şen-i kıuds
Bu şavt ile olurlar cümle güyā
7. Şehen-şāh-ı rusül sultān-ı kevneyn
Emīr-i taht-gāh-ı *ķābe ķavseyn*

2

1. Dilā şol k’ins ü cāna pīşvādur
Sipeh-sālār-ı hayl-i enbiyādur
2. Emīn-i genc-i esrār-ı haķīķat
Emīr-i şuffa-i şaff-ı şafādur
3. Ser-ā-ser cüz’ ü küll-i kāyināta
Delīl ü reh-ber ü hem reh-nümādur
4. Bir aylıķ yoldan a‘ dā leşkerini
Kılupdur münhezim hoş kibriyādur
5. İzi tozı k’olupdur tāc-ı eflāk
Gözine hūr-ı ‘inūñ tūtyādur
6. Sen ol şehsin ki ‘ ālī der-gehūñde
Selāfīn-i cihān cümle gedādur
7. Semend-i seyrūñe seyrān-geh evvel
Fezā-yı ‘ arş u kıuds ü muntehādur
8. Münīrī gül-sitān-ı medħūñ içre
Bu sec‘ ile hezār-ı hoş-nevādur
9. Şehen-şāh-ı rusül sultān-ı kevneyn
Emīr-i taht-gāh-ı *ķābe ķavseyn*

3

1. Elā ey zāt-ı pāk-i nūr-ı a‘ zām
Mükerremdür senūñle ibn-i ādem

2. Cemālũñ ŧevķı birle yetiŧũpdũr
Felekler seyrine ‘ İsi’bnũ Meryem
3. Olur mıydı cihānda ŧubĥ-ı ŧādıķ
Yüzũñ mihrinden urmasaydı ger dem
4. ‘ Aceb cān-ı cihānsın ŧöyle k’ey dost
Vücũduñdur murād-ı her dü ‘ ālem
5. Cemī‘ -i ĥalk-ı mevcũdāt içinde
Vücũd-ı pākũñi Ĥaķ itdi a‘ lem
6. Zevāyā-yı feleklerde ser-ā-ser
Budur kerrũbĩyānuñ sözi her dem
7. ŧehen-ŧāĥ-ı rusũ sultān-ı kevneyn
Emīr-i taĥt-gāĥ-ı *ķābe ķavseyn*

4

1. Cihān yüzũñ ŧu‘ ā‘ ından münevver
ŧabā zũlfũñ ķoķusından mu‘ aĥtar
2. Ne deñlü mũntehā oldıysa tũbā
Degũldür serv-ķaddũñ birle hem-ser
3. Leb-i la‘ lũñ nebātından ‘ aceb mi
Eriyũp ġarķ-ı āb oldıysa ŧekker
4. Yetiŧdi ĥāk-i pāyũñ devletinde
Ćerāġ-ı Ćeŧm-i cān-ı ‘ āleme fer
5. Ķılam yazmazdan öñdin levĥa bir ĥarf
Mũnīr oķurdı yine bunı ezber
6. ŧehen-ŧāĥ-ı rusũ sultān-ı kevneyn
Emīr-i taĥt-gāĥ-ı *ķābe ķavseyn*

5

1. Elā ey ĥũ‘āce-i dũnyā vũ hem dīn
Nebīler iĆre sensin ehl-i temķīn
2. Dũŧinde ġörmedi bir kimse anı
ŧu rũtbe k’itdi Ĥaķ sen ŧāĥa ta‘ yīn
3. Olupdur ŧer‘ -i pākũñ birle mensũĥ
Ne kim var ise ġayr erkān u āyīn
4. Urur dem nũkĥet-i ġīsũlaruñdan

Olursa tañ mı bād-ı şubḥ müşgīn

5. Yüzüñ mihriyle ser-gerdān olupdur
Felekler birle şems ü mäh u pervīn
6. Gözüm nūrı dü ‘ālem pertevinin
Unutma ben ġarībi kılma miskīn
7. Göñül nā-geh k’ola na‘ tuñda ġāfil
Yine hātifden olur şöyle telķīn
8. Şehen-şāh-ı rusül sultān-ı kevneyn
Emīr-i taḥt-ġāh-ı *ķābe ķavseyn*

6

1. Elā ey āftāb-ı ‘ālem-i cān
Yüzüñ mihriyle olur çarḥ gerdān
2. Őalurven cürm ü ‘ışyān içre güm-reh
Eger luḥfuñdan olmazsa nigeḥ-bān
3. Şular k’oldı hevā-dāruñ cihānda
Añulmaķ ḥāşe lillāh ehl-i ‘ışyān
4. Münīri şefķatüñden kılma maḥrūm
Cemī‘ -i cürmine oldı peşīmān
5. Dürūd ile dem-ā-dem añduġınca
Cihānda çār yārı ehl-i imān
6. Saña vü ālüñe eşḥābuña hem
Taḥıyyāt u selām olsun hezārān
7. Bu ġüftār ile ‘ālī himmetüñde
Olupdur murġ-ı dil şöyle ḥoş-elḥān
8. Şehen-şāh-ı rusül sultān-ı kevneyn
Emīr-i taḥt-ġāh-ı *ķābe ķavseyn*

DER-MERŞİYE-İ EVLĀD-I NEBĪ*

Mef' ūlū/Fā' ilātū/Mefā' ilū/Fā' ilün

1. Ser-geşte olduĝuñ senüñ ey çarḥ-ı bī-vefā
Tutdı meger ki ḥūn-ı şehīdān-ı Kerbelā
2. Bir şāh-bāz-ı sidre-nişīne kelāĝ-ı şūm
Kim gördi pence urduĝun ey çarḥ-ı bī-vefā
3. Rūbehlik ile avlayuban şīr-zādeyi
Virdün cehennem iti eline zihī ḥaṭā
4. Kanlu yaşıñı seyl-i revān itgil ey gözüm
Yıḥdı nihāl-i servi çün ol şarşar-ı fenā
5. Deryā-yı eşke fülk-i ten oldısa tañ mı ĝarḥ
Ḥāk içre ĝarḥ-ı ḥūn yaticak nesl-i Muştafā
6. Ḥūn itdi yüregümüzi çün mātem-i Ḥüseyn
Kan ağladursa bize 'aceb mi bu mācerā
7. Bandurdı cübbesini göge çarḥ-ı nīl-reng
Mātem-zede kılalı cihān ḥalkın ol 'azā
8. Her dem senüñçün ey gül-i sīr-āb-ı teşne-leb
Her bir müjemden aḥar ise seyl-i ḥūn revā
9. Mülk-i cihāna kāşki biz gelmeyeyidük
İşitmeyeyidük bu iş olduĝını saña
10. Yunmaĝa eşk-i ḥasret ile kanlu gönlegüñ
Seyl oldı gözlerüm yaşı ey kuṭb-ı evliyā
11. Od düşdi şubḥ-gāhuñ içine ki her seḥer
Yire urur külāhını çāk eyleyüp yağa
12. Bu vech ile şafaḥ-geh olur sürḥ-rū meger
Yetişdi ol zamāndan aña vaşla-i 'abā
13. Sen şāh-ı şāh-zādeye bir şūm-ı bed-nijād
Kaşd idüp itdi 'ālemi biñ derde mübtelā
14. Eflāk-i heft-şavma' a bu vāḳı' a için
Tolsa 'aceb mi nāle-i derdā vü ḥasretā

* K 4: VT 11a, VY 10b, Ü 8a/Başlık: DER-MERŞİYE-İ İMAM ASAN ÜSEYN ŞEHİDAN-I KERBELA
VT, Ü'de başlık yok.

[4] itgil: eyle Ü/ yıḥdı: yıḥdı VT.

[11] ya' a: ab VT.

15. Ehl-i zemīne böyle muşībet yetişmegin
Bir laḥza lerzededen geçemez ḥüsrev-i semā
16. Feryād-res yetişmedügi cürmine Furāt
Taşlar ile döğünüp ider dün ü gün bükā
17. Derk-i cehennem içre özin kıldı teşne-leb
Şu virmediyse saña ger ol düşmen-i Ḥudā
18. Sen şem^ç -i cāna tīg ile kaşd-ı ser itdise
La^ç net oḥına oldu siper ḥaşr olunca tā
19. Sākī-i kevşerüñ gözi nūrın bu vech ile
Ḥāk itmek isteyen kişiye çok mı ol cezā
20. La^ç net Yezīde dimeñ ölicecek dinildise
Ölürsevüz de dirüz aña la^ç net-i Ḥudā
21. Zūr ile şāḥ-ı ḥuşka eger degdiyise gül
Åḥirde ejder olısar anuñçün ol ^ç aşā
22. Düşmen idinüp ol nider idi resūli de
Yiterdi ḥod hezārına maḥşüş-ı *hel etā*
23. Vāy ol kişiye kim yüzüñ andan çeviresin
Devletlü ol ki sen olasın aña ilticā
24. Āl-i resūle ol ki kılıç çekdi ^ç aḳ olup
Añulduğınca direm aña la^ç net-i Ḥudā
25. Sen murğ-ı lā-mekān idüñ uçduñ maḳāmuña
Her laḥza öldürür bizi uş miḥnet ü belā
26. Bir kez ziyāret itmesin ol pāk-ravzanuñ
Yā Rab müyesser eyle k'ire cānuma şifā
27. Ḥāk-i mezāruña yetişüp sürmege yüzün
Bī-çāre göñlüm oldu revān hem-dem-i şabā
28. Cārüb iderse sünbül-i züfin ^ç aceb midür
Ḥürā ḥarīm-i ḳubbe-i ^ç ulyāña Ḥüsrevā
29. Ḳandīl-i merḳadünden eger yaḥmasa çerāğ
Virmezdi ^ç āleme giceler cirm-i meh ziyā
30. Ḥāk-i mezāruñ oldu ziyāret-geh-i melek
Çeşm-i cihāna olsa n'ola ^ç ayn-ı tütüyā

[24] ol: şol VY.

[26] c□ numa: □ aste c□ na VY.

31. Günde gelür yüzini urup hāk-i zillete
Tavf-ı mezāruña sürinü Hüsrev-i semā
32. Tesbīh-i hāk-i meşhedüñi zākirān-ı çarh
Her dem sürüp yüzine gözine ider şenā
33. Ben hāzret-i Hüseyme mi ağlayayum ya hod
Zehr-i helāhil içen için mi idem bükā
34. Cān hāndeyile viridi yine āhır ey gönül
Ol hulq-ı hüsn gibi Hasan mazhar-ı Hüdā
35. ‘Ālī kapısı ehl-i dilüñ kıble-gāhıdur
‘Uşşāka hāk-i dergehıdür külbe-i şafā
36. Envār-ı Zü’l-celāl ile ma‘ mūr zāhiri
Şevk ile bātını tolu esrār-ı kibriyā
37. Ol iki sīn ü nūnadur ey dil işāreti
Yā-sīn sīniyile olan nūn-ı *inne-mā*
38. Hüzn ü firāk ile n’ola geçdiyse ‘ömrümüz
Ol iki gevherüñ yolına cān u dil fedā
39. Devr-i zamāne iki gözi nūrına Münir
Āhırde n’eyledi ki n’ide saña vü baña
40. Yā Rab müyesser eyle k’ölince dilümd’ola
Tevhīd ü na‘ t u midhat-i evlād-ı Muştāfā

K 5

DER-MEV‘ İZA*

Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilün

1. Tās-bāz-ı çarh-rā be’nger ki tāsēş ber-serest
Geh pür-ez-gül mī-koned geh kāsēş pür-aşkerest¹
2. Her şeb āteş-bār bāşed tā-be-vaqt-i şubh-dem
Ān ki mī-güyī be-vaşfeş gül-şen-i nīlūferest²

^[35] külbe-i: ka□ be-i VT.

* K 5:VT 12b, VY 12a/Başlık: Mev□ i□ a VY.

¹ Tası başında olan şu hilekār feleğe bak. Kāsēsini bazen gülle bazen de korla doldurmaktadır.

² Onu vasfederken ona nilüfer bahçesi diyen her gece sabah vaktine kadar ateş saçır.

3. Ez-mey-i ‘ işret ne-şod gül-güne-i rüy-ı şafağ
Ez-havādiş dem-be-dem hūn mī-ḥored z’ān aḥmerest³
4. Her nefes der-fikr-i īn dūnyā-yı dūn-perver me-bāş
Der ḥayālī büt şoden her laḥza kār-ı Āzerest⁴
5. Tā derīn kül-ḥan fütādī ḥāzır-ı dem bāş ez-ān
Hızum ender-āteş er üfted hemān ḥākisterest⁵
6. Şod be-şüret zindegī-i mā be-ma‘ nī mordeīm
Ber-mazār-ı mā girifte çarḥ-ı nīlī-çāderest⁶
7. Kelle’ī der-ḥāk dīdem k’ū şode nezdīk-i ḥāk
Ber-kenār-ı vey nüvişte k’āḥir-i īn derd serest⁷
8. Der-güzer-gāh-ı fenā fikr-i qarār ez-eblehīst
Menzil-i mülk-i ‘ adem-rā k’īn memerr ü ma‘ berest⁸
9. Şod esās-ı ‘ ömr egerçi nāzenīn ey dil velī
‘ Ayš-ı īn bāşed ki der-vey raḥne’ī her dem derest⁹
10. Dem me-zen hergiz be-ğaflet der-cihān ger ‘ ākılī
Key buved gāfil kesī k’ū der-dehān-ı ejderest¹⁰
11. Pehlevān-ı ‘ arşa-i meydān-ı çarḥ ez-behr-i to
Ber-keşīde tīg-i Ḥayder ber-ser-i ḥod miğferest¹¹
12. Penbe-i ğaflet be-ber ez-güş u çeşm-i cān küşā
Nefs-i kāfir-kīş ü dūr-endīş-i to kūr u kerest¹²
13. Keştī-i dil-rā çi ğam ez-yemm-i mevc-i ḥādişe
Ger to-rā ‘ işķī miyān-ı baḥr-i vaḥdet lengerest¹³
14. Gerçi yābed perveriş ‘ ālem heme ez-āftāb
Ez-berāy-ı hūn-ı mā her dem be-desteş ḥancerest¹⁴

³ Şafak vaktinin yüzünün kızılığının sebebi işret şarabı değildir. Onun yüzü (insanların başına gelen kötü) hadiselerden dolayı durmadan kan içtiği için kızarmıştır.

⁴ Her nefeste aşığılıkları besleyen adı dünyanın endişesinde olma. Her an hayalinde put olması Azer’in işidir.

⁵ Mâdem ki bu külhana düştün hazırlan. Çünkü ateşe düşen odun hemen kül olur.

⁶ Görünürde diri gibi olsak da mana âleminde ölüyüz. Mezarımıza mavi renkli felek çadırı örtülmüş.

⁷ Toprakta toprağa yakın bir kelle gördüm. Onun kenarında bu derdin sonu baştır yazılıydı.

⁸ Bu fena güzergâhında durup karar etme fikri ahmaklıktır. Bu dünya adem memleketi durağına bir geçiş yeridir.

⁹ Ey gönül! Her ne kadar ömür temeli nazik olsa da onda her an kapı kadar gedikler açılmaktadır.

¹⁰ Eğer akıl sahibiyisen asla bu dünyadan dem vurma. Ejderin ağzında olan bir insan hiç gafil olabilir mi?

¹¹ Felek meydanının pehlivanı senin için başında miğferi olduğu halde Hz. Ali’nin kılıcını çekti.

¹² Gaflet pamuğunu kulağından çıkar. Can gözünü aç. Çünkü senin kafir yaratılışı ve daima yarımı düşünen nefsin kör ve sağırdır.

¹³ Vahdet denizinin ortasında aşk gibi bir çapaya sahipsen gönül gemisine hadise dalgalarından kaynaklanan bir tehlike yoktur.

¹⁴ Her ne kadar bütün âlem güneşten hayat buluyorsa da iş bize gelince onun eli bizim kanımızı dökmek için devamlı hançerindedir.

15. İkd-ı mihret ber-^ç arūs-ı dehr-i dün-perver me-bend
Her cüvân-râ sâl-dîde pîre-zen ne-der-ğorest¹⁵
16. Ber-küşâ çeşm ü ber-â ez-hestî-i ĥod yek nefes
Nüh-revâķ-ı şeş derîçe behr-i to yek manzarest¹⁶
17. Cilve-gâh-ı ĥâşet âmed tâ-be-evc-i lâ-mekân
Murğ-ı dil-râ himmet-i vâlâ-yı to ger şeh-perest¹⁷
18. Der-pey-i ĥün-ı dil-i ĥod şev eger ehl-i dilî
Der-miyân-ı şadr-ı sîne k'inçonîn meh-manzarest¹⁸
19. Merdüm-i çeşmet çirâ ez-eşk-i ter sîr-âb nîst
Der-miyân-ı bâğ-ı sîmâ hem ki ^ç ayn-ı kevşerest¹⁹
20. Münkir-i süz-ı dil ü eşk-i dil-efgârân me-şev
Der-ĥaķîķat her dü zâhir ma^ç nî-i ĥuşķ ü terest²⁰
21. Ĥün-ı eşk-i dîde-i giryân be-levĥ-i çihreeş
Behr-i derc-i ĥâlet-i derd-i derüneş maşdarest²¹
22. Ĥâzır-ı dem bâş ez-enfâs-ı şân gâfil me-şev
Ĥây u ĥüy-ı abdalân çün pâsbân-ı kişverest²²
23. Mâh-ı nev ĥod-râ nümâyed ber-heme ^ç âlem tamâm
^ç Ayb ne'bved ger ten-i fersüd-ı sâlik lâgerest²³
24. Ĥırķa vü seccâde-i şad ^ç ârif ü-râ der-girev
Der-ĥarâbât-ı muğân k'an sâķî-i cân-perverest²⁴
25. Yek nefes cem^ç iyyet-i ĥâtır ne-dîdem der-cihân
Hemçü zülf-i mâh-rüyân ĥâlem ez-vey muzţarest²⁵
26. Key şevem çün gül şigofte yek nefes ez-ĥurremî
Der-gülistân-ı vücudem ^ç ömr bād-ı şarşarest²⁶

[15] mihret: mihr □ VT.

¹⁵ Sevgi kuşağını aşâğılıkları besleyen dünya gelinine bağlama. Hiçbir delikanlıya koca karı yakıştır mı?

¹⁶ Bir nefesliğine de olsa gözünü aç ve kedi benliğinden sıyrıl. Dokuz kemer (gökler) ve altı kapı (cihetler) sana bir tek görüntü gibi gelir.

[17] Cilve-g □ h-ı: Cilve-g □ h □ VT.

¹⁷ Gönül kuşuna senin yüce himmetin büyük bir kanat olursa mekânsızlık zirvesine kadar uçarsın.

¹⁸ Eğer gönül ehliysen sinenin ortasında ay gibi bir görünüm arz eden kendi gönlünün kan davasını gütl.

¹⁹ Sîmâ bahçesinde Kevser pınarı gibi olan gözbebeklerin neden suyla dolu değil?

²⁰ Âşıkların gönül yangını ve gözyaşlarını görmezden gelme. Aslında her ikisinin de ıslaklık ve kuruluktan manalar olduğu aşikârdır.

²¹ Ağlayan âşığın kanlı gözyaşları sayfaya benzeyen çehresine gönlünün derdinden kaynaklanan halleri yazmak için bir kaynaktır.

²² Hazır ol. Abdalların nefeslerinden gafil olma. Çünkü onların ĥây ve ĥûyları (zikirleri) memleketin gözcüsüdür.

²³ Dervişin pörsümüştü teninin zayıf olması ayıp değildir. Hilal bile bütün cihana kendini tamamıyla gösterir.

²⁴ Yüzlerce ârifin hırka ve seccadesi meyhanede cana can katan sakiye rehin bırakılmıştır.

²⁵ Dünyada bir nefes bile hatırımın güzellerin zülüfleri misali derli toplu olduğunu görmedim. Benim halim onlardan daha da karmaşıktır.

27. Her ki ber-Ye 'cüc-ı nefsi-i ħod dilā seddī keşīd
Der-cihān şāhib-kırān-ı a' zam u İskenderest²⁷
28. Der-beyābān-ı dālālet güm-reh ü ser-geşte 'ım
Ez-berā-yı mā zemīn ü āsmān z'an ğam-ħorest²⁸
29. Gerçi şod mecmū' a-i ' unşur zi-dīvān-ı derest
Şod raqam ber-vey ki īn mecmū' a cüz-vey ebterest²⁹
30. Der-pey-i buḫlān-ı bāḫıl sā' atī hergiz me-pūy
Pertev-i envār-ı Ḥaḫ ez-şems-i ħāver ezherest³⁰
31. Mihr-i ' ālem-tāb-rā noḫşān ez-ū yek zerre nīst
Her ki der- ' ālem be-nā-dīden mişāl-i şeb-perest³¹
32. Dem-be-dem der-ħıdmet-i īn nefsi-i emmāre me-bāş
Şev ğulām-ı ān ki ū-rā nefsi-i ser-keş çākerest³²
33. Me'nger ez-çeşm-i ħaḫāret ber-heme zerrāt-ı kevn
Ger be-ma' nī be'ngerī her zerre yek māh u ħorest³³
34. Ḥāk-i rāhī k'ez şabā ber-ħīzed ez-her reh-gūzer
Her yekī yek sūnbül-i ğül-pūş u verd-i aḫmerest³⁴
35. Ez-giriftārī ne-mī-yābed ħalāş ey dil demī
Nefsi-i kāfir-kīş-rā ān ki ğulām u çākerest³⁵
36. Ḥayf mī-gerded ki ez-ħayvān eḫal mī-bāşed ū
Genc-i esrār-ı ma' ānī-rā ki insān mazħarest³⁶
37. Ger to mī-ħ'āhī ki inkār-ı emānet mī-konī
Key buved k'an-rā zemīn ü āsmān ħod maḫḫarest³⁷
38. Bülbül-i rüħet ki şod maḫbūs-ı dām-ı cism-i to

²⁶ Varlık bahçemde ömür, şiddetli soğuk getiren bir yel gibiyken ben ne zaman bahtiyarlıktan gül gibi açılıyorum?

²⁷ Ey gönül! Her kim Yecüc kavmi gibi olan nefesine set çekerse o, cihanın en kutlu padişahı ve İskender'i olur.

²⁸ Sapkınlık çöllerine yolunu kaybetmiş ve şaşırılmışız. Oysa bizim için yer ve gök gam çekmektedir.

²⁹ Her ne kadar unsur mecmuası onun kapısında kurulan divandan olsa da bu mecmuadaki onsuz her yazı ebterdir.

³⁰ Batılın batıllığının ardından asla bir an bile koşma. Hakkın nurlarının ışığı doğudan doğan güneşten daha parlaktır.

³¹ Âlemde körlük hususunda yarasa gibi olan kimse için bütün kâinatı aydınlatan güneşin bir zerreden farkı yoktur.

³² Daima kötülükleri emreden nefsinin hizmetkârı olma. Âsî nefsin kendisine köle olduğu kişiye hizmet et

³³ Cihanın hiçbir zerresine küçümseyici gözle bakma. Mana gözüyle bakarsan her zerre bir ay ve güneştir.

³⁴ Saba yelinin esmesiyle yolunun toprağından kalkan toz zerrelerinden her biri kırmızıya bürümüş bir sünbül be kızıl güldür.

³⁵ Ey gönül! Kâfir yaratılışlı nefesine kul köle olanlar, bir an bile esretten kurtulamazlar.

^[36] Yaprak kopması ya da başka bir sebeple VY'de şiir 35. Beyitte son bulmaktadır.

³⁶ İnsanın mana sırlarının hazinesine mazharken hayvanlardan bile aşağı derecelere düşmesi ne kadar yazıktır!

³⁷ Yeryüzünün ve gökyüzünün kendisine şahitlik yaptığı bir kimse, nasıl emanete hıyanet edebilir?

- ‘ Andelīb-i hoş-nevā-yı gül-sitān-ı aḥḍarest³⁸
39. Hergiz ez-dünyā-yı dūn-perver me-şev ġāfil demī
Ḳāmet-i gerdūn ki ez-dest-i ḥavādiş cenberest³⁹
40. Gerçi şod pür-sīm ü zer rüy-ı zemīn ez-vey çī sūd
K’ef ī-i ‘ ālem be-genc-i ü tılısm u ejderest⁴⁰
41. Fī’l-meşel iksīr bāşed ger heme zerrāt-ı kevn
Renc-i ḥod ber-zerre-i her künc lā-büd muzmerest⁴¹
42. Ṭālī‘ ān ne’bved ki be’nmāyed merā iḳbāl rüy
Her ki ez-genc-i ḳanā‘ at yābed ü nīk-aḥterest⁴²
43. Key revā bāşed ki der-fermān-berī n’āyī dürüst
Mīhr ü māh ez-behr-i to ser-geşte vü fermān-berest⁴³
44. Tā-be-vaḳt-i morden ü nev‘ -i diġer key mī-şevved
Kes me-bādā bā-bedī ān kes ki ey dil nökerest⁴⁴
45. Kūşe-gīr-i ḥāne-i faḳr u ḳanā‘ at şev Münīr
Ḥod to mī-dānī ki fikr-i ġayr ez-īn derd-i serest⁴⁵
46. Her zamān ez-ḥazret-i ‘ İzzet to īn devlet be-ḥāh
K’āverī ber-cāy-ı ān ki ġüfte-i peygamberest⁴⁶

K 6

FĪ’L-MEV‘ İZA VE’N-NEŞĀYİḤ*

Mef‘ ülü/Mefā‘ ilü/Mefā‘ ilü/Fe‘ ülün

1. Bilmez misin ey dil ki cihān mülk-i fenādur
Dīvānelik ammā kişiye ḥaylī belādur

³⁸ Canının bülbülü, yeşil bahçelerde hoş sesli bir kuş olsa bile vücut kapanında mahpus kalmıştır.

³⁹ Asla aşağılıkları besleyen dünyadan bir an bile gafil olma. Çünkü cihanın boyu hadiselerin elinden çembere dönmüştür.

⁴⁰ Yeryüzü gümüş ve altınla dolsa bile bunun ne faydası var. Âlem yılanı o hazineni tılısımı ve ejderidir.

⁴¹ Cihanın bütün zerrelerinin (taşı altına dönüştüren) bir iksir olduğunu farzedelim. Hiç şüphesiz bunun her köşede gizli bir sıkıntısı olacaktır.

⁴² Gerçek talih bahtımın açık olması değildir. Her kim kanaat hazinesinden bir şey bulursa işte o kutlu kimsedir.

⁴³ Güneş ve ay bile senin için başı dönmüş bir şekilde itaatkâr olurken senin asi olman hiç reva olur mu?

⁴⁴ Ey gönül! Yoldaş olan kişi kötülükle olmasın. (Zaten) o, ölüm döşeğine kadar başka türlü olmaz.

⁴⁵ Ey Münir! Fakirlik ve kanaat hazinesinin yolunu tut. Bundan başkasının baş ağrısı olduğunu iyi biliyorsun.

⁴⁶ Aziz olan Allah’tan her zaman bu devleti iste. Böylece peygamberin (fakirlik benim övüncümdür) sözünü yerine getirmiş olursun.

* K 6: VT 14a, VY 22b, Ü 9b, Başlık: Mev‘ i a VY, ve leh‘ Ü.

[1] mülk-i: mülki Ü.

2. Virilmedi mektüb-ı mu‘ âfiyye saña hüd
Her sâ‘ at işüñ şöyle niçün sehv ü hañadur
3. ‘Älem ki ser-â-ser toludur tîr-i havâdiş
Göz dikme fezâsına ki dîvân-ı kazâdur
4. Her kim ki yiler der-peyine düşüben anuñ
Bilür dem-i âhırde k’ışı hîc ü hebâdur
5. Dil virme şağın pîre-zen-i dehre yañılıp
Âl ile seni avlamasun ‘işve-nümâdur
6. Key hûb idi menzil-geh-i ‘âlem gönül ammâ
Müşkil bu ki mihmân-keş-i pür-cevr ü cefâdur
7. Ma‘ nîde içi mâr gibi zehr ile pürdür
Şüretde egerçi görinen hüsñ ü behâdur
8. Bâzîçe-i hengâme-i devr-i felek içre
Ser-geşte gönül hayret ile bî-ser ü pâdur
9. Kim bile ki bu perde-i ğayb içre neler var
Bâr-ı ğam-ı fikr ile felek kıaddi dü-tâdur
10. Dünyâ-yı denî fikr ile büt-hâne idinme
Gönlüñ ki senüñ mağzen-i esrâr-ı Hüdâdur
11. Şeh şanma k’anı tâc u nigîn ile ider fağr
Sultân-ı cihân fağr ile ‘âlemde gedâdur
12. Devlet didigüñ şol seni bî-şevk iden ise
Let yegdür anuñ gibiden ol renc ü ‘anâdur
13. Çün bir dem imiş varlığınıñ bildüñ esâsı
Bu vech ile cân-kenligüñ âhır ne belâdur
14. ‘Ömrüñ ho şebâtı yoğudığını bilürsin
Her lağza başuñda bu nice bād-ı hevâdur
15. Mağşüd-ı cihân olmuş iken zât-ı şerîfüñ
Sen böyle zelîl olduğıñ âhır ne revâdur
16. Vech’ola mı bed-nâm ile efsâneligüñ kim
‘Älem tolu âvâzuñ ile şavt u şadâdur
17. Sensin bu dü kevnüñ bugün ey cân yaraşuğı
Bir sehl iş ile kend’özüñi bozma hañadur
18. Niçün viresin himmetüñi nefsin eline
Kim dir ki Süleymân yüzügi dîve sezâdur

19. Hıyvāndan eğaldür ne beşer nefsine uyan
İnsān aña dirler ki bugün merd-i Hüdādur
20. Zinhār özüñe hisseti sen pīşe idinme
Merd olanuñ işin ho bilürsin ki seĥādur
21. Ey dil gözüñ aç kend'özüñi ġaflete virme
Eyyām-ı firāk ile yine vaşla şalādur
22. Gerçi görünür kāse-i pür-zehr-i helāhil
‘ Ālem yine ehl-i dile hoş cām-ı şafādur
23. ‘ Ahdüñ kanı k’itmişdüñ anı rüz-ı ezelde
İnkār ne mümkün ki Hüdā aña güvādur
24. Kālb ile deġalden kişi aşşı mı kıılır kim
‘ Ālemde ‘ amel diyü işüñ zerķ u riyādur
25. Aşşı vü ziyānı ne ‘ abā-y-ile ħabānuñ
İllā kişiyelāzım olan şıdķ u şafādur
26. Ger ‘ āķıl iseñ ‘ ışķ ile me’ nūs olagör kim
Biñ cān-ı cihān derd-i ġam-ı ‘ ışķa fedādur
27. Faĥr-i dü cihān pey-revinüñ gerdini her dem
Çek çeşm-i cihān-bīnüne kim kuĥl-i cilādur
28. Ger pādşeh-i mülk-i fenā da k’olasın sen
Şol şāha ġulām ol ki o sulţān-ı beķādur
29. Güm-rāh olana zulmet ü cürm ü güneĥ içre
Şem‘ -i ruĥı ġüftarı anuñ bedr-i dücādur
30. Hıurşid-i cemāli dü cihān mülkini ey dil
Kıldıysa münevver n’ola kim nūr-ı Hüdādur
31. Her zāġ-ı siyeh-dil ala mı diline anı
Bülbül gibi *esrāda* çün ol naġme-serādur
32. Yol mı bulur ol Hüsreve her ĥaşm-ı denī kim
Menzil-gehi her laĥza anuñ ħurb-ı *denādur*
33. Ol nūr-ı fer-i merdümek-i çeşm-i cihān-bīn
Ümmīd-i dil ü cān u murād-ı dü serādur

[20] işin □ o: işini VT.

[21] virme: □ alma Ü.

[24] da□ alden: zü□ alden Ü.

[25] Bu beyit, VT’de yok.

[26] c□ n-ı cih□ n: c□ n u cih□ n VY.

34. Şol dürr-i yetīm-i şadef-i ‘ālem-i cān kim
Bir görmege anı dü cihān nīm-bahādur
35. Elfāz-ı dürer-bārı durur cevheri ‘aqluñ
Enfās-ı revān-baḥşı dil ü cāna ğıdādur
36. Zātını anuñ nūr-ı Hudā görmeyen aḥvel
Çıksun nice gözdür kim o bī-nūr u ziyādur
37. Her laḥza yüzi nūrını ol ‘arz ider ammā
Göstermeyen anı bize bu rūy-ı siyādur
38. Ben nicesi vaşf ideyüm ol şāh-ı dü kevnı
Maḥbūb-ı Hudā mā-ḥaşal-ı ‘arz u semādur
39. Ey ḥāce-i kevineyn ü şeh-i devr-i zamāne
Devrüñde ser-ā-ser dün ü gün Ḥaḳḳa şalādur
40. Her kimse ki şer‘üñ yolını gözlemez ey dost
Sultān-ı cihān ise de bī-berg ü nevādur
41. Evc-i felek-i ḳadr-i refi‘ üñde görinen
Gūyā dü cihān mülki hemān cirm-i Sühādur
42. Yetişdügiçün turra-i müşkīnüñe bir kez
Hoş-büy ile ‘ālemde adı bād-ı şabādur
43. Bu haste-dil-i ‘āşī-i bī-çāre-i mücrim
Yüz süre mi işigüñe kim dār-ı şifādur
44. Redd itme Münirī ḳuluñı ḥāk-i derüñden
Çün kār-ı keremsin işüñ iḥsān u ‘aḫādur
45. Bir nāme-siyehdür bilürem şöyle velīkin
Her ḫāl ile ol ḥāk-i reh-i āl-i ‘abādur
46. Cürm ü güneḫüm çoḳdur iñen yüzüme urma
Şehden kerem ü luḫ u ḳuluñ işi ḫaḫādur
47. Ey zāt-ı şerīf ālūñ ü aşḫābuña her dem
Minnet Ḥaḳa işüm ki dürūd ile du‘ādur
48. Ben rū-siyehüñ tuḫfesi sen ser-vere lāyık
Hergiz bilürem yoḳ durur illā ki şenādur

[45] Ü’de yok.

[48] ser-vere: □ üsreve VT.

DER-MENĀḲIB-I ḤAZRET-İ ‘ALĪ KERREMALLĀHÜ VECHEH*

Fā‘ ilātün/ Fā‘ ilātün/ Fā‘ ilātün/ Fā‘ ilün

1. Şîr-i Ḥayy-ı lā-yemût ān ki ‘Aliyy-i Ḥaydarest
Zāt-ı pāk-i bî-naẓîreş *hel etâ-râ* mazharest¹
2. Der-reh-i dîn-i ḥabîbullāh berāy-ı şer‘ -i pāk
Kāfirân-râ âfet ü kişver-küşâ-yı Ḥayberest²
3. Serv-i bâğ-ı *lâ-fetâ* vü şem‘ -i cem‘ -i aşfiyâ
Nûr-ı çeşm-i evliyâ vü vâşî-i peygamberest³
4. Düldül-i ü hem-‘ inân-ı ablağ-ı eyyâm şod
Zü’l-fiğâr-ı vey zi-berğ-ı ra‘ d bes lâmi‘ terest⁴
5. Şod hümâ-yı himmeteş-râ şâh-ı sidre âşyân
Menzil-i kıadreş zi-çarğ-ı a‘ zam ey dil ber-terest⁵
6. Şîr-i merdân k’ân ‘Aliyy-i murtażâ vü müctebâ
Ḥayl-i cem‘ -i evliyâ-râ reh-ber ü ser-leşkerest⁶
7. Sâkî-i kevşer emîr-i taht-gâh-ı *lev-küşif*
Ḥ‘ace-i ma‘ şüm u pîr-ı râh-ı Ḥayy-ı ekberest⁷
8. Ger Münîr ez-cân u dil şod bende-i dîrîneeş
Men ğulâm-ı Kānberem Kānber ğulâm-ı Ḥaydarest⁸

* K 7: VT 16a, VY 25a.

¹ Hz. Ali, daima diri olan Allah’ın aslanıdır. Onun bir benzeri olmayan zatı, hel etâ ayetine mazhar olmuştur.² O, Allah’ın sevgilisinin dini ve tertemiz yolu için kafirlere afet olmuş ve Hayber kalesini fethetmiştir.³ O, “Ali’den başka yiğit yoktur” bağının selvisi Allah’ın halis kulları topluluğunun ışığı, velilerin gözünün nuru ve peygamberin vasisidir.⁴ Onun Düldül namındaki atı zamanla bir hızdadır, boğumlu kılıcı ise şimşklenden daha parlaktır.⁵ Ey gönül! Hz. Ali’nin hüma gibi yüce himmeti Sidre dalında yuva yaptı. Onun kıymetinin durağı ise en yüce feleğin bile yukarisindedir.⁶ Allah’ın kendisinden razı olduğu ve yüce mertebeler verdiği yiğitlerin aslanı Hz. Ali, veliler topluluğunun rehber ve kumandanıdır.⁷ O Kevser şarabının sakisi “eğer perde kaldırılıysaydı” tahtında oturan günahsız bir efendi ve Allah yolunun pîridir.⁸ Eğer Münir, canü gönülden Hz. Ali’nin kadim bir kölesiyse ben de Kanber’in kuluyum, Kanber Haydar’ın kuludur.

VE LEHŪ EYDAN FĪ MEDĦ-İ SULṬĀN BĀYEZĪD ḤĀN ḤALLEDALLĀHŪ
ḤĪLĀFETEĦŪ*

Mef' ūlū/Fā' ilātū/Mefā' ilū/Fā' ilün

1. Ey bā-fürüg-ı ḥüsn-i to ḥurrem cemāl-i 'īd
V'ez ebrūy-ı hilāl-i to ferḥunde fāl-i 'īd¹
2. Der-evc-i dil-berī ki dehed 'ıṣṣā-rā ṣalā
Ġuyā ki ḥāl-i hindūyet āmed Bilāl-i 'īd²
3. Gerçi be-dīden-i ruḥet ey dost ḥurremest
V'ez zülf-i ser-keş-i to şod āşüfte ḥāl-i 'īd³
4. 'Uşşāk-ı nā-tüvān-ı belā-dīde-i to-rā
Ey şeh-süvār-ı ḥüsn me-kon pāymāl-i 'īd⁴
5. Ber-kām-ı cān-ı teşneem ez-la' l-i cān-fezāt
Āyā buved ki mī-resed āb-ı zülāl-i 'īd⁵
6. Z'ān der-ḥayāl-i muṭrib ü sākī vü 'işretīm
Bī-cām-ı mey şoden buved emr-i muḥāl-i 'īd⁶
7. Ān kes ki pīr-i mey-gede-rā rü ne-mī-nümüd
Ma' lüm-ı vey ne-şod meger āḥir-maḳāl-i 'īd⁷
8. Sākī bi-y-ār bāde ki der-devr-i ān şanem
Be'nmüd işāret-i mey ü sāġar hilāl-i 'īd⁸
9. Bāzem be-devr-i ḥazret-i Şeh Bāyezīd Ḥān
Şükr-i Ḥudā ki geşt müyesser vişāl-i 'īd⁹

* K 8: VT 16b, Ü 11b.

¹ Ey güzelliğinin ışıltısından bayramın yüzünü güldüren ve senin hilal kaşlarından bayram falının kutlu olduğu (anlaşılan padişah)!

² Senin (siyahlıkta) bir Hindu gibi olan benim, bayramda (sala okuyan) Bilal gibi dilberlik zirvesinde aşkı davet etmektedir.

³ Ey dost! Her ne kadar senin yüzünü görmekle bayram şad olursa da dağınık zülüflerinden dolayı onun hali karmaşıklaşır.

⁴ Ey güzellik meydanının mahir at binicisi! Güçsüz ve belaya uğramış âşıkларını bayramda ayaklar altına alma.

[4] to-r□ : bel□ Ü.

⁵ Senin cana can katan lal renkli dudaklarından benim susuz canımın arzusu doğrultusunda bayramın içimi hoş güzel suyu ulaşır mı?

⁶ Bayramda elimizde mey kadehi olmaması imkânsız bir iş olacağından dolayı çalgıcı, saki ve işret hayalini kurmaktayız.

⁷ Yüzünü meyhanenin pirine göstermeyen kişi, bayramda en son ne dendiğini bilemez.

⁸ Ey saki! O put gibi güzel sevgilinin devrinde şarap getir. Zira bayram hilali şarap ve kadehi işaret etti.

⁹ Allah'a şükürler olsun ki Sultan Bayezit Han devrinde bir kere daha bayrama kavuşmak müyesser oldu.

10. Ān šāh-ı ins ü cin ki be-devr-i zamān-ı ü
Hergiz ne-mī-reved zi-miyān kıl ü kıl-i 'ıd¹⁰
11. Der-ı̇ idgāh-ı şaṭvet-i ān šāh-ı kām-yāb
Şadrest ber-şehān heme şaff-ı ni' āl-i 'ıd¹¹
12. Der-bezm-i dil-küşā-yı feraḥ-baḥş-ı ü müdām
Muṭrib be-zen terāne ki ĩn şod maḳāl-i 'ıd¹²
13. Çeng-i ḥamīde-ḳad eger ez-perde ūftād
Şod vaḳt-i ān ki mey ḥored ez-güşmāl-i 'ıd¹³
14. Ez-iḥtişām-ı nevbet-i sultān-ı veyest
Ber-rüz-ı ğayr ḥaşmet ü cāh u celāl-i 'ıd¹⁴
15. Der-devr-i ān ki şeb heme şeb ḳadr mī-şevēd
Her dem be-rüzgār-ı vey āmed mişāl-i 'ıd¹⁵
16. Āyed be-dergeheş be-hezārān feraḥ velī
Gerded be-derd ü ḥaşret ü ğam intiḳāl-i 'ıd¹⁶
17. Dāned ki dūr mī-şevēd ez-devlet-i vişāl
Ba' d ez-namāz diĝer ez-ān şod hilāl-i 'ıd¹⁷
18. Ez-ḥ'ān-ı sofra-i şeh-i ğitī-penāh-ı mā
Her kes nevāle 'ı bered ey dil çü āl-i 'ıd¹⁸
19. Der-rūze-dār-ı ğam u endūh mī-şevēd
Hergiz be-düşmeneş ne-buved iḥtimāl-i 'ıd¹⁹
20. Ān şeh ki bā-vücūd-ı meh-i ṭal' ateş Münir
Yek dem be-devr-i ü ne-buved infişāl-i 'ıd²⁰
21. Maḥbūb-ı rüzgār-ı cihānest fi'l-meşel
Şod şubḥ u şām u ' işret-i ü ḥadd ü ḥāl-i 'ıd²¹

¹⁰ İnsanların ve cinleri şahı (Sultan Bayezit) devrinde bayrama dair konuşmalar hiçbir zaman ortadan kalkmaz.

^[10] cin: c□ n Ü.

¹¹ Her arzusuna nail olan padişahın bayram (kutlama) yerindeki ayakkabılıklar bütün şahların makamıdır.

¹² Ey çalgıcı! Padişahın daima gönül açan ve ferah bahşeden meclisinde durmadan çal. Çünkü bu bayramın sözü olmuştur.

¹³ Eğer boyu bükülmüş çeng, perdeden düşerse (akordu bozularsa) bayramda onun kulağını büküp (akort edip) şarap içmenin vakti gelmiştir.

¹⁴ Bayramın diğer günlere göre büyük bir kıymet ve makam sahibi olması, onun (Bayezit) sultanlığının ihtişamındandır.

¹⁵ Onun devrinde her gece kadir gecesi gibidir ve her an bayram misalidir.

¹⁶ Bayram onun huzuruna binlerce mutlulukla gelir fakat dert, hasret ve gamla döner.

¹⁷ Bayram namazından sonra bir kere daha hilalin görünmesi, onun (padişaha) kavuşma saadetinden uzak kalacağını bilmesinden dolayıdır.

¹⁸ Ey gönül! Herkes bütün çihanın kendisine sığındığı padişahımızdan bayram ehli gibi bir nevale götürür.

¹⁹ Onun düşmanı, hiçbir zamana bayram etme ihtimali olmadığından gam ve kaygı orucundadır.

²⁰ Ey Münir! O padişahın bir aya benzeyen yanağı varken onun devrinde bir an bile bayramdan ayrılık olmaz.

²¹ (O padişah) zamanın sevgilisidir. Onun sabahı, akşamı ve işreti bayramın yanağı ve beni gibidir.

22. Ez-behr-i dīden-i ruḥet ey ṣāh-ı kām-yāb
 Āyed be-dergeh-i to buved tā mecāl-i ʿīd²²
23. Ez-muşḥaf-ı ruḥet be-seḥer fāl mī-küşūd
 Ber-saʿ d-ı ṭālīʿ est ez-ān ḥasb ü ḥāl-i ʿīd²³
24. Her rüz-ı mā be-devr-i to çün ʿīd-i ekberest
 Ğam ne be-yek dü sâʿ at eger şod zevāl-i ʿīd²⁴
25. Der-gerdiş-i zamāne vü der-devr-i rüzgār
 Cüz dīden-i cemāl-i to neʿbved ḥayāl-i ʿīd²⁵
26. Āḥir be-tavf-ı Kaʿ be-i kūy-ı to-rā resīd
 Ger der-reh-i hevā-yı to şod mäh u sāl-i ʿīd²⁶
27. Der-rüzgār-ı vaşl-ı to ḥandān u ḥurremest
 Baḥşende-i şafāst belī ittişāl-i ʿīd²⁷
28. Sālī buved ki per zened ender-hevā-yı to
 ʿAybeş ne-bāşed er ne-buved perr ü bāl-i ʿīd²⁸
29. Tā der-cihān ki mī-şevēd āvāze-i şıyām
 Tā der-şafā vü ʿayş buved imtişāl-i ʿīd²⁹
30. Bādā be-ṭalʿ at-i meh-i dīdār-ı enveret
 Der-rüzgār-ı gerdiş-i devrān kemāl-i ʿīd³⁰

²² Ey her arzusuna ulaşan şah! Bayram, mecali oldukça senin yanağını görmek için dergahına gelir gider.

²³ Bayram, bir Mushaf gibi olan yanağından seher vakti fal açtı. Hasbihalinin sebebi talihinin iyi çıkmasıdır.

²⁴ Senin devrinde bizim her günümüz en büyük bayram gibidir. Birkaç saat için bayram gits bile bundan gam duyulmaz.

²⁵ Zamanın akıp gitmesinde bayramın senin cemalini görmekten başka bir hayali yoktur.

²⁶ Bayramın ayı ve yılı senin aşkının yolunda olursa sonunda mahallenin Kabesini tavafa ulaşır.

²⁷ Bayram sana kavuştuğu için güler yüzlü ve mesuttur. Bundan dolayı gelişiyile safe bahşeder.

²⁸ Bayramın kanadı olmamasına rağmen bir yıldır senin aşkın için kanat çırpıp durmasına şaşılmaz.

²⁹ Dünyada oruç sadası oluşu müddetçe, bayramda da safe ve yiyip içme olduğu sürece...

³⁰ Devran dönerken senin bir ay gibi parlak yüzünün ışıltısıyla bayram en güzel zamanına ulaşsın.

VE LEHŪ EYDAN FĪ-MEDĤ-İ SULṬĀN BĀYEZĪD*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Dīdem ebrūy-ı hilālet-rā ki 'īd-i ekberest
Cān-ı men ķurbān ōod ber-vaşl-ı 'īd-i dīgerest¹
2. Bī-niķāb-ı zūlf-i ōeb-reng-i to der-vaķt-i seher
Her ki bīned mihr-i ruķsār-ı to-rā nīk-aķterest²
3. Āftāb-ı ōubķ-ı devlet ōod fūrūĝ-ı 'ārīzet
Lem' a-i rūy-ı to z'ān-rū revnaķ-ı māh u ķorest³
4. Der-miyān-ı gül-sitān-ı cennet ey ķūrī-nijād
Çeşme-i nūş-ı lebet ķüyā ki ķavz-ı kevşerest⁴
5. Ber-ne-dāred ser zi-zānū hindū-yı zūlfet meger
Mültezim ōod ber-ķarāc-ı Rūm ez-īn-rū ĝam-ķorest⁵
6. Ĥālet ender-āteş-i ruķsār u māh-ı 'ārīzet
Ĝūyiyā ōod āteşeş gül-şen Ĥālīl-i Āzerest⁶
7. Sāķīyā ber-ķīz ü mey deh va' de-i ķāmī me-y-ār
Ez-hilāl-i 'īd işāret ķün be-devr-i sāĝarest⁷
8. Dest-i cevr-i zūlf-i to ez-mülk-i dil bīrūn ne-şod
Ĝüyemeş ber-şāh-ı 'ālem ķālem ez-vey mużtarest⁸
9. Ān ōeh-i dūnyā vü dīn ya' nī ki sulṭān Bāyezīd
Pādşāh-ı ins ü cinn ü Ĥūsrev-i baķr ü berest⁹
10. ōod ķümā-yı himmeteş-rā şāķ-ı sidre āşyān
V'āstān-ı ķadreş ez-heftūm felek bālāterest¹⁰

* K 9: VT 17b, VY 25b/Başlık: der-med□ -i sul□□ n B□ yez□ d□□ n□ alledall□ hü mülkehu VY.

¹ En büyük bayramın habercisi olan hilal kaşlarını gördüm ve canım başka bir bayrama daha kavuşabilmek için kurban oldu.

[¹] ōod: ōoden VT.

² Her kim seher vaktinde peçen açılmış bir şekilde gecenin rengindeki zülüflerini, güneş gibi parlak yanağını görürse o talihi iyi olan kimsedir.

³ Yanağının nuru saadet sabahının güneşi oldu. Bu yüzden ayın ve güneşin parlaklığı yanağının parıltısından kaynaklanır.

⁴ Ey huri tabiatlı! Tatlı dudağının çeşmesi Cennet bahçesinin ortasındaki Kevser havuzu gibidir.

⁵ Siyah zülüflerin, Anadolu'nun vergisini toplayan mültezim olmuş da bu yüzden kaygı çekiyormuş gibi dizlerinden başını kaldırmaz.

⁶ Ay gibi parlak ve ateş misali sıcak yanağındaki benin ateşi gül bahçesine dönen Hz. İbrahim gibidir.

[⁶] □ teşeş: □ teş VT.

⁷ Ey saki! Kalk ve şarap sun. Boş vaatlerde bulunma. Çünkü bayram hilali kadeh devrinin geldiğine işarettir.

⁸ Senin zülfüünün cefa eli, gönül memleketinden hiç çıkmadı. Halimin sıkıntılı olduğunu cihanın şahına söyledim.

⁹ Dünyanın ve dinin şahı olan Sultan Bayezit insanların, cinlerin, denizlerin ve karaların padişahıdır.

11. Key buved combīden-i a^c dāyet ey şāh-ı cihān
Çün şadā-yı heybet-i to pāsbān-ı kişverest¹¹
12. Münşī-i çarḥ-ı felek tuğrā-nüvīs-i hükm-i tost
Z'ān ki rāy-ı rüşen-i to āftāb-ı enverest¹²
13. Behr-i def^c -i çeşm-i bed ez-āftāb-ı tal^c atet
Dāne-i encüm sipend ü tāb-ı ḥurşīd āzerest¹³
14. Key buved bünyād-ı ^c ömr-i düşmen-i to pāydār
Z'ān ki ez-fikr-i ḥadenget raḥne ^ı der-vey derest¹⁴
15. Reşk-i in çarḥ-ı muḳarnes z'ān buved rüy-ı zemīn
K'ez nişānhā-yı kef-i pāy-ı segeş pür-zīverest¹⁵
16. Rumḥ-ı ser-tüz ü to be'şkāfed be-rüz-ı ceng ü ḥarb
Sīne-i a^c dā eger pülād u seng ü mermerest¹⁶
17. Sebze-zār-ı çarḥ ez-ān her şeb buved pür-maş^c ale
Ber-fürüg-ı ^c aḳs-i tāb-ı bezm-gāhet mazharest¹⁷
18. Her kocā ḥayl-i sipāhet-rā ki ^c azmī mī-füted
Feth ü nuşret der-rikābeş reh-nümā vü reh-berest¹⁸
19. Medḥ-i rūḥ-efzā-yı to güyem be-cān u dil müdām
Z'ān ki mer tūḫ-ı tab^c am-rā mişāl-i şekkerest¹⁹...
20. Dem zi-mihret mī-zened çün şubḥ-ı şādık z'ān Münīr
Der-cihān meşhūrter ez-āftāb-ı ḥāverest²⁰
21. Ḥaydar-ı Kerrār-ı şānī der-heme ^c ālem toyī
In kemīne der-miyān-ı bendegīyet Ḳanberest²¹
22. Şod murād-ı men du^c ā-yı devletet ez-her sūḥan
^c Acz-i men der-medḥet ez-ḥurşīd-i ḥāver azherest²²

¹⁰ Sidre dalı onun himmetinin hümasına yuva olmuştur. Kadrinin eşiği ise yedinci felekten yukarıdadır.

¹¹ Ey cihanın şahı! Heybetinin sadası memleketin gözcüsüyken düşmanların nasıl hareket edebilir?

¹² Senin aydın fikirlerin parlak bir güneş gibi olduğundan feleğin kâtibi (Merkür) hükümlerine tuğra çeker.

¹³ Güneş gibi parlak cemalinden kem nazarı efetmek için yıldızlar üzerlik tohumu güneş de ateş olur.

¹⁴ Düşmanların senin okunun endişesinden bile yaralanırken ömürlerinin temelleri nasıl payidar olabilir?

¹⁵ Bu katman katman olan felek, köpeğinin ayağının bıraktığı izlerle bezendiği için dünyayı kıskaçır.

¹⁶ Harp zamanında senin ucu sivri mızrağın, düşmanlarının sinesi taş, çelik ve mermerden bile olsa onu deler geçer.

¹⁷ Feleğin bahçesi, her gece senin meclisinin parlaklığını yansıtan ışığa mazhar olduğu için şulelerle doludur.

¹⁸ Senin ordun her nereye yönelirse Allah'ın fethi ile yardımı yol gösterici ve rehber olur.

¹⁹ Benim tabiatımın papağanına muhakkak şeker gibi geldiğinden dolayı canü gönülden daima senin cana can katan methini söylerim.

²⁰ Münir, senin subh-ı sadığa (güneşin tamamen doğup yalancı kızılığın kaybolması) benzeyen parlak cemalinden dem vurduğu için dünyada güneşten daha meşhurdur.

²¹ Sen bütün cihanda ikinci bir Haydar-ı Kerrarsın (Hz. Ali). Bu aciz de senin kulluğunda Kanber gibidir.

23. Tā ki der-evc-i felek ḥod-rā nümāyed māh-ı ʿīd
Tā ki der-ʿālem şadā-yı rüze-i cān-perverest²³

24. Tā ebed bādā münevver cümle-i rüy-ı zemīn
Ez-fürüg-ı māh-ı ruḥsāret ki mihr-i enverest²⁴

K 10

DER-MEDḤ-İ SULṬĀN BĀYEZĪD ḤĀN ḤALLEDALLĀHÜ MĪLKEHU*

Mefʿ ülü/Fāʿ ilätü/Mefāʿ ilü/Fāʿ ilün

1. Ān Ḥüsrevī ki der-dü cihān şāh-ı serverest
Bādā mezīd saltanat ū-rā muḳarrerest¹
2. Der-ʿadl ü sāyeeş heme hoş-vaḳt ü ḥāletīm
Zıll-i Ḥudāst zʿān be-cihān sāye-güsterest²
3. Maḳşūd-ı her dü ʿālem ü sulṭān-ı ins ü cān
Şeh Bāyezīd ḥān ki şeh-i heft kişverest³
4. Ān mihr-i çarḥ-ı saltanat u ḥaşmet ü celāl⁴
Zıll-i Ḥudā vü devlet-i dīn-i peyamberest
5. Ez-rumḥ-ı cān-sitān-ı vey aʿ dā kocā rehed
Hemçün ʿaşā-yı ḥāzret-i Mūsā ki ejderest⁵
6. Ber-farḳhā-yı düşmen ü ḥaşm u ʿadū-yı vey
Her dem zi-perçem-i ʿalemeş rüz-ı maḥşerest⁶
7. Der-ʿālem-i zafer ki çonīn tāb mī-dehed
Ḥurşīd-i feth zʿān ʿālem-i māh-peykerest⁷
8. Şānī ne-dāred ū be-cihān der-kerem meger
Cüd u şehā be-himmet-i ān şeh berāderest⁸

²² Benim her sözden muradım senin saadetine dua etmektir. Ancak seni övme hususundaki acizliğim güneşten daha aşıkârdır.

²³ Bayram ayı feleğin zirvesinde kendini gösterdiği ve canı besleyen oruç nidası âlemde bulunduğu müddetçe...

²⁴ Yeryüzü, senin parlak bir güneş gibi olan ay yanağının ışığından ebediyete kadar aydınlansın.

* K 10: VT 18b, VY 26b.

¹ Her iki cihanda server olan o şahın kendisine teslim edilmiş olan saltanatı uzun olsun.

² Onun adaletinde ve gölgesinde hepimizin vakti hoş ve hali iyidir. O, Allah'ın gölgesi (hükümdar) olduğu için dünyaya gölge salmıştır.

³ Her iki âlemin dileği, insanların ve cinlerin sultanı olan Bayezit Han yedi iklimin şahıdır.

⁴ Saltanat, haşmet ve yüceli feleğinin güneşi olan (adişah) Allah'ın gölgesi ve peygamberin dininin saadetidir.

⁵ Onun Hz. Musa'nın esası gibi ejdere dönüşen can alan mızrağından düşmanlar nereye kaçsın?

⁶ Padişahın hasımlarının, düşmanlarının ve rakiplerinin başları üzerinde bulunan tuğu onlara her an maşher gününü yaşatır.

⁷ Zafer zamanında fetih güneşi olan ay nakışlı bayrak öyle bir ışık verir ki...

9. Rûbeh-şîfat ‘ adû-yı vey er mî-koned kinâr
Û der-miyân-ı bîşe-i dîn yek ğazanferest⁹
10. Kes ne der-în zamâne ki nâled zi-zûlm-i dehr
Çün luţf u himmeteş be-heme yâr u yâverest¹⁰
11. Ger şûret-i zamâne be-vechî ħasen şevd
Rây-ı münîr-i vey be-heme yâr u yâverest¹¹
12. Fikr ü ħayâl ü vehm kocâ reh bered ‘ aceb
Çadreş zi-ķulle-i felek ey dil ki ber-terest¹²
13. Ĥayl-i sipeh ki ân-ı veyest enderîn cihân
Z’ân her yekî zi-Rüstem-i devrân dil-âverest¹³
14. Bâ-leşker-i kevâkib ü ħaşmet şeh-i nücûm
Güyâ ki yek süvâre ez-ân cünd ü ‘ askerest¹⁴
15. Ebrâr ħayâ bered zi-kef-i dür-feşân-ı ü
Cây-ı ‘ aceb ne ân ki kefeş kân-ı gevherest¹⁵
16. Men der-du‘â-yı devlet-i ân şâh-ı ‘ âlemem
Der-ĥâţır îñ ğazel be-şenâ vird ü ez-berest¹⁶
17. Ey pertev-i cemâl-i to ħurşîd-i enverest
V’ez âftâb-ı ħüsn-i to ‘ âlem münevverest¹⁷
18. Der-sâye-i ħad-i to eyâ serv-i lâle-ruĥ
Bâĝ-ı merâ çi ħâcet-i serv ü şanavberest¹⁸
19. Şâĥ-ı gül-i İrem be-nazar der-ne-mî-reved
Şimşâd-ı sâye-perver-i mâ ez-ki kemterest¹⁹

⁸ Dünyada cömertlik bakımından onun bir ikicisi olmadığından cûd (el açıklığı) ve sehâ onun himmetinin kardeşidirler.

⁹ Düşmanı tilki gibi (kurnazlıkla) onu kucakladığında o, din ormanının ortasında bir aslan olur.

¹⁰ Onun himmet ve lutfu herkese yar ve yardımcı olduğu için bu zamanda hiç kimse dünyanın zulmünden inlememiştir.

^[11] Bu beyit, VT’de yok.

¹¹ Eğer zamanenin sureti güzel bir şekil aldıysa (bunun sebebi) onun aydınlatıcı fikirlerinin herkese yar ve yardımcı olmasıdır.

¹² Ey gönül! Fikir, hayal ve vehim onun kıymetini nasıl anlayabilir? Zira onun kadri feleğin zirvesinden de yücedir.

¹³ Bu dünyada onun ordusundaki askerlerden her biri, zamanın Rüstem’inden daha yığittir.

¹⁴ Yıldızların şahı, yıldız ordusuyla ve ħaşmetiyle sanki onun ordusu ve askerleri arasında bir süvari gibidir.

¹⁵ Allah’a yakın olmuş kullar bile onun inci saçan avucunan utanırlar. Bunda şaşılacak bir şey yoktur çünkü onun eli cevher madeni gibidir.

¹⁶ Ben âlemin padişahının saadetinin duacıyım. Övgü dolu bu gazelim bir zikir ve ezber olarak hatırdâ bulunur.

¹⁷ Ey senin cemalinin ışığı parlak bir güneş olan ve güzelliğinin güneşinden âlemin aydın olduğu!

¹⁸ Ey lale yanaklı servi! Senin boyunun gölgesinde bağımın çama ve serviye ne haceti var.

¹⁹ İrem gülünün dalı göze bile gelmez. Bizim asude şimşir boylumuz kimden kısa olabilir?

20. Dil bā-ḥayāl-i ḥüsn-i to tā key şevēd melūl
Der-ḥücre-i dilem ki çonīn māh-manzārest²⁰
21. Āsūde-dil kocā şevem ender-şeb-i firāk
Her dem zi-zülf-i pīç-i to teşvīş der-serest²¹
22. Yā Rab çı porsed ez-leb-i la‘ let dilem ‘ aceb
Tekrār mī-şenīd ki şehd-i mükerreres²²
23. Her şubḥ-dem zi-gül-şen-i kūyet güzer koned
Z’ān-rū nesīm-i şubḥ çonīn rūḥ-perverest²³ ...
24. Mā-rā me-küş be-cevr ü me-nāz ez-kemāl-i ḥüsn
Dānend cümle ü zi-çi rūḥ-ı muşavverest²⁴
25. Ān şāh-ı dīn ki leşker-i İslām ez-ān-ı üst
Der-ḥüsn ü ḥulḳ Aḥmed ü der-ceng Ḥaydarest²⁵
26. ‘ Avn-i Ḥudā vü Ḥüsrev-i *lev-lāk* bā-veyest
Ber-her kocā ki ‘ azm koned bes mużafferest²⁶
27. Ān sed Sikenderī ki be-Ye’cüc mī-nihād
Dānend cümle ü zi-çi sedd-i Sikenderest²⁷
28. Ey nūr-ı çeşm ü dīde-i devrān u kāyināt
Gerd-i reh-i to tāt-ı ser-i Zāl ü Kayşerest²⁸
29. Cüz-ḥuṭbe-i celāl-i to kār-ı diğēr ne-şod
Cibrīl-rā ki küngüre-i ‘ arş minberest²⁹
30. Tā şāh-bāz-ı ‘ adl-i to pervāz mī-nümūd
Ber-çeşm-i bāz menzil ü cāy-ı kebūterest³⁰
31. Ez-berḳhā-yı tīg-i to çün mūm mī-güdāḥt
Ḳalb-i ‘ adū vü düşmenet er seng ü mermerest³¹

²⁰ Gönül hücrede böyle bir ay manzarası varken gönül senin güzelliğinin hayaliyle hiç melul olur mu?

²¹ Zülfünün kıvrımından başımda her an karışıklık peyda olurken ayrılık gecesinde gönlüm nasıl rahat olabilir?

²² Ey sevgili! Gönlüm senin lal dudaklarından ne ister? Acaba onun iki kez ezilmiş şeker olduğunu bir daha duymak mı ister?

²³ Tan yeli her sabah senin mahallenin bahçesinden geçtiği için cana can katmaktadır.

²⁴ Bizi cevr ile öldürme. Güzelliğinin kemalinden dolayı naz da etme. Herkes (güzelliğinin) nasıl suret bulmuş bir ruh olduğunu bilmektedir

²⁵ Askerleri İslam ordusunu teşkil eden o dinin şahı, güzellik ve iyi huyda Hz. Muhammet, savaşta Hz. Ali gibidir.

²⁶ Allah’ın ve Hz. Muhammet’in yardımı onunla beraberdir. O, her nereye yönelirse bu muzaffer olması için yeterlidir.

²⁷ Herkes Yecüc kavmine karşı dikilen seddin neden İskender’in Seddi olduğunu bilir.

²⁸ Ey devranın ve kâinatın gözünün nuru! Senin yolunun toprağı Zal ve Kayser’in başının tacıdır.

²⁹ Cebrail’e isminin büyüklüğüne hutbe okumaktan başka bir iş yoktur. (Bunun için) arşın zirvesi ona minber olmuştur.

³⁰ Senin iri bir şahine benzeyen adaletin uçmaya başladığından beri doğanın gözünde güvercin yuvası bir durak haline gelmiştir.

32. A^ç dā be-yümn-i devlet-i to ger ne-mī-şevend
Çeşm-i bedān zi-şaşmet-i to dūr biherest³²
33. Ez-mihr-i hüşnet er ne-şevend behre-ver^ç adū
V[’]in āftāb şeb-pere-rā bes çı der-ğorest³³
34. Der-^ç ahd-i rüzgār-ı to kes ne-şikeste-dil
Hünin-ciger be-devr-i to bes cām u sāğarest³⁴
35. Her k[’]ū zi-zehr-i buğz-ı to mesmūm şod verā
Şemşir-i āb-dār-ı to tiryāk-i ekberest³⁵
36. Qassām-ı lem-yezel be-çonin hāl mī-nümūd
Her dem naşib-i düşmen-i to tığ ü hancerest³⁶
37. A^ç dā zi-dest-i çün to şehī key şevend hālāş
Güyā ki leşker-i to hemān bād-ı şarşarest³⁷
38. Gerd-i rehet ki rüşenī-i çeşm-i^ç ālemest
Ber-farq-ı şeh-süvār-ı felek tāj u efserest³⁸
39. Ez-kahtrehā-yı şebnem-i luţf-ı^ç amīm-i to
Mī-cüyemeş ki her yek ez-ān Baħr-i Aħdarest³⁹
40. Ez-şehd-i şükr-i ni^ç met-i^ç āmet koned beyān
Çün ney-şeker dehān-ı qalem pür-zi-şekkerest⁴⁰
41. Meddāh-ı to ne-mī-şevend ez-^ç acz çün hālāş
Bes der-du^ç ā şoden be-heme hāl hoşterest⁴¹
42. Tā māh u encümī ki şevend der-felek Münir
Envār tā ki lāzım-ı ħurşid-i enverest⁴²
43. Bādā kemāl mertebe-i^ç ömr-i āftāb
Ber-^ç unşurī ki her dü cihān z[’]ū münevverest⁴³

³¹ Düşanın kalbi taş da olsa mermer de olsa kılıcının şimşeginden mum gibi erirdi.

^[32] şevend: şevend VT.

³² Eğer düşmanlar devletinin kutluluğunu istemezlerse kötü gözlerin senin haşmetinden uzak olması (onlar için) daha iyidir.

³³ Düşman güzelliğinin güneşinden nasiplenmesi bundan ne çıkar? Yarasa hiç güneşe layık olur mu?

³⁴ Senin devrinde kimsenin gönlü kırık değildir, ancak sürahi ve kadehin ciğeri kanla dolmuştur.

³⁵ Her kim buğzunun ağısıyla zehirlenirse keskin kılıcın onun için en büyük panzehir olur.

³⁶ Hiçbir zaman zeval bulmayan Allah, düşmanın nasibini her zaman kılıç ve hançer olarak taktir etmiştir.

³⁷ Ordun büyük bir fitna gibiyken düşmanların senin gibi bir şahın elinden nasıl kurtulabilirler?

³⁸ Yolunun toprağı âlemin gözünün aydınlığı, güneşin de başının tacıdır.

³⁹ Senin umuma ettiğin lütfunun çiy damlalarından arıyorum. Zira onun bir damlası Hint Okyanusu gibidir.

⁴⁰ Herkese ettiğin ihsanların şükrünün tadını beyan ettiği için kalemin ağzı şeker kamışı gibi şekerle doludur.

⁴¹ Seni metheden acizlikten kurtulmadığı için (seni hakkıyla övemediğinden) dua etmek herhalde daha iyidir.

⁴² Ey Münir! Felekte ay ile yıldızlar bulunduğu müddetçe ve parlak güneşin ışığa ihtiyacı olduğu müddetçe...

⁴³ Her iki cihanı aydınlatan güneşin (padişahın) ömrü, yüce mertebede (uzun) olsun.

DER-MEDḤ-İ SULTĀN BĀYEZĪD ḤĀN ḤALLEDALLĀHÜ MĪLKEHÜ*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Şāhid-i gül burqa' ın çün kim götürdi şubḥ-dem
Bülbül-i gūyāy tutsa tañ mıdur her şubḥ dem
2. Virür emvāt-ı nebāta yine biñ dürlü ḥayāt
Her dem enfās-ı Mesīhā birle bād-ı şubḥ-dem
3. Ḥār elinden lāle-veş gonca ciger-ḥūn olmağın
Yaş yirine bülbül-i gūyā döker her şubḥ dem
4. Her seḥer vaqtinde bülbül yanup olmasun mı kül
Şanki her gül āteş-i sūzān olupdur şubḥ-dem
5. Būstān-ı 'ālem oldı ravza-i ḥuld-i berīn
Gül-şen-i nīlüferīden nice urur şubḥ dem
6. Āteş-i Vādī-i Eymenden yaqıpdur gül çerāğ
Bülbül-i gūyā Kelīmullāh gibidür lā-cerem
7. Şem' -i lāle her gice kıalsa şabāḥa tañ mıdur
Nergis-i şehlā elinden gıtmez aşlā cām-ı Cem
8. Mehd-i şāḥ üzre ımızgansun diyü eṭfāl-i gül
Arḫun arḫun bād-ı şubḥ ögrer ki vire neşv ü nem
9. Şanki tūṭī-beççedür burnın çıkarmış beyzadan
Her çemen kim yinile bitmişdür ey dil bīş ü kem
10. Çıkımadan gehvāreden 'İsā gibi sūsen henüz
Söze dil uzatdı her güftārdan urmağa dem
11. Şanki ḫudsīler feleklerde gönül tesbīḥ oḫur
Her ser-i serv üzre ḫumrılar kim eylerler nağam
12. Ḥırḫa-i sālūs ile mey nūş ider diyü müdām
Lāle şahrāya sürüldi olduğıçün müttehem

* K 11:VT 20b, VY 28b, Ü 12b/Başlık: der-med□ -i sul□□ nü'l-ber ve □□□□ nü'l-ba□ r sult□ n B□ yez□ d VT, veleḥ□ Ü.

[4] olmasun mı kül: ölmesün mi kim VY.

[5] nice: niçe VT.

[11] eylerler: iderler VY, Ü.

[12] □ a□ r□ ya: □ a□ r□ dan Ü.

13. Bülbul-i şeydāya her gül olalı nār-ı Hālil
İrdi her bir bāğa şöyle hürmet-i beytū'l-ḥarem
14. Mest-i şevk olmışdur ider qahqaha kebk-i deri
Pence-i şāhīni añmaz yimez andan hīc ğam
15. Kesr olup qalb-i zemistān kend'özin maḥv eyledi
Gül-sitān-ı 'āleme fetḥ-i bahār olalı zām
16. Şanki bir maḥbūb-ı bī-hemtādur ey dil nev-bahār
Sünbül aña perçem ü gül ḥad olupdur ğonca fem
17. Nergis-i zerrīn-külāh oldısa n'ola pīşvā
Kār-dīde pīr olur ser-leşker-i ḥayl ü ḥaşem
18. Ğoncanuñ qatdı feraḥdan ḥandeyile yüregi
Bāde-i gül-gün içelden za'ferān ile be-hem
19. Hürrem olsun diyü sultān-ı gül ey dil āb-rūd
Gösterür āvāzeler birle sürūd-ı zīr ü bem
20. Sāḳīyā gül devridür cām-ı muravvaq şun berü
Çarḥ-ı kec-reftār dönsün niçe dönerse ne ğam
21. Her nefes bād-ı nesīm āb-ı revān üzre yazar
Şad hezārān şüret-i Çīn bī-devāt u bī-ḳalem
22. Taldırur bād-ı şabā nīlūferūñ başın şuya
Kīse-i gülden zer alduñ diyü olmuş müttehem
23. Şāhid-i gül qarşusına bülbul-i gūyā-yı mest
Şad hezār oqur bunuñ gibi ğazeller dem-be-dem
24. Ey cemāli lāle-zār-ı gül-şen-i bāĝ-ı İrem
Leblerüñdür ğonca-i sīr-āb-ı gül-zār-ı 'adem
25. Her şükūfe gözin açmışdur deñer biñ cān ile
Sen gül-endāmı temāşā ḳılmaĝa ser-tā-ḳadem
26. Cennetüñ şankim zümür-rūd qaşrıdur ğılmān ile
Sebze-zār-ı kūşe-i gül-şen senüñle ey şanem
27. Gūyiyā bir kāsedür pür-āb ile nergis tolu
'Abher-i çeşmüñ ḥayāli birle şöyle çeşm-i nem
28. Ğoncalardur şanki gül-şende yetişür ḥārdan
Ḳatreler kim ḥāşıl ider ḳanlu yaşlardan müjem

29. Gül-şen-i cennetde iki sözde bir tāvūs-ı kıuds
Şeh-per-i tūtī haṭuñ haqqına ider hep şasem
30. Sāyesinde kıaddüñüñ hoş geçmegın serv-i sehī
Hergiz uzatmaz hazān yili aña dest-i sitem
31. Lāle gibi bađrumı hūn itdüñ ise ğam degül
Ĝāyeti hūn-ı ciger birle yoluñda cān virem
32. Çekmeden reyḥān-ı haṭṭ-ı sebzüñüñ bār-ı ğamın
Niçün oldı bilmezem kıadd-i benefşe müfteḥam
33. Sen gül-endām ile seyr-i gül-sitān itmiş Münīr
Ben bunuñ şükriñi yā Rab nicesi idebilem
34. Levḥ-i dilde lāle-ruḥlar naqşı haylī var idi
Münşī-i reyḥān-ı haṭṭuñ çekdi mecmū^ç -ı raqam
35. Nev-cüvān itdi yine pīr olmuş iken ^ç ālemi
Sen gül-endām ile devr-i Hüsrev-i encüm-ḥaşem
36. Gül-bün-i gül-zār-ı devlet hazret-i Şeh Bāyezīd
Mālik-i mülk-i ^ç Arabdur Hüsrev-i Türk ü ^ç Acem
37. Mesned-i şer^ç -i resül ol şāh-ı ins ü cān k’odur
Gül gibi vech-i ḥasen birle şeh-i Yūsuf-şiyem
38. İ tidāl-i devr-i ^ç adlidür zamānuñ revnaqı
^ç Ālem eyyām-ı bahār ile olur bes muğtenem
39. Būstān-ı feyzine ḥalk-ı cihān yüz tıduğı
Hergiz andan kimse lā işitmedi illā ne^ç am
40. Sofra-i cūduñda şāhā fī’l-meşel bir kāsedür
Her ne deñlü ṭolsa bāğ-ı ^ç ālem envā^ç -ı ni^ç am
41. Şad hezār olsa şüküfe küllinüñ güldür şehi
Nitekim sen Hüsrevisin şehler olmuşdur ḥadem
42. Nefḥa-i bād-ı nesīm-i ^ç adl-i rūḥ-efzāñ ile
Oldı ebter defter-i faşl-ı zemistān-ı zalem
43. Berķ-ı tīğ-i āb-dāruñdan yanup küfr ü dalāl
Kıalmadı maḥbūblardur var ise adı şanem

[29] ider hep: eylerler VT.

[35] olmuş: itmiş VT.

[38] zam□ nu□ : cih□ nu□ VY, Ü.

44. Dehr elinden sen şeh-i devrāna hālin bildirür
Gonca kân-ı la' l gibi ' arz idüp hūn-ı şikem
45. Perçem-i tāvūs-ı nīzeñden yetişmegin şabā
Oldı şahrā-yı vücūd-ı düşmenünde bād-ı sem
46. Menzil-i evvelde hayl-i haşmetüñ ser-leşkeri
Sebze-zār-ı gül-şen-i çarh üzre dikmişdür ' alem
47. Lāle-veş hūn-ı füsürde tutdı endāmın tamām
Hancer-i ser-tizüñe hod kabza olmadı beķam
48. Ğarķ-ı hūn olmuş yaturken lāle-veş dir düşmenüñ
Āhir-i kār itmez imiş kişiye aşşı nedem
49. Görđi tīg-i āb-dāra urduñ el süsen gibi
Ser-nigün itdi benefşe gibi a' dāñı dijem
50. Dest-i sīm-efşānuña öykünmegin bād-ı şabā
Her dem eṭrāf-ı cihān içre nişār ider direm
51. Devr-i ' adlünde şadā-yı heybetüñ hıfz itmegin
Sebze-zār içre yürür gürg ile şahrāda ğanem
52. ' Ālemi gül gibi handān itmege her geh gelür
Āsmān-ı luṭfuñ üzre ebr-i nīsān-ı kerem
53. Dest-i gevher-bāruñuñ vaşfını idelden şabā
Şerm ile cāy-ı şadef ' ālemde oldı ka' r-ı yem
54. İşidelden büstān-ı devletüñüñ revnaķın
Bitdi düşmen yüreginde harbüze gibi verem
55. Ebr-i nīsān mest olup dökdükçe şöyle cür' alar
Lāle vü nergis şabūh itdükçe gül-şende be-hem
56. Hüb-rūlar gibi nāza başladukça goncalar
Şad hezār itdükçe bülbüller niyāz ile nağam
57. Gül-sitān-ı ' ömrüñi ser-sebz ü sīr-āb eyleyüp
Luṭf-ı Ğaķ kılsun ziyāde devletüñi dem-be-dem

[44] dehr: devr Ü.

FĪ-MEDĤ-İ SULTĀNĪ'L-İSLĀM BĀYEZĪD ĤĀN*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. 'Īd-i ekberdür cemālün muṭlaḳ ey ŧems-i duḫā
Yüzüñi görüp bugün ḳurbān olursam zī ŧafā
2. Ḥalka-i zülfüne dil el ŧunduḡı her yañadan
Ḳıble-i erbāb-ı ḫācetdür cemālün Ḥüsrevā
3. Ḳaşların miḫrabı içre olduḡıçün kūŧe-gīr
Secde-i ŧükr üzredür her sā' at ol zülf-i dü-tā
4. Dil niḳāb-ı zülfün ile ḫaddüñi görüp didi
Ḳara atlas ŧanki beytu'l-lāha olmışdur ḳabā
5. Ṭavf-ı kūyuñ ḫasretiyle cān viren ' uŧŧāḳuñuñ
Seb' a-i seyyāre ḫāk-i ḳabrin ider ider tütyā
6. Ğam beyābānında her dem seyl olur ḳanlı yaŧum
Bulmaḡa ḫār-ı muḡaylān-ı ḡamuñ neŧv ü nemā
7. Ḳanlı yaŧumla ḳapuñda çihremi gören didi
Navdān-ı zer durur beytu'l-lāh üzre güyiyā
8. Ḳaşd idüp kūyuñda n'eyler göñlüme ḫünī gözün
Ḥod bilür murḡ-ı Ḥarem ḳanını dökmeçdür ḫatā
9. Ṭut ki hicrān-ı ḡamuñdur menzil-i bād-ı semüm
Yüz çevirmek reh-revān-ı ' iŧḳuñ olur mı revā
10. Nokṫa-i ḫaṭṫ-ı Ḥarem midür beñün yā Rab ' aceb
Yā ḫod ol seng-i siyeh midür k'ururlar yüz aña
11. Mescid ü büt-ḫāneden miḫrāb ḳaŧuñdur murād
Ka' be ḫaḳḳıçün budur toḡru söz inan sen baña
12. Āteŧ-i ' iŧḳ ile yanduoḡı maḫalleñde göñül
Key ' acebdür Ka' beye varan ḫo yanmazdı oda
13. Bir büt-i muḡ-beççe fikrin ḳomadı bende göñül
ŧevḳ-ı rüz-ı ' Īd-i vaŧl-ı ḫāzret-i zıll-i Ḥudā
14. Mihr-i çarḫ-ı salṫanat ya' nī ki sultān Bāyezīd
Her kiŧiye Ka' be-i ' ulyā ḳapusıdur recā

* K 12: VT 22b, VY 31a/Başlık: ve leh □ VY.

[2] dil el □ undu □ ı: el □ undu □ ı dil VY.

15. Ol şeh-i 'ālem-penāh u şāh-ı heft-iqlīm ile
Şeş cihetden rub' -ı meskūna irer biñ biñ şafā
16. Halk-ı 'ālem birle ervāh u melāyik fevc fevc
Yetişür kuyın ziyāret kıılmağa şubh u mesā
17. Yazmağa her dem tarīk-i hacc-ı kuyın rüzgār
Levh-i çarha mühre-i hurşid ile virür cilā
18. Dil şabāh-ı 'id-i vaşla ey şeh-i dünyā vü dīn
İrdi mihr-i tal' atıñ birle yine şükr-i Hudā
19. Nürdan iħrām ile her lahza gerd-i kuyıñı
Degzinür ser-pā bürehne şöyle hurşid-i semā
20. Her bir at izi ki kuyıñda tolar bārān ile
Fī'l-meşel ma' nide çāh-ı zezem oldur Hüsrevā
21. Kible-i erbāb-ı hācāt olmağın 'ālī kapuñ
Yüz sürer her dem ganī vü müflis ü şāh u gedā
22. Tavf-ı kuyıñ şevkına zeyn itdi şöyle maħmilin
Kāfile-sālār-ı encüm ya' nī kim bedr-i ducā
23. Reh-revān-ı kuyıñıñ ednāsı mīr-i kāfile
Bir gūlām-ı kemterüñdür Mışr u Şāma pādşā
24. Yol degüldür terk idüp gitmek harīm-i Mekkeyi
Yoħsa sulţān-ı Harem yüz süregelürdi saña
25. Rīk-i Mekke seng-diller göñlidür kuyıñda kim
Āstānuña yüz urmuşlardur olup hāk-i pā
26. Her kaçan kim fikr-i hacc idem revān bī-çāre dil
Yönelür biñ şevk ile fī'l-hāl işigüñden yaña
27. Yir ü gök pürdür tamām āvāze-i lebbeyk ile
H'ān-ı feyze luţfuñ idelden cihān halkın şalā
28. Ka' be halk-ı 'āleme şöyle ziyāret-geh iken
Ger güci yitse gelürdi tavf-ı kuyıñdan yaña
29. Her tarafdan şāhlar terk-i diyār idüp gelür
Ka' be-i kuyıñda olmağa mücāvır sālhā
30. Biñ şevāb-ı hacc u 'umre yazılır dīvānuma
Bir kez olursa müyesser kuyıña irmek şehā

[18] □ al□ atu□ : vu□ latu□ VY.

[19] bürehne: □ adem VT.

31. Şuffa-i çarh üzre rāy-ı pāk-i ʿālem-tābuña
Girde-bāliş vazʿ olupdur şanki ħurşīd-i semā
32. Nāfe-i şaḥş-ı zemīn olduğıçün ħāk-i derūñ
Nükhetiyle pürdür anuñ Çīn ü Bulğār u Hıḫā
33. Rubʿ -ı meskūn içre ʿālī āstānuñdur hemīn
Kıble-gāh-ı ins ü cān u sāḫat-i ʿizz ü ʿalā
34. Sehv ile añdum maḫalleñde hilāl ebrūları
Ĥācet olmaz ħod bilürdüm Kaʿbede kıble-nümā
35. Oldısa beytüʿl-ʿalā dergāhuña erzāndur
Atlas-ı zer-beft-i gerdün sāye-bān-ı kibriyā
36. Gerçi tenhā Kaʿbe nesl-i ādeme maḫşūşdur
Kıble-gāh-ı ins ü cān olmışdur işigūñ şehā
37. Oldı dergāh-ı refīʿ uñ rubʿ -ı meskūna sebeb
Hestī-i maʿmūre-i ʿālem nite kʿümmüʿl-ķurā
38. Her dem inlerdüm ceres gibi hezārān derd ile
Şimdi ħācīlar gibi derd-i dile buldum devā
39. Şubḫ-dem görüp cemālūñ Kaʿbesin didi Münīr
İrdi hengām-ı seḫer yaʿnī gönül vaķt-i duʿā
40. Reh-revān-ı Kaʿbe-i ʿulyā özendükçe müdām
Olduğınca ārzū ħuccāca nūr-ı Muşḫafā
41. Kıble-gāh-ı ʿālem olsun tā ebed ʿālī ħapuñ
Her tarafından şāḫlar yüz süregelsün Ĥüsrevā

K 13

DER-MEDḫ-İ SULṬĀNŪʾS-SELĀṬİN SULṬĀN BĀYEZİD ḫĀN*

Mefʿülü/Mefāʿilü/Mefāʿilü/Feʿülün

1. Her kim ki göre bu ruḫ-ı zībāyı dir ey dil
Aḫsente zihī şūret ü zī şekl ü şemāyil
2. Gözetmege ʿīd ayı gibi ħaşı hilālīn
İdindi yaşıum manzāra-i çeşmümi menzil

[33] s□□ at-i: □□□ ib-i VY.

* K 13: VT 24b, VY 33a/Başlık: ve leh□ VY.

3. Bir zülf-i girih-gîre gönül bağlamışam kim
Her laḥza anuñçün delürür biñ dil-i ‘ āķil
4. Şāyed k’iresin la‘l-i revān-baḥşına bir gün
İñende gönül ağlama gözün yaşını sil
5. Zencîr-i ser-i zülfüne çün düşdi dil ey dost
Erzāndur olursa giriftār-ı selāsil
6. Men‘ eyleme ḥāk-i derüne yüzini sürsün
Çün geldi gözüm yaşı ser-i kūyuña sāyil
7. Çeşm-i bed ırağ olmağ için mihr-i ruḥuñdan
Tomār dürilmiş bu iki zülf-i ḥamāyil
8. Ḥāl-i siyehün şevķı n’ola gönlümi yaḳsa
Dāğ ile olur ḳandayise hindū-yı muḳbil
9. Zülfünden iner çāh-ı zeneḥdānuña gönlüm
Cibrîl-i emîn gibi idüp ḳaṭ‘ -ı menāzil
10. Şol kimse ki göre yüzünü ḳanda deñerse
Olur mı niḳāb arada bu vech ile ḥāyil
11. Cān almağa meyl itse n’ola merdüm-i çeşmün
Elbette olur tıfl sehel nesneye māyil
12. Tūfān-ı yaşumdan geçemez merdüm-i dīde
Her yañada şöyle ṭurur iken iki sāḥil
13. Dil bu ḥaṭ-ı sebzi görelî lāle-ruḥuñda
Cismümde yanar şem‘ gibi sūz ile her ḳıl
14. Reng-i ruḥumı gör daḥı aḥvālümü şorma
Ḥācet degül ey dost bedīhīye delāyil
15. Cevr eyleme iñende baña yoḳsa işidür
Sultān-ı cihān ḥazret-i ‘ Adlī şeh-i ‘ ādil
16. Ol şeh ki vücūdidur anuñ merkez-i ‘ ālem
Her yaña olursa n’ola luṭfi daḥı şāmil
17. Zātīdür anuñ tūgine ḳaṭ‘ -ı sūḥan itmek
Engüş-t-i ḥayālātına şān ḥall-i mesāyil
18. Biñ devlet ile sümm-i semendine dem-ā-dem
Ḥāk oldu yüzün sürmek için Sencer ü Tuḡrıl

[16] lu□ fi da□ ı: bes lu□ fi da VT.

19. aldıysa felek pır oluban n'ola   amelden
Bir t ze c v n eyledi ol Şeh gibi asıl
20. Her at izi kim rezm-gehi içre görinür
Her biri olur kelle-i a' d sına menzil
21. Ey Ő h-ı cih n Ka'be-i   uly  kapuğ içun
Sulţ n-ı felek bağladı bu vech ile mamil
22. Sen   ays-ı m d m itmeğ içun devr-i zam ne
Türk-i felegi d Őmen ne ıldı muabil
23. Berından anuğ çeşm-i   ad  görmez olupdur
Tığuğ leme' atı kim olur Şem' -i meafil
24. T v s-ı cin ndur bize a' d ya veliken
M h-ı   alem n er emi zencir-i sel sil
25. Her att-ı sitem kim var idi lev-i felekde
Dest-i kerem-i   adl n anı eyledi z yil
26. Şemşir-i ader-adr   az -verziŐ n ile
ŐaŐ-ı fiten olsa n'ola her yaada bismil
27.  zh r-ı kem l itmek içun Ő ni' -i b - un
Mecm ' -ı kem l t ile ılımtŐ seni k mil
28. Peyk-i ecel olmağın ouğ anda giderse
aŐdı bu k'ola m r-i ecel avlıle    mil
29. Görünse meh-i nev götürür  cet elin alk
Olduğı un ol na' l-i semend ne m m Őil
30. Düşmen derilen saa olur g afil  zinden
Her andayise terkided r od ser-i g afil
31. Degzind gi bezm ni senün kerkes-i gerd n
Bilür ki yeter kendüye ol  an-ı fev zıl
32. Her kim   alem-i n zeği toŐtođru gözetmez
G rinmez anuğ gözine ill  ki meger m l
33. urtarsa n'ola d Őmen ni derd-i serinden
Yetişdi başına ılıcuğ gibi am yil
34. Şehler ne   aceb idmet ne gelse dem- -dem
Elbette olur zerre güneşden yaa m yil
35. B -od düşer a' d  aduğ ağulduğı yirde
a gelse gider bes ya urur mı daı b tıl

36. Yā Rab ne kebūterdür oħuñ k'ire hevādan
Mektüb-ı ecel birle olur düşmene nāzil
37. Bunca diş ile çarħ-ı felek günde dürişür
Hergiz girih olmasun işünde diyü müşkil
38. Düşmenlerüñe şerbet-i řemřirüñ ucından
Tiryāk-ı ħayāt oldı belī zehr-i helāhil
39. Yüz sürdügümi ħāk-i derüñe gören eydür
Bu devlete irmezdi Münir olmasa ķābil
40. Çün yoķdur anuñ vaşf-ı cemiline nihāyet
Uzatma göñül sözüñi ya' nī ki du' ā ķıl
41. Āvāze-i tekbir ile tılduķça mesācid
Yandukça zevāyā-yı feleklerde ķanādil
42. Her gicesi ķadr olsun anuñ her günü bayram
'İd ayı bir iki görünürse n'ola her yıl

K 14

DER-MEDĦ-İ SULŦĀNÜ'L-ĠUZĀT SULŦĀN BĀYEZİD*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Ol kemān-ebrū-yı meh-rū kim cihānuñ ħānıdur
'İd-i ekberdür cemāli cān anuñ ķurbānıdur
2. Taħt-gāh-ı sīnemi k'itdi ħayāli şeh-nişin
Çeşm-i gevher-bār anuñ bes ħavz u řādurvānıdur
3. Ġamzeñüñ fikrinden ey Türk-i kemān-ebrū bugün
Şanki sīnem bir bölük peykān-gerüñ dükkānıdur
4. Mācerā-yı ' iřķuñı yazmaķ mı diler dīde kim
Levh-i zer üzre inen kirpüklerüm efşānıdur
5. Çeşm-i mestüñ kıлмаğ için bağrumı her dem kebāb
Ĥāne-i dil bezm-gāh u sīnem āteř-dānıdur
6. Nār-ı ħaddüñ birle yansun ķo ķara zülfüñi kim
Hindū-yı āteř-pereste bu ' azāb erzāndur

* K 14: VT 26a, VY 37b/Başlık: Sul□□ n B□ yez□ d□ azze na□ ruh VY.

[1] □□ nıdur: c□ nıdur VY.

7. Haddüñ üzre böyle yüz bulduğı bu hâl-i siyeh
Mağribî veffāk u yā cādū-yı Hindustāndur
8. Şāh-bāz-ı sidreye dām-ı belālar gösteren
Perçem-i řāvūs-ı müşkīn-bālūññ cevlanıdur
9. Dil varup zülf-i siyāhuñdan yitişdi ağzuña
Hāşılı bu zulmetüñ bes çeşme-i hayvānıdur
10. Nergis-i mestüñ ki nüş ider müdām ey gonca-leb
Bāde-i gül-reng şanma anı bağrum şanıdur
11. ‘Işķ-bāzī kıldı beñzer zülf-i müşkīnūñle kim
Her nefes dil gibi bād-ı şubh ser-gerdānıdur
12. Zağm-ı peykānı ciğerde ğamze-i dil-dūzuññ
Gūyiyā cān gül-şeninüñ gonca-i ğandānıdur
13. Hūn-ı ‘uşşāķa berāt olduğını gördi meger
Boynın egmişdür benefşe ğaddūñññ hayrānıdur
14. Gül-şen-i vaşla liyāķat bulmadı dil bülbüli
Gerçi bāğ-ı ğüsnüñññ murğ-ı hezār-elğānıdur
15. Dāğ-ı ğasret birle bir ğūnīn-ciger gönlüm gibi
Şimdi şağn-ı büstānda lāle-i nu‘ māndur
16. Sākīyā gül devridür şun gel mey-i gül-gūnı kim
Bir yüzi gül zülfi sūnbül gonca-leb devrānıdur
17. Her ne deñlü pādşāh-ı ğüsn iseñ bu vech ile
Sen dağı çākersin aña kim cihānuñ ğānıdur
18. Pādşāh-ı heft kişver ğazret-i şeh Bāyezīd
İki ‘ālem mülkinüñ her bāb ile sultānıdur
19. Bir güneş çal‘ atdur ol mihr-i ķamer-ruğsār kim
Şeş cihetden yidi iķlīmüñ çeğār erkānıdur
20. Bir zekā-dıldür ki rāy-ı pertevinüñ zerre-vār
Şeh-süvār-ı nuķre-ğıñk-ı çarğ ser-gerdānıdur
21. Dil nice idrāk ide künh-i kemālātını kim
Zū-fünūn-ı ‘ālem iken ‘aķl-ı kül ğayrānıdur
22. Her kemīne bendesi devr-i zamānuñ gūyiyā
Rüstem ü Fağfūr u Zāl ü Ķayşer ü Hāķānıdur
23. Hāşılı zāt-ı şerīfūñ ey şeh-i dünyā vü dīn

Sāye-i Perverdigār u baḥṣiṣ-i Yezdāndur

24. ‘Ālem-i bālā kim oldur ‘ālem-i lāhūt anuñ
Cevher-i gerd-i rehūñ tāk-ı ser-i a‘yānidur
25. Ka‘be-i ‘ulyā ḳapuñ dārū’s-selām olduğıçün
Her gice ṭāvūs-ı ḳudsīler anuñ mihmānidur
26. Sübhā-gerdān-ı felek vird idinürse ṭaḅ mı kim
Defter-i levḥūñ ṣerīf aduñ ser-i ‘unvānidur
27. Pāsban-ı ḳulle-i ḳadr-i refī‘ uñ her gice
Bu ḥiṣār-ı nıl-gün-ı pür-ziyā Keyvānidur
28. Āstānuñdan ḳılupdur devlet ü cāh iḳtibās
Cāy-ı Bircīs anuñçün ṭāk-ı çarḥ eyvānidur
29. Gösteren burc-ı şafaḳda ‘aḳsini her şubḥ-dem
Ḥancer-i Mirrīḥ dökdüğü ‘adūnuñ ḳanıdur
30. İşigüñe yüz sürer günde güneş bes bildiğüm
Bu ḳanādıl-i zevāyā ruḥlaruñ tābānidur
31. Şubḥ-ı şādıḳ germ olup çāk-i girībān itdüğü
Zühre her şeb bezmüñüñ raḳḳāş-ı dest-efşānidur
32. Defterine derc ider her dem ‘Uṭārid medḥūñi
Ḳandayise midḥatüñüñ gerçi ezber-ḡ‘ānidur
33. Ṭās-bāz olsa ‘aceb mi çarḥ bezmüñ içre kim
Şāh-ı encüm ḥaşmet ile micmere-gerdānidur
34. Himmetüñ çābük-süvārı kim dem-i cevlanınuñ
Füşat-i gird-i cihān ḡāyetde ṭar meydānidur
35. Oldı tıḡ-i āb-dāruñ şānına menzil senüñ
Āyet-i *naşrun minallāh* k’āyet-i Raḥmāndur
36. Nīze-i Cibrīli gören bu yed-i beyzāda dir
Şanki Mūsā-yı kelīmüñ ejder ü şu‘bānidur
37. Berḳ-ı tıḡ-i āb-dāruñ düşmenüñüñ ḳanına
Naşş-ı ḳāṭı‘ olduḡınuñ ḥüccet ü bürhānidur
38. Himmetüñ bir baḥr-i Aḥḍardur cihān mülkinde kim
Ebr-i nīsānı anuñ luṭf u kerem bārānidur
39. Sofra-i ḥalk-ı cihān mihmānınuñ her vech ile
Kāse-i ḥırsı pür iden ni‘met-i elvānidur

40. Dil ki tūġ-i āb-dāruñ cevherin görüp didi
Şanki murġ-ı baħrdur tu‘ me ‘ adūñuñ anıdır
41. Cāme-i adrūnde g k bir d gmed r touz kenār
Yā ho adr-i rif‘ atūñuñ cübbesi dāmānıdır
42. Luf-ı g ftāruñ k’ider d bāce-i fazl u kemāl
S z bu kim hāşıyyet-i ‘ İsī’b-n  Meryem şānıdır
43.  n ki medh nde maām-ı ‘ aczd r cāy-ı M n r
Sözi uzatmak ne hācet bes du‘ ā āvānıdır
44. Tā kim ola reh-revān-ı Ka‘ be-i ‘ ulyā müdām
Tā ki bunca hāc lar her yıl anuñ mihmānıdır
45. Her gününü nev-r z u ‘  d olsun cihān mülkinde kim
Tal‘ atuñ mihr-i cihānuñ hāşıl-ı devrānıdır

K 15.

MÜŞECCER DER-MEDĦ-İ SULTĀN ’L-İSLĀM SULTĀN BĀYEZİD ĦĀN ALLEDALLĀH  MÜLKEHU*

Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilün

1. Mihr-i burc-ı devletest   kevkeb-i baħt-ı sa‘  d
Zıll-i Ħa n r-ı Muħammed hāzret-i Ħān Bāyez d¹ (Aġacın gövdesi)
2. Mihr-i ‘ ālem-tāb-ı r yeş n r-ı eşm-i ‘ ālemest
Z’ān buved ber-merdüm-i her d de ‘ aqs-i   bed d² (Saġ birinci dal)
3. Mihr ez-gerd-i reheş s r-āb key bāşed ‘ aceb
Geri şod m staġrekeş m -g yed *hel min mez d*³ (Sol birinci dal)
4. Mihr-i burc-ı salanat şāh-ı selā n-i cihān
K’āftāb ez-b m-i adr-i   zi-gerd n m -ceh d⁴ (Saġ ikinci dal)

[45] nev-r  z u   d: nev-r  z-ı   d VY.

* K 15: VT 28a, VY 168b/Başlık: müşeccer der-med  -i sul  n ’l-ber ve      n ’l-ba  r sul  n B  yez  d    n   alledall  h  mülkehu VY.

¹ Sultan Bayezit Han, saadet burcunun güneşi, uġur getiren bir yıldız, Hakk’ın gölgesi ve Hz. Muhammet’in nurudur.

² Onun bir güneş gibi cihanı aydınlatan yüzü ālemin g z n nuru olduġunan dolayı her g zbebeġinde onun aksi belirir.

³ Her ne kadar onun yolunun topraġına gark olsa da “daha da var mı” diyen güneş, acaba ne zaman onun yolundan kalkan tozlara kanar.

⁴ O, salanat burcunun güneşi, cihan sultanlarının şahıdır. Güneş onun kıymetinin y celiġinden korktuġu iin dünyadan kamıştır.

5. Mihr-i burc-ı āsmān-ı şer‘ k’ey dil tīg-i ū
Sedd-i İslāmet k’ez vey cāy-ı hoy hūn mī-çekīd⁵ (Sol ikinci dal)
6. Mihr-i burc-ı devletest ü Hüsrev-i şāhib-ķırān
Āteş-i fitne zi-āb-ı tīg-i ū şod nā-bedīd⁶ (Sağ üçüncü dal)
7. Mihr-i burc-ı devletest ü zīnet-i tāc u nigīn
Nev‘-i insān-rā koned ihsāneş ez- cins-i ‘ abīd⁷ (Sol üçüncü dal)
8. Mihr-i burc-ı devletest ü kevkeb-i çarķ-ı celāl
K’ez tūlū‘-ı māh-ı ruhsāreş buved her rūz ‘ īd⁸ (Sağ dördüncü dal)
9. Mihr-i burc-ı devletest ü kevkeb-i burc-ı şeref
Luţf-ı Hayy-ı lā-yemūt u zıll-ı Hānnān u Hāmīd⁹ (Sol dördüncü dal)
10. Mihr-i burc-ı devletest ü kevkeb-i baht-ı bülend
Mihr-i ū ber-rūy-ı meh dāğ-ı gulāmī mī-keşīd¹⁰ (Sağ beşincidal)
11. Mihr-i burc-ı devletest ü kevkeb-i baht-ı cihān
Ez-ķudūmeş hil‘ at-i devlet be-‘ ālem şod cedīd¹¹ (Sol beşinci dal)
12. Zıll-ı devlet-baht-ı ū ger ber-ser-i mā mī-fütēd
K’ez gül-i ter būy u v’ez meh rūşenī ne’bved ba‘ īd¹² (Sağ altıncı dal)
13. Zıll-ı memdūdeş Münīrī tā ebed memdūd bād
Ber-ser-i dūnyā vū dīn k’ez sāyeeş devlet resīd¹³ (Sol altıncı dal)
14. Zıll-ı Hāķ sultān-ı ‘ ālem Hüsrev-i gītī-penāh
Nīst cūz vaşf-ı cemīleş der-cihān güft ü şenīd¹⁴ (Sağ yedinci dal)
15. Zıll-ı Hāķ sultān-ı heft iķlīm ü şāh-ı ins ü cān
Şerbet-i tīgeş be-derd-i düşmenāneş şod müfīd¹⁵ (Sol yedinci dal)

⁵ Ey gönül! Onun kılıcı, din göğünün burcunun güneşidir. O, İslam dininin (kâfirlere karşı) bir seddidir. (Onun korkusundan) düşmanlarında ter yerine kan damlamaktadır.

⁶ O, saadet burcunun güneşi ve kutlu bir padişattır. Fitne ateşi onun kılıcının suyundan görünmez oldu (söndü).

⁷ O, saadet burcunun güneşi, tacın ve mührün süsüdür. O, bir kul olarak insan nev’ine ihsanlarda bulunur.

⁸ O, saadet burcunun güneşi ve celal feleğinin yıldızıdır. Onun bir aya benzeyen yanağının kendini göstermesiyle her gün bayrama döner.

⁹ O, saadet burcunun güneşi ve şeref burcunun yıldızıdır. O, asla ölmeyip daima diri olan Allah’ın lutfu, pek merhametli ve methe şayan olan (Hakk’ın) gölgesidir.

¹⁰ O saadet burcunun güneşi ve uğur getiren bir yıldızdır. Onun aşkı ayın yüzüne kölelik damgası çektirdi.

¹¹ O, saadet burcunun güneşi ve cihanın bahtının yıldızıdır. Onun gelişiyile beraber âlemde devlet hil’ati yenilendi.

¹² Onun saadet baş eden gölgesi bizim başımızın üstüne (bile) düşerse taze gülden koku, aydan da parlaklık (hiç) eksik olmaz.

¹³ Ey Müniri! Onun upuzun gölgesinin varlığı ebediyete kadar devam etsin. Çünkü onun gölgesinden dünyanın ve dinin başına saadet erişti.

¹⁴ O, Allah’ın gölgesi, âlemin sultanı ve dünyanın kendisine sığındığı padişattır. Cihanda onun güzel vasıflarından başka söylenip dinlenen bir şey yoktur.

¹⁵ Allah’ın gölgesi, yedi iklimi sultanı, insanların ve cinlerin şahı (olan Sultan Bayezit’in) kılıcının şerbeti düşmanlarının derdine fayda sağladı.

16. Zıll-i Hâk nūr-ı dü çeşm-i devlet ü iqbāl ü baht
 Kāmet-i gerdūn zi-bār-ı himmet ü feyzeş hamīd¹⁶ (Sağ sekizinci dal)
17. Zıll-i Hâk nūr-ı çerâğ u dīde-i dünyā vü dīn
 Ez-ḥavādiş milket-i dünyā be-devr-i ü rehīd¹⁷ (Sol sekizci dal)
18. Zıll-i Hâk nūr-ı Muḥammed Ḥüsrev-i ‘Īsī-nefes
 Hemçü Aḥmed der-miyān-ı pādşāhān şod ferīd¹⁸ (Sağ dokuzuncu dal)
19. Zıll-i Hâk nūr-ı Muḥammed pādşāh-ı Hızır-ı vaqt
 Yūsuf-ı şānīst der-ḥüsn-i ḥasen ‘ömreş mezīd¹⁹ (Sol dokuzuncu)
20. Zıll-i Hâk nūr-ı Muḥammed ḥazret-i gītī-penāh
 Tīğ-i ser-tīzeş der-i ḥükm ü sitem-rā şod kelīd²⁰ (Sağ onuncu dal)
21. Zıll-i Hâk nūr-ı Muḥammed ḥazret-i zāt-ı şerīf
 Bāğ-ı ‘ālem-rā nesīm ez-bād-pāy-ı ü vezīd²¹ (Sol onuncu dal)
22. Zıll-i Hâk nūr-ı Muḥammed ḥazret-i ḥān ibn-i ḥān
 Pādşāh-ı bī-zevāl ü-rā zi-şun‘ eş āferīd²² (Sağ on birinci dal)
23. Zıll-i Hâk nūr-ı Muḥammed ḥazret-i ḥān-ı şehān
 Būd ḥākān-ı şehensāhān ki Hâk ü-rā güzīd²³ (Sol on birinci dal)

K 16

DER-MEDḤ-İ SULTĀN BĀYEZĪD ‘AZZE NAŞRUHU*

Mefā‘ ilün/Fe‘ ilātün/Mefā‘ ilün/Fe‘ ilün

1. ‘Arūs-ı ḡoncayı tezyīn ider meger nergis
 Ki dizdi rīşte-i sebze dūr ü güher nergis

¹⁶ O, Allah’ın gölgesi, saadet, ikbal ve bahtın ki gözünün nurudur. Onun himmetinin ve feyzinin yükünün (ağırlığından) dünyanın boyu iki büklüm olmuştur.

¹⁷ O, Allah’ın gölgesi, dünyanın ve dinin gözünün nuru, aydınlığıdır. Dünya memleketi onun zamanında hadiselerin (ağırlığından) kurtulmuştur.

¹⁸ O, Allah’ın gölgesi, Hz. Muhammet’in nuru, İsa nefesli bir padişahdır. Hz. Muhammet nasıl pygamberler arasında biricikse o da padişahlar arasında biriciktir.

¹⁹ O, Allah’ın gölgesi, Hz. Muhammet’in nuru, zamanın Hızır’ı olan padişahdır. Güzellikte ikinci bir Yusuf (gibi olan padişahın) ömrü uzun olsun.

²⁰ O, Allah’ın gölgesi, Hz. Muhammet’in nuru, dünyanın kendisine sığındığı hazrettir. Onun keskin kılıcı (adaletle) hükmetmenin kapısı, zulmün de anahtarındır.

²¹ O, Allah’ın gölgesi, Hz. Muhammet’in nuru, zati asil olan hazrettir. Tan yeli onun rüzgar gibi çevik ayaklarının hareketinden âlem bahçesine esmiştir.

²² O, Allah’ın gölgesi, Hz. Muhammet’in nuru, han oğlu han olan hazrettir. Hiç bir zaman zeval bulmayan padişah, onun sanatıyla yarattı.

²³ O, Allah’ın gölgesi, Hz. Muhammet’in nuru, şahların hanı olan hazrettir. Allah, şahların hakani olarak onu seçmiştir.

* K 16: VT 29a, VY 38b/Başlık: ve leh□ ey□ an VT.

2. Teferrüc itmege āb-1 revānı haşmet ile
Deriçe kaşr-1 zebercedden açdı her nergis
3. Getürdi Yūsuf-1 gülden meger ki müjde yine
‘Azīz-i Mışr-1 çemen oldı tāk-ver nergis
4. ‘Aşā-yı hażret-i Mūsā mıdur ki mu‘ciz ile
Elinde ejder ider anı heft-ser nergis
5. Vücūda gelse gerek diyü yine tıfl-1 nebāt
Elinde tutdı turur hurde-i şeker nergis
6. Piyāde-i şeh-i güldür kim ol rikābınca
Revān olur şaluban çignine siper nergis
7. ‘Aceb mi pīr-i muğāndur dinilse bāde-fürüş
Müdām elinde ki böyle kadeh tutar nergis
8. Bu bir ayak mey-i nāb ile nice ser-hoş olur
Şalınışında getüre anı meger nergis
9. Kadehde ben komazam cür‘ a didügidür anuñ
Ki vakthā kadehin ser-nigün ider nergis
10. Şarāb u sebze vü āb-1 revānı terk idemez
Şafā vü ‘ayş u müdām ile hoş geçer nergis
11. Dem-ā-dem iş idinüp za‘ferān yidügiçün
Çemende şöyle feraḥ-nāk olup güler nergis
12. Hezār lu‘b ile gül-şende karşıısına gülüñ
Füsün u lu‘b ile ağızından od şaçar nergis
13. Başına pīrehen ü cāmesini şardı turur
Meger ki āb-1 revānı yüzüp geçer nergis
14. İrişdi çün dem-i nev-rüz şāhid-i gülden
Diler ki faşd ide bes çekdi nışter nergis
15. Kebüter-i harem-i murğ-zār-ı ‘ālemdür
Cihānda kanda dilerse uçar konar nergis
16. Açılmadın daḥı biñ gülde biri ‘ālemd
Neyiki kāmētini böyle ḥam dutar nergis
17. Taḥayyül ile seḥer seyr-i gül-sitān itdüm
Bu şı‘ri gördüm oḫur bülbül ü yazar nergis
18. Meger kim itdi gözünñ ālına nażar nergis

^[2] teferrüc: teferru□ VY.

- Ki kend'özin unudup düşdi bî-ḥaber nergis
19. Cerīde düzmiş idi defter-i cemālünden
İrişdi murğ-ı seher-ḥ'ān diyü açar nergis
20. Şu' ā' -ı mihr-i ruḥuñ yaḥmasun yüzüm diyü
Külāhı küşesini sāye-bān ider nergis
21. Ḥayāl-i çeşmüñi gözümde isterem her dem
Ki bilürem olur āb içre tāze ter nergis
22. Ḥadeng-i ḡamzeñ ucından çün olmadı ma' lūl
Gözine penbe vü beyza urup n'ider nergis
23. Füsün-ı nergis-i mestüñ mi bağlar uyḥusını
Ki gül-sitānda dem-ā-dem çeker seher nergis
24. Serāçe-i çemen-i gül-sitān-ı cān içre
Ḥayāl-i çeşmüñ ile bitdi ser-be-ser nergis
25. Çemende yādına ser-mest ü ḥūnī gözlerüñüñ
Ayāğ üzre turup tolular içer nergis
26. İrürdi peyk-i şabā müjde-i vişālüñi kim
Külāhını göge ol şevḳ ile atar nergis
27. Yüzini bir daḥı görem mi diyü sen şanemüñ
Bu niyyet üzre turup günde fāl açar nergis
28. Ḥadeng-i ḡamzeñi görüp dir el-amān lāle
Füsün-ı çeşmüñi añup dir el-ḥazer nergis
29. Meger ki leblerüñe beñzerem dimiş ḡonca
Bu sözi işidüp incindi baş şalar nergis
30. Firāk u hicrūñ odı kılmasaydı cānına kār
Bu vech ile neden olaydı pür-şerer nergis
31. Devām-ı devlet-i şeh Bāyezīd ḥān için
Götürdi ḥācet elin yüz göge tutar nergis
32. Görelden ol şeh-i ḡitī-penāhuñ izi tozın
İdindi ḥalk-ı cihān gibi tāc-ı ser nergis
33. Yetişse kaṭre-i bārān-ı ebr-i luṭfi anuñ
Virürdi tāze vü ser-sebz her ḥacer nergis
34. Ṭavāf-ı Ka' be-i küyuñçün ey şeh ehl-i çemen

[22] ma□ □ l: ma□ □ m VT.

[32] Görelden: Ezelden VT.

- Düzetdi kâfileler oldı rāh-ber nergis
35. Diler ki micmere-gerdānı ola meclisüññ
Getürdi ‘anber-i hām ile kāseler nergis
36. Kebüter-i şeh-i mülk-i çemendür irişdi
Bir iki nāmeyile қаpuña seher nergis
37. Şüküfe-zāruña yüz sürmege bahāneyile
Getürdi bāğ-ı cināndan piyāz-ı ter nergis
38. Nişār idem diyü seyr-i çemende maқdemüñe
Gözi řabaқlarına şoldurur güher nergis
39. Hārāmī gibi řabā kıldı varlıғın tārāc
Yetişdi kūyuña yüz süre dād umar nergis
40. Bilür ki meclisüññ lāzımıdur elbette
Hārīr-i hāş ile altun süzek düzer nergis
41. Gözi dikilü toğan gibi evvelā ki gelür
Açup gözini hemān yüzüñe deñer nergis
42. Şarāb-ı ‘ışkuñ ile germ olup çemende müdām
Başında kāse-i mey toptolu döner nergis
43. Eline girdi mi hük-m-i cihān-muřā‘ uñ kim
Öpüp başına қoyup gözine sürer nergis
44. Şabā ki eyledi gül-zāra sen şehi da‘ vet
Getürdi kūşe-i gül-şende mā-ħazar nergis
45. Bilür ki feyzüñ irer cümle-i cihāna tamām
Eline řās aluban geldi cerr ider nergis
46. Diler ki sen şehe ide ziyāfet ehl-i çemen
Sütün-ı sebz ile bes ħaymeler қurar nergis
47. ħayāl-i bezmüñ ile yaқdı meş‘ ale biñ biñ
Başından ayağa göz oldı yol deñer nergis
48. Yüzini mihrüñ ile gāh ħāk-sār eyler
Gehī řabāya hevāñ ile baş қоşar nergis
49. Pür itdi kīsesini la‘ l-i nāb ile gonca
Urundı devlet ü sāyeñde tāc-ı zer nergis
50. Geh oldı meş‘ ale-dārı ħarīm-i meclisüññ
Geh oldı bezmüñe sākī-i sīm-ber nergis

51. İrişdimi çemene bād-ı şarşar-ı qahruñ
Şarardı beñzi turup qurudı geçer nergis
52. Şafā-yı bezmüñ ile görmemişdür uyğu yüzün
‘ Aceb mi şöyle uyuqlarsa her seher nergis
53. Şenā vü medhüñ için bāğ-ı tab‘ a el şundum
Yetişdi her yañadan niçe bu qadar nergis
54. Bunuñ gibi qanı bir hürde-rız ü ‘ işve-nümā
Getürdi hıdmetüñe gerçi niçeler nergis
55. Seherde niçe kim el götüre du‘ āña Münīr
Tazarru‘ ile baş açup niyāz ider nergis
56. Nitekim ide qabāsını ğonca dībādan
Nitekim uruna gül-şende tāt-ı zer nergis
57. Niçe ki gül-şen-i nīlüferīde şām u seher
Görine mihr gül ü ahter ü kamer nergis
58. Hemīşe-gül-şen-i hüsñüñi tāze dutsun Haq
Kim oldı sāye-i medhüñde nām-ver nergis

K 17

DER-MEDH-İ SULTĀN BĀYEZĪD HĀN HĀLLEDALLAHŪ MŪLKEHŪ*....

Meḥ‘ ūlü/Fā‘ ilātü/Mefā‘ ilü/Fā‘ ilün

1. La‘ l-i lebet ki hāşiyet-i nūş-ı cān dehed
Der her demī be-mu‘ ciz-i Īsī revān dehed¹
2. Der-pīş-i la‘ l-i to dil-i men rīşehā nümūd
Bāver ne-mī-koned meger ān dem ki cān dehed²
3. Īn hestī-i dehen ki dilā nīst bā-vücūd
Gerded işāret-i ‘ adem ez-vey nişān dehed³

[57] Görine mihr: Görine yine mihr VY.

* K 17: VT 31a, VY 154b.

¹ Senin lal renkli dudaklarında insan ömrünü uzatma özelliği bulunmaktadır. Bu yüzden dudakların her an Hz. İsa'nın mucizesini göstermektedir.

² Gönlüm, lal renkli dudaklarının önünde yaralarını gösterdi. O, dudaklarıyla can bağısladığı için buna inanmadı.

[3] b□ vüç□ d: der-vüç□ d VT.

³ Ey gönül! Onun ağzının varlığı bulunmamaktadır. O, yokluğun işaretidir ve ondan bir nişanedir.

4. Pervāne-i dilem ki buved mest-i ʿarīzet
Sūz u güdāz u girye be-her şemʿ-dān dehed⁴
5. Sırrī ki ez-leb-i to be-merdüm şeved ʿıyān
Ān-rā be-nāzūkī be-dil-i ħurde-dān dehed⁵
6. Der-sīne ez-ĥadeng-i to zaĥmī ki mī-şeved
Şad būse bīşter dil-i men ber-dehān dehed⁶
7. Ez-pertev-i cemāl-i to yek lemʿ a ki buved
Nūr u ziyā be-mihr ü meh-i āsmān dehed⁷
8. Bergī zi-gül-sitān-ı cemālet henüz nīst
Her geh zamāne gerçi gül ü gül-sitān dehed⁸
9. Mā-rā yakīn şod ān ki dehān-ı to hīc nīst
Hest īn ħadr ki zann-ı sūĥan ber-gümān dehed⁹
10. Ĥāk-i rehet ki cevher-i cān gofteneş tevān
Her dem şabā be-merdüm ez-ān rāygān dehed¹⁰
11. Yek būse zʿān dehen ki be-cān mī-dehed nigār
Çīzī ne-güyemeş ki hemān rāygān dehed¹¹
12. Her dem be-tāb-ı ʿışķ-ı to sūzed dilem çü mūm
Ĥod-rā derūn-ı sīne ez-ān der-miyān dehed¹²
13. Ber-rüyem eşķ-rā me-kon ey dīdeem revān
Kes āb-rā ne-dīd ki ber-zaʿ ferān dehed¹³
14. Dil-rā ki tāb-ı āteş-i mihr-i ruĥet be-sūĥt
Sūdī ʿaceb buved ki lebet nār-dān dehed¹⁴
15. Şīrīn zi-şekkerest ü bih ez-şad duʿā be-men

^[4] mest-i: p□ ş-i VT.

⁴ Benim bir pervane gibi olan gönlüm, yanağının sarhoşu olmuştur. Bundan dolayı her şamdana karşı yanıp yakılıp ağlar.

⁵ Dudağından insanlara bir sır ayan olacak olursa o sırrı nazik bir şekilde incelikleri kavrayabilen gönle verirsin.

⁶ Sinede senin (yan bakış) okun bir yara açarsa, benim gönlümde ağzına yüzlerce öpücük verir belki de daha fazla.

⁷ Senin yüz güzelliğinin ışığından bir parıltı belirirse bu, gökyüzündeki güneş ve aya ışık verir.

⁸ Her ne kadar zamane mütemadiyen gül ve gül bahçesi verse de henüz senin bir gül bahçesine benzeyen cemalinden bir yaprağın mislini ortaya çıkarabilmiş değildir.

^[9] □ n: □ n VT.

⁹ Senin ağzının hiç olmadığı hususunu sağlam bir bilgiyle öğrendik. Bu o kadar oldu ki konuşup konuşmadığım konusunda şüpheye düştük.

¹⁰ Yolunun toprağının canın cevheri olduğu söylenebilir. Bundan dolayı tan yeli, her an insanlara onu bedava ulaştırmaktadır.

¹¹ Resim gibi güzel sevgili o ağızdan cana bir öpücük verir. Onu karşılıksız verdiği için buna bir şey diyemem.

¹² Gönlüm, her an aşkının ateşiyle mum gibi yanmaktadır. O, bundan dolayı kendini sinenin içinde gizlemiştir.

¹³ Ey gözüm! Yaşlarını yüzüme akıtma. Çünkü hiç kimse safrana su verildiğini görmemiştir.

¹⁴ Senin bir güneş gibi olan yanağının ateşinin sıcaklığı gönlü yaktı. Acaba dudağından bir öpücük versen bu ateşe faydası olur mu?

- Düşnām-ı telḫ-rā büt-i nūṣīn-lebān dehed¹⁵
16. Ez-çeşme-i ḫayāt hemān lūle ʾī nehed
Ān māh-rū ki ber-dehen-i men zebān dehed¹⁶
17. Īn muşt-ı üstüḫ-ān ki be-cāme girifteem
Ḥ-āhed dilem ki ber-seg-i ān dil-sitān dehed¹⁷
18. Let ḫordenem be-ṭavf-ı ser-i kūy-ı ān şanem
Zevḫ u şafā-yı ravza-i bāğ-ı cinān dehed¹⁸
19. La^c l-i lebet merā be-cevāhir fūrūḫten
Mānend-i ĩn dü dīde be-rüyem dūkān dehed¹⁹
20. Ey şāh-ı ḫüsn her ki to-rā mī-resed lebet
Fī^l-ḫāl ez-ān dü merdümekeş-rā dü kān dehed²⁰
21. Ez-ḫāk-i dergeh-i to her ān baḫr-i eşk-i men
Ber-gül-sitān-ı kūy-ı to āb-ı revān dehed²¹
22. Zaḫm-ı ḫadeng-i ğamze-i cādūyet ey şanem
Ber-cān-ı ḫaste rāḫat-ı rūḫ u cinān dehed²²
23. Bī-gül-şen-i cemālet eger ḫāk mī-şevem
Her cā ki bād-ı şubḫ bered ... dehed²³
24. Peykān-ı tīr-i to ki be-māned be-sīneem
Be'nmāyed ĩnçonīn ki be-dil ... dehed²⁴
25. Bergī zi-gül-sitān-ı cemālet ne-mī-şevem
Ger şad hezār berg gül-i büstān dehed²⁵
26. Ğālib ne ez-cibill-i to peydāst ĩn heme
Ez-cūy-bār-ı luṭf-ı şeh-i kām-rān dehed²⁶

¹⁵ Tatlı dudaklı put gibi güzellerin acı sövgüleri, bana şekerden daha tatlı yüzlerce duadan da daha iyi gelir.

^[16] nehed: dehed VY.

¹⁶ Ağzıma dilini koyan o ay yüzlü güzel hayat pınarından bir musluk sunmuş gibi olur.

¹⁷ Gönlüm, elbiselerime aldığı bu bir avuç kemiği (aşığın bedeni) gönle sahip olan sevgilinin köpeğine verecek.

¹⁸ O put gibi güzel sevgilinin mahallesinin başını tavaf hususunda tekmelenmem, tokat yememcennet bahçelerinin zevkini ve safasını verir.

¹⁹ Lal renkli dudakların mücevher satma hususunda yüzüme gözlerim gibi iki maden bağışlar.

²⁰ Ey güzellik padişahı! Her kim sana ulaşırsa bundan dolayı dudakların o anda iki gözbebeğine iki maden verir.

²¹ Denize dönmüş olan gözyaşlarım, her an eşliğinin toprağına ulaşması için bir gül bahçesine benzeyen mahallene akarsu verir.

²² Ey put gibi güzel sevgili! Bir oka benzeyen sihirbaz yanbakışlarının yarası, hasta cana ruh rahatlığı cennetleri verir.

²³ VY ve VT nüshalarında noktalı yer yazılmamıştır.

²⁴ VY ve VT nüshalarında noktalı yer yazılmamıştır.

²⁵ Bahçenin gülü yüzlerce yaprak verse bile senin bir bahçeye benzeyen cemalinden bir yaprağın benzerini veremez.

²⁶ (Ey sevgili!) Galiba bütün bunların hepsi senin yaratılışın sebebiyle aşık olmamıştır. O, bunları her istediğine ulaşan padişahın bir akarsu gibi olan lütfu sayesinde vermektedir.

27. Şeh Bāyezīd hān ki heme hān esīr-i ūst
Nūşīn-revān be-ķālīb-i Nūşīn-revān dehed²⁷
28. Ser-çeşme-i hilāfet ü ġāzī ki rütbetes
Āb-ı nihāl-i ‘adl zi-tīġ-i Yemān dehed²⁸
29. Hemçün zamāne düşmen-i ħod-rā celāl-i ū
Gāhī be-bād gāh be-āb-ı revān dehed²⁹
30. Ĥāhed zi-çākerān-ı vey āyed yekī resūl
‘Īsī be-dest-i mihr ki īn nerd-i bān dehed³⁰
31. Ger mülk-i ‘ālemeş ki dileş ber-kesī dehed
Bīş ez-taĥayyül-i dil-i ħod ü der-ān dehed³¹
32. Dest-i bahār bīn ki çi ħullāb mī-zened
Der-ĥırdmeteş ki ħavs-i ħuzaĥ-rā kemān dehed³²
33. Ez-āb-ı luţf u perveriş-i zıll-i ‘āliyeş
Her şūĥ u Türk-tāz kemend ü kemān dehed³³
34. Der-her nefes tufeyl-i ‘aţā vü sehā-yı ūst
Ān la‘l ü dūr ki baĥr ü heme ‘ömr kān dehed³⁴
35. Ĥāk-i reşeş ki secde-geh-i şāh-ı encümeş
Her rüz büse ĥüsrev-i gerdün ber-ān dehed³⁵
36. Der-devr-i şāh-bāz-ı celāleş ‘acīb nīst
Şāhīn be-çeşm-i ħod ki be-kebk āşyān dehed³⁶
37. Şod perde-dār-ı ħadr-i refī‘-i vey erçi ‘arş
Zıll-i zālīl-i ū be-felek sāye-bān dehed³⁷
38. Ey şāh-ı heft kişver ü sultān-ı baĥr ü ber
Ĥāk-i deret murād-ı heme ins ü cān dehed³⁸

²⁷ Bütün hanların kendisinin esiri olduğu Sultan Bayezit Han, Nüşin-revân şeklinde cana huzur vermektedir.

²⁸ Hilafet askerlerinin başı ve rütbesi gazi (olan padişah), adalet fidanının suyunu Yemen yapımı kılıçtan vermektedir.

²⁹ Onun celali, zamane gibi kendi düşmanımı bazen yele bazen de akarsuya verir.

³⁰ Onun kullarından birisi elçi olarak gelecek olsa Hz. İsa, güneşin eliyle bu merdiveni verir.

³¹ Sultanın gönlü, birine dünya mülkünden bir şey vermek dilediğinde ona kendi gönlünün hayal ettiğinden de fazlasını verir.

³² Baharın elinin nasıl yay çektiğine bir bak. Gökkuşağını bir yay diye padişahın eline verir.

³³ Her şuh ve yağmacı güzel, onun lütfunun suyu ve gölgesin olgunlaştırmasından kement ve yay atar.

³⁴ Bütün ömrü boyunca denizin verdiği inci ve madenlerin verdiği lal, onun her nefesindeki cömertliğinin ve ihsanlarının yanında hiç mesabesindedir.

³⁵ Onun kapısının toprağı yıldızlarının şahının (güneş) secde yeri olduğundan dünyanın padişahı (güneş) her gün orayı öpmektedir.

³⁶ Onun bir doğana benzeyen celali devrinde şahin gözüyle keklige yuva gösterirse buna şaşılmamalıdır.

³⁷ Her ne kadar arş, onun yüce kıymetine perdedarlık etse de pek serin olan gölgesi feleğe gölgelik olur.

39. Der-her sühan hayāl-i daḳīḳa-şinās-ı to
Ta' līm-i nükte-i ḥıred-i ḥurde-dān dehed³⁹
40. Ez-çākerān-ı dergeh-i 'ālī-cenāb-ı to
Maḳşūd-ı ḥalḳ-ı 'ālem ü pīr ü cüvān dehed⁴⁰
41. Zerrāt-ı ḥāk-i vey hemegī mihr-i lāmi' est
Şāh-ı felek ki rūy berīn āstān dehed⁴¹
42. Şeh-bāz-ı sidre ez-dil ü cān mī-bered ḥased
Ḳaşr-ı refī' et er be-kebūter mekān dehed⁴²
43. Çarḥ-ı felek ki āvered īn mihr ü māh-rā
Gūyā zi-maḩbaḩet be-gedāyeş dü nān dehed⁴³
44. Gerd-i rehet ki çeşme-i 'ayn-ı hayāt buved
Her 'ayn-ı kīmyā ki ḩaber dād ez-ān dehed⁴⁴
45. Der-bezm-gāh-ı 'ālem-i 'ulvī şeb-i sefer
Ez-nevk-i nīze leşker-i to şem' -dān dehed⁴⁵
46. Vaşf-ı cemīl ü 'adl-i to-rā ey melek-şıfat
Bā-yekdiğer ḩaber heme kerd beyān dehed⁴⁶
47. Ḳadr-i refī' -i to ki ḳazā çāker-i veyest
Her cā k'ışāret-i to buved ü emān dehed⁴⁷
48. Ez-behr-i ḩūn-ı düşmen ü a' dā-yı devletet
Ber-dest-i dehr ḩüsrev-i gerdūn emān dehed⁴⁸
49. Şāh-ı felek ne-dīde vü hergiz ne-kerdeest
İn rüşenī ki ḩüsrev-i şāḩib-ḳırān dehed⁴⁹
50. Ez-dest-i gerdişī ki resed ḩaste ber-dereş

³⁸ Ey yedi iklimin padişahı, karaların ve deizlerin sultanı! Senin kapının toprağı, bütün insanların ve cinlerin muradını verir.

³⁹ Her sözde inceliklere vâkıf olan sen padişahın hayali, kavranması zor meseleleri kavrayan akla nükte ler öğretir.

⁴⁰ Sen hazretin dergahının kölelerinden (her biri), âlem halkının yaşlıların ve gençlerin dileklerini karşılar.

⁴¹ Onun toprağının zerrelerinden her biri, parlak bir güneş gibidir. Bundan dolayı feleğın şahı (güneş), bu eşige yüz sürmüştür.

⁴² Senin yüce sarayın güvercine (bile) mekan vermişse sidrenin şahini (Hz. Cebrail) canü gönülden ona haset eder.

⁴³ Feleğinin dönüşünün güneşi ve ayı getirmesi, sanki mutfağından dilencisine iki ekmek vermek içindir.

⁴⁴ Senin yolunun toprağı, ebedi bir hayat bahşeden bengisudur. Kimya hususunda uzman olan herkes bundan haber verdi.

⁴⁵ Senin askerlerin, yolculuk gecesinde yüce âlemlerin meclisinde mızraklarının ucundan şamdan verir.

⁴⁶ Ey melek sıfatlı! Senin güzel vasıflarını ve adaletini herks birbirine haber verip beyan eder.

⁴⁷ Kader, senin kıymetinin büyüklüğünün kölesidir. Sen her nereye işaret edersen o oraya man verir.

⁴⁸ Senin ve devletinin düşmanlarının kanı için dünyanın padişahı zamane eline eman verir.

⁴⁹ Güneş, o uğurlu padişahın verdiği parlaklığı görmemiş ve asla böyle bir parlaklığı meydana getirememiştir.

- Bahşed hayât yek nefeseş câvdân dehed⁵⁰
51. Devlet-serâ-yı şer^c be-în çâr şuffaeş
Ma^c mürter ki perveriş in hanedân dehed⁵¹
52. Ger baħr ü kân be-ħıdmet-i ħod ^c acz mî-berend
Cûd u seħâ-yı Ĥüsrev-i gîtî-sitân dehed⁵²
53. Nâ-geh ki yek gedâ buved ü ħâcetî bered
Ez-sâyilân-ı dergeh-i ü ħân ü mân dehed⁵³
54. Şâhâ egerçi Rûmîyem ü bende-i ħaķîr
Ammâ zebân-ı Fûrs be-kes ħaķ hemân dehed⁵⁴
55. Ber-güfte-i Zâhîr Münîrî be-himmetet
Eknûn cevâb-ı medħ-i Kızıl Arslan dehed⁵⁵
56. Selmân be-în kaşîde eger gûş mî-zened
Dâned ki dâd-ı Ĥaķ be-kesî hem-çonân dehed⁵⁶
57. İķlîm-i Vîs-râ ki be-kes mî-dehî henûz
Fikret der-ân buved ki revân bîş ez-ân dehed⁵⁷
58. Tâ in dü gevherî ki felek rûz u şeb çonîn
Ez-behr-i def^c -i zulmet-i in düdmân dehed⁵⁸
59. Bâdâ zi-mihr-i ħüsn-i to rûşen cihân ki tâ
Bâ-yekdigere ki mihr ü kamer-râ kırân dehed⁵⁹

⁵⁰ Zamanenin elinden bir hasta onun kapısına varsa o bir nefesiyle ebedi hayatı bahşeder.

⁵¹ Bu dört şifalı din sarayı, bu hanedanın katkısıyla daha mamur bir hale gelmiştir.

⁵² Eğer denizler ve madenler kendi hizmetlerini yerine getirme hususunda acze düşerlerse dünyaya hükmeden o padişahın cömerliği ve ihsanları kâfi gelir.

⁵³ Ansızın bir dilenci ihtiyacını söylese o, dergâhından istekte bulunanlara saltanat bağışlar.

⁵⁴ Ey şah! Her ne kadar Rûmî (Anadolulu) ve hakir bir köle olsam da Farsça'yı bilmek kişiye hakkını teslim ettirir.

⁵⁵ Müniri, senin himmetinle şimdi Zâhîr'in Kızıl Arlan methinde söylediği şiire cevap verir.

⁵⁶ Eğer Selman bu kasideyi dinleseydi, Allah vergisi oldu mu böylesi olacağını bilirdi.

⁵⁷ Vîs'in ülkesini birisine verdiğiğinde gönlün, düşüncenden daha fazlasını verir.

⁵⁸ Felek böyle gece gündüz bu iki cevheri bu hanedanın üstünden karanlığı kaldırmak için getirdikçe...

⁵⁹ Güneş ve ay birbirlerine yaklaştıkça cihan senin güzelliğinin güneşinden aydınlansın.

DER-MEDH-İ SULṬĀN BĀYEZĪN ḤĀN ḤALLEDALLĀHÜ MĪLKEHÜ*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Gūyiyā Yūnusdur ey dil ḥüsrev-i ḥāver güneş
Māhī-i şebden ki ḳurtulmuş durur gider güneş
2. Yā ḥo Yūsufdur ki pīrāhen-derīde her şabāḥ
Meh Züleyḥāsı elinden ḳurtulup ḳaçar güneş
3. Gösterüp yine yed-i beyzā Kelīmullāḥ gibi
Oldı bu vech ile şöyle rüşen ü enver güneş
4. Ḥazret-i nūr-ı Muḥammed tīgini urduğıçün
Ṭutdı mülk-i 'ālemi bī-rezm ü bī-leşker güneş
5. Gül-şen-i nīlüferīden yaña geldükçe müdām
Dāmen-i gerdün ile ḥurmā-yı zer döker güneş
6. Kışver-i Hindi ser-ā-ser şubḥ-dem fetḥ eyleyüp
Çekdi nūrānī 'alemler ejdehā-peyker güneş
7. Şöyle kim zenbūr-vār uşmışdur aña zerreler
Āsmānda ṭut ki bir gömeç 'aseldür ter güneş
8. Gerçi kim cām-ı muşaffādur gönül gītī-nümā
Gūyiyā bir çeşmedür gökden çıkar ḳaynar güneş
9. Zevraḳ-ı sīmīn ile baḥr-i felekde seyr idüp
Devşirür ta' cīl ile her şubḥ nīlüfer güneş
10. Ṭoldurup ḳand ü nebāt ile cihān mülkin tamām
Gūyiyā eflāki ḳıldı kelle-i şekker güneş
11. Şöyle sīmīn mirvaḥa düzüp gelür her şubḥ-dem
Şekkeristān-ı felekden zer-mekes sürer güneş
12. Gerçi tennūr-ı felekde bir külīçedür velī
Virüp anuñla ğıdā maḥlūḳı hep besler güneş
13. Sāğar-ı şahbā çeker beñzer ki mest olup müdām
Geh yürür dīvār ṭutup geh yire düşer güneş
14. Gerçi ṭolmışdı ḳanādīl ile bu heft şavma' a
Geldi külline ḳomadı iḥtiyāc u fer güneş

* K 18: VT 33b, VY 15a/Başlık: □ ft□ b red□ f der-med□ -i □□□□ nü'l-is□ m □□ n-ı b□ yez□ d VT.

15. Gezdürür günde cihānı kimse yetürmez behā
 ẖanda buldı bilmezem bu vech ile gevher güneş
16. Hırmen-i māhı ser-ā-ser oda urmuşdur tamām
 Şüretā gerçi görünür şöyle bir aḥker güneş
17. Gürg-i çarḥ-ı kej-revüñ rübehligin gördüğüçün
 Pençesi altında ẖor mānend-i şīr-i ner güneş
18. Geldi zerrīn miğfer ile nūrdan giyüp zırh
 Sağ u şolına ḥamāyil kıluban ḥancer güneş
19. Gūş-vār-ı dehre bir dürr-i yeḥīm olduğıçün
 N'ola didiyse ' Aḥāyī k'oldı dür-perver güneş
20. Merd iken çābük-süvār ol nūrdan şalvār ile
 Bellüsüz k'Aḥmed neden dir aña bī-mīzer güneş
21. Şeb sipendin n'ola yaḥsa çeşm-i bed def' iyüçün
 Micmer-i firūza gün içre urup āzer güneş
22. Hüsrev-i taḥt-ı zeberceddür ki biñ ta' zīm ile
 Geydi zer-beft aḥlas u urundı tāc-ı zer güneş
23. Şāhid-i meh kendinüñ maḥbūbı olduğıyüçün
 Nūrdan dībāyile gündüz yüzün örter güneş
24. Pādşāh-ı berr ü baḥr anuñçün oldı ğālibā
 ẖāni' -i fermān-ı Ḥaḥdur merd-i ḥuşk ü ter güneş
25. Günde gerçi ' āleme ' arz-ı cemāl ider gelüp
 Maḥla' -ı şubḥ-ı sa' ādetden niḥāb açar güneş
26. Dönmek içün nev-' arūsa şöyle dehr-i pīre-zen
 Nūrdan dībā ider günde aña mi' cer güneş
27. Bilmezem gönlüm gibi yā Rab neden āvāredür
 Degzinür ḥuramaz cihān mülkini ser-tā-ser güneş
28. Hīc ḥālī görmedüm bir derd-i serden anı da
 Her ne deñlü oldı ise cām-ı İskender güneş
29. Teşne-i āb-ı zülāl-i vaşl-ı yār içün yine
 Gökde tefsīr itmek ister şüre-i kevşer güneş
30. Şubḥ-ı şādık nerd-i bānın gösterür yine didüm
 Ğālibā āyīne-i ğītī-nümā aşar güneş

[15] □ anda: □ andı VT.

[22] zer-beft: zerr□ n VT.

[23] gündüz: günde VT.

31. Bī-vefādur çarḥ-ı kec-reftār u dūmı gördi bes
Anuñ içündür ciger-sūz olduğı ekşer güneş
32. Geh kül ider kend'özin geh āteş-i ter gösterür
Hoḳḳa-bāz-ı dehrdür kim od ile oynar güneş
33. Ben güneş fikrini iderken zebān-ı ḥāl ile
Gördüm oḳur ṭurmayup bu şı'ri hep ez-ber güneş
34. Nūr-ı Aḥmedsin kim olur ḥüsnüñe çāker güneş
Gerçi 'İsā gibi günde göklere aḡar güneş
35. Zülfüñ altında görünce ḥaddüñi didi göñül
Ṭarf-ı maḡribden mi ṭoḡar yoḡsa nık-aḡter güneş
36. Āteş-i mihr-i ruḡuñla oda düşelden berü
Ṭābe içre dānedür kim raḳş urur oynar güneş
37. Sünbül-i zülfüñi gördi deste olmışdur ṭurur
Şubḡ-dem gelmişdür altun til ile şarar güneş
38. Mihr-i ruḡsāruñı ben sīnemde pinhān eyledüm
Örtünülmez gerçi kim balçığı ile dirler güneş
39. Böyle kim 'arz-ı cemāl itmezsin ey meh-rū bize
Ṭoḡmaz idüñ üstümüze ḡālib olsañ ger güneş
40. Mihr-i ruḡsāruñla gören bu hilāl ebrūları
Dir hilāl altında yā Rab bilmezem n'eyler güneş
41. Görüp engüşt-i Muḡammed gibi bu reng mu'cizin
'Āleme geldükçe ṭurmaz vehm idüp kaçār güneş
42. Günde göñlüm baña 'ışḳa tevbe it dir dir bunu
Ḥod bilürsin ṭarf-ı maḡribden ṭulü' eyler güneş
43. Gerçi bir kūçesini ister cihānda cā-be-cā
Her bacadan anuñ içün şarḳınup iner güneş
44. Mihr-i ḥüsnüñden nişān vardır yüzinde kim müdām
Gösterürken āşkārā kend'özin gizler güneş
45. Ğamze-i ḥün-rizüñ ucından ciger-ḥün olmaḡın
Şöyle kim nā-çār olupdur ḡancere düşer güneş
46. Ḥüsnüñüñ ḡayrānı olduğıçün ey Yūsuf-cemāl

[33] o ur urmayup bu şı'ri: a ar urmayup bu şı'ri VY.

[36] oynar: göyner VY.

[40] hilāl-ebrūları: kem n-ebrūları VY.

- Ṭutar elinde Züleyhā-veş turunc-ı zer güneş
47. Seyr ider ser-pā-bürehne günde mülk-i ‘ālemi
Varlığın ḥāk itdi yoluñda ḳalender-ser güneş
48. Kendinüñ māhiyyetin bilür ḳatuñda bilürem
Beñzedürsem de yüzüñe eylemez bāver güneş
49. Ḥāb-geh olalı çeşm-i nergisüñe yāsemīn
Sünbül-i zülfüñe oldı bāliş ü pister güneş
50. Germ olup ḳaşr-ı zeberced üzre la‘lün yādına
Nüş ider cām-ı muraşşa‘dan ṭolu sāgar güneş
51. Burḳa‘ ile gördügiçün āftāb-ı ḥüsnüñi
Saña öykünür ki her gözden yüzün şaḳlar güneş
52. Yüzüñi göster ki bir āyīnedür gītī-nümā
Luṭf it olsun bārī mihr-i ḥüsnüñe mazḥar güneş
53. Encüm-i eşküm ḥisābın bilmek isterse yazup
Çekmesün zaḥmet diñ aña düzmesün mıstar güneş
54. Gül-sitān-ı vuşlat-ı yāre henüz irdüm dimez
Ol hevāda dökmiş iken küll-i bāl ü per güneş
55. Bilmezem mihr-i cemālün şevḳına mıdur ya ḥod
Odlara sūz-ı dil için mi düşüp yanar güneş
56. Āftāb içre görinen zerreler şanma Münīr
Ḥurde-i zerdür ki yār için nişār ider güneş
57. Baña cevri idersin ol şehden ḥazer ḳılmaz mısın
Kim yasaḳ u heybetinden ṭurmadan ditrer güneş
58. Ḥazret-i şāh-ı cihān ya‘nī ki sulṭān Bāyezīd
İşiginde bendedür der-bān ‘aşā dutar güneş
59. Āteş-i ḥışmından itmese ḥazer bu vech ile
Bağlamazdı āsmānda şekl-i ḥākister güneş
60. Her ne deñlü zerre gün ḳatında kemter şey’ise
Zerre-i ḥāk-i derinde şöyledür kemter güneş
61. Ḥüsrevā vaşf-ı cemālün yazmağa ser-tā-ḳadem
Heft cild-i āsmānı eyledi defter güneş
62. Ḥayme-i ḳadr-i refi‘ uñda olupdur fi‘l-meşel
Āsmān-ı çārüm üzre kille-i çāder güneş

[58] dutar: □ utar VY.

63. Pādšāh-ı heft kişversin ki çeşm-i feyzüñe
Şanki gök bir beyzadur olmuş aña aşfer güneş
64. Kūh-ı kâf-ı haşmetüñe şâyed irişem diyü
Eyledi sî-murg-ı zâta himmetin şeh-per güneş
65. Aţlas-ı zer-beft-i çarĥ olmağa cübbe kadrüñe
Oldı ta‘ zîm içün aña nûrdan astar güneş
66. Mūsî-i ‘ İmrân gibi haşmuñı kılmağa helâk
Geh ‘ aşâsın ‘ arz ider geh gösterür ejder güneş
67. Ay işigüñde gulâm olsa ‘ aceb mi dâğ-dâr
Hâdim-i hâk-i derüñdür ad ile cevher güneş
68. Hıdmetüñe şubĥ-dem yetişmek içün yügürüp
Geldi ta‘ cîl ile oldı derleyüp aĥmer güneş
69. Seyr-i berr ü baĥr idüp deryâ yüzinden gelmegin
Hıdmetüñe tuĥfe algeldi turunc-ı zer güneş
70. Kendü var iken rikābuña meh añıldıĥıçün
Ĥasret ü reşk ile itdi kâmetin çenber güneş
71. Devleti var ise olsun sözüñe ‘ âlem muĥı‘
Oldı rüşen-dil anuñçün k’oldı fermân-ber güneş
72. Meclis-i hâşuña bilür lâyıĥ olmaduĥını
Da‘ vet olursa da gelmez eylemez bâver güneş
73. Düşmenüñe kendüden nâ-çâr ref‘ irdüĥiçün
Şöyle ser-gerdân olupdur dem-be-dem mużtar güneş
74. Na‘ l-i sümm-i esbüñe irişmegin rûy-ı zemîn
Kend’özün zîr ü zeber idüp olur ağber güneş
75. Tās-ı ĥammâm itmek içün sen şehe altûndan
Oldı biñ cidd ile her dem cehd idüp zer-ger güneş
76. İki sözde germ olup bir şöyle maţla‘ dir isem
‘ Ayb ola mı mâh-ı nev gibi n’ola artar güneş
77. Çün hilâl-i na‘ l-i esbüñden bulupdur fer güneş
Tâ ebed virür cihâna zînet ü zîver güneş
78. Na‘ l-i esbüñ mîĥına reşk iletür kevkeb belî
Şemse-i eyvānuña lâ-büd ĥased ider güneş

[75] her dem cehd idüp: □ -büd cehd ide VY.

79. Āstānuña yüzün süriyü geçer hāk olup
Her ne deñlü oldısa sulţān-ı baħr ü ber güneş
80. Biñ disün ƙaşr-ı çehārüm üzre yüz urmağ ile
Halka-i ‘ulyā ƙapuñla olımağ hem-ser güneş
81. Hūṭbe oğursa ‘aceb mi yüce aduña müdām
İdinüp çarħ-ı berīni kendüye minber güneş
82. Gerd-i na‘l-i sümm-i esbünden kim iltür bād-ı şubħ
Gāh idinür tūtyā-yı çeşm ü geh efser güneş
83. Bıkr yetişmek için dāmād-ı bezmüne senün
Nev-‘arūs-ı Zühreye günde tutar mi‘cer güneş
84. Gerd-i rāh-ı bād-pāyuñ ƙanda kim ‘azm eyleye
Tığın alup çignine olur revān reh-ber güneş
85. Tığuña kesmekde ĥod yoğ āftābuñ nisbeti
Ĝālibā rüşen-dil olmağda olur mağzar güneş
86. Hāk-i dergāhuñ ƙatında zerreden kemdür belī
Anuñ için düşmemişdür her göze manzar güneş
87. Günde tığ-i zer-nişān ile gelür cevlan idüp
Haşmuñ ister pehlevān-ı künbed-i ağdar güneş
88. Şemse-i ƙadr-i refī‘ uñ görsene bedr-i dücā
Görmek isterse güneşden dağı bālā-ter güneş
89. ‘Ayn-ı āb-ı kevşer izün tozına günde irer
Çeşme-i cān gibi olsa n’ola cān-perver güneş
90. Baħr-i ‘ışkuñdan naşīb almaduğı bir zerrece
Hıffeti olmağ ilendür şöyle bī-lenger güneş
91. Gerd-i rāhuñ zerresinün rütbetin bulmuş degül
Her ne deñlü görünürse zāhirā ber-ter güneş
92. Āstān-ı āsmān-ƙadrün kim olmışdur aña
Encüm-i seyyāre kemter hāk ü hāk-i der güneş
93. Āftāb-ı tal‘atuñla ṭoldı bu nüh zāviye
Mihr-i ĥüsnüñle n’ola olsa yedi ƙışver güneş
94. ‘Ayn-ı kevşer hāk-i pāyüne yüzini sürmegin
Hüb idi oldı bu vech ile dağı ĥoş-ter güneş

[79] □ st□ nu□ a: □ st□ nu□ dan VT.

[81] □ u□ be o□ ursa □ aceb mi yüce adu□ a müd□ m: □ a□ ret-i Cibr□ l gibi □ u□ be o□ ur adu□ a VT.

[86] VT’de yok.

95. İhtişār itsem du‘âyile ‘aceb mi medhüñi
Bilürem nāzük mizāca derd-i ser eyler güneş
96. Kubbe-i çārüm yüzinden şad hezār i‘ zāz ile
Tā ki bu tāk-ı zebercedden gelüp aşar güneş
97. Günde nūrānī niķāb ile kılup ‘arz-ı cemāl
Tā ki zūlmānī hicābı ref‘ idüp sürer güneş
98. Kāyim olduğça zemīn ü dem-be-dem döndükçe çarh
Lācverdī kubbeye tā kim çıkup iner güneş
99. Giceler zeyn olduğınca gül-şen-i nīlūferī
Gül-sitān-ı çarha geldükçe gül-i aħmer güneş
100. Turduğınca ‘arş u ferş ü levh ü kürsī vü kalem
Oldüğınca encüm ile tā dem-i maħşer güneş
101. Pādşāh-ı zıll-i Hāksın Hāķ vüçüduñ zıllini
Dāyim itsün kim vüçüduñdur ziyā-güster güneş

K 19

DER-VAĞT-İ KAŞD-I ĖAZĀ KERDEN-İ SULTĀN BĀYEZĪD*

Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilün

1. Hāzret-i şāh-ı cihān ider diyü ‘azm-i Ėazā
Birbirine muştılar gökde melāyik Hüsrevā
2. Sen şeh-i devrān ile ‘azm-i Ėazā itmeklige
Cem‘ idüpdür leşker-i ervāhı rüh-ı Muştafā
3. Hıdmetünce bile bulunmağa bu Ėayr işde çarh
Şubh-dem gördüm ki yakınmış şafaķ birle Ėınā
4. Devlet anuñ kim rikābuñca bu ‘ıd-i ekbere
Yüz süriyü yetişür mānend-i sultān-ı semā
5. Her ne deñlü irmez ise Ėıdmete şāhā elüm
Gönderürem reh-revān-ı şubh ile her dem du‘ ā
6. Kālb-i a‘ dāñı ‘aceb mi kılsa āvāzuñ şikest
Tār u mār olur belī şāhīn ile zāĖ-ı semā

* K 19: VT 37b.

7. Gerd-i rāh-ı bād-pāyuñ devletine irmege
Her seher-geh görürem ayup gider bād-ı şabā
8. Şāh-ı heft iqlımsin saña muṭı̄c olmayana
Hıc kimse ʿālem içre şıḥḥati görmez revā
9. ʿAbdalān-ı Rūm pīri birle gönlüm [de] Münīr
Gitdi ol sulṭān-ı dervīşān u devrāndan yaña
10. Hāzret-i şeh Bāyezīd ibn-i Meḥemmed ḥān içün
Fikrūñ itmekse duʿā ey dil di işüñdür n'ola
11. Sāye-i Hāḫdur vücūdı zıllini memdūd idüp
Ber-mezīd itsün cihānda devlet ü ʿömrin Hūdā

K 20

DER-MEDḤ-İ SULṬĀN BĀYEZĪD EDĀMALLĀHÜ MĪLKEHU*

Mefʿ ülü/Fāʿ ilātü/Mefāʿ ilü/Fāʿ ilün

1. Mülk-i cihānı tutmağa şāh-ı cihān-ı şubḥ
Yetişdi şubḥ-dem yine şāḥib-ķırān-ı şubḥ
2. Evvel ḫademde ʿālemi tutdı daḫı henüz
Yürüiş itmeden şeh-i devr-i zamān-ı şubḥ
3. Kōr oldı ise şeb-pere n'ola irişdi çün
Taḫt-ı saʿādet üzre bedīʿuʿz-zamān-ı şubḥ
4. Gürg-i siyāh-ı şeb dişini şırtarur iken
Mecmūʿı dökdi bir taş ile hep şubān-ı şubḥ
5. Dōndise nevʿarūsa n'ola dehr-i pīre-zen
Göründi çün ki ṭalʿat-ı baḫt-ı cüvān-ı şubḥ
6. Dīv-i siyāh-ı şeb nice ṭāḫat getüre kim
Ḥaydar-şıfat irişdi yine arslān-ı şubḥ
7. Gerçi ki bī-ḫisāb idi ḫayl-i sipāh-ı şeb
Ṭaḫıtdı yetişüp şeh-i gīfī-sitān-ı şubḥ
8. Āhū-yı çarḫı bīşe-i zulmetden ürküdüp
Şayd eyledi revān yine şīr-i jiyān-ı şubḥ

* K 20: VT 38a, VY 19b/Başlık: der-med□ -i sul□□ n B□ yez□ d□ ullide mülküh□ VY.

9. Kıldı yine kebüter-i eflâki târ u mâr
Bâz-ı sefid ile görünüp âşyân-ı şubh
10. Türk-i süvâr-ı çarh eline aldı tîgini
Oldı kemend-i zîn aña hep rîsmân-ı şubh
11. Câm-ı cihân-nümâ yetişür her ‘alâ’s-şabâh
Bir gicelik seferde bize armağân-ı şubh
12. Örtür harîr-i nûr ile etfâl-i encümi
Gehvâre-i felekde şeh-i mihrîbân-ı şubh
13. Tûfî-i sebz-i çarh-ı felek tu‘ mesiyiçün
Toldı nebât ü kand ile şekker-sitân-ı şubh
14. Beñzer ki gözgü topı aşar yine âftâb
K’uruldı kûbbe-i felege nerd-i bân-ı şubh
15. Kaldı mı ola diyü küdürât-ı şeb dağı
Görmege çıkdı çarha meger dîde-bân-ı şubh
16. Nûrânî pîr olduğıçün şöyle âftâb
Hoş yaraşur başında anuñ taylesân-ı şubh
17. Türk-i süvâr-ı çarhuñ öñince revân olur
Çignine çarhuñ uralı bergüstevân-ı şubh
18. Kâfûr u isfidâc ki bu deñlü yüklenür
Nerden götürüriki ‘aceb kâr-bân-ı şubh
19. Ser-çeşme-i hayâtı sebîl eyledi yine
Kaşr-ı felekden aşığa şâdur-revân-ı şubh
20. Çarh-ı çehârüm üzre diküp sancağ-ı sepîd
Tar itdi dün şehine rehi keh-keşân-ı şubh
21. İdüp sipihr hoşkasımı ser-nigün döker
Bunca cevâhiri kefi-gevher-feşân-ı şubh
22. Bu şî‘ri dil-küşâyâ ki ben ibtidâ idem
İşitmege hep anı iver şöyle cân-ı şubh
23. Ey âftâb-ı tal‘atı rûh u revân-ı şubh
V’ey mihr-i hüsni dîde-i cân-ı cihân-ı şubh
24. Beñzer ki tal‘atun güneşi vaşfını ider
K’altun kalemle ‘arşa yazılır beyân-ı şubh
25. Meddâh-ı mihr-i hüsnuñ olaldan berü tamâm

[18] götürüriki □ aceb: götürdüğü □ aceb-i VY.

- Altün-1 hâliş ile ʈolupdur dehân-1 şubḥ
26. Āhum odıyla yandüğını sīne-i felek
Gün gibi rüşen eyledi dāğ-1 nihân-1 şubḥ
27. Zülf-i ḥamuñla oldı şeb-i tīre tīre-dil
Mihr-i ruḥuñla güldi gül ü gül-sitân-1 şubḥ
28. Bir kez götür niḳābuñı ey serv-i lāle-ruḥ
Görsün ki gül de nerde olur büstân-1 şubḥ
29. Düşdiyise gönül şeb-i hicrân ü fūrḳate
Anca daḥı diye dil-i bī-çāre ḳanı şubḥ
30. ʈoldı ‘ aḳıḳ-i eşküm ile yir yüzi tamām
Yāḳūt-1 āftāb ile mānend-i kân-1 şubḥ
31. Bir zerre beñzemez yüzüñüñ ayına güneş
Her gün irer buña bilürem imtiḥân-1 şubḥ
32. La‘ l-i lebüñ şafāsına şöyle ʈolar müdām
Çarḥuñ piyālesine mey-i ergāvān-1 şubḥ
33. Mihr-i ruḥuñ ḥayālidür idindügi müdām
Pür-nür olursa bes ne ‘ aceb ḥān u mān-1 şubḥ
34. ʔıldıysa ḥāk-i pāyüñe īşār varlığın
Başdan ayağa aşşıdur ol yoḳ ziyān-1 şubḥ
35. ʈutmadı anı dūd-1 dili ‘ āşıḳuñ meger
‘ Arş-1 berīnden ilerüdür āsmān-1 şubḥ
36. Çāk eylerem yaḳamı elüñden senüñ varup
Bir gün şu şāha kim odur emn ü emān-1 şubḥ
37. Şeh Bāyezīd ḥān kim anuñ kem ʈufeylidür
ʈutdısa mülk-i ‘ ālemi tīg ile ḥān-1 şubḥ
38. Ol pādşehdür ol ki bed-endīşinüñ işin
İrgürmeden ḳılıca bitirür sinān-1 şubḥ
39. Taḥt-1 sa‘ ādet üzre görüp mihr-i ṭal‘ atın
Ḥandān u ḥurrem oldı dil-i şādmān-1 şubḥ
40. Mülk-i cihānı ʈutmağa fi‘ l-ḥāl ser-be-ser
Oldı şihāb-1 tīgī anuñ tev‘ emān-1 şubḥ

[29] 29, 30 ve 31. Beyitler VT’de yok.

[36] eylerem: iderem VY.

[39] mihr-i: m□ h-1 VT.

41. Düşmenlerinüñ itmek için ‘ömrini tamām
Meydān-ı çarha günde gelür pehlevān-ı şubḥ
42. Gerdise ‘ālem içre resen şöyle cā-be-cā
Devrinde ‘adlinüñ n’ola Nūşīn-revān-ı şubḥ
43. Şāh-ı felek ‘adū-yı şeh üzre yürür meger
Ālāt-ı ḥarb ile yine tıoldı dükān-ı şubḥ
44. Ey āftāb-ı rūy-ı zemīn nūr-ı rāyüñüñ
Gerdine cehd idüp iremez hem-‘inān-ı şubḥ
45. Hınk-ı felek şu deñlü ki feyzüñ yükin çeker
Başladı yir yirin görünür üstüñān-ı şubḥ
46. Envār-ı rāyüñüñ kılıcın urduğı için
Tıtdı cemī‘-i ‘ālemi hep dāstān-ı şubḥ
47. Berkiyle tıgıñüñ düşüp a‘ dā bilindi bu
Gāfiller için olduğı ḥāb-ı girān-ı şubḥ
48. Gītī-nümādur āyīne dindiyse tıguña
Rūşen-delīl ü ḥüccet olupdur nişān-ı şubḥ
49. Bir kırş-ı āftāb ile öykünse mi gerek
Sen şeh ni‘amlarına cihān içre ḥān-ı şubḥ
50. Farqında bitdi ḥancer ile ḥaşmuñuñ revān
Kahr ile cānın almağ için Kāhramān-ı şubḥ
51. Gözin çıkarmağa saña egri deñeyenüñ
Uzadı her yañaya seḥer-geh benān-ı şubḥ
52. Ḥaşm u ‘adūñuñ işini bitirmege yine
Meydāna girdi baş açuban orduvān-ı şubḥ
53. Her şubḥ-gāh işigüñe yüz sürmegın güneş
Oldı bülend-mertebe bes āstān-ı şubḥ
54. Ol dest-i dūr-feşāna şebīh oldı dir idüm
Altun aqıtısa her yaña zer-nāvdān-ı şubḥ
55. ‘Azm-i sefer kıılır gelüben günde her şabāḥ
Baş koyup ayağüña şeh-i kām-rān-ı şubḥ
56. Mihr-i cemālüñüñ bu ḥū her sā‘at işidür
Güldürmek ise ‘ālemi gül gibi şān-ı şubḥ
57. Şaḥş-ı zamāne günde ḥıdmetüñe irmege

[56] □□ lemi: - VT.

- Oldısa vāsıta n'ola bes tercemān-ı şubḥ
58. Düşmenlerüñe zehr olur kırş-ı āftāb
Tīz-āb ile sirişte durur tut ki nān-ı şubḥ
59. Mülk-i cihāna fer virüben rüşen itmede
Bes tīg-i āb-dāruñadur imtinān-ı şubḥ
60. Her şaḥşa cūd u feyzüñ irer şöyle bī-ḥisāb
Her kişiyeye nite ki zer-i bī-girān-ı şubḥ
61. Vaḳt-i du'ā yetişdügiçün gördüm ey Münīr
Olmış bu söz benüm gibi virdü'l-lisān-ı şubḥ
62. Gerd-i zulemden itmek içün pāk her şabāḥ
Çarḥuñ yuduḳça yüzini āb-ı revān-ı şubḥ
63. Gıtdükçe zengī-i şeb olup şöyle nā-bedīd
Geldükçe yümn ü tal'at ile mīhmān-ı şubḥ
64. Kılısun cihānda devlet ile 'ömrüñi mezīd
Rezzāḳ-ı ḥalk-ı 'ālem ü Vehhāb-ı cān-ı şubḥ

K 21

FĪ-BAHĀRĪYYĀT*

Mef' ūlü/Mefā' ilü/Mefā' ilü/Fe' ūlün

1. Gösterdi seḥer yili diyü mu'ciz-i 'İsā
Mūsā gibi 'arz itdi şüküfe yed-i beyzā
2. 'Ayş ü ṭarab u zevḳa şalā diyü çağırur
Serv üzre sürür ile çıkup murğ-ı ḥoş-āvā
3. Eyyām-ı şabūḥ irdi dem-i devr-i şebāna
Demdür ki müdām içile bes cām-ı muşaffā
4. Beñzer ki çemen şāhına bezm āleti iltür
Bunca ḳadeḫi k'almiş ele nergis-i şehlā
5. Gül ḡoncasınuñ şevḳına gül-şende dem-ā-dem
La' līn ḳadeḫ ile mey içer lāle-i ḥamrā
6. Mest oldı şurāḫīyile içer diyü süsen

[64] □□ lem ü: □□ lem-i VT.

* K 21: VT 40b.

urmişdur ider ehl-i emen anı temāřā

7. Her berg ü gül ü lāle ki gl-şende görürem
şunmiş şanuram cām-ı mey ü řāgar-ı řahbā
8. Her řāh-ı gln cnbişi bād-ı seşer ile
Mest oldu şalınur şanasın bir şad-i bālā
9. Sultān-ı emen şoşbet-i ‘ām itmek içündür
şahn-ı emen içre urılan şayme-i lā
10. Mest-i mey-i ‘ıřķ olduğin murę-ı hoş-elhān
Āvāz ile gl-şen yresin şutdı telālā
11. Her gnca k’ider çāk-i girībān şanasın kim
Yırtar yaķasın mest oluban ‘āřık-ı řeydā
12. Yüzümde gl-i meydr açılan diyü gālīb
Başını benefşe utanup şalmış aşağa
13. Gl-şende urup bādiyeler lāle-i nu‘ mān
Nergisler ile şolular içer gibi güyā
14. Dil cr‘ a-i meydr dökülen didği şeb-nem
şimdi bu hevāyile olur ll-yı lālā
15. Bezm-i çemene şöyle ki şaıldı şkfe
şan kim yire dkldi amu şurde-i mīnā
16. Mektb aluban anına gl bülbül-i mestün
Bād-ı seşere urdurur altun ile imzā
17. Eyyām-ı bahār ile bugün bād-ı seşer-ħız
‘Ayş u şarab esbābını hep ıldı mheyyā
18. Sākī mey-i gül-fāmı getür devr-i gül irdi
Olmaz gibi şimden girü řfīle mdārā
19. şol bāde-i řāfī kim ann atrelerinden
Āyīne-i řāf-ı dil olur şöyle muřaffā
20. şol mey kim ann cr‘ ası luşfindan irişse
Fī’l-ħāl ılır mürde-i şad-sāleyi iħyā
21. şol bāde-i gül-reng ki her bir adeşinden
İrer bu dil-i ĥasteye biñ dürlü müdāvā
22. şol la‘ l-i revān-başş ki yāķt-ı revāndur
Her bir demine reşk iledür nuřķ-ı Mesīhā

23. Şol rāḥ k'odur ehl-i dilüñ rāḥat-ı rüḥı
Bir atresin İskender ü Cem görmedi aşlā
24. Ben devr-i gül ü gerdiş-i mül fikrin iderken
Gördüm dil our sinede bir maṭl' a-ı arrā
25. Yaşlu gözümün nürü durur şol ruḥ-ı zībā
Ser-māyesidür 'ömrümün ol zülf-i semen-sā
26. Gönlüm baña 'arz itdügi la' lüñi budur kim
İñende içilmez yaluñuz bāde-i ḥamrā
27. Gözümle gönül kim viriş ü alış iderler
Güyā ki şalar birbirine mevc iki deryā
28. Mey-gün lebin öpüp beni ağlatdıguñ için
Demdür ki içem anuñı ey sāgar-ı şahbā
29. Şāyed ki ḥayālüñi getürem ele diyü
Ḥalvet çeker ey dost gönül sinede tenhā
30. Çokdan apuñuñ sayilidür eşk-i yetimüm
Üftāde nedür ḥāl ü demün dimedün aşlā
31. Zev-ı lebüñi şoñradan añsa ne 'aceb dil
Aḥirde gerekdür bilür anı n'ola ḥelvā
32. Bed şekline kişi nicesi baa raıbüñ
Gerçi ki gerek düşmen ile daḥı müdārā
33. Añduça bugün vaşlını ferdā didügi yār
Bilür ki beni irteye irgürmez o ferdā
34. La' l-i lebüñe borcu var ey dost meger kim
Her laḥza kıllur amzelerün anı taāzā
35. Göstermedügi yüzüñi zāhir yine eşküm
Ṭālī' baña yār olup irem vaşluña farzā
36. Na' l-i süm-i esb-i şehe mi sürdi yüzün kim
Bu vech ile ki oldu gönül ol yine āsmā
37. Sulṭān-ı cihān ḥazret-i ḥān Aḥmed-i muḥtār
Her kişiyeye ḥāk-i deridür maşad-ı aşā
38. Ol şeh kim odur fazl ü kemālāt ile meşhūr
Luṭf u kerem ü baḥşiş ü ḥilm ile muḥallā
39. Fermānına rām oldu anuñ gerdiş-i gerdün
Eyyām ider ise n'ola her ḥükmini icrā

40. Ey şāh-ı dü kevn ü şeh-i iklīm-i ma‘ānī
Ser-ḥayl-i selāḫīn ü şehensāh-ı şaf-ārā
41. Gün gibi kılıcuñ kıılır āfāḫı münevver
Māh-ı ‘alemün ‘ālem içind’olalı peydā
42. Bilmez ‘alemün menziletin çün ki Zühāl bes
Virildi şanur kendüye bir manşıb-ı a‘lā
43. Bezmün hevesi birle düzer çengini dāyım
Raḫḫāş-ı felek kim adıdur Zühre-i zehrā
44. Māh-ı nev idüp na‘l-i semendüñi nümüne
Levh-i felege her dem ider naḫşını inşā
45. ‘Ömrini tamām itmek için ḥaşm u ‘adūñuñ
Sultān-ı felek günde çeker tīg-i mücellā
46. Tevḫī‘ -i hümāyūnuñ eger girse eline
Noḫşāndan emīn olayidi māh-ı mu‘allā
47. Mecmū‘ ı du‘ā kıılmağ için devletüne hep
Cem‘ olsa felekde n’ola bir yire Süreyyā
48. Geldükçe alur bād-ı şabā reh-güzeründen
Nūr-ı başār idinmek için ḥūrī-i ḥūrā
49. Pür luḫf-ı ‘amīmünle cihān mülki ser-ā-ser
Āvāze-i ‘adlünle ṭolu ‘ālem-i bālā
50. Tīḡuñla kemendüñüñ işi gerçi girāndur
Çeksün ya daḡı neye yarar gerden-i a‘dā
51. İnkār idemez devlet ü iḫbālünüñ münkir
Māh-ı ‘alemün göstereliden yed-i beyzā
52. Telḡ olmaz idi ṭa‘m bu vech ile ser-ā-ser
Çāk olmasa feyzünle eger zehre-i deryā
53. Dergāh-ı mu‘allāña yetişen kişi lā-büd
Dir gördüğü gibi ki *tebārek ve te‘ālā*
54. Cibrīl işigün koyuban ḫanda gideydi
Her kişiye hoş gelmese bir yüzde temāşā
55. ‘Ālemde hemīn düşmenüñüñ gerçi adı var
Anuñ da murādı işi sī-murğ ile ‘anḫā
56. Fetḡ āyeti bes tīḡuñ için indi kim oldı

- Miftāhı yedi iqlīmüñ ey hāzret-i ‘ulyā
57. Cem kim dinilür kapuña bir hādīm-i kemter
Rüstem k’añılur sen şehe bir çāker-i ednā
58. Yüz dergehüñe dutmasa düşmen ne ‘aceb kim
Yañulduğıçün secde-gehin oldı ya tersā
59. Götürse n’ola hācet elin yine Münīrī
Medhüñde bilür kend’özinüñ ‘aczini şāhā
60. Kıldıqça şimāl ile şabā gül-şene seyrān
Olduqça bahār ile cihān şekl-i mücellā
61. Gül-zārını ‘ömrünüñ idüp tāze vü ser-sebz
Ter tutsun anuñ güllerini Bārī Te‘ālā

K 22

DER-MEDH-İ ŞEH-ZĀDE SULTĀN AĦMED TĀLE BEĦĀHÜ*

Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilün

1. Gül-sitānda defter açmışdur diyü sultān-ı gül
Cem‘ olup küll-i şüküfe taldı hep dīvān-ı gül
2. Hün-behā-yı ehl-i beyt [kim] bülbül-i bī-çāredür
La‘l ü yāķūt ile zer kim pür durur dāmān-ı gül
3. Tıfl-ı sultān-ı çemen alnında kurbān kanı var
Oldı beñzer ‘andelīb-i haste-dil kurbān-ı gül
4. Bezm-gāh-ı gönca zeyn olsun diyü bu vech ile
Şemse-i al ile taldı ser-be-ser eyvān-ı gül
5. Kevşer-i nīsān ile taldurmağ için ‘āķıbet
Havz-ı la‘l olmuş durur yāķūt-ı şādurvān-ı gül
6. Anca bülbül gönli yaķmışdur cemāl-i şem‘ kim
Şol kadar pürdür şerer talmışdur āteş-dān-ı gül
7. Büy-ı pīrāhen revān itmiş nesīm-i şubh ile
‘Andelīb-i pīr-i ‘ışķa Yūsuf-ı Ken‘ān-ı gül
8. Göncanuñ la‘l-i lebinı dişlemege her seher
Şeb-nem ile yetişüpdür şanasın dendān-ı gül

* K 22: VT 43a.

9. Her ne deñlü şoya geydürse zırılı bād-ı şabā
Eslemez ıurmaz geçer hep ğoncadan peykān-ı gül
10. Tevbe-i şad-cā şikeste yine ey dil üştedür
Çün bu vech ile düzüldi sāğar u peymān-ı gül
11. Ejdehā-peyker   alemler çekmegin hār üstine
Şaff-ı ezherle bezenmişdür çehār erkān-ı gül
12. Süz-ı ğonca bülbüli hākister idelden berü
Āteş-i gülden yanupdur lāle-i nu  mān-ı gül
13. Efđal-i eşkāl şekl-i müstedİR oldı diyü
Gösterür şekl-i müdevver şüret-i elvān-ı gül
14. Bunca kim la  lın tabağlar hāşıl olmuşdur ıurur
Dökilür beñzer çemen ehline ey dil h ān-ı gül
15. ıut ki her şāh-ı şecer mīve getürdi mā-hazar
Küşe-i gül-zāra gelmişdür diyü mihmān-ı gül
16.   Andelİb için kimesne hun-behā añmamağa
Artuğ ola yüz varağdan hüccet ü bürhān-ı gül
17. Çetr-i la  l-i lāleden ıoldı zümürüd ferş hep
Çün ıadem başdı zeberced tağt üzre hān-ı gül
18. Leşker-i hārı ser-ā-ser tārmar itmeklige
Nergis ü nesrīn ü lāle oldılar a  vān-ı gül
19. Pādşāh-ı gül-sitān-ı   ālem olmuşdur belī
Levha-i dİbāçe-i hüsni olmağın   unvān-ı gül
20. Āteş-i   ışık ile yanmışdur benüm gibi meger
Āşkar oldı ser-ā-ser sūziş-i pinhān-ı gül
21. Hār ile ceng itmek için nīze-i CibrİL ile
Berķ urur gül-zār içinde miğfer-i rağşān-ı gül
22. Sākīyā gül şöhetin terk itmek olurdı eger
Hā diyince geçmese bir haftada devrān-ı gül
23. Vağthā gül-zār-ı hüsniünden götür bārī niķāb
Şoğbet-i gülde be-ğāyet hūb olur efşān-ı gül
24. Şāh-ı serv üzre oķur şöyle ğazeller dem-be-dem
  Andelİb-i dil gibi murğ-ı hezār-elhān-ı gül
25. Ey şacı sünbül gözi nergis gül-i hāndān-ı gül

- Serv-i nāz-ı kām̄eti řāh-ı gül-i bustān-ı gül
26. Devr-i h̄usn̄üñ s̄ayilid̄ür şeb-nem ile her seher
D̄ür ile t̄olsa ‘aceb mi k̄āse-i mercān-ı gül
27. Gül yüzüñ devrinde varın küllī īřār itmegin
Her seher-geh göresin yağmalanur dükkān-ı gül
28. Gül-sitānda şem‘-i h̄usn̄üñden çerāđı yanmağın
Rūřen itdi b̄üstānı t̄al‘ at-ı t̄ābān-ı gül
29. řāh-ı gül k̄addüñ hayāli birle şöyle t̄oldı kim
Ravza-i dil t̄ut kim olmişdır dirāhtistān-ı gül
30. Sen yüzi gül lāle-ruħ devrinde gönlüm ğam yimez
‘Āķıbet göstermege t̄utd̄ısa yüz p̄āyān-ı gül
31. Kend’özin beñzetdüđi cürmined̄ür gül yüzüñe
Niçe müddet s̄īne-i h̄ār olduğı zindān-ı gül
32. Ruħlaruñ mihriyle şöyle germ olup açıldı kim
Kend’özin t̄ağıtdı hergiz k̄almadı dermān-ı gül
33. H̄usn̄üñüñ mecmū‘ asın görđi meger kim utanup
Ser-be-ser yundı ‘araķdan defter ü d̄īvān-ı gül
34. Virdüğiçün k̄and-i la‘ l̄ünden seher yili haber
Ağzın açdı k̄aldı şöyle ğonca-i h̄andān-ı gül
35. Kendinüñ her berginüñ görüp k̄adeħde seyrini
Sāđar-ı la‘ l̄üñe d̄üşmeklige ditrer cān-ı gül
36. Gül-sitān-ı bāđ-ı h̄usn̄üñde neden d̄üşdi ‘aceb
S̄ünbül-i z̄ülfüñ de gönlüm gibi ser-gerdān-ı gül
37. Z̄ıll-i H̄aķ řāh-ı cihān olduğı gibi ‘āleme
Gül-şen içre k̄āmetüñdür s̄āye-i Yezdān-ı gül
38. H̄azret-i sulṫān-ı ‘ālem Aħmed-i h̄ān ibn-i h̄ān
Gerd-i rāhıdur cihān m̄ānend-i n̄üş-ı cān-ı gül
39. Ol şeh-i ‘ālemd̄ür ol kim h̄āne-i d̄ünyā gibi
Devletinde hep bezendi ravza-i bustān-ı gül
40. Dest-i s̄īm-efřān u gevher-bāruña öykünmegin
şöyle altun virmek olmişdur siperle řān-ı gül
41. Ey şeh-i devr-i zamān u H̄üsrev-i r̄üy-ı zemīn
Geldi gerd-i rāhuña yüz sürmege sulṫān-ı gül

[32] Metinde ferm□ n-ı gül şeklinde yazılmıştır. Kanaatimizce derm□ n olmalıdır.

42. Hıdmete geç geldüğünü Hüsrevâ ma' zür tüt
Gerdiş-i çarhuñdur ol var ise de noqşân-ı gül
43. Bezm-gāhuñdan zemistānda ırağ olduğıçün
Sīne-i hār olmış idi külbe-i aqzān-ı gül
44. Fürkat odı birle şāhā yanmaz idi sīnesi
Hadden aşmasaydı āhır āteş-i hicrān-ı gül
45. Genc-i feyzüñ şöyle kim virdi ğınā mecmū' ina
Turmaz altun tartar oldu keffe-i mīzān-ı gül
46. Bezm-gāhuñda tütupdur cā-be-cā gül meş' ale
Her ne deñlü nergis ise micmere-gerdān-ı gül
47. Bulmasaydı cūy-bār-ı şevketüñden perveriş
Şavrulurdu kül gibi külli göge bünyān-ı gül
48. Her ne deñlü hūb-şekl ü verd-i bezm-ārāyise
Āb-ı rūy-ı gerd-i rāhuñdur ki vardur ān-ı gül
49. Devr-i ' adlūñde kimüñ ne cānı var zulm itmege
Hārı siñdürse ' aceb mi cünbiş ü cevlān-ı gül
50. Dest-i ' adlūñle yaqasın hār elinden kırtarup
Seyre çıkmışdur süvāre ğiñ olup meydān-ı gül
51. Aluban huddām-ı encüm-ihtişāmuñdan sebaq
Baqladı gül-şende şaflar leşker-i reyhān-ı gül
52. Yile virürler ser-ā-ser turmayup varlıkların
Hāk-i pāyuñ yolına gül-zārda a' yān-ı gül
53. Nice bir hafta iremez zerresine feyzüñüñ
Tā ebed la' l ü cevāhirden k'ola ihsān-ı gül
54. Çekdi tığın boynın urmağa ' adūñuñ yir yirin
Sūsen-i āzāde k'olmuşdur bugün der-bān-ı gül
55. İttifākī zīnet-i bezmüñi kıлмаğa edā
Lāle vü nesrīn ü nergis oldılar ihvān-ı gül
56. Gül-bün-i gül-zār-ı devletsin ki devrūñde bugün
La' l ü yāqūt u zeberced birle oynar kān-ı gül
57. İtūñ izi devletinde bize gül eksük degül
Turmayup geçdi giderse çāre ne āvān-ı gül
58. Çün du' ā-yı şāh-ı ' ālemdür murāduñ hod Münir

Sözi uzatma dükenmez kışşa vü destân-ı gül

59. Yandüğınca şem^ç-i lāle esdügince bād-ı şubḥ
Ğunc ile olduḡça ḥurrem gonca-i ḥandān-ı gül

60. İrdüğince sünbül ü nesrīn ü şāḥ-ı zaymürān
Olduğınca ^çālem içre ḥayyiz-i imkān-ı gül

61. Zıll-i Ḥaḡsın Ḥaḡ Te^ç ālā zıllüni memdūd idüp
Sāye şalsun ḥıdmetünde tā ebed aḡşān-ı gül

K 23

DER-MEDḤ-İ SULTĀN AḤMED ṬĀLE BEḲĀHÜ*

Fe^ç ilātün/ Fe^ç ilātün/ Fe^ç ilātün/ Fe^ç ilün

1. Āmed ez-sūy-ı ^çadem ṭarf-ı gülistān gonca
Ki buved zīnet ü ārayış-i bustān gonca¹
2. Ṭıfl-ı şāḥ-ı çemenest ü ki be-gehvāre-i sebz
Ber-ser-i ḡaşr-ı zeberced şode ḥandān gonca²
3. Ṭās-bāzī konedeş pīş-i gülistān nergis
Tā küşādī be-dil-i teng dehed z'ān gonca³
4. Fī'l-meşel Yūsuf-ı Mışrīst fütād'est be-çāḥ
Ki keşed zaḡmet-i ḡabs ü ḡam-ı zindān gonca⁴
5. Bāde ber-rūy-ı gül-i tāze keşed ḡam ne-ḡored
Ḥūn-ı dil-ḡordenī-i lāle-i nu^ç mān gonca⁵
6. Bülbül-i sūḡte-rā dīd ki şod ḡarḡ-ı sirişk
Ber-ser-i şāḡ-ı şecer reft zi-ṭūfān gonca⁶
7. Ġālib ānest ki ber-seyr-i gülistān āmed
Cübbe-i sebz be-pūşīd zi-bārān gonca⁷
8. Pür zi-la^ç l ü zer ü yāḡūt ber-āverd seḡer
Behr-i sultān-ı çemen ḡoḡḡa-i mercān gonca⁸

* K 23: VT 45a.

¹ Bahçenin süsü ve bezeği olan gonca, adem tarafından gülistana geldi.

² Çemen şahının bebeği olan gonca, zebercetten yapılmış sarayın başında (bahçede) gülüp açılmıştır.

³ Nergis, gül bahçesinin önünde goncanın daralmış gönlüne esenlik vermek için (onun açılması için) tas oyunu oynuyor.

⁴ Gonca, kuyuya düşmüş Hz. Yusuf gibi hapis zahmeti ve zindan kaygısı çekmektedir.

⁵ Gonca, yeni açılmış güle karşı bade içmekte ve gelinciğin ciğer kanı içmesinden gamlanmamaktadır.

⁶ Gonca, yanık bülbülün gözyaşına gark olduğunu görünce tufan korkusuyla ağaç dalına çıkmıştır.

⁷ Galiba gonca, gül bahçesini seyretmeye geldi ve yağmurdan dolayı yeşil cüppe giydi.

9. Dehen ez-ḥande be-gülzār ez-īn rūy küşād
Der-hemī hest ki mī-ḥord za' ferrān gonca⁹
10. La' l-i pūr-āb u muşaffāst egerçi be-nażar
Şod be-murğ-ı seḥereş aḥker-i sūzān gonca¹⁰
11. Āteş ender-ciğer-i lāle-i ḥamrā zed gül
Ez-firīb-i deheniş ḥūn ḥored el-ān gonca¹¹
12. Tā ki ez-ḥādişe-i dehr gezendī ne-resed
Behr-i sulṭān-ı çemen būd nigeḥ-bān gonca¹²
13. Nāle-i bülbül-i dil-ḥaste ez-ān kem ne-şevēd
Ki reved 'ākıbetü'l-emr be-tālān gonca¹³
14. Dūş dīdem be-seḥer ez-eşer-i cām-ı şabūḥ
Behr-i yek gonca-lebī geşt gāzel-ḥān gonca¹⁴
15. Mī-dehed la' l-i revān-baḥş-ı to-rā cān gonca
Ki mişāl-i dehenet nīst dūr-efşān gonca¹⁵
16. Ger zi-hestī-i leb-i la' l-i to āgāḥ şevēd
Bāz gerded be-dil-i ḥūn-şode pinhān gonca¹⁶
17. Ğonca der-ğaybet-i la' l-i to meger lāfī zed
Senghā z'ān be-dehān ḥord zi-nīsān gonca¹⁷
18. Tā-be-key teng-dilī mişl-i dehān-ı to keşed
Der-miyān-ı semen ü sūnbül ü reyḥān gonca¹⁸
19. Rīş-i dil-rā ki lebet hīc nemek-rīz ne-şod
Ḥāhed ez-vey be-dil-i ḡam-şode dermān gonca¹⁹
20. Be-ḥayāl-i dehenet gül-şen-i cān u dil-i men

⁸ Gonca, seher vaktinde lal, altın ve yakut dolu mücevher kutusunu bahçenin sultanına sundu.

⁹ Gonca gül bahçesinde safran yeyip kafası karıştığı için gülmekten ağzını açmıştır.

¹⁰ Gonca, her ne kadar görünüşte parlak ve saf bir lal gibi olsa da bülbül için yakıcı bir kora benzer.

¹¹ Gül, kızıl lalenin (gelincik) ciğerine ateş düşürdü. Gonca da ağzının hilesiyle kan içmektedir.

¹² Gonca, bahçenin sultanına dünyada meydana gelen hadiselerden bir zarar gelmesin diye gözcü oldu.

¹³ Sonuna goncanın (ömür varlığı) talan edildiği için gönlü yaralı bülbülün feryadı hiç eksilmez.

¹⁴ Dün gece seher vaktinde sabahleyin içilen şarap kadehinin emarelerini gördüm. Meğer gonca, gonca dudaklı bir yar için gazelhan olmuş.

¹⁵ Gonca, senin cana can katan dudaklarına ruh veriyor. Çünkü senin ağzın gibi inciler saçan başka bir gonca daha yoktur.

¹⁶ Gizlenmiş olan gonca, senin lal dudaklarının varlığından haberdar olsaydı helak olmuş gönle geri dönerdi.

¹⁷ Gonca senin lal renkli dudaklarının yokluğu hakkında söz söylediği için nisan tarafından atılan taşları ağzına yedi.

¹⁸ Gonca, ne zamana kadar yasemin, sümbül ve fesleğen arasında senin ağzının küçüklüğü kadar gönül darlığı çekecek?

¹⁹ Senin dudakların goncanın gönül yarasına hiç tuz ekmediğinden dolayı o dudaklarından âşık gönlüne derman ister.

- Miṣl-i gül-zār ṣod ārāste yeksān ḡonca²⁰
21. Pīṣ-i ṣeh çün men-i dil-ḡaste zi-dest-i ḡam-ı ḡār
Dest ber-zed ki koned çāk-i girībān ḡonca²¹
22. Ḥüsrev-i rūy-ı zemīn ḡazret-i sulṭān Aḡmed
Bered ez-ṣoḡbet-i ū la^ç l be-dāmān ḡonca²²
23. Pādṣāḡī ki zi-enfās-ı nesīm-i keremeṣ
Ber-ser-i ḡaṣr-ı zeberced ṣode ḡandān ḡonca²³
24. Ey ṣeh-i devr-i zamān ber-deret āmed zi-gile
Ki zi-ṣeb-nem be-keṣed zaḡmet-i dendān ḡonca²⁴
25. Kec-küleḡ Türk-i süvārīst ki der-^ç arṣa-i bāḡ
Mī-koned der-ḡadem-i devr-i to cevlān ḡonca²⁵
26. Yek dem ez-ṣoḡbet-i ḡās-ı to müṣerref ḡerdān
Ṣod be-ḡül-zār-ı ser-i kūy-ı to miḡmān ḡonca²⁶
27. Sāl ü meh ḡül-ṣen-i luṭf-ı to ki pür tāze ḡülest
Mī-nümāyed heme ṣāḡeṣ be-hezārān ḡonca²⁷
28. Lāle der-bezm-ḡehī-i ^ç ayṣ-ı to efrūḡte ṣem^ç
Āteṣ ender-zed ü ṣod micmere-ḡerdān ḡonca²⁸
29. Der-ḡülistān-ı ser-i kūy-ı to her nergis ü ḡül
Hemçonān ḡūrī-i ḡūrā ṣod u ḡılmān ḡonca²⁹
30. Hīç ez-ḡādīṣe-i dehr ne-mī-dīd diḡer
Çün ḡulāmān-ı der-i to dil-i vīrān ḡonca³⁰
31. Ez-nesīm-i kerem-i ^ç adl-i to der-devr-i zamān
Mī-rehīd ez-sitem-i faṣl-ı dey āsān ḡonca³¹

²⁰ Senin ağzının hayaliyle gönlümün ve ruhumun gül bahçesi, goncalarla süslenmiş bahçeye döndü.

²¹ Gonca, padişahın önünde gam yüzünden ben gönlü hastanın yaptığı gibi yakasını yırtmaya yeltendi.

²² Gonca, yeryüzünün padişahı olan Sultan Ahmet'in sohbetinden etek dolusu lal götürdü.

²³ O öyle bir padişaktır ki, onun tan yelinin esişine benzyen cömertliğinden dolayı gonca zebercetten yapılmış sarayın başında (bahçede) gülüp, açılır.

²⁴ Ey zamanın padişahı! Gonca çiy tanelerinden dış ağrısı çektiği için kapına şikâyete gelmiştir.

²⁵ Gonca, senin devrinde külahi eğri mahir bir Türk süvari gibi bağ meydanında hareket eder.

²⁶ Gonca, bir anlığına bile olsa senin hususi sohbetinle müşerref olmak için mahallenin başındaki gül bahçesinin misafir oldu.

²⁷ Aylar ve yıllardır senin lütuf bahçen taze güllerle doludur. O güllerin her dalında binlerce gonca olduğu görülüyor.

²⁸ Lale, senin yiyip içmek için meclis kurduğun yerde mum yakmış. Gonca da ateş yakıp buhurdan döndürmüş.

²⁹ Senin mahallenin başındaki bahçede bulunan her nergis ve gül, cennetteki huriler gibi her gonca ise gilmanlar misalidir.

³⁰ Senin kapının hizmetkarlarının dünyada meydana gelen hiçbir kötü hadiseye şahit olmadıkları gibi gonca da yıkık bir gönül görmemiştir.

³¹ Gonca, zamanın dönüp ilerlemesi esnasında senin tan yeline benzeyen adaletin ve cömertliğinin sayesinde kış mevsiminin zulmünden kolayca kurtuldu.

32. Meger ez-feyż ü sehā-yı to be-y-āmūht ki şod
Nev-^c arūsān-ı çemen-rā ki zer-efşān gonca³²
33. Ser fūrū bord belī fikr-i vişāl-i to koned
Müddetī şod ki keşed şiddet-i hicrān gonca³³
34. Siper-i gül ki be-gül-zār bered dāşt meger
Düşmen-i cāh-ı to-rā h̄^ıāst be-meydān gonca³⁴
35. İn heme la^c l ü zümürüd ki be-zer hāşıl kerd
Yāft der-^c uhde-i feyż-i to meger kān gonca³⁵
36. Ez-to ber-bād-ı hazān h̄atı-ı emān mī-h̄^ıāhed
Şubh-dem āmede ber-cānib-i dīvān gonca³⁶
37. Bihter ez-deste-i gül şod ki faķır āverdem
Ez-gülistān-ı dilem ber-şeh-i devrān gonca³⁷
38. Şöhretī yāft belī bāz be-yümn-i ķademet
Şod be-nezd-i heme kes kışşa vü destān gonca³⁸
39. Ğonca der-midhāt-i to kerd Münīr erçi redīf
Şod be-dīvān-ı merā levhā-i ^c unvān gonca³⁹
40. Cāy-ı ān şod ki sūhan-rā be-du^c ā h̄atm konem
Ki be-vaşf-ı to ne-dāred ser-i pāyān gonca⁴⁰
41. Tā buved bülbül-i gül şöhre-i ^c ālem be-hoşī
Tā ki bīned be-cihān dīde-i insān gonca⁴¹
42. Gül-şen-i ^c ömr-i to bādā be-cihān tāze vü ter
Pür-gül-i ^c ayş-ı şafā bād firāvān gonca⁴²

³² Gonca, senin berekenden ve cömertliğinden öğrendiği için bahçenin yeni gelinlerine altınlar saçar.

³³ Gonca, uzun zamandır şiddetli bir ayrılık (acısı) çektiğinden başını eğmiş sana kavuşmanın hayalini kuruyor.

³⁴ Gonca, senin makamına düşman olanı meydana davet ettiği için sahip olduğu gül kalkanını gül bahçesine götürüyor.

³⁵ Gonca, senin bereketin sayesinde maden bulduğu için bütün bu lal, zümrüt ve altını elde etti.

³⁶ Gonca, hazan yeline karşı emin olma berati istediği için sabah vakti divan tarafına doğru geldi.

³⁷ Fakir, gönülünün gülistanından zamanın şahına bir gonca getirdim. Bu, bir buket gülden daha hoş oldu.

³⁸ Evet senin ayağının uğuruyla goncanın hikaye ve destanı herkesin indinde yeniden meşhur oldu.

³⁹ Münir, her ne kadar seni methederken gonca redifini kullansa da gonca, benim divanımın başlığı olmuştur.

⁴⁰ Sözü duayla tamamlamanın yeri geldi. Çünkü gonca senin sıfatlarını saymanın sonunu getiremeye kafi gelmez.

⁴¹ Gülün bülbülü âlemde güzel bir şöhrete sahip oldukça ve insan gözü cihanda gonca görmeye devam ettikçe...

⁴² Senin ömrünün bahçesi taze kalsın, yiyip içme ve safa gülleriyle dolsun. O bahçenin goncası da bol olsun.

FĪ-MEDḤ-İ SULTĀN AḤMED*

Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilün

1. Ān ki ber-mülk-i cihān sāye-i Sübhān ānest
Melik-i Türk ü ' Arab-rā vü ' Acem sulṭānest¹
2. Ḥüsrev-i rüy-ı zemīn ḥazret-i sulṭān Aḥmed
Şāh-ı sulṭān-ı gedā vü şeh-i dervīşānest²
3. Rūşenest ān ki şod ü şöhre-i āfāk belī
Mişl-i sulṭān-ı felek nādire-i devr ānest³
4. Mī-koned meh ' asesī ber-ser-i kūyeş heme şeb
Geh be-desteş siper ü gāh gehī çevgānest⁴
5. Der-şalābet ḥalef-i Ḥaydar-ı kerrār toyī
Kışşa-i Rüstem ez-ān pīş-i to yek destānest⁵
6. Berķ-ı tīg-i to ki ber-farķ-ı ' adū-yı to resed
Naşş-ı kātı ' şoden-i ḥükm-i to-rā bürhānest⁶
7. Gīsū-yı şām-ı ecel ḥabl-i metīneş şod ez-ān
Düşmen-i cāh-ı to-rā mülk-i cihān zindānest⁷
8. Āsmān-rā ser-i meh gerçi zi-rütbet be-resīd
Çün gedāyān heme şeb kūy-ı to-rā mihmānest⁸
9. Düşmenān-ı to ki izhār-ı ' adāvet kerdend
Heme bī-ḥod şode ez-cām-ı ecel mestānest⁹
10. Z'ān konem kaşd-ı kaşīde heme der-midḥat-i to
İnçonīn şi' r be-meddāh-ı to-rā āsānest¹⁰

* K 24: VT 47a.

¹ O cihan mülkünde Allah'ın gölgesi olan (Şehzade Ahmet), Türklerin, Arapları ve Acemlerin meliklerinin sultanıdır.² Yeryüzünün padişahı olan Şehzade Ahmet dilencilerin ve dervişlerin (kapısından medet umdukları) şahtır.³ Onun şöhretinin dünyalara yayıldığı aşikârdır; evet o güneş gibi zamanın eşi ve benzerine rastlanmayan nadirlerindedir.⁴ Ay bazen elinde kalkan bazen de sopa olduğu halde her gece onun mahallesinin başında gece bekçiliği yapmaktadır.⁵ Kuvvet ve sağlamlıkta Hz. Ali'nin halefi sen olduğun için Rüstem'in hikâyesi senin yanında bir destan gibidir.⁶ Senin kılıcının parıltısının düşmanlarının başına ulaşması hükümlerinin nasıl yorum götürmez apaçık ifadeler olduğuna delildir.⁷ Ecel akşamının saçları onun sağlam ipi olduğundan dolayı senin makamının düşmanlarına bu cihan bir zindan oldu.⁸ Ay, her ne kadar rütbesinden dolayı gökyüzüne ulaştıysa da dilenciler gibi her gece senin mahallene konuk olur.⁹ Sana düşmanlıklarını ortaya koyan kimselerin hepsi ecel kadehiyle kendilerinden geçip sarhoş olmuşlar.¹⁰ Seni öven için şiir söylemek böyle kolay olduğundan dolayı daima senin övgünde kaside yazmaya kastediyorum.

11. ‘Īd-i vuşlat ki dil-i haste ber-ū kurbānest
Cān dehem ber-reh-i ū z’ān ki be-ḥaḫḫ-ı kurb’ānest¹¹
12. Dil ki der-ḥalka-i gīsū-yı to şod halka be-gūş
Hemçü zülfeyn-i to ser-geşte vü ser-gerdānest¹²
13. Hestī-i la‘ l-i to ma‘ lūm-ı kesī hīc ne-şod
Rūḥ maḥżest ki sırr-ı leb-i to pinhānest¹³
14. Fī’l-meşel sīne-i men yek siperest ez-pūlād
Ez-ḥadeng-i to çonīn sīne ki pür-sükkānest¹⁴
15. Ber-dil[em] şekl-i şanavber ki buved peykānet
Ū zi-ḥūn-ı dil-i men dāne-i yek rummānest¹⁵
16. Cānem ez-zevḫ-ı leb-i la‘ let ez-īn rū ne-gūzeşt
Zāhirest ān ki dilā *ḥubb-i vaṭan imānest*¹⁶
17. Gerçi tengest belī ḥāne-i dil der-ḳademet
Ez-gūlistān-ı cemāl-i to hemān bustānest¹⁷
18. Cān ki behr-i ser-i gīsū-yı to şod dest-āvīz
Tuḥfe-i haste-dilānest ü tehī-destānest¹⁸
19. Der-ḥayālet ki raḳīb-i to be-dil mī-āyed
Ez-reh-i rāst be-ḥ’āhed ki bered şeytānest¹⁹
20. Ḳābil-i devlet-i vaşlam to ne’ī hīc me-gū
Ḳābiliyyet be-cihān lāzıme-i insānest²⁰
21. Ez-fiğān-ı dil-i zār-ı men-i bī-çāre me-renc
Gül-şen-i kūy-ı to-rā murğ-ı hezār-elḥānest²¹
22. Dil-i bīmār-ı men-i haste ki ber-kūy-ı to hest

¹¹ Hasta gönül, kavuşma bayramında ona kurbandır; ben de ona yakın olabilmek için onun yolunda can veririm.

¹² Gönül senin saçının kıvrımları hususunda bir köle gibidir; ancak zülüflerin gibi dağınık ve karışıktır.

¹³ Hiç kimse senin dudağının olup olmadığı hususunda bilgi sahibi olamadı; ruh öz olduğu için senin dudağının sırrı gizlidir.

¹⁴ Benim sinem çelikten bir kalkan olsa bile senin (bakış) oklarından ok dolu bir sine haline gelir.

¹⁵ Gönümde çam ağacı şeklinde olan temrenlerin ciğer kanı yüzünden nar tanesine dönmüştür.

¹⁶ Ey gönül! Vatan sevgisinin imandan olduğu aşikârdır. (Bundan dolayı) lal dudağının zevkinden canım geçmek bilmedi.

¹⁷ Her ne kadar gönül hanesi dar olsa da senin bir gül bahçesine benzeyen cemalinden dolayı hemen bir bahçeliğe dönüşür.

¹⁸ Can, senin saçlarının ucu için (sana kavuşma hususunda) bir vesile oldu; o (can) gönlü hastaların ve fakirlerin (sana) armağanıdır.

¹⁹ Rüyanda seni kollayıp gözetleyen rakibini görüyorsan o seni doğru yoldan çıkarmaya çalışan şeytandır.

²⁰ Vuslat saadetini kabiliyetim vardır. Sen asla öyle değilsin deme çünkü kabiliyet dünyada insana gerekli olan bir şeydir.

²¹ Çaresiz kalmış ben âşığın inleyen gönlünün feryatlarından incinme; o senin mahallenin bahçesinde binlerce nağme söyleyen bülbüldür.

- Mî-nümâyed ki hemân yek şebegî mihmânest²²
23. Hîc bâ-çeşm-i haķâret be-faķîret me-niger
Gerçi şâhî vü gulâmân-ı to bî-pâyânest²³
24. Men ü to bende-i ân şâh-ı cihânem ki müdâm
Hod-ı to dâni ki dereş secde-geh-i hûbânest²⁴
25. Ân şehensâh-ı cihânest ki der-mülk-i cihân
Be-miyân-ı heme sultân-ı selâfin hânest²⁵
26. Vaşf-ı kadreş ki der-ü hîc nihâyet ne-buved
În ķadr dânemeş ey dil ki merâ imkânest²⁶
27. Zikr-i ü ez-dil-i her kes ne-reved hîc demî
Ey dil insân ki mürekkebe şode ez-nisyânest²⁷
28. Ey şeh-i devr-i zamân pādşeh-i heft iķlîm
Rub^c -ı meskûn zi-keremhâ-yı to pür-ihsânest²⁸
29. Berķ-ı tîġet ki ^c ayân şod çü ruķ-ı mâh-veşân
Fitne hemçün dehen-i ^c işve-gerân pinhânest²⁹
30. Siperet tâze gül-i gül-şen-i dehrest belî
Güyyâ ber-yed-i to hâverî-i raķşânest³⁰
31. Hem-dem-i perçem-i râyât-ı to şod bād-ı zafer
Ķader ü fetġ ü ķazâ tîġ-i to-râ yârânest³¹
32. Her kirişme ki koned nîze-i to ber-a^c dâ
^c İşvehâyeş hemegî şîve-i yek şu^c bânest³²
33. Cevher-i tîġ-i to-râ bînem ü pindâred dil
K^cez dem-i hâşm be-mânde eşer-i efşânest³³

²² Ben yorgun (âşığın) hasta gönlü senin mahallende kalmıştır; gönlümün orada bir gecelik misafir olacağı görülüyor.

²³ Her ne kadar sen bir padişah da olsan ve sonsuz sayıda hizmetkârların da bulunsa asla hakaret gözüyle fakirine bakma.

²⁴ Sen, cihanın şahının kapısının güzellerin secdegağı olduğunu, benim ve senin onun daimi köleleri olduğumuzu bilirsin.

²⁵ Dünya mülkünde şahların şahı olan (Şehzade Ahmet), bütün sultanlar arasında bir handır.

²⁶ Ey gönül! Onun kıymetinin vasıflarını (sayıp dökmeye) nihayet yoktur ancak, ben imkanım olduğu kadarını biliyorum.

²⁷ Ey gönül! Her ne kadar beşer nisyan ile malul olsa da onun zikri hiçbir kimsenin gönlünden bir an olsun bile gitmez.

²⁸ Ey zamanın şahı ve yedi iklimin padişahı! İnsanların oturduğu dünyanın dörtte birlik kısmı senin cömertliğine dolayısıyla ihsanla dolmuştur.

²⁹ Ay yüzlü güzellerin yanağının parlaması gibi senin kılıcının şimşegi ayan olunca işveli güzellerin ağızlarının gizli olması gibi fitne de kaybolur gider.

³⁰ Sanki elinde parlayan güneşi tutuyormuşsun gibi senin kalkanın dünyanın gül bahçesinin bir gülüdür elbette.

³¹ Zafer rüzgarı senin sancağının ve tuğunun arkadaşı; kader, fetih ve kaza ise onun yardımcıları oldu.

³² Senin mızrağının düşmana doğru nazlı nazlı her hareketinde çıkardığı ses, daima bir yılanın fisıltısı gibidir.

34. Sebzī-i bāğ-ı hilāfet ki şevēd ez-vey tāze
Z'āb-ı tīğēt ki ber-a^c dā-yı to-rā tūfānest³⁴
35. Pāye-i qādr-i to-rā fikr-i kesī der-ne-ressed
Heştümīn çarḥ ki ber-qādr-i to yek eyvānest³⁵
36. Heme ber-zāt-ı şerīf-i to cibillīst tamām
Āyet-i luṭf ki ber-^c unşur-i pāket şānest³⁶
37. Çeşme-i āb-ı hayātest belī gerd-i rehet
Ḥāk-i der-gāh-ı to bā-cevher-i cān yeksānest³⁷
38. Cirm-i hūr şemse-i eyvān-ı to-rā nīst şebīh
Nisbet-i māh-ı tamām er konemeş noqşānest³⁸
39. Zāt-ı pāk-i to zi-ser tā-qadem ey şāh-ı cihān
Baḥşış-i luṭf-ı Ḥudā^c ātīfet-i Yezdānest³⁹
40. Ān ki hem-nām-ı resūlest der-ān qurb Münīr
Gerçi Selmān ne-şod ammā ki hemān Ḥassānest⁴⁰
41. Tā buved merdümek-i dīde-i devrān ḥurşīd
Tā ki īn çarḥ-ı muḫarnes ki çonīn gerdānest⁴¹
42. Ṭal^c at-ı mihr-i ruḥet bād hemīşe tābān
Ki ez-ū merdümek-i çeşm-i cihān tābānest⁴²

³³ Ben kılıcının cevherini (menevişini) görüyorum gönlümse düşmanın fişkırın kanının izinin kaldığını düşünüyor.

³⁴ Hilafet bağının yeşilliği onunla tazelenir; kılıcının suyu ise düşmanlara tufan gibi gelir.

³⁵ Senin kıymetinin mertebesini hiç kimse anlayamaz; sekizinci kat felek bile senin yüceliğinin yanında bir eyvan gibi kalır.

³⁶ Senin temiz ırkına şan olan lütuf ayeti, daima mübarek zatına da özgü olmuştur.

³⁷ Senin yolunun toprağı ebedi ölümsüzlük bahşeden hayat pınarı gibidir; dergâhının toprağı da canın cevheriyle aynı şeydir.

³⁸ Güneş yuvarlağı senin eyvanının şemsesine benzer olamaz; eğer ona dolunayı benzetecek olursa o da noksan kalır.

³⁹ Ey cihanın şahı! Baştan ayağa senin tertemiz kişiliğın Allah'ın lutfunun tecellisi ve Tanrı'nın ihsanıdır.

⁴⁰ Ey Münir! O Hz. Peygamberle adaştır; ona yakınlıkta ise her ne kadar Selman (Farsî) olamasa da Hassan kadar yakınlığı vardır.

⁴¹ Güneş, zamanın göz bebeği olmaya devam ettikçe ve bu kat kat olan felek böyle döndükçe...

⁴² Senin bir güneşe benzeyen yanağının parlaklığı devam etsin çünkü cihanın gözbebeği (güneş) onun ışığıyla parıldamaktadır.

DER-MEDH-İ SULTĀN AĦMED ṬĀLE BEĶĀHU*

Mef' ūlü/Fā' ilātü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Sultān-ı ins ü cān ki be-ten mihr-i cān nihād
Mihr-i ruḥ-ı to ber-dil ü rüḥ u revān nihād¹
2. Şod şadr-ı sīne behr-i ḥayāl-i to cāy-ı ḥüb
Merdüm zi-ḥavz-ı dīde ki şādürvān nihād²
3. Dil der-vişāl-i müy-ı miyān-ı to mī-resed
Hem-çün kemer ki hestī-i ḥod der-miyān nihād³
4. Āvāze-i zih ey şanem āfāk-rā girift
Tır-i belā ki ḡamze-i to ber-kemān nihād⁴
5. Der-bezm-gāh-ı ḥayl-i ḥayālet ki mī-şevd
Ḥod-rā der-ān miyāne dilem şem' -dān nihād⁵
6. Zerrīn-perīst māh-ı nev ey māh-rū meger
Mişl-i to behr-i 'īd be-ser k'āsmān nihād⁶
7. Behr-i nişār-ı maḡdem-i ḥayl-i ḥayāl-i to
Be'nger be-dīdeem ki be-rāheş dü kān nihād⁷
8. Ḥadd ü ruḥet ki ḥāşiyet-i āteş ender-üst
Nāmeş egerçi ḥalḡ gül-i gülsitān nihād⁸
9. Ber-ḥāk-i dergeh-i to ruḥem her ki dīd ü goft
Güyā müferriḥīst ber-ū za' ferān nihād⁹
10. Cānā mişāl-i ḡonca-i lāle derūn-ı dil
Ḥāl-i lebet be-bīn ki çi dāḡ-ı nihān nihād¹⁰

* K 25: VT 48b, VY 157b/ Başlık: VT'de yok.

¹ Bedene can sevgisini koyan insanların ve cinlerin sultanı, senin bir güneşe benzeyen yanağını gönle ve ruha koymuştur.

² Senin hayalinin konak yeri olarak sine güzel bir mekân oldu; gözbebekleri oraya bir havuza benzeyen gözlerden şadırvan kurdu.

³ Gönül, varlığı belde olan kemer gibi senin kıl kadar ince beline kavuştu.

[³] der-vi□□ l-i: b□ -vi□□ l-i VT.

⁴ Ey put gibi güzel sevgili! Senin yan bakışların bela okunu yaya yerleştirtince aferin sadaları ufukları tuttu.

⁵ Gönlüm, senin hayal topluluğunun meclisinin ortasına kendisini şamdan gibi diker.

⁶ Ey ay yüzlü sevgili! Her ne kadar yeni ay, altından kanat gibi olsa da senin gibi bayram için başını gök yüzüne koyar.

⁷ Senin hayal topluluğunun gelişinden dolayı gözlerimin yoluna saçmak için iki maden koymasına bak.

⁸ İnsanlar her ne kadar yanağını gül bahçesinin gülü diye adlandırsalar da onda yakıcılık özelliği bulunmaktadır.

⁹ Her kim yanağını senin dergâhının toprağına koyduğumu görürse: "bu durum safran konulmuş ferahlatıcı gibidir" dediler.

¹⁰ Ey canım sevgilim! Dudağındaki beninin gönle lale goncası gibi nasıl gizli bir yara verdiğiğine bir bak.

11. H̄āhed be-şadr-ı sīne hayālet ki mī-resed
Ber-reh-güzār-ı dīde dilem çeşm-i cān nihād¹¹
12. Der-kişver-i cemāl-i cemīleş ki zülf-i yār
Leşker-keşīst pür-dil ez-ān ber-kerān nihād¹²
13. Hem-çün zamāne fi‘l-i to-rā nīst i‘timād
Dil ber-vefā vü‘ahd-i to müşkil tevān nihād¹³
14. Peykān-ı nāvek-i to derūn-ı dilem ki hest
Rūşen şod ān ki menzil-i hōd-rā nişān nihād¹⁴
15. Çīzī nüvişt h̄aṭṭ-ı to ber-şekker-i lebet
Dil-rā teb-i hevā-yı to cānā ez-ān nihād¹⁵
16. Der-gül-sitān-ı bāğ-ı cemāl-i to zülf-i to
Ber-berg-i gül zi-sünbül-i ter sāyebān nihād¹⁶
17. ‘Ayn-ı hayāt şod dehen-i yār-ı men meger
Būse be-h̄āk-i der-geh-i şāh-ı cihān nihād¹⁷
18. Sultān-ı ‘ālem Aḥmed-i muḥtār-ı kāyināt
Ber-h̄āk-i der-geheş ser ü çeşm ins ü cān nihād¹⁸
19. Der-şīşe-i felek ki buved gerd-i rāh-ı ū
Kūḥlīst cevherī ki ber-ān sürmedān nihād¹⁹
20. Īn resm-i saltanat ki der-īn milket-i cihān
Pīr-i felek ne-dīd ki ān nev-cüvān nihād²⁰
21. Her cā ki hest hırmen-i ‘ōmr-i ‘adū-yı vey
Āteş zi-tiğ u nīze-i āteş-feşān nihād²¹

¹¹ Senin hayalin sineye ulaşmak istiyor; gönlüm gözün güzergâhına can gözünü koyar.

¹² Senin bir memlekete benzeyen güzel yüzünde zülfün, hudutları tutmuş gönüllü bir komutana benzemektedir.

¹³ Zamane gibi senin eylemlerine de itimat kalmamıştır; (bundan dolayı) gönül sana vefa göstermeyi ve ahdine sadık kalmayı zor gerçekleştirmektedir.

¹⁴ Senin (yan bakış) okunun temreninin gönlümün içinde bulunması kendi menziline nişan koyduğunu aşkar eder.

¹⁵ Ey sevgili! Senin ayva tüylerin şeker dudaklarının üstüne bir şeyler yazdığından dolayı gönle aşkının ateşi düştü.

¹⁶ Senin bir gül bahçesine benzeyen yüz güzelliğinin bağında zülfünün durumu, taze sünbülün gül yaprağına gölgelik tutması gibidir.

¹⁷ Cihan şahının dergâhının toprağını öptüğünden dolayı benim sevgilimin ağzı ebedi hayatı bahşeden bir kaynak olmuştur.

¹⁸ Âlemin sultanı ve kâinatın seçkini olan Şehzade Ahmet’in dergâhının toprağına insanlarla cinler başlarını ve gözlerini koymuştur.

¹⁹ Onun yolunun toprağı, feleğin şişesinde (feleğin en üst katmanı) bulunmaktadır; felek onu cevherden bir sürme olduğu için o sürmedana koymuştur.

²⁰ Bu cihan mülkünde o genç şehzadenin ortaya koyduğu saltanat nişanını feleğin piri (Zühal) bile görmemiştir.

^[20] milket-i cihān: mülk m -şevad VT.

²¹ Onun düşmanının ömür harmanı, her nerede olursa olsun o padişah kılıcından ve ateş saçan mızrağından düşmanının ömür harmanına ateş koyar.

22. Ey Hüsrev-i zemîn ü zamân şīt-i heybetet
Der-bîşe vehm ber-dil-i şîr-i jiyân nihād²²
23. Evvel hürûf-ı ism-i şerîf-i to mî-nüvişt
Ān dem kalem be-levh ki ey şeh benān nihād²³
24. Şod pîş-keş-i to-râ ki zamāne zi-māh-ı nev
Ber-ablağ-ı felek ki çonîn dâğ-ı rān nihād²⁴
25. Der-devr-i himmet-i to be-feyżet şod âşkār
Gencîne ʾī ki mālîk-i deryā nihān nihād²⁵
26. Dest-i şehā-yı to hemegī şarf mî-koned
Ān-geh berā-yı ʿāķıbet-i h ʾış kân nihād²⁶
27. ʿAyn-ı hidāyetest zi-Hağ zāt-ı to ki dīd
Nāmet zamāne Mehdī-yi āķir zamān nihād²⁷
28. ʿĀlem be-kām-ı tost belī zʾīn sebeb şodʾest
Gītī to-râ lağab ki şeh-i kām-rān nihād²⁸
29. Hātem ki dīd mühr-i Süleymān be-dest-i tost
Engüş-t-i hayretest ki ū der-dehān nihād²⁹
30. Ber-şāh-bāz-ı himmet-i to füşhat-i cihān
Teng āmedest çonîn ki be-ʿarş āşyān nihād³⁰
31. Tāc-ı saʿādetest ğubār-ı deret kʾez-ān
Mīnnet revān be-gerden-i heft āsmān nihād³¹
32. Gāh-ı ʿurūc-ı kadr-i to ber-evc-i āsmān
Evvel kadem ki zed be-ser-i ferkādān nihād³²
33. Ber-kelle-i ʿadū vü bed-endīş ü düşmenet
Ārām-geh-i zamāne be-nevk-i sinān nihād³³

²² Ey dünyanın ve zamanın padişahı! Senin heybetinin sesi ormandaki kükreyen aslanın kalbine korku salar.

²³ Ey şah! Parmaklar kalemi sayfaya koyar koymaz ilk önce senin ismini yazmıştır.

²⁴ Zamane sana hediye olarak feleğin alacasına (gece ve gündüz) yeni aydan itaat damgasını vurdu.

²⁵ Senin himmetinin (cari olduğu) devirde feyzinle denizler sahibinin gizlediği hazine meydana çıktı.

²⁶ Senin cömertlik elin kendi akıbeti için maden hazırlıyormuş gibi durmadan harcamakta (gariplere yardım etmekte)

²⁷ Senin zatın Hak'tan bir hidayet menbaı olduğu için zamane adını ahir zamanın Mehdi'si koymuştur.

[²⁷] hid□ yetest: □ in□ yetest VY.

²⁸ Ālem senin muradın doğrultusunda hareket ettiği için dünya halkı sana muradına nail olan padişah lakabını vermiştir.

²⁹ Kendini senin elinde gören Hz. Süleyman'ın mührü hayretten parmağını ısırır.

[²⁹] mühr-i: mülk-i VY.

³⁰ Senin bir şahine benzeyen himmetine cihanın genişliği dar geldiği için o, arşa böyle yuva yapmıştır.

³¹ Senin eşiğinin toprağı, saadet tacı olduğundan dolayı yedi kat göğün boynun minnet altında kalmıştır.

³² Senin kadrin gökyüzünün en ucuna yükseldiği zaman ilk adımını iki kutup yıldızının başına atar.

34. Zāt-ı to-rā miyān-ı selātin-i kāyināt
Luṭf-ı Ḥudāy mā-ḥaşal-i kün fe-kān nihād³⁴
35. Ān ki zi-ḥükm-i nāfız-i to kerd ser-keşī
Dest-i felek be-gerden-i ü rīsmān nihād³⁵
36. Ez-rūy-ı mertebe ser-i ü mī-resed be-^ç arş
Ser bā-segānet ān ki ber-ın āstān nihād³⁶
37. Luṭf-ı to-rā be-ḳahr-ı to sulṭān-ı bī-zevāl
Behr-i niżām-ı mülk-i cihān tev ’emān nihād³⁷
38. Gūyā der-ın ḳaşīde Münirī be-himmetet
Der-gülsitān-ı medḥ-i to āb-ı revān nihād³⁸
39. Selmān be-ın ḳaşīde cevāb-ı Zāhīr goft
Müşkil ber-ü ki dest be-ın ü be-ān nihād³⁹
40. Tā der cihān ki mī-şevēd āvāze-i şıyām
Tā-şavt u şīt-ı ^ç id ki Ḥaḳ der-miyān nihād⁴⁰
41. Bādā mezīd devlet ü ^ç ömret be-rūz-ı ḥaşr
İzed ki zāt-ı pāk-i to cān-ı cihān nihād⁴¹

M 2

DER-TA^ç RİF-İ ŞEHR-İ LADİK VE MEDḤ-İ SULTĀN AḤMED*

Mefā’ ilün/Mefā’ ilün/Fe’ ülün

1. Meger vaḳt-i seḥerde bir gün ey dil
Süvār oldı şeh-i devrān-ı pür-dil
2. Şeh-i çābük-süvār ol mişl-i Ḥayder
Ki her işde aña virmişdi Ḥay der
3. Cihān-gīr ü küşāde-rūy u ḥandān
Sebük-rūḥ u girān-ḍarb u cihān-bān

³³ Zamanenin dinlenme yeri, senin hasımlarının ve hakkında kötü düşünen düşmanlarının kellelerini mızrağın ucuna koymuştur.

³⁴ Allah lutfuyla kâinatın sultanları arasında senin zatına “ol dedi ve oldu” ayetinin özünü koymuştur.

³⁵ Feleğin eli, senin itaat edilen hükmün karşısında serkeşlik eden kimsenin boynuna ip geçirir.

³⁶ Senin köpeklerinle beraber bu eşige başını koyan kimsenin başı mertebesinin yüceliğinden dolayı arşa değer.

³⁷ Asla fena bulmayacak olan sultan (Allah), cihan mülkünün nizamı hususunda senin lutfuna kahrını ikiz kıldı.

³⁸ Münirî, himmetinle sanki bu kasidede senin bir gül bahçesine benzeyen övgüne akarsu ulaştırdı.

³⁹ Selman bu kasidede Zāhīr’e cevap (nazire) demiştir; ancak onun müşkülü bir ona bir buna el uzatmasıdır.

⁴⁰ Allah, cihanda oruç başladı ve bayram geldi sadalarını devam ettirdikçe...

⁴¹ Kıyamet gününe kadar senin devletin ve ömrün uzasın; çünkü Allah senin pak zatına cihanın canını koymuştur.

* M 2: VT 50b, VY 163b.

4. Anuñla faħr ider t c u sa'  det
Anuñ  ulı olana z  sa'  det
5. Kem n alsa key n  pençesine
Delin rdi felek T rkinde s ne
6.  ılıcı t gini urduğı un gün
Şeh-i enc m yüregi oldu d g n
7. Zam ne őehlerin n h nı oldur
Cih nuñ n r-ı çeşm   c nı oldur
8. N'ola yoğ ise vaŐında nih yet
Her işe yitişür devrinde g yet
9. Cih na d d-ı H kđdur n r-ı Aħmed
Şeh-i devr n u h n-ı '  lem Aħmed
10. Bu gün sırr-ı ' Al d r őoyle muğlak
Velıyyull hdur ol dirsem sözüm h k
11. S leym n-rütbet   '  s -nefsd r
H zır gibi rev n fery d-resd r
12. El  ey Rüstem-i devr n-ı '  lem
Cih nuñ c nısın vall h  a' lem
13. D  '  lem varlığı hem-n m-ı z tuñ
Őıf tull hdan urur dem őıf tuñ
14. Cih nı  ul idüpdür hüsn   h l kuñ
G zin n n rısın mecm ' -ı h l kuñ
15. Őad -yı heybet nden ő r-i gerd n
Zeb nuñdur  o  eŐs n őoyle gerd n
16. Őab  dem perçem-i n zeñden urur
Anuñ un '  lemi fetħ itdi yürür
17. Hez r n  ayŐer   Fağf r u H k n
Yarar kim iŐıg ñde ola der-b n
18. El ne c m-ı zerr n aldıđuñ dem
Hez r n Cem gibi bezm ñde hem-dem

[4] t c u sa   det: t c-ı sa   det VT.

[6] Bu beyit VT'de yok.

[14]    sn     ul   u :    sn-i   ul   u VY.

[18] gibi: bigi VY.

19. Düzer çengini tırmaz şöyle Zühre
Velî yok bezmüne irmege zehre
20. Aşıl maqşûda gelsün di Münîrî
N'ider görelüm ol bedr-i münîri
21. Rikâbınca revân şahrâya çıqduq
Şafâ vü ' ayş hep bir yire çıqduq
22. Belürdi vararaq küh u beleñler
Ki vaşşiler üninden at belüñler
23. Aqar her yañadan bir hûb çeşme
Ki virür her birisi nür çeşme
24. Zümürüd ferşe dönmiş murğ-zârı
' Aceb mi anda kılsa murğ zârı
25. Didüm k'ey dil bu mıdur yoğsa cennet
Didi işüñ soñın gör kıлма cinnet
26. Bunı ben söyleşürken kendüm ile
Belürdi şanki cennet gendüm ile
27. Göründi bir güzel yir k'adı Lâdiq
Behişt-i ' adn anuñ ' ışkında sâdiq
28. Ser-â-ser cümle-i etrâf gül-zâr
Bes ider ' andelîbin şevk-i gül zâr
29. Yetişmiş tâze güller deste deste
Her elden yetişür bir deste deste
30. Belâbiller olup sâr ile dem-sâz
Çalınur cümle-i bezm içre her sâz
31. Zümürüd qaşrdur gerçi meşelde
Kimesne görmedi mişlin mişilde
32. İrem gül-zârıdur şöyle meger bu
Ki tutmuş her yañadan anı hoş-bü
33. Yetişür gâh u bî-geh ebr-i nîsân
Kılur gül gibi anı şöyle handân

[20] N'ider görelüm: görelüm neyler VT.

[25] işü : k' işü VY.

[28] ' andel bin: ' andel b VY.

[30] s r ile: s z ile VY.

[33] g h u b -geh: g h b -g h VT.

34. İrer her yañadan şavt-ı ‘ anādil
Görür mi böyle yirde bes ‘ anā dil
35. Bu vech ile maḳām-ı dil-küşāda
Olur her kişinüñ göñli küşāde
36. Şabā seyrān-geh idinüpdür anı
Gelür şād itmege rūḥ u revānı
37. Döşenmiş atlas-ı sebz ile şahrā
Zihī şāni‘ kim itmiş bunı peydā
38. Bu vech ile ki var āb u hevāsı
Behište n’ola kār itse hevāsı
39. Geh eydür baña göñlüm ki bu düş mi
Geh aña ben direm kim yoḥsa tuş mı
40. Güzeller ḥüb-rūlar seyr iderler
Görinüp ehl-i ‘ işka ḥayr iderler
41. Hemān her birisi reşk-i melekdür
Yetişmez anlara dökse melek dür
42. Gelür bū almağ için güllerinden
Ḥazer kıılır şabā sünbüllerinden
43. Mu‘ anber saçlarına irmege dil
Hezār ender-hezārān ola müşkil
44. Müferriḥ lebleri yāḳūt-ı cāndur
Göñüle ḳuvvet ü yā ḳūt-ı cāndur
45. Tolaşmış billerin zerrīn kemerler
Bu sırra yetişemezler kem erler
46. Cemāli güllerinüñ ‘ andelībi
Hezār ola benüm gibi ġarībi
47. Revişde her birisi şāḥ-ı güldür
Dilā bes ġoncalardur ağla güldür
48. Sehī serv-i revāndur her birisi
Velī ‘ aşıḳlarınuñ az dirisi
49. Yetiş feryādumuza ey şeh-i dād
Elinden her birinüñ dād u feryād

[36] r□□ u rev□ nı: r□□ -ı rev□ nı VT.

[37] □□ ni□ : □□ li□ VT/bunı: anı VT.

[38] □ b u hev□ sı: □ b-ı hev□ sı VY.

50. Şafâ vü ‘ayşa halkı cümle hem-dem
Mecâli yok kim ura bunda hem dem
51. Bunuñ gibi maķâm içinde her gün
Olur şeh devletinde bize düğün
52. Süvâra kıanda ‘azm iderse ol şâh
Yürürüz sünbül ü üç gül de her gâh ?
53. Hezârân şükr ü minnet luţf-ı Bârî
Ki gösterdi bize rûy-ı nigârı
54. Meger kim yine bir gün devlet ile
Yetişdi bir yire biñ haşmet ile
55. Kenâr-ı bahre yetişdüñ şanasın
Kişi hıc añmaz anda ev şanasın
56. Revân zevraķlar ile hûb keştî
Kim itmişdür cihânda böyle geşti
57. Nice gül gül-şen-i nîlüfer oldur
Hemân Mışr-ı dile Nîl ü fer oldur
58. İder ta‘ ne şuyı ‘azb-i Fürâta
Şafâlar virür insân ü fer ata
59. Ser-â-ser varlığı bahrünüñ var anda
Budur fazla şusuz kıalmaz varanda
60. Felek bahrine beñzer encüm ile
Bu nîlüfer ki vardur encüm ile
61. Anuñ seyrinde olan vaşf ey dil
Dinilmez biñde biri olsa biñ dil
62. Bu şahrâ kim vücüh ile añuldı
Tamâm evşâfi şanma kim dinildi
63. Belî her kûşesi künc-i cinândur
Delîl aña ne hâcet kim ‘ayândur
64. Kenârı cümle hep küh u kemerdür
Şafâsın sürmeyen kişi kem erdür

[50] ura bunda: anda ura VT.

[53] rı y-ı nigrı: bu devr-i mrı VT.

[59] ı usuz: ı usar VT.

65. Biri Aqtāğdur çarḥ ile hem-ser
Görenler dir anı Allāhü ekber
66. Anuñ farkında olan ʿ ayn-ı kevşer
Felekde çeşme-i hurşide beñzer
67. Yürür āhūlar ile gürg der-hem
Zihī hoş-vaḳt ü hoş-sāʿ at zihī dem
68. Komayup heybet-i şeh şire zehre
Ġazāl ü berreden ummāz behre
69. Diyüp vaḥşī kebüterler me dū dū
Çağırur fāḥte şavt ile kū kū
70. Semāʿ u raḳşa girdükce şanavber
Çenār aşl üzre ırmaz aya karşıar
71. Baş açup tağlar anı Haḳdan ister
Diyüp her dem kudüm-ı şāhı göster
72. Bu vaşf itdügümüz maḥbūb yirler
Ki her birine cennet-mişl dirler
73. Şeh-i devrān ile zīnet bulupdur
Cihānuñ ḥalkı anı hep bilüpdür
74. Naẓar kılsa bir ḥāk-i siyāha
Yetişür devletinde mihr ü māha
75. İzi tozıdur iksīr-i saʿ ādet
Felekler kılsa tañ mı tāk-ı devlet
76. Şeh-i devrāndur ol ḥān-ı muʿ azzam
Şehensāh-ı zamān ḥākān-ı aʿ zam
77. Kemālāt ile ekmeldür vücūdı
Ḥesāba gelmez anuñ feyz ü cūdı
78. Dinilmez ḥaşre dek bir vaşfı anuñ
Münīrī ger hezār olsa zebānuñ
79. Tufeylidür anuñ bu rubʿ -ı meskūn
İlāhī devlet-i ʿ ömrin kııl efvn
80. Yidi iklīme şehdür şeş cihetden
Ḥudāyā bekle anı çeşm-i bedden

[65] Görenler dir anı: Bes anı dir gören VT.

[71] □ ud□ m-ı: □ adem-i VY.

[73] z□ net: ra□ bet VT/hep: - VY.

81. Du‘ā-güyendesidür halk-ı ‘ālem
Sözi hatm eyledün vallāhü a‘lem

K 26

DER-MEDḤ-İ SULṬĀN AḤMED EDĀMALLĀH ‘ÖMREHÜ*

Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilün

1. Ey vücūdı nūr-ı çeşm-i devlet-i dünyā vü dīn
Bār-gāh-ı kadrüñe bir pāye çarḥ-ı heftümīn
2. Kurretü’l-‘ayn-ı cihāndur āftāb-ı tal‘atun
Çeşm-i bedden şaklasun her laḥza Rabbü’l-‘ālemīn
3. Rūḥ-ı kudsīler gelür diyü tavāf-ı kūyuña
Oldı cārüb işigünde şeh-per-i Rūḥu’l-emīn
4. Çarḥ-ı gerdün işigünde şanki hindūdur gulām
K’ayda bir kez ḥıdmetünde yiñiler dāğ-ı cebīn
5. ‘Arş-ı a‘zam şanki bir engüşteridür Ḥüsrevā
Ḥaṭṭı ism-i a‘zamuñ oldı aña naşş-ı nigīn
6. Her kime sevgend iderse manşıb-ı a‘lāya çarḥ
Ka‘be-i ‘ulyā kapuñ ḥaḳḳına ider hep yemīn
7. Hīc göstermez dime ḥurşīde nev‘-i ihtiyāc
Ger fūrüg-ı māha mihr-i tal‘atun olsa zamīn
8. Ḥazret-i şeh-zāde sulṭān Aḥmed-i ‘ālī-nijād
Kıldı Ḥaḳ anı ḥabībi Muştafa gibi güzīn
9. Gördigünce ol cüvān-baḥtuñ her işin çarḥ-ı pīr
‘An şamīmi’l-ḳalb idüp taḥsīn dir şad-āferīn
10. Bir gül-i gül-zār-ı devletdür cihān bāğında kim
Nükhet ü hoş-būlar ile tıldı hep rūy-ı zemīn
11. Gerçi bir nev-bāve-i bāğ-ı sa‘ādetdür henüz
Sāl-dīde şehler aña çāker olmuşdur kemīn
12. Her ne söz kim söyler ol ‘ālī-güher fi’l-ḥāl olur
Güş-vār-ı nev‘-arūs-ı dehre bir dürr-i şemīn
13. Reh-nümādur n’ire ‘azm iderse iḳbāl ü zafer
Ḳanda olursa sa‘ādet birle devletdür ḳarīn

* K 26: VT 53b, VY 36a/Başlık: DER-MED□-□ SUL□□ N A□ MED VY.

[1] düny□ vü d□ n: düny□ -y1 d□ n VT.

14. Hüsrevā çäbük-süvār-ı kadriñe erzāndur
Gāşiye-dār oldıyısıa şöyle bu çarḡ-ı berīn
15. Bu şeker güftār u luṭf u cūd-ı bī-pāyān ile
Ḥar-megesdür sizden özge şāhlar bī-engübīn
16. ‘ Ayn-ı devletsin mu‘ ayyen kāyināt içre k’ olur
Tütyā-yı ḡāk-i pāyuñ nūr-ı çeşm-i ḡūr-ı ‘ īn
17. Dest-i sīm-efşānuñı görüp ḡayāl idüp didüm
Ṭaḡılur şankim seḡer yiliyle berg-i yāsemīn
18. İşigüñe her gice yüz sürdügi besbellüdür
Ḥīc mehden zāyil olmaz şöyle bu ḡāk-i cebīn
19. Nerre-şīr-i bīşe-i gerdün oḡından vehm ider
Düşdükce bu kemān ebrūlara ḡışm ile çīn
20. İreli zerrāt-ı kevne nūr-ı rāyuñdan meded
Ḥırmen-i rāyuñda mihr ü māh olupdur ḡūşe-çīn
21. Gördi hergiz yire düşmez atduḡuñ tīr-i seḡer
Düşdi şahrā-yı Ḥıṭāya vehm ile āḡū-yı Çīn
22. Her kişi devründe yetişdi murādına tamām
Kār-ı mülk-i ‘ ālem oldı devletünde şöyle çīn
23. Sehv ile elfāz-ı gevher-bāruña öykünmegin
İpe dizildi gelür der-gāhuña dürr-i semīn
24. İmrenür vālā-yı nīzeñden kim ide şaḡş-ı dehr
Lācverdī cübbe-i çarḡa tīrāz-ı āstīn
25. İşigüñe günde yüzün sürdügiçün āftāb
Çār-ṭāk-ı çarḡ aña maḡşuş olupdur şeh-nişīn
26. Bezm-i rūḡ-efzāña şāyed yetişem bir gün diyü
Kūşe-i ḡum-ḡānelerde çıkarur mey erba‘ īn
27. Bī-müḡābā dökmeç için ḡūn-ı a‘ dāñı yire
Oldı tīḡ-i āb-dāruñ şānı ṭab‘ -ı āteşīn
28. Rub‘ -ı meskūna şalaldan Hüsrevā sāyeñ şeref
Yetmiş iki millete zāt-ı şerīfūñdür mu‘ īn

[19] ider: idüp VT.

[24] □ ir□ z-ı dır□ z-ı VY.

[27] t□ □ -i: □ ab□ -ı VT.

[28] VT’de 24. beyit.

29. Görelî burc-ı şerefde ʃal' atıñ mihrin Münîr
Didi el-ħağ nûr-ı Aħmed zâhir olmışdur hemîn
30. Ėağ Te' âlâ devlet ile bir günin biñ eylesün
Her nitekim ola rûzı hefte vü mâhı sinîn

K 27

KAŞİDE-İ MÜŞECCER DER-MEDĖ-İ SULTÂN AĞMED TÂLE BEĞÂHÛ*

Fâ' ilâtün/Fâ' ilâtün/Fâ' ilâtün/Fâ' ilün

1. Rûğ-ı 'âlemdür muşavver nûr-ı çesm-i ins ü cân
Ėazret-i sultân-ı 'âlem Aħmed-i Ėân ibn-i Ėân (Ağacın gövdesi)
2. RûĖ-ı rûĖullâhuñ ol nuğ ile câmıdur hemîn
Kim virür her demde niçe mürdeye rûğ-ı revân (Sağ birinci dal)
3. RûĖ-ı pâk-i Muşafânıñ pertevîdür rûşen ol
Şûretâ Ėalka Ėasan sîretde Aħmeddür hemân (Sol birinci dal)
4. RûĖ-ı 'âlemdür ne yüzden Ėağ budur kim gizleseñ
Mesned-i Ėalk-ı cihândur melce'-i emn ü emân (Sağ ikinci dal)
5. Rûğ-ı 'âlemdür didümse vechi rûşen gün gibi
Şems-i 'âlem-tâbdur zill-i Ėudâdur Ėod 'ıyân (Sol ikinci dal)
6. Rûğ-ı 'âlemdür muşavver bu Ėad ü reftâr ile
Serv-i bâğ-ı salţanatdur gül-bün-i gül-zâr-ı cân (Sağ üçüncü dal)
7. Rûğ-ı 'âlemdür muşavver kendüsi ser-tâ-ğadem
Gerd-i râhından fer umar dîde-i kerrübiyân (Sol üçüncü dal)
8. Rûğ-ı 'âlemdür muşavver nûr-ı şems andandur bedîd
Gün gibi bu âşĖarâdur degül hergiz nihân (Sağ dördüncü dal)
9. Rûğ-ı 'âlemdür muşavver nûr-ı muğlağdur tamâm
K'aftâb-ı ʃal' atındandur münevver neyyirân (Sol dördüncü dal)
10. Rûğ-ı 'âlemdür muşavver nûr-ı çesm-i mihr ü mâh
Kim çerâğ andan yağarlar hep Münîrî Ėâverân (Sağ beşinci dal)
11. Rûğ-ı 'âlemdür muşavver nûr-ı çesm-i kâyinât
Şol ki pürdür şît-i 'adliyle zemîn [ü] âsmân (Sol beşinci dal)
12. Ėazret-i şâh-ı cihân u Ėüsrev-i şâğib-ğırân(Sağ altıncı dal)

* K 27: VT 55a, VY 169a/Başlık: MÜŞECCER DER-MEDĖ-İ ŞEH-ZĖ DE-İ CÜVĖ N-BAĞ T SULĖĖ N
AÇ MEDĖĖ LE BEĖĖ HÛ VY.

Ḥazret-i şāhib-ķırān u ḥāşıl-ı devr-i zamān (Sol altıncı dal)

13. Ḥazret-i sultān-ı dehr ü mehdī-yi āḥir zamān (Sağ yedinci dal)
Ḥazret-i sultān-ı Ḥaydar-heybet ü gītī-sitān (Sol yedinci dal)

14. Ḥazret-i sultān-ı  ālem pādşāh-ı kām-rān (Sağ sekizinci dal)
Ḥazret-i sultān-ı  ālem şehir-i yār-ı Ḳahramān (Sol sekizinci dal)

15. Ḥazret-i sultān-ı  ālem Aḥmed-i şīr-i jiyān (Sağ dokuzuncu dal)
Ḥazret-i sultān-ı  ālem Aḥmed-i şāh-ı cihān (Sol dokuzuncu dal)

K 28

DER-MEDḤ-İ SULTĀN AḤMED ṬĀLE BEḲĀHU*

Mef  ul / Fā  ilātü/ Mefā  il / Fā  ilün

1. Tevķit  -i zer-nişān getürüp  āleme hilāl
Aḥkām-ı şavm-ı derd-i revān virmedi mecāl
2. Devlet-serā-yı  ayşā kelīd urmiş idi şavm
Miftāḥ-ı zer getürdi hilāl açdı fı'l-ḥāl
3. Her dīde māh-ı nev g zed rse  aceb midür
Maḥb b-ı kec-k leḥ gibi  arz itdi   n cemāl
4. Oldı işāret-i meh-i nev lā-b d ey gönül
Sāķit [v ] c m-i zülf ile cām-ı şab ḥa dāl
5. Deryā-yı ķulz m-i feleg n zevraķın görüp
Şaldı gemiyi baḥr-i meye rind-i b -melāl
6. Güyā ki  aks-i şeh-per-i ṭāv s-ı ķudsd r
D n gice sebze-zār-ı felekde olan ḥayāl
7.  İd ayı dās-ı zerle bi  p şavm ḥāşılın
Ḥalkā ziyāfet itdügi götürdi ber-kemāl
8. Levḥ-i felekde d şeli bu n m dāyire
Oldı muḥit -i  ayş feraḥ-baḥş-ı māh u sāl
9. Görüp hilāl i dil didi burc üzre düşdi şān
 Aks-i kenār-ı miġfer-i zerr n-i k tvāl
10. Tıfl-ı şeh-i felekd r o kim toġar āl-ı  arḥ
Bunca tena  um anuñ i und r zih   ıyāl

* K 28: VT 55b, VY 44a,   15a/ Başılk: F  -MED  -  SUL   N A  MED VT, VELEH   .

[3] cem  I: hil  I VT.

11. Şemşîr-i zer-nişân da disem vechi var aña
Kaṭ' itdi şekk-i 'îd idenüñ sözin itdi lâl
12. Bir tıfl-ı yek-şebedür o kim toğduğı gibi
Seyr ider âsmâni yürür çekmez infi'âl
13. Mâhîçedür ki geldi felek bağri yüzine
Zâhirdür ol 'alâmete k'ey dil nedür me'âl
14. 'Îd-i vişâl-i pādşeh-i dehre dâldür
Şağş-ı zamâne dün gice fâl açdı geldi dâl
15. Şeh-zâde-pādşâh-ı cihân hân-ı Ađmedüñ
Na' l-i semendi 'aksidür ol görinen hilâl
16. Şüretde nür-ı Ağmede mazhar-cemâldür
Siretde Murtażâ gibidür nice pür-ı Zâl
17. Ey kevkeb-i şeref kapuña her 'aleş-şabâh
Yüz süre gelmemek şeh-i encüm ne ihtimâl
18. Hâdim olalı muğbil işigünde mâh-ı nev
Oldı lağab'mübârek ü adı anuñ hilâl
19. Her kişi görmek ister anuñ şekl-i hûbını
Na' l-i süm-i semendüñi idinmegin mişâl
20. Sen şâha çekdi ablağ-ı gerdün pîş-keş
Devr-i zamâne kim aña tamğa urur hilâl
21. Sancağ mı virdiler meh-i 'îde kapuñda kim
Gökde ser-i 'alem görünür şöyle bî-mişâl
22. Düzdü kemânçe Zühre ki bezmüne yetişüp
Geh rağş urup döne geh ide çenge intikâl
23. Görüp felekde atuñ izi 'aks-i şadrını
Cây-ı meh-i nev oldı anuñçün şaf-ı ni'âl
24. Serhengzâdeler gibi geldükçe hıdmete
Altunladup gelür ser-i çevgân zihî hışâl
25. Tîğüñ kılıcın urduğıçün şöyle âftâb

[11] □ l: d□ l VY.

[12] yürür: bürür Ü.

[16] nice: niçe VT.

[17] şeref: felek Ü.

[20] çekdi: - Ü.

[22] VT'de 19. beyit.

[23] atu□ : itü□ Ü.

[24] □ i□ □ l: □ ay□ l VT.

Viridi bu ¼udreti aña bes ¼ayy-ı lā-yezāl

26. Reşk itmeseydi Őemse-i dergāhuña mūdām
Māh-ı tamāma irmez idi bōyle i¼tilāl
27. ¼ul¼uñ cihānı n¼khet-i ¼¼bıyla t¼tdı ¼¼n
Reşk ile ¼¼n anuñ¼¼n olur nāfe-i ¼azāl
28. Derya-yı ıztırāba Şalup feyz-i himmet¼¼n
Dest-i se¼ā v¼ c¼duñ ider k'anı pāy-māl
29. Gird-i cihānı degzin¼ben dōnd¼gi felek
Gōrmek dilerse miŐl¼¼ni bu fikrd¼r mu¼āl
30. Ma¼b¼b-ı dehre per¼em-i n¼zeñ ki z¼lfd¼r
Zıll-i h¼mā-yı ¼etr¼¼n olupdur y¼zinde ¼āl
31. Gerd-i reh¼¼n cevāhirini r¼Őenān-ı ¼ar¼
Bād-ı Őabādan alup idin¼rler ikti¼āl
32. ‘ Ālemde oldı Őōyle bu vech ile ser-firāz
K¼h-ı ve¼ār-ı ¼ilm¼¼ne Őyk¼nmegin cibāl
33. Y¼z ¼arasını ¼āŐıl ider ‘ acz ile ¼alem
C¼duñ ¼isābı i¼re hezār itse ¼ıl ũ ¼āl
34. T¼guñ yetiŐd¼gi budur aña ki Şu vir¼r
N¼zeñ zem¼n-i s¼ne-i a‘ dādadur nihāl
35. Sen Őāha d¼Őmen olana dirlik ¼arām olur
¼a¼¼ā budur ki sal¼anatuñ si¼r ider ¼elāl
36. Pervāz-ı ‘ ālem ideli Őāh-bāz-ı himmet¼¼n
Mur¼g-ı dil-i ‘ ad¼ bes olupdur Şikeste-bāl
37. ¼¼n evvel ā¼ir oldı murāduñ du‘ ā M¼n¼r
Y¼z der-geh-i ¼udāya t¼tup eyle ibti¼āl
38. Añuldu¼ınca Şavm u Őalāt ird¼gince ‘ ıd
Oldu¼ca va¼t ũ sā‘ at ũ ird¼k¼e māh u sāl
39. ¼adr ũ berāt id¼p giceñi her g¼n¼¼ni ‘ ıd
¼ılsun ziyāde devlet ũ ‘ Őmr¼¼ni Z¼‘l-celāl

MERŞİYYE-İ EVLĀD-I MÜNİR*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Gül-şen-i dehrüñ ki pürdür her güli hār-ı cefā
Hadd-i zātında anuñ qonmuş degül büy-ı vefā
2. Tūrfetü'l-^ç ayn içre çarḥ-ı kec-rev itdügi işi
Yıllar ile söyleyüp kılmaz kişi hergiz edā
3. İki büküldügi ol kec-rev tevāzu^ç dan degül
Çok havādiş yüklenüpdür qaddi andandur dü-tā
4. Bunca çeşm ile cihānuñ ḥalqını gözledügi
Ḥayr şanmaqdan degül gözler ki cānların ala
5. Sāye-bān olmağ için yücelmemişdür böyle çarḥ
Fikri yüksekden yetişmekdür bize seng-i cefā
6. Kimsene ol bī-şebātı mesned itmelü degül
Aşşı mı ider kılan dūd-ı siyāha ittikā
7. Çāder-i kühlī felekden rāḥat ummañ zīnhār
Ḥic bir dem gitmez andan şarşar-ı bād-ı fenā
8. Kerkes-i gerdün-ı merdüm-ḥ^çārı gör kim dem-be-dem
Tū^ç me diyü kendüye şeh-bāzları kıılır gıdā
9. Kejdüm-i müzīdür el-ḥaḥ çarḥ-ı kec-refitār kim
Nīş-i zehr-ālūd ile ḥalka kıılır her dem ezā
10. Ādemī-zādı ki şöyle yir dem-ā-dem muttaşıl
Āḥir ider tizde bu yidi başlu ejdehā
11. Zīnhār aldanma dünyā-yı denīnün alına
Kim qatı kezzāb u ser-keşdür be-ğāyet ḥod-nümā
12. Toldurur nüh kāseyi gerdün zehr ile müdām
Bizüm için kıılmağa şöyle ziyāfetler dilā
13. Zāhiri vü bātını mekr ü ḥaseddür buğz u kīn
İçi taşı toptoludur ḥile vü rīv ü riyā

* K 29: VT 57a, VY 161a/ Başlık: DER-MERİYYE-İ EVLĀD-I MÜNİR YİL-İ MÜNİR V N VT.

[5] böyle: şöyle VT.

[10] şöyle yir: yir şöyle VT.

[11] Kim: Key VY.

[12] k seyi gerd n: k se-i efl ki VY.

14. Tāze güller hāşıl ider cūybār-ı luţf ile
Hāk ile yeksān idüp yine kıllur hıc ü hebā
15. Bir sehī servi hezār i‘ zāz ile besler velī
Bād-ı qahr ile helāk ider virüp biñ biñ belā
16. Şerbet-i şehd-i muşaffā didügidür zehr-i nāb
Ni‘ met ü rāḫat didügidür anuñ renc ü ‘ anā
17. Her nevāle kim şunar zehr-i helāhildür tolu
Devlet anuñ kim anuñla olmaz ey dil āşnā
18. Bilürem ḫod ḫadd-i zātında vefā ḫonmuş degül
Billah ey çarḫ-ı sitem-kār u denī digil baña
19. Qurretü’l-aynum ‘ Alī birle ciger-küşem Feraḫ
N’eylediler n’itdiler bilsem hele bārī saña
20. K’ol iki tāze cūvānuñ ḫanını bir haftada
Şu gibi içüp bini biñ derde kılduñ mübtelā
21. Āḫir olmadan yanup düğünleri şem‘ i tamām
Mātem odı birle yaḫduñ bizi uş başdan başa
22. Ellerinüñ gitmeden oñat daḫı ḫınnāları
Al ḫurup yürekleri ḫanından urunduñ ḫınā
23. Cehdüñ ol kim mātem ile ḫatm idesin ‘ āḫıbet
Her kişi bir ḫayr işe itmezden öñdin ibtidā
24. Yañılıp güldürdüğüni bir kez ey dehr-i denī
Aḫladursın ‘ ömr olduḫca anı aña cezā
25. Şöyle dāḡ urduñ dil-i mecrūḫa kim tā ḫaşre dek
‘ Ālemi ser-tā-ser istersem bulunmaz bir devā
26. Çün söyündürdüñ fenā yiliyle şem‘ -i çeşümümi
ḫalmanı dilde sürür u dīdede nūr-ı zıyā
27. Baḫr-i ‘ Ummāna yetişdi gözlerüm yaşı meger
Telḫ-‘ ayş oldı döginür ḫırmaz ol şubḫ u mesā
28. Āḫ u vāveylāyile efgāna tebdīl eyledüñ
Her ne deñlü kim gönülde var idi fikr-i şafā
29. Baña ‘ ayş ü zindegānī bes ḫarām oldı ḫarām
‘ Ömrümün ḫāşıllarından çün cüdā düşdüm cüdā

[17] kim: ki VY.

[18] □ od: kim VT/□□ tında: □□ tu□ da VT.

[24] kez:dem VT.

30. Yitigüm var cā-be-cā mülk-i cihānı isterem
Pīş-vā idüp figān u göz yaşını reh-nümā
31. El-vedā^ç ey rāḥat ü ^ç ays ü neşāt ü ḥurremī
Çünkü sīne cāy-ı ḥüzn oldu maḳām-ı āh u vā
32. Sīnemi kıldı hedef tīr-i belāsına ḳader
Ol kemān-ebrūlara yetişdi çün tīr-i ḳazā
33. Olmış idi hicrete heştād ü heft ü heşt ü şad
Şeş cihetden göstericek baña yüz yüz biñ belā
34. Cismümi seyl-āb-ı eşke vireli tūfān-ı ğam
Ĝarḳ-ı ḥūn itdi gözüm merdümelerin bu mā-cerā
35. Nā-geh ol iki ciĝer-kūşemden ayru düşeli
Baĝrum ile yüregümi tutdı baş ucdan uca
36. Ḥırmen-i ^ç ömr-i ^ç azīzüm gibi eflāke tamām
Āh-ı dil-sūzumdan od düşdi ser-ā-ser cā-be-cā
37. Şöyle kim kār itdi cāna zehr-i hicrān u firāḳ
Hīc gitmez dilden aşlā nāle-i vā-ḥasretā
38. Ol iki şāḥ-ı gül için geydi sünbül ḳaralar
Ĝoncalar çāk-i ĝirībān itseler n'ola revā
39. Lāle ḳanlu yaşa ĝarḳ oldu perīşān oldu gül
Nergisüñ beñzi şararsa bu firāḳ ile n'ola
40. Derd ile ĝird-āb-ı eşke düşdi nīlūfer tamām
Göklere batdı benefşe ḳāmeti olup dü-tā
41. Ol iki serv-i revānuñ kāmetin lām ideli
Dāl gibi ḳaddümi bükse ^ç aceb mi bu ^ç azā
42. Ba^ç d-ez-ān Rūḳıyye-veş Belḳīs-ı şānī duḫterüm
K'anuñ ādābından iderdi melek gökde ḥayā
43. Bī-meḥābā füc 'e birle anı da kılduñ helāk
Şūretā bedr olmuş iken ḳāmet ile müntehā
44. Eyledüñ küllī cihāzını anuñ tābūt-puş
Vay benüm başuma k'irdi bu muşībetler baña
45. Yok yok ey çarḥ-ı felek sen daḥı ^ç āciz bendesin
Hele bir sözdür direm acıyla bunları saña

[41] □ aceb mi bu: □ aceb midür VT.

46. Yoksa kimüñ ne sözi var kul anuñ fermān anuñ
Her ne gelürse Hudādandur gelen biñ şükr aña
47. Oldur ümmīdüm ki dīdārından ırağ itmeye
Kıldısa anlar cemālinden beni şöyle cüdā
48. Gözlerüm nūrından ayırdıyısa bu gün beni
Yarın anlara bedel şelle cemāl-i Haq ola
49. Kālīb-i fersüdeden gitdügi dem cān-ı 'azīz
Cennetü'l-me'vāda yine cem' ide luḫf-ı Hudā
50. Ravza-i Huld-i berīn olup maḫāmı anlaruñ
Her dem ervāhına irsün pertev-i nūr-ı liḫā
51. Şeh Hüseyin-i Kerbelā birle Hasan rūhıyıla
Mesken olsun anlaruñ rūhına ḫurb-ı Muştafā
52. Zümre-i evlād-ı pāk-i Muştafādan 'add idüp
Yā Rab anlarla bile ḫopar be-ḫaḫḫ-ı enbiyā
53. Ben siyeh-rūña dahı ya' nī Münīr üftādeñe
Raḫmeten li'l-'ālemīni kıl şefī' u ilticā
54. Kara yüzlü bendeñ aña gerçi kim lāyık degül
Kendü lüḫfuñdan tecellā-yı liḫāñ eyle 'aḫā

T 2

TERCİ' -BEND*

Mef' ülü/ Mefā' ilün/ Fe' ülün

1

1. Zülfüñ kılalı beni giriftār
Cādü gözün itdi cānı bīmār
2. Düşdümse ne var belā-yı 'ışḫa
Kimdür ki senüñ-çün olmaya zār
3. Demdür k'irişe vişāle göñlüm
Hicr itdi be-gāyet anı efgār
4. Fūrḫatde ḡamuñdan özge cānā
Yār olmadı ben ḡarībe deyyār

[46] bi□ : - VY.

[51] anlaru□ r□□ ma: anlar erv□□ ina VT.

[52] idüp:olup VT.

* T 2: VT 59a, VY 41b Ü 16b. Başlık: F□ 'T-TERCİ□ VT, VELEH□ Ü.

[3] be-□□ yet anı: anı be-□□ yet Ü.

5. Bilür bilürem cihân buni hep
Didüm yine direm anı tekrâr
6. ‘Uşşāka dü ‘ālem içre hāşıl
Besdür ğam-ı ‘ışk-ı dil-ber ey dil

2

1. ‘Uşşāket egerçi bī-ħisābest
İşān heme bī-to der-‘azābest¹
2. Ma‘müre-i zühd ü şehir-i taqvā
Ez-sihr-i dü nergiset ħarābest²
3. Bā-sākī-i gül-‘izār u gül-ruĥ
Der-ser heves-i şarāb-ı nābest³
4. Rāh-ı to ki şod dırāz u bīm-nāk
Ber-ħız dilā çi cāy-ı ħābest⁴
5. Bī-süz-ı ğamet ne-mī şevem ħic
Bādā ciġer ārzū-yı kebābest⁵
6. ‘Uşşāka dü ‘ālem içre hāşıl
Besdür ğam-ı ‘ışk-ı dil-ber ey dil

3

1. Sākī kerem it getür berü cām
Bu devri getürdi çün serencām
2. Sen Hızr-ı zamān elinden ey dost
Demdür k’irişe müdām-ı gül-fām
3. Bir cür‘a lebüñ meyinden irse
Şāyed bu gönül bulaydı ārām
4. Fevt eyleme fırsat elde-y-iken
Küymeze bize hāşılı bu eyyām
5. Olmuşdı gönül ğamuñla maĥzün
Nā-geĥ bu söz oldı yine ilhām

¹ Her ne kadar âşıkların sayısız ise de onların hepsi azaptadırlar.

² Zühdün mamur (binası) ve takva şehri senin iki gözünün sihriyle harap olmuştur.

^[2] şehir-i: □□ ne-i VY, Ü.

³ Gönülde gül yanaklı sakiyle beraber saf şarabın hevesi vardır.

⁴ Ey gönül! Sevgiliye varan yol uzun ve korkularla dolu olduğu için kalk, uyumanın sırası değil.

⁵ Senin (aşkının) gam ateşi olmadığı bir halde hiç bulunmuyorum, ciğerim o ateşle yanıp kebab olsun

^[5] □ rz□ -yı: ez- r□ y-ı VT, ez-vey Ü.

6. ‘Uşşāka dü ‘ālem içre hāşıl
Besdür ğam-ı ‘ışk-ı dil-ber ey dil

4

1. Ey dil me-ṭaleb zi-mā müdāvā
Pīş ez-to be-geşt yār-ı mā-rā¹
2. Der her çemenī belā-yı cān şod
Reftār-ı ḳadet be-serv-i bālā²
3. Her kes ṭalebed zi-to murādī
Derd-i to be-cān-ı men temennā³
4. Ān kes ki to-rā resīd imrūz
Āḫir resed ū be-vaşl-ı ferdā⁴
5. Īn rāz-ı nihān ki şod nühüfte
Min ba‘d verā konīm peydā⁵
6. ‘Uşşāka dü ‘ālem içre hāşıl
Besdür ğam-ı ‘ışk-ı dil-ber ey dil

5

1. Gerçi dinilür cihāna külḫan
Ḥaddūnle ser-ā-ser oldı gül-şen
2. Vīrānsa ne deñlü ḫāne-i dil
İdindi ḫayālūñ anı mesken
3. Āzādeliğ ile oldı meşhūr
Ḳaddūñe ḳul olmağ ile sūsen
4. Mihrūñle Münīr olursa ṭañ mı
Gün gibi cihān içinde rūşen
5. Olduḳça ğamuñla dil şikeste
Bu beyti ḳılurun aña me‘men
6. ‘Uşşāka dü ‘ālem içre hāşıl
Besdür ğam-ı ‘ışk-ı dil-ber ey dil

Mr 1

MURABBA‘*

¹ Ey gönül bizden derdine deva talep etme, (çünkü o) senden önce bizim sevgilimiz oldu.

² Boyunun salınması servinin başının her bahçede belası oldu.

³ Herkesin senden bir dileği vardır, benim temennim de senin derdindir.

⁴ Bugün sana kavuşan kimse sonunda yarının vuslatına da erer.

⁵ Gizlediğimiz bu sırrı daha sonra ona açıklarız.

Mef^ʿ ülü/Mefā^ʿ ilü/Mefā^ʿ ilü/Fe^ʿ ülün

1. Sākī yine hengām-ı bahār oldı getür mey
Nūş idelüm ol rūḥ-ı revān-baḥşı pey-ā-pey
Tā ki kıla bu ḳavl-i ter-āhengi nağam-ney
Tā din dere dir tān tenā ten tene dir ney
2. Evrāk-ı cemālin yile virdise ne var gül
Ṭutdısa dilin ya n'ola ḥ^ʿānende-i bülbül
Yād-ı ruḥuñ ile dırem içüp ḳadeḥ-i mül
Tā din dere dir tān tenā ten tene dir ney
3. Bezm-i ğamuñ içre bugün ey dil-ber-i şeh-nāz
Endūhı ḥarīf eylemişem ğuşsayı hem-rāz
ʿİşkuñ meyini nūş idüben eylerem āġāz
Tā din dere dir tān tenā ten tene dir ney
4. Ger cām-ı ğam-ı ʿişkuñı nūş ideyidi Cem
Cām ile geçen ʿömri için yirdi çok ğam
Aḥir bu neşāt ile yine dirdi açup fem
Tā din dere dir tān tenā ten tene dir ney
5. Girdükçe felek çarḥa vü kıldukça yir ārām
Olsun şeh-i devrānumuz emrine cihān rām
Kim ḳulları Cem-vaḳt oluban eyde içüp cām
Tā din dere dir tān tenā ten tene dir ney
6. Ḥaḳḳā k'olalı devr-i şehensāh-ı zamāne
ʿAyş ile neşāt iş oluban ehl-i cihāna
Çeng ü def ü nāy ile çalınur bu terāne
Tā din dere dir tān tenā ten tene dir ney
7. Şayd itdi Münīrī diyü söyletdi ḥabībi
Öldürdi diseñ ne ğam u rağm ile raḳībi
Demdür ki diyem ben daḥı bu nağme-ṭabībi
Tā din dere dir tān tenā ten tene dir ney

Th 1

MUḤAMMES-İ Şİ‘ R-İ ḤĀFİZ *

Mef‘ ūlü/Mefā‘ ĩlü/Mefā‘ ĩlü/Fe‘ ūlün

1. Ey bende-i mihr-i ruḥ-ı to mäh-ı tamāmešt
V‘ey gāliye-i zülf-i to-rā nāfe gulāmešt
Ger hem-dem-i mā yār u mey ü sāgar u cāmešt
Der-meclis-i mā ‘ıtr me-y-āmiz ki ḥāmešt
Her-dem zi-ser-i zülf-i to hoş-büy-ı meşāmešt¹
2. Ez-la‘ l-i to ĩn ḥurde be-‘ uşşāk çi rengest
K‘ez nāzükīyeş cümle heme der-ser-i cengest
Īn dem ki zi-nāmūs me-rā gayret ü nengest
Güşem heme ber-ḳavl-i ney ü nağme-i çengest
Çeşmem heme ber-la‘ l-i to vü gerdiş-i cāmešt²
3. Hergiz ne-şevved ber-ḳad-i to nisbet-i ‘ ar‘ ar
Ez-şerm-i lebet geşt nihān çeşme-i kevşer
Goftem be-to ey cān-ı men ĩn nükte mükerrer
Ez-çāşnī-i ḳand me-gū hīç zi-şekker
Z‘ān rū ki merā der-leb-i şīrīn-i to kāmest³
4. Ez-ğamze-i cādū-yı to cān der-heme bīmešt
V‘ez nergis-i maḥmūr-ı to bīmār u saḳīmešt
Peyveste merā ‘ ayş u şafā yār u nedīmešt
Tā genc-i gamet der-dil-i vīrāne muḳīmešt
Hemvāre merā künc-i ḥarābāt maḳāmešt⁴
5. Her dil ki zi-çeşmet hedef-i tīr-i ḥadengest
Çün gonca be-ū hīc tevān goft ki tengest
Der-bezmgehī-i mā ki mey ü nağme-i çengest
Ez-neng çi gūyī ki merā nām zi-nengest
V‘ez nām çi porsī ki merā neng zi-nāmešt⁵

* Th 1: VT 60 b, VY 43a/Başlık: F□ ‘L-MU□ AMMES VT.

¹ Ey dolunayın bir güneşe benzeyen yanağına kul, nafenin de zülfünün ucundan gelen kokuya köle olduğu (güzel)! Eğer bizim hemdemimiz kadeh, şarap ve sevgili olursa bizim meclisimizi güzel kokularla karıştırmana gerek yoktur. (Çünkü) her an senin zülfünün ucundan hoş kokular yayılmaktadır.

² Seni lal dudağından âşıkların rengine ne oldu? Dudağının nazikliğinden herkes birbirine girmiştir. Şimdi benim için namustan dolayı gayret ve yüzüzlük zamanı olduğu için kulağım daima neyin ve çengin nağmelerinde, gözüm de senin lal dudaklarında ve kadehin dönüşündedir

³ Ardiç ağacının aslında senin boyuna nispeti olamaz. Kevser pınarı da dudağından utandığı için gizlenmiştir. Ey ruhum! Ancak senin tatlı dudağından kâm aldığım için şekerin tadından hiç bahsetmemem gerektiği nüktesini tekrar söyledim.

⁴ Ruh, senin efsunkâr bakışlarından daima korku içinde, mahmur gözlerinden de yorgun ve hastadır. Yiyip içmek ve safâ sürmek bana her zaman yar ve nedim olmuştur. Gaminin hazinesi virane gönlümde bulunduğundan bu yana meyhanе köşesi daima benim makamım olmuştur.

⁵ Her gönül, senin gözlerinin bakış oklarına hedef olmuştur. Hiç kimse gözlerine gonca gibi dar diyemez. Bizim meclimiz çeng sesi ve meyle doluyken ayıptan ve ardan niye bahsediyorsun ki. Benim şöhretim ayıp ve ardandır. Şöhretimi niye soruyorsun? Benim ayıbım arım şöhretimdir

6. Tā dil be-ğam-ı ı ışk-ı to şod hem-dem ü hem-rāz
 Ser-mest-i mey-i ı ışk-ı to şod gerd-i ser-āğāz
 Der-devr-i leb-i la ı l-i to ey serv-i ser-efrāz
 Mey-ğāre vü ser-geşte vü rindīm ü nazār-bāz
 V'ān kes ki çü mā nīst der-īn devr kodāmešt⁶
7. Yā Rab be-çonīn şekl meger şüret-i cānī
 Yā nūr-ı fer-i merdümek-i çeşm-i cihānī
 Ĥāhī çü Münīr er to ezīn devr emānī
 Ĥāfīz me-niştīn bī-mey ü ma ı şūğ zamānī
 İmrüz ki rüz-ı tarab u ı d-i şıyāmešt⁷

FARSÇA GAZELLER

1*

Fā ı ilātün/Fā ı ilātün/Fā ı ilātün/Fā ı ilün

1. Sākīyā der devr-i gül zāyi ı me-kon eyyām-rā
 Dem-be-dem ya ı nī bi-y-āşām īn mey-i gül-fām-rā¹
2. Zindegānī bī-mey-i la ı let me-rā bāşed ĥarām
 Cür ı a ı fermā zi-luţf īn rind-i dürd-āşām-rā²
3. Ger ne-ğāhī sākīyā esrār-ı mā şod āşkār
 Puĥtegān-rā deh pey-ā-pey īn şarāb-ı ĥām-rā³
4. Ez-leb-i la ı let reved pīş-i şurāĥī-rā müdām
 Secde-i şükreş dilā bes lāzım āyed cām-rā⁴
5. Pīş-i ruĥsāreş çü bülbül bā-hezār efgān be-nāl
 Ĥoş gānīmet dān Münīr īn fırsat u hengām-rā⁵

⁶ Gönül, senin aşkının gamıyla hemdem ve sırdaş olduğundan beri, aşkının sarhoşu baştanbaşa kire bulanır. Ey mağrur sevgili! Senin yakut renkli dudağının devrinde şarap içmekteyiz, rindiz, güzellere bakıyoruz. Bu devirde hangi adam biz gibi değil ki?

⁷ Ey sevgili! Sen böyle suret bulmuş bir ruhsun ya da cihanın gözbebeğinin nurusun. Ey Hafız! Bu devirde Münir gibi sevgilinin aşkının belasından emin olmak istiyorsan bir an bile şarapsız ve sevgilisiz oturma. Çünkü bu gün eğlence günüdür ve Ramazan bayramıdır.

* 1: VT 61b, VY 46a.

¹ Ey saki! Gül mevsiminde gününü zayı edip boş geçirme. Yani durmadan gül renkli şaraptan iç.

² Senin lal dudaklarının şarabının olmadığı bir hayat bana haram olsun. Tortu içmeyi adet haline getiren bu rinde lutfet, bir yudum şarap sun

³ Ey saki! Sırrımızın ortaya çıkmasını istemiyorsan (bu yolda) pişmişlere arka arkaya ham şarabı ver.

⁴ Ey gönül! Kadeh senin lal dudaklarının önünden geçtiği için ona şükür secdesi yapmak lazım gelir.

⁵ Ey Münir! Sevgilinin yanağının önünde bülbül gibi binlerce efgan ederek inle, bu fırsatı ve zamanı iyi bir ganimet belle.

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün

1. Leb-i la' l-i şeker-ḥāyet ki cān baḥşed Mesīhā-rā
Resed her dem zi-enfāseş hezārān mürde ihyā-rā¹
2. Ḥayāl-i çeşm-i ḥün-rīzet be-şehr-i dil ki mī-āyed
Çonīn verzed ki der-^c ālem hemān Türkün-ı Yağmā-rā²
3. Maḳām-ı bendegī-i ū çī cāy-ı serv-i āzādest
Ki şāḥ-ı sidre mī-bāşed gulām īn ḳadd-i bālā-rā³
4. Be-meydān-ı Amāsiyye bi-yā Ḥāfız to ger ḥāhī
Kenār-ı āb-ı Rūkn-ābād u gül-geşt-i muşallā-rā⁴
5. Zi-gül-rūyān-ı sūnbül-zūlf heme eṭrāf-ı vey pür şod
Nesīm-i şubḥ ez-ān āyed be-her süyeş temāşā-rā⁵
6. Selām ez-gül-şen-i cennet şabā her dem ki mī-āred
Bered ṭavr-ı dil-ārāyī ez-īn Firdevs-i a' lā-rā⁶
7. Ez-ān ber-evc-i īn çarḥ-ı muḳarnes şaf zenend her dem
Teferrüc-gāh u manzar şod çonīn ḥūr-ı ḥūrā-rā⁷
8. Şafā-yı Cennetü'l-me' vā der-īncā şod Münīr āḥir
Ki ez-rūy-ı feraḥ-baḥşeş tecellihā resed mā-rā⁸

* 2: VT 61b, VY 46a.

¹ Senin lal renkli şeker çiğneyen dudakların, her an nefesiyle binlerce ölüyü diriltten Hz. İsa'ya can bahşeder.

² Kan dökücü gözlerinin hayali gönül şehrine geliyor. Bu, dünyadaki Yağma Türklerinin durumu gibidir.

³ Azade servi ona kul olma makamına nasıl erişir? Ancak sidre dalı bu uzun boylu güzelin kölesi olabilir.

⁴ Ey Hafız! Eğer Rūknābād suyunun kenarını ve Musalla mesiresini istersen Amasya meydanına gel.

⁵ Onun (Amasya'nın) her tarafı gül yüzlü, saçları sūnbül kokan güzellerle dolduğu için tan yeli etrafını temaşaya gelir.

⁶ Tan yeli, her an buradan (Amasya) Firdevs-i ālāya gönül süsleyen bir tavır götürdüğü için cennet bahçesinden selam getirir.

⁷ Burası huriler için güzel bir manzara ve gezinti yeri olduğundan dolayı onlar bu kat kat feleğin zirvesinde saf bağlarlar.

⁸ Ey Münir! Onun sevinç bahşeden yüzünden bize tecelliler ulaştığı için Me'vā cennetlerin safası burada olur.

Mef' ülü/Fā' ilätü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Dil bā-ḥayāl-i ' ışk-ı to tā-şod zi-men cüdā
Men nīz geştem ez-ḥodī vü ez-vaṭan cüdā¹
2. Ez-morden-i raḳīb-i to ey dost ğam me-ḥor
Ān bih ki şod zi-ḥūr-ı cinān Ehrimen cüdā²
3. Fāriğ ne-mī-şevēd dilem ez-derd-i ' ışk-ı to
Tā der-cihān ki cān ne-buved ez-beden cüdā³
4. Ber-' aşıḳān-ı ḥaste-dil-i zār u derd-mend
Yā Rab me-bād ez-to demī zīsten cüdā⁴
5. Bī-gül-sitān-ı ḥüsn-i to ber-ḥālet-i Münir
Gül nāle-ger cüdā şod u murğ-ı çemen cüdā⁵

Fe' ilätün/Mefā' ilün/Fe' ilün

1. Ger be-bālā-ḳad-i to geş belā
Ġamze 'et şod be-siḥr āfet-i mā¹
2. Nā-bedīd inçonin ki şod dehenet
Meger ez-ğayb mī-şevēd peydā²
3. Mī-nümāyed ki tavf-ı küyet-rā
Ḥāk-i men mī-resed be-bād-ı şabā³
4. Şādem ey dil be-vaşl-ı yār imrüz
Hic ne-āyed be-men ğam-ı ferdā⁴
5. Der-ḥayāl-i ruḥet çü mihr Münir
Hem-çü zerre girift rāh-ı hevā⁵

* 3: VT 62a, VY 46b.

¹ Gönül senin aşkından dolayı benden ayrıldığından bu yana ben de kendimden geçtim ve vatanımdan ayrıldım.

² Ey sevgili! Rakibinin (seni gözetleyip koruyan kişinin) ölümünden dolayı gam yeme. Bu Ehrimen'in hurilerden ayrılması gibi iyi bir şeydir.

^[2] VT'de dördüncü beyit.

³ Dünyada can bedenden ayrılmadıkça gönlüm, senin aşkının derdinden kurtulmayacak.

⁴ Ey sevgili! Senin dertli, inleyen ve gönlü hasta âşıklarına bir an bile senden ayrı yaşamak nasip olmasın.

⁵ Senin güzelliğinin gül bahçesinin olmadığı bir halde Münir'in durumu, gülden ayrı kalan bülbülün durumu gibidir.

* 4: VT 62a, VY 46b.

¹ Eğer senin yüce boyun bize bela olduysa sihirli yan bakışların, bizim afetimiz olur.

² Ağzın o kadar görünmez olmuştur ki belki gayb âleminde ortaya çıkar.

³ Tan yelinin mezarımın toprağını senin mahallenini tavaf etmek için oraya ulaştıracağı görülüyor.

⁴ Ey gönül! Bugün sevgiliye kavuşmakla bahtıyarım (ve bundan dolayı) yarının gamını çekmem.

⁵ Senin güneş (gibi parlak) yanağının hayaliyle Münir zerre gibi aşk yolunu tuttu.

5*

Mefā' ilün/Fe' ilātün/Mefā' ilün/Fe' ilün

1. Egerçi mī-küşed ān yār-ı bī-günāh merā
Çi ğam ki mī-koned ihyā be-yek nigāh merā¹
2. Cefā vü ' işve vü nāz ü sitem-gerī āmūht
Eger hemīşe çonīn bāşed ey dil āh merā²
3. Çonīn ki dāmenem ez-eşk şod mey-ālūde
Meger ki mī-şevved īn āb-ı ' özr-ḥ'āh merā³
4. Zi-luḫf-ı ' ām-ı to luḫfi be-kon be-ḥ'ān bārī
Be-kaşd-ı silk-i segān-ı to gāh gāh merā⁴
5. Cüz āstān-ı to ne'bved maḫām u cāy Münīr
Hezār şükr ki ey cān şod ü penāh merā⁵

6*

Mefā' ilün/Fe' ilātün/Mefā' ilün/Fe' ilün

1. Derīn cihān ki cüz-ü nīst mültemes mā-rā
' Aceb çirā ne-koned yād yek nefes mā-rā¹
2. Esīr-i zülfi siyāh-ı to būd tūḫi-i dil
Berā-yı ān buved īn āhenīn ḫafes mā-rā²
3. Mişāl-i ḫāl-i leb-i la' l-i to besest āḫir
Zi-ḫüsn-i ḫ'ān-ı Ḥālīl-i to yek ' ades mā-rā³
4. Zi-behr-i mūy-ı miyānet çonān za' īf şodem
Ki nīst ḫākat-ı ḫarb-ı per-i mekes mā-rā⁴
5. Hevā-yı zülfi siyāhet ki der-serem üftād
Güzeşt ' ömr ü ne-şod āḫir īn heves mā-rā⁵

* 5: VT 62b.

¹ O günahsız sevgilim beni öldürecek olursa bundan dolayı gam yemem; çünkü o bir bakışıyla beni diriltir.

² Ey gönül! Sevgili cefa, işve naz ve zulüm öğrenmiştir, eğer daima böyle davranırsa bana ahlarsun.

³ Gözyaşlarım benim özür dilemem olduğundan dolayı eteğim o kadar (kanlı) gözyaşlarından şarap (rengine) bulandı ki...

⁴ Herkese yaptığın lütuflardan bir lütuf da zaman zaman köpeğin kasdıyla beni çağırarak bana yap.

⁵ Münir senin eşiğinden başka makam ve mansıp yoktur. Ey can! Binlerce kez şükürler olsun ki orası bizim sığınağımız oldu.

* 6: VT 62b.

¹ Bu cihanda o güzelden başka iltimas edilecek birisi yoktur. (Buna rağmen) acaba o, neden bir nefesliğine bile olsa bizi hatırlamamaktadır?

² Gönül papağanı senin siyah zülfinün esiri oldu. Bundan dolayı bu demir kafes bize münhasır oldu.

³ Senin lal renkli dudağındaki beninin misali bizim için Hz. İbrahim peygamberin sofrasındaki mercimeğin misali olarak yeterlidir.

⁴ Senin kıl kadar ince belin için o kadar zayıfladım ki sineğin kanat çırpışı kadar takatim kalmadı.

⁵ Senin siyah zülüflerinin aşkı gönlüme düştü düşeli ömrüm geçti ama bir türlü hevesime nail olamadım.

6. Münir ez-âteş-i ‘aşk-ı to bûd hâkister
Demî ez-ân ki resîde’st yek kabes mârâ⁶

7*

Mefâ‘ ilün/Mefâ‘ ilün/Fe‘ ülün

1. Seg-i küyet ki mî-gerded ‘alâlâ
Merâ âyed bih ez-zevk-ı telâlâ¹
2. Güher ber-la‘ l-i dür-püş-ı to bende
Şeved lülû be-dendân-ı to lâlâ²
3. Berâ-yı kıdd-i to eşkem revânest
Belî bârân hemî âyed zi-bâlâ³
4. Be-la‘ l-i eşk-i mâ z’ân nîst rağbet
Kesâd üftâd zi-bisyârî-i kâlâ⁴
5. Münir ân âftâb-ı meh-liqâ-râ
Dehânet hest goftem goft lâ lâ⁵

8*

Fâ‘ ilâtün/Fâ‘ ilâtün/Fâ‘ ilâtün/Fâ‘ ilün

1. Şubh-dem ber-güş-ı cân ez-hâtif âmed in şadâ
K’ey ümîd-i cân u dil ehlen vü sehlen merhabâ¹
2. Yek kadem ber-rüy-ı gerd-âlûd-ı çeşm-i mâ be-neh
Hâksârân-ı reh-i ‘ışk-ı to-râ luftî nümâ²
3. ‘İd-i vuşlat ger zi-behr-i rûze-dârân-ı gamest
Ez-hilâl-i ebrû-yı to küşe ‘î be’nmâ be-mâ³
4. Ber-fiken burka‘ zi-mihr-i rüy-ı ‘âlem-tâb-ı hod
Dil zi-müştakân be-cân âmed zi-hicrân-ı şomâ⁴

⁶ O sevgiliden bir anlığına ateş parçası ulaştığından beri Münir, aşkıyla yanıp kül olmuştur

* 7: VT 63a.

¹ Mahallenin köpeğinin ürmesi bana telala nağmelerinden daha hoş gelir.

² Cevher, incilerle bezenmiş laline (dudağına) köledir, inci ise dişlerinin kuludur.

³ Yağmurun yukarıdan indiği gibi benim de gözyaşlarım senin boyun için öyle inmektedir.

⁴ Bir mal çok olduğunda onun değeri düştüğü gibi benim de lale dönüşmüş kanlı gözyaşlarıma rağbet yoktur.

⁵ Ey Münir! Yüzü ay gibi olan güneşe “ağzın var mı?” diye sordum o da: “hayır, hayır” dedi.

* 8: VT 63 a, VY 47a.

¹ Sabah vakti can kulağına gayipten “ey gönlün ve ruhun ümidi ehlen ve sehlen, merhaba” nidası geldi.

² Bir kez olsun toprak bulaşmış gözümüzün üstüne ayak bas da, aşkın uğruna toprağa bulanmışlara lütuf göster.

³ Eğer sana kavuşma bayramı, gamının orucunu tutanlar için ise bize hilal kaşlarından bir köşe göster.

⁴ Âlemi aydınlatan güneş yüzünden peçeyi kaldırdı. Gönül sizin ayrılığımızdan ve size iştiağınızdan canı çıkacak hale geldi.

5. Bā-vücūd-ı mihreş ey dil zerre ʾı ḥod nīstem
Āftāb-ı ʿālemest ü men kocā vü ü kocā⁵
6. Şükr-i Ḥaḫ-rā her dem ez-ser zʾān ne-mī-gīred Münīr
Rū be-mā beʾnmūd ʿ aksī şüret-i yārem besā⁶

9*

Mefʿ ülü/Fāʿ ilātü/Mefāʿ ilü/Fāʿ ilün

1. Yā men devāmü vaşlike fiʾl-ḳalbi mürtecā
Ez-dest-i fūrḳat-i to kocā mī-revem kocā¹
2. Zülf-i siyāhuña ṭayanup bu delü gönül
Bād-ı hevāyı kendʾözine ḳıldı ilticā
3. Mānend-i āftāb-ı ruḥ u zülf-i to buved
Der-zulmet-i şebī ki buved kevkeb-i dücā³
4. Ger porsişī zi-nāvek-i dil-düz-ı ü buved
Yā maʿ şeraʾl-eḫıbbeti min zāke men necā⁴
5. Gūyā gözüm yaşıyla felek baḫr olup Münīr
Encüm ser-ā-ser aña ḫabāb oldı cā-be-cā

10*

Fāʿ ilātün/Fāʿ ilātün/Fāʿ ilātün/Fāʿ ilün

1. Sākī-i mā ger to ḥāhī būd der-bezm-i şarāb
Ey besā bünyād-ı tevbe bāz mī-gerded ḫarāb¹
2. Her dem ez-zaḫm-ı ḫadeng-i ḡamze-i dil-düz-ı to
Hemçü murḡ-ı nīm-bismil mī-ṭapem der ıztırāb²
3. Terk-i mey key bāşed ey dil ḫāşşa der-devrān-ı gül
ʿ Āşıkī vü bī-dilī mī-bāşed ü ʿ ahd-i şebāb³

⁵ Ey gönül! Sevgilinin güneş gibi varlığı karşısında varlığı olmayan bir zerre bile değilim. O âlemi ısıtan bir güneştir. O nerede biz nerede?

^[5] n□ stem: n□ st□ m VY.

⁶ Münîr, Allah'a şükretmeye her an devam eder. Çünkü sevgili yüzünü bize gösterse de göstermese de onun suretinin yansıması bize kâfi gelir.

* 9: VT 98b.

¹ Ey vuslatının devamlı olması gönlümüzün dileği olan! Senin ayrılığından nereye gidelim (söyle) nereye?

³ Senin bir güneşe benzeyen yanağının ve zülfünün durumu gecenin karanlığında karanlıkları yaran yıldız gibidir.

⁴ Onun gönül yaralayan yan bakış oklarından sual olursa, "Ey dostlarım! Ondan kim kurtulmuştur?" (derim).

* 10: VT 63b, VY 47b.

¹ Ey bizim sakimiz! Şarap meclisinde bulunmak istiyorsan tevbe binasının harap etmen yeterlidir.

² Her an senin gönül yaralayan yan bakış ve işmar mızrağının yarasından yarım boğazlanmış kuş gibi ıstırap içinde pır pır ederim.

³ Ey gönül! Bilhassa gençlik çağının, gönülden geçmenin ve âşıklığın olduğu gül mevsiminde şarap nasıl terk edilir?

4. Bā-ruḥ-ı zerd inçonın der-fürkat-i ān gül-ı ızār
Der-miyān-ı eşk māndem hemçü nılüfer der-āb⁴
5. Ger ne-mī sūzed dilem-rā āteş-i şevkeş Münir
Bes ne-mī-dānem çirā āyed zi-dil bŷy-ı kebāb⁵

11*

Fā ilātün/Fā ilātün/Fā ilātün/Fā ilün

1. Āteş-i şevk-ı cemālet-rā ki sīne meskenest
ı Aks-i tāb-ı vādī-i Eymen derīncā rŷšenest¹
2. Rāz-ı pinhānem ki şod rŷşen zi-berk-ı āh-ı men
Hestī-i āteş belī peydā zi-dŷd-ı revzenest²
3. Yār-ı gendŷm-gŷn-ı men her cā ki zed hırmen zi-gŷl
Deste-i reyḥān u sŷnbŷl hŷşe-çīn-i hırmenest³
4. To be-kār-ı hŷşten bāş ey ecel mā-rā besest
Çeşm-i hŷn-rīzeş ki her dem der-pey-i cān-ı menest⁴
5. Hŷsrevā ger kŷh-kenden bŷd ber-Ferhād kār
Kārem ez-behr-i leb-i şīrīn-i to cān kendenest⁵

⁴ O gül yanaklı sevgilinin ardından bu sararmış yanağımla suda biten nilüfer gibi gözyaşının içinde kaldım.

⁵ Ey Münir! Sevgilinin aşk ateşi gönlümü yakmıyorsa o zaman gönlümden neden kebab kokusu geldiğini bilemiyorum.

* 11: VT 63b, VY 47b

¹ Yüz güzelliğinin şavkının verdiği ateşe sine meskendir. Eymen vadisindeki parlaklığın aksi burada ortaya çıkmaktadır.

² Nasıl (insanların) var olduklarına dair ateş bacadan (çıkan) dumandan anlaşılıyorsa benim de gizli sırrım ahımın şimşeginden aşikâr oldu.

³ Benim buğday renkli sevgilim her nerede gülden harman yığarsa fesleğen ve sŷnbŷl desteleri başak toplayıcı olur.

⁴ Ey ecel! Sen kendi işine bak. Sevgilinin kan dökücü gözlerinin her an canımızın peşinde olması bizim için kâfidir.

⁵ Ey padişah! Ferhad'ın işi gücü dağ kazmak olduysa bizim işimiz de senin şirin dudağın için can vermektir.

Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilün

1. Rüşenest ān ki ruḡet nūr-ı dil ü dīde-i māst
Laḡab-ı mihr-i cemāl-i to ez-ān bedr-i dūcāst¹
2. Dil sūy-ı ḡadd-i bülend-i to ez-īn rūy reved
Hīc güm-reh ne-şevved kes be-cihān ez-reh-i rāst²
3. Rūy-ı ' aşīḡet ez-ān cānib-i kūy-ı to buved
Ḥam-ı ebrūy-ı to ' uşşāḡ-ı to-rā ḡible-nümāst³
4. Dīde der-her nazareş rūy-ı to-rā mī-bīned
Pertev-i mihr-i cemāl-i to meger nūr-ı Ḥudāst⁴
5. Būse mī-ḡāst Münīr ez-to cevābeş ne-resīd
Dil be-mā goft sūkūtī ki buved ' ayn-ı rızāst⁵

Mef' ūlü/Fā' ilātü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Ey dīden-i cemāl-i to-rā ḡüsn-i ḡālī' est
Baḡt-ı siyeh be-dīdeneş ey dost māni' est¹
2. Ḥāl-i siyeh ki ber-ḡaḡ-ı jengāriyet fütād
Mefhūm-ı noḡḡa-i ḡalem-i şun' -ı Şāni' est²
3. Her ḡaḡ-ı dil-küşā ki şod ū ber-beyāz-ı levḡ
Mecmū' a-i cemāl-i to fi'l-cümle cāmi' est³
4. Āyā buved ki būse resed z'ān leb-şeker
Düşnām-ı telḡ-rā zi-to ān-kes ki ḡāni' est⁴

* 12: VT 64a, VY 50a.

¹Senin yanağının gözümüzün ve canımızın nuru olduğu aşıkârdır. Bundan dolayı parlak cemalinin lakabı karanlıkları aydınlatan dolunay oldu.

²Dünyada hiç kimse doğru yolda kaybolmayacağı için gönül, senin uzun boyunun tarafına gidiyor.

³Senin kaşının kıvrımları âşıklara kibleyi gösteren bir pusula olduğunda âşıklarının yüzü daima senin bulunduğu tarafa dönüktür.

⁴Güneş gibi parlak cemalinin ışığı Allah'ın nuru olduğu için göz, her bakışta senin yüzünü görüyor.

⁵Münir senden öpücük istedi ama cevabı gelmedi. Gönül, sükût etmek rıza göstermek gibidir diyor.

* 13: VT 64b, VY 48a.

¹Ey cemalini görmek talihin en güzeli olan dost! Kara baht sevgiliyi görmeye mani olmaktadır.

²Ayva tüylerinin üstüne düşen siyah benin Yaratıcının yaratma kaleminin noktasının mefhumudur.

³Yüz beyazının üstünde olan ve gönül açan her ayva tüyü senin yüz güzelliğinin mecmuasıdır, özetle güzelliğini toplayandır.

⁴Acaba sevgilinin acı sözlerine kanaat getirene şeker dudaklardan bir buse ulaşır mı?

5. Cüz der-hevā-yı silsile-i zülf-i pür-ḥamet
‘Ömrī ki bu’gžered be-cihān ‘ömr-i zāyi’ est⁵
6. Pür-nūr u fer şevved çü dil ü dīde-i Münīr
Her cā ki pertev-i meh-i rūy-ı to lāmi’ est⁶

14*

Fe’ ilātün/Fe’ ilātün/Fe’ ilātün/Fe’ ilün

1. Merdüm-i çeşm merā şoḥbet-i nūş-ā-nūşest
Mī-nümāyed ki nigün geşte sebū ber-dūşest¹
2. Ez-mey-i la’ l-i to z’ān cür’ a ki ber-ḥāk resīd
Bāde der-kūşe-i ḥum-ḥāne be-ḥum der-cūşest²
3. Şerbet-i tīg-i to bihter buved ez-āb-ı ḥayāt
Ber-dil-i ḥaste ki nīş-i to bih ez her nūşest³
4. Gerçi ğāyib şode-est īn dil-i küşte-i men
Mī-nümāyed ki der-ān piste yekī ḥāmūşest⁴
5. Hīc ber-dāmen-i vaşleş ne-resed dest-i Münīr
Ber-dilem şāhid-i maḥşūd ki der-āğūşest⁵

15*

Fe’ ilātün/Fe’ ilātün/Fe’ ilātün/Fe’ ilün

1. Dāmen-i çeşm-i men ez-ḥūn-ı ciger pür-güherest
Her çi dārem men-i dil-ḥaste heme der-nażarest¹
2. Lezzet-i bāde-i vaşl-ı to ki şod āb-ı ḥayāt
Mest-i ‘ışķ-ı to çi dāned ki zi-ḥod bī-ḥaberest²
3. Bī-to dil der-ṭaraf-ı seyr-i gülistān ne-keşed

⁵Sevgilinin kıvrım kıvrım zülüflerinin silsilesi aşkı olmadan geçen ömür zayı olmuş ömürdür.

⁶Her yer, yüzünün ay ışığından aydınlandığı için Münir’in gönlü nur, gözü fer ile dolmuştur.

* 14: VT 64b, VY 48b.

¹Gözbebeğim, karşılıklı mey içilen sohbet meclisinde bana arkadaş olmuş, sırtında testi taşımaktan beli bükülmüş biri gibi görünüyor.

²Senin lal dudaklarının şarabından toprağa ulaşan yudum, meyhane köşesinde küpten taşan bade gibidir.

³Senin kılıç gibi bakışının şerbeti ebedi ölümsüzlük veren hayat suyundan daha iyidir. Hasta gönle senin neşterin (iğneli sözlerin) her türlü panzehirden daha yararlıdır.

⁴Her ne kadar bu ölü gönlüm kaybolursa da sevgilinin ağzında birinin sessiz durduğu görülüyor.

⁵Münir’in eli hiç sevgilinin kavuşma eteğinden tutmadı. Gönülde maksudumuz olan güzeli kucaklama arzusu vardır.

* 15: VT 65a, VY 48a.

¹Gözümün eteği ciğerimin kanından cevherle dolmuştur. Ben gönlü hastanın her neyi varsa gözler önündedir.

²Sana kavuşma badesinin lezzeti ab-ı hayat gibidir. Aşkınla mest olan kendinden bile habersiz olduğu için onu ne bilir.

Būy-ı gül bī-gül-i rūy-ı to merā derd-i serest³

4. Lāle ne ānk be-rūyed heme der ʔarf-ı çemen
Behr-i ruḥsār-ı gület rīḥte ḥūn-ı cigerest⁴
5. Dīden-i ʔal^c at-ı mihr-i ruḥet ey bedr-i Münīr
Eşer-i nāle-i şeb-gīr ü zi-āh-ı seherest⁵

16*

Mefā^c ilün/Fe^c ilātün/Mefā^c ilün/Fe^c ilün

1. Eger be-bende-i dīrīneet nigāhī nīst
Zi-baḥt-ı tīre şod ān hem to-rā günāhī nīst¹
2. Ğulām-ı bende-i muḥbil besī fütād ammā
Mişāl-i hindū-yı ḥāl-i ruḥet siyāhī nīst²
3. Ḥuzūr-ı kūşe-i mey-ḥāne-rā be-pors ez-men
Cüz īn be-müflis-i ^cışḫ-ı to tekye-gāhī nīst³
4. Ber-āstān-ı to z'ān şod teveccüh-i ^cālem
Ki cüz ḥarīm-i deret hīc kıble-gāhī nīst⁴
5. Ḥarīm-i vaşl-ı to-rā key resed Münīr āḥir
Gedāy-rā çü ber-i şāh rūy u rāhī nīst⁵
6. Devām-ı devlet-i şeh Bāyezīd dāyım bād
Ki cüz vücūd-ı şerīfeş merā penāhī nīst⁶

³ Gönül, sensiz gülistan seyrine meyletmez. Bana senin gül yüzün olmazsa gülün kokusu baş ağrısından başka bir şey değildir.

⁴ Çimenliğin her tarafında biten lale değil, senin gül yanağın için dökülen ciğer kanıdır.

⁵ Ey parlaklıkta bir güneş gibi olan sevgili! Senin güneş gibi parlak yanağının aydınlığını görmek gece boyu yapılan inlemelere ve seher vaktinde edilen ahlara sebep olur.

* 16: VT 65a, VY 49a.

¹ Eğer kadim kölene bir kere bile bakmazsan bu benim kara bahtımdandır; senin bunda hiç günahın yok.

² Hoşa giden makbul köleler çoktur ama senin yanağındaki benin siyahlığı hiç kimsede yoktur.

³ Aşkınla sefil olan için kendisinden başka dayanacak yer bulunmayan meyhane köşesinin huzurunu benden sor.

⁴ Senin kapının harfından başka bir kıblegah bulunmadığı için âlemin yönelişi eşiğine doğrudur.

[⁴] h□ c: - VT.

⁵ Münir, senin kavuşma haremine ne zaman ulaşır? Hiçbir kölenin şâhın huzuruna çıkması düşünülebilir mi?

⁶ Benim için mübarek varlığından başka sığınak olmayan Sultan Bayezid'in devleti daim olsun.

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Dil ki der zülf-i siyāheş güm-rehest
Key tevān reh burden ān-cā güm-rehest¹
2. Der-zenehdāneş dilem dānī ki çīst
Hemçü Yūsuf ū fütāde der-çehest²
3. Ruḡ ki ber-dīvār-ı yārem mī-nehem
To hemān gūyī ki der-vey yek kehest³
4. Key be-pā-būs-ı sehī servī resem
Dest mānend-i çenārem kūtehest⁴
5. Dil-berī dārem ki tāb-ı mihr ez-üst
Rūy-ı ḡūbeş-rā ne-dīdem yek mehest⁵
6. Baḡşedeş her rüz Ḥaḡ z'ın gūne esb
Çün Münīr ān-kes ki meddāḡ-ı şehest⁶

Mef' ūlü/Fā' ilātü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Eşkem be-bīn be-çihre ki reng-i diğer girift
Ya' nī be-ḡūn-ı nāb çonīn rüy-ı zer girift¹
2. Vaḡt-i seḡer fütād merā seyr-i gül-sitān
Bī-gül-şen-i cemāl-i tovem derd-i ser girift²
3. Bād-ı seḡergehī ser-i zülfet ki mī-rübūd
Ez-rüy-ı ḡāk-i şad dil-i ūftāde ber-girift³
4. Ez-her sūy-ı vücūd-ı men-i ḡaste ey niğār
Āteş zi-süz-ı in dil-i bī-içāre der-girift⁴

* 17: VT 65b, VY 49a.

¹ Gönül sevgilinin siyah zülfünde yolunu kaybetmiştir. Orada yolunu kaybetmiş birisi nasıl yol alabilir?

² Ey gönlüm! Onun çenesinde ne olduğunu bilirsin. Yusuf gibi gönlüm de kuyuya (çene çukuruna) düşmüştür.

³ Yanağımı senin duvarına koyuyorum; sense orada bir saman çöpü var diyorsun.

⁴ Ne zaman servi gibi salınan güzelin ayağını öpmeye nail olurum? Oysa çınar gibi elim kısacıktır.

⁵ Güneşin ışığını kendisinden aldığı bir sevgilim var. Onun yüzü gibi güzel bir ayı hiç görmedim.

⁶ Hak, Münir gibi padişahı metheden kimseye her gün çeşit çeşit at bahşediyor.

* 18: VT 65b.

¹ Yüzümde rengi değişen gözyaşıma bak; yani saf kanın altını (sararmış yüzü) tutmasına bak.

² Seher vaktinde gül bahçesini seyretmek arzusu uyandı; (çünkü) senin bir gül bahçesine benzeyen cemalin olmadığı bir halde başımı ağırı tuttu.

³ Yüzlerce düşkünün (âşığın) toprağından esip gelen tan yeli, senin zülfünün ucunu hareket ettirdi.

⁴ Ey resim gibi güzel sevgili! Bu çaresiz gönlümün ateşiyle vücudumun her tarafı tuttu.

5. Ez-ḥāk-i dergeheş ki be-çeşm-i Münir hest
Z'ân yâdgâr şod ki nesim-i seher girift⁵

19*

Mef' ülü/Fā' ilätü/Mefā' ilü/Fā' ilün

Yā ma' şera'l-eḥibbeti eş-şabbü lā yemūt
Fī şūrati'l-fenā'i izā kāne lā yefüt¹

Yāḳūt-ı cān-fezāsı ḥayāli dirisiyem
Be'nger ḳanā' atem ki merā būd ' ayn-ı ḳūt²

Ber-sem' -i reh-revān-ı to her laḫza mī-ressed
Yā sālīke'l-mesālīki ṭübā limen yemūt³

İn dil ki şod zi-būde-i zülf-i siyāh-ı to
Mānend-i Yūnusest ki şod der-dehān-ı ḫūt⁴

Gösterdügi gibi yüzi ayını ey Münir
Ḥüsn-i ḥasen midür bu didüm didi k'es-süküt

20*

Mef' ülü/Fā' ilätü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Ḥün-ı ciger ki bī-to mey-i hoş-güvār-ı māst
Der-fürḳat-i to hem-dem-i mā āh u zār-ı māst¹
2. Ez-ḥāl-i küşteḡān-ı to taḳrīr mī-koned
Ān ki be-ḫün nüvişteī seng-i mezār-ı māst²
3. Ger rind-i bāde-nüş u levendīm ü bī-nevā
Bī-ḥānmān şoden be-cihān i' tibār-ı māst³
4. Hergiz be-fikr-i ḡayr ne-şod ' aşīḳān-ı vey
Cüz fikr-i ' ışḳ-ı ān şanem ey dil çi kār-ı māst⁴

⁵ Seher yeli, Münir'in gözünü dolduran onun dergâhının toprağını yadigâr olarak tutmaktadır.

* 19: VT 66a.

¹ Ey âşıklar topluluğu! Gerçek âşıklar ölmez.

² Benim için gıda gibi olan kanaatime bir bak...

³ Senin yolunda yürüyenlerin kulağına her an "Ey bu yollarda yürüyen! Bu yolda ölene ne mutlu" sadası ulaşır.

⁴ Bu gönlün senin siyah zülflerin karşısındaki durumu, balığın ağzındaki Hz. Yunus'un durumu gibidir.

* 20: VT 66a, VY 49b.

¹ Sensiz (zamanlarda) ciğer kanı bize içimi hoş şarap gibidir. Senden ayrılık zamanlarında hemdemimiz ah ve iniltilerimizdir.

² Bizim mezar taşımızı kan ile yazman senin aşkından ölenlerin halini takrir ediyor.

³ Eğer şarap içen, tembel ve çaresiz bir rint isek (bizi kınama) dünyada ehlimizin ve ayalimizin olmaması bizim itibarımızdır.

[³] levend□ m ü: levend□ m - VY.

⁴ Onun âşıkları asla başkasının fikrinde olamaz. Ey gönül! Bizim o put gibi sevgilinin aşkından başka ne işimiz olabilir ki...

5. Ārām-ı vey ne-mī şevēd ez-derhemī demī
Güyā ki kākül-i to dil-i bī-ķarār-ı māst⁵
6. Şem^ç-i cemāl-i pertev-i mäh-ı Münīr-i men
Çeşm ü çerāğ-ı dīde-i gevher-nişār-ı māst⁶

21*

Mef^ç ülü/Fā^ç ilātü/Mefā^ç ilü/Fā^ç ilün

1. Ān ki ğulām-ı kemter-i pīr-i muğān-ı māst
Sultān-ı her dü^ç ālem ü şāh-ı cihān-ı māst¹
2. Gerçi faķīr ü ħ^çār u gedāyīm ü bī-nevā
Her şeb ħayāl-i dil-ber-i mā mīhmān-ı māst²
3. Endīşe-i cihān-ı müzaħraf kocā konīm
Cān hem be-rāh-ı^ç ışķ-ı to bār-ı girān-ı māst³
4. Dil der-ħayāl-i ān dehen ü zülf ü^ç ārızest
Fıkr ü ħayāl-i çeşm-i to der-ķaşd-ı cān-ı māst⁴
5. Şod ğuşvār-ı ĩn şadef-i pür-ziyā Münīr
Her gevherī ki ez-süħan-ı dür-feşān-ı māst⁵

22*

Fā^ç ilātün/Fā^ç ilātün/Fā^ç ilātün/Fā^ç ilün

1. Dil ki şod mest-i ħarāb-ı sākī-i bezm-i elest
Şīşe-i nāmūs-ı mā-rā^ç āķıbet z'ān mī-şikest¹
2. Gül-şen-i rıdvān berā-yı^ç āşıkān ser-sebz şod
Çün konīm ey dil çü seg der-küşe-i külħan nişest²
3. Lāübālī^ç āşıkīm ü bī-ķarār ammā velī
Her zamān bā-^ç ışķ-ı to^ç ahd-i diğēr ħ^çāhīm best³

⁵Senin kākülün karışıklıktan dolayı bir an bile karar etmez. Sanki o, bu bakımdan bizim kararsız gönlümüz gibidir.

⁶Ay gibi parlak (sevgilimin) yüz güzelliğinin mumu, bizim cevher saçan gözümüzün ışığıdır.

* 21: VT 66b, VY 49b.

¹Sakinin kemter bir hizmetkârı olan kimse bizim için her iki âlemin sultanı ve cihanın şahıdır.

²Her ne kadar aciz, geda, hor ve fakir de olsak sevgilinin hayali her gece bizim konuğumuz olur.

³Ruh senin aşkının yolunda ağır bir yük iken nasıl olur da süslü dünyanın endişesini edebiliriz.

⁴Gönül ağzının, zülfünün ve yanağının hayalindedir; senin gözünün işi gücü bizim canımıza kasetmektedir.

⁵Bizim inciler saçan sözlerimizden meydana gelen her cevher, bu parlak sadefe (sevgilinin kulağına) küpe oldu.

* 22: VT 66b, VY 50b.

¹Gönül, elest bezmi sakisinin (şarabından) harap ve sarhoş olduğu için en sonunda namus kadehimizi kırıp parçalamıştır.

²Ey gönül! Rıdvan bahçesi, âşıklar için yemyeşil oldu, bunun için biz de köpek gibi külhan köşesinde oturmuşuz.

³Laubali ve bir kararda durmayan âşıklarız fakat her zaman senin aşkınla yeni ahitler etmek istiyoruz.

4. Yūsuf-ı Mıṣrî-i ḥod-râ yâbem âḥir ey ‘azîz
To me-gû güm-kerde-i kes ‘âkıbet n’âyed be-dest⁴
5. Naḥl bend ân ḳadr der gülşen-i ‘âlem Münîr
Hemçü mişl-i ḳâmet-i şimşâd-ı ü naḥlî ne-best⁵

23*

Fe‘ ilâtün/Fe‘ ilâtün/Fe‘ ilâtün/Fe‘ ilün

1. Di be-âvâz-ı bülend in dil-i bî-çâre be-goft
Cân-ı men bād fedâyeş ki merâ bord u nühoft¹
2. Be’nger üstâdî-i in nâvek-i müjgân ki merâst
Der-şeb-i târ zi-behr-i leb-i la‘ let dür soft²
3. Şermsârîm ü ḥacil ez-seg-i küy-ı to ki vey
Yek şeb ez-nâle vü zârî-i men-i ḥaste ne-ḥoft³
4. Lâyık-ı dîden-i rüyet ne-buved dîde henüz
Sâlhâ şod ki be-müjgân reh-i küy-ı to be-roft⁴
5. Der-miyân-ı dil ü cân-ı men-i bî-çâre Münîr
Şükr-i İzed ki ne-şod cüz süḥaneş goft u şinoft⁵

24*

Fe‘ ilâtün/Fe‘ ilâtün/Fe‘ ilâtün/Fe‘ ilün

1. Gerd-i râh-ı to be-şâhân-ı cihân tâc-ı serîst
Çeşm-i giryân-ı dür-efşân-ı merâ nür u ferîst¹
2. Ez-to bā-küşe-i çeşm ey şanem-i ‘işve-nümâ
Der-heme ‘ömr murâd-ı dil-i men yek naẓarîst²
3. Ger merâ ta‘ ne koned zâhid-i ḥod-bîn çi ‘aceb
Ki zi-esrâr-ı mey-i pîr-i muġân bî-ḥaberîst³

⁴ Ey aziz! Sonunda kendi Yusuf’umu bulurum; sen kaybolan bir daha ele geçmez deme.

⁵ Münîr âlem bahçesinde bal mumundan o kadar ağaç yaptı da onun şimşir boyunun mislini görmedi.

* 23: VT 67a, VY 50b.

¹ Bu çaresiz gönül, dün yüksek bir sadayla canım beni götürüp saklayana feda olsun dedi.

² Karanlık gecede senin lal dudakların için inci delen (ağlayan) oka benzer kirpiklerimin ustalığını gör.

³ Bizim nale ve inlemelerimizden bir gece bile uyumayan eşiğinin köpeğinden utanıp arlanıyoruz.

⁴ Göz yıllardır senin yolunu, kirpiklerle süpürse de henüz yüzünü görmeye layık değildir.

⁵ Ey Münîr! Allah’a şükürler olsun ki ben biçarenin gönlü ve ruhu arasında onun kelamı dışında bir şey geçmedi.

* 24: VT 67a, VY 51a.

¹ Senin yolunun toprağı cihanın şahlarının başının tacıdır, bizim inciler saçan gözlerimizin de nuru ve feridir.

² Ey işveler yapan put gibi güzel! Bütün ömrüm boyunca gönlümün muradı göz ucuyla bir kere bana bakmandır.

³ Eğer kendi fikirlerine değer veren zahit beni kınarsa buna şaşımam; çünkü o, pîr-i muġânın şarabının sırlarından habersizdir.

4. Gerçi şod kışsa-i mā der-ser-i ān zülf dırāz
Dil be-fıkr-i dehenet şod sūhanem muhtaşarīst⁴
5. Şod muḳārin be-Münir ān meh ü bīdārī-i baht
Meger ez-nāle-i şeb-gır ü zi-āh-ı seherīst⁵

25*

Mef' ulü/Mefā' ilü/Mefā' ilü/Fe' ülün

1. Ān dil ki zi-şevḳ-ı mey-i la' l-i to kebābest
Bī-zevḳ-ı vey ū-rā çı ser-i ' ayş u şarābest¹
2. Yā Rab zi-çi rū māni' -i envār-ı tecellīst
Īn sūnbül-i ter ber gül-i sūrī ki niḳābest²
3. Pır-i reh-i mā goft be-mey tevbe ne-bāşed
Ān dem ki dem-i devr-i gül ü ' ahd-i şebābest³
4. Bā-ṭal' at-ı ān gonca-leb ü sākī-i gül-ruḥ
Der-ser heves-i cām-ı mey ü çeng ü rebābest⁴
5. Dūşīne ki ān şem' -i Çigil hem-dem-i mā būd
Güyā ki hemīn vāḳı' a-i ' ālem-i ḥ' ābest⁵
6. Sīrāb ne-şod ez-mey-i la' let dilem ārī
Ser-tā-ḳadem ey dost cihān ' ayn-ı serābest⁶
7. Cüz sūz-ı to hemdem ne-koned cān-ı Münirī
Goftend belī şoḥbet-i nā-cins ' azābest⁷

⁴ Gerçi bizim hikâyemiz o zülüflerin ucu yüzünden uzasa da gönül ağzının hayalinde olduğu için sözlerim özet oldu.

⁵ Gece boyu süren inlemelerimiz ve seherde ettiğimiz ahlar yüzünden ay ve bahtın uyanıklığı Münir'e dost oldu.
* 25: VT 67b, VY 51a.

¹ O gönül senin lal gibi kırmızı dudaklarının şarabı arzusundan kebab oldu. Onun zevki olmadan yiyip içmeden tat alınır mı?

² Ey Allah'ım! Bu taze sünbül kırmızı güle bir peçe olduğu için mi nurların bize tecelli etmiyor?

³ Bizim yolumuzun piri, gül mevsiminde ve gençlik çağında şarap içmeye tevbe olmaz dedi.

⁴ O gül yanaklı ve gonca dudaklı sakiyle beraber gönlümde şarap, çeng ve rebap hevesi var.

⁵ Dün gece mum gibi parlak yanaklı Çiyil güzel bizim sohbet arkadaşımızdı. Bu durum sanki uyku âlemindeki bir rüya gibiydi.

⁶ Ey sevgili cihan baştan sona senin lal renkli dudaklarının şarabından bir seraba dönse de evet gönlüm o şaraba kanmadı.

⁷ Evet, hemcinsle olmayan sohbet azaptır derler. Münirî de senin aşkının yangınından başkasını sohbet arkadaşı edinmez.

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Ey nihāl-i kâmetet-râ serv-i bālâ çâkerest
Çeşme-i nüş-ı lebet-râ teşne âb-ı kevşerest¹
2. Merhem-i rîş-i dil ü in sîne-i mecrûh-ı men
Ez-ğayâl-i çeşm-i Türk-i ser-ğoşet yek hancerest²
3. Yâr-ı mâ hergiz ne-ğâhed hâne-i dil-râ harâb
Z'ânki dâned k'ez hezârân Ka' be yek dil bihterest³
4. Der-miyân-ı meh-veşân ey dil murâd-ı men yekîst
Çeşm ne'kşâyem be-ğayreş ger Hâlîl-i Âzerest⁴
5. Rû me-gerdân ez-Münîr-i derdmend üftâdeest
Rû nihâde âstânet-râ ki hacc-ı ekberest⁵

Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilün

1. Mesken-i genc-i hayâlet dil-i vîrân-ı menest
Menzil-i mişnet-i dil-süz-ı gamet cân-ı menest¹
2. Zağm-ı peykân ki ez-ân gamze resed ber-dil-i men
Der-gülistân-ı dilem gonca-i handân-ı menest²
3. Ân ki ber-küşe-nişînân-ı felek girye fikend
Der-şeb-i fûrkat-i to nâle vü efgân-ı menest³
4. Men zi-cân bihter ez-ân mî-şomerem derd-i gâmeş
Râhat-ı cân-ı dil ü mâye-i dermân-ı menest⁴

* 26: VT 67b, VY 51b.

¹ Ey dudağının çeşmesine Kevser suyunun susadığı ve boyunun fidanına uzun servilerin kul köle olduğu sevgili!

² Benim bu yaralı sinemin ve gönlümün merhemi, sarhoş bir Türk gibi olan gözlerinden vuracağın bir hançerdir (bir bakışıdır).

³ Sevgilimiz eğer binlerce Kâbe bina etmekten bir gönlü yapmanın daha iyi olduğunu bilseydi asla gönül hanemizin harap olmasını istemezdi.

⁴ Benim gönlümün muradı ay gibi güzeller arasında bir tanedir. Hz. İbrahim bile olsa bir başkasına gözümü açıp bakmam.

⁵ Dertli Münir'den yüzünü döndürme. O, bin hacc-ı ekber değerinde olan eşiğine yüz koymuş bir düşkündür.

* 27: VT 68a, VY 51b.

¹ Senin hayal hazinenin meskeni benim viran gönlümdür; gönül yakan gamının mihnetinin durağı canımdır.

² O yan bakıştan gönlüme ulaşan temren yarası gönlümün gül bahçesinde açılmış bir goncadır.

³ Benim ayrılık gecesi ettiğim nale ve efganlar felekte itikâf edenleri (melekleri) ağlattı.

⁴ Benim sevgilinin gamı derdini canımdan kıymetli saymam ruhumun ve gönlümün rahatı, dermanımın esasıdır.

5. Der-reh-i sūziş-i şevķ-ı to çonān yāft Mūnīr
Dūd-ı dil rūşenī-i külbe-i aḫzān-ı menest⁵

28*

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Fe' ülün

1. Dilā ger mī-şevēd cām u ḫarābāt
Çi kār āyed merā keşf ü kerāmāt¹
2. Be-devr-i gül me-şev bī-sāğar u mey
Be-baḫşā şūfiyān-rā zühd ü ṭammāt²
3. Zi-şevķ-ı ān dü la' l-i āteşinet
Merā mī-sūzed āḫir īn ḫarārāt³
4. Mükedder-ḫālem ez-zülfeyn-i çinet
Velī dārem şafāhā īn çī ḫālāt⁴
5. Miyānet mū dehānet hem ser-i mū
Kocā bāşed merā z'īn biḫ ḫayālāt⁵
6. Kitāb-ı ḫüsneş er ḫ'ānī ser-ā-ser
Mūnīr ez-to 'aceb ne īn kemālāt⁶

29*

Mef' ülü/Fā' ilātü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Ān şeh-süvār-ı ḫüsñ ki 'ālem be-kām-ı üst
Der-her dü kevn ḫuṭbe-i ḫübī be-nām-ı üst¹
2. Der-hicr-i zülf ü ḫāl ü ḫadet ḫāl-i dil me-pors
Bā-āh u nāle ān ki reved şubḫ u şām-ı üst²
3. Dil ez-ṭavāf-ı kūy-ı to ḫālī ne-mī-şevēd
Z'ān-rū ḫarīm-i kūy-ı to beytü'l-ḫarām-ı üst³

⁵ Sana olan iştıyakın ateşi yolunda Münir'in gönlünün dumanı Hz. Yakup'un evi gibi hüznle dolan evinin aydınlığıdır.

* 28: VT 68a, VY 52a.

¹ Ey gönül kadeh ve meyhane varsa keşif ve kerametlerle benim ne işim olur.

² Gül mevsiminde şarapsız ve kadehsiz olma; kerametle ilgili sözleri ve zühdü sufilere bağışla.

³ O iki ateş parçası, lal renkli dudağına olan iştıyakımdan dolayı bu hararet beni yakmaktadır.

⁴ Zülfünün kıvrımlarından halim hem karışık hem de saftır; bu nasıl bir haldir böyle?

⁵ Belin kıl kadar ince, ağzın kıl başı kadar küçük benim için hiç bunlardan daha iyi bi hayal olur mu?

⁶ Ey Münir! Eğer sevgilinin güzellik kitabını baştanbaşa okursan bunda şaşılacak bir şey yoktur asıl kâmillik budur.

* 29: VT 68b, VY 52a.

¹ Ālem, o güzellik (atının) mahir binicisinin arzusunu yerine getirir; her iki âlemde güzellik hutbesi onun adına okunur.

² Zülfün, benim ve yanağımın, ayrılığında gönlümün halini sorma. Onun gece ve gündüzü nale ve ahlarla geçer.

³ Senin mahallenin harîmi gönlün Ka'besi olduğu için gönül, senin bulunduğun yeri tavaf etmeden duramıyor.

4. Ān k'ū be-pāy-būs-ı segānet ne-mī-ressed
Besten ʔama^ç be-vaşl-ı to sevdā-yı hām-ı ūst⁴
5. Şādem be-devr-i ğuşşa-i zülfeş Münīryā
Mağşūd-ı men zi-ħazret-i ^ç İzzet devām-ı ūst⁵

30*

Fā^ç ilātün/Fā^ç ilātün/Fā^ç ilātün/Fā^ç ilün

1. Ān gül-endāmī ki eknūn yek gül-i nev-resteest
Der-miyān-ı meh-veşān ey dil hemān gül-desteest¹
2. Īn çīn-i zülf-i siyeh bā-dāne-i hāleş ki hest
Men ne-gūyem hīc murġ-ı dil zi-dāmeş cesteest²
3. ^ç Ākıbet Ĥayrī ki ender-şehr-i mā meşhūr şod
Her ʔaraf z'ū derd-mend-i ^ç aşık-ı dil-ħasteest³
4. Ger zi-men porsī dilā der-vaşf-ı ān şīrīn-dehen
Bende-i ū ğonca vü bādām u ʔand ū pisteest⁴
5. Der-tecellī-i cemāleş mī-şevved hemçün Münīr
Her kesī k'ū nağş-ı ğayr ez levh-i ħāṭır şüsteest⁵

31*

Mef^ç ūlü/Fā^ç ilātü/Mefā^ç ilü/Fā^ç ilün

1. Ber-^ç arızet ki dil leb-i cūyī girifteest
Dīvāne şod zi-zülf-i to ħūyī girifteest¹
2. Bād-ı seher-gehī ki cihān pür zi-nükhetest
Ez-ğülsitān-ı ħüsn-i to būyī girifteest²
3. Fıkr-i miyān-ı to ki be-dil hest der-firāk

⁴Senin köpeğinin ayaklarını öpme şerefine nail olmayan kimsenin sana kavuşma hususunda hırs göstermesi onun sevdasının hamlığındandır.

⁵Ey Münir! Ben sevgilinin zülfünün gamı devrinde bahtiyarım. Hazret-i Allah'tan dileğim onun devamlı olmasıdır.

* 30: VT 68b, VY 52b.

¹Ey gönül! O gül boylu sevgili şimdi yeni açmış bir güldür. O, ay gibi parlak güzeller arasında bir gül destesi gibidir.

²Onun zülfünün siyah kıvrımlarıyla beninin danesinden hiçbir gönül kuşunun kurtulabileceğini söyleyemem.

³Şehrimizde meşhur olan Hayrî'den dolayı her taraf gönlü hasta aşıklar ve dertlilerle doludur.

⁴Ey gönül! Eğer benden o şirin ağızlının vasfını sorarsan gonca, badem, şeker ve fıstık onun kölesidir derim.

⁵Diğerlerinin nakşını gönül levhasından silen herkes Münir gibi sevgilinin cemalinin tecellisine mazhar olur.

* 31: VT 69a.

¹Gönül senin yanağında akarsuyun kenarını tutmuş gibidir, zülfünden de delirmiş ve bunu huy edinmiştir.

²Seher yelinin cihanı güzel kokularla doldurmasının sebebi, senin bir gül bahçesine benzeyen güzelliğinden koku almasıdır.

Gūyā zi-yādgār-ı to mūyī girifteest³

4. Dil ez-cünün be-silsile-i zülf-i pür-ḥamest
Āmed be-ḥod ki rūy-ı nikūyī girifteest⁴
5. Īn seyl-i ḥün-ı dīde ki her dem reved Mūnīr
Her laḥza bīnemeş reh-i kūyī girifteest⁵

32*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Eş̄k-i men her cā ki la' l ü gevher-i sīrāb rīḥt
La' l-rā ber-ḥāk ü lūlū-rā be-ḫa' r-ı āb rīḥt¹
2. Ez-ḥayālāt-ı leb-i mey-gūn-ı to gūyā 'ineb
Ḥaşıl-ı 'ömr-i 'azīzeş ber-del-i 'annāb rīḥt²
3. Eş̄k-i gül-gūnem revān şod behr-i dīr āmed meger
Dīde be'nmāyed ki ber-pāy-ı ḥayālet āb rīḥt³
4. Ber-meşām-ı dehr bād-ı şubḥ ez-gerd-i rehet
'Anber-efşān geşt ü 'abher-rīz ü müşk-i nāb rīḥt⁴
5. Dīde behr-i serv-ḫaddet ber-heme 'ömr-i 'azīz
Mī-tevān goften ki āb ez-kūze-i dolāb rīḥt⁵
6. Eş̄k-i çeşmem-rā ki çeşmet der-penāh-ı ebrūyet
Rīḥt gūyā mest-i bī-ḥod bāde ber-miḥrāb rīḥt⁶
7. Ḥancereş ber-sīne-i ḥod dīdem ü goftem Mūnīr
Ber-dehān-ı ĩn dil-i ḥaste meger cūllāb rīḥt⁷

³ Gönül sanki senin bir tel saçını yadigâr olarak almış gibi ayrılık zamanında kıl kadar ince belinin hayalini kurmaktadır.

⁴ Gönül aklını kaybettiğinde zincire benzeyen kıvrım kıvrım zülüflere bağlanır; kendine gelince güzel bir yüzü tutar.

⁵ Ey Mūnir! Bir sele dönerek durmadan akan kanlı gözyaşının her an (sevgilinin) mahallesinin yolunu tuttuğunu görürüm.

⁶ 32: VT 69a.

¹ Benim kanlı gözyaşlarım her nereye yakut ve iri inci dökerse yakutu toprağa inciye de suyun dibine geçirir.

² Sanki üzüm, senin şarap rengindeki dudaklarının hayalinden dolayı bütün ömrünün varını üzüm toplayıcının kovasına boşaltmaktadır.

³ Göz, senin hayalinin ayağına su dökecek gibi görününce gül rengindeki gözyaşlarım “geç kaldım” diye akmaya başladı.

⁴ Tan yeli, zamanenin burnuna senin yolunun toprağından amber saçtı, nergis ve saf misk döktü.

⁵ Gözümüzün senin servi boyun için bütün ömrümüz boyunca değirmen testisinden su döktüğü söylenebilir.

⁶ Kendini bilmez bir sarhoşun mihraba şarap dökmesi gibi senin de gözlerin, kaşlarının sığınağında benim gözyaşımı döktü.

⁷ Onun hançerini sinemde görüp: “bu hasta gönlün ağzına meğer gül suyu dökmüş” dedim.

Mef' ülü/Mefā' ilü/Mefā' ilü/Fe' ülün

1. Ān şem' -i tecellī ki be-dil kūşe-nişīnest
Yek mihr-i ķamer-ţal' at u yek Zühre-cebīnest¹
2. Dīl rāh-ı selāmet ne-bered rūḥ u revān nīz
Z'ān ğamze-i cādū ki be-mā der-ser-i kīnest²
3. Ber-la' l-i to dil rūḥ-ı revān goft u revān nīz
Ber-cān-ı men-i ḥaste çı ğūyī sūḥan īnest³
4. Dil bord zi-men zūlf-i to ber-dest-dırāzī
Eknūn be-hezārān dil ü cān der-pey-i dīnest⁴
5. Z'ān çeşm-i çerāğam ki münīrest Münīrī
Mīhr-i ruḥ-ı ü rüşenī-i rüy-ı zemīnest⁵

Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilün

1. Küfr-i zūlf-i şanem-i muğ-beçeğān dīn-i menest
Sūz-ı sevdā-yı bütān mezheb ü āyīn-i menest¹
2. Hīc ne-āyed be-nażar bī-ruḥeş īn deyr-i fenā
Rüşenem şod ki hemān çeşm-i cihān-bīn-i menest²
3. Pīş-ez-ān dem ki ne-şod menzilem īn köhne ribāt
Zūlf-i müşkīn-i to cāy-ı dil-i miskīn-i menest³
4. Ḥār u ḥāşāk-i reh-i ān ser-i kū ey dil-i men
Sünbül ü yāsemen ü nergis ü nesrīn-i menest⁴
5. Ān ki der-meclis-i rindān ki şeved şem' Münīr
Bes ğazelhā-yı ter ü nāzūk ü rengīn-i menest⁵

* 33: VT 69b.

¹ Gönül köşesinde duran o tecelli mumu, ay tabiatlı bir güneş ve Zühre gibi parlak alınlıdır.

² Gönül ve ruh, bir cadıya benzeyen ve bize kin duyan o yan bakışlardan, kaş göz işaretlerinden dolayı doğru yolda gidememektedir.

³ Gönül, senin lal dudakların hakkında "canım huzurudur" dedi; ruh da: "benim hasta gönlüme ne dersin işte söz budur" dedi.

⁴ Senin zūlfün el uzatarak benim gönlümü aldı; şimdi binlerce gönül ve ruh din peşindedir.

⁵ Ey Münir! Onun bir güneşe benzeyen yanağı yeryüzünün aydınlığının sebebi olduğundan dolayı gözümün چراğı parlamaktadır.

* 34: VT 69b, VY 53a.

¹ Ateşperest rahiplerine çıraklık eden güzelin zūlfünün küfrü (siyahlığı) benim dinimdir. Put gibi güzellerin sevdasının ateşi benim mezhebim ve itiyâdımdır.

² Onun yanağı olmazsa bu fanilik yurdu hiç göze görünmez; o yanak benim dünyayı gören gözlerim gibi aydınlığım oldu.

³ Bu eski kervansaray benim durağım olmadan önce senin misk kokulu zūlfün benim miskin gönlümün yeri idi.

⁴ Ey gönlüm! Sevgilinin mahallesinin başındaki çer çöp benim sünbülüm, yaseminim, nergisim ve fulyamdır.

⁵ Ey Münir! Renkli, nazik ve yeni söylediğin gazeller rintlerin meclisinin mumu gibidir.

Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilün

1. Nîş-i müjgân-ı to ez-sîne-i dil-rîş ne-reft
Key buved rîş-i dilem bih ki ez ü nîş ne-reft¹
2. Şod be-derd-i ğam-ı ıışķ-ı to çonîn za' f-ı dilem
Dem ne-bāşed ki dil-i ĥasteem ez-ĥıış ne-reft²
3. Mezheb-i ıışķ-ı cemāl-i to ki āyîn-i menest
Bīm-i ĩmān buved ān-rā ki be-ĩn kīş ne-reft³
4. Yār ber-küşten-i men ĥıāst me-rev goft raķıb
Lillāhi'l-ĥamd ki ber ķavl-i bed-endiş ne-reft⁴
5. Heves-i gerd-i rehet key reved ez-ķalb-i Münir
Fikr-i cer ey şanem ez-ĥātır-ı dervīř ne-reft⁵

Mef' ũlü/Fā' ilātü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Sākī biyā ki devr-i gül ü fırsat-ı meyest
Vaķt-i řabūĥ u ıayş u dem-i nāle-i neyest¹
2. Ez-ĥaclet-i leb-i to řarāb āb-ı telĥ şod
Zemzem zi-şerm-i kevşer-i ān ğarķa-i feyest²
3. Dil der-pey-i ĥadeng-i to z'ān rü ne-mī-reved
Ber-sîne rence-i ķadem-i ü pey-ā-peyest³

* 35: VT 70a, VY 53a.

¹Senin neşter gibi kirpiklerin gönlü yaralı aşıĝın sinesinden hiç gitmedi. Gönlümün yarasından sevgilinin neşter gibi kirpikleri gitmeden o yara nasıl iyi olabilir ki?

²Senin aşkından meydana gelen gam ve dert gönlümü öyle zayıf bir hale getirdi ki hasta gönlümün kendinden geçmediĝi bir an bile bulunmaz.

³Senin cemaline giden aşķ yolu benim dinimdir. İman korkusu ancak bu yola girmeyenlerde olur.

⁴Rakip sevgiliye beni öldürmeye kastetti, rakip de: "gitme" dedi. Fakat Allah'a şükürler olsun o bu söze uymadı.

⁵Ey put gibi güzel sevgili! Nasıl dervişin aklından cer (eline keşkül denen bir çanaĝı alıp dilenme) fikri çıkmazsa Münir'in kalbinden de yolunun topraĝına (kavuşma) arzusu çıkmaz.

* 36: VT 70a, VY 53b.

¹Ey sākî! Neyin nalelerinin, eĝlence ve sabahleyin içilen şarabın zamanı gelmişken, elde şarap fırsatı varken ve gül mevsimi yaşanırken gel.

²Zemzem'in dudaĝının Kevser'i karşısında arından gölgeye girdiĝi gibi senin dudaĝınla kendisini kıyaslayan şarap da utancından acı bir su gibi oldu

³Sineme sevgilinin azar ayakları arka arkaya bastıĝından dolayı, gönül onun mızraĝının (bakışının) arkasından gidemiyor.

4. Be'nger be-dür-feşānī-i īn merdüm-i dü çeşm
Z'ān her yekī be-devr-i lebet Hâtem-i Tâyet⁴
5. Ber-la' l-i cān-fezā-yı to hāl-i siyeh ki hest
Ber-rîş-i sīne vü dil-i mecrūh-ı mā keyest⁵
6. Ber-devlet-i gedā-yı dereş key resed Münir
Ger şevket-i Cemest ü ger haşmet-i Keyest⁶

37*

Mef' ülü/Mefā' ilü/Mefā' ilü/Fe' ülün

1. Ez-fitne-i çeşm-i to hazer mī-koned āfet
Ber-tir-i hadeng-i to kazā gerded izāfet¹
2. Dil der-pey-i hūn-ı ciğer ü bāde-i eşkest
Dāred be-hayāl-i to meger fikr-i ziyāfet²
3. Der-bend-i ser-i zülf-i to dilhā ki giriftest
Mānend-i ' alāyim şode der-cāy-ı mehfāfet³
4. Keşşāf u Hidāye ki rakīb-i to be-h'āned
Ber-ṭab' -ı kec-i ü ne-füted baht-ı zerafet⁴
5. Der-seyr ü sülük-i reh-i ' ışk-ı to Münir
Çün hazret-i Cibril koned kaṭ' -ı mesāfet⁵

⁴ Dudağın devrinde her birisi cömertliğiyle meşhur bir Hâtem-i Tâyi olan göz bebeklerimin inciler saçışına bir bak.

^[4] Bu beyit VT'de yok.

⁵ Cana can katan lal renkli dudağının üstündeki siyah benin bizim yaralı gönlümüzün ve sinemizin üstüne çekilen dağ gibidir.

^[5] Bu beyit VT'de yok.

⁶ Münir, gerek Cem'in şevki olsun gerekse Key'in haşmeti kapının kölesi olma saadetine ne zaman erer?

* 37: VT 70b, VY 53b.

¹ Ceylan bile senin gözlerinin fitnesinden sakınır; çünkü kaderin gerçekleşeceği hükmü senin bakış okuna izafe edilmiştir.

^[1] gerded: kerd VT.

² Şarap gibi kırmızı renkli kanlı gözyaşının ve ciğer kanının ardından gönül gelmektedir. Senin hayalinde sadece ziyafet fikri varmış.

³ Nasıl korkunç yerlerin bazı alametleri olursa zülfünün ucundaki bağcıkta gönüllerin esir edilmesi de senin alametindir.

⁴ Seni âşıklarından koruyan ve kollayıp gözetleyen rakibin Keşşaf ve Hidaye adlı kitapları okusa bile onun eğri yaratılışına zerafet uygun düşmez.

⁵ Senin aşkının yolunda seyr ü süluk eden Münirî, Hz. Cebrail gibi mesafeleri kolayca kateder.

Mefā' ilün/Fe' ilātün/Mefā' ilün/Fe' ilün

1. Be-ders-i ' ışk-ı to ān kes ki der-mücādeleest
Zi-cehl-i ħod ne-şināsed ki ĩn çı mes'eleest¹
2. Zi-şevk-ı dāden-i ' aks-i cemālet ez-her sū
Be-ṭavf-ı Ka' be-i kūyet hezār kâfileest²
3. Be-' ilm-i ' ışk-ı to meşğul mī-şevem z'ın bes
Zi-ķıl ü ķāl-i cihān bu'gzerem çı meşğaleest³
4. Be-ĥāk-i pāyeş eger naķd-i cān hemī dādem
Hezār sūd-ı men ey dil derĩn mu' āmeleest⁴
5. Miyān-ı meclis-i rindān çerāğ ĥācet nĩst
Fūrūğ-ı āh-ı Münĩr ĩnçonĩn ki meş' aleest⁵

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Maṭla' -ı şubĥ-ı sa' ādet āftāb-ı rüy-ı tost
Şüret-i şeb der-siyāĥ-ı sevād-ı mūy-ı tost¹
2. Vā' iz-i şehrem ki dĩ ez-nār-ı dūzaĥ şerĥ kerd
Yek şerer ez-āteş-i hicr-i ruĥ-ı nĩkū-yı tost²
3. Gerçi der-çarĥ-ı melāĥat mī-şevved meh-rū besĩ
Kevkeb-i burc-ı şeref māĥ-ı nev-i ebrū-yı tost³
4. Ey dil ez-fıkr-i hilāl-i ebruveş ĥod-rā be-keş
Ān kemān-ı zūr-ver ne der-ĥor-ı bāzū-yı tost⁴

* 38: VT 70b, VY 54a.

¹ Aşkının dersi hususunda münazara eden kişi cahilliğinden bunun nasıl zor bir mesele olduğunu bilmez.

² Yüzünün güzelliğinin yansımaları görme arzusundan dolayı her taraftan binlerce kabile bulunduğu yeri Ka'be gibi tavafa gelir.

³ Aşkını anlama yolunda meşgul olmam, çok basit bir meşgale olan dünyanın dedi kodusunu terk etmem için yeterlidir.

⁴ Eğer can sermayesini sevgilinin yolunun toprağına verirsem benim için bu alışverişte çok büyük kar vardır.

⁵ Rintler meclisinin ortasında çıraya hacet yoktur zira Münir'in āhının parlaklığı meşale gibidir.

* 39: VT 70b, VY 54b.

¹ Saadet sabahı güneşinin doğuşu senin gün yüzündür (onu göstermektedir). Gecenin görünüşündeki karanlık saçlarının siyahlığındandır.

² Şehrimizin vaizi dün cehennem ateşinden bahsetti. O, senin hoş yanaklarının ayrılık ateşi karşısında bir kıvılcım gibidir.

³ Her ne kadar güzellik feleğinde kâfi derecede ay yüzlü güzeller bulunsada şeref burcunun yıldızı senin hilal kaşlarındır.

⁴ Ey gönül! Sevgilinin hilal kaşlarından kendini sakın. Senin pazunun kuvveti o zor çekilen yayı çekemez.

5. Düş ber-küyeş figân u nâleem be'snîd ü goft
Ey Münîr in kîst goftem bülbül-i hoş-güy-ı tost⁵

40*

Fâ' ilâtün/Fâ' ilâtün/Fâ' ilâtün/Fâ' ilün

1. Vaşf-ı la' let-râ çi mî-güyem ki ez-cân hoşterest
Her dem ez-yâdeş mezâk-ı cân-ı men pür-şekkerest¹
2. Bâ-hayâl-i la' l-i to engüşterî-bâzed meger
Ber-dehân-ı gonca-i lâle ez-ân hâkisterest²
3. Ez-hevâ-yı gül-şen ü ruhsâr u bâğ-ı 'ârîzet
Çehre-i zerd-i men-i dil-haste çün nîlüferest³
4. Zâhid-i kem-h'âre-râ ger şod hevâ-yı bâğ-ı huld
'Âşıkân-ı lâübâlî-râ hayâl-i dîgerest⁴
5. Ez-fürûğ-ı şem' -i ruhsâret ki mî-sûzed Münîr
Her dem ez-sûz-ı derûneş sîne güyâ micmerest⁵

41*

Fâ' ilâtün/Fâ' ilâtün/Fâ' ilâtün/Fâ' ilün

1. Gerçi mî-güyend la' let rîht hünem-râ şarîh
Bâverem ne'bved ki îhyâ mî-şevved kâr-ı Mesîh¹
2. Ber-cerâhathâ-yı dil la' l-i to ger rîzed nemek
Gam ne-mî-bâşed kebâb ez-milh mî-gerded melîh²
3. Bî-çarârî-i men ey dil gâlib ez-âh-ı menest
Cünbiş-i hâşâk ne'bved ger ne-şod tahtîk-i rîh³

⁵ Ey Münîr! Dün gece sevgili bulunduğu yerden nâle ve figanlarımı işitip "bu kimdir?" dedi. Ben de: "senin güzel sözler söyleyen bülbüldür" dedim.

* 40: VT 71a, VY 54b.

¹ Lal renkli dudaklarının vafında ne diyeyim; onlar candan tatlıdır. Her an onları hatırlamaktan canımın dili şekerle dolar.

² Lale goncası senin lal dudaklarının hayaliyle yüzük oyunu oynadığı için ağzında kül vardır (kandırılmıştır).

³ Yanağının bahçesi ve gülşeni arzusundan ben gönlü hasta âşığın sararmış yüzü nilüfer gibidir.

⁴ Az yiyen, perhizkâr zahidin arzusu cennet bahçesine kavuşmaksı dünya kayıtlarına aldırış etmeyen âşıkların başka hayalleri vardır.

⁵ Münîr muma benzeyen yanağının ateşinden yanıyor. Her an onun sinesi kalp yangınından buhurdan gibi olmuştur.

* 41: VY 55a.

¹ Lal dudaklarının aşıkâr bir şekilde kanımı dökdüğü söylenirse de buna inanmam çünkü ölüleri diriltmek Hz. İsa'nın işidir.

² Senin lal gibi kırmızı dudakların gönül yaralarına tuz serperse bundan dolayı gam yemem; çünkü kebab tuzla tatlı olur.

³ Ey gönül! Galiba benim bir yerde karar edememem ahımdan kaynaklanmaktadır. Eğer yel hareket ettirmezse çer çöp hiç kımıldayabilir mi?

4. Her sühan ke'z muşhaf-ı mihr-i cemālet gofteem
Her yekī z'ū cāmi' -i ma' nī şod ü şavl-i şahīh⁴
5. Der-ğazel goften Münīr er sāhirī āmūhtī
' Ayb ne'bved ' ilm-i her fen z'ān ki cehl āmed şabīh⁵

42*

Mef' ūlü/Fā' ilātü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Ber-levh-i dil ki mühr-i hat-ı to raqam keşid
Haṭṭ-ı diger ki hest der-īncā qalem keşid¹
2. Kūy-ı to-rā resem ki merā kes be-vākı' a
İmşeb be-seyr-i gül-şen-i bāğ-ı İrem keşid²
3. Şod şöhre-i cihān be-ḥarābī ki tā-ğamet
Leşker be-mülk-i dil ki be-ṭabl u ' alem keşid³
4. Key mī-şevēd be-dest-i şabā nüsha-i dürüst
Ez-sebze-i haṭṭ-ı to gül-i ter ki nem keşid⁴
5. Qassām-ı Lem-yezel be-dem-i kısmet ey Münīr
Dāğ-ı gūlāmīyeş be-cebīn-i dilem keşid⁵

43*

Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilün

1. İmşeb ez-şoḥbet-i dūşīne merā yād āmed
Ney fiğān kerdēn-i men dīd be-feryād āmed¹
2. Baḥt-ı bīdār-ı merā bīn ki be-ser-vaḳtem dūş
Nīm-mest ez-derem ān ḥūr-ı perī-zād āmed²

⁴ Senin güneş gibi parlak yüzünün mushafından söylemiş olduğum sözlerden her biri, pek çok manalar içerdiği gibi gerçektir de.

⁵ Her fende cehalet çirkin görüldüğünden Münir gazel söylemekte sihirbazlık öğrendiyse bunda şaşılacak bir şey yoktur.

* 42: VT 71a, VY 55a.

¹ Gönül sayfasına senin mührün vurulup hattın yazıldı. Buradaki başka yazıların üstü çizilip onlar iptal edilmiştir.

² Bu gece rüyamda birinin beni İrem bahçelerini seyretmeye götürdüğünü gördüm. Demek ki senin bulunduğu tarafa ulaşacağım.

³ Aşkın gamı ordusu, gönül memleketinde bayrak dikip davul çaldığından beri dünyada harap edicilikle meşhur olmuştur.

⁴ Senin ayva tüylerinden yeni açılmış gonca (yanağın) nem kapar. Ne zaman tan yelinin eline doğru dürüst bir nüsha geçecek?

⁵ Ey Münir! Allah kısmetlerin paylaştırıldığı günde alnımıza sevgiliye kul olma damgasını vurdu.

* 43: VT 71b, VY 55b.

¹ Bu gece dün sevgilimle aramda geçen sohbeti hatırladım ve figana başladım. Figanımı gören ney de feryat etti.

² Talihimin açıklığına bir bak. Dün gece o peri yavrusu hurî, çakır keyif bir halde kapımdan içeri girdi.

3. Her ki der küh-ı ğam-ı ʿ ışk belāyī ne-keşīd
Ū çi dāned ki çihā ber-ser-i Ferhād āmed³
4. Āteş-i ʿ aşık-ı dil-ḥaste ber-ān kār-gerest
Dil-i saht-ı to eger āhen ü pūlād āmed⁴
5. Ger giriftār-ı ğam-ı ʿ ışk-ı to mī-būd Münīr
Ez-ğam-ı her dü cihān fāriĝ u āzād āmed⁵

44*

Mefāʿ ilün/Mefāʿ ilün/Feʿ ülün

1. Be-ruḥsāret ki īn gül-zār bāşed
Çü bülbül behr-i ü gül zār bāşed¹
2. Be-nāl ey ʿ andelīb-i hicr-dīde
Ki vaşl-ı gül hemān ber-ḥār bāşed²
3. Ne-mī-māned çü bülbül ḥār-ı gül-rā
Kesī kʿü ṭālib-i dīdār bāşed³
4. Zi-gül ger bāĝ-bān-rā behre ʾı hest
Naşīb-i bülbül āh u zār bāşed⁴
5. Zer-i gül behr-i ḥün-ı ʿ andelībest
Ez-ān der-muşṭ-ı gül her bār bāşed⁵
6. Münīrī behr-i yek gül mişl-i bülbül
Hezār ender-hezārān kār bāşed⁶

45*

Mefāʿ ilün/Mefāʿ ilün/Mefāʿ ilün/Mefāʿ ilün

1. Be-her vaqtī ki īn dil-rā ḥayāl-i rüy-ı yār āyed
Men ez-ḥodī revem lā-būd be-cānem nīz kār āyed¹
2. Zi-feryād-ı Teʿ āllallāh şevēd her kūşe pür-ĝavĝā

³ Aşk gamının dağında bela çekmeyen kişi Fehat'ın başına neler geldiğini nerden bilsin.

⁴ Gönlü yaralı âşığın ateşi, senin sert gönlün demir de olsa, çelik de olsa ona işler.

⁵ Eğer Münir senin aşkının gamının tutsağı olmuşsa her iki âlemin gamından fariğ olup kurtulmuştur.

* 44: VT 71b, VY 55b.

¹ Gül de senin gül bahçesine benzeyen yanağının aşkıyla bülbül gibi inlesin.

² Ey ayrılığı tatmış bülbül! Güle sadece diken kavuştuğundan dolayı inim inim inle.

³ Sevgilinin cemalini talep eden kimse bülbül gibi gülün dikenine aldanmaz.

⁴ Eğer bahçivana gülden bir nasip varsa bülbüle düşen de ah edip inlemek olur.

⁵ Gülün altını, bülbülün kanının diyeti için olduğundan her an gülün avucunda bulunur.

[⁵] muşṭ-ı: dest-i VT.

⁶ Münirî bir gül için bülbül gibi sayısız kereler inleyip ağlar.

* 45: VT 72a, VY 56a.

¹ Bu gönle sevgilinin cemalinin hayali geldiği her vakit hiç şüphesiz hem kendimden geçerim hem de canım ağzıma gelir.

- Be-her cāyī ki nā-geh ān şeh-i çābük-süvār āyed²
3. Be-devr-i gül me-şev ġāfil zi-cām-ı bāde-i şāfi
Buved rūzī ki ba‘ d ez-to besī ‘ ahdī bahār āyed³
4. Esās-ı tevbeem muḥkem kocā ḥāhed şod ey zāhid
Zi-dest-i sākī-i meh-rū ki cām-ı hoş-güvār āyed⁴
5. Mişāl-i ḥaṭṭ-ı to ḥāhem nüvişten ber-varaḫ z’ān rū
Zi-kilk-i ‘ anber-āmīzem ġubār-ı müşk-bār āyed⁵
6. Zi-la‘ l-i cān-fezā-yı to şeker-rīzī konem her dem
Ez-ān nazm-ı dür-efşānem revān u āb-dār āyed⁶
7. Ğulām-ı kemterīnet-rā kocā in devlet-i şāhī
Ki der-ḥayl-i segān-ı to Münirī ber-şomār āyed⁷

46*

Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilün

1. Ey ruḥet gül-berg-i sürḥ ü ‘ arīzet şod ber-sefid
Çeşm-i bed bādā be-devr-i ḥüsnet ey dil-ber sefid¹
2. Key buved mānend-i ḥāl ü ‘ arīz-ı meh-tāb-ı to
Gerçi mī-bāşed siyāh-ı dīde ḥüb ender-sefid²
3. İktibās-ı şemse-i ḥür z’āftāb-ı ḥüsn-i tost
Z’ān buved ber-tāḫ-ı çarḥ ey māh-ı sīmīn-ber sefid³

² Mahir bir binici olan o sevgili ansızın her nereye gelirse Teālallāh feryatlarından her köşe karışıklık içinde kalır.

³ Gül mevsiminde saf şarap dolu kadehten gafil olma. Unutma ki senden sonra pek çok bahar mevsimi gelip geçecektir.

⁴ Ey zahit! Ay yüzlü sakīnin elinden hoş içimli şarap gelirken tevbe binamın temeli nasıl sağlam kalabilir?

⁵ Anber kokulu kalemimden miskler saçan tozlar yükseldiği için senin ayva tüyelerinin misalini varak üstüne yazmak istiyorum.

⁶ Her zaman senin lal renkli dudakların sebebiyle tatlı sözler söylediğim için benim şiirim, böyle fasih akıcı olmuştur.

⁷ Münirī gibi hakir bir kölenin bile sevgilinin köpekleri arasında sayılması nasıl şahlara layık bir saadettir.

* 46: VT 72a, VY 57b.

¹ Ey beyaz yüzünde yanağı kırmızı gül yaprağı gibi olan güzel! Senin güzelliğin devrinde kem gözler ağarsın (kör olsun).

² Her ne kadar gözde beyazlığın üstüne siyahlık yakışsa da bu hiç senin ay gibi parlak yanağının üstündeki siyah beninin misali olabilir mi?

³ Ey gümüş tenli ay gibi güzel sevgili! Güneş yuvarlağı parlaklığını senin güzelliğinin güneşinden (yanağından) aldığı için feleğin kemerinde beyazlık vardır.

4. Baht-ı men çün zülf-i şeb-renget siyāh üftādeest
Key buved çün şubḥ-ı şādık yā Rab ū dīger sefid⁴
5. Yek cevān-ı gōnca-leb-rā ‘ aşık-ı şeydā şodem
Ḥāl çün bāşed ki pīr-i nā-tüvānem ser-sefid⁵
6. Pertev-i ‘ aks-i cemāl-i yār bīnā kerd bāz
Gerçi mī-şod dīde-i giryān-ı men ber der-sefid⁶
7. Z’ intizār-ı tal‘ at-ı ruḥsār-ı ān meh-rū Mūnīr
Çeşm-i mā şod çün vücūd-ı dīde-i aḥter sefid⁷

47*

Mefā‘ ilün/Fe‘ ilātün/Mefā‘ ilün/Fe‘ ilün

1. Ḥarāretī ki zi-ḥüsn-i to āftāb keşīd
Kesī ne-dīd meger dil ki bī-ḥisāb keşīd¹
2. Çonīn ki gōnca-i ḥünīn-ciger demīd meger
Zi-ḥün-ı dīde-i men gül-bün-i gül-āb keşīd²
3. Muḳābil-i meh-i rüy-ı to mihr dīd ne-şod
Zi-şerm ü ḥaclet-i ān rüy der-niḳāb keşīd³
4. Be-tūr-i ḡamze-i to mā ḥazar dil ez-cān peyeş
Revān zi-sīne-i mecrūḥ ḥün-ı nāb keşīd⁴
5. Vücūd-ı mihr ki hemçün dil-i Mūnīr lerzed
Meger ki ez-teb-i hicr-i ruḥ-ı to tāb keşīd⁵

⁴ Benim bahtım gecenin rengi gibi olan zülflerin misali karadır. Sabahleyin yalancı kızılığın gidip ortalığın tamamen ağarması gibi acaba benim bahtım ne zaman ağaracak.

⁵ Gonca ağızlı bir gence âşık olup delirdim. Durumum güçsüz ve saçları ağarmış bir ihtiyarın durumuna döndü.

⁶ Her ne kadar gözlerim çok ağlamaktan kör oldularsa da sevgilinin cemalinin yansımalarının ışığı onları tekrar görür hale getirdi.

⁷ Ey Münir! Ay yüzlü sevgilinin yanağının güneşini doğacak diye beklemekten gözlerimiz yıldızların gözleri gibi ağardı (kör olduk)

* 47: VT 72b, VY 56b.

¹ Güneş parlaklığını senin yüzünün güzelliğinden almıştır. Hiç kimse gönlümün saymakla bitip tükenmez belalar çektiğini görmedi.

² İçi kıpkırmızı olan gonca, sanki gözlerimin kanından gül dalı ve gül suyu çekmiş gibi öyle bir açıldı ki...

³ Güneş senin yüzünün ayı (yanağın) değerinde parlak bir şey görmediği için utancından ve arlanmasından yüzüne peçe çekti.

⁴ Gönül ihtiyarıyla yan bakış oklarına hazırdir; arkasından ruh da yaralı sineden saf kan çekmeye hazırdir.

⁵ Güneşin varlığı senin yanağının ateşinden ayrılıp ve hasta düşüp ateşlendiği için Münir’in gönlü gibi tir tir titremektedir.

Mef' ülü/Fā' ilätü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Eşk ü sirişk-i men ki heme la' l-i nāb şod
Ber-merdüm-i dü dīde ez-ān feth-i bāb şod¹
2. Eşk-i revān-ı men ki merā mī-bered çonīn
Güyā vücūd-ı bende be-rüyeş ḥabāb şod²
3. Ger ' aqdhā-yı zülf-i to behr-i sirişk-i māst
Bu' gzer zi-' aqdhā-yı vey ān bī-ḥisāb şod³
4. Nezdīk-i şeb ki āmedī vü reft āftāb
Peydā şod āftāb u revān māh-tāb şod⁴
5. Ez-zerrehā-yı ḥāk-i reheş her ki şod Münir
Lā-büd be-çeşm-i devr-i cihān āftāb şod⁵

Mef' ülü/Fā' ilätü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Her dāne-i ' arağ ki be-rüyet gül-āb şod
Ez-tāb-ı āteş-i ḥased-i ü gül āb şod¹
2. Ḥūn şod dilem zi-la' l-i to ger nīst bāveret
Be' nger be-dīdeem ki çi ḥazır-cevāb şod²
3. Ber-reh-güzār-ı ḥayl-i gamet merdüm-i dü çeşm
Bisyār ḥūn girīst ki ḥāne ḥarāb şod³
4. Der-zīr-i burqa' -ı ser-i zülfet ruḥet ki dīd
Dil der-derūn-ı sīne revān der-niḳāb şod⁴

* 48: VT 73a, VY 56b.

¹ Gözyaşım daima saf lale dönüştüğü için gözbebeklerime kapılar açıldı (işleri kolaylaştı).

² Durmadan akan gözyaşlarım beni öyle bir alıp götürür ki bu kölenin varlığı o denizde bir kabarcık gibi olur.

³ Eğer zülfünün bağları bizim gözyaşı dökmemiz içinse o bağları çözebilirsin; çünkü ağlamamız haddi hesabı aştı.

⁴ Güneş ortaya çıkınca mehtabın kaybolması gibi gece yaklaşınca sen gelirsın, güneş de kaybolur.

⁵ Ey Münir! Her kim sevgilinin yolunun zerrelereinden biri olursa hiç şüphesiz o cihanın gözünde güneş gibi olur.

* 49: VT 73a, VY 57a.

¹ Gül, yüzündeki her bir ter damlasının gül suyu olmasından hasetlenip hasedinin ateşinden su olmuştur.

² Gönlümün senin lal dudaklarından kanla dolduğuna inanmıyorsan gözlerimin nasıl hazır cevap olduğuna bir bak.

³ Gam ordusunun güzergâhında olan göz bebeklerinin çok kan ağlamaktan haneleri harap olmuştur.

⁴ Her kim zülfünün ucundaki peçenin altından yanağını görürse, o kimsenin gönlü sinesinin içinde örtüye bürünür.

[⁴] d□ d: hest VT.

5. Her dāne-i dūrī ki zi-çeşmem çeked Münīr
Gūyā şeb-i siyāh-ı merā āftāb şod⁵

50*

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün

1. Zi-vaşf-ı sünbül-i zülfet ki ber-gird-i semen pīçed
Zebān-ı men zi-^c acz-i ĥod be-her dem derd-i men pīçed¹
2. Der-ān çāh-ı zeķan īn dil ser-i zülf-i to mī-gīred
Esīr-i çāh-rā māned ki desteş der-resen pīçed²
3. Be-nezd-i yār ^c arz-ı ĥāl-i ĥod goften ne-mī yārem
Be-pīş-i yār-ı ĥod her kes belī ender sūĥan pīçed³
4. Be-ĥāk-i rāh-ı ān çābük-süvār-ı Türk-i meh-peyker
Serem şod pāy-māl āĥir çirā ū ser zi-men pīçed⁴
5. Be-gül-zār-ı vişāl-i ĥod Münīrī-rā ki reh dādī
Raķīb ez-reşk hemçün mār ez-ān ber-ĥīşten pīçed⁵

51*

Mef^c ūlü/Fā' ilātü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Dil-rā ĥayāl-i ĥadd-i to bustān-serā koned
Şūrīde-bülbülīst ki destān-serā koned¹
2. Goftem zekāt-ı la' l-i lebet hest goft lā
Cān-ı merā ki her çı koned īn belā koned²
3. Ber-şerbet-i tabīb ne-mī bāşed iĥtiyāc
Ĥūn-ı ciger çü merdüm-i dīde ġidā koned³

⁵ Ey Münir! Gözlerimden danlayan her inci tanesi sanki karanlık gecemi aydınlatan bir güneş gibidir.

* 50: VT 73b, VY 58a.

¹ Senin yasemin kokulu yüzünün etrafında toplanmış olan sünbül kokan saçının vasfı hakkında dilim, acizliğinden hiçbir zaman derdimi anlatamamaktadır.

² Nasıl kuyuya düşen bir kişi kuyu çıkartığının ipini eline dolarsa bu gönül senin kuyu gibi olan çene çukurunda zülfüne yapışmıştır.

³ Sevgilinin huzurunda halimi ifade edemiyorum. Elbette herkes sevgilisinin önünde sözleri eğip bükmek mecburiyetinde kalır (ne diyeceğini şaşırır).

⁴ O ay yüzlü ve mahir bir binici olan Türk güzelinin yolunun toprağına yüzümü sürdüğüm halde niçin o bana karşı serkeşlik etmektedir.

⁵ Sana kavuşma bahçesine hangi yolun gittiğini Münirî'ye gösterdiğinde rakip, kıskançlığından çöreklenmiş bir yılan gibi büküldü kaldı.

* 51: VT 73b, VY 57a.

¹ Senin yanağının hayali, aklı karışık bir bülbül gibi destanlar okuyan gönlümü evlerin avlusundaki bahçeye döndürdü (kana buladı).

² Sevgiliye: "Lal dudaklarının zekātu var mı?" dedim. O da: "lā (hayır)" dedi. Başıma her ne geldiyse işte bu beladan geldi.

[²] □ : n□ st VT.

³ Çok ağlamaktan hâsıl olan ciğer kanı gözbebeklerine gıda olurken doktorların şurubuna, ilacına ihtiyaç yoktur.

4. Ez-âh-ı men füzün şevved in âteş-i derûn
Her cā ki âteş üfted efzûn hevā koned⁴
5. Rūşen-dil ez-zamîr-i meh ü mihrem ey Münîr
Her şeb tulû^c -ı ʔal^c at-ı ān meh-liķā koned⁵

52*

Mef^c ūlü/Mefā^c ilü/Mefā^c ilü/Fe^c ūlün

1. Çün çeng dü-tā şod ķad-i men ez-elem-i çend
Ey ney to merā hem-nefesī kon be-dem-i çend¹
2. Ta^c zīm-i men in bes ki merā der-pey-i ^c İzzet
Āmed seg-i kūy-ı to ^cafāllāh ķadem-i çend²
3. Der-her ķadem-i men be-reh-i ^caşķ-ı to ey dost
İşār koned merdüm-i çeşmem direm-i çend³
4. Çün aķter-i men geşt muķālif be-ser-i ceng
Ez-dūd-ı dil-i men be-firistem ^calem-i çend⁴
5. Ber-ıavf-ı ser-i kūy-ı vey ez-ķāk-i Münîrī
Āķir be-ber ey bād-ı şabā subķ-dem-i çend⁵

53*

Fā^c ilātün/Fā^c ilātün/Fā^c ilātün/Fā^c ilün

1. Derd-i ^cişķet-rā ki dil der-cān-ı men mī-pervered
Āfet-i ķıķ ü belā-yı cān u ten mī-pervered¹
2. Bā-ümîd-i la^c l-i şekker-bār u Mışr-ı ķüsn-i ķod
Yūsuf-ı dil-rā der-ān ķāh-ı zekān mī-pervered²

⁴ Nasıl ateş düşen bir yer havadar olursa ateş artar; onun gibi ah edip inledikçe gönlümdeki ateş daha da artmaktadır

⁵ Ey Münir! Her gece o ay yüzlü sevgilinin güneşe benzeyen yanağı ortaya çıktığı için bizim gönlümüz güneşten de aydan da daha parlaktır.

* 52: VT 73b.

¹ Ey ney! Elemden dolayı boyum çeng gibi iki buklüm olduğundan dolayı sen de bir müddet benimle ahenk içinde bulun.

² Benim Hakdan sonra saygım -Allah affetsin- senin köpeğinin birkaç adım gelmesinedir.

³ Ey sevgili! Gözbebeklerim, senin aşkın yolunda attığım her bir adımda birkaç dirhem saçar.

⁴ Yıldızım savaş esnasında uğur getirmediği için gönlümün (ettiği ahların) dumanından birkaç bayrak gönderdim.

⁵ Ey tan yeli! Münîrî'nin mezarının toprağından sonunda sevgilinin mahallesinin başını tavaf etsin diye birkaç sabah vakti toprak götür.

* 53: VT 74a.

¹ Gönül, senin aşkının dardını ruhumda besler. Yani o, kendi afetini, canını ve tenin belasını besliyor.

² (Sevgili,) şeker saçan yakut renkli dudaklarının ümidi ve Mısır memlektine benzeyen kendi güzelliğinin ümidiyle gönül Yusuf'unu bir kuyuya benzeyen çene çukurunda besliyor.

3. Tūṭī-i ḥaṭṭeş ki der-minḳār-ı ḥod gired şeker
Mī-nümāyed k'ez leb-i şekker-şiken mī-pervered³
4. Müşk-i Çin ber-ḥāk-i pāy-i to ne-mī-gired revāc
Gerçi der-nāfe-i ḥod āhū-yı Ḥuten mī-pervered⁴
5. Ber-dehāneş mühr zed ān dem der-āgūşeş ki şod
Duḥter-i rez-rā ki ḥum der- ḥıṣṣten mī-pervered⁵
6. Bende-i ān 'ārifem k'ū-rā be-künc-i mey-gede
Ḥazret-i pīr-i muġān bā-dürd-i den mī-pervered⁶
7. Der-şadef güyā derün-ı baḥr-i eşk-i mā Münīr
Dīde behr-i yār-i men dürr-i 'Aden mī-pervered⁷

54*

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün

1. Dilem k'ez çeşm-i ḥün-rīzet çü-murğ-ı nīm-bismil şod
Me-keş ber-kaşd-ı ū ḥancer ki taḥşil-i to ḥāşıl şod¹
2. Tecellī mī-koned her-dem fūrūğ-ı 'aks-i ruḥsāreş
Dil-i 'uşşāk-rā k'ey dil be-nūr-ı 'ışk ḳābil şod²
3. Be-dest āverdeneş yā Rab 'aceb bāşed ki mī-bīnem
Bi-şey' lillāh pā-būset be-her sū eşk sāyil şod³
4. Be-levḥ-i dil ki her naḳşī zi-ğayr-i şüret-i yārest
Be-seylāb-ı dü çeşm-i men bi-ḥamdillāh ki zāyil şod⁴

³ Senin gagasında şeker tutan bir papağana benzeyen ayva tüylerin, güzel sözler söyleyen bir dudaktan besleniyormuş gibi görünüyor.

⁴ Her ne kadar Çin miskini Hutun ahuları kendi göbeklerinde büyütseler de o, senin ayağının toprağı kadar revaçta olamaz.

⁵ Küp, üzüm kızını kucağına alınca ağzına mühür vurdu ve kendisinde besledi.

⁶ Ben, pır-i muġānın meyhanesinde büyük kadehin tortusuyla beslediği o ârifin kölesiyim.

⁷ Ey Münîr! Gözümüz, bir denize dönmüş olan gözyaşlarımızın içindeki sadeftte sevgilimiz için Aden incisi besliyor.

* 54: VT 74b, VY 58a.

¹ Gönlüme kast ederek hançer çekme çünkü benim gönlüm senin kan dökücü gözlerinden yarım boğazlanmış bir kuş gibi olduğu için senin muradın hâşıl olmuştur.

² Ey gönül! Sevgilinin yanağının parlaklığı her an tecelli ettiği için âşıkların gönlü aşkın nurunu elde etmeye amade olmuştur.

³ Ey Allah'ım! O sevgiliyi elde etmek uğruna gözyaşlarının her taraftan onun ayağını öpmek için akıp gelmesi ne kadar şaşılacak bir şey.

⁴ Allah'a şükürler olsun ki gönül sayfasında sevgilinin sûretinden başka bütün nakışlar iki gözümde akan sele dönmüş gözyaşlarıyla giderildi.

5. Kodāmīn seyr-i kevkeb şod ne-mī-dānem Münīr imşeb
Ki ‘ aqs-i pertev-i rüyeş çerāğ-ı şem‘ -i maḥfil şod⁵

55*

Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilün

1. Tā-ḥayāl-i dāne-i ḥālet be-dil der-mī-fütād
Ḥırmen-i ‘ ömr-i men-i bī-çāre-rā ber-bād dād¹
2. Ka‘ beteyn-i her dü ‘ ālem-rā ne-y-endāzī zi-dest
Der-bisāt-ı ‘ ālem-i ma‘ nī kocā yābī küşād²
3. Key buved bā yek dü rindī mey-gede mā-rā naşīb
Küşe-i gül-zār u yār u sākī-i ḥūrī-nijād³
4. Ne zi-yārem raḥm u ne ez-ṭālī‘ em fer mī-resed
Der-cihān hemçün men-i ūftāde ey dil kes me-bād⁴
5. Ḥāṭır-ı mecmū‘ eger ḥ‘āhī to der-‘ ālem Münīr
Bu’gzer ez-kesret be-‘ ışk-ı yār mī-kon ittiḥād⁵

56*

Mefā‘ ilün/Mefā‘ ilün/Fe‘ ülün

1. Ḥam-ı zülfet ki cāy-ı her dilī būd
Zi-sevdāyeş be-her dil müşkilī būd¹
2. Be-zülfet intihā-yı seyr ne’bved
Be-her müyeş dilem-rā menzilī būd²
3. Zi-morden bāk key bāşed ki mā-rā
Çün ū ‘ İsi-dem ey dil kātīlī būd³

⁵ Ey Münir! Bu gece sevgilinin yüzünün parlaklığının yansıması meclimimizden çırası ve mumu olduğu bir durumda nasıl yıldız seyredilir bilmiyorum.

^[5] imşeb: □□ ir VT.

* 55: VT 74b, VY 58b.

^[1] d□ ne-i: □□ ne-i VT.

¹ Siyah bir dane gibi olan beninin hayali, gönlüme düştüğünden beri ben biçarenin ömür harmanını yele verdi.

² Her iki âlemin Kabesini terk etmezsen mana âleminin yaygısını nasıl açarsın?

³ Bir iki rintlikle meyhane, gül bahçesinin köşesi, sevgili ve huri yaratılışlı saki bize nasıl nasip olur?

⁴ Bana ne sevgilim acımakta ne de talihim yar olmaktadır. Dünyada kimse beni gibi düşkün olmasın.

⁵ Ey Münir! Eğer âlemde gönül rahatlığı istiyorsan kesretten geç ve sevgilinin aşkında fani ol.

* 56: VT 74b, VY 58b.

¹ Her bir gönülde yer eden zülfünün kıvrımı sevdasından dolayı pek çok müşküller ortaya çıktı.

² Zülfünün seyrine nihayet olmaz. O zülfün her bir teli benim gönlümün durağıdır.

³ O İsa nefesli sevgili bizim katilimiz olursa biz hiç ölümden korkar mıyız?

4. Zi-vaşleş der-dem-i āḫir murādem
Besest ey dil merā ger ḫāşılī būd⁴
5. Çi ḫoş būd ān ki dūşine Münîrî
Cemāl-i ū çerāğ-ı maḫfilî būd⁵

57*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ Fā' ilün

1. Ger naşīb-i şūfīyān şod bādem ū ḫelvā-yı 'īd
Bes buved mā-rā şarāb u sāğar u şaḫbā-yı 'īd¹
2. Ber-deret let ḫorden ez-der-bān-ı ĩn der ki merā
Bihterest ez-ḫorden-i bādām u ez-ḫelvā-yı 'īd²
3. Z'ān buved nāfız be-menşūr-ı cihān aḫkām-ı ū
Şod zi-ḫükm ū yarlığ-ı ebrūy-ı to tuğrā-yı 'īd³
4. Ger tecellî-i cemālet mī-koned 'arz-ı diğer
Mī-şevved 'uşşāk-rā 'īd-i diğer ferdā-yı 'īd⁴
5. Ez-hilāl-i ebrūy-ı tāk-ı kâmer-ruḫsâr-ı men
Cüft-i devlet şod Münîrî mäh-ı bezm-ārā-yı 'īd⁵

58*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ Fā' ilün

1. Tāvıf-ı kŷy-ı yār-ı men şod çŷn murād u kām-ı 'īd
Z'ān buved der-mŷlk-i 'ālem germtter hengām-ı 'īd¹
2. Ez-şafā-yı reh-revān-ı Ka' be-i kŷy-ı nigār
Şod bŷlend-āvāz der-'ālem şadā-yı nām-ı 'īd²

⁴ Ey gönŷl! Bir işim gerçekteşecekse son muradım bir anlığına bile olsa o sevgiliye kavuşmaktır.

⁵ Ey Münîrî! Dŷn gece sevgilinin yüz güzelliğinin meclisimizin mumu olması ne kadar güzel olmuştı.

* 57: VT 75a.

¹ Eğer sufilerin nasibi bayramda badem ve helva olursa (olsun) bize şarap, kadeh ve yeterlidir.

² Senin kapının önünde kapıcı tarafından tekme ve tokat yemek bayramda badem ve helva yemekten daha iyidir.

³ Bayram tuğrası, senin kaşlarının hükmü ve fermanından çekildiğİ için hükümlerine bütün cihanda itaat edilir.

⁴ Senin cemalin bir kere daha tecelli edecek olursa bu, aşıklar için bayramın ertesinde yeni bir bayram demektir.

⁵ Ey Münîrî! Bayramın meclisimizi süsleyen ayı, benim ay yanaklı sevgilimin hilal kaşlarından sonra ikinci bir saadet oldu.

* 58: VT 75a.

¹ Sevgilimin mahallesini tavaf etmek bayramda (gerçekleştirilmesi gereken) bir murat ve arzu olduğundan dolayı cihan mŷlkünde bayram zamanı, daha şevkli olur.

² Sevgilinin Kâbe'ye benzeyen mahallesine gidenlerin safasından dünyada bayram adının sadası meşhur oldu.

3. Hurremî-i 'îd der-yek rûz mî-gerded tamâm
'îd-i vuşlat-râ ne-şod pâyân-ı kâr-encâm-ı 'îd³
4. Der-ezel şod cân-ı men kurbân-ı 'îd-i vaşl-ı to
Ber-deret imrûz gerden bûd ger fercâm-ı 'îd⁴
5. Mest-i 'ışk-ı bâde-i vaşl-ı nigâr âmed Münîr
Bâz vaqt-i ân şod k'ey sâķī gerded cām-ı 'îd⁵

59*

Mef' ülü/Fâ' ilätü/Mefâ' ilü/Fâ' ilün

1. Ân kes ki raht-ı hestî-i hüd ber-fenâ keşed
Ser der-miyân-ı milket-i ehl-i beķā keşed¹
2. Ez-zülf-i ser-keş-i to ki dil der-keş-â-keşest
Dâned Hüdâ vü men ki dil ez-vey çihâ keşed²
3. Râh-ı 'adem ki dil be-vücüd-ı lebet girift
Âķir ne-dânemeş ki merâ ü kocâ keşed³
4. Her dil ki ez-küdûret-i hestî halâş yâft
Der-bezm-i nîstî mey-i şâf-ı şafâ keşed⁴
5. Bârî zi-bâr-ı devr-i zamân çün keşed Münîr
Cüz bâr-ı minnet-i ğam-ı 'ışket çirâ keşed⁵

60*

Mefâ' ilün/Mefâ' ilün/Fe' ülün

1. Dilî k'ez derd-i 'ışk âġâh ne-bâşed
Ne-mî-dânem ki ü güm-reh ne-bâşed¹

³ Bayram sevinci bir günde nihayete ererken kavuşma bayramının sonu olmaz.

⁴ Benim canım ezelde sana kavuşma bayramında kurban oldu. Eğer bugün bayram olduğu için kapında boynumuz giderse bundan ne çıkar.

⁵ Ey saki! Münîr, resim gibi güzel sevgiliye kavuşma şarabının aşkıyla mest olmuştur. (Bundan dolayı) sakinin yeniden Kadehi döndürme vakti gelmiştir.

* 59: VT 75b.

¹ Kendi varlık elbisesinden sıyrılan kimse, ölümsüzlük ehlinin memleketinin ortasına başını koyar.

² Gönül, senin serkeş zülüflerinden karmaşıklık içerisindedir. Onun neler çektiğini bir Allah bilir bir ben bilirim.

³ Gönül, dudağının varlığı için yokluk yolunu tuttu. Fakat onun en sonunda beni nereye çekeceğini bilemiyorum.

⁴ Varlık bulanıklığından kurtulan her gönül, yokluk meclisinde saf şarap ve safâ çeker.

⁵ Münîr, zamanın akıp gitmesinin yükünü çektiği için senin aşkının gamından hâsil olan minnet yükünden başkasını neden çeksin?

* 60: VT 75b, VY 59a.

¹ Aşk derdinden haberdar olmayan gönlün yolunu şaşırması olmamasını düşünemem.

2. Be-her zerre temāşā-yı cemālest
Kesī-rā k'ey dil ü ekmeḥ ne-bāşed²
3. Merā gofī ki ḥūn-ı to be-rīzem
Der-ān fikrem ki vey nā-geh ne-bāşed³
4. Be-gül-zār-ı cinān u ḥūr u ğilmān
Tesellī bī-to cüz-ebleḥ ne-bāşed⁴
5. Be-ḥaḫḫ-ı mihr-i ruḥsāreş Münīrī
Çonān ḥurşīd-i enver meh ne-bāşed⁵

61*

Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilün

1. Sālhā her ki çü mā sākin-i meyhāne ne-şod
Vāḫıf ez-sırr-ı mey ü sāġar u peymāne ne-şod¹
2. Hem-dem-i sākī-i bezm-i ezel āḫir ne-şevd
Her ki ez-nergis-i maḥmūr-ı to mestāne ne-şod²
3. Dil be-zencīr-i ser-i zülf-i siyāhet çi koned
Ger be-sevdā çü men-i dil-şode dīvāne ne-şod³
4. Lāyık-ı genc-i ḥayālet ne-buved ḥāne-i dil
Tā ki ez-dest-i ğam-ı 'ışık-ı to vīrāne ne-şod⁴
5. Key reved şevk-ı cemālet zi-dil ü cān-ı Münīr
Heves-i āteş-i şem' ez-ser-i pervāne ne-şod⁵

² Ey gönül! Gönül gözü kör olmayan kimse için her zerre sevgilinin cemalini temāşaya bir vesiledir.

³ Bana kanımı dökeceğini söyledin. Bu işin ansızın olup da (hemen bitmeyeceğini) umuyorum.

⁴ Sensiz Cennet bahçeleri, huriler ve ğılmanlar ancak eblehlerin teselli olacağı şeylerdir.

⁵ Ey Münīr! Sevgilinin güneş misali olan yanağı hakkı için böyle parlak bir güneşin benzeri bir ay bulunmaz.

* 61: VT 76a, VY 59a.

¹ Her kim bizim gibi yıllarca meyhanenin sakini olmazsa şarabın, kadehin ve sürahinin sırlarına vakıf olamaz.

² Her kim senin mahmur gözlerinden sarhoş olmazsa sonunda ezel bezmi sakisinin sohbet arkadaşı olamaz.

³ Gönül, sevdıyla ben âşık gibi delirmediyse zincir misali olan siyah zülflerinin ucunu ne yapsın?

⁴ Gönül hanesi, senin aşkın gamından viraneye dönmedikçe hayalinin hazinesine layık olamaz.

⁵ Nasıl pervanenin başından mum ateşinin arzusu gitmezse senin cemalinin şevki de Münīr'in gönlünden ve canından çıkmaz.

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün

1. Zi-gül-rüyet ki der-gül-şen gül ü lāle ciğer sūzed
Zi-āteş-dān-ı ḥod dil-rā be-her nev' ī diğer sūzed¹
2. ' Aceb ne'bved zi-tāb-ı dil ki mī-sūzem be-çeşm-i nem
Ez-evvel gofteend ārī be-nezd-i ḥuşk ter sūzed²
3. Çonān k'ez āteş-i ' işket heme reghā-yı men pür şod
Eger faşdı konend ez-men hemāndem nīşter sūzed³
4. Dilet ez-āh-ı dil-sūzem belī der-āteş-i ḥışmest
Ez-ān dil mī-şevved ḳāni' ki mā-rā īn ḳadr sūzed⁴
5. ' İlāc-ı āteş-i īn dil Münīrī key buved āḥir
Be-her ki ḥāl-i men gofem zi-men ü bīşter sūzed⁵

Fā' ilātün/Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ Fā' ilün

1. Murğ-ı cān-ı ' aşıḳān ey dil ez-ān mī-āramīd
Ān hümā-yı sidre-menzil be-maḳām-ı ḥod resīd¹
2. Ez-berāy-ı pāy-būs-ı esb-i ān çābük-süvār
Peyk-i eşk-i reh-revān-ı mā be-her sū mī-devīd²
3. Müjde-i vaşleş resīd ez-hātif-i ḡaybem seher
Dil zi-zevḳ-ı ān süḥan ez-telḥī-i hicrān rehīd³
4. Sāḳīyā ber-ḥız ü mey deh va' de-i ḥamī me-y-ār
Devr-i gül be'gzeşt çün ' ahd-i ḥazān āmed bedīd⁴

* 62: VT 76a.

¹ Bahçede senin gül yanağından dolayı gülün ve gelinciğin ciğeri yanmıştır. Kendi ateşdanıyla gönlü ise başka türlü yakmaktadır.

² Yaşlı gözlerime rağmen gönlümün ateşiyle yanmama şaşılmalıdır. Çünkü eskiden kurunun yanında yaş da yanar demişlerdir.

³ Senin aşkının ateşiyle damarlarım öylesine doldu ki neşter vuracak olsalar o an neşter yanar.

⁴ Senin gönlün, benim gönül yakan ahımın ateşiyle hışım yangınındadır. Gönül bundan kanaat edip bizi bu kadar yakmakla yetiniyor.

⁵ Ey Münīrī! Her kime halimi anlattıysam o benden daha fazla yandı. Bundan dolayı en sonunda gönül ateşine ilaç bulmak hiç mümkün olur mu?

* 63: VT 76b, VY 59b.

¹ Ey gönül! Sidre ağacında konaklayan o hümā kendi makamına ulaştığı için âşıkların can kuşu rahata ermiştir.

² Hızlı hareket etmede ulaklar gibi olan gözyaşları, mahir bir binici olan o güzelin atının ayağını öpmek için her tarafa koşuşturup durmaktadırlar.

³ Seher vakti bana gaipten sevgiliye kavuşacağım müjdesi ulaşınca gönül, bu haberin sevinciyle ayrılık acısından kurtuldu.

⁴ Ey sâkī! Kalk, şarap ver, boş vaatlerde bulunma. Gül mevsimi geçmekte ve hazan zamanı gelmektedir.

5. Çihre-i zerd-i men-i dil-ḥaste-rā yād āvered
Her ki şekl-i şüret-i ‘ālem bedīn hey’et be-dīd⁵
6. Sürḥī-i reng-i rez ey dil hīc mī-dānī zi-çīst
Ġālīb ez-çeşm-i felek der-hicr-i gül ḥūn mī-çekīd⁶
7. Ez-hevāyeş gerçi bisyār ūfted ber-dām-ı zülfi
Hīc murġī dāne-i ḥāl-i siyāhet-rā ne-çīd⁷
8. Ser-nüvişt-i ‘āşīkân-rā ser-be-ser taqrīr kerd
Yek raqam ber-levḥ-i ḥüsnet-rā ki ebrūyet keşīd⁸
9. Ān hilāl-ebrū ki şod ḥalk-ı cihān müştāk-ı ū
Lem‘ a’ī ez-pertev-i ‘aķşeş hilāl-i māh-ı ‘īd⁹
10. Merdüm- çeşm-i cihān-bīn-i Münīr ü ‘ālemest
Āftāb-ı ṭal‘at-ı ruḥsār-ı Sulṭān Bāyezīd¹⁰
11. Tā ki bāşed der-cihān devr-i gül ü ‘ahd-i ḥazān
Gül-şen-i rüy-ı to bādā taze vü ‘ömret mezīd¹¹

64*

Fe‘ ilātün/Fe‘ ilātün/Fe‘ ilātün/Fe‘ ilün

1. Eşkem ez-ḥasret-i ḳadd-i to revānest ki būd
Bī-to kār-ı dil-i men āh u fiġānest ki būd¹
2. Cān-ı şīrīn be-leb āmed zi-ġam-ı hicr henüz
Dīde der-dīden-i rüyey nigerānest ki būd²
3. Ger zenem lāf-ı gulāmī-i to cānā çi ‘aceb
Dāġ-ı ‘ışket be-dil-i bende nişānest ki būd³

⁵ Her kim bu gökyüzünde âlemin suretinin şeklini görürse hemen onun aklına ben hastanın sararmış yüzü gelir.

⁶ Ey gönül! Üzümün renginin kızılığını nedendir hiç bilir misin? Bunun sebebi galiba feleğin gülden ayrı kaldı zamanlarda kanlı gözyaşı dökmesidir.

⁷ Her ne kadar o güzele olan aşklarından pek çok kişi zülûf tuzağına yakalanmışsa da hiçbir kuş onun siyah beninin danesini derememiştir.

⁸ Kaşlarının senin güzellik sayfana yazdıkları bir harf baştanbaşa âşıkların alın yazısını takrir eder.

⁹ Cihan halkının kendisine müştak olduğu o hilal kaşlı sevgilinin (görüntüsü) yansıdığı (zaman) ışığının bir parıltısı bayram hilali gibi olur.

¹⁰ Sultan Bayezit’in bir güneşe benzeyen yanağının ışığı, Münîr ve bütün âlemin cihanı gören gözlerinin gözbebeği gibidir.

¹¹ Dünyada gül ve güz mevsimleri gelip geçtikçe senin yüzünün gül bahçesi daima taze kalsın ve ömrün uzun olsun.

* 64: VT 76b, VY 60a.

¹ Senin boyunun hasretinden gözyaşlarım daha önce çok aktığı gibi akmaya devam etmektedir. Sensiz gönlümün işi daha önce olduğu gibi ah ve figandır.

² Senin ayrılığının gamından tatlı can henüz ağza gelmişken göz, yüzünü görebilmek için daha önce olduğu gibi sana bakmaktadır.

4. Sālḥā şod ki ḥarābest çonīn kişver-i dil
Hem-çonān ḥükm-i ḥayāl-i to revānest ki būd⁴
5. Ğalib ez-zulm-i sitem-kārī-i çeşm-i to be-dil
Ḥaṭṭ-ı jengār-ı ḥadet ḥaṭṭ-ı emānest ki būd
6. Ḥāk şod gerçi be-mihr-i meh-i rüy-ı to Münīr
Der-dileş ğuşsa-i ʿışķ-ı to hemānest ki būd⁵

65*

Mefāʿ ilün/Feʿ ilātün/Mefāʿ ilün/Feʿ ilün

1. Kesī ki der-reh-i mihr-i ruḥet türāb şeved
Zi-ḥāk-i vey heme zerrāt āftāb şeved¹
2. Çirā be-pīr-i muġān bende-i kemīn ne-şevem
Çonīn zi-mey-gede mā-rā ki fetḥ-i bāb şeved²
3. Ğulām-ı bāde-fürüşīm der-cihān mā-rā
Zi-cām-ı bāde-i şāfī key ictināb şeved³
4. Zi-laʿl-i çeşme-i nūşet ki mī-şevem sīr-āb
ʿAceb ne āb-ı Ḥızır ger be-men serāb şeved⁴
5. Meger Münīr to-rā yād mī-koned ān dem
Ki ū ber-ā-ber-i ḥāk-i siyeh türāb şeved⁵

³ Ey sevgili! Senin kölen olduğum gibi laflar ediyorsam bunda şaşılacak bir şey yoktur. Çünkü senin aşının damgası kölenin gönlünde eskiden olduğu gibi bir nişandır.

⁴ Gönül memleketi yıllardır harap bir haldedir. Çünkü orada senin hayalinin hükmü geçerliydi ve geçerli olmaya devam etmektedir.

⁵ Galiba yanağındaki ayva tüyleri, zalim gözlerinin zulmünden gönül için daha önce olduğu gibi şimdi de bir emniyet pusulasıdır.

* 65: VT 77a, VY 60b.

¹ Senin güneş gibi parlak yanağın yolunda toprak olan kişinin toprağının her bir zerresi bir güneş olur.

² Bize meyhane kapısı böyle açılıp durdukça neden pīr-i muġāna hakir bir köle olmayayım.

³ Biz bu dünyada bade satan köleleriz. Hal böyleyken bizim saf şarapla dolu kadehten çekinmemiz olur mu?

⁴ Ben senin lal dudaklarının çeşmesine kanmışım. (Bundan dolayı) āb-ı hayātın benim için bir serap olmasına şaşılır mı?

⁵ Meğer Münīr, kara toprağa karıştığı zamanda bile seni anıyormuş.

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün

1. Ḥayāl-i Türk-i çeşm-i to ki ḥünem-rā kemīn gīred
Nişān-ı ḥancer-i kīneş be-sīne īn kemīn gīred¹
2. Be-tūr-endāzī-i çeşmet ḥaṭā hergiz ne-reft ammā
Kemān-ebrūy-ı şūḥet ne-dānem er-çi çīn gīred²
3. Leb-i yāḳūt-ı cān-baḥşet ki ḳūt-ı cevher-i rūḥet
Ḥaṭet mühr-i Süleymān-rā be-zīr-i īn niğīn gīred³
4. Çonīn be'nmāydem k'ey dil be-yümn-i devlet-i derdeş
Şadā-yı nevbet-i ' işkem heme rüy-ı zemīn gīred⁴
5. Be-devr-i çeşm-i mest-i to cihān pür-şūr u ğavğā şod
Kocā künc-i ḳanā' at-rā dil-i ḥalvet-nişīn gīred⁵
6. Fedā-yı ğabğabet bādā dil ü cān-ı Münīr-i men
Ki ez-behr-i men-i ḥaste turunc-ı deste-çīn gīred⁶

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Der-ezel mihr-i cemāleş mī-nümūd
Vird-i men ez-ān şod hemīşe yā Vedūd¹
2. Ū revān be'gzeşt ey dil der-peyeş
Āh ' ömr-i nāzenīn goften çī sūd²
3. Vaşf-ı ruḥsāreş dilem key mī-koned
Māndem ez-yād-ı vey ez-goft u şünūd³

* 66: VT 77a, VY 60b.

¹ Senin kan dökücülükte bir Türk gibi olan gözlerinin hayali kanımı dökmek için pusuya yatmıştır. Bu zavallı sinesinde onun kin hançerinin izini taşımaktadır.

² Ok atma hususunda gözünden asla bir hata sadır olmaz ancak senin şuh kaşlarının yayı eğilir mi bilmiyorum.

³ Senin cana can katan yakut renkli dudağın ruhun gıdasıdır. Ayva tüylerin ise Hz. Süleyman'ın mührüne boyun eğdirir.

⁴ Ey gönül! Sevgilinin derdinden hâsıl olan saadet ve uğurla öyle bir hale geldim ki aşımın nöbetinin sadası bütün yeryüzünü tuttu.

⁵ Senin sarhoş gözlerinin devrinde cihan karışıklık ve kavgayla dolmuşken halvette oturan gönül nasıl kanâat köşesini tutar.

[5] □ an□□ at: fer□□ at VY.

⁶ Ben Münir'in canı ve gönlü senin çene çukuruna feda olsun. Çünkü o, ben hasta için turunc tabağı tutmaktadır.

* 67: VT 77b, VY 61a.

¹ Ezelde senin cemalinin aşkı tecelli ettiğinden beri benim zikrim daima "Yâ Vedūd" olmu□ tur.

² Ey gönül! O hemen geçip gittikten sonra ardından: "ah nazlı ömrüm" demenin ne faydası var.

³ Sevgiliyi hatırlayınca hiçbir şey konuşamaz ve işitemezken gönlüm onun yanağının vasfını nasıl anlatsın?

4. Cān-ı men bādā fedā-yı ğamzeet
Bāzī'ı be'nmūd dil-rā mī-rübūd⁴
5. Şod hevā-dār-ı cemāl-i ü Münîr
Pîş ez-ân in gerdiş ü devrân ne-būd⁵

68*

Fe' ilātün/ Fe' ilātün/ Fe' ilātün/ Fe' ilün

1. Her dil-i şifteġān bī-ser ü sāmān bāşed
Cāyeş ender-ĥam-ı in zülf-i perīşān bāşed¹
2. Ey dil ez-behr-i müdāvā be-ṭabībān me-nāl
Derd-i 'ışķeş ne çonānest ki dermān bāşed²
3. Yād bād ān ki dil-i mā be-nażar-bāzī-i ĥod
Der-cemāl-i gül-i to murġ-ı ĥoş-elĥān bāşed³
4. Yā Rab ān ber-men-i dil-ĥaste resed āĥir-i kār
Āb-ı Hızırī der-ān çāh-ı zeneĥdān bāşed⁴
5. Ĥālet-i men be-şeb-i hicr dilem dīd ü goft
Ġālibā rüz-ı kıyāmet şeb-i hicrān bāşed⁵
6. Der-dem-i fırsat-ı gül key şeved ey dil be-Münîr
Ṭal' at-ı yār u mey ü murġ-ı seĥer-ĥ'ān bāşed⁶

69*

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Fe' ülün

1. Zi-dest-i ān ki kār-ı mā fiġān şod
Dilem ber-būd u bāz ez-men revān şod¹
2. Be-cüst ü cüy-ı ān serv-i sehī-ķad
Be-her sū eşk-i mā seyl-i revān şod²

⁴ Canım senin yan bakışına feda olsun. Yan bakışın (tıfla benzeyen gönlüme) bir oyuncak gösterdi ve onu kaptı.

⁵ Zamanın geçmesi hadisesi olmadan önce Münîr senin cemaline âşık olmuştu.

* 68: VT 77b, VY 61a.

¹ Âşıkların gönülleri fakir olur ve o gönüllerin yeri de dağınık zülflerin kıvrımı olur.

² Ey gönül! Derdine deva olsun diye tabiplere dert yanma. Çünkü senin derdin devasız bir derttir.

³ Gönlümüzün güzele bakma hususunda senin gül cemalin karşısında hoş nağmeler eden bir bülbül olduğu hatırlansın.

⁴ Acaba sevgilinin bir kuyuya benzeyen çene çukurunun ebedi hayat veren suyu sonunda ben âşığa ulaşır mı?

⁵ Gönül, ayrılık gecesi halimi görüp: "Galiba kıyamet günü hicran gecesidir" dedi.

⁶ Ey gönül! Münîr'e yârin parlaklığı, şarap ve bülbülün olduğu zaman, gül mevsimi ve fırsat zamandır.

* 69: VT 78a, VY 61b.

¹ O sevgilinin elinden işimiz gücümüz ah edip inlemek oldu. Böylece gönlüm benden çıkıp gitti.

² O salınan servi boylu sevgiliyi arayan gözyaşlarımız her tarafta akan bir sele dönüştü.

3. Çi gūyem der-ḥaḳ-ı çeşm-i gāzālet
Ki şayd-ı lāğereş şīr-i jiyān şod³
4. Be-sevdā-yı ser-i zencīr-i zūlfet
Dilem ser-ḥalkā-i dīvānegān şod⁴
5. Be-derd-i ʿışket ez-cān-ı cihān dād
Ki mī-gūyed Mūnīr ender-ziyān şod⁵

70*

Mefāʿ ilün/Mefāʿ ilün/Feʿ ülün

1. Zi-ʿışket der-serem kār-ı ʿaceb būd
Dilem tā cān ne-dād ū-rā ne-y-āsūd¹
2. Zi-tūğet ḥastegān-rā şerbetī deh
Vü ger ne nīst mā-rā rüy-ı bih-būd²
3. Be-īn ü ān nīm fāriğ zi-vuşlat
Murād-ı men to ʿī ez-cümle maḳşūd³
4. Zi-āhem sūz-ı ʿışket būd rüşen
Nişān-ı āteş-i sūzān buved dūd⁴
5. Reg-i cān-rā ḥirāşed çeng-i ğam zʿān
Be-ḳānūn-ı dige nālīm çün ʿūd⁵
6. Be-ʿīd-i vaşl-ı to ḳurbān şod āḫir
Serencām-ı Mūnīret būd maḫmūd⁶

[3] Çi: Çü VY.

³ Senin ceylan gözlerinin en zayıf avı kükreyen aslanlar olurken ben onlar hakkında ne söyleyebilirim.

⁴ Zincir gibi kıvrım kıvrım olan zülüflerinin ucu sevdasından gönlüm, divaneler halkasının başı oldu.

⁵ Senin aşkının derdinden dolayı cihanın ruhundan adalet bekliyorum. Bu durumda kim Mūnīr'in zararda olduğunu söyleyebilir.

* 70: VT 78a, VY 61b.

¹ Senin aşkın dolayısıyla kafam karma karışıktır. Bundan dolayı gönlüm can vermeyince rahata ermeyecektir.

² Kılıcından hastalarına (âşıklarına) şerbet ver. Eğer bunu yapmazsan bizim iyi olacağımız yok.

[2] Diger: Vü ger VY.

³ Benim bütün maksutlar arasındaki muradım sensin. Diğerlerine ha kavuşmuşum ha kavuşmamışım.

⁴ Nasıl ateş olan yerde duman tüterse benim de âhımdan sana âşık olduğum anlaşıldı.

⁵ Gaminin çengi, can damarını tırmaladığı için biz de ut gibi başka bir kanunla inliyoruz.

⁶ Sonunda sana kavuşma bayramında kurban olduğu için Mūnīr'in macerası beğenildi.

Mef' ülü/Fā' ilätü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Her zaḥm-ı tır k'ez şanem-i dil-rübā resed
Hoşter zi-merhem-i ü be-dil-rış-i mā resed¹
2. Ber-çeşm-i ḥün-feşān-ı men ez-gerd-i rāh-ı to
Ḥāhem berāy-ı ḥaḳḳ-ı nażar tūtyā resed²
3. Bī-dīden-i cemāl-i to ey yār-ı gül-^ç izār
Goften ne-mī-tevān ki be-^ç aşıḳ çihā resed³
4. Ey dil be-seyl-i dīde-i mā ḥande mī-berī
Ġāfil me-şev ki ber-to hemīn mācerā resed⁴
5. Bā-tiğ-i ğamze ger küşedem bāk ne Münīr
Ez-la^ç l-i cān-fezāş kerem-i ḥün-behā resed⁵

Mef' ülü/Fā' ilätü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Dil-rā ki rişte-i ser-i zülf-i to bend buved
Tārī ez-ān be-gerden-i cānem kemend buved¹
2. Serv-i sehī be-ḳāmet-i to dāşt nisbetī
Ḳadreş be-şahñ-ı gül-şen ez-īn-rū bülend buved²
3. Her dem fedā-yı her ser-i zülf-i to der-cihān
Cān-ı hezār ḥaste-dilī derd-mend buved³
4. Gofī diğer ki ḥün-ı to rīzem be-şad cefā
İn va^ç dhā ki mī-konī ey dost çend buved⁴

* 71: VT 78b, VY 62a.

¹ Gönül kapan put gibi güzelden ulaşan her ok yarası, onun yaralı gönlümüze sürdüğü merhemden daha hoştur.

² Kanlı yaş döken gözlerime bakış hakkı için yolunun toprağından sürme ulaşmasını istiyorum.

³ Ey gül yanaklı! Seni görmeden aşğın başına neler geldiğini söylemek mümkün değildir.

⁴ Ey gönül! Bizim sele dönmüş gözyaşlarımıza bakıp gülüyorsun. Bu macera senin de başına gelir, gafil olma.

⁵ Ey Münir! Sevgili yan bakış kılıcıyla beni öldürürse bundan korkulmaz. Çünkü cana can katan lal renkli dudaklarından diyeti ulaşır.

* 72: VT 78b, VY 62b.

¹ Zülfünün ucunun gönle açtığı yara bir bağ olur. O zülfün bir tek teli bile canımın boğazına kement olur.

² Salınan servinin boy bakımından sana bir benzerliği bulunduğu için gül bahçesinde onun kıymeti artmıştır.

³ zülf-i: m□y-ı VT.

³ Dünyada senin zülfünün her bir telinin ucuna her an canını feda edebilecek binlerce gönlü hasta dertli bulunmaktadır.

⁴ Ey sevgili! Yüzlerce cefa ile kanımı dökeceğini söylüyorsun. Bu ettiğin vaatler kaç oldu hâlâ sözünü gerçekleştirmedi.

5. Her cā ki āteş-i ruḥ-ı ān meh ki şod Münîr
Ez-behr-i def^c -i çeşm-i bed īn dil sipend buved⁵

73*

Fe^c ilātün/Fe^c ilātün/Fe^c ilātün/Fe^c ilün

1. Dīdem ān muḡ-beçe-rā k'āfet-i cān ḥ[~]āhed şod
Der-pey-i şayd-ı dil-i ḥalk-ı cihān ḥ[~]āhed şod¹
2. Müddetī ber-ḳadem-i şeyḥ şodīm īn dil-i men
Ba^c d-ez-īn der-nażar-ı pīr-i muḡān ḥ[~]āhed şod²
3. Dil giriftār-ı ḡam-ı 'ışḳ-ı to z'ān kerd merā
Fāriḡ ez-ḥādişe-i devr-i zamān ḥ[~]āhed şod³
4. Ḥaṭ-ı jengār-ı to ber-şafḥa-i meh rānd raḳam
Rūšenest ān ki merā ḥaṭ-ı emān ḥ[~]āhed şod⁴
5. Her ḥadengeş ki revān be'gżered ez-sīne Münîr
Der-peyeş cān-ı men-i ḥaste revān ḥ[~]āhed şod⁵

74*

Mefā^c ilün/Mefā^c ilün/Mefā^c ilün/Mefā^c ilün

1. Mehī k'ez 'aḳs-i ruḥsāreş dilem yābed şafā-yı ḥod
Pes-i şad perde be'nmāyed merā her dem liḳā-yı ḥod¹
2. Zi-behr-i yār eger bāşed fedā cān u cihān ey dil
Çi bāk ez-vey ki mī-yābem beḳā ender-fenā-yı ḥod²

⁵ Ey Münîr! Her nerede o ay yüzlü sevgilinin yanağının ateşi parıldarsa kem gözleri defetmek için benim gönlüm de üzerlik tohumu olur.

* 73: VT 79a, VY 62b.

¹ O ateş perest rahibinin çırağının canın afeti olacağını ve cihan halkının gönlünü avlamak peşinde koşturacağını gördüm.

² Bir müddet bir şeyhin yanında bulduksa da bundan sonra benim gönlüm pîr-i muḡānın gözünün önünden ayrılmayacaktır.

³ Gönül zamanın devriyle meydana gelen hadiselerden fariḡ olacağı için beni aşkının gamına tutsak eyledi.

⁴ Senin karaya çalan ayva tüylerinin ay yüzünde yazdığı yazımın benim için her tarafta emniyette olduğumu gösteren bir ferman olduğu aşikârdır.

⁵ Ey Münîr! Sevgilinin hemen sineden geçip giden bakış okunun ardından ben hastanın canı da çıkacaktır.

* 74: VT 79a, VY 63a.

¹ Her ne kadar o ay gibi parlak sevgili bana her an yüzünü yüzlerce perdenin arkasından gösterse de onun yanağının yansımından gönlüm safâ bulur.

² Ey gönül! Benim canım ve cihan sevgiliye feda olsa bundan korkulur mu? Çünkü (onun yolunda) kendi faniliğimde ölümsüzlüğü bulurum.

3. Sürūd-ı ʿışk mī-verzed be-her hālet dil-i zārem
Ġıdā-yı rūḥ ez-ān gerded be-her nağme nevā-yı ḥod³
4. Dilī dārem çün āyīne berāy-ı ʿaqs-i ruḥsāret
Velī īn ṭurfe kʿez jeng-i ğamet yābed cilā-yı ḥod⁴
5. Tecellī-i cemāl-i to derūn-ı ḥücre-i dil şod
Keşed zʿān rū be-cīb-i cān ki bāşed der-şafā-yı ḥod⁵
6. Bi-ḥamdillāh Münīr āḥir ğubār-ı ḥāk-i rāhet şod
Kesī kʿinsān buved kāmīl resed lā-büd be-cāy-ı ḥod⁶

75*

Fāʿ ilātün/Fāʿ ilātün/ Fāʿ ilātün/ Fāʿ ilün

1. Der-ġülistān pīş-i çeşmem ger ne-bāşed rüy-ı yār
Gerded ez-eşkem heme eṭrāf-ı ğül-şen lāle-zār¹
2. Tā-be-sevdā-yı ğam-ı ʿışket dilem ülfet girift
Sāʿ at-i dīger be-dest-i ḥod ne-dīdem iḥtiyār²
3. Şerbet-i tīĝ-i to-rā dil-teşne şod cān-ı zaʿīf
Zūd fermā ḥaste-rā bisyār telḥest intizār³
4. Cān be-yek dīden hemī ḥāhem ki teslīmet konem
Ber-deret beʿnşeste müştāk-ı tovem ümmīd-vār⁴
5. Dīde sultān-ı ḥayāleş-rā ki şod menzil Münīr
Merdüm-i çeşm-i men ū-rā şod zi-her sū perde-dār⁵

³ Ruhun ğıdası kişinin kendi nağmeleri ve ahenkli sözleri olduĝu için her durumda benim inleyen gönlüme aşk şiirleri uygun düşer.

⁴ Yanaĝının yansıması için ayna gibi bir gönlüm var. Fakat gönlüm kendi parlaklığını gamının pasından bulur.

⁵ Senin yüz güzelliĝin gönül hücrelerinde tecelli ettiĝi için ruh onu kendi sefası olsun diye kendine çeker.

⁶ Allahʼa şükürler olsun ki Münir sonunda yolunun topraĝı oldu (öldü). Kemale eren bir insan zaten kendi makamına ulaşır.

* 75: VT 79b, VY 63a.

¹ Ğül bahçesinde sevgilinin yüzü gözümün önünde olmazsa kanlı gözyaşlarımla o bahçenin her tarafı gelincik tarlasına döner.

² Gönlüm, senin aşkının gamı sevdasını tanıĝından bu yana bir saat bile irademin elimde olduĝunu görmedim.

³ Zayıf can kılıcının şerbetine (bakışına) susadı. O şerbeti bir an önce baĝışla çünkü hastaya beklemek acı gelir.

⁴ Sana olan özlemimden ümitli bir şekilde kapının önüne oturmaşım. Seni bir kere görmenin karşılığında canımı teslim etmeye hazırım.

⁵ Ey Münir! Gözlerim, sevgilinin bir sultana benzeyen hayalinin duraĝı olduĝu için gözbebeklerim her tarafta ona perdedarlık yapmaktadır.

Fā' ilātün/Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ Fā' ilün

1. Ger lebet ser-çeşme-i āb-ı hayātest ey peser
Şod ruḥet nūr-ı çerāğ-ı dīde-i ehl-i naẓar¹
2. Īn dü çeşm-i dūr-feşān u cān u dil mā-rā ki hest
Her yekī-rā mī-nehem ez-behr-i to der-her memēr²
3. Cüz hevā-yı mihr-i ruḥsāret ne-şod kār-ı dilem
Der-cihān kār-ı diğēr hergiz ne-mī-dāned meğēr³
4. Ez-berā-yı la' l-i reng-āmīz-i to dil ḥaste şod
Gerçi mī-gūyend nāfī' mī-şevēd gül-bā-şeker⁴
5. Şod ḥayāl-i yārem imşeb mīhmān-ı mā Münīr
Çün konem der-ḥāne-i dil nīst cüz ḥūn-ı ciger⁵

Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ Fā' ilün

1. Çün der-āmed müjde-i ' ahd-i bahār
Sāğar-ı cān-baḥş-rā sākī bi-y-ār¹
2. Puḥtegān-ı āteş-i ' ışık-ı to-rā
Va' de-i ḥāmī me-kon dīğēr mey ār²
3. Ger ḥisāb-ı bendegān-ı ḥod konēd
Ey ' aceb men nīz bāşem der-şumār³
4. Ḥāne-i dil gerçi şod ez-ğam ḥarāb
Şod esās-ı ' ışık-ı yārem üstüvār⁴

* 76: VT 79b, VY 63b.

¹ Ey güzel! Eğer dudağın ölümsüzlük suyunun pınarıysa yanağın da gönül ehlinin gözünün ışığı ve nurudur.

² İnciler saçan iki gözümüz, canımız ve gönlümüzün her birini uğradığım her yere senin için bırakırım.

³ Gönlüm, dünyada sanki hiç başka bir iş bilmiyormuş gibi senin güneş gibi parlak yanağımın arzusundan başka bir iş tutmadı.

⁴ Her ne kadar gül ile şeker karışımı hastaya iyi gelir deseler de gönül, senin lal renkli dudağın için hasta oldu.

⁵ Ey Münîr! Gönül evinde ci' er kanından ba' ka bir ' ey yaptı' ımız için sevgilimin hayali bu gece bizim konu' umuz oldu.

* 77: VT 80a, VY 64a.

¹ Ey sâkî! Bahar mevsiminin geldiği müjdesi eriştigi için cana can katan şarap dolu kadehi sun.

² Senin aşkının ateşiyle pişmişlere boş vaatlerde bulunma, yeniden şarap getir.

³ Sevgili, kölelerinin hesabını yaparken acaba beni de sayıya katar mı?

⁴ Her ne kadar gönül hanesi gam yüzünden harap olsa da sevgilimin aşkının temeli sağlamdır.

5. Devlet-i şubḥ-ı vişāl-i ū Münîr
Mî-şevved ber-‘ aşîk-ı şeb-zinde-dâr⁵

78*

Fā‘ ilātün/ Fā‘ ilātün/ Fā‘ ilün

1. Bî-gül-i rüyet çi ḥîzed ez-bahâr
Ger heme ‘ âlem buved yek lâle-zâr¹
2. Bî-şeker-güftâr-ı to n’âyed be-güş
Ger hezârân mî-şevved şüret-hezâr²
3. Dest-i kûteh dâred ez-dâmân-ı to
Ez-çi mî-lerzed ‘ aceb dest-i çenâr³
4. Her gül âteş-pâre ʔî bâşed be-men
Ger ne-bâşed der-gülistân rüy-ı yâr⁴
5. Bâ vücūd-ı pertev-i rüyeş Münîr
Şod zemistân bih merâ ez-şad bahâr⁵

79*

Fā‘ ilātün/ Fā‘ ilātün/ Fā‘ ilātün/ Fā‘ ilün

1. Dil ki ḥün giryed derün-ı sîne her şeb tâ-seḥer
Çü men-i dîvâne sevdâ-yı kesî dâred meger¹
2. Çihre-i zerd-i men-i bî-çâre ger bînî me-ḥand
Şod revâc-ı kâr-ı ‘ ışk-ı yâr hemçün kâr-ı zer²
3. Kâr-bân-ı ‘ ışk-ı yârem be’gžered her rüz u şeb
Çün dil ü dîde ne-dîdem der-cihân men yek memer³
4. Her dem ey dil mî-revî çün eşk-i ḥün-âlūd-ı mā

⁵ Ey Münîr! Sevgiliye kavuşma sabahının saadeti ancak gece boyu uyanık kalan âşîğa nasip olur.

* 78: VT 80a, VY 63b.

¹ Bütün âlem bir gelincik bahçesi olsa bile senin gül yüzün yoksa o bahardan ne çıkar.

² Senin şeker gibi tatlı sözlerin olmazsa bülbül gibi şakıyan binlercesi olsa bile hiçbir şey kulağa ulaşmaz.

³ Çınarın eli acaba senin eteğine eremediği için mi titremektedir?

⁴ Gül bahçesinde sevgilinin yüzü yoksa oradaki güllerin her biri bana ateş parçası gibi görünür.

⁵ Ey Münîr! Sevgilinin yüzünün parlaklığı varsa benim için yüzlerce bahardan bir kış daha iyidir.

* 79: VT 80b.

¹ Her gece sabaha kadar sinede kan ağlayan gönül meğer ben divaneye olduğu gibi birisinin sevdasına tutulmuş.

² Eğer ben biçarenin sararmış yüzüne ne kıymetli ne hoş demediyse bunun sebebi sevgilinin aşkına olan yoğunluğun altına olan rağbet kadar çok olmasıdır.

³ Sevgilimin aşkının kervanı her gece ve gündüz geçip gitmektedir. Ben dünyada gönül ve göz gibi bir uğrak yeri daha görmedim.

Tā-be-key bāşed ne-mī-dānem to-rā ‘azm-i sefer⁴

5. Seng be’gdāzed zi-āh-ı āteşin-i mā Münir
Hic der-sengin-dil-i an meh ne-bāşed kār-ger⁵

80*

Fā‘ ilātün/ Fā‘ ilātün/ Fā‘ ilün

1. Hı vü dād u rı ki bāşed der-nażar
Key be-mirem teşne-leb ey bī-ħaber¹
2. Ān menem k’ez zaħm-ı tır-i nāvekeş
Ūftāde ber-reheş ħünin-ciğer²
3. Gāh der-dil gāh der-dīde buved
Mī-koned Hızrest seyr-i baħr ü ber³
4. ħünem ez-semm-i ħadenget ħuşk şod
Ger zenī şad tīg ne-āyed ħün-ı diger⁴
5. Ū revān be’gzeşt ü men goftem Münir
Mī-şevved ‘ömrest lā-büd der-güzer⁵

81*

Fe‘ ilātün/ Fe‘ ilātün/ Fe‘ ilātün/ Fe‘ ilün

1. Bārĥā goftem ü mī-güyemeş in bār-ı diger
Cüz ğam-ı ‘ışķ-ı to hergiz ne-konem kār-ı diger¹
2. Rış-i dil-rā ki nemek-rız buved ez-ser-i luţf
Cüz leb-i ħand-i to gū la‘ l-i şeker-bār-ı diger²
3. Der-hevā-yı gül-i ruĥsār-ı to mānend-i dilem

⁴ Ey gönül! Bizim kanlı gözyaşımız gibi her an sen de çekip gitmekteisin. Sendeki bu olculuk azmi ne zamana kadar sürecek bilmiyorum.

⁵ Ey Münir! İzim ateşli ahlakımız taşı bile eritirken o taş gönüllü ay gibi sevgiliye hiç tesir etmemektedir.
* 80: VT 80b.

¹ Ey (bizden) habersiz! Nazarda hı dād ve rı harfleri (Hızır) varken hiç susuzluktan ölür müyüm?

² Sevgilinin yoluna okunun temreninin hâsıl ettiği yaradan dolayı ciğeri kanlı bir şekilde düşen kişi benim.
³ (Sevgili), bazen gönülde bazen gözde olur. Bu haliyle o, denizde ve karada gezinen Hızır gibidir.

⁴ Okunun ağısından kanım kurudu. Bundan dolayı yüzlerce mızrak vursan bile artık kanım akmaz

⁵ Ey Münir! O, hemen geçip gitti. Ben de hiç şüphesi geçip giden ömürdür dedim.

* 81: VT 81a, VY 64b.

¹ Asla senin aşkının gamından başka bir işle meşgul olmayacağımı defalarca söyledim, bir kere daha söylüyorum.

² Sevgili lütfundan gönül yarasına tuz ekliyor. Senin şeker gibi dudağından başka şekerler saçan lal renkli dudak var mı söyle.

Hïc der-gül-şen-i 'ālem ne-buved zār-ı diger³

4. Īn çonīn guşşa-i 'ıŝķ-ı to ki dil-rā be-girift
Hïc der-dil ne-reved fikr-i ğam-ı yār-ı diger⁴
5. Her dem ümmīd-i men ānest ki ez-perde-i ğayb
Be-Münīr-i to resed devlet-i dīdār-ı diger⁵

82*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Ey zi-zülfet der-serem her hālķa sevdā-yı diger
V'ey zi-çeşmet der-dilem her kūşe ğavġā-yı diger¹
2. Der-beyābān-ı ğam-ı 'ıŝķet dil-i ser-geşteem
Mī-resed der-seyr-i hōd her dem be-şahrā-yı diger²
3. Cüz-ħayāl-i sūhten ber-āteş-i şem' -i ruħet
Der-ser-i pervāne-i dil nīst pervā-yı diger³
4. Bā-ħayāl-i hadd ü hāl ü zülf ü çeşm ü 'ārīzet
Mī-nümāyed her nażar mā-rā temāşā-yı diger⁴
5. Ger heme gird-i cihān-rā hemçü meh gerded Münīr
Cüz deret ne bendeet-rā hïc me'vā-yı diger⁵

83*

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Fe' ülün

1. Cemālet āftāb-ı 'ālem-efrüz
Dehānet nükte-i ğaybest mermüz¹
2. Mey-i gül-fāmuñ ey sākī demidür
Çün irdi nevbet-i hengām-ı nevrüz

³ Senin gül yanağının aşkı için hiç kimse bu dünyanın gül bahçesinde gönlüm gibi inlememiştir.

⁴ Senin aşkının gamı, gönülde öyle bir yer etti ki başka bir sevgilinin aşkı düşüncesi asla ona giremez.

⁵ Benim her anki ümidim, gayb perdesinden cemalini bir kere daha görme saadetinin Münīr'ine ulaşmasıdır.

* 82: VT 81a, VY 64b.

¹ Ey senin zülfünün her halkasından başımda başka başka sevdaların meydana geldiği ve gözlerinden dolayı gönlümün her köşesinin karışıklıkla dolduğu sevgili!

² Avare gönlüm, senin aşkının gamı çölünde kendini seyrederken her an başka başka sahralara ulaşır.

³ Gönül pervanesinin başında senin muma benzeyen yanağının ateşinde yanma hayalinden başka bir arzu yoktur.

⁴ Senin yanağın, benim, zülfün, özün ve yüzünün hayaliyle her bakış bize başka başka seyirler gösterir.

⁵ Münir, ay gibi bütün dünya yuvarlağının etrafını devretse bile kölen için kapından başka sığınak bulamaz.

* 83: VT 81b, VY 65a.

¹ Senin cemalin âlemi aydınlatan bir güneş, ağzın da gayb âleminin semboller ihtiva eden bir nüktesidir.

3. Ḥayāl-i kār-ı ferdā key koned dil
Ki ū hem-şoḥbet-i yārest imrūz³
4. ‘Ulūm-ı ‘ışık içinde ‘aql-ı kāmīl
Hemān gūyā k’odur ıfl-ı nev-āmūz
5. Me-şev ġāfil Mūnīr ez-ḥālet-i men
Merā mī-sūzed āḥir āh-ı dil-sūz⁵

84*

Mefā‘ ilün/Fe‘ ilātün/Mefā‘ ilün/Fe‘ ilün

1. Menem ki ḥāk-i rehet-rā nihāde rüy-ı niyāz
Be-her şadā-yı ḳadem dīde-rā küşāyem bāz¹
2. Zi-sırr-ı ‘ışık-ı to dil-rā egerçi mī-goftem
Sefih-rā be-cihān kes ne-mī-koned hem-rāz²
3. Be-lāf-ı da‘ vī-i ‘ışket ne-mī-şevved şādık
Kesī ki der-reh-i to nīst ‘aşık-ı ser-bāz³
4. Meger zi-ḥasret-i yek gül-‘ izār-ı ġonca-lebest
Fiġān-ı zemzeme-i bülbül-i bülend-āvāz⁴
5. To der-tena‘‘um-ı ‘ayş-ı müdām şev ki Mūnīr
Çü şem‘-i bezm-i to ḥoş-vaḳt şod be-sūz u güdāz⁵

85*

Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilün

1. Ger reved şabr u ḳarār īn nālehā-yı zār bes
V’er buved baḫtem ġunūde dīde-i bīdār bes¹
2. Zīr-i şāḫ-ı serv ne’bved ger maḳāmem bāk nīst
Ber-ser-i kūy-ı segānet sāye-i dīvār bes²

³ Gönül, bugün sevgilinin sohbet arkadaşı olmuşken yarının işini nasıl düşünsün?

⁵ Ey Mūnīr! Benim durumundan sakın gafil olma. Çünkü b gönül yakan ateş en sonunda beni de yakar.

* 84: VT 81b, VY 65a.

¹ Yolunun toprağına niyaz yüzünü koyup her adımda (sen geliyorsun diye) yeniden gözünü açan benim.

² Eğer gönle senin aşkının sırlarından bahsedersen o düşkünü dünyada hiç kimse (bir daha) sırdaş edinmez.

³ Senin yolunda korkusuz bir âşık olmayan kimse aşkının davası hakkındaki sözlerinde sadık olamaz.

⁴ Yüce nağmelerle şakiyan bülbülün feryat ve figanı meğer bir yanağın ve gonca dudağın hasretindenmiş.

⁵ Ey Mūnīr! Sen şarap içmeye devam et de zamanın meclisinin mumu gibi yanıp yakılmalarla hoş geçsin.

* 85: VT 82a, VY 65b.

¹ İnleyen âşğın sabrı ve kararı kalmasa bile nâleleri yeterlidir. Bahtım uykuya dalsa da uyanık gözlerim kâfidir.

3. Kār-ı mā ʿ işkest ü derd ü miḥnet ü āvāregī
Ger to-rā īn kār neʿbved zāhidā īn kār bes³
4. Behr-i cāy-ı erbaʿ īn ey zāhid-i ḥalvet-niṣīn
ʿ Ārifān-rā hem-çü bāde ḥāne-i ḥammār bes⁴
5. Der-cihān Maḥmūd-rā mānend-i to lā-büd Münīr
Pertev-i nūr-ı Muḥammed Aḥmed-i Muḥtār bes⁵

86*

Fāʿ ilātün/ Fāʿ ilātün/ Fāʿ ilātün/ Fāʿ ilün

1. Gül-sitān-ı bāğ-ı ḥüsnet kʿez berā-yı yek güleş
Nāle mī-gerded be-her sū şad hezārān bülbüleş¹
2. Mısr-ı ḥüsnet-rā berā-yı kıand ü şehd āmed meger
Hindū-yı zülf-i to bā-īn dānehā-yı fülfüleş²
3. Zülf ü ḥāl-i hindüyeş-rā dīdem ü goftem belī
Behr-i sultān-ı Ḥabeş şod sāye-bān[ī] kāküleş³
4. Lāle-zār-ı gül-sitān-ı ḥüsn-i to hoş-manzārest
Kʿez hevā-dārī buved der-hem be-reyḥān sünbüleş⁴
5. ʿ Andelīb-i gül-sitān-ı kūy-ı yār āmed Münīr
Zʿān dehed ʿ uşşāğ-rā ḥayret nevā-yı ğulgüleş⁵

² Eğer benim makamım servi dalının gölgesi altında bulunmazsa bundan üzüntü duymam. Çünkü senin eşığının köpeklerine duvar gölgesi de yeter.

³ Bizim işimiz aşk, derd, miḥnet ve avareliktir. Ey zahit! Sen bu işlerle meşgul olmasan bile bu sana yeter.

⁴ Ey itikafta oturan zahit! Âriflere erbain çıkarmak yerine meyhane şarap gibi kâfidir.

⁵ Ey Münir! Hiç şüphesiz dünyada senin gibi Mahmut'a da Hz. Muhammet'in ışığı kâfi gelir.

* 86: VT 82a, VY 65b.

¹ Senin güzelliğinin gül bahçesindeki bir bülbül için her tarafta binlerce bülbül inler.

² Siyahlıkta bir Hindu'ya benzeyen zülfün bu biber taneleriyle (benlerinle) cemâlinin Mısır'ına şeker ve bal almaya gelmiş.

³ Sevgilinin zülfünü ve siyah beninin görüp "Evet Habeş sultanına kâkülü gölgelik tutan bir hizmetçi olmuş" dedim.

⁴ Senin güzellik bahçesindeki lalezarın ne güzel bir manzarası vardır. Sünbülün aşkından dolayı (bu bahçedeki) fesleğenle başı dönmüştür.

⁵ Münir, sevgilinin gül bahçesine benzeyen mahallesinin bülbülüdür. Bundan dolayı şakımasının sesi âşıkları hayrete düşürür.

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Her ki der-^ç ıkd-ı ser-i zülf-i to şod bend-i dileş
Mī-reved ^ç ömreş be-sevdā ḥal ne-bāşed müşkileş¹
2. Sālḥā bāşed ki der-baḥr-i ğam-ı ^ç ışk-ı tovem
Ne kerān-ı ü bedīd āyed merā ne sāḥileş²
3. Vaşf-ı küyet-rā çı güyem k'ez tecellī-i cemāl
Mī-koned şey ^ç lillāḥ ender-küy-ı cennet sâyileş³
4. Meyl-i zülf-i yār ez-ān şod ber-dehāneş her ki hest
^ç Ākībet küy-ı ^ç adem ḥ^çāhed şod ey dil menzileş⁴
5. Der-pey-i ^ç ışk-ı to mī-bāşed dilem her dem velī
Mihnet ü derd ü ğam-ı āvāregī şod ḥāşileş⁵
6. Sā' atī ḥālī ne-ḥ^çāhed şod Münīr ez-şevk-ı to
Şod be-sevdāyet meger āmīziş-i āb u gileş⁶

Mef' ülü/Fā' ilātü/Mefā' ülü/Fā' ilün

1. Ḥaṭṭ-ı emān ki ḥadd-i to dāred be-her ṭaraf
Gerded dilem zi-fitne-i zülf-i to ber-ṭaraf¹
2. Ger ez-ḥayāl-i la' l-i lebet be'gzered demī
Āyed zi-seng-i ḥādīşe dil-rā zi-her ṭaraf²
3. Dil sūy-ı Ka' be-i ser-i küyet revāne şod
Ān dem be-īn cihān ki ne-şod der-ḥaber ṭaraf³

* 87: VT 82b, VY 66a.

¹ Her kimin gönlünün bağı senin zülfünün ucundaki düğümde olursa onun ömrü sevdıyla geçer de müşkülü bir türlü hallolmaz.

² Senin aşkının gamı denizine dalalı yıllar oldu ama bu denizin ne kenarı ne de sahili görülüyor.

³ Cemāl tecellīsinden meydana gelmiş olan bulunduğu yerin vasfı hakkında ne diyebilirim. Bu konuda bir şey söylemeye kalkarsam sonunda Cennet köşesinde “Allah rızası için” diye dilenen bir dilenci gibi olurum.

⁴ Ey gönül! Mevcut olan herkesin ağzında sevgilinin saçının arzusuna dair sözler olduğundan sonunda onların durağı yokluk ülkesi olacaktır.

⁵ Gönlüm her an aşkının peşinden koştuğu için mihnet, dert, gam ve avarelikten başka bir şey elde edemedi.

⁶ Münīr, suyu ve çamuru sevdan ile karıldığı için bir an ile sana olan iştihakından boş kalamaz.

* 88: VT 82b.

¹ Senin yanağın her tarafta emniyet içinde olduğunu gösteren bir pusulaya (ayva tüyelerine) sahiptir. Benim gönlüm de zülüflerinin fitnesinden bertaraf olmuş durumdadır.

² Senin lal renkli dudaklarını hayal etmediğim bir an bile geçecek olursa gönlüme her taraftan hadise taşları atılır.

³ Gönül, bu dünyada yön mefhumunun bulunmadığı bir zamanda Kabeye benzeyen mahallenin başına yöneldi.

4. K'ū ān zamān ki dil-ber-i şūhem zi-rūy-ı nāz
Bā-men ḥadīṣ dāšt naẓar der-diger ẓaraf⁴
5. Zāhid be-sūy-ı mey-gede z'ān-rū ne-mī-reved
Hergiz ne-mī-tevān ki reved bī-başar ẓaraf⁵
6. Āşüftegī çonīn ne-şevded ber-dilem Münīr
Zülf-i siyāh-ı ū ne-keşīde'st ger ẓaraf⁶

89*

Mef' ūlü/Fā' ilātü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Tā ez-kitāb-ı ḥüsn-i to ḥ'āndīm yek sebaḳ
Şod nezd-i defter-i dil-i men levḥ yek varak¹
2. Bī-pertev-i ẓulū' -ı ruḥ u şubḥ-ı 'arīzet
Gerded zi-' aḳs-i eşk-i men īn sūrḥī-i şafaḳ²
3. Dil ḥūn şod ez-cefā-yı to ammā ne-gūyemeş
Ger ser reved çü ḥāme şevded sīneem dü şaḳ³
4. Yek laḥza der-firāk-ı to ẓāḳat ne-bāşedem
Ey vāy-ı men ki hicr-i to bāşed ber-īn nesak⁴
5. Ger rence mī-konī ḳadem ez-behr-i porsişem
Vaḳtest ez-ān ki mānde zi-cān bī-to yek ramak⁵
6. Çün şubḥ-ı şādīkest ruḥet ey meh-i Münīr
Bel aḥsenü cemālūki vallāhi min felak⁶

⁴ Şuh sevgilim benimle konuştuğu zaman nazı yüzünden nazarı başka tarafta olur.

⁵ Zahit, asla bir tarafa bakmadan yürüyemediği için (daima riyakar olduğundan) meyhane tarafına gitmez.

⁶ Ey Münir! Onun siyah zülüfleri beni (kendi) tarafına çekmeseydi gönlümde böyle bir karmaşıklık olmazdı.

* 89: VT 83a, VY 66a.

¹ Senin güzelliğinin kitabından bir ders okuduğumuzdan beri gönül defterim nezdinde levh (levha ya da levh-i mahfuz) bir varak gibi kalır.

² Yüzünün ve yanağının güneşi doğmadan (evvel) şafağın bu kızılığına gözyaşlarımın yansması sebep olur.

³ Cefan yüzünden gönlümün kanla dolduğunu, başım gitse, sinem kalem gibi ikiye yarılsa bile dile getirmem.

⁴ Bir an bile senin ayrılığına takat getiremem. Bu gidişle bir de sen gidersen bana ne kadar yazık olur.

⁵ Sensizlikten can vermeme ramak kaldığından ben hastanın halini sormak için yolculuk meşakkatine katlanabilirsen bunun tam zamandır.

⁶ Ey parlayan ay gibi olan sevgili! Senin yanağın subh-ı şadık gibidir. Bilakis Allah'a yemin olsun ki güzelliğin tan vaktinden daha fazladır.

Mef'ülü/Mefâ'ilü/Mefâ'ilü/Fe'ülün

1. Yâ Rab çi buved bâz be-kür-i münâfık
İmşeb kadem-i rence koned yâr-ı muvâfık¹
2. Der-bezm-i ezel sâbıka 'î bûd ki imrûz
Ez-şoĥbet-i vaşl-ı to resed devlet-i sâbık²
3. Behr-i dil-i men na' l ber-âteş me-neh ey dost
Mağşûd-ı to ebrûy-ı to-râ bûd muṭâbık³
4. Ez-keşret-i ' ışk-ı to resed devlet-i vaĥdet
Kes-râ ki buved ez-dil ü cân terk-i ' alâyık⁴
5. Çün şubĥ dil-i rûşen ez-ân yâft Münîrî
Şod der-reh-i mihr-i meh-i ruĥsâr-ı to şâdık⁵

Mef'ülü/Mefâ'ilü/Mefâ'ilü/Fe'ülün

1. Mestîm ü ĥarâb ey dil ez-în bâde-i gül-reng
' Aybî ne-buved ger be sürûdî konem âheng¹
2. Ber zîr ü bam-ı nâle-i ' uşşâk-ı to mâned
Feryâd u figân kerden-i kânûn u ney ü çeng²
3. Tîrî ki ez-ân ġamze resed ber ciġerî rîş
Ez-behr-i vey üfted be-miyân-ı dil ü cân ceng³
4. Çün çeng-i ĥamîde dil-i men zâr be-nâled
Ber-rişte-i cânem ki ġam-ı ' ışk-ı to zed çeng⁴

* 90: VT 83a, VY 66b.

¹ Acaba muvafık bir sevgili bu gece münafıkların körlüğüyle yola çıksaydı (bize uğrasaydı) ne olurdu.

² Elest meclisinde (aramızdaki aşk) kayıtlı olduğundan dolayı bugün sana kavuşma hususunda ettiğimiz sohbetlerden o eski saâdet ulaşır.

³ Ey dost! Senin maksadın kaşlarınla mutabakat halinde olduğunda dolayı benim gönlüm için nalı ateşe atma (beni bitâb ve kararsız kılma).

⁴ Alakalı olduğu başka şeyleri can ü gönülden terk eden kişi senin aşkının çokluğundan birlik saâdetine ulaşır.

⁵ Münîrî, Senin güneş ve ay gibi parlak yanağının yolunda sadık olduğu için sabah gibi aydın gönüllü oldu.

*91: VT 83b, VY 67a.

¹ Ey gönül! Bu gül renkli şarap yüzünden sarhoş ve harap olmuşuz. Bundan dolayı şiir söylemeye niyet edersem bu, ayıp olmaz.

[1] gül-reng: gül-berg VT.

² Kanun ney ve çengin feryat ve figanı senin âkıklarının inlemelerine göre tiz ve pest kalır (ahengi bozar).

³ Sevgilinin yan bakışlarından gönül yarasına ulaşan bakış okları hususunda gönül ve ruh arasında bir savaş meydana gelir.

⁴ Can ipime senin ağız kın pençe vurmuştun, gönlüm kıvrık bir saz olan çeng gibi inleyip dursun.

5. Ez-dīde ne-reft ān ḥad ez-īn rūy ḥaṭ āverd
Ayīne ki ber-cāy-ı nem ūfted resedeş jeng⁵
6. Me'vā-yı ḥayāl-i to ez-ān çeşm-i Münirest
Cüz-āteş-i 'ışk-ı to ne-bāşed be-dil-i teng⁶

92*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Her dem ez-çeşm-i to ber-dil mī-resed tīr-i ḥadeng
Men der-ān fikrem ki çün künced der-īn ḫandīl-i teng¹
2. Rişte-i cānem gūsist ez-hicr mī-nālem henūz
Gerçi mī-māned zi-nāle ger reved tāri zi-çeng²
3. Her ḥayālī k'ez dilī çün seng-i to āyed birūn
Māned ān āb-ı revān[ī]-rā ki mī-āyed zi-seng³
4. Her dem ez-behr-i şehīdān-ı ğamet der-mātemest
Z'ān hemī puşed kebūd īn āsmān-ı nīl-reng⁴
5. Perde-i dil şod berā-yı pākī-i tīğēş Münir
Tā ki ez-ḥūn-ı derūn-ı mā ne-ġired hīc jeng⁵

93*

Mefā' ilün/Fe' ilātün/Mefā' ilün/Fe' ilün

1. Kesī ki küşte-i çeşm-i to şod be-yek nāvek
Çi ḥācet-i zedeneş tīğ-rā to ber-tārek¹
2. Zi-tīr-i ğamze-i to gerçi bī-ḥisāb āyed
Derūn-ı sīne-i dil-ḥaste be'şmored yek yek²

⁵ Aynanın nemli bir yerde paslanması gibi gözümde sevgilinin yanağı gitmediği için onda ayva tüyleri çıkmaktadır.

⁶ Hüzünlü gönülde senin ağız kınının ateşinden başka bir şey bulunmadığından senin hayalinin sıvınağı Münir'in gözü olmuştur.

* 92: VT 83b, VY 67a.

¹ Senin gözlerinden her an gönle bakış okları ulaşmaktadır; (bu kadar çok okun) nasıl dar bir kandile sıvı acağını düşünmekteyim.

² Her ne kadar çenkten bir tel kopsa o nale edemezse de benim can ipim gevşediği halde ayrılıktan dolayı hala inlemekteyim.

³ Senin tağı kalbinden çıkan her hayal sert kayadan çıkan su gibidir.

⁴ Bu çivit renkli gökyüzü, senin gamınla ölenlere her an matem tuttuğu için maviler giyinmiştirdi.

⁵ Ey Münir! Gönül perdesinin varlığının sebebi onun kılıcının bizim içimizin kanıyla paslanmayı pak kalması içindir.

* 93: VT 84a, VY 67b.

¹ Senin bir tek bakış okunla ölen kimsenin başını kılıçla vurmaya ne lüzum var.

² Her ne kadar yan bakış okların hesap edilemeyecek kadar çok gelse de bunlar gönlü hasta âşkın sinesinde bir bir sayılır.

3. Raķib-i cehl-i mürekkeb i hşiyet dred
Mişl-i vv-ı   Amır ne'bved ez-deret mnfek³
4. Be-defter-i dil-i men mfredt-ı derd-i ęamet
Tümen hezr u hezrn hezr gerded lek⁴
5. Be-levh-i dil ki cz ez-naķş-ı ht-ı   işķ-ı to şod
Hyl-i ęamze-i tğ-i to m-koned heme hk⁵
6. Be-devr-i teş-i ruhsr u ht-ı yr Mnr
Naşb-i men ęamu ve'l-  işķ ve'l-hrret lek⁶

94*

F iltn/F iltn/F iltn/F ilün

1. Sķy devr-i ęlest ez-muhtesib dger i bk
Ger mer ber-bde-i şf keşed n tb-ı pk¹
2. ęonca ez- şevķ-ı leb-i to ger girbn m-derd
Gl zi-  işķ-ı lle-ruhsr-ı to gerded cme-k²
3. Berg-i gül hd-r ki bd-ı şubh-dem-r m-dehed
Fikr-i n dred ki gerded der-rehet mnend-i hk³
4. Ey raķb ez-h-ı teş-nk-i men ęfil me-bş
M-dehed çarh-ı bern-r lerze h-ı derd-nk⁴
5. Minnet İzed-r ki b-eşķ-i firvn-ı Mnr
Zle   an levhi'l-fu'di şret  naķşu sivk⁵

³ Amır kelimesinin sonuna yazılıp okunmayan vav harf gibi senin kapından ayrılmayan katmerli cahil rakibin ne özelliği var.

⁴ Gönül defterimde aç knn bahisleri sayılamayacak kadar çoktur.

⁵ Senin bir kılıca benzeyen ęamzeni hayal etmek, aç knn yazısından bağ ka bir   ey bulunmayan gönül levhasnı durmadan oymak gibidir.

⁶ Ey Mnr! Sevgilinin yanağının ateği ve ayva tüyleri devrinde benim nasibim ęam ve aç k seninkiyse hararettir.
* 94: VT 84a.

¹ Ey sk! Gl devridir, eđ er bu zamanda benim pk yaratm beni saf   araba çekerse daha muhtesipten korkulur mu?

² Eğer ęonca senin dudağına olan iştyakından yakasını yırtarsa gl de gelincik rengindeki yanağının aşķından elbisesini parçalar.

³ Gl yaprağı kendini sabahleyin esen tan yeline verir, bunu yaparken onun fikri toprak gibi senin yolunun üstünde bulunmaktir.

⁴ Ey rakp! Benim ateşli ahlarımdan gafil olma. Çünkü dert ile edilen ahlar feleğe bile titreme verir.

⁵ Allah'a şükürler olsun ki Mnr'in bol bol akan gözyaşıyla senden başkasnn suret ve naşı gönül levhasından silindi.

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Behr-i ta' zīm-i kudūm-ı şāhid-i ra' nā-yı gül
Sebze mī-güsterd sebz-aṭlas be-zīr-i pāy-ı gül¹
2. Ez-gezend-i çeşm-i bed her gonca der-vaḳt-i seher
Heykel-i gül-gün be-yāred rāst ber-bālā-yı gül²
3. Da' vet-i bülbül be-gül-geşt-i çemen z'ān şod füzün
Bī-gül-i ruhsāret āteş şod be-gül-şen cāy-ı gül³
4. Der-cihān ger her giyāhī yek gül-i sūrī buved
Bī-gül-i rüyet ne-mī-bāşed merā pervā-yı gül⁴
5. Der-miyān-ı meclis-i mā rüy-ı ān meh-rū Münīr
Būd şem' -i maḥfil ammā üst bezm-ārā-yı gül⁵

Mef' ülü/Fā' ilātü/Mefā' ülü/Fā' ilün

1. Ey der-miyān-ı her dü cihān ihtiyār-ı dil
Cüz-kār-ı ' ışık-bāzī-i to nīst kār-ı dil¹
2. ' Ankā ki şayd-ı lāger-i şeh-bāz-ı zülf-i tost
Yā Rab çi güyemeş ki çi başed şikār-ı dil²
3. Çün lāle der-hevā-yı gül-i bāğ-ı hüsn-i to
Şad dāğ-ı ḥasrettest merā yād-gār-ı dil³
4. Şükr-i Hudā ki zülf-i to-rā dīdem ü revān
Şod tārmār der-reh-i to kār-bār-ı dil⁴
5. Hem-rāz-ı dil kesī be-cihān key buved Münīr
Cānem derün-ı perde ne-şod rāz-dār-ı dil⁵

* 95: VT 84b.

¹ Bahçe, bir güzele benzeyen gülün gelişine hürmet olarak onun ayağına yeşil atlas yaydı.

² Her gonca, güle kem göz değmesin diye seher vaktinde kırmızı muska getirir.

³ Gül bahçesinde senin yanağının gülü olmazsa gülün yeri ateş olacağından bülbülün daveti uzun oldu.

⁴ Eğer senin yanağının gülü olmazsa dünyada biten her ot kırmızı bir gül olsa bile gül olduğunu hissetmem.

⁵ Ey Münîr! Yüzü ay gibi parlak olan o sevgili bizim meclisimizin mumuydu, fakat o (aynı zamanda) gül meclisinin de süsüdür

* 96: VT 84b.

¹ Ey her iki cihanda gönlün seçkini olan güzel! Gönlümün senin aşkının oyunu dışında başka bir işi yoktur.

² Ey sevgili! Anka bile senin zülfünün en zayıf bir avıyken gönlümün onun avı olsa bundan ne çıkar.

³ Senin güzellik bağının gülü (yanağın) aşkına gönlümde gelincik gibi yüzlerce hasret yararı var.

⁴ Allah'a şükürler olun ki senin zülfünü gördüm ve hemen gönlümün işleri yolunda darmadağın oldu.

Fe' ilātün/ Fe' ilātün/ Fe' ilātün/ Fe' ilün

1. Ey dil ez-ḥādiṣe-i hicr melülīm melül
Ki be-vaşleş ne-buved ḥācet-i men hīc ḳabūl¹
2. Yā Rab ez-ṭāli' u baḥtem meded āyed ki buved
Ber-şeb-i türe-i hicr-i to seḥer-gāh-ı vüşül²
3. Ger dem-i ' ömr buved sāl-i hezār er nefesī
Yek buved dergeh-i vaşl-ı to ki āyed be-vüşül³
4. Hīc ber-ḳālib-i fersüde ğam-ı rūḥ ne-mānd
Tā ḥayāl-i leb-i la' let ki be-dil kerd ḥulül⁴
5. Bār-ı ' ışk-ı to ki ber-gerden-i ḥod dāşt Münîr
Hīc ne'bved ' aceb ey dost zālūmest cehül⁵

Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ Fā' ilün

1. Ger sefid ü sürḥ der-yek şāḥ ne'dhed bār gül
Der-gülistān-ı cemālet her dü şod tekrār gül¹
2. Ez-fürüg-ı gül-şen-i cennet ne-bāşed yek ḳabes
Āteş-i Mūsā ki her cā mī-koned izḥār gül²
3. Behr-i ḥasb-i ḥāl-i bülbül ğonca 'ı her şubḥ-dem
Ber-ḥarîr-i āl-i pîçide dehed tūmār gül³
4. Çetr-i la' l-i lāle ber-şahrā ki zed ferrāş-ı şubḥ
Leşker-i mülk-i bahār āmed sipeh-sālār gül⁴

⁵ Ey Münîr! Ne zaman birisi bu cihanda gönlüme sırdaş olacak? Ruhum perdenin içinde gönlün sırlarını taşıyamamakta.

* 97: VT 85a.

¹ Ey gönül! Ona kavuşma hususunda hiçbir duamız kabul olmadığından ayrılık hadisesinden dolayı gamlıyız.

² Ey sevgilim! Acaba talihim ve bahtım yardımcı olur da karanlık bir geceye benzeyen ayrılığının kavuşma sabahı gerçekleşir mi?

³ Eğer ömrümüzde bir nefes bin sene olsa bile bu, sana kavuşmanın bir anına denk gelir.

⁴ Senin yakut renkli dudağının hayali gönle girdiğinden beri çürümüş tenimde ruha ait hiçbir gam kalmadı.

⁵ Ey dost! Münîr senin aşkının yükünü kendi boynunda taşımaktadır. Hiç bilgisizin zalim olmasına şaşılır mı?
* 98: VT 85a.

¹ Eğer gül, bir dalda kırmızı ve beyaz olarak açmazsa (bundan ne çıkar). Beyaz ve kırmızı senin güzelliğinin gül bahçesinde açılan gül olur.

² Gülün her yerde aşkâr ettiği Hz. Musa'nın ateşi, cennet bahçelerinin parlaklığından bir parça değildir.

³ Bir gonca sabah vakti bülbülle hasbihal edebilmek için güle kırmızı ipekten büklüm büklüm tomar verir.

⁴ Sabahın yaygıcısı sahraya bahar mülkünün askerlerinin komutanı olan gül geliyor diye kırmızı renkli bir çadır kurdu.

5. Ber-figān-ı ʿ andelīb-i nā-tüvān üftāde-rā
Raḥm ez-ān hergiz ne-āyed zāde hest ez-ḥār gül⁵
6. Mest-i cām-ı bāde-i ʿ ışkest lāle der-çemen
Ez-gül-i mey çün benefşe dāred īn miḳdār gül⁶
7. Z'ı' tidāl-i devr-i eyyām-ı bahār eknūn Münīr
Bār ḥ ʿāhed dād ḥār-ı ḥuşk der-dīvār gül⁷

99*

Mefʿ ülü/Fāʿ ilātün/Mefʿ ülü/Fāʿ ilātün

Müstefʿ ilün/Feʿ ülün/ Müstefʿ ilün/Feʿ ülün

1. Türk-i süvāre dīdem der-ḳaşd-ı cān mükemmel
Ḥūn-rīzter ez-ān şod bārī ki didem evvel¹
2. Ger cān ḥalāş yābed ez-tīr-i ğamze-i to
Dil key buved rehīden z'ın nergis-i mükeḥḥal²
3. Taḥrīr-i şevḳ-ı ʿ ışket ḥ ʿāhed ki dīde gerded
Ez-ḥūn-ı dil keşīde'st ber-levḥ-i çihre cedvel³
4. Tebdīl-i ḥālet-i ʿ ışḳ gerçi sefer şod ammā
Ber-her kocā ki refteḥ ḥālem ne-şod mübeddel⁴
5. Fıkr-i leb ü dehānet şod der-dilem ez-ın rū
Goftem laṭīf ü nāzük şı' rī çonīn muḥayyel⁵
6. Devr-i teselsül ey dost her cā ki şod naẓar hest
Çeşm-i Münīr ez-ānest ber-ın ḥaṭ-ı müselsel⁶

⁵ Dikenden doğan gülün, güçsüz ve düşkün bülbülün nalelerine acıdığı hiç görülmemiştir.

⁶ Gelincik çimenlikte aşk kadehinin şarabıyla sarhoştur, gülün de menekşe gibi

⁷ Ey Münir! Bahar günlerinde havanın itidalinden dolayı duvardaki kuru iken şimdi gül verecek.

* 99: VT 85b, VY 67b.

¹ Cana mükemmel bir şekilde kasteden süvari bir Türk güzeli gördüm. Şimdi o, ilk sefer gördüğümden daha kan dökücüdür.

² Ruhum, senin oka benzeyen yan bakış oklarından kurtulsa bile gönül bu sürmeli gözlerden nasıl kurtulur?

³ Senin aşkıdan hâsıl olan şevki yazmak için göz, ciğer kanından çehre sayfasına cetvel çekmiş.

⁴ Her ne kadar akın verdiği halleri değiştirmek için sefere çıktırıysak da her nereye gidersem gideyim halimde bir değişiklik olmadı.

⁵ Gönlümde dudağının ve ağızının düşüncesi olduğu için böyle latif, nazik, hayal dolu bir şiir söyledim.

⁶ Ey sevgili! Her nerede arka arkaya gezinti yapılırsa orada bir bakış olur. Bunda dolayı Münir'in gözü bu müselsel hat üzerindedir.

Mefā' ilü/Mefā' ilün/Fe' ülün

1. Giriftār-ı ser-i zülfet şod er dil
Halāş-ı vey zi-^ç iķdeş būd müşkil¹
2. Be-rāhet cān-ı şīrīn z'ān nihādem
Ki mī-bāşed be-şīrīn tıfl māyil²
3. Zi-āh-ı mā me-şev çün ğonca dil-teng
Gülī ne'bved ki başed bī-^ç anādil³
4. Be-devr-i haţţ u ān zülf-i müselsel
Be-neh ber-gerdenem müşkīn hamāyil⁴
5. Eger ne'bved vişāl-i yār mümkün
Münir ez-goft u güy-ı mā çi hāşıl⁵

Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilün

1. Sāķiyā vaķt-i şabūhest ü mey ü ^ç ayş ü nedīm
Müjde-i vuşlat-ı cānān-ı men āverd nesīm¹
2. Yār-ı dīrīne-i ğod-rā koned er yād ğamet
Der-miyān-ı men ü ü hest belī ^ç ahd-i ķadīm²
3. Dil zi-men kerd sefer bāz ne-y-āmed ğabereş
Tā ğayāl-i to ki der-ğāne-i dil ğeşt muķīm³
4. Cānem ez-ğamze-i cādūy-ı to şod zār u nizār
Dil şod ez-nergis-i maĥmūr-ı to bīmār u saķīm⁴

* 100: VT 85b, VY 68a.

¹ Eğer gönül, zülfünün ucuna tutsak olduysa zülfün bağından dolayı onun kurtulması zor olur.

² Küçük çocukların tatlıya meyletmeleri gibi ben de tatlı canımı yoluna koydum.

³ Bizim feryat ve figanlarımızdan gonca gibi gönlün daralmasın, hiç bülbülsüz gül olur mu?

⁴ Sevgilinin ayva tüyleri ve kıvrım kıvrım zülfüleri devrinde boynuma misk kokulu muskalar tak.

⁵ Ey Münir! Eğer sevgiliye kavuşmak mümkün değilse bizim dedi kodumuzdan ne hasıl olur.

* 101: VT 86a, VY 68b.

¹ Ey saki! Seher yeli sevgilime kavuşacağım müjdesini getirdi; artık sabahleyin içilen şarabın, yiyip eğlenmenin ve dostların zamanıdır.

² Senin aşkının gamı, kadim dostunu (beni) hatırlarsa (buna şaşılmaz), çünkü benimle onun arasına esi bir ahit var.

³ Gönlüm, senin hayalin gönül evinde ikamet etmeye başladığından beri benden ayrıldı, geriye onun haberi bile gelmedi.

⁴ Ruhum senin büyücü yan bakışların sebebiyle inleyip zayıfladı; gönül de mahur gözlerin yüzünden hastalandı.

5. Hün-ı dil horden-i men der-ser-i ân kūy Münîr
Bih ki der-ravza-i rıdvân şevem ü nâz-ı na'ım⁵

102*

Fâ' ilâtün/Fâ' ilâtün/Fâ' ilün

1. Tâ fedâ dil kerdemeş cân nîz hem
Düşmenem şod halk u cānān nîz hem¹
2. Yek ramağ bî-la' l-i vey ez-cān ne-mānd
Her dem ender-ıztırāb ān nîz hem²
3. Zağm-ı tîret ger be-dil şod yādgār
Der-ciger z'ū mānd peykān nîz hem³
4. Vāy-ı men ger hemçü şabr u tākātem
Rūy mī-gerdāned efgān nîz hem⁴
5. Dūr ez-ān meh-rū koned mā-rā Münîr
Tālî' -i vārūn u devrān nîz hem⁵

103*

Fe' ilâtün/Fe' ilâtün/Fe' ilâtün/Fe' ilün

1. Ey ki hūnîn-ciger ez-la' l-i dūr-efşān-ı toyīm
Cān be-leb āmede v'ez hoşka-i mercān-ı toyīm¹
2. Ber-dil-i teşne-i mā kaṭre-i ābī ne-resīd
Sālḥā şod ki pey-i çāh-ı zenehdān-ı toyīm²
3. Hem-dem-i bezm-i ğam-ı 'ışk-ı to şod dil ki müdām
Gāh ser-mest ü gehī vālih ü ḥayrān-ı toyīm³

⁵ Ey Münîr! Sevgilinin mahallesinin başında gönül kanını içmem Cennet bahçesinde bulunmamdan daha iyidir.

[⁵] şevem ü n' z-ı: şevem n' z u VY.

* 102: VT 86a, VY 69b.

¹ Hem gönlümü hem de canımı feda ettiğimden beri halk ve canan bana düşman oldu.

² Onun yakut renkli dudakları olmadığı için canımı vermeye ramak kaldı. Canım zaten her an ıstırap içindeydi.

[²] ne-m' nd: be-m' nd VY.

³ Eğer gönle okunun yarası yadigâr kalırsa ciğere de onun temreni kalır.

⁴ Sabır ve takatim gibi feryat ve figan da benden yüz çevirirse bana ne kadar yazık olur.

⁵ Ey Münîr! Hem ters dönmüş bahtımız hem de felek bizi o ay yüzlü sevgiliden uzaklaştırır.

* 103: VT 86a, VY 68b.

¹ Ey inciler saçan lal renkli dudaklarından ciğerimize kan dolan! Senin mücevher kutusu gibi olan ağzın canımıza ağzımıza geldi.

² Senin bir kuyuya benzeyen çene çukurun peşinden yıllardır koşmamıza rağmen yanık gönlümüze bir dama su bile ulaşmadı.

³ Gönül, senin aşkının gamı meclisinde sohbet arkadaşı oldu. Hiç fasılasız bazen sarhoş, bazen de şaşkın ve sana hayran bir halde oluruz.

4. Ger be-nezd-i to ' azizim vü ger h'âr çi gam
Lillâhi'l-ḥamd ki der-mülk-i cihân ân-ı toyım⁴
5. Ez-ser-i lutf bi-yâ ber-ser-i bālîn-i Münîr
Ġâlib ey şem' -i Çigil yek şebe mihmân-ı toyım⁵

104*

Fâ' ilâtün/Fâ' ilâtün/Fâ' ilâtün/Fâ' ilün

1. Billâh ey bād-ı şabâ be'şnev to ez-men yek kelâm
Ḥâl-i hicrâneş be-güyî pîş-i yârem ve's-selâm¹
2. Z'ıştiyâk u ḥasret-i dîdâr-ı rûḥ-efzâ-yı ü
Derd ü gam ber-men helâl ü zindegânî şod ḥarâm²
3. Kâşkî der-rûz-ı evvel âşnâyî hem ne-bûd
İnçonîn fûrkat ki mâ-râ mî-küşed her şubḥ u şâm³
4. Nâ-çeşîde lezzet-i nûş-ı vişâlet-râ henüz
Pîş zehr-âlûd-ı hicrân mî-resed ber-men müdâm⁴
5. Ġâyet ü pâyân ne-dâred şerḥ-i hicrâneş Münîr
Kışşa-râ kûteh konem kâr-ı men ez-vey şod tamâm⁵

105*

Fe' ilâtün/Fe' ilâtün/Fe' ilâtün/Fe' ilün

1. Ey ki ez-nâvek-i ân gamze dil-efgâr-ı tovem
V'ey der-ân silsile-i zülf giriftâr-ı tovem¹
2. Fikret ey cân-ı men ez-rîḥten-i ḥûn-ı menest
Be-Ḥudâ bende-i bî-çâre der-ân yâr-ı tovem²
3. Enderîn devr ki bâşem be-heme ḥâlet ü dem
Der-serem cüz heveset ne ki hevâdâr-ı tovem³

⁴ Senin yanında aziz de olsak zelil de olsak bundan ne çıkar. Allah'a şükür ki dünya mülkünde senin malınız.

⁵ Ey Çigil güzeli! Lutfedip Münîr'in yastığının ucuna gel. Galiba bir gecelik senin konuğun olacağız.

* 104: VT 86b, VY 69a.

¹ Ey saba! Allah için benden bir kelam dinle. Ondan ayrılığın halini sevgilinin önünde anlat vesselam.

² Onun cana can katan yüzüne olan iştihak ve hasretten dolayı dert ve gam bana helal, yaşamaksa haram oldu.

³ Keşke ilk gün tanışıklık olmasaydı. O zaman beni böyle her sabah ve akşam öldüren ayrılık da olmazdı.

⁴ Daha sana kavuşmanın tadına varmadan, önce ağı gibi ayrılık acısı durmadan bana ulaşır.

⁵ Ey Münîr! Sevgilinin ayrılığını anlatmanın sonu gelmez. Kıssayı kısa turalım, o sevgiliden dolayı artık benim işim bitti.

* 105: VT 86b, VY 70a

¹ Ey yan bakış oklarından gönlümün yaralandığı ve kıvrım kıvrım zülûflerine tutsak olduğum!

² Ey canım sevgilim! Kanımı dökmekteki maksadın Allah içinse bu hususta emrine ram oldum.

4. Şüret-i 'āfiyet ez-ber-dil-i bī-çāre ne-būd
Luţf fermā vü be-küş zār ki bīmār-ı tovem⁴
5. Be-çonin eşk çü seyl-āb-ı revān-geşte-i mā
Veh ki müştāk-ı kad ü şive-i reftār-ı tovem⁵
6. Bī-gül-i gül-şen-i ruhsār-ı cemālet çü Münir
Mānde der-hār-ı belā bülbül-i gül-zār-ı tovem⁶

106*

Mef' ulü/Fā' ilätü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Ān dem ki cür' a-i mey-i 'ışket çeşideim
Diger hālāş-ı mestī-i ān mey ne-dideim¹
2. Mest-i hārāb-ı sākī-i bezm-i ezel şodim
Ez-fikr-i neng ü guşsa-i gayret rehideim²
3. Dil bā-hayāl-i vaşl-ı to ülfet girift tā
Z'ān dem ta' alluk-ı heme 'ālem borideim³
4. Ez-pertev-i cemāl-i to yek zerre'ı ne-būd
Bā-in şıfat ki şüret-i Yūsuf şenideim⁴
5. Terk-i vücūd-ı her dü cihān kerdeim mā
Faqr u fenā vü derd-i gamet-rā gozideim⁵
6. İn tengnā-yı 'ālem-i süflī ne cāy-ı māst
Bī-bāl ü per be-'ālem-i 'ulvī perideim⁶
7. Ez-behr-i pāy-būs-ı seg-i küy-ı vey Münir
Hünin-ciger çü eşk be-her sū devideim⁷

³ Yaşadığım bu devirde, her hal ve anda aklımda senin sevginden başka bir şey olmadığı için senin âşığım oldum.

⁴ Çaresiz gönlün sıhhat bulacağı tasavvur edilmediğinden senin hastan olan ben ağlayan âşığı lutfedip öldür.

⁵ Sele dönüp akan gözyaşımızla yazık ki senin boyunun ve salınıp naz etme şeklinin müştakı olmuşum.

⁶ Senin gül bahçesine benzeyen yanağının ve cemalinin gülü olmazsa Münir gibi senin bahçenin bela dikenleri arasında kalmış bülbülü olurum.

* 106: VT 87a, VY 70a.

¹ Senin aşkının şarabından bir yudum tattığımızdan beri b şarabın sarhoşluğundan kurtuluşu hiç göremedik.

² Ezel meclisi sakisinin şarabından sarhoş ve harap olmuşuz. Utanma fikrinden ve senden başkasının kaygısından kurtulmuşuz.

³ Gönül sana kavuşma hayalini kendine dost edindiğinden beri bütün âlemlerle alakamızı kesmişiz.

⁴ Senin cemalinin ışığı karşısında bir zerre bile kalmadığı için bu sıfatla Yusuf yüzlü olduğumu işittik.

⁵ Her iki âlemin varlığını terk edip fakirlik, yokluk ve gamının derdini seçmişiz.

⁶ Bu alçak dünyanın darlığı bizim yerimiz değildir. Biz kanatsız bir şekilde yüce âlemlerde uçarız.

⁷ Ey Münir! Sevgilinin mahallesindeki köpeğinin ayağını öpmek için ciğeri kanlı bir şekilde gözyaşı gibi her tarafa seyirtiriz.

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün

1. Şabā k'ez gül-şen-i kūy-ı gül-endāmem zened ger dem
Zi-reşkeş hāk mī-bāşem şevved der-hem revān gerdem¹
2. Zi-gerd-i hāk-i pāy-i ū be-dest-i men ne-mī-üfted
Egerçi behr-i ū her dem cihān-rā çün şabā gerdem²
3. Demī k'ez ğamze-i şūhet merā yek ' işve peydā şod
Men-i dil-ħaste cānem-rā be-rāh-ı to fedā kerdem³
4. Hemīn hālet buved lā-būd ser-encāmem dem-i āħir
Be-derd ū miħnet-i ' işket ki ber-' ālem ser-āverdem⁴
5. Ğalāş-ı vey ne-mī-dānem zi-süz-ı sīne key başed
Bi-y-efrūzed Mūnīr īn āteş-i dil ez-dem-i serdem⁵

Mef' ūlü/Fā' ilātün/Mef' ūlü/Fā' ilātün

Müstef' ilün/Fe' ūlün/ Müstef' ilün/Fe' ūlün

1. Be'nger be-rūy-ı zerdem bā-eşh-i lāle-ġünem
Ğūlhā-yı ter şikofte ez-āteş-i derūnem¹
2. Zāhid be-ħiffet-i ' aql ta' ne me-zen be-men hīc
Dīvāne 'ī meger to men ğod çonīn cūnūnem²
3. Tā der-ħayāl-i la' leş ġāyib şodī to ez-men
Ey dil ne-dānem aşlā men der-kocā vü çūnem³
4. Bī-ħāl-i la' l-i nābet der-fürkat-i ruħ-ı to
Geh der-miyān-ı āteş geh der-miyān-ı ħūnem⁴

* 107: VT 87b, VY 69a.

¹ Eğer tan yeli ġül gibi nazik boylu sevgilinin mahallesindeki bahçeden dem vurursa kıskançlığımdan toprak olurum, topraġım rüzġara karışıp (sevgiliye gider).

² Her ne kadar onun içi tan yeli gibi yeryüzünün etrafını dönüp dursam da sevgilinin ayaġının topraġı, ele geçmiyor.

³ Senin şuh yan bakışlarından bir an işve peyda olunca ben gönölü yaralı, canımı yoluna feda ettim.

⁴ Son demde maceramın durumu, hiç şüphesiz senin aşkının derdi ve miħnetinle bu dünyada nihayete ulaşmamdır.

⁵ Mūnīr'in gönöl yangınından ne zaman kurtulacağımı bilmiyorum. O, gönöl ateşini benim soġuk nefesimden yaksın.

* 108: VT 87b, VY 69a.

¹ Gelincik rengindeki gözyaşlarımla sararmış yüzüme bir bak. Orada gönölümün ateşinden taze güller açmış.

² Ey zahit! Beni hiç akılsızlıkla suçlama. Benim (aşk hususundaki deliliġim karşısında asıl deli sensin.

³ Ey gönöl! Sen sevgilinin lal dudaklarını hayal ederken kaybolduġundan beri ben, asla nerede ve nasıl olduġumu bilemedim.

5. Ez-dest-i dil Münîrî m̄-r̄ me-kon şikâyet
Men ħod zi-dest-i ān dil bedter zi-to zebūnem⁵

109*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Dīdem ān ebrū-yı nūn u ' ayn-çeşm ü mīm-fem
Kültü yā ' aynī e-hünne fitnetün k̄alet ne' am¹
2. ' Ārız u zülf-i siyāheş dil be-hem dīd ü be-goft
Men ra 'ā fi'l-cenneti nūran k̄arīnen bi' z-zulem²
3. Dil zi-cām-ı la' l-i nābet cür' a 'ī ħ'āhed müdām
Şerbetün min fīk ħayrun lezzeten ' an cām-ı Cem³
4. Ey şabā ez-kārbān-ı bŷy-ı zülf-i yār-ı men
Ci 'te lī bi'l-beşr ra 'yen ve 'hve ni' me'l-muğtenem⁴
5. Ger zi-to ez-cām-ı ' ışk-ı yār porsend ey Münir
Kul lenā'l- ' ayşü'l-müdāmi bi'l-müdāmi ve 'n-ni' am⁵

110*

Mef' ūlü/Mefā' ilü/Mefā' ilü/Fe' ūlün

1. Der-hicr-i ħaţet geşt zi-dūd-ı dil-i çākem
Īn çetr-i kebūdī ki buved ber-ser-i ħākem¹

⁴ Senin yanağının ve saf yakut rengindeki dudağının üstünde bulunan beninin ayrılığında bazen ateş bazen kanla içinde kalırım.

⁵ Ey Münîrî! Gönlün elinden bize şikâyet etme. Onun yüzünden ben kendim senden daha aciz bir durumdayım.
* 109: VT 87b, VY 157.

¹ O nun harfine benzeyen kaşı, ayn harfine benzeyen gözü, mim harfine benzeyen ağzı gördüm. “Ey gözüm! Onlar fitne midir” dedim o da “evet” dedi.

² Yanağımı ve siyah zülfünü gören gönül, kendi kendine: “acaba kim Cennet’te karanlığa böyle yakın bir nur görmüştür” dedi.

³ Senden bir şerbet Cem’in kadehinden daha tatlı olduğu için gönül, daima saf yakut rengindeki dudaklarının kadehinden bir yudum ister.

⁴ Ey saba! Sevgilinin zülfünün kokusu kervanından onun sıhhatinin haberini getirdin, bu ne güzel bir ganimettir.

⁵ Ey Münîr! Eğer senden sevgilinin aşkının kadehini sorarlarsa “bize çeşitli nimetlerin ve şarabın olduğu devamlı bir ziyafet vardır” de.

* 110: VT 88a, VY 157b.

¹ Senin ayva tüyelerinin ayrılığında toprağının üstündeki çivit renkli gökyüzü yaralı gönlümün dumanıyla doldu.

[1] İ. Beyit VY’de şu şekilde: □□ cet ne-buved şem□ dil□ ber-ser-i □□ kem-Her dem keşed □ teş ser ez-□ n s□ ne-i ç□ kem.

2. Cüz ğamze-i dil-düz-ı to feryād-resem nīst
Gerçi be-ḥaḳīḳat buved ān tīĝ helākem²
3. Ger ber-ser-i ḳabrem ne-buved ŧem^ç i baŧed
Her dem keŧed āteŧ ser ez-īn sīne-i çākem³
4. Ez-devlet-i ālūdegī-i dīde-i pūr-nem
Be'nger be-ĝam-ı^ç ışḳ-ı merā ez-heme pākem⁴
5. Der-ḥasret-i ān çeŧm-i mükeḥḥal ki ŧodem ḥāk
ŧod rūŧenī-i çeŧm-i cihān zerre-i ḥākem⁵
6. Reftem zi-ḥod ez-nāvek ü ḥūn ŧod dil-i mecrūḥ
Z'ān rū ne-ŧod ez-ĝamze-i dil-düz-ı to bākem⁶
7. Der-sūz u revān ḥāk ŧoden hemçü Münīrī
Ber-āteŧ-i^ç ışḳ-ı to hemān ḥurde-i tākem⁷

111*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Lāḥa vechü'r-rūḥ^ç an ke'si'l-müdām
Eyyühe'l-^ç uŧŧāk ḳümü li'l-merām¹
2. Sākīyā vaḳt-i ŧabūḥ iriŧdi çün
Ente rūḥī ruḥanā fe'sḳi'l-müdām²
3. Ez-ŧafā-yı la^ç l-i rūḥ-efzā-yı to
Mā ŧeribtü'r-rāḥa illā bi'd-devām³
4. Zāhid-i ḥalvet-niŧīne ŧükr kim
ŧöyle pūŧīde olupdur sırrı-ı cām
5. Ḥūn-ı men ber-la^ç l-i to z'ān ŧod ḥelāl
Mā yerā'l-^ç uŧŧāk ḥalle lā-cerām⁵
6. Devr-i güldür zāhidā^ç ayb itmegil

² Her ne kadar senin yan bakış okun benim helakim de olsa benim ondan başka feryadına yetişenim yoktur.

[²] VY'de yok.

³ Kabrimin üstünde mum yanmasa bundan ne çıkar. Zaten başım her an yaralı sinemden ateş çekip durmakta.

⁴ Nem dolu gözlerimin (kanla) bulanıklığı sayesinde aşkımın gamıyla herkesten pak olduğuma bir bak.

⁵ O sürmeli gözlerin hasretinden toprak oldum. Benim toprağımın zerresi ise cihanın gözünün nuru oldu.

⁶ Senin yan bakış oklarından dolayı kendimden geçtim ve yaralı gönlüm kanla doldu. Bu yüzden senin gönül yaralayan yan bakışlarından korkum kalmadı.

⁷ Yanıp hemen toprak olma hususunda ben de Münîrî gibi senin aşkının ateşi karşısında asma dalına döndüm.

* 111: VT 88a.

¹ Ey âşıklar! Ruh, şarap dolu kadehe susadı, meramımızı yerine getirin.

² Sen benim ruhumsun, ruhumuzu şarapla sula.

³ Senin cana can katan yakut renkli dudaklarının safasından şarabı devamlı bir şekilde içtim.

⁵ Hiç şüphesiz âşıklar öyle görmeseler de benim kanım senin lal renkli dudaklarına helal oldu.

Nüş idersem bāde-i müşkīn-ḥıtām

7. Cān dehed ber-bāde-i vuşlat Münīr
Kışsa-rā kūtāh kerdem ve's-selām⁷

112*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Eyyühe'l-‘ uşşāk fī nāri'l-firāki bi'l-müdām
Kāne ‘aynen selsebilen fe'srabū ke'se'l-müdām¹
2. Sākī-i cān-baḥş elinden toğdı beñzer āftāb
Lāḥa berķun ‘an tecellī'r-rāḥ min ke'si'l-müdām²
3. Hırmet-i mey zāhirest ü pīş-i mā ne'bved ḥelāl
Ger zi-dest-i yār mī-bāşed ne-mī-güyem ḥarām³
4. Kısmet-i bezm-i ezeldür ḥāşılı bu çāre ne
Zāhide bādām u ḥelvā ‘aşıka şahbā vü cām
5. Yā recā'e'r-rūḥ fī ḳalbi'l-Münīriyyi'l-ḥaķır
Ente ğāyātü'l-münā fī küll-i ḥālin ve's-selām⁵

113*

Mef' ulü/Fā' ilātü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. ‘Ömrem be-ser resīd ki ān lāf mī-zenem
Ān ki be-yād-ı la'l-i to cān mī-dehed menem¹
2. Dīdem nişān-ı ān kef-i pā der-zemīn demī
Şod sālḥā be-nevk-i müje ḥāk ber-kenem²
3. Şükr-i Ḥudā ki der-ḳadem-i devlet-i ğamet
Her cā ki mī-resem şeved ü cāy u meskenem³

⁷ Münīr kavuşma şarabına canını verir, (böylece) ben de hikayeyi kısa tutarım vesselam.

* 112: VT 88b.

¹ Ey âşık! Ayrılık ateşine karıştı Cennet suyu gibi olan şaraptan devamlı bir şekilde içiniz.

² Şarap kadehinden şarabın tecellisi, şimşek gibi parladı.

³ Şarabın haram olduğu aşıkardır. O bizim katımızda da haramdır ancak sevgilinin elinden olursa ona haram diyemem.

⁵ Ey gönlümün dileği! Bu hakir Müniri'nin kalbindeki arzuların son noktası her halükarda sensin vesselam.

* 113: VT 88b, VY 70b.

¹ Artık ömrüm sona erdiği için senin lal dudaklarının yâdıyla can verenin ben olduğumu söylüyorum.

² Sevgilinin ayağının izini bir an yerde gördüğüm için yıllardır temrene benzeyen kırılgan toprağı eşeliyorum.

³ Allah'a şükürler olsun ki aşkın gamı uğruna ben her nereye gidersem orası benim mekânım ve ikametgâhım olur.

4. Āḥir be-fıkr-i la' l-i to güm mī-şevem velī
Ne'bved 'aceb ki perde ez-în sır ber-efkenem⁴
5. Ger mī-konī merā be-nażar-bāzīyem nażar
Ālūdegī-i dīde me-bīn pāk-dāmenem⁵
6. Ez-gerd-i rāh-ı sümm-i semendeş resed Münīr
Z'ān-rū münevverest belī çeşm-rüşenem⁶

114*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Her nefes k'ez ḥālet-i hicrān-ı to yād āverem
Ez-derün-ı dil çü ney şad gūne feryād āverem¹
2. Ger be-tiğ-i cevır mā-rā mī-küşed her dem ğamet
Ān niyem k'ez dest-i to feryād-ı bī-dād āverem²
3. Ez-vişāl-i dil-küşāyet mī-konem taqrīr bāz
Ger hemī ḥāhem ki dil-rā ez-ğam āzād āverem³
4. Merdüm-i çeşmem ki şod maḥbūs-ı çāh-ı in zekān
Çün konem her dem be-ū ez-ḥün-ı dil zād āverem⁴
5. Tıfl-ı dil-rā ber-ser-i gül-zār-ı küy-ı ü Münīr
Ber-temāşā-yı qad-i bālā-yı şimşād āverem⁵

⁴ Senin yakut renkli dudaklarının fikriyle en sonunda kaybolup giderim, fakat sırlar perdesini yırtmama da şaşırılmamalı.

⁵ Eğer bana bakacak olursan güzelleri görmemdeki maharetime bak. Gözlerimin bulanıklığına bakma. Aslında ben iffetiyim.

⁶ Ey Münir! Sevgilinin atının bastığı yoldan kalkan tozdan dolayı gözümüzün aydın olduğu aşıkârdır.

* 114: VT 89a, VY 71a.

¹ Senin ayrılığındaki durumumu hatırlayıp her nefesimde ney gibi gönülden yüzlerce türlü feryat ederim.

² Senin (aşkının) gamı, bizi cevır kılıcıyla her an öldürse bile senin elinden "ah adaletsiz" diye feryat edecek değilim.

³ Gönlü gamdan azat etmek istersem senin cana can katan visalini bir ere daha takrir ederim.

⁴ Bir kuyuya benzeyen çene çukurunda mahpus olan gözbebeklerime gönül kanını her an azık olarak getiririm.

⁵ Ey Münir! Bir çocuğa benzeyen gönlümü sevgilinin mahallesindeki gül bahçesini başına sevgilinin uzun bir şimşire benzeye boyunu seyretmesi içi getiririm.

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Her nefes k'ez tal' at-ı mihr-i ruḥeş dem mī-zenem
Der-heme 'ālem çü şubḥ-ı şādıķī dil-rūşenem¹
2. Ser be-dest-i ḥod girifte ber-ser-i bāzār-ı 'ışķ
Ān ki mī-bāşed ḥarīdār-ı ğam-ı 'ışķet menem²
3. Ger ne-dārī kaşd-ı ser-bu'brīden-i bī-çāreet
Hem çü zülfeyn-i to ez-ğam ser be-zānū efkenem³
4. Ārzū-yı gül-şen-i bāğ-ı İrem ne'bved merā
Sā' atī ger ber-ser-i kūy-ı to başed meskenem⁴
5. Ḥūn-ı bende ger hemī ḥ'āhed ki rīzed gū Münīr
Tīğ-i ser-tīzet be-keş minnet be-neh ber-gerdenem⁵

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Ger zi-rāz-ı Leylī-i zūlf-i to bīrūn efkenem
Ḥalk-ı 'ālem-rā heme ber-ḥāl-i Mecnūn efkenem¹
2. Müflis-i 'ışķam velī ez-çeşm-i gevher-bār-ı men
Künc-i her vīrāne-rā şad genc-i Ḳārūn efkenem²
3. Esb-i himmet-rā be-meydān-ı ğamet geştem süvār
Na' rahā ber-künbed-i gerdān-ı gerdūn efkenem³
4. Āḥir ez-tūr-i ḥadeng-i ğamze-i dil-düz-ı to
Pīş-i la' let mī-revem ez-rīş-i dil ḥūn efkenem⁴
5. Bā-vücūd-ı seyl-i eşķ-i çeşm-i gevher-bār-ı men

* 115: VT 89a, VY 71a.

¹ Her nefesimde senin güneşe benzeyen yanağından dem vururum. Bu yüzden bizim gönlümüz de subḥ-ı sādık gibi bütün âlemde aydın oldu.

² Aşk pazarının başında kelle koltukta bir halde senin aşkının gamına müşteri olan kişi benim.

³ Eğer çaresiz âşığının başını kesmeye niyet etmezsen ben de o zaman zülûflerinin eğilmesi gibi başımı iki dizimin arasına eğerim.

⁴ Benim arzum İrem bağlarındaki gül bahçeleri değil bir anığına bile olsa mahallenin başında mesken tutmamdır.

⁵ Ey Münîr! Eğer sevgili, kölesinin kanını dökmek istiyorsa ona: “keskin kılıcımı çek ve boynuma vur, (bundan minnet (duyarım))” de.

* 116: VT 89b, VY 71b.

¹ Eğer senin siyah leylî (siyah) zülfünün sırrının çözebilirim bütün cihan halkını Mecnun'un haline çeviririm.

² Her ne kadar aşkın fakiriysem de cevherler saçan gözüm sayesinde bütün harap olmuş köşelere Karun'un hazinesi gibi yüzlercesini bağışlarım.

³ Gamının meydanında himmet atına binip dünyanın dönen kubbesine (gökyüzüne) doğru naralar atarım.

⁴ En sonunda senin gönül yaralayan yan bakış okun yüzünden yakut renkli dudağının önüne gelip gönül yarısından kan saçarım.

117*

Mefʿ ūlü/Fāʿ ilātü/Mefāʿ ilü/Fāʿ ilün

1. Ez-dīde geh der-āb u geh ez-dil der-āteşem
Her hāletī ki behr-i to bāşed merā hoşem¹
2. Hūāhed ki bu'gsiled reg-i cān-ı men-i zaʿ īf
Ez-zülf-i ser-keşet ki çonīn der-keş-ā-keşem²
3. Teşvīş-i zülf-i pīç-i to der-ser ki mī-şevved
Hāşā ğam-ı zamāne ki gereded müşevveşem³
4. Ez-her küdüret-i ğam-ı dünyā be-dil ne-mānd
Pīr-i muġān ki dād mey-i dürd-i bī-ġişem⁴
5. Dür ez-fürüg-ı mihr-i ruheş veh ki ey Münīr
Müştaġ-ı talʿ at-ı ruġ-ı ān yār-ı meh-veşem⁵

118*

Mefāʿ ilün/Mefāʿ ilün/Feʿ ūlün

1. Kocāyī yā Rab ey yār-ı dil-ārām
Ki bī-rūyet ne-mī-ġired dil ārām¹
2. Der-āġāz-ı ğam-ı ʿışket çonānem
Ne-mī-dānem ki çün bāşed ser-encām²
3. Kesī kʿez neng ü gayret mī-zened dem
Miyān-ı ʿāşīkān mī-būd bed-nām³

⁵ Benim cevherler saçan gözümün sele dönmüş yaşı varken bütün dünyayı Nil ve Ceyhun'un sadasına gâk ederim.

* 117: VT 89a.

¹ Bazen gözüm yüzünden su, bazen de gönlüm yüzünden ateşler içindeyim. Senin için olan her durumda hoşum.

² Senin serkeş zülflerin ben zayıf âşığın can damarını kesecek gibi; onlar yüzünden öyle bir keşmekeş içindeyim ki ...

³ Başındaki kıvrım kıvrım zülflerinin dağınıklığı halimin perişan olmasının sebebidir. Karışıklığım haşa zamaneden dolayı değildir.

⁴ Pīr-i muġān, bana saf şarabı verdiği için gönülde dünya gamına ait hiçbir bulanıklık kalmadı.

⁵ Ey Münīr! Ne yazık ki o ay gibi sevgilinin güneşe benzeyen yanağının ışığından ayrı kaldığım için ona özlem duyuyorum.

* 118: VT 90a, VY 71b.

¹ Ey gönlümü süsleyen sevgilim, efendim! Acaba neredesin? Senin yüzün olmaksızın gönlüm huzur bulmamakta.

² Senin aşkının derdinin başlangıcındayken bile bu haldeyken işin sonunun nasıl olacağını bilmiyorum.

³ Âşıkların arasında arlanma ve gayretten bahsedenlerin adı kötüye çıkmıştır.

4. Be-devr-i cām-ı la' l-i cān-fezāyet
Şodem pīr-i ħarābāt-ı mey-āşām⁴
5. Münīr er t̄alib-i vaşlī der-īn rāh
Mey-āsā yek nefes yek dem me-y-ārām⁵

119*

Mef' ūlū/Fā' ilātū/Mefā' ilū/Fā' ilün

1. Der-her zemīn behr-i to ħūnhā çekāndeīm
Ez-dūd-ı dil be-çarĥ ' alemhā nişāndeīm¹
2. Ez-müşkilāt-ı ' ışk-ı to āvāze-i sūĥan
Ber-lā-mekān-ı ' ālem-i ' ulvī resāndeīm²
3. Ber-şahş-ı dehr-i dūn ki çonīn pūşt-i pā zedīm
Dād-ı dil ez-' acūze-i dūnyā sitāndeīm³
4. Behr-i ġubār-ı gerd-i rehet k'üst kīmyā
Bā-dāmen-i dü dīde cevāhir feşāndeīm⁴
5. Mest-i ħarāb-ı ' ışk-ı toyīm ez-berā-yı ū
Bī-iĥtiyār u bī-dil ū bī-' aĥl māndeīm⁵

120*

Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilün

1. Dil ki ber-piste-dehān-ı to koned cān teslīm
Gerded ez-her sūĥaneş rūĥ-ı men-i ĥaste dü-nīm¹
2. Ğam-ı ' ışk-ı to ki dil ĥāne-ĥarābest ez-ū
Sālĥā şod ki der-īn sīne muĥīmet muĥīm²
3. Cān-ı men ger be-vişāl-i leb-i to ma' hūdest
To me-pindār ki ez-dil reved ān ' ahd-i ħadīm³

⁴ Senin cana can katan yakut renkli kadehinin (dudağının) devrinde ben meyhanenin şarap içen piri oldum.

⁵ Ey Münir! Eğer bu yolda sevgiliye kavuşmayı istiyorsan şarap gibi bir nefeslik bile olsa huzur içinde olma.
* 119 VT 90a.

¹ Senin için her yerde kanlar damlatmışız ve gönül dumanından feleğe bayraklar dikmişiz.

² Senin aşının zorluğundan dolayı sözümüzün sadasını mekânı olmayan yüce âlemlere kadar ulaştırdık.

³ Aşâğılık zamanenin şahsını o kadar tekmeledik ki (böylece) koca kariya benzeyen dünyadan gönlün öcünü almış olduk.

⁴ Kimya olan (taşı altına çevirebilen) yolunun toprağı için iki gözümüzün eteğiyle inciler saçmışız.

⁵ Senin aşkının sarhoşu olduğumuzdan dolayı irademiz elden gitmiş, gönülsüz ve akılsız kalmışız.

* 120: VT 90b.

¹ Gönül, senin fıstık ağzın için canı teslim eder. Ben (gönlü) hastanın ruhu da onun her sözünden iki büklüm olur.

² Yıllardır bu sinede yer edinmiş olan senin aşkının gamı yüzünden gönül hanesi harap olmuş durumdadır.

4. Ğāfil ey dil me-şev ez-eşk-i men ü ez-ruh-ı zerd
Kes ne-dīde'st ki rāyic ne-buved yek zer ü sīm⁴
5. Zīr-i zülfeş be-niger Hindūy-ı ān hāl Münīr
Hīc bīrūn ne-nehed pāy-ı hōd ez-ḥadd Kelīm⁵

121*

Fā' ilātūn/Fā' ilātūn/Fā' ilātūn/Fā' ilūn

1. Rūy-ı zerd-i hōd ki ber-kūy-ı to her cā sūdeem
La' l geşte seng-rā ez-eşk zer-endūdeem¹
2. Ez-men-i dil-ḥaste bākī mānd muşt-ı üstüh'ān
Dūş der-mestī seg-i kūy-ı to-rā baḥşūdeem²
3. Nīm-şeb der-kūy-ı to goftend yek 'āşık be-mord
Goftem ān şaḥş-ı behiştī kāşkī men būdeem³
4. Behr-i tavf-ı Ka' be-i kūy-ı to mānend-i sirişk
Tā be-ser-ḥadd-i siyāhī bādiye peymūdeem⁴
5. Der-sipih-ı hūsn ger şod māh-ı ruḥsār-ı to bedr
Der-kemāl-i 'āşıkī men nīz bes efzūdeem⁵
6. Şod be-devr-i la' l-i rūḥ-efzā-yı 'İsī-meşrebet
Rehn-i pīr-i mey-gede delķ-i şarāb-ālūdeem⁶
7. Der-nażar-bāzī-i mihr-i māh-rūyān ey Münīr
Fāriğ u āzādem ez-nāmūs u neng āsūdeem⁷

³ Eğer senin dudaklarına kavuşma karşılığında benim canım ahdedilmişse o eski ahitin gönülden çıkacağı zannetme.

⁴ Ey gönül! Benim gözyaşından ve sararmış yüzümden gafil olma. Çünkü hiç kimse altının ve gümüşün geçerli olmadığını görmemiştir.

⁵ Ey Münir! Hz. Musa'nın Allah'ın söylediği sınırdan bir adım bile öte gitmeyip durması gibi sevgilinin zülfünün altında duran Hindu rengindeki bene bir bak.

* 121: VT 90b, VY 72a.

¹ Senin mahallenin her tarafına sararmış yüzümü sürmüşüm. Gözyaşlarımla mahallenin yakuta dönen taşlarına yüzümü sürmekle onları altınla yaldızlamış olurum.

² Gönlü yorgun ben âşıktan geriye bir avuç kemik kalmıştı. Onu da dün gece sarhoşlukla senin mahallenin köpeğine bağışladım.

³ Bir âşığın gece yarısı senin mahallende öldüğünü söylediler. Ben de: "Keşke o cennetlik kişi ben olsaydım" dedim.

⁴ Kâbe'ye benzeyen mahallenin etrafını tavaf etmek için nehir misali akan gözyaşı gibi karanlığın sınırına kadar çöller aşım.

⁵ Senin aya benzeyen yanağın güzellik göğünde dolunay gibi parlarsa ben de âşıklıkta olgunluk derecesine ulaşmış olurum.

⁶ Senin Hz. İsa gibi ölüleri diriltiren lal renkli dudağının devrinde şarap bulaşmış hırkayı sakiye rehin bıraktım.

⁷ Ey Münir! Ay yüzlü güzellerin güneş gibi parlak yanaklarına ustalıklarla bakmak hususunda namus ve ardan kurtulmuşum.

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Sākīyā pür kon merā ger mī-dehī cām-ı müdām
Ḥod to mī-dānī ve mā'l-iḥsān illā bi't-tamām¹
2. Her dem ez-ḥāk-i ten-i fersüdeem bād-ı şabā
Ber-muḫīmān-ı ser-i kūyet bered şad reh peyām²
3. Ber-me-keş şemşīr-i ḥod ez-sīneem eşkem be-bīn
Ḥic der-bārān birün āred kesī tīg ez-niyām³
4. Ğam ne-bāşed ger be-şad miḥnet be-mīrem ba' d ez-īn
Şod be-dīdār-ı tovem ḥāşıl be-ālem her merām⁴
5. Pīş-i şem' -i rüy-ı to pervāne şod cān-ı Münīr
Tā ne-mī-süzed ne-sāzed ḥālet-i ḥod-rā tamām⁵

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Çün zi-tür-iğamzeet şod küştenem *ceffe'l-ķalem*
Ger güzīr ez-vey ne-bāşed v'er buved key mī-rehem¹
2. Bā-vücūd-ı hestī-i ḥod mişl-i la' let nādirest
Ān ki nādir mī-şevved ma' düm gerded ke'l-ādem²
3. Mī-keşed bālā nihāl-i ķāmetet ez-eşk-i çeşm
Şāḥ-ı gül ez-neşv ü nem lā-büd buved der-neşv ü nem³
4. Der-firāķ-ı hicr-i ān dil-ber ki rāhī mī-füted
Mī-revīm ey dil be-zārī dest-i mā vü dest-i ğam⁴

* 122: VT 91a, VY 72b.

¹ Ey saki! Bana şarap kadehi vereceksen onu tamamıyla doldur. Çünkü iyiliğin ancak tam olarak yapıldığı zaman gerçek anlamda bir iyilik olacağını bilirsin.

² Tan yeli, benim çürümüş vücudumun toprağından mahallende ikamet edenlere her an yüzlerce selam götürür.

³ Gözyaşıma bak da kılıcını sinemden çekme. İnsan hiç yağmur yağarken kınından kılıç çeker mi?

⁴ Seni görmekle âlemdeki bütün arzularım gerçekleşeceği için bundan sonra yüzlerce mihnet altında kalarak ölsem de gam yemem.

⁵ Senin bir muma benzeyen yüzünün önünde pervane olan Münīr'in canı, yanmadıkça hali tamamen erip kemale ulaşmayacaktır.

* 123: VT 91a.

¹ Senin yan bakış oklarından öleceğim (levh-i mahfûza yazılmış ve) kalemin de mürekkebi kuruduğu için buna bir çare olsa da olmasa da ben bundan hiç korkar mıyım?

² Senin yakut renkli dudaklarının varlığı gibi bir varlık nadir olarak bulunur. Nadir olan şey de adeta yok gibidir.

³ Gül dalının nem içerisinde büyüyüp gelişmesi gibi senin bir fidana benzeyen boyun benim gözyaşlarım sayesinde uzar.

⁴ Ey gönül! O gönül kapan sevgilinin ayrılığında gam ile el ele tutuşmuş bir şekilde yola düşmüş gidiyoruz.

5. Nağş-ı ebrūyeş ki der-bālā-yı ū dīdem Münīr
Ber-dilem fī'l-ḥāl āmed şūre-i nūn ve'l-ķalem⁵

124*

Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilün

1. Ger şevēd kūşe-i gül-zār-ı İrem menzil-i men
Cüz hevā-yı gül-i rüyet ne-buved der-dil-i men¹
2. 'Uğde-i zülf-i siyāhet dilem āsān pindāşt
Sālḥā şod ki der-ān ḥal ne-şevēd müşkil-i men²
3. Bā-metā' -ı dil ü cān u be-heme nağd-i vücūd
Māye-i derd-i ğam-ı 'ışķ-ı to şod ḥāşıl-ı men³
4. Zi-mey-i 'ışķ-ı to yek cūr' a resīd īn çı 'aceb
Ger şevēd mest-i müdāmeş dil-i lā-ya'ķıl-i men⁴
5. Hīc ḥālī ne-şod ez-nār-ı hevā-yı to Münīr
Mī-nümāyed ki be-sūz-ı to şod āb u gil-i men⁵

125*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Ey be-endūh-ı to ḥurrem cān-ı ğam-perverd-i men
V'ey zi-nūş-ı nīş-i to bāşed 'ilāc-ı derd-i men¹
2. İnçonīn k'ez ḥ'ān-ı vaşl-ı to cüdā üftādeem
Mī-şevēd ḥūn-ı ciğer bes her dem-i āb-ḥord-ı men²
3. Ṭavf-ı kūyet-rā resīden reh ne-mī-yābem meger

⁵ Ey Münīr! Sevgilinin yüzünde kaşlarının şeklini görünce birden aklıma “Nūn ve'l-ķalem” suresi geldi.

* 124: VT 91b, VY 71b.

¹ İrem bahçelerinin köşesi benim konakladığı yer olsa bile gönlümde senin yüzünün gülünün (yanağın)sevdasından başka bir şey bulunmaz.

² Gönlüm, senin siyah zülüflerinin düğümünü çözmenin kolay bir iş olduğunu sandı. Ancak yıllar geçmesine rağmen benim bu müşkülüm hallolmadı.

³ Bir meta olarak gönül, ruh ve bütün varlığımdan ancak sana duyduğum aşkımın gamının sermayesini elde edebildim.

⁴ Senin aşkının şarabından ulaşan bir yudumla benim aymaz gönlüm sarhoş olursa bu şaşırarak bir durum değildir.

⁵ Münīr, sana olan aşkının ateşinden bir an bile hālī kalamaz. Galiba bizim suyumuz ve toprağımız, senin ateşinle var olmuştur.

* 125: VT 91b, VY 73a.

¹ Ey aşkının gamıyla beslediğim ruhumun şad olduğu ve bir neşter gibi olan bakışlarını tatmakla derdimin derman bulacağı sevgili!

² Sana kavuşma sofrasından öyle bir ayrı düşmüşüm ki her susadığımda ciğer kanı su olarak kafi gelir.

Mī-resāned ʿ āķıbet bād-ı şabā ez-gerd-i men³

4. Her dem ez-derd-i derūn-ı dīl güvāhī mī-dehend
Hemçü nāy īn nālehā-yı zār u rūy-ı zerd-i men⁴
5. Bī-gül-i ruhsār-ı to ber gül-şen-i ʿ ömr-i Münīr
Mī-vezed bād-ı ħazān āķır zi-āh-ı serd-i men⁵

126*

Fāʿ ilātün/Fāʿ ilātün/Fāʿ ilātün/Fāʿ ilün

1. Telĥ-kāmī mī-dehed bī-laʿ l-i vey şahbā-yı men
Rāst ne-āyed bī-ķad-i ān serv-i dīl-cū rāy-ı men¹
2. Güm şod ārī tākāt ü şabrem heme der-ʿ ışķ-ı to
Şod füzūnter der-ser-i ān zūlf her sevdā-yı men²
3. Fūrķat-i yek-rūze-rā tākāt ne-mī-āred dilem
Müddetī ger mī-şevved ħālem çonīn ey vāy-ı men³
4. Hem çü Ferhād ez-firāk-ı ān büt-i şīrīn-dehen
Zūd mī-bāşed be-ān Ĥüsrev resed ħelvā-yı men⁴
5. Sāye-i ķaddeş be-ser key mī-füted yā Rab Münīr
Bāşed ān devlet meger ez-himmet-i bālā-yı men⁵

127*

Fāʿ ilātün/Fāʿ ilātün/Fāʿ ilātün/Fāʿ ilün

1. Cüz ħayāl-i laʿ l-i to neʿbved miyān-ı cān-ı men
Der-ġarībī bīşter bāşed belī ħubb-i vaţan¹

³ Mahalleni tavaf tmeye ulaşmak için yol bulamasam bile tan yeli en sonunda toprağımı oraya ulaştırır.

⁴ Ney gibi inleyip ağlamalarım ve sararmış yüzüm, her zaman gönlümün derdine tanıklık eder.

⁵ Münir'in ömür bahçesinde senin bir güle benzeyen yanağın olmazsa o bahçeye en sonunda bizim soğuk soğuk ah edişlerimizden güz yeli eser.

* 126: VT 92a, VY 73b.

¹ O sevgilinin lal renkli dudakları olmazsa şarap acılık verir ve onun servi gibi, gönül alan boyu olmazsa benim düşüncem isabetli olmaz.

² Sevgilinin zülüflerinin ucuna duyduğumu sevda arttıkça evet senin aşkın hususunda tahammül gücü ve sabımdan hiç bir şey kalmadı.

³ Gönlüm bir günlük ayrılığa bile takat getiremezken bu ayrılık, bir müddet sürerse bana ne kadar yazık olur.

⁴ Şirin ağızlı heykel misali güzel sevgilinin ayrılığında o padişaha Ferhat gibi çabucak helvam ulaşır.

⁵ Ey Münir! Sevgilinin boyunun gölgesi acaba baş üstüne ne zaman düşer. Böyle bir saadet gerçekleşirse benim büyük gayretlerimden dolayı gerçekleşir.

* 127: VT 92a, VY 74a.

¹ Gurbette vatan özleminin daha çok olması gibi benim ruhumda da senin yakut renkli dudaklarının hayalinden başka bir şey yoktur.

2. Çeşm-i bādāmet be-şad ‘ işve merā ger mī-küşed
Piste-i hāmūş-ı to yek bār ne’kşāyed dehen²
3. Ger be-derd-i hasret-i hāl-i lebet cān mī-dehem
Bes buved ez-hūn-ı dāğ-ı dil nişānhā-yı kefen³
4. Der-miyān-ı ‘ andelīb-i tūṭi-i cān u dilem
Cüz gül-i ruhsār u kand-i la‘ l-i to ne’bved sūhan⁴
5. Ger zi-tāb-ı tal‘ atet pür-nūr şod çeşm-i Münir
Şod zi-şem‘ -i rüy-ı to rüşen çerāğ-ı çeşm-i men⁵

128*

Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilün

1. ‘ İzzetem nezd-i seg-i kūyet füzün şod behr-i ān
Her geh ārem tuhfe hod-rā ya‘ nī muşt-ı üstüh‘ ān¹
2. Merdüm-i çeşm-i siyehdür cevşen altından deñer
Zülfün ucından görinen dāne-i hālün hemān
3. Ān seg-i kū yār-ı dīrīn-i menest ender-miyān
Ger nemek haqqī ne-dāred hest bārī haqq-ı nān³
4. Çeşm-i hūn-rizūnle gören kaşlaruñ yāsını dir
Türkdür bīmār güyā başı ucında kemān
5. Der-reh-i sevdā-yı ‘ ışk-ı yār ger şod cān-ı men
Şod tufeyl-i rūham ey dil ‘ ālem-i bālā-yı cān⁵
6. Görüp ol serv-i revānuñ seyrini didi Münir
Yetişürem ben de ol serve virürse ‘ ömr emān

² Eğer senin badem gözlerin yüzlerce işveyle beni öldürse bile açılmamış bir fıstığa benzeyen ağzın, buna hiçbir şey demez.

³ Eğer dudağındaki benin hasreti derdiyle can verirsem elbette kefen nişanı olarak gönül yarasının kanı, yeterli olur.

⁴ Bülbül ile gönlümün ve ruhumun papağanı arasında senin gül benzeyen yanağın ve şeker dudağından başka hiçbir söz konuşulmaz.

⁵ Senin yanağından Münir’in gözü nurla dolduysa mum gibi parlak olan yüzünden dolayı gözümün çırası yanmıştır (gözüm aydın olmuştur).

* 128: VT 92b, VY 73a.

¹ Her zaman köpeğine hediye olarak bir avuç kemik yani kendimi getirdiğimden dolayı onun katında büyük bir saygınlığa kavuştum.

[²] ucından: içinden VT.

³ Sevgilinin mahallesinin köpeği benim eski dostumdur. Aramızda tuz hakkı yoksa da ekmeğin hakkı vardır.

⁵ Ey gönül! Benim canım, sevgilinin aşkı yolunda bulunursa küçük bir çocuğa benzeyen ruhum da can göğüne yükselir.

7. Dil görüp dürr-i bināgūşını yārūñ didi kim
Gerçi kevkebdür kıllur her laḫza şems ile kırān

129*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Kāf u lām u zī vü rī vü dāl-ı men
Key koned yā Rab naẓar ber-ḫāl-i men¹
2. Ānçonīn k'üftāde-i 'ışķ-ı toem
Kes ne-dāned çün buved aḫvāl-i men²
3. Devlet-i 'uķbā buved k'ez 'ışķ-ı to
Pür şeved ger nāme-i a' māl-i men³
4. Mihr-i ruḫsāret ki nā-geh rū nümūd
Şod be-dīdāret mübārek fāl-i men⁴
5. Şod seg-i kūy-ı to-rā hem-dem Münīr
Be'nger āḫir devlet ü iķbāl-i men⁵

130*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Merḫabā ey nūr-ı maḫż-ı dīde-i giryān-ı men
Şod besī müştāk-ı dīdāret be-küş ān cān-ı men¹
2. Der-vişālet rüzgārem gerçi taķşīrī nümūd
Her şebī gerded ḫayālet tā-seḫer mihmān- men²
3. Minnet İzed-rā ki dīdem nār-ı mihr-i ṭal' atet
Geşṭ rüşen-çeşm baḫt u dīde-i devrān-ı men³

[7] VY'de yok.

* 129: VT 92b.

¹ EY Allah'ım! Benim kâf, lām, zı, rı ve dâlm (gül-i zerd) ne zaman bana bakacak?

² Senin aşkının öyle bir düşkünüyüm ki hiç kimse durumumun nasıl olduğunu bilmez.

³ Amel defterim dolu olsa bile asıl ahiret saadeti senin aşkından olur.

⁴ Yanağının güneşi ansızın (kendini) gösterdi. Seni görmekle talihim kutlu oldu.

⁵ Münîr, senin mahallenin köpeğine hemdem oldu. Sonunda (ulaştığım) saadet ve ikbalime bir bak.

* 130: VT 93a.

¹ Ey benim ağlayan gözlerimin nuru! Sana çok büyük bir özlem duyan bu canımı al.

² Her ne kadar sana kavuşmak çok kısa sürse de senin hayalin, her gece seher vaktine kadar benim konuğum olur.

³ Allah'a şükürler olsun ki senin güneşe benzeyen yanağının ateşini gördüm ve böylece bahtım ile devranımın gözü aydın oldu.

4. Ez-firāket ānçi dīdem şod heme ez-ḥāṭıram
Mıhr-i ruḥsāret ki dīdem ey meh-i tābān-ı men⁴
5. Āteş ender-cān-ı men zed fürkat-i rüyeş Münîr
Āh-ı āteş-nāk-i men şod ḥüccet ü bürhān-ı men

131*

Mefā^ç ilün/Fe^ç ilātün/Mefā^ç ilün/Fe^ç ilün

1. Çi hoşterest ki tığ-i to ber-derün reften
Ne-būd ber-dil-i evger ser-i birün reften¹?
2. Şenīdeem ki dil ez-men be-eşk-i dīde be-reft
Zi-dāğ-ı ç ışk-ı to be'nmūd lāle-gün reften²
3. Dilem ki behr-i ḥam-ı zülfet ez-cihān be-güzeşt
Be-rāh-ı ç ışk-ı to īnest ber-cünün reften³
4. Zi-dest-i ḥancer-i ān ğamze būd rīş-i dilem
ç Aceb ne-mī-şevved ez-dīde seyl-i ḥün reften⁴
5. Terakķī-i ğam-ı ç ışk-ı ki ber-Münîr-i to şod
Hemîn buved be-cihān merd-rā füzün reften⁵

132*

Fā^ç ilātün/ Fā^ç ilātün/ Fā^ç ilātün/ Fā^ç ilün

1. Behr-i zabṭ-ı milket-i ḥüsn-i cemāl ey nāzenîn
La^ç l-i to mühr-i Süleymān şod ḥaṭet nakş-ı niğîn¹
2. Gözümi devr-i zamāne ḥāk ile ṭoldurmadan
Göstere mi yüzüñi bir kerre Rabbü'l-ç ālemîn
3. Aḥkerī şod her yekī ber-ḥırmen-i ç ömr-i ç azîz
Dil kocā sîr-āb gerded z'ın dü la^ç l-i āteşîn³

⁴ Ey benim parlayan ayım! Senin güneşe benzeyen yanağını gördükten sonra ayrılığında gördüğüm her şey hatırımdan çıkmıştır.

* 131: VT 93a.

¹ Senin kılıcının gönle inmesi ne hoştur.

² Gönlün gözyaşıyla birlikte gelincik rengine bulanıp benden uzaklaştığını işittim.

³ Gönlüm senin zülfünün kıvrımı için dünyadan geçti. Senin aşkının yolunda delirmek işte budur.

⁴ Benim gönlümün yarası o yan bakış hançerinin eliyle açılmıştır. Bundan dolayı gözden kan selinin akmasına şaşılmamalıdır.

⁵ Cihanda insanın ilerlemesi gerektiği gibi Münîr'in de aşkın hususunda gelişme kaydetti.

* 132: VT 93b, VY 74b.

¹ Ey nazlı sevgilim! Lal renkli dudakların, güzellik memleketini zaptetmek için Hz. Süleyman'ın mührü ve dudaklarının çevresindeki ayva tüyleri o mührün nakışları olmuştur.

4. Kūşe-i ħum-ĥānelerde zāhidā her ‘ārife
Zāhir olur bir ħadeĥde ĥāşıl-ı şad erba‘în
5. Men ra’ā veche’l-ĥabībi ħāle bi’l-ħavli’l-Münîr
Āferîn ber-şun‘-ı pāk-i Ĥālîĥ-i cān-āferîn⁵

133*

Mef‘ülü/Fā‘ilätü/Mefā‘ilü/Fā‘ilün

1. Yā Rab çi güyem ez-dem-i hicret ki āh ez-ū
Şod ĥālet-i dilem hemegī der-tebāh ez-ū¹
2. Dil-rā be-siĥr-i ġamze-i cādūyet er be-küşt
Yek tūr-i ġamze bes buvedeş ‘özr-ĥ‘āh ez-ū²
3. Ān ġonca-leb ki merdümek-i dīde-i menest
Cānem be-leb resīd ü ne-şod yek nigāh ez-ū³
4. Çeşmem be-reh-güzār-ı seg-i kūy-ı to be-mānd
Āyā buved ki mī-resedeş gerd-i rāh ez-ū⁴
5. Meh-ţal‘atī ki geşt hevā-dār-ı vey Münîr
Ser-geşte şod be-evc-i felek mihr ü māh ez-ū⁵

134*

Fā‘ilätün/Fā‘ilätün/Fā‘ilätün/Fā‘ilün

1. Eşk-i gül-günem ki şod der-rāh-ı to mānend-i cū
Behr-i deryā-yı vişālet mī-şevved der-cüst ü cū¹
2. Şerbet-i tūġet ki mī-güyend dermān-ı men ūst

³ Senin lal renli ateş pasesi dudaklarından her biri, aziz ömrümüzün harmanına bir kor gibi düştüğünden gönül onları nasıl suya kandırırın?

⁵ Sevgilinin yüzünü gören Münîr’in sözleriyle: “Ruhları yaratan yüce Yaratıcının sanatkârâne yaratması ne güzel olmuş” der.

* 133: VT 93b, VY 74b.

¹ Ey sevgili! Senden ayrılık zamanı hakkında ne diyebilirim? (Ancak) ondan ah ederim. Gönüm daima o ayrılıktan dolayı haraptır.

² Bir büyücü gibi olan ya bakışların eğer sihriyle beni öldürürse ona diyet olarak bir yan bakış daha fırlatması kafî gelir.

³ O gonca dudaklı sevgili benim gözümün bebeğidir. Bununla beraber canım ağzma gelse de o bir kere bile bana bakmamıştır.

⁴ Gözüm, acaba senin yolunun toprağı ona bulaşmış mıdır düşüncesiyle mahallenin köpeğinin geçtiği yollarda kaldı.

⁵ Münîr, feleğin zirvesindeki güneşin ve ayın kedisinden dolayı başlarının döndüğü bir ay yüzlüye âşık olmuştur.

* 134: VT 94a.

¹ Benim gül rengindeki gözyaşlarım, senin yolunda akarsu gibi olmuş vuslat deryanı aramaktadır.

Çün serencām-ı men in şod to çi fermāyī be-gū²

3. Ger ne-dāned haqqeş āhir āyed ez-bīnī-i ḥod
Şod şurāḥī-rā şikem ḥūn-ı ‘ineb pūr tā-gelū³
4. Ca‘ d-ı zūlfet-rā çi mī-gūyed dil-i ūftādeem
Mī-şevved *ḥabl-i metīn*-i şad çü men yek tār-ı ū⁴
5. Ser nihādem pīş-i tīget goft ū ser mī-keşīd
Bār-ı dīger der-ser-i ānem ki bāşem rū-be-rū⁵
6. Behr-i bezm-i ‘ārifān-ı mey-gede ber-düş-ı ḥod
Bende-i pīr-i muġānem mī-keşem lā-būd sebū⁶
7. Pāk-bāz-ı ‘ışk eger ḥ’āhī ki bāşī ey Mūnīr
Hemçü mā bā-eşk-i dīde ez-dü gītī dest şū⁷

135*

Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilün

1. Ger şabā burka‘ ber-endāzed zi-gül-ruḥsār-ı ū
Devlet-i dīdār yābed ‘andelīb-i zār-ı ū¹
2. Ḥastegāneş-rā ki bīnem fātiḥa z’ān ḥānemeş
To me-pindārī ki ber- *Yā sīn* resed bīmār-ı ū²
3. Bu’gzer ey vā‘ iz zi-vaşf-ı zīnet-i cennāt-i ‘adn
Ser-fürü n’āred be-cennet ‘āşık-ı dīdār-ı ū³
4. İttişāl-i dil be-zūlfet būd rūḥānī ez-ān
Ber-reg-i cān-ı merā peyveste şod her tār-ı ū⁴
5. Rūy mī-pīçed şeker terk-i diyār-ı ḥod koned

² Kılıcının şerbetinin benim dermanım olduğunu söylüyorlar. Sonum olacağı için n emredersen onu söyle.

³ Testinin midesi, boğazına kadar üzüm suyuyla doldu. Eğer o, (bunun) hakkını bilmezse burnunan (fitil fitil) gelir.

⁴ Benim deli gönlüm senin zūlfünün kıvrımlarına ne desin? Benim gibi yüzlercesinin sağlam ipine karşı onun bir teli kafî gelir.

⁵ Senin kılıcının önüne başımı koydum. Sense: “Başımı çekti” dedin. Bir dahaki sefere kılıcınla yüz yüze olacağım.

⁶ Ben pīr-i muġānın kölesiyim. Hiç şüphesiz meyhane ariflerinin meclisine kendi sırtımda testi taşıyım.

⁷ Ey Mūnīr! Aşk yolunda her şeyini kaybetmek istiyorsan bizim gibi gözyaşıyla iki cihandan elini yu.

* 135: VT 94a, VY 75b.

¹ Eğer tan yeli onun güle benzeyen yanağındaki peçeyi kaldırırse sevgilinin ağlayıp inleyen bülbülü onu görme saadetine nail olur.

² Onun hastalarını (âşıklarımı) görünce onlara Fatiha okurum. Onun hastasına Yasin suresinin yetişeceğini sanma.

³ Ey vaiz! Bize Adn cennetlerinin güzelliğini anlatmayı bırak. Çünkü sevgilinin yüzüne âşık olan Cennet’i kabul etmez.

⁴ Benim can damarıma sevgilinin zūlüflerinin her bir teli bağlandığından dolayı gönlümün onun zūlüflerine ulaşması ruhen gerçekleşir.

Her dem ez-āvāze-i luṭf-ı ŧeker-güftār-ı ü⁵

6. Fikr-i cennet ŧod be-sīne zāhid-i kem-ḥāre-rā
Der-ḥor-ı men nīst hergiz zāhid ü pindār-ı ü⁶
7. Cennetü'l-me'vā maḳām-ı mā buved lā-büd Münir
'Āḳıbet ger cān dehem der-sāye-i dīvār-ı ü⁷

136*

Mefā' ilün/Fe' ilātün/Mefā' ilün/Fe' ilün

1. Be-ḥaḳḳ-ı āteŧ-i 'ıŧḳ-ı nigār u ḥālet-i ü
Demī be-ŧevḳ be-sūzed merā ḥarāret-i ü¹
2. Ğulām-ı bāde-fürüşem ki der-mey-āŧāmī
Zi-muḥtesib ne-ḥorem ğam be-yümn-i himmet-i ü²
3. Eger zi-ḥāk-i vücudem eŧer ne-mī-māned
Ḥalel-peḳir ne-bāŧed zi-dil maḥabbet-i ü³
4. Miyān be-ḥıdmet-i pīr-i muğān ez-ān bestem
Zi-tāc u taḥt merā biheterest ḥıdmet-i ü⁴
5. Be-künc-i mey-gede cārüb-kārī'ı ki merāst
Be-cām-ı Cem ne-dehīm ü be-cāh u ḥaŧmet-i ü⁵
6. Çü tāb-ı nūr-ı Sühā maḥv ŧod vücüd-ı Münir
Henüz rü ne-nümüd āftāb-ı ḫal'at-ı ü⁶

⁵ ŧeker, her zaman onun ŧeker gibi tatlı sözlerinin letafeti sadasından yüzünü buruŧturarak kendi diyarını terk eder.

⁶ Kendini az yemeye alıştıran kaba softanın kalbinde Cennet fikri var. Onun zahitliği ve riyakārliğı bana göre değildir.

⁷ Ey Münir! Sonunda onun duvarının gölgesinde can verirsem hiç ŧüphesiz bizim makamımız Me'vā cennetleri olur.

* 136: VT 95a, VY 75a.

¹ Resim gibi güzel sevgilinin aşkının ateŧi ve durumunun hakkı için onun harareti, bir zaman iŧtiyakla beni yakar.

² Ben sākīnin hizmetkārıyım. Onun yüce himmetiyle beni ŧarap içmekten men eden muhtesipten korku duymam.

³ Eğer vücudumun toprağından hiçbir iz kalmasa bile bu durum, benim ona gönülden duyduğum sevgiye bir noksan getirmez.

⁴ Pīr-i muğāna hizmet etmek bana taç ve tahttan daha sevimli geldiği için onun hizmetine kuŧak bağladım.

⁵ Meyhane köŧesinde süpürgecilik vazifesi bize düŧmüŧtür. Bu iŧi Cem'in kadehine, makamına ve haŧmetine değiŧmeyiz.

⁶ Sevgili, bir güneŧe benzeyen yüzünü henüz göstermiŧti ki Münir'in varlığı Sühā yıldızının ıŧığının parıltısı gibi yok olup gitti.

Müfte' ilün/Mefā' ilün/Müfte' ilün/Mefā' ilün

1. Ān ki dilem be-ğamze bord cān u serem fedā-yı ū
V'ān ki merā be-ı işve küşt hāk-i rehem berā-yı ū¹
2. Cān u ten-i nizār-ı men-ħaste ki şod çonīn zi-ğam
Zehr-i ecel şeved meger ey dil-i men şifā-yı ū²
3. Hıdmet-i mey-fürüş-rā key ne-konem be-cān edā
Sırr-ı cihān be-dil nümūd cām-ı cihān-nümā-yı ū³
4. Bāde-i şāf-ı ı şıķ-ı to k'ū hāk-ı āşık-ı to şod
Şūfī-i hırķa-püş-rā keşf ne-şod şafā-yı ū⁴
5. Çeşm-i Münīr egerçi hest sürh zi-ħūn-girīsten
Cevher-i hāk-i pāy-ı tost kühl-i vey ü cilā-yı ū⁵

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün

1. Sarāy-ı sīne k'ey dil şod be-ı işķ-ı dil-sitān hāne
Be-derd ü miħnet ü ğam şod derūnem mīhmān-ħāne¹
2. Be-fıkr-i ebruvet pür şod derūn-ı sīne der-vey dil
Mişāl-i ān kemān-keş şod ki bāşed der-kemān hāne²
3. Be-şahñ-ı gül-şen-i kūyet kesī k'ū hāne ı sāzed
Behişt-i heşt-rā erzed be-ma' nī ey dil ān hāne³
4. Be-sūy-ı mey-gede in dil ez-in-rū mī-keşed mā-rā
K'ez-ān ma' mürter hergiz ne-bīned der-cihān hāne⁴

* 137: VT 95a, VY 75a.

¹ Ruhum ve başım gönlümü bir yan bakışıyla kapana fedadır. Beni işveyle öldürenin de yolunun toprağıyım.

² Ey gönül! Ben gönlü kırık âşığın canı ve bir deri bir kemik kalmış teni, gam yüzünden öyle bir hale geldi ki benim derdimin şifası ancak ecel zehri oldu.

³ Cihani gösteren kadehiyle gönlüme âlemlerin sırrını ifşa eden sâkînin hizmeti karşılığında ona olan borcumu niye canımla ödemeyeyim?

⁴ Sana âşık olanların hakkı olan saf şarabın safası, hırkalara bürünmüş olan kaba softaya âşikâr olmaz.

⁵ Her ne kadar Münîr'in gözü, kan ağlamaktan kızıla dönmüşse de bastığım toprağın cevheri onun gözünün sürmesi ve aydınlığı olur.

* 138: VT 94b.

¹ Ey gönül! Sine sarayı, gönlü tutan sevgilinin aşkıyla haneye döndü. Gönlüm de dert, miħnet ve gamın konakladığı misafirhaneye döndü.

² Sinemin içi kaşlarının fikriyle dolmuştur. Orada gönlün durumu ise kamanhanedeki okçunun durumu gibidir.

³ Ey gönül! Sevgilinin bir gül bahçesine benzeyen mahallesinin ortasında bir ev bina eden kişinin hanesi sekiz cennet değerindedir.

⁴ Bu gönül, dünyada meyhaneden daha mamur bir bina asla görmediği için bizi o tarafa doğru çekiyor.

5. Münîrî der-ğazel-güyî hadîs-i ân miyân goften
Sürûd-ı ı̇ ışk-râ gerded be-ķavl-i mâ miyân-ķhâne⁵

139*

Mef' ūlū/Mefā' ilū/Mefā' ilū/Fe' ūlūn

1. Tā seyr-i gülistān koned ān serv piyāde
Şod muntazireş serv be-yek-pāy sitāde¹
2. Der-her müjeem dūr ki keşed merdüm-i çeşmem
Behr-i seg-i kūy-ı to koned ı̇ ıkd-ı kılāde²
3. Ez-sādegī-i ĥod buved ān ı̇ ayb ne-bāşed
Meyl-i ruĥ-ı sāde ki buved der-dil-i sāde³
4. Ber-yād-ı gül-i tāze keşed bāde ı̇ aceb nîst
Ber-ķihre-i lāle gülî mî-būd küşāde⁴
5. Der-devlet-i mihr-i ruĥ-ı ân māh Münîrî
Zāhid to ki pindārî ez-ān būd ziyāde⁵

140*

Fe' ilātūn/Mefā' ilūn/Fe' ilūn

1. Dāred ez-la' l-i to nişān ģonca
Ki dehed bŷy-ı cān ez-ān ģonca¹
2. Sırr-ı la' l-i to-rā ki şod maĥrem
Mŷhr zed ber-dehān hemān ģonca²
3. Behr-i la' let nişār ĥ'āhed şod
Ānçi dāred miyān-ı cān ģonca³

⁵ Münîrî, gazel söylerken o belin vasfını anlatmakta bizim sözümüzü aşk şiirine miyanhane (orta ses, sözlü eserlerin geçki yapılan üçüncü hanesi) etmiştir.

* 139: VT 94b, VY 76a.

¹ O uzun boylu sevgili gül bahçesinde yayan yürümeye başladığından beri servi bir ayak üstünde onu beklemektedir.

² Gözbebeklerimin her kirpiğimden inci çekmesi (ağlamam), mahallenin köpeğinin tasmaını bağlaman içindir.

³ Sadık gönlün, sakalsız parlak yanağa meyli olmasında kınanacak bir durum yoktur. Zira bu onun keni sadeliğindedir.

⁴ Lale gibi kırmızı renkli yüzde bir gül açılmış. Dolayısıyla yeni açmış bir gülü hatırlayınca şarap içmekte şaşılacak bir durum yoktur.

⁵ Ey Münîrî! O ay yüzlü sevgilinin güneşe benzeyen yanağının saadeti, zahidin zannından çok daha fazladır.

* 140: VT 95b, VY 76b.

¹ Gonca, senin lal renkli dudaklarından bir iz ve alamet taşıdığı için ruhu besleyen güzel bir koku vermektedir.

² Gonca, Senin dudağının sırrı mahrem olduğu için hemen (kendi) ağzına mühür vurdu.

³ Gonca, içinde her nesi varsa senin lal renkli dudağın için onu saçacak.

4. Fehm-i sırr-ı leb-i to ne'tvānist
Gerçi mī-būd hürde-dān gonca⁴

5. Bī-dehān u leb-i to mişl-i Münir
Şod be-hūn-ı ciger 'ıyān gonca⁵

141*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Bā-sirişk-i hūn ki be'nmāyed be-çeşmem rū müje
Mīl gerded āteşin ber-merdüm ey meh-rū müje¹
2. Fī'l-meşel cārüb-ı cennet mī-şevved müjgān-ı men
Der-ser-i kūy-ı segānet ger buved cārū müje²
3. Bā-hayāl-i hadd ü ruhsāret ki pür şod dīdeem
Güyyā hār-ı gülest ez-her kenār-ı ü müje³
4. Hālet-i dīger ne-bīned ğayr-ı ğark-ı hūn şoden
Merdüm-i çeşm-i merā z'ān dem ki zed pehlū müje⁴
5. Behr-i rüy-ı yār mī-gerded be-her kūşe Münir
Murğ-ı çeşmem-rā ki şod bāl ü per ez-her sū müje⁵

142*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. İn 'aceb ne'bved ki rīzed dīdeem āb ez-müje
Seyl-i hūn gerded revān mānendī-i dōlāb ez-müje¹
2. Her yekeş behr-i muraşsa' sāhten-i la' lī buved
Kātrehā k'āred be-rüy-ı zerd hūn-āb ez-müje²

⁴ Her ne kadar gonca, derin konuları anlayabilecek kadar akıl sahibi olsa da senin dudağının sırrını anlayamaz.

⁵ Senin ağzın ve dudağının olmadığı bir halde goncanın Münir gibi ciğerinin kanı ortaya çıktı.

* 141: VT 95b, VY 76a.

¹ Ey ay yüzlü (sevgili)! Kirpiklerin gözüme kanlı gözyaşıyla görünmesinin sebebi, onların gözbebeğine ateşten bir mil gibi olmasıdır.

² Eğer kirpiklerim, senin mahallenin köpeklerinin bulunduğu yerin süpürgesi olursa bu benim için kirpiklerimle Cennet'i süpürmem gibi bir şeydir.

³ Gözlerim, yüzünün ve yanağının hayaliyle doldu. (Bundan dolayı) Kirpiklerimse gülün dikenine benzedi.

⁴ Kirpiklerim gözbebeklerime dayandığından bu yana kana batmaktan başka bir durum görünmüyor.

⁵ Münir, sevgilinin yüzünü görmek için her köşeyi dolanıp durmaktadır. Kirpiklerim de bir kuş gibi olan gözümün kolu kanadı olmuştur.

* 142: VY 76b.

¹ Eğer gözlerim kirpiklerimden yaş saçarsa bunda şaşılacak bir şey yoktur. Kirpiklerimden dolayı kan seli, değirmen suyu gibi akar gider.

² Kanlıgözyaşlarının kirpiklerimden sararıp solmuş yüzüme akıttığı her damla, onu lal ile süslemek içindir.

3. Zîr-i müjgâneş ki yek reh be'ngered ber-çihreem
Şad der-i iqbâl be'kşâyed be-her bâb ez-müje³
4. Pârehâ-yı dil ki gerded ber-heme müjgân-ı men
Şod be-devr-i ğamze-i to mîh-ı kaşşâb ez-müje⁴
5. Bâ-ğayâlet ħ`âb ne-âyed hîc ber-çeşm-i Münîr
Beste şod ber-merdümân gūyâ reh-i ħ`âb ez-müje⁵

143*

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

1. Dilem-râ gerçi cân baḥşed ez-ân la' l ü dehân büse
Ne-dânem bîm-i cân mâ-râ çirâ bâşed ez-ân büse¹
2. Zi-bîm-i ğamze-i şūhet berâ-yı ħûn-behâ-yı men
Dilem ez-la' l-i to ħ`âhed ki be'stâned nihân büse²
3. Zi-behr-i būs-ı rüy-ı to me-küş dil-râ be-şad miḥnet
Pey-i ta' zîm mî-bâşed be-muşḥaf her zamân büse³
4. Be-pîş-i mihr-i ruḥsâret seḥer-gâhî ki mî-âyed
Zemîn-râ mî-zened evvel şeh-i gerdûn revân büse⁴
5. Nişânhâ-yı kefi-pâyeş be-her câyî ki mî-bînem
Münîrî pîşter ez-men zened eşkem ber-ân büse⁵

144*

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Fe'ülün

1. Zi-ı şîket rüyem er şod şüret-i bih
Ne-bâşed rüy-ı' uşşâk-ı to z'în bih¹

³ Kirpiklerinin altından bir kere çehreme baksa, her kirpiğinden yüzlerce talih kapısı açılır.

⁴ Senin yan bakışın devrinde kirpiklerim çengel olmuş onlara da gönül parçaları asılmış gibidir???

⁵ Kirpikler gözbebeklerine uyku yolunu kaptmış gibi senin haylin dolayısıyla Münîr'in gözüne hiç uyku girmemektedir.

* 143: VT 96a, VY 77a.

¹ Her ne kadar o lal renkli dudaklardan ve ağızdan aldığımız öpücükler bize can bahsetse de onlardan dolayı neden can korkusu yaşadığımızı bilmiyorum.

² Gönlüm, yan bakışlarının korkusundan kan diyeti olarak lal renkli dudaklarından bir öpücük ister.

³ Kuran'a saygı ifadesi olarak her zaman mushafın öpülmesi gibi senin yüzünü öpmek isteyen gönlü pek çok belaya maruz bırakıp öldürme.

⁴ Dünyanın şahı (güneş), seher vakti bir güneşe benzeyen yanağının önüne gelir ve hemen ilk olarak yeri öper.

⁵ Ey Münîrî! Gözyaşlarım, sevgilinin ayağının izlerini gördüğüm her yerde benden önce o izleri öper.

* 144: VT 96a, VY 77a.

¹ Senin aşkıandan dolayı yüzüm güzel bir şekil alırsa bundan dolayı diğer âşıklarının yüzü böyle olmaz.

2. Berāy-ı hūn-ı eşkem ger nihī dāğ
Be-rīş-i ın dil-i mecrūh-ı men nih²
3. Hālāş-ı tır k'ez şaş-ı to bāşed
Hezārān mī-koned taşsın ü zih³
4. Zi-tır-i ğamze dil nālīd ü cān goft
To-rā der-ğor ne-bāşed ger be-men dih⁴
5. Be-fağr-ı ın gedā me'nger Mūnīrī
Ne-dāned 'ışğ-ı meh-rūyān mih ü kih⁵

145*

Mef' ulü/Fā' ilātü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Müjgān-ı men be-leşker-i eşkem koned nigāh
Cārüb-kār şod ki keşed şaf pey-i sipāh¹
2. Āyā buved ki kūşe-i çeşmet be-mā resed
Şad mürde-rā ki mī-koned ihyā be-yek nigāh²
3. Hattet zi-her taraf ki çonin leşkerī keşed
Goften tevān be-mülk ne-mī-künced ın sipāh³
4. Mişleş de-dāşt hūsn-i to çün mihr-i 'ālemest
Ber-her ki būd porsiş-i men goft lā-sivāh⁴
5. Z'ān zūlf ü hağ ki rüz-ı dil-i men siyāh būd
Her dūd-ı dil ki şod be-felek būd nağş-ı āh⁵
6. Ber-hūn-ı men şehādet-i lebhā-yı to besest
Hod ber-tarığ-i şer' dü kes mī-şevved güvāh⁶
7. Şabr u qarār-ı mihr-i felek refteest Mūnīr
Z'ın dūd-ı dil ki āyīne-i māh şod siyāh⁷

² Eğer benim kanlı gözyaşı akıtmam için beni dağlayacaksan yaralı gönlümün yarasının üstünü dağla.

³ Senin baş parmağından fırlayan oka ok yüksüğü bile: "binlerce aferin" der.

⁴ Senin yan bakış oklarından gönül inledi ve can gönüle: "o oklar sana layık değildir bana verilmelidir" dedi.

⁵ Ey Mūnīr! Bu dilencinin fakirliğine bakma. Çünkü ay gibi parlak yüzlü sevgililerin aşkı büyük küçük dinlemez.

* 145: VT 96b.

¹ Kirpiklerim, bir orduya benzeyen gözyaşlarıma bakıyor. Çünkü onlar, yaya askerlerin safını çekmekle görevlidirler.

² Acaba olur da yüzlerce ölüyü bir bakışıyla dirilten sen, gözünün ucuyla, köşesiyle bize bakar mısın?

³ Senin ayva tüylerin her tarafa öyle bir ordu sevk etmiş ki o ordunun hiçbir ülkeye sığmayacağı söylenebilir.

⁴ Ālemi aydınlatan güneşe benzeyen güzelliğinin bir benzeri yoktur. Bunu her kime sordumsa: "Ondan başkası yoktur" dediler.

⁵ O zülüflerden ve ayva tüylerinden gönlümün nasibi karardı. Gönülden çıkan her duman da felekte ah nakşını yazdı.

⁶ Benim kanımı döktüğüne dudakların şahittir. Zaten dinde de iki kişinin şahitliği gerekmektedir.

8. Şeh Bāyezīd hān ki ez-ān-ı veyest cihān
Sulţān-ı  ālemest hemānest pādşāh⁸
9. İkbāl ü   ömr ü devlet ü cāheş mezīd bād
Rūhest taht-rā ki buved devlet-i külāh⁹

146*

Mefā  ilün/Fe  ilātün/Mefā  ilün/Fe  ilün

1. Zi-şevķ-ı la  l-i to h n şod der n-ı sāġar-ı mey
H cil zi-çeşme-i n ş-ı to āb-ı kevşer-i mey¹
2. Zi-rāz-ı   ayş-ı nihān-ı to m -koned peydā
Be-  arız-ı to ki h d-rā n m d cevher-i mey²
3. Meger ki cāme-i h d-rā be-bāde rehn nihād
Be-mey-f r ş-ı cihān g l ki m -dehed zer-i mey³
4. Şilā-yı mey-gedeem dād u goft bāde-f r ş
Zi-perde-i   ineb  şod bed d duhter-i mey⁴
5. Zi-şevķ-ı bāde-i la  leş reved M n r lā-b d
Be-künc-i mey-gede   ömrü ki ref t ber-ser-i mey⁵

147*

Mefā  ilün/Mefā  ilün/Fe   l n

1. Bi-yār ey sāk -i meh-r   i dār 
H rāb  bihterest ez-h şyār ¹
2. Be-c z cevr   cefā ey dil ne-r yed
Be-s ne tohm-ı mihr-i    i kār ²

⁷ Ey M n r! Güneşin sabrı, kararı kalmamış. Gönülden çıkan dumanlardan da ayın aynası kararmış.

⁸ Cihan kendisinin malı olan Bayezit Han  lemin sultanıdır, hem de padişahıdır.

⁹ Tahtın ruhu olan şehzadenin bahtı, ömrü, devleti ve makamı uzun olsun.

* 146: VT 97a, VY 78a.

¹ Şarap kadehinin i i, senin lal renkli dudaklarına olan şevkinden dolayı kanla dolu. Kevser şarabı da senin aġzının  eşmesi karşısında utandı kaldı.

² Şarabın cevherinin senin yanaġında kendini göstermesi, gizli bir şekilde yiyip içip eġlendiġin sırrını ortaya çıkardı.

³ Her halde g l, cihanın şarap satıcısına altın deġerindeki şarap karşılıġında kendi elbisesini rehin bıraktı.

⁴ Sāk , beni meyhaneye  aġırıp: “ z m perdesinin arkasında şarap kızı durmakta” dedi.

⁵ Hiç şüphesiz ki M n r, sevgilinin lal renkli dudaklarının şevkinden meyhane köşesine gidip, şarap başında bir ömür geçirmiştir.

* 147: VT 97a, VY 78a.

¹ Ey ay yüzlü sāk ! Her neyin varsa getir.  nk  sarhoşlukla harap olmak, ayık olmaktan daha iyidir.

[1] meh-r  : meh-veş VY.

3. Merā yek bāregī kerdī ferāmūş
Kocā şod yā Rab āḫir ḫaḫḫ-ı yārī³
4. Berāy-ı māh-ı   ālem-tāb-ı rüyet
Koned mihr-i felek āyīne-dārī⁴
5. Çirā der-hicr-i to cān-rā ne-dādem
Merā z'ın cürm bāşed şerm-sārī⁵
6. Hemī kārem be-sīne toḫm-ı mihrret
Zi-bī-mihrī ne-porsī der-çi kārī⁶
7. Şehīd-i derd-i   ışḫ şod Münīrī
Nemāzeş-rā bi-yā ey dost bārī⁷

148*

Mef' ūlü/Fā' ilātü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Der-her ḫadīs-i   ışḫ-ı men ez-rüy-ı Pehlevī
Ey dil ḫikāyetest be-elfāz-ı Ma' nevī¹
2. Ez-pertev-i tülü' -ı ruḫet būd yek ḫabes
Īn rüşenī ki hest be-i' cāz-ı Müsevī²
3. Ger mī-küşī merā be-küş ey dost mī-resed
Ber-güş-ı cān zi-la' l-i to enfās-ı   İsevī³
4. Ḥālī me-bād ez-ser-i mā ḫāk-i der-gehet
Īnest bendegān-ı to-rā tāc-ı Ḥüsrevī⁴
5. Āḫir be-süy-ı türbet-i men ger güzer konī
Ez-ḫāk-i ḫabr-i men heme zıkr-i to be'şnevī⁵

² Ey gönül! Onun aşkının tohumunu neden sineye ekersin? Orada cevir ve cefadan başka bir şey birmez ki.

³ Beni bir kereliğine bile unuttun. Aman Allah'ım sevgililiğin hakkı nerde kaldı?

⁴ Güneş, senin âlemi aydınlatan ay yüzün için ayna tutuculuğu yapmaktadır.

[⁴] Ber□ y-ı: Be: r□ h-ı VY.

⁵ Senin ayrılığında neden canımı vermedim? Bu kabahat, benim utanmam için kâfidir.

⁶ Gönlüme aşkının tohumlarını ekiyorum. Sense merhametsizliğinden ne yapıyorsun diye bile sormuyorsun.

⁷ Ey sevgili! Münîrî, aşk derdiyle şehit oldu. Onun cenaze namazına bari gel.

* 148: VT 97b, VY 77b.

¹ Ey gönül! Bir Acem güzeli yüzünden yaşadığım aşkın her olayı Mesnevî'nin sözleriyle birer hikaye olur.

² Hz. Musa'nın elinin parlaması mucizesindeki parlaklık, senin bir güneşe benzeyen yanağının parlıtısından küçük bir parçadır.

³ Ey sevgili! Beni öldürürsen öldür (bundan korkmam). Çünkü senin lal renkli dudaklarından can kulağına Hz. İsa'nın nefesi ulaşmaktadır.

⁴ Senin kapının önü bir an bile bizim başımızın orada bulunmadığı bir halde olmasın. Bu, senin âşıkların için hüküdarlık tacı gibi büyük bir devlettir.

⁵ Sonunda türbemin yanından geçecek olursan kabrimin toprağının dahi ismini zikrettiğini işitirsin.

6. Fāriġ me-şev zi-‘ ışķ-ı meh-i gül-ruġ ey Münîr
Dānî ki ĩn ķaziyye ‘amel bŭd uġrevî⁶
7. Be’gzer zi-fikr-i ‘ ģlem ũ z’endîşe-i cihān
Çŭn reh-zen-i to mî-şevved esbāb-ı dŭnyevî⁷

149*

Fe‘ ilātŭn/Fe‘ ilātŭn/Fe‘ ilātŭn/Fe‘ ilŭn

1. Çihre-i zerd-i men ez-ġŭn-ı dilem şod ciġerî
‘ Aceb ez-ġāl-i men-i ġaste çirā bî-ġaberî¹
2. Be-hevā-yı to çonĭn raķş-konān ber-ġĭzem
‘ Āķıbet ger zi-ser-i tŭrbet-i men mî-gŭzerî²
3. Behr-i ĩşār-ı reh-i ‘ ışķ-ı to ey mŭnis-i cān
Ber-i her mŭy-ı ten-i men şevved ey kāş serî³
4. Be’gzer ez-dāniş-i iksîr-i ġinā-baġş-ı fenā
Gŭher-i ma‘ rifet āmŭz ki bā-hem be-berî⁴
5. Yār nezdîk-i to bāşed ũ to ġāfil ez-ŭ
Tā-be-key mî-şevved ey dil ‘ aceb ĩn bî-başarî⁵
6. Ġālib ānest ki şod ‘ ōmr-i raķĭb-i to tamām
Nāvek-i çend firistādem ez-āh-ı seġerî⁶
7. Ger be-ŭmmîd-i vişāl-i to reved cān-ı Münîr
‘ Arz-ı ġāleş ne-koned z’ānk to şāġib-nazarî⁷

⁶ Ey Münîr! bir an bile olsa gül yanaklı, ay gibi parlak sevgilinin aşkıyla uğraşmak hususunda boş bulunma. Çünkü sen, bu davanın ahirete yönelik bir iş olduğunu bilirsin.

⁷ Dünya ile ilgili işler, senin yolunu kesen bir eşkıya gibi olduğundan bu âlemin fikrini ve kaygısını boşver.
* 149: VT 97b, VY 78b.

¹ Benim sararmış yüzüm, kalbimin kanıyla ciğer gibi kıpkırmızı oldu. Buna rağmen acaba neden ben hastanın (senin âşığımmın) durumundan habersizsin.

² Eğer sonunda mezarımın başından geçecek olursan senin aşkınla raks ederek oradan kalkarım.

³ Ey sevgili! Keşke senin aşkın yoluna feda etmek için vücudumdaki kıl sayısı kadar başım olsaydı.

⁴ Bu fani dünyada zenginlik bahşeden iksirin bilgisini öğrenmekten vazgeç. Ancak kendinle beraber götürebileceğin marifet cevherini öğren.

⁵ Ey gönül! Sevgili, senin yanına gelmiş, senin ondan haberin yok. Acaba bu basiretsizlik ne zamana kadar devam edecek.

⁶ Seher vakti (ağlamamdan meydana gelen) ah oklarından bir kaçını seni kollayıp gözeten bakıcına gönderdim. Büyük bir ihtimalle bundan dolayı onun ömrü nihayete erdi.

⁷ Münîr’in canı sana kavuşma arzusuyla çıkarsa da o, sen kuvvetli bir görüşe sahip olduğundan dolayı halini sana arzetmez.

Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilün

1. Ey sefer kerde 'ī cānān-ı kesī
Ne-şevī hīc to mihmān-ı kesī¹
2. Be-sūy-ı gül-şen-i cānem be-ḥırām
Yek reh ey serv-i ḥırāmān-ı kesī²
3. Kışsa-i mā ki cihān-rā be-girift
Kes ne-mī-ḥ'ānd zi-destān-ı kesī³
4. Şod ez-ān-ı to heme ḥalk-ı cihān
Çi buved ger to şevī ān-ı kesī⁴
5. İmşeb ez-pertev-i ān şem' -i Münīr
Pür-ziyā külbe-i aḥzān-ı kesī⁵

TÜRKÇE GAZELLER

1*

Mef' ülü/Mefā' ilü/Mefā' ilü/Fe' ülün

1. Kendüyi tecellī-i cemāl ideli peydā
Her yüzden ider gözi olan kişi temāşā
2. Ey dil şuḥa cehd it ki bugün sen de göresin
Yoḥsa ḳalıcaḳ irteye dirler saḥa a' mā
3. Zerrāt-ı cihānda görünür gün gibi rüşen
Şol zāt u şifātı ki olur maḫhar-ı esmā
4. Kendüñi ' adem ḳıl ki vücūduñda göresin
Var sende ser-ā-ser ne ki var hestī-i eşyā
5. Ölmezden öñürdi ölügör gel ki Münīrī
' İsā gibi enfāsuñ ide mürdeler iḫyā
6. Her kimde ki ' ışḳ ile ola himmet-i ' ālī
Bir pāyece gelmez gözine ḫārem-i a' lā

* 150: VT 98a, VY 79a.

¹ Ey yolculuḡa çıkmış sevgili! Sen kimin canısın ve sen hiç kimsenin konuḡu olmaz mısın?

² Ey servi boylu! Bir kere de can bahçeme doğru salınsan ne olur.

³ Bizim hikāyemiz cihānı o kadar tutmuş ki kimse kimsenin destanını okumaz olmuş.

⁴ Bütün dünya senin malın olmuş, senin birinin malı olsan ne olur?

⁵ Bu gece o aydınlatıcı mumun parıltısından (sevgilinin yanaḡından) birinin hüznü dolu evi, ışıkla dolmuştur.

* 1: VT 98b

2*

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Fe' ülün

1. Hilāl ebrūñı kılmağa temāşā
N'ola dördünci göge çıksa 'İsā
2. Turunc-ı ğabğab-ı yār içün ey dil
Benüm gibi şarartmış beñzin ayyā
3. Sözüñ toğrusı bu kim beni āhir
Belāya uğradur bu kıdd-i bālā
4. Reh-i 'ışk içre her vech ile ey dil
Gözüm yaşıdur ancağ saña hem-pā
5. Kinār añduqça kıdd ü zülf-i dil-ber
İkisi ittifaķı baña dir lā
6. Münirīden raķıb incinüp ey dost
Şehirden gider ise seg be-şahrā

3*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Cān-ı 'ālemdür vücūd-ı pāküñ ey zıll-i Ğudā
Şöyle şıhhatler yaraşur saña her dem Ğüsrevā
2. Bilmezem kim nirden irdi zaħmet-i teb cismüñe
Her selāmatlığa zātuñ olmış iken ilticā
3. Görelı te 'şır-i teb birle vücūduñ lerzesin
Dağı ditrer geçmemişdür lerzeden şāh-ı semā^[3]
4. Zāt-ı pāküñ ğod münezzeħdür güneħden bilürem
Olacağına kılupdur anı keffāret Ğudā^[4]
5. İrdi te 'şır-i hevā diyü penāh-ı 'āleme
Vehm ile tırmaz kaçar hıc ardına bakmaz şabā

* 2: VT 99a, VY 80b, MN 22a.

[1] VT'de bu beyit: Meger çar□ üstine çı□ du□ ı □□ s□ /Hil□ l ebr□□ ı idem dir tem□□□ .

[2] VT'de yok.

[4] Reh-i □□□ içre her vech ile: Bu vech ile reh-i □□□ içre VT.

[5] VY'de ve MN'de yok.

* 3: VT 99a, VY 79b, Ü 17b.

[3] teb: - Ü.

[4] Bu beyit, VY ve VT'de yok.

6. Hâtıruñ bir dem perîşân olmasun sünbül-şıfat
Gül gibi hândân u hurrem görelüm her dem şehâ
7. Devlet-i ‘ömrüñ cihânda ber-mezîd olsun mezîd
Hâzret-i Hağdan Münîr ü halka oldur mürtecâ

4*

Mef‘ ülü/Fā‘ ilätü/Mefā‘ ilü/Fā‘ ilün

1. Öldürmek itdügüñ beni her gördügüñce hâ
Bilürsin anı kim dilemez kimse hün-behâ
2. Ey dil dem-i vişâle raķıb irmedür ecel
Âh ol ecel didükleri irer diyince hâ
3. Haddüñle zülfüñi görüp ey dost dil didi
Sıhr ile od şaçar meger ağzından ejdehâ
4. Kaddüñde kaldı dil lebüñe cân revân iken
Cibrîle şan ki gâyet-i seyr oldu müntehâ
5. Gördükçe âftâb-ı ruğın maıv olur Münîr
Gün toğsa nâ-bedîd olur elbette pes sühâ

5*

Fe‘ ilätün/Fe‘ ilätün/Fe‘ ilätün/Fe‘ ilün

1. İrdi beñzer meger ol zülf-i perîşâna şabâ
Ki düşer tağlara dîvâne gibi bî-ser ü pâ
2. Şol ki baş koşmadı zülf-i siyeh-i yâra gönül
Ne bilür kim nedür âşüftelere bād-ı hevâ
3. Dest-gîr olsa ben üftâdeñe demdür keremüñ
Pây-mâl itmedin inen beni şol zülf-i dü-tâ
4. Niçe bir ver-hem ider baña maħalleñde raķıb
İt üni birle kim ölmez ho bulur rızķı gedâ

* 4: VT 99b, VY 79a, Ü 18a, MN 28b.

* 5: VT 99b, VY 79b, Ü 18b, PB 33b, MN 20a.

[2] baş □ oşmadı: baş □ omış idi VY/siyeh-i y□ ra: siyeh-k□ ra VT.

[4] ra□□ b: □ as□ d PB/□ o: çü MN.

5. Yā Rab ol ğonca-lebi ğöre mi bir dağı MünİR
Esmeden ğül-ŝenine   ömrümüzüň bād-ı fenā

6*

Fe  ulün/Fe  ulün/Fe  ulün/Fe  ul

1. Gerekse vefā kıı gerekse cefā
Ne dirseň muıı am sözüüm yok ŝehā
2. Baña tā ki irüŝdüği seg raııb
Kıŝi görmez olur gelicek każā
3. Yetişürem āhirde ol serve ben
Getürürse rāstına ey dil Ğudā
4. Ser-i zülf-i yār ile seyr itmege
Seher-geh yetişür nesīm-i ŝabā
5. Ne deňlü cefā çekdüň ise MünİR
Unut ğitsün anı *mezā mā mezā*

7*

Mef  ulü/Fā  ilātü/Mefā  ilü/Fā  ilün

1.   İsi-dem iken ey şanem-i yār-ı dil-rübā
Niçün helāk ider beni ol la  l-i cān-fezā
2. Görüp ğadeng-i ğamzeňi dil vehm idüp didi
Peyk-i ecel midür bu yağod rehber-i każā
3. Ol çeşm-i nā-tüvānı görüp ğaste gönlümüz
Başına çigzinüp didi cānum saña fedā
4. Deprenmege mecāli inen yok bu ŝubğ-dem
Zülfüň hevāsıyıla meğer ğastedür ŝabā
5. Gül yüzi ğasretiyle ölenler mezārıdur
Her kanda ŝem  -i lāle ki var şöyle cā-be-cā

[5] bir daıı1: - PB.

* 6: VT 100a, VY 80b.

[1] ŝeh  : saıı a VY.

* 7: VT 100a, VY 80a, Ü 18a, PB 22b, MN 26b.

[1] ey: ol PB/ol: bu PB, MN.

[4] PB'de yok.

6. Gördüm k'ugurlayın baña ol ğonca-leb söger
Didüm ne dirsın ol didi kim nesne yok du'ā
7. Yā Rab du'ā-yı vaşla ki el götüre Münir
Ol hicr odına yanmışuñ it hācetin revā

8*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Tıġuñ üzre görinen cevher degüldür Hüsrevā
Cān deminde nāhun-ı 'uşşāk irüpdür hep aña
2. Serv kaldı turduġı yirde kıru ağaç gibi
Kaddüñe öykünmegın şol deñlü let k'urdu şabā
3. Tıfl-ı eşküm kıan ile olmışdur ey dil mütthem
Redd iderse gözlerüm merdümleri anı n'ola
4. Cān-ı şırınuñ gerekse saña ey dil key şakın
Ġamzesine karşı varma görünü gelmez kıazā
5. N'ola zülfüne giriftār isem ey bedr-i Münir
Her kışı bir derde olmışdur cihānda mübtelā

9*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Görmeyüp zülfüñi yüzünde didüm kim Muştafā
Sāye-bān-ı hüsñüñi almış meger bād-ı şabā
2. Āftābuñ yüzine ebr-i siyāh olur hiçāb
Burka' ile görmez olduksa yüzüñi zī-şafā
3. Cān virürse tır-i ğamzeñ zaġmına n'ola göñül
Bilür anı kim belādan kıatıdur bīm-i belā
4. Ġayra atarken baña yetişdi tır-i nāveki
Vay aña kim ey dil-i bī-çāre virmeye Hüdā
5. N'ola bir kerre tecellī kılsa luţf idüp Münir
Pertev-i şun' -ı Hüdā nūr-ı Muġammed Muştafā

[6] PB'de yok/k'u□ urlayın: u□ urlayın VT.

* 8: VT 100b, VY 81a, Ü, 19a, PB 14b, MN 4b.

* 9: VT 100b, VY 81a, Ü 19a, PB 14b, MN 4b.

[2] olur: urur PB.

[3] □ atıdur: □ urtarur PB.

[4] n□ veiki: □ amzesi Ü/yetişdi: irişdi MN.

Mef' ülü/Fā' ilätü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Cān virmek ile 'īd-i vişāle ki yol ola
 ̘urbān-ı vaşl olan kişi niçün melül ola
2. Bār-ı girān hemān reh-i ' ışk içre bu yiter
 Ey dil laķab ki bize *zalūmen cehūl* ola
3. Bilsem ki maşrafına niçün sarf olunmaya
 Ser-māye bir kişiyeye ki ' ömr-i ' acūl ola
4. ̘anlı yaşıñı āb-ı revān eyle dem-be-dem
 Şāyed ki bezm-i vaşla anuñla vüşūl ola
5. Va' z u naşīhat aña bu sözler yiter Münīr
 Kimde ki gūş-ı cān ile sem' -i ķabūl ola

Fā' ilätün/Fā' ilätün/Fā' ilätün/Fā' ilün

1. Dil revān olmışdı çokdan kūy-ı cānāndan yaña
 Şimdi ' azm idüp giderse n'ola cān andan yaña
2. Cān ki vardı la' lüne meyl itmedüñ bir zerre hīc
 Hūsrevā ' ādet degül mi meyl mihmāndan yaña
3. Her haber kim senden irgürür şabā ' uşşāķuña
 Müjde-i Yūsufdur irer şan ki Ken' āndan yaña
4. ' Ārızuñ şevķıyla rengīn olduğ'ol sīb-i zeķan
 Mīve rengīn olur olsa māh-ı tābāndan yaña^[4]
5. Çeşm-i hūn-rīzūñe ' arz itdüm dil-i pür-sūzumı
 Baķmadı mest olmağın Ėāyetde bir yandan yaña
6. Ol çerāĖ-ı çeşm-i cān kılsa nażar bir kez Münīr
 Yoksa biñ biñ bendenüñ Ėod gözi sulţāndan yaña

* 10: VT 101a.

* 11: VT 101a, VY 81b, Ü 19a.

[4] □ e□ an: zene□ VY, Ü.

[6] yo□ sa: yo□ sa Ü/bendenü□ □ od gözi: bende □ od göz VT, VY.

12*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Yāri gönlekçek kuçan pīrāhenidür dāyimā
Geñ yaqadan niye țaralur ' aceb bilsem qabā
2. Qāmetüñe serv diyüp toğru söyledügiçün
Māhi toğuz pāre řārdan sürdi çarđ-ı bī-vefā
3. Rüy-ı yāra qarşu n'ola zāhir olursa yaşum
Gündüzin gāhī görürüz necm-i tābende dilā
4. Dil virüp rüyüña bu ebrüñi seyr eyler gönül
Şuya āyine koyup gözler hilāli şan řehā
5. Ey Münīri qadd-i dil-dāra gönül virme řaқın
Getürür āhīr senüñ başuña bir bālā belā

13*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Be'nger ey sākī-i nūr-ı dīde-i řem' -i țarab
Dökdigüñçün qanını țıtdı bizi hūn-ı 'ineb¹
2. Hızr-ı řānīsın revā görmez bunı bir kimse kim
Pīř-i āb-ı çeřme-i nūř-ı to bāřem huřk-leb²
3. Müşk-i Çīn ger pīř-i zülfet lāf-ı nükhet mī-zened
Türkdür řahrā-niřīn olsa ' aceb mi bī-edeb³
4. Fıkr-i zülfüñ göñlüme düşdükçe sevdam arturur
Mī-řeved her zařmet efzūnter belī der-vaқt-i řeb⁴
5. Rüy-ı zerd-i hōd be-hāk-i rāh-ı to z'ān mī-nehem
Her ne deñlü yirde yatsa hūb olur reng-i zeheb⁵
6. İrdi biñ cehd ile vaşla ' āqıbet ey dil Münīr
Goftend ārī der-īn ma' nī kelām-ı men țaleb⁶

* 12: PB 14b.

* 13: VT 101b, VY 82b, Ü 19b.

¹ Ey eğlence meclisinde bulunan mumun gözünün nuru olan sākī! Bir bak...² Senin dudağının çeşmesinin suyu önünde ağızı kuru bir halde bulunayım.³ Çin diyarından getirilen misk kokusu senin zülfünün önünde güzel kokudan dem vurursa...⁴ Elbette geceleyin her sıkıntı daha da artar.⁵ Sararmış yüzümü şundan dolayı yolunun toprağına koyuyorum...⁶ "Evet bu cümlede kim talep ederse kelamının manası vardır" dediler.

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Bir ğarīb ü derd-mendem ' aşık-ı zār ey ḥabīb
Çekdi ḥāküm kūyuña ya āb u rüz oldı naşīb
2. Bülbül-i gūyā-yı ' ışık-ı yār ile her nev-bahār
Penç rüze ğulğul ile söyler andan ' andelīb
3. Ağlamazsuz diyü vā' iz şöyle kim ḥışm eyledi
Bizi çalardı eline girse şemşir-i ḥaṭīb
4. Gördüğüm toñuzdur anuñ bilürem māhiyyetin
Hıc ta' rīf itmesün kendüyi diñ baña raḳīb
5. Kaşuñ ile nergis-i şehlāñı görüp dir Münir
Ḥaste arkaşına girmiş şanki Hindüdur ṭabīb

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Rüz-ı maḥşerde ki ṭuram ḥāk içinden silkinüp
İsterem sen yarı yine ḥaşr-gāhı degzinüp
2. Yaşlı gözüm kanda görse kūyuñ iti izini
Ṭıfl-ı eşküm yüz sürer yüz cān ile fī'l-ḥāl inüp
3. Her gönül kim ḥāl-i yāra yetişür zülfin ṭutup
Şanki şāhın yavrusına iner ey dil uşlanup
4. Günde biñ kerre düzer şır şışesini göñlümün
Gerçi kim dırlardı hıc olmaz bütün şışe şınup
5. Ṭut ki her cevrine dil yārün rızā virmez Münir
Çāresi ne n'eyleyübilür bes aña incinüp

* 14: VT 101b, VY 82a, PB 67b, MN 38b.

[1] Bir: Ben PB/ ey □ ab□ b: u □ ar□ b PB/k□ yu□ a: şehri□ e PB, MN.

[2] Penç: Niçe PB.

* 15: VT 102a, VY 82a.

[4] düzer: düzup VT.

Mef' ülü/Fā' ilätü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Gün yüzine tutup n'ider ol mäh-rü niķāb
Bilür ki pertevinden anuñ hod yanar hiçāb
2. Hāk-i vücūdumuzda tecellīler itdügüñ
Pes mihr pertevinüñ olur mazharı türāb
3. Her aķşama yakın yüce yirlere çıķduđı
Şāyed қаsuñ hilālini görem dir āftāb
4. La' 1-i lebünden ayru düşen teşneler midür
Āvāreler ki gösterür ey mäh-rü şarāb
5. Di ğamzesine gül yüzi nāzük durur Münīr
Pejmürde itmesün aña şıķlet virüp bu h'āb

Fe' ilätün/Fe' ilätün/Fe' ilätün/Fe' ilün

1. Zülfi kim gül yüzine sünbül-i ter kıldı niķāb
Āftābuñ şanasın kim yüzini tıtdı şehāb
2. Nicesi āyet-i rahmet diyeyin haţtuña kim
Ol gelelden çekerem ben dün ü gün bunca 'azāb
3. Em didüm leblerüñe haste-dil için didi merg
Vāy ol hasteye kim ola bu vech ile cevāb
4. Sākīyā cām-ı şabūhı berü şun nūş idelüm
Başladı nağme-i dil-süzına çün çeng ü rebāb
5. Var mı pā-būsı hevāsı dime başuñda Münīr
Yoķmasa kend'özümü ide midüm şöyle türāb

* 16: VT 102a, VY 82b, Ü 20b, PB 62b, MN 41a.

[1] Bilür ki pertevinden anuñ □ □ od yanar □ ic□ b: Devr□ n-ı □ amdan olur idi □□ lümüz □ ar□ b PB.

* 17: VT 102b, VY 83a, Ü 20a, PB 63b.

[2] diyeyüm: diyeyin Ü.

[4] çün: her PB.

Mef' ulü/Fā' ilätü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Öldürdi Һasret-i zeneҺüñ beni ey Һabīb
Bīd-i mezārum üzre anuñçün dizildi sīb
2. Dil vardı Һamzeñe ki ' ilāc ide derdine
Öldi hemān ki didi gözüñ Һastedür tabīb
3. Her şemmesine zülfüñüñ irdükçe bād-ı şubҺ
Fikri budur ki irgüre her bir meşāma tīb
4. Gözüñle kirpigüñ ki yüzüñ cāmi' indedür
Güyā ki minber üzre Һurur tīg ile Һaṭīb
5. Gördüm ki Һamzesi yürüyüp sehm alışdurur
Didüm ki var mı baña da didi ki yā naşīb
6. Kimdür Münīri didi didüm kūyuñ itine
Bir derd-mend ü ' aşıq-ı dil-dāde vü Һarīb

Fā' ilätün/Fā' ilätün/Fā' ilätün/Fā' ilün

1. Çün Һayāl-i çeşmüñ içün kıldı göz yaşın şarāb
Ben de dervīşāne şāhā bağrumı kıldum kebāb
2. Kūyuñ itine fiğānum derd-i ser virdi diyü
Gözlerümüñ şışesinden virürem her dem gül-āb
3. Şöyle gitmişdür Һarārı gün yüzüñ mihriyle kim
Қapudan yol virmeseñ düşer bacañdan āftāb
4. Hem-dem idinmiş durur āh-ı seҺer-Һīzi gönül
Gözlerüme her gice tañ mı Һayāl olursa Һ'āb
5. Ya yetişem vaşla yaҺod cān virem didüñ Münīr
Sözi Һatm itdüñ hemān *vallāhü a' lem bi's-şavāb*

* 18: VT 102b, VY 83a, Ü 20a.

* 19: VT 103a, VY 83a, Ü 20b, PB 55b, MN 32a.

[1] ş□ h□ : ş□ hum PB.

[4] idinmiş durur: idinmiş meger PB.

Mef' ülü/Fā' ilātü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Benden çevirdi yüzini tığünden özge hep
Ğayrın ıo bārī zülfüne de n'eyledük 'aceb
2. Āc ile Şu gibi ierem ħün-ı sāğarı
La' l-i lebüñle olduğıcün Şöyle leb-be-leb
3. Zülfüñ ħayāli gelse gönül kendüden gider
Uyħu tutar kiŐiyi belī irse vaħt-i Şeb
4. Kıldum Őarāba cümle-i destārını girev
Őüfi benümle düşdüğıcün Őaylesānda ep
5. Gördükçe sürdüğüm yüzümi seng-i rāhuña
Yitişse yüz sürer miħeke Şöyle her zeheb
6. Öldi teb-i firāk ile hicründe ün Münīr
Ĥāk-i mezārı olsa n'ola Őıtmaya sebeb

Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilün

1. Merdüm-i dīde deñer peneresine yüz urup
Nūr-ı maħz olmağ içün mihr-i cemālüñi görüp
2. Gitdi dil kūyuña ölince muħīm olmağ içün
Bu degül fikri ki yine döne yüzini sürüp
3. İrmiŐ idi dile bir tīr-i ıazā ħaflet ile
Bildī göñlüm ki kimüñdür anuñ izini sürüp
4. Böyle derd ile dirilmekten ise fürħat ile
Yeg degül mi ki gönül ħürtulur cānı virüp
5. Teşne-leb ħod saña ıarŐu bu Münīr öli yorur
Yok yire la' l-i lebüñ n'eyler ki kana girüp

* 20: VT 103a VY 84a, Ü 20b.

* 21: Ü 21a.

Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilün

1. Bendedür şehd-i mükerrer lebüne kand ü nebāt
La' l-i cān-baḥşuña teşne nitekim āb-ı ḥayāt
2. Vaḫthā girye vü zār ile görüp bendesini
Eglenürdi sehel ol virmese ger 'ömre şebāt
3. Ben gedā ḳanda vü yā la' l-i dürer-bārı anuñ
Bes durur 'arz-ı cemāl olsa faḳīrine zekāt
4. Gösterüp ruḫlarını lu' b ile ol şāh-ı cemāl
Ḳıldı manşūbe-i zülf ile bugün şehleri māt
5. Ser-i zülfinde giriftār olalum şöyle Münīr
Çün kim āzādeliḡ oldur dir imiş ehl-i necāt

Mef' ülü/Mefā' ilü/Mefā' ilü/Fe' ülün

1. Ben bende-i bī-çāreñe ḳılsañ nazār ey dost
Sen pādşeh-i mülk-i cemāle ne żar ey dost
2. Şol deñlü ḡanī ḳıldı beni genc-i ḥayālün
Kim düşdi gözümnden dür ü la' l ü güher ey dost
3. Zevḳ itse ḥayāl-i lebün ile n'ola göñlüm
Bes hoşdur inen ḥasteye gül-bā-şeker ey dost
4. Ža' f ile vücūdum çöpe döndügi budur kim
Şāyed k'ilede kūyuña bād-ı seḫer ey dost
5. Bir kez dimedün ṭāli' -i naḫs ile demün ne
Bir zerre Münire nazāruñ yoḫ meger ey dost

* 22: VT 103b, VY 84a, Ü 21a.

* 23: VT 103b, VY 84b, Ü 21b, PB 77a, MN 48a.

[1] b□ -ç□ re□ e: b□ -ç□ reye PB.

[5] Bir kez: Hergiz PB.

24*

Fe' ilātün/Mefā' ilün/Fe' ilün

1. Yār olursa gönül bize devlet
Buluruz vaşl-ı yāra biz fırsat
2. Bir cüvān-ı sehī-ḳadi sevdüm
Pīr olup ḳaddüm oldısa iki ḳat
3. Menzil-i dilde yitdi ḡamzeñ oḡı
Bulmaḳ isterseñ anı bir daḡı at
4. Çün kim olduñ esīr-i çāh-ı zekān
Yatabildükçe ey gönül var yat
5. Ğarḳ-ı ḡün ol gözün yaşına Münīr
Didügüm tüt var imdi devlete bat

25*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Ḳılmaḡa her dem tecellī pertev-i envār-ı zāt
Oldı her yüzden muḳābil şöyle mir 'āt-ı şıfāt
2. Varlıḡından geçmeyince kişi 'ālemde gönül
Bulmaz ol dünyā-yı dūn içre ḡavādişden necāt
3. Kūşe-i çeşm-i 'ināyet birle olmaz bir nazār
Ḳılmayınca yārdan gayriye ḳaḫ' -ı iltifāt
4. Secde-gāhum Ka' be-i 'ulyā ḳapuñ idi yine
Olmadan bünyād beytullāh u resm-i Sūmnāt
5. Dūn ḡamuña cānum al ḳurtar beni didüm didi
İvme vaḳti var inende *bāḳiyātü 'ş-şāliḡāt*
6. 'Āciz ü der-mānde ḳaldı bāb-ı 'ıḡḳ içre Münīr
Dāne-i ḡardalca sırr-ı ḳudretinde kāyināt

* 24: VT 104a, VY 86a, Ü 21b.

[2] seh□ -□ adi: □ adi seh□ Ü.

* 25: VT 104a, VY 84b.

[4] VY'de yok.

Mef' ūlü/Mefā' ilü/Mefā' ilü/Fe' ūlün

1. Sihr ile gözün kılsa ne var gönlümi gâret
Remz ile kıılır la' l-i lebün her dem işâret
2. Gâyetde h̄arâb olmuş idi mülk-i dil ammâ
Sultân-ı hayâlünle yine oldı ' imâret
3. Bir görme raqībünle kerem kııl bizi ey dost
' Uşşâka yazuğdur kim ola böyle haqâret
4. İderse revâ kaşları mihrâbına secde
Şol kimse k'ide h̄ün-ı ciger birle tahâret
5. Cân ile gönül mümkün ise buse lebinden
Kılmaya Semerkanda varan böyle ticâret
6. Luğf it haber-i yârı Münîriye dem-â-dem
Sensin bugün ey bād-ı şabâ peyk-i beşâret

Mef' ūlü/Mefā' ilü/Mefā' ilü/Fe' ūlün

1. Geldiyse hayâlün dile gelmekdür irâdet
Gitmekde ' icâzet bizüm olmağ ola ' âdet
2. Kılsañ n'ola men haste için kaşd-ı ' ıyâdet
Olur kerem ehline ' ıyâdet dağı ' âdet
3. Vaşf itdüğümü işidüben kaşı hilâlin
Götürdi hemân mâh-ı nev engüşt-i şehâdet
4. Zülf-i siyehüne düşeliden delü gönlüm
Bir lağza dağı görmemişem elde irâdet
5. Sen ' İsi-demün yolına virsem n'ola cânı
Çün ölmek için olmuş imiş aşl-ı vilâdet
6. Oldıysa Münîri kuluña küyuñ iti yâr
Yâr oldı aña devlet ü iqbâl ü sa' âdet

* 26: VT 104b, VY 86b, Ü 22a.

[3] ra□□ bü□ le: ra□□ b ile VT, Ü.

* 27: VT 104b, VY 85b.

[1] VT'de yok.

[5] n'ola: ne bu VY.

Mef' ülü/Mefā' ilü/Mefā' ilü/Fe' ülün

1. Olmasa ezelden bu da ey dil bize kısmet
Öldürmez idi şöyle bizi cevr ile ' İşmet
2. Bī-çāre gönül çekdi elin cān u cihāndan
Derd-i ğam-ı yār ile kıılır sīnede vaḥdet
3. Gerd-i rehini küḥl-i cilā-bīn idinürdüm
Bir kez elüme gireyidi zerrece fırsat
4. Her kişi yanar sūzuñ ile ḳanda deñersem
' İşkuña esīr olalı heftād ü dü millet
5. Ol la' l-i revān-baḥş için ey dost Münīrī
Biñ derd ile öldise n'ola cānına raḥmet

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Her kim oldu ser-ḥoş u lā-ya' kııl-i bezm-i elest
Ey dil olursa ' aceb mi tā-ebed ' ālemde mest
2. Hīc ğayr ez-māhī-i ḳadret ne-mī-āyed birün
Baḥr-i dil-rā ez-ḥayāl endāḥtem bisyār şest²
3. Tūt ki olmışsın Süleymān-ı cihānı ' ālemüñ
Cehd aña kııl k' olmaya bir mūrçe senden şikest
4. Tā-ki ān çeşm-i mükeḥḥal-rā ki dīdem ğamzeeş
Tīr zed ber-sīne-i men tā-be-şūfāreş nişest⁴
5. Zevḳ-ı dünyāya Münīrī bağlamağıl göñlüñi
Ḥod bilürsin kim meges bal içre olur pāy-best

* 28: VT 105a, VY 85a.

[⁴] □ İş□ u□ a: □ İş□ u□ la VT.

* 29: VT 105a, VY 85a.

² Gönül denizine pek çok defa hayal oltası attığım halde senin kadrinin balığı dışında bir şey çıkmadı.

⁴ O sürmeli gözlerini gördüğümde beri yan bakış oklarını gezi saplanıncaya kadar sineme attı.

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Cān-ı ' uşşāka hayāt olmağa Hayy-ı lā-yemūt
La' l-i yāķūt-ı revān-baħşuñ hayālin kıldı ķūt
2. La' lüñe zülfüñ ne deñlü k'uzanur virmez cevāb
Bilür anı kim cevāb-ı aħmaķ olmışdur süķüt
3. Göñlümi zülf-i siyāh-ı yār k'itdi nā-bedīd
Güiyā Yūnusdur ol yuťmışdur anı şöyle hüt
4. Ey dil ol çāh-ı zeneħden bulmaķ isterseñ ħalāş
Sen daħı var dāmen-i zülf-i siyāh-ı yārı tut
5. Dūd-ı āhum türbem içre şöyle k'ola kār-ger
Ĝālibā bitmez mezārumda Münīrī hergiz ot

Mef' ülü/Mefā' ilü/Mefā' ilü/Fe' ülün

1. Āşüb-ı cihānsın k'olur ol zülf-i ħam ey dost
Şūr-ı ' Arab u fitne-i Türk ü ' Acem ey dost
2. Mehtāb-ı ruħuñda niçün iki bükülür bes
Düzd-i dil eger olmasa bu zülf-i ħam ey dost
3. Her geh kim irer sīne-i pür-süzuma tıģuñ
Şuyın anuñ od ala diyü ağlaram ey dost
4. Zencīr-i ser-i zülfüñe el şundısa göñlüm
Dīvānedür anuñ gibiye ne kılam ey dost
5. Ĥāşā ki çevürem yüzümi ĝamzeñ oķından
Ben şem' miyem yanıcı pervāneyem ey dost
6. Biñ ħayret ile süre-i ve'ş-şems oķuram ben
Gördükçe Münīrī yüzüñi şubħ-dem ey dost

* 30: VT 105b, VY 86b.

* 31: VT 105b, VY 86b, Ü 22a.

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. La' l-i nābuñ kim getürdi haṭṭ-ı reyḥānı dūrüst
Ḥükmi nāfizdür ki tutdı kişver-i cānı dūrüst
2. Ḥüccetüm vardur dimiş ḳanuma şīrīn leblerüñ
Olmayınca rū-be-rū ben tutmazam anı dūrüst
3. Zülf-i kāfir-kīş-i dil-ber kim tutardı gizlü dīn
Cennete girmezdi olmasaydı īmānı dūrüst
4. Gevher-i vaşluñ murād itdügi için gözlerüm
Çigzinür cānā dem-ā-dem baḥr-i 'Ummānı dūrüst
5. Dün dimişdüñ yarın öldürem tamām idem işüñ
Bu gün ol gündür k'idesin 'ahd ü peymānı dūrüst
6. Dest-i zülfünde görüp didüm cemālün muşhafın
Güyyā Cibrıldür k'indürdi Ḳur'ānı dūrüst
7. Ğonca la' lün yādına her dem şurāḥī çekmegin
Germ olup yırtar yaḳasın yoḳ girībānı dūrüst
8. Zerrede 'ıkd-ı Şüreyyā görmek isterseñ Münīr
Gör bu fem içre dizilen dürr-i dendānı dūrüst

Mef' ülü/Fā' ilātü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. La' l-i lebüñden idilicek ey nigār baḥş
Meclis tamām olunca olur yoḳ u var baḥş
2. Düşdükçe müşkilāt-ı ser-i zülfün ortaya
Her bir ḥamında göñlüm ider bī-şumār baḥş
3. Nuṭḳum tutuldu viremedüm hīc bir cevāb
La' linden itdi dün baña bir gül-'izār baḥş
4. Her ne dir ise ğamzesi teslīm ider göñül
Ḳılmaz cihānda mest ile bes hūş-yār baḥş

* 32: PB 73b, MN 44b.

* 33: VT 105b, VY 87a, , Ü 22b, CN 38b.

[2] göñ lüm ider: l -büd olur Ü/ b -şum r: ad hez r VT, Ü, k r CN.

5. Her dem mesāyil-i ğam-ı ıřkından ey Mūnīr
Mūlzem kıılır beni dil idüp řad hezār bařs

34*

Fe' ilātūn/Fe' ilātūn/Fe' ilātūn/Fe' ilūn

1. Pertev-i mihr-i cemāl olduđıçūn bařuňa tāc
Her meh-i kec-kūleh iltūr bařı űzre saňa bāc
2. Kıanlı yařumla műjem yűzűme yir eyleduđi
Zer ki bī-sikke ola olmaz içen dağı revāc
3. Sākīyā nabz-ı sűrāhīye el ur kim demidűr
Teşne-dillikden olur nā-geh o da ĥaste-mizāc
4. Derd-i űřřāka devā bulınur ey ĥāce ĥakīm
Varsa zehr-i ecel-i ĥod diye űālemde ű ilāc
5. Sűziř-i řevķ-ı ruĥ-ı yār ile her gice Mūnīr
Ĥāne-i dilde olur řu' le-i kıandīl ű sirāc

35*

Mef' űlű/Mefā' ilű/Mefā' ilű/Fe' űlűn

1. Her dil kim olur derd-i ğam-ı ıřķ ile memzűc
Geh yil gibi yiler geh olur derd ile meflűc
2. Dil ĥāk-i derűnden nicesi ayrıla ey dost
Olmıřdur ezelden iřigűn tozıla memzűc
3. Bir bűseyile cānumı bey' eylemiř idűn
řimdi dűnűben kıalma nigārā kıuluňa gűc
4. Etbā' -ı raķīb ile gűrűp zāt-ı ĥabīřin
Didűm ki dilā kııķdı meger reh-ber-i Ye'cűc
5. Gűz yařı ki kıan oldu bu vech ile Mūnīrī
Bařladı yűrek yaraları vardı meger uç

[5] □ ad hez□ r: b□ -□ ar□ r Ŭ.

* 34: VT 105b, VY 87b, Ŭ 22b.

[2] yir: yol VY.

[3] n□ -geh: t□ ki Ŭ.

* 35: VT 106a.

Mef' ülü/Fā' ilätü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Şu gibi kanum içmege bir muğ-beçe mübāḥ
Mest-i şabūḥ olup yetişür her 'alā'ş-şabāḥ
2. Zāhid ço nīk ü bed ḥaberin devr-i gül durur
Şimdi yeg ol degül mi k'ola elde kās-ı rāḥ
3. Gerçi talāk virmiş idüm duḡter-i reze
İster gönül kim idem aña yine ben niḳāḥ
4. Pīr- muḡān işigine sürsün di yüzini
Deyr-i fenāda isteyene ey gönül şalāḥ
5. Dil şāḥ-bāz-ı ḳuds ile pervāz ider Münīr
Şüretde olmadıysa n'ola murḡ-ı zü'l-cenāḥ

Fā' ilätün/Fā' ilätün/Fā' ilätün/Fā' ilün

1. Şol kadar k'itdi benefşe zülfün öninde sücüd
Yire degmegden olupdur alnı hep şöyle kebūd
2. Tütyā-yı gerd-i rāḥ-ı yāra irmezse elüm
Her dem iki yaşlu gözümden irer aña dü rüd
3. Şöyle kim dil mülkini tutdı ḥayālün dōstum
Her ser-i mūdān gelür cismümde zıkr-i yā Vedūd
4. Āteş-i ḥıḳd u ḥasedden ḥīc diñlemez raḳīb
Rāstı Ḥaḳ sözdür ol kim *el-ḥasūdü lā-yesūd*
5. Yandıḡumca germ olup dūd-ı dil irer göklere
Gerçi olmaz āteş-i pür-şevḳ ile inende dūd
6. Mest-i cām-ı bāde-i bezm-i elestem ḡam degül
Geh ḡazel-ḥ'ān olsam itsem 'āşıḳāne geh sürüd
7. Cān virüp yetişmege la' lüñe az ḳaldı Münīr
Gerçi virmez la' l-i nābuñ zerreye hergiz vüçüd

* 36: VT 106a, VY 87b, Ü 23a.

[2] Ü' de dördüncü beyit/ o n k ü bed o aberin: açma a zu i Ü/Şimdi yeg degül mi k'ola elde: Çün kim yetişdi va t-i gül ü devr-i Ü.

[3] Ü' de ikinci beyit/ister gö ü l: fikrüm budur Ü.

* 37: VT 106a, VY 88a.

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Ey vişāli tal' at-ı mihr-i cemāl-i cān-ı 'īd
'Āşık-ı dil-ḥaste yetmez mi saña ḳurbān-ı 'īd
2. Ḥaste düşmişdi vişālün'süz geçen 'īd-i şıyām
Şükr Ḥaḳḳa k'irdi yine tal' atıñ dermān-ı 'īd
3. Devlet ile ḥāk-i pāyünde geçen 'īdün demi
Oldı mülk-i 'ālem içre levḥa-i dīvān-ı 'īd
4. Sāḳīyā cām-ı muravvaḳ şun getür peymāneñi
Bilürem peymān-şikenlikdür bize fermān-ı 'īd
5. Ḥün-ı 'āşık şol yed-i beyzāda yiter ey Münīr
'Ādetā yaḳdurmağ ise ḥalḳa ḥınnā şān-ı 'īd

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Ḳadd-i bālāñ ile gören ḳaşuñı ey serv-ḳad
Dir ki āmennā elifi üzre düşmiş şanki med
2. Yıllar oldı kim gönül çāh-ı zeneḥdānuñdadur
Mihr-i ruḥsāruñı gözler bağlayup ḡālib raşad
3. Ey dil-i bī-çāre şey'ullāh-ı vaşl-ı yār ile
Der-be-der dervāzeye girsem n'ola geyüp nemed
4. Hīc bir yirden zafer bulmamağa Ye'cüc-i ḡam
Ḳılmışam ḥaḫḫuñ ḥayālını gönül mülkine sed
5. Āteş-i ruḥsār-ı yāra diller olmışdur sipend
İrmesün diyü Münīr aña gezend-i çeşm-i bed

* 38: VT 106a, VY 88a.

* 39: VT 106b, VY 88b, Ü, 23b, PB 106b, MN 58b.

[2] kim: ki Ü/ba□ layup: gözleyen PB.

[3] Ü'de dördüncü beyit/girsem n'ola geyüp: girüp n'ola geysen PB; girsem geyüp n'ola Ü.

[5] □ teş-i ru□ s□ r-ı y□ ra diller olmışdır sipend: Diller olmışdur sipend □ teş-i ru□ s□ r-ı y□ ra Ü/gezend-i çeşm-i bed: şerr-i çeşm-i gezend Ü. .

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Ey yüzi gül-berg ü bālā kām̄eti serv-i bülend
Gül-şen-i h̄üsnüñe çeşm-i bedden irmesün gezend
2. H̄aḡ cemālũnden yavuz göz şerrini dūr itmege
Āteş-i ruḡsāruñ üzre beñlerũñ düşmiş sipend
3. Rīsmān-ı zülfüñe kim dil yapışmışdur çıkar
Şanki düzd-i ḡal' adur burc üzre atmışdur kemend
4. İrdügince tīg-i ḡamzeñ hoş gelür rīş-i dile
Gerçi dirler yaraya şu olmaz aşlā sūd-mend
5. Dür̄c-i yāḡūta cevāhir t̄oldurup mercān lebüñ
Urmış aḡzına nigīn-i la' l birle mühr ü bend
6. Leblerũñ vaşfin yazup her kime gönderse Mün̄r
Kāḡıd ile şanki tuḡfe gönderür bir pāre ḡand

Fe' ilātün/Mefā' ilün/Fe' ilün

1. Görmez ise yüzüñi çeşm-i ḡasūd
Görmesün tā ebed *h̄üve'l-maḡşūd*
2. Şāḡ-ı gülsin ḡazer kıl āhumdan
Zarar ider dıraḡt-ı sebze ḡo dūd
3. Gözlerũnden ḡayāli gitmedügi
Ḥüb olur şoḡbet itmege ser-i rūd
4. H̄aḡt-ı reyḡānı t̄ıtdı gül yüzini
Cāme geyse benefşe n'ola kebūd
5. Derd-i 'ıḡḡuñla virdi cānı Mün̄r
Oldı bes şöyle 'āḡıbet maḡmūd

* 40: VT 107a, VY 88b, Ü 23a, MN 60a.

[3] zülfü e: zülf ile VT/kim dil: dil kim Ü. .

* 41: VT 107a, VY 89a, Ü 23b, HHP 103b, MN 65b.

[2] o: çü HHP.

[4] benefşe n'ola: n'ola benefşe HHP, MN.

[5] bes: pes HHP.

Mef' ülü/Fā' ilätü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Şüretde naqş olup ki bu vech ile ola şād
Çeşmüñle kıadd ü zülfüñ olur ey perī-nijād
2. Bir bñsesine cān virürem la' l-i nābuñuñ
İñşāfi varsa zerrece itmez baña ' inād
3. İtdiyse Ka' beteyn beñuñ fñlfñli n'ola
Bir kıılca virmedi bize Hindü şaçuñ küşād
4. Yār olmadı cihānda gönñl baña bir nefes
Geldüm kıapuña anuñ elinden dime ki dād
5. Bu kıadd ü zñlf ü bu fem ü çeşm ile ey Münīr
Dil levhi tñldı küllī *elif lām mīm şād*

Fā' ilätün/Fā' ilätün/Fā' ilätün/Fā' ilün

1. Şād-ı çeşmññ dāl-i zñlfññ ħod belādur cāna şad
Çeşm ü zñlfeynññ di artuķ kıılmasun budur ' aded
2. Gönñlüm mñlkini Ye 'cñc-i ħam iderdi ħarāb
Sīn-i dendānuñla zñlfññ fikri olmasaydı sed
3. Kıaşuñ ile bu fem ü zñlf-i siyeh devrinde ben
Kıara çñlde kıalmışamdur şñyle muħtāc-ı nemed
4. Gāñ zñlfññ cīm ü geh dendānuñ ile dāl olup
Yanmağ için ' ışķ odına bizi bağlarlar cesed
5. Şād-ı çeşmññle dehānuñ mīmi zñlfññ dālını
Gördñğñnce dir Münīr iħlāş ile *Allāhü 'ş-şamed*

Fā' ilätün/Fā' ilätün/Fā' ilätün/Fā' ilün

1. Gerçi kim dirler cihānda yoķ durur cāndan lezīz
Ĥic ben dimezem aña la' l-i cānāndan lezīz

* 42: VY 89b.

* 43: VY 89b.

* 44: VT 107b, VY 90a, Ü 24a.

[1] H□ c ben dimezem: Dimezem ben h□ c Ü.

2. Tıfl-ı dil āb u hevā-yı ʿışk ile yetişmegin
şerbet-i zehr-i ğam oldu eşme-i cāndan lezīz
3. Vaʿ de-i hām-ı nigāra yaşlarum kār itmedi
Gerçi kim dirlerdı olur mīve bārāndan lezīz
4. Yetişüp vaşl-ı nigāra n’ola cān virdiyse dil
Bir dağı yaʿ nī cihānda var mıdur andan lezīz
5. Senden ayru dūřeli cānā Mūnīrī ĥasteņe
Hīc nesne gelmez oldu āh u efgāndan lezīz

45*

Feʿ ilātün/Mefāʿ ilün/Feʿ ilün

1. Remz ile her ne dirse bu beñler
Kara zūlfüñ kulağ urup diñler
2. Gitdi zāhid götürdi şikletini
Hele bu deñlüdür ki remz añlar
3. Seg raķıb öldi beñzer işidürüz
Tırmadan kulağum bugün ıñlar
4. Derd-i ʿışk ile ĥālün ey dil ne
Her gören dir seni mūdām iñler
5. Bundan öñdin dimiřdi saña Mūnīr
Öñin añlamayan řoñın tañlar

46*

Fāʿ ilātün/Fāʿ ilātün/Fāʿ ilātün/Fāʿ ilün

1. Ğam degül dūřdiyse naʿ l-i esbüñ ey ābük-süvār
Mīĥ-i müjgānumla perçin itmek āsān bir ķarār
2. Merdüm-i eřme rutübet ğālib olduğı mūdām
Bāğ-ı ĥüsnünde lebünden mīveler yir āb-dār
3. Ĥāzır olmağa temāřā-yı cemālüne gözüm
Dīde-bān-ı eşkden ĥālī degül her reh-güzār

[5] □ aste□ e: □ aste-dil Ü.

* 45: VT 107b.

* 46: VT 108b, VY 90a, Ü 24a, PB 162a, MN 74b.

[1] müjg□ numla: müjg□ n ile VT.

[2] oldu□ r: oldu□ a PB.

4. Pertev-i hüsnüñ görüp ʿ aqlum tağılsa tañ mı kim
Döymedi şevk-i tecellî-i cemâle küh-sâr
5. Türbem üzre dikeli kanlu hadengüñi Münîr
Her gören dir âl şemʿ ile kimüñdür bu mezâr

47*

Mefʿ ülü/Mefâʿ ilü/Mefâʿ ilü/Feʿ ülün

1. Didüm ki niçün ğamzeñ ider cānı dil-efġār
Didi kim olur merdüm-i bīmār dil-āzār
2. Didüm ki şorar leblerüñüñ varlığını dil
Didi kim anı yok dimedüm mi saña tekrār
3. Didüm ki iñen cānuma kār eyledi ʿ ışkuñ
Didi kim ölürseñ de bu sözi dime zinhār
4. Didüm ki direm şorana ben sevmezem anı
Didi ki mübārekdür elüñden ğoma inkār
5. Didüm ki saña cān virür ey dost Münîrî
Didi ki nedür cān ki añarsın anı hey yār

48*

Mefʿ ülü/Fâʿ ilätü/Mefâʿ ilü/Fâʿ ilün

1. Mihr-i ruġuñ ki yir yüzünüñ âftâbıdur
Rüşen budur ki mihr-i felek ʿ aks-i tâbıdur
2. Açdum gözümdeñ iki ğapu ħâne-i dile
Gördüm ħayâlünüñ kim ikisi de bâbıdur
3. Bu kanlu yaşlarum ki götürdi vücüdümü
Deryâ-yı eşkümüñ şanasın kim ħabâbıdur
4. Ey bî-maġâm-ı ʿ ışġ di sen ħurma şay hele
Gösterdüġüñ senüñ daġı barmaġ ħisâbıdur

[4] tecellî -i cemâle: tecellî ya cemâli-i VY.

* 47: VT 108a, VY 90b, Ü 24b.

[2] leblerüñüñ : leblerüñ VY/ Didi kim: Didüm kim VY.

* 48: VT 108b, VY 93b, Ü 25a.

[4] ay: di VY.

5. Oldı seher yili de hevā-dārı dil gibi
Bir tāze sünbülñ ki gül-i ter niķābıdur
6. ‘İlm-i nazarda māhir olursa n’ola Münīr
Her laħza ezber itdügi ħüsnñ kitābıdur

49*

Mef‘ ülü/Fā‘ ilātü/Mefā‘ ilü/Fā‘ ilün

1. Her dem ki dāde derdüñ ile ğarķ-ı ħün olur
Gördükçe ħaste göñlüm anı dir iven bulur
2. Zülfüñ yolında dāde döker sīm-i eşkini
Bilür ki āğ aķça ħara gün için olur
3. Dil virdüñ ise la‘ line bini de var diyü
Görseñ ki ħaste cān baña her dem neler ħılır
4. Var la‘ l-i yāra itme ħazer tır-i ğamzeden
Bilürsin ey göñül yine cānı viren alur
5. Ğam yime derd-i ‘ışķ ile ölürsen ey Münīr
Ölmez cihānda şol kişi k’eyü adı ħalur

50*

Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilün

1. Ħāne-i zenbūra döndi tır-i ğamzeñden ciger
Līkin anuñ şehdi yirine buña ħanlar tolar
2. Eşķ-i ħün-ālūd ile kirpüklerümi dir gören
Şāħ-ı mercāndur kenār-ı baħrda bitmiş meger
3. Dil ħadeng-i ğamzeñe göz göre vardı virdi cān
Çāre ne çün kim *izā cā’e’l-ķazā ‘amye’l-başar*
4. Yandı sīnem ‘ışķ odıyla gözlerüm yaş dökdügi
Bir evi od tutsa lā-büd merdüm ana şu seper

[5] Ü’de yok:

* 49: VT 108b, Ü 29a.

* 50: VT 109a, Ü, 25a, PB 166a, MN 69b.

[4] PB’de yok.

5. Müşkilât-ı zülfüni söyleşdügince cân u dil
Tîr-i ğamzeñ baħşi ortaya düşüp sözi keser
6. Yanmayınca ı ışık odıyla tutmadı şöhret Münîr
Nûr-ı şem' olmaz ziyâde kılmayınca terk-i ser

51*

Mef' ülü/Fâ' ilätü/Mefâ' ilü/Fâ' ilün

1. Dil kim saçuñ girihlerine vird-i mü çeker
Çâh-ı zeneħden ol bize beñzer ki şu çeker
2. Zülfüñ ki şöyle ser-ħoş olup her yaña düşer
Beñzer ki cām-ı la' l-i lebüñden tolu çeker
3. Zülf-i siyāhuña tolaşupdur nesîm-i şubħ
Her yaña şöyle bî-ser ü pâ bini bü çeker
4. Her zülf-i ħam ki görse düşer der-peyine dil
Âħirde dāra bilürem anı bu ħü çeker
5. Kimdür Münîrî dirse diyüñ şeyħ-i şehre kim
Şoldur ki bezm-i pîr-i muġāna sebü çeker

52*

Mef' ülü/Fâ' ilätü/Mefâ' ilü/Fâ' ilün

1. Leylî saçuñ ki gönlüm anuñ mübtelâsıdur
Bes ben bu çekdüğüm dil-i Mecnûn belâsıdur
2. Bî-çāre ħün-behāsını yir yine kendünüñ
La' l-i lebüñ ħayāli ki rüħuñ ğıdâsıdur
3. Kaşuñ ħayāli merdümek-i dîdemüñ müdām
Deryā-yı eşke gireli kıble-nümâsıdur
4. Her dem ı iyâdet-i dil için geldügi ğamuñ
Çokdan bu ħaste gönlümüñ ol âşnâsıdur

[5] t r-i: t r-i Ü.

[6] N r-i: N'ola PB.

* 51: VT 109a, VY 94a, Ü 25b.

[1] vird-i m : virdi m VT, vardı u Ü.

* 52: VT 109b, VY 94a, PB 209a, MN 138b.

[1] Bes: Pes PB.

5. Aldandıñ ise ālına ol ara gzlerüñ
am yime ol Mnr saa u behāsıdur

53*

Mef' l/F' ilt/Mef' il/F' iln

1. Ol serv-i onca-leb ki gl-i nev-resdedr
Peyveste aı anki kemn- kededr
2. Hayl-i ruslde hzret-i Amed niceyise
Gzeller arasında hsnde gzdedr
3. Gelsn hyli emne di hne-i dile
Gzm yaı arb anun ekdedr
4. Ney gibi yregm delinp nlem artalı
addm bkldi yle ki eng-i hmdedr
5. Leyl saıyla nolduıñuñ ıasn di sen
Ey dil hkyet-i am- Mecnn endedr
6. Bir gn bu ev baua yıılur gnl senn
Cismm gzm yaıñdan ien nem kededr
7. kr-i Hud ki ol anem-i mh-r Mnr
Gsterdi yzi ayn kim nr- ddedr

54*

F' iltn/F' iltn/F' iltn/F' iln

1. Rte-i cn ile peyknn ki zeyn-i snedr
Hne-i dilde aılmı anki bir ynedr
2. ol dehn- ha-i pr-gevhern fikriyle dil
Gyiy bir genc-i ayb ile olu gencnedr
3. Na' ra-i b-hde ımaz meclis-i ' uda
anma ey f ki bu da mescid-i dnedr
4. Gzlerm yaı ' a olduı ey rek-i Sheyl
Mhr-i rusru h la' l-i lebn ydnadur
5. Dn azelde adumuz grp didi kimdr Mnr

[5] gzler : gzlin PB/u :  n PB.

* 53: VT 109b, VY 94b,  26a.

* 54: VT 110a, VY 95a,  27a.

Didüm oldur kim kemīne-bende-i dīrīnedür

55*

Mef' ülü/Fā' ilätü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Dil serv-ķāmetünde ki kesb-i hevā ider
Āhīr gözüm yaşın baña seyl-i fenā ider
2. 'Ayš-ı tamāma irdi gönül nice nısf-ı 'ayş
Zīkr-i lebūñle şöyle ki zevķ u şafā ider
3. Şunlar ki hūr-ı 'īne izi tozı sürmedür
Gerd-i rehūñi gözlerine tūtyā ider
4. H'ār u haķīr ider beni geh vaķthā ğamuñ
Geh bilmezem ki yine nedür pādşā ider
5. Göster Münīre yüzüñi luķ it du'āsın al
Haķ hācetini çün ki ğarībūñ revā ider

56*

Fā' ilätün/Fā' ilätün/Fā' ilätün/Fā' ilün

1. Ey kemāl-i ķudretüñüñ 'aķl-ı kül hayrānıdur
Her dü 'ālem sırıruñuñ cān ile ser-gerdānıdur
2. On sekiz biñ 'ālem ü ger şad hezār ender-hezār
Pür durur bir lem' añ ile hep anuñ tābānıdur
3. Devlet-i vaşluñdan ayru düşmegin bī-çāre dil
Sīne-i dil-süz lā-būd külbe-i aķzānıdur
4. Baña zindān oldı hicrūñle bu giñ dünyā belī
Füşhat-i meydān kimine kiminüñ zindānıdur
5. Pertev-i hūsnüñ kim oldur ķurratü'l-'ayn-ı Münīr
Göñlümüñ şem'-i sürür u nūr-ı çeşm-i cānıdur

* 55: VT 110a, VY 95b, Ü 27a.

* 56: VT 110b.

Mef' ülü/Fā' ilätü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Her gonca-leb ki gül gibi şahib-uşul olur
Serv-i sehī gibi qad-i bālāña qul olur
2. Ölssem yolında dir idüm öldüm yüzün görüp
Lā-büd du' ā-yı şubḥ-dem ey dil qabül olur
3. Gözüm yaşı yir itse yüzümde ' aceb midür
Her qanda ki şu aqsa müdām anda yol olur
4. İncindi seg raqīb ölicecek ḥayli didiler
Bir itün öldüğine neyiçün melül olur
5. Āḥir gözüm yaşı beni qarq idiser Münir
Zāhir meşeldür ol ki tama tama göl olur

Fe' ilätün/Fe' ilätün/Fe' ilätün/Fe' ilün

1. Dem-i vuşlatda cemālünü gözüm nice görür
Geh yaş örter yüzümi geh cigerüm qanı bürür
2. Senden öndin baña gösterdüğü yüzini raqīb
Görmesün diyü cemālünü gözüme kül urur
3. Varlığum naqdini la' l-i lebüne virmeden
' Ömrümüz māyesi tırdı kötülük ile çürür
4. Böyle reftār ile sen seyr-i gülistān idicek
Servler ḥaclet ile tırdığı yirlerde qurur
5. Şol perī-çihre ki gitdi beni dīvāne qıluq
Bilmezem qanqı felekden gelür ol nirde tıruq
6. Deste-i sünbüle el şunduğı-çün ḥayret ile
Rište-i zülfı tolaşdı dil-i miskini sürür
7. Yüzi üzre sürinü gün gibi varur qapuña
Tavf-ı ḥāk-i derüne günde Müniri ki varur

* 57: VT 110b, VY 95a, Ü 26b.

[5] ki □ ama □ ama: □ ama □ ama ki VT.

* 58: VT 111a, VY 95b, Ü 28a.

[1] bürür: yürür VT.

Mef' ülü/Fā' ilätü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Şekker lebün ki tüt-i cāna ğidā virür
Biñ dürlü zevk ile dile her dem şafā virür
2. 'Ayn-ı hidāyet olmağın ey pertev-i cemāl
Görmek yüzünü dīde-i cāna celā virür
3. Şıdķ ile vaşl-ı yāra düriş turma rüz u şeb
Her kişinüñ murādını ey dil Hūdā virür
4. Men' itmesün gözüm yaşın ol serv-ķadde diñ
Gül-zār-ı hüsnine bu hū neşv ü nemā virür
5. Şem' ü çerāğ bu gice hācet degül Münir
'Aks-i cemāl şöyle ki nūr u ziyā virür

Mef' ülü/Mefā' ilü/Mefā' ilü/Fe' ülün

1. Olalı gönül Ka' be-i kūyuñda mücāvir
Her dem gözümüñ yaşı olur şöyle müsāfir
2. Bu çeşm ü ķad ü zülf ile ebrū ki var ey dost
Anlardan olur günde belālar baña şadır
3. Kāyil degülem mihr-i vücūdına nigāruñ
Ma' nīde hemān yok gibidür şol k'ola nādir
4. Bir gice şebḥūn kıılır üstüne ğam-ı 'ışk
Didüm saña ey dil hele ol vaķtüne hāzır
5. Dil düşdise fikr-i dehen-i yāra Münir
Bitdi işi diseñ ne anuñ oluban āḥir
6. Her pāresi şīşe ki şına nīşter olur
Bes şīşe durur şınmasa yegdür dil-i şā' ir

* 59: VT 111a, VY 95b, Ü 28a.

* 60: VT 111b, VY 92b.

61*

Mef'ülü/Fā' ilätü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Dirlər ki yümn-i tal' at ile irte' id olur
Ḳurbān-ı vaşl-ı yār olan ey dil şehid olur
2. Ol tīg-i āb-dāra özendügi haste dil
Bilür ki böyle şerbet-i şāfi müfid olur
3. Gencine-i hayālünü hıfz itmege müdām
Dārü's-sa' ādet-i dile zikrūñ kelid olur
4. Gerd-i rehine öykünemez şeyh-i şehri anuñ
Pīr-i muğāna şıdḳ ile şol kim mürid olur
5. Ğayb olsa n'ola zülf-i hamuñda dil-i Münir
Rüşendür ol ki zerre gice nā-bedid olur

62*

Fe' ilätün/Mefā' ilün/Fe' ilün

1. Haste-cāna lebün ki emsem olur
Derdüme andan özge em sem olur
2. Ey meh-i nev қаşuñ hilāli gibi
Āsmānda olur veli kem olur
3. Gördi bādāmuñ ağızı taş yidügin
Piste la' lün çatında epsem olur
4. Merdüm-i dide tıfl-ı eşki sürüp
Didi ğammāz olan benüm ne'm olur
5. Faqr ile faqr iderse n'ola Münir
Her gedā pādşāh-ı 'ālem olur

63*

Fe' ilätün/Fe' ilätün/Fe' ilätün/Fe' ilün

1. Mihr-i mehden izi tozına ki dil öñdin irer
N'eyesün her kişi kendü çöregine kül eşer
2. Ḳalmayup tākāt-ı dil terk-i diyār eyledigüm

* 61: VT 111b, VY 96a, Ü 29b.

* 62: VT 112a, VY 96b, Ü 29b.

* 63: VT 112a, VY 99a, Ü 30a. .

‘ Āşık-ı ĥaste-dile şabr gerek ya ĥo sefer

3. Maraż-ı ‘ işka devā benden umar ĥaste gönül
Gör ne dīvāne durur kim öliden gönlek umar
4. Ser-i zülfünde gönül öldise disen ne baña
Yirde yatmaz bilinür tizde ĥod ĥara ĥaber
5. Sūz-ı dilden ne ‘ aceb yansa ser-ā-ser bedenüm
Şimdi m’oldı ĥuru yanında niçe yaş da yanar
6. ‘ Arz-ı ĥāl itmege dil ĥamzeñe kimseyi n’ider
Öksüz oĥlan ĥo meşeldür göbegin kendü keser
7. Ağlamaz kendü düşen didüm idi didi Münir
Nicesi ağlamaz ağlar daĥı gözi de çıkar

64*

Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilün

1. Ol büt-i çābük-süvār ey dil ki şehler mīridür
Bāc alur Çin ü Hıñadan Hüsrev-i Keşmīridür
2. Türk-i tīr-endāzuña şandūka sīne olalı
Yüregümi ĥün iden ĥarb ile ĥamzeñ tīridür
3. Şol ĥadar taş ile dögdüm sīne-i pür-sūzı kim
Şöyle od çıkduĥı taşdan hep anuñ te’şīridür
4. Düşme zülf-i ser-keşi pāyına dirdüm gönlüme
Eslemezdi sözümi her ne çekerse yiridür
5. Dün gice düşümde gördüm ĥamzesi nevkin Münir
ĥanımı dökdüĥi şöyle ol düşün ta‘ bīridür

65*

Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilün

1. Şol semen-ber kim gül üzre sünbül-i ter depredür
Şanki řāvūs-ı cinān gül-şende şeh-per depredür

[3] göñ lek: derlük Ü.

* 64: VT 112a, VY 97b, 30b.

[2] □ amze□ : anu□ VT.

* 65: VT 112b, VY 98a, Ü 32a.

2. Ol sehī-servüñ kararı gitdügi āhum görüp
İrse bes bād-ı şabā şāḥ-ı şanavber depredür
3. Göñlüme zülfüñ hevāsından ki düşdi lertzeler
Şanki berg-i bīde irdi bād-ı şarşar depredür
4. Biñ dil-i dīvānenüñ zencīrini zülf-i hamuñ
Bilmezem kim her nefes n'eyler ser-ā-ser depredür
5. Gül-şen-i ḥüsnüñ görüp sevdālarum depreşdügi
Cinneti faşl-ı bahār ey māh-peyker depredür
6. Ḥüsrevā şem^c-i cemālüñ şevkına güyā Münīr
Nīm-cān pervānedür düşmiş yire per depredür

66*

Mef^c ülü/Fā^c ilātü/Mefā^c ilü/Fā^c ilün

1. Ol serv-i ğonca-leb ki hemān gül budağıdur
Cān gül-şen-i cihānda bugün ḥüsñ bāğıdur
2. Geh geh ḥarābesine raḳībüñ nedür varup
Menzil-geh-i melek m'olur ol it yatağıdur
3. Zencīr-i zülfüñ ile ki bunca belā çeker
Uşlanmadı daḡı dil-i Mecnūn bayağıdur
4. Rūz-ı ezelde kısmet olan ḥaste göñlüme
Gālib budur ki derdüñ ile ğam bucağıdur
5. Pür-nūr olursa ḥāne-i dil tañ mıdur Münīr
Şem^c-i cemāl bezm-geh-i dil çerāğıdur

67*

Fā^c ilātün/Fā^c ilātün/Fā^c ilātün/Fā^c ilün

1. Dil ki zencīr-i ser-i zülfüñle key dīvānedür
Āşnā-yı^c ışḳ olaldan benden ol bī-ġānedür
2. Sen büt-i meh-rū ḥayāli birle şöyle taldı kim
Ḥāne-i vīrān-ı dil güyā ki bir büt-ḥānedür
3. Cān u dil naḳdiyle varın yolına şarf eyledüm

[2] □ ab□ : hev□ VY, Ü.

* 66: VT 113a, VY 101a, Ü 34a.

* 67: VT 113a, VY 101b, Ü 34b.

Dōstum ma' zūr tūt fi'l-cümle dervīşānedür

4. Yār-ı gendüm-günümüñ sen hāl-i müşgīnin görüp
Zīnhār aldanma ey dil key şağın kim dānedür
5. Yanmadan kandıl-i çarh-ı nıl-gün-ı cān Münīr
Mīhr-i 'ālem-tāb hūsnūñ şem' ine pervānedür

68*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Başdan aşdı başladı yaşum olup deryā Hızır
Derd ile her dem anuñçün direm iriş yā Hızır
2. Levh-i dilde bir elif harfini gördüm dem-be-dem
Bellü bildüm ol elifdür bu kad-i bālā Hızır
3. Mülk-i hūsn içre gönül cān virür iken teşne-leb
Nā-geh ire ğaybdan bu la' l-i rūh-efzā Hızır
4. Ben de sen zāt-ı şerīfūñ adın öğrendüm hemān
Ādeme cennetde ta' līm olıcağ esmā Hızır
5. Yokdur ağzuñ diyü tütmişdüm 'adem yolın tamām
Hızır irişdi görünüp bu la' l-i rūh-efzā Hızır
6. Bir nihāl-i serv-i dil-cū görmedüm kaddūñ gibi
Göz yaşından neşv ü nem bulup çeker bālā Hızır
7. Güyiyā oldı hızırlık hāne-i çeşm-i Münīr
İdeli hayl-i hayālūñ menzil ü me 'vā Hızır

69*

Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilün

1. Veh ki bu katı gönül şöyle ki taş pāresidür
N'eylesün şol kim anuñ ' aşık-ı bī-çāresidür
2. Şāh-ı gül kim gül-i sürh ile gülistānda durur
Nāvek-i yār ile şan kim cigerüm pāresidür

* 68: VT 113a, Ü 28b.

[2] Ü'de yok.

[3] VT'de yok.

[4] Ben de sen □□ t-ı şer□ fü□ adın öğrendüm: Dil de sen ç□ bük-süv□ ru□ adın öğrenmiş Ü.

[5] Ü'de yok.

[6] VT'de yok.

* 69: VT 113b, VY 101a, Ü 34b.

3. Seg raḳībūñ yüregi aḡrısını ben bilürem
Tır-i ḡamzeñden olan baḡrumuzuñ yarasıdur
4. Yüzüñ aḡında görüp beñlerüñi didi göñül
Beni sevdāya şalan şöyle bu göz qarasıdur
5. Ne dilin çeyneriki disene tostoḡru Münır
Ḥod bilürler ki ḡam-ı zülfüñüñ āvāresidür

70*

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün

1. Yüzüñi görmeyen kimse mu' ayyendür ki gözsüzdür
Anı her göz görür şanma egerçi küllisi gözdür
2. Dem-ā-dem yüzüme urur ciger kan'olduḡın eşküm
Benüm ḡod ansuz işüm yoḡ n'idelüm çün ki yüzüzdür
3. Be-ḡāyet müşkil olurdı hemān cevruñ be-kām ise
Belā vü miḡnet ü derdüñ hele şudur ki düpdüzdür
4. Gözümüñ merdümi her dem dür-i eşki nişār eyler
Göñül yaşlu gözüm şan kim bugün deryā-yı Hürmüzdür
5. Bizi āḡır ḡam-ı dil-ber helāk ider didüñ bir gün
Eyü didüñ Münırī sen ki bu daḡı gelür sözdür

71*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Merdüm-i çeşmüm ki tırmaz dāne-i eşki şaçar
N'eylesün bilür kim anı ' aḡıbet eken biçer
2. Dīdeden gitdi ḡayālüñ diyü cānā sīneme
Yaşlu gözüm niçün aḡlar ḡod bilür ḡonan göçer
3. Yüzümi ḡāk itdügüm yoluñda ey bād-ı şabā
Tütüyā-yı gerd-i rāhı dil-berüñ gözümde'uçar
4. Yaşlarum sīm-i müzābı göñlüñe kār itmedi
Gerçi kim dirlerdi sīm-i bī-daḡal taşdan geçer

* 70: VT 113b.

* 71: VT 114a, VY 158a.

[1] çeşmüm: çeşm VT.

5. Gerçi şudan jeng alur yüzi Münîr âyînenüñ
Gönlümüñ âyînesin gör kim ' izâr-ı yâr açar

72*

Mef ' ülü/Fâ' ilätü/Mefâ' ilü/Fâ' ilün

1. Zülfüñ ' arūs-ı hüsnuñi gerçi kinâr ider
' Uşşâkı her tarafda inen bî-ķarâr ider
2. La' l-i lebüñle n'ola dehānuñ bilindise
Her gizlü rāzı şöyle şarāb āşkār ider
3. Sen Hüsrevüñ yolında gözüm yaşımı lebüñ
Şîrîn degül mi şöyle ki Gül-gün süvâr ider
4. Zülfüñ hisābınuñ tıyalı ' ıkdı yolını
Her sâ' ati göñül baña rüz şumār ider
5. Tolaşma zülfine didügünce tolaşdı dil
Vallāh naşîhatüñ ki Münîr aña kâr ider

73*

Mef ' ülü/Fâ' ilätü/Mefâ' ilü/Fâ' ilün

1. Her kirpük oķı baña ne bu nîşi gösterür
Hışm ile egri egri ho baķışı gösterür
2. İlüñ yüzini ben niteki umaram habîb
Baña raķîb-i cilt-i bed-endîşi gösterür
3. Derd-i ğamuñla şöyle ki meşhūr-ı ' ālemem
Oldur diyü bu bendeñi her kişi gösterür
4. Hālüñ ne tîr-i ğamzesiyile didükçe dil
Fî'l-hāl yüregümde olan rîşi gösterür
5. El şundum idi zülfine görüñdi hadd-i yâr
Didüm revān Münîr ki iş işi gösterür

74*

* 72: VT 114a, VY 101b, Ü 31a.

* 73: VT 114b, Ü 30a.

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Şöyle ser-gerdān beni şol kākül-i müşgīn ider
Acı sözle bağrumı hūn o leb-i şīrīn ider
2. Sūz-ı dil bir gün yaqardı germ olup nā-geh beni
Līkin āb-efşānlık idüp yaşlarum teskīn ider
3. Gül-şen-i hūsnūnden ayru lāle-ḥaddūnsüz gözüm
Eşk-i gül-gūn ile her dem çihremi rengīn ider
4. Bilürem cānā binā-gūşuñda zūlf-i ser-keşūñ
Bī-güneh miskīnleri öldürmege telķīn ider
5. Ḥasret-i mihr-i cemāl-i yār ile her şeb Münīr
Gözlerüm yir yüzini ser-tā-ḳadem Pervīn ider

75*

Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilün

1. Göñlüme zūlf-i zırılıp-şu k'anuñ mesken olur
Ḳafes-i tūṭī belī ḳandayısa āhen olur
2. Ğam degül ğamzelerūñ göñlüm evin delse müdām
Her ne deñlü kim ola pençere ev rüşen olur
3. Sīne her laḫza fūrūğ-ı ruḫ-ı yār ile 'aceb
Gül-şen olur gibiyiken neyiçün kül-ḫan olur
4. Gül yüzūñ ḫasreti öldürse beni āḫir-i kār
Ḳanda ilterse şabā toprağumı gül-şen olur
5. Şol ḳadar tīr-i ḫadeñgūñ ki yidi ölse Münīr
Pāre-i tīr ile hep türbem içi demren olur

76*

Mef' ulü/Fā' ilātü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Gül-berge şol ki sūnbül-i müşgīn niķāb ider
Mülk-i cihānı ğamzesi siḫri ḫarāb ider
2. La' lūñ Yemende yüregini şöyle dem-be-dem
Şīrīn-lebūñ leṭāfeti bir ḳaṭre āb ider

* 74: VT 114b, VY 102a, Ü 31a.

[5] Bu beyit VT'de 116a'da bulunmaktadır.

* 75: VT 115a, VY 100a, Ü 33b.

* 76: VT 115a, VY 99b, Ü 33a.

3. Cām-ı lebüñ şarābı k'anuñ nār-ı Һasreti
Bezm-i ğam içre baĝrumı her dem kebāb ider
4. Derd ile nālemüzden inen ğāfil olma kim
Bī-dillerüñ du'āsını Һaқ müstecāb ider
5. Her nā-maḥalli kendüye yār idinüp Münīr
Bilsem ki bizden ol neyiçün ictināb ider

77*

Mefā'ılün/Mefā'ılün/Fe'ülün

1. Ne var bālā-bülend ise şanavber
Degüldür serv-қaddüñ birle hem-ser
2. Görenler қāmetüñ servin didiler
Te'ālā şānuhū Allāhū ekber
3. Aşıldı öykünüp şīrīn lebüñe
Belī ber-sūқ idi kelle-şekker
4. Bahār eyyāmıdur ey zāhid-i huşk
'Aceb mi nūş idersem āteş-i ter
5. Kimi yaқmaz Münīrī nār-ı Һasret
Ne var yandıysa şöyle şem' ü micmer

78*

Mefā'ılün/Mefā'ılün/Fe'ülün

1. Sen ol şehsin kim ey rūḥ-ı muşavver
Kemīne çākerüñdür şems-i ḥāver
2. Göñül kim cām-ı 'ışquñ ser-ḥoşıdur
Ayılmaz hergiz ol tā rüz-ı maḥşer
3. Beni mest-i ḥarāb itdi be-ĝāyet
Bugün bir sākī-i serv-i semen-ber
4. Bu yolda kıldan ince anca iş var
Tırāş ile kişi olmaz қalender

* 77: VT 115b, VY 100a, Ü 33b.

* 78: VT 115b, VY 100b, Ü 34a, PB 188b, MN 121b.

[3] itdi: iden PB/mest-i: mest ü Ü.

5. Münirüñ külbe-i aḥzānın aṣlā
Yüzüñ şem' iyle kılmaduñ münevver

79*

Fe' ilātün Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilün

1. Vaḳthā gül yüzi fikriyle ki dil ḥurrem olur
Sünbül-i ter şaçuñ aṅup yine key der-hem olur
2. Dem-i fūrkatde ki ḳan oldı ser-ā-ser yüregüm
Pür-nem olmazsa gözüm şimdiki dem bes ne'm olur
3. Ğonca beñzetdügiçün kend'özin ol piste-lebe
Urup ağızını şabā büzdı meger k'epsem olur
4. Zāhid-i şehri eger aṅmazsa ne var beñlerüñi
Dāne-i ḥālüne ḥod meyl idicek ādem olur
5. N'olduğı ḥāletümüz derd ile zāhir be Münir
Za' fimuz günde ḳavī tāḳatümüz key kem olur

80*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Bilmezem kim dil-ber içün dil nice tedbīr ider
Bir perī-peykerdür anı nicesi teşḥīr ider
2. Şūretin naḳşın görelden gözlerüm merdümleri
Dem-be-dem levḥ-i zer üzre naḳşlar taşvīr ider
3. Dün gice zülf-i siyāhuñ düşüme girdüğini
Kime dirsem 'ömrüm uzunluğına ta' bīr ider
4. Āhenīn göñlüne āhum āh kim kār itmedi
Gerçi āh u nālemüz pülāda da te'sīr ider
5. Baḥtımı bī-dār iderse ḥ'āb-ı ḡafletden benüm
Her seḫer-gāh āhum ile nāle-i şeb-gīr ider

* 79: VT 116a, VY 102a, Ü 31b.

[1] a□ up: a□ ubanı Ü.

[2] dem: - VY.

[3] k'epsem: ebsem Ü.

[4] ne var: n'ola Ü.

* 80: VT 116a, VY 103a, Ü 31b.

[2] □□ retin: □□ retü□

6. Yüzüni sürmek dilersin gerd-i rāhına Münīr
İtmegil nā-geh izi tozını yüzün kir ider

81*

Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilün

1. Hızr-ı haṭṭuñ şanemā çeşme-i hayvān getirür
Nitekim la' l-i lebün mühr-i Süleymān getirür
2. Düzd-i şeb-rev mi durur zülf-i siyāhuñ 'acabā
K'eteg'altında nihān şem'-i şebistān getirür
3. Cān-fezā leblerüññ gelse hayāli gönle
Gālib oldur ki revān şıķletini cān getirür
4. Haṭṭ-ı reyḥānı muḥaķķaķ bu ki şīrīnlik için
Levḥ-i sīm üzre yazup āyet-i Qur'ān getirür
5. Gördüğümce direm ol serv-i sehī-ķaddi Münīr
Müntehā naḥl durur şan gül-i ḥandān getirür

82*

Mef' ülü/Fā' ilātü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Gerçi bu teşne-dil leb-i cānāna ķaşd ider
Beñzer ki ķanına şuşadı cāna ķaşd ider
2. Yā Rab ne fitnedür yine devr-i ķamerde kim
Jengār-ı haṭṭuñ āyīne-i cāna ķaşd ider
3. Şan kim ğazāl-i ḥuftedür āhū gözün velī
Her bir nazarda ādeme şīrāne ķaşd ider
4. Zülf-i ḥamuñ ki göñlümüzün pençesin burup
Uzadı el meger ki girībāna ķaşd ider
5. Dil cān virüp diler ki ola saña müşterī
Alçaķ bahāya Yūsuf-ı Ken'āna ķaşd ider

* 81: VT 116b, VY 103a, Ü 38a.

[1] □ □ r-ı: mihr-i Ü.

[5] VY'de yok.

* 82: VT 116b, VY 102b, Ü 38a, PB 210b, MN 142b.

[4] zülf-i □ amü : zülfü □ amı PB.

[5] VT ve VY'de yok.

6. Kimdür çerâğ-ı hüsnuñe dil virmesün diyen
Elbette şem' a yanmağa pervâne kaçd ider
7. Bunca hadeng ü nāvek-i müjgān ile gözüñ
Güyā peleng-i bīşedür insāna kaçd ider
8. Yetişmek istedügi yüzüñ mihrine Münīr
Burc-ı şerefde tālī' -i Keyvāna kaçd ider

83*

Fe' ilātün/ Fe' ilātün/ Fe' ilātün/ Fe' ilün

1. Her ki bu silsile-i zülf-i dü-tādan dem urur
Şanma 'ālemde kim ol bād-ı hevādan dem urur
2. Nükhet-i hūb u sebük-serlik ile zülf-i hamuñ
Geh şabā andan u ol gāh şabādan dem urur
3. Gitdi şahrālara yüzün tolayup müşk-i Hıṭā
Lāf-ı zülfüñle bilelden ki haṭādan dem urur
4. Ney gibi nāle-i dil-sūza dil āheng ideli
Kıldı 'uşşākı muhayyer ki nevādan dem urur
5. Sūz-ı 'ışk ile Münīrī gibi rüşen-dil olan
Şubḥ-ı şādık gibi 'ālemde şafādan dem urur

84*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Yansa şem' -i hüsnuñe pervāne-i dil diñlenür
Görmesem bir dem yüzüñi çeşm-çerāğum diñlenür
2. Hīc ṭurmaz gözlerüm yaşı yoluñda bir nefes
Gerçi giderken piyāde vaḫthā bir diñlenür
3. Her ne dirsem sırr-ı 'ışkuñdan dile ihfāyile
Ṭuyulur fi'l-ḫāl ṭut kim söyledüğü diñlenür
4. Muttaşıl 'ışk ehline it gibi ürürsin rakīb
Sen beni bārī esirge arada bir diñlenür

[6] PB'de yok.

[7] 7. ve 8. beyitler VT'de 117a'da olması gerekirken 119a'da bulunmaktadır.

* 83: VT 117a, VY 98b.

* 84: VT 117a, VY 93b.

5. Ey şabā yansun Münīrī gibi bülbül ğam degül
Di yaluñlandur gel odın saña kim dir diñlen ür

85*

Mef' ülü/Mefā' ilü/Mefā' ilü/Fe' ülün

1. Şüretde hemān la' l-i lebüñ gül-be-şekerdür
Ma' nīde velī aḥker ü yā āteş-i terdür
2. Kirpüklerüm ile gözüm ol ğamzeye qarşu
Güyā ki ʔolu tır-i ḥadeng ile siperdür
3. Her laḥza ḥayālāt-ı ḥad ü ḥaṭṭuñ u ḥālūñ
Elbette görünür göze zīrā ki memerdür
4. 'Uşşāḳ-ı naẓar-bāza bu ebrū-yı keşīde
Gül-zār-ı cemāl içre 'aceb medd-i naẓardur
5. Ey merdümek-i dīde izi ʔozı niġāruñ
Ser-tāc-ı Münīr ise saña nūr-ı başardur

86*

Mef' ülü/Fā' ilātü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Dökdi cevāhiri şu gibi çeşm-i eşk-bār
Gül-zār-ı kūyuña getürince iki bınar
2. Şehlā gözi füsünına aldanma ey göñül
Miskīnligine mestüñ inen olmaz i' tibār
3. Şeh-bāz-ı zülfüñi ki gönül tutdı cān virüp
Her gören eydür anı ki vallāh zihī şikār
4. Kirpüklerümi ḳan ile taḥrīr için ḳomış
Naḳḳāş-ı şun' yüzümi itdükde zer-niġār
5. Bildüñ dil-i raḳībi urup ḳatı göñlüñe
Seng-i miḥekle bes bilinür ḳalb-i kem-' ayār
6. Yoḳdur mecāl-i cān ki gide sīneden Münīr

[5] yaluñ landur: yaluñ yandur VY.

* 85: VT 117a, VY 97b, Ü 30b.

[1] Ü'de birinci beyit 30b'de diġer beyitler 32a'da bulunmaktadır.

* 86: VT 117b, VY 98b, Ü 32a.

[2] Bu beyit VT ve VY'de yok.

Yoḥsa helāk iderdi beni ğam hezār-bār

87*

Mef' ülü/Fā' ilätü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Her gice dil ḥayālüñi mihmān alur gider
Gör himmet-i gedāyı ki sultān alur gider
2. Aldı ḥayāl-i ğamzeñi gerçi gider gönül
Dīvānedür ki uğruyı mihmān alur gider
3. 'Işkuñ yolında şöyle ki teslīm-i cān idem
Biñ 'izzet ile cennete Rıdīvān alur gider
4. Ol Türk-i ser-ḥoşuñ kılcından ki kıan tamar
Her kıandayısa gövdeleri kıan alur gider
5. Şevķ-ı cemāli odlara yaķup beni Münir
Her bezm-gāha şem' -i şebistān alur gider

88*

Mef' ülü/Mefā' ilü/Mefā' ilü/Fe' ülü

1. Ğamzeñ kim anuñ sīnede tır-i seḥeri var
Her küşede biñ 'aşık-ı ḥünin cigeri var
2. Ben ḥaste gönülden nice dermān umayın kim
Benden beter anuñ daḥı bir derd-i seri var
3. Ta' cıl ile gitdügi şabā ḥāk-i derüñden
Gül-zāra meger lāle-ruḥuñdan ḥaberi var
4. Eyyām-ı ğam için inen incinme gönül kim
Devrān-ı feraḥ gibi anuñ da güzeri var
5. Sen nāle-i şeb-giri ḥarīf itdüñ is'ey dil
Derd ile Münirüñ daḥı āh-ı seḥeri var

* 87: VT 117b, VY 99a, Ü 32b.

* 88: VT 118a, VY 99a, Ü 32b, PB 167b, MN 133a.

[3] derü□ den: derinden VT, Ü/ ru□ u□ dan: ru□ indan VT, Ü.

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Döndiyise çihrem altuna baña vırmez zarar
Çünkü çeşm-i şād u iki rā kaşı didi şarar
2. Kirpigümle merdüm-i dīde işigüñ hākini
Dem-be-dem tırılmaz eler beñzer ki göñlümi arar
3. Rāhat itdise 'aceb mi şerbet-i tīguñ beni
Böyle nāfi' şerbet el-ħaḫ kime gerekse yarar
4. Bunda peykānum yetüpdür diyü tır-i ğamzesi
Geh deler bağrumı tırılmaz yüregümi geh yarar
5. Eşḫ-i ħasret dökmek için her dem çeşm-i Münir
Tırma bağrum ḫanıla ebr-i siyeh gibi ḫarar

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Ḥayl-i ğam dil mülkini her dem yaḫup talan ider
Leşker-i bī-gāne ḫanda varsa bes vīrān ider
2. Nāvek-i çeşmünde k'ınler bülbül-i güyā-yı dil
Şanki şāḫ-ı bādem üzre 'andelīb efgān ider
3. Bāğ-ı ruḫsārunda dil zülfeynüni görüp didi
Her biri tāvūs-ı cennetdür meger cevlan ider
4. Lāle-ḫaddüñ-çün dinilen tāze ḫüsniyyāt ile
Bunca al evrāḫ ile beñzer ki gül dīvān ider
5. Gāh mesciddür maḫām u menzilüm geh mey-gede
Sen büt için bes Münirī der-be-der devrān ider

* 89: VT 118a, VY 93a.

* 90: VT 118b, Ü 33a.

[2] ḡ y -y1: şeyd -y1 Ü.

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Hîc ben la' l-i lebünden dimezem nesne beter
Bilürem kim nesnesi yok yoğ olan taşdan beter
2. Āteş-i 'ışkımla dūd-ı āhumı ma' zūr tut
Hod bilürsin bir yire kim od düşe turmaz tüter
3. Niçün uyarsın hevā-yı zūlfine yārūñ diyü
Sen de öldürme beni ey dil benem baña yeter
4. Hîc rahm itmez kıllur 'uşşâkını her dem helâk
Şöyle şanur gâlibâ kim âdem ot gibi biter
5. Gözleri yaşına ğarķ oldıysa tañ mıdur Münîr
Bes meşeldür 'âķıbet şulu señek şuda yatar

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Her nefes gönlüm ğam-ı 'ışkıyla yārūñ biñ yaşar
Sen gerek turma gözüm kan dök gerek her dem yaşar
2. Varuban cān virürem kūyında didūñ dil-berūñ
Kim ne dir var ey gönül saña tek er ol iş başar
3. Haddūñ añduķça gözümüñ yaşları seyl olduğı
İrse hengām-ı bahār elbette ırmaķlar taşar
4. Sen şeh-i çābük-süvāra gönlüm olaldan esîr
Leşker-i ğam dil hişārını gelüp her dem kuşar
5. Geçdi kūh-ı ğamdan irdi vaşla sözümle Münîr
Bes meşeldür bu ki ey dil tanışıklı tağ aşar

* 91: VT 118b, VY 158a.

* 92: VT 119a, Ü 29a.

[1] □ urma gözüm □ an dök: □ an dök gözüm □ urma Ü.

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Zülfüñ ucından cihānı tıtdısa dīvāneler
Nergis-i mestüñ harābıdur hezārān hāneler
2. Āteş-i ruhsāruñ ile göyünen diller midür
Haddüñ üzre görinen bu hāl-i müşgīn dāneler
3. Derd ü ğam geldi dile gitdi qarār u şabr u hūş
Āşnālar cem' idür gitse n'ola bī-gāneler
4. Oldı sıhr-i ğamzeñ ile hāne-i takvā harāb
Leblerüñ yādına ma' mūr olalı mey-hāneler
5. Yandüğüm görüp cemāli şem' ine yārüñ Münīr
Dün gice ta' lime geldi bir bölük pervāneler

Mef' ülü/Fā' ilātü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Gözden hayāl-i la' l-i şeker-bār dūr olur
Lā-büd acıyla gözlerümüñ yaşı şūr olur
2. Dilden hayāli sīnede incindüğü bu kim
Mihmān bir evde haste gire bī-ħuzūr olur
3. Menzil-geh-i perī diyü sīnemde 'ūd-ı dil
Şevk-ı hayālün ile yanup hoş buħūr olur
4. Vech ü yüzüne bakmaduğı zāhidüñ bu kim
Gün toğsa çeşm-i şeb-pere elbette kūr olur
5. Şevk-ı ruħuñla kabır-i Münīriye bak da gör
'Işkuñ şehīdi yatduğı yir nice nūr olur

* 93: VT 119a, Ü 38b, PB 131b, MN 94b.

[2] göyünen: görinen Ü/diller midür: diller mi ki VT, diller mi kim Ü. .

[3] □ abr u h□ ş: □ abr-ı dil VT.

[4] oldı: düşdi PB, Ü.

* 94: VT 119b, Ü 29a.

[4] gün □ o□ sa: gündüz yitişse Ü.

Fe' ilātün/ Fe' ilātün/ Fe' ilātün/ Fe' ilün

1. Ehl-i diller yüzüne rūḥ-ı muşavver didiler
Teşne-cānlar lebüne şehd-i mükerrer didiler
2. Ey gözüm nūrı senüñ la' l-i şeker-bāruñı ben
Her kime şordum ise şehd-i mükerrer didiler
3. Hüsniñ nüşhasını beñzedicek gül yüzüne
Söz degüldür bu sözüñ tınma hey ebter didiler
4. İricek zülf-i siyāhına gör ey bād-ı nesīm
Dil-i bīmārımızuñ ḥāli mükedder didiler
5. Çarḫa girdiyse bu vech ile güneş n'ola Münīr
Ol mehüñ gün yüzine zerrece beñzer didiler

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Haddüñ üzre tolaşur tırmaz bu zülf-i tāb-dār
Bes bu rüşendür kıll oda düşicek kılmaz qarār
2. Çün ḥisāb-ı ḥüsn idersin evvel ey dil ḫaddin añ
Çün bilürsin kim elifdür evvel-i aşl-ı şumār
3. Sünbül-i zülfüne el şunduğıçün bād-ı şabā
Lāle-i dil-ḫastenüñ tıtmış durur gönlin ğubār
4. Va' de-i vaşl-ı nigāra hergiz inanmazdı dil
'Ömr sür' at kılmasa eglense bir dem rüzgār
5. Ey dil-i bī-çāre sen bārī beni terk eyleme
Ḥod bilürsin kim cihānda bulmadum ben baña yār
6. Hāne-i dilden ḫayālüñ gözüme geldüğüçün
Merdüm-i çeşm-i Münīr olmışdur aña perde-dār

* 95: VT 119b, Ü 38b.

[4] bīmārımızu : b -ç remizü Ü.

[5] Çarḫ a girdiyse bu vech ile güneş n'ola: Ra urup ş h-ı felek döndüğü çar üzre Ü/Ol mehü gün yüzine:
ret-i y ra meger Ü.

* 96: VT 120a, Ü 25b, PB 162a, MN 74b.

[2] çün: od Ü.

[4] va de-i va l-ı nig ra: inti r-ı va l-ı y ra Ü/inanmazdı: incinmezdi VT, MN.

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Şem' -i bezm-ārā bize şol şüret-i zībā yeter
Şekker ü nuql ü şarāb ol la' l-i rūḥ-efzā yeter
2. Cām-ı la' lüñ ḥasretiyle meclis-i ğamda müdām
Nāle vü āh u sürūd u yaşlarum şahbā yeter
3. Zāhide ḥuld-i berīn ü ' aşıka kūy-ı nigār
Rind-i ḳallāşa şarāb u şūfiye ḥelvā yeter
4. Ḳılmağ için misk-i Çīnün narḥın ey dilber kesād
Hīc ḥaṭṭuñ gelmesün bu zülf-i ' anber-sā yeter
5. Sür maḥalleñden raḳṭbi bes degül midür Münīr
Zāğ n'eyler gül-sitānda bülbül-i güyā yeter

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Tār-ı zülfün ḳāmetümi çeng ider
Eşkümi şevḳ-ı ruḥuñ gül-reng ider
2. Leblerün [kim] başına teng-şekkerün
Söze geldükçe cihānı teng ider
3. Gül yüzünçün işidüp efgānumı
Nāleme murğ-ı seḥer āheng ider
4. Şaḳlama benden yüzün k'āyīnenün
Gözden ırağ olma yüzün jeng ider
5. Leblerün sırrın Münīrī şormadan
Gözlerün yoḳ yire niçün ceng ider

* 97: VT 120a, Ü 35a, PB 122a, MN 103a.

[1] Şekker: Sükker PB.

[2] N□ le vü □ h u sür□ d u ya□ larum □ aḥb□ : N□ le vü e□ küm sür□ d u b□ de-i □ aḥb□ PB.

[4] nar□ ın ey dil-ber: □ ıymetin ey meh PB.

* 98: VT 120b, Ü 35a.

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Tır-i ğamzeñden derün-ı dil ki pāre pāredür
Şöyle mişl-i bādem andan sīne yāre yāredür
2. Berg-i gül şanmañ ki düşmişdür yire gül-zārda
Penbe-i dāğ-ı derün-ı bülbül-i bī-çāredür
3. Şöyle kim turmaz kıllur kaç' -ı menāzil dem-be-dem
Şanki eşküm yir yüzinde kevkeb-i seyyāredür
4. Bülbül-i dil-ğaste inler gül-sitān içinde gül
Şanki dirler gūş urup meyli bu āh u zāredür
5. Mihr-i ruhsāruñdan ayru ğod degül bir dem Münir
Zerre-veş bilesem niçün ser-geşte vü āvāredür

Fe' ilātün/ Fe' ilātün/ Fe' ilātün/ Fe' ilün

1. Çın-i zülfünle ğaţuñ k'ol ğad-i zībāya geçer
Rūma şan şāh-ı Habeş Şām ile Yağmāya geçer
2. Mecma' -ı dilde ki derd olmuş idi şadr-nişin
Nālem andan oladur kim dağı bālāya geçer
3. Gözlerüm sāğarı kan ile tolup inledigüm
Meclis-i ğamda sürüd u mey-i şahbāya geçer
4. Açılır ğonca-i şādī çemen-i cānda meger
Dideden ağızı ğayāli dil-i şeydāya geçer
5. Dilde cāy itdi ğayāli diyü yirinme gözüm
Tıfldur ğāne-i rengine temāşāya geçer
6. Öldürem dimiş idün derdüme dermān diyicek
Dönmegil başuñ içün ol da müdāvāya geçer
7. Tır-i gamzeñ göricek didi Münirī bu ğadeng
Siper-i sīne degül mermer-i ğārāya geçer

* 99: VT 120b, Ü 26b.

[3] □ urmaz: □ almaz Ü.

[4] □ anki: □ ut ki Ü.

[5] bir dem: c□ n Ü.

* 100: VT 121a, Ü 35a.

[1] □ ad-i: □ a□ -ı Ü.

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Zülf-i dil-berden kesül didügi dil beni şınar
Yoħsa kendü cānına kişi kaçan yavuz şanar
2. Nāvek-i dil-dūzuñ ucından ciđer kıan oldısa
Ėarķ-ı Ėūn olmiř yaturken dil beni niçün kınar
3. Dilde peykān-ı Ėadengūñ var iken āh itmezem
Bilürem k'āyīne-i cāndur nefesden Ėod ũonar
4. Mülk-i dil şöyle Ėarāb olduğı ey çābük-süvār
Göçmeden Ėam leřkerinūñ birisi biri kıonar
5. Gözümi bu kıanlı kirpüklerle gören dir Münīr
Bir neyistān içre od düşmişdür şan kim yanar

Mef' ülü/Fā' ilātü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Dökdügi dīde yüregümüñ gerçi kıanıdur
ũınmañ kıo döksün anı ki Ėasret niřānıdur
2. Nā-geħ Ėayālūñ üzre kimesne gele diyü
İki gözüm Ėarīm-i dilūñ dīde-bānıdur
3. La' lūñ Ėayālını dil-i bī-çāre sīneden
Bir laħza Ėitdügin dilemez ũut ki cānıdur
4. Ėitmiřdi Ėüsnūñ iline dil geldi didiler
Bu derd ü Ėam bize bes anuñ armağanıdur
5. Ėalvet-serāy-ı dilden anuñ 'ıřķı ey Münīr
Ėitmezse n'ola kend'özünüñ Ėānedānıdur

* 101: VT 121a, Ü 26a.

[1] zülf-i: derd-i Ü.

[2] Ü'de üçüncü beyit.

[3] nefesden: nefes VT.

* 102: VT 121b, Ü 24b.

[1] d de: - Ü.

[2] n-geħ: t kim Ü.

[3] Ü'de beşinci beyit/La lü ay lini dil-i b-ç re s neden: La l-i lebü ay lini bu neden Mün r Ü.

[5] Ü'de dördüncü beyit/anu ıřķı ey Mün r: i en lu f idü amu Ü.

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Her maḳām-ı dil-küşā kim seyr-i cānān andadur
Gönlüme seyrān-geh oldur menzil-i cān andadur
2. Tīr-i ğamzeñ çoḳdan urdı bağruma zaḥmı velī
Hīc oñulmaz yarası beñzer ki peykān andadur
3. Em didiler ḥaste cān için leb-i şīrīnünü
Var ise bī-çārenüñ derdine dermān andadur
4. El şunarsın būs-ı la' line ḥayāl ile gönül
Key şaḳın kim ğamze-i düzd-i nıgeh-bān andadur
5. Ḥāne-i dil rüşen olsa tañ mıdur şöyle Münīr
Şubḥ olunca her şeb ol şem' -i şebistān andadur

Mef' ülü/Mefā' ilü/Mefā' ilü/Fe' ülün

1. Ḥaṭṭuñ neler itdüğünü göz görelı bir bir
Ḳan ile yazar ḥālını levḥ-i zere fir fir
2. Kimdür beni ta' yīb iden ey serv-i gül-endām
Sen berg-i gül için yüregüm ditrese dir dir
3. Her nā-kesi yār ile görüp maḥrem ü hem-dem
Ṭurmaz gözümün yaşı iner ḳan ile sır sır
4. Sen cān-ı cihān gibi ğazāl olduğı için
İt gibi raḳībün ṭalaşur ḥalk ile ḥır ḥır
5. Bendün gibi dil bağladı zülfüne Münīr
İster ki o da ' uḳdelerin ḥal ide bir bir

Mef' ülü/Fā' ilātü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Tīr-i ḥadeng-i ğamzeñe bağrum nişānedür
Ḥūn-ı cıger gözümden anuñcün revānedür

* 103: VT 121b, Ü 35b.

* 104: VT 121b, VY 104b, Ü 36a.

[1] □□ lini lev□ -i zere: lev□ -i zere □□ lini Ü.

* 105: VT 122a, VY 104b, Ü 36a, MN 123a.

2. Her şekl-i h̄üb şūret-i zībādan ey şanem
Sensin murādumuz alanı hep bahānedür
3. Her geh ki görine göze maħmūr gözlerüñ
Mest-i şabūh u ser-ħoş-ı cām-ı şebānedür
4. Bālā-bülend ise n'ola gül-şende nārven
T̄übā boyuñ yanında be-gāyet miyānedür
5. Mest-i ħarāb-ı sākī-i meh-rū olup Mūnīr
Dilden sürūd-ı ıřkı oma ħoş terānedür

106*

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Fe' ülün

1. Göñül zev ider irdükçe ġam-ı yār
Şaıl olmaz imiş her yirde tekrār
2. Belī didüñ ise ger zülf-i yāre
Rücū' itme göñül imāndur irār
3. Dehānuñ fikri cān almaġdığını
Tekellüm birle la' lüñ ıldı izhār
4. N'ola gördiyse dīde ġün yüzüñi
İrer dīdāra lā-büd çeşm-i bī-dār
5. Göñülden bizi ma' mūr itmedüġi
Mūnīr olmaz yaluñuz t̄ař dīvār

107*

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Fe' ülün

1. Sözüñ kim vird-i ervāh-ı melekdür
Dil-i mecrūħuma cānā nemekdür
2. ġam-ı ıřkuñla sūz u miħnet ü derd
Göñül mülkine çodan müşterekdür
3. Gözü müñ merdümi şu ire her dem

[5] □ ar□ b-ı: □ ar□ b u Ü.

* 106: VT 122a, PB 215a.

[3] i□ h□ r: te□ k□ r PB.

[5] □ □ ř: □ aç u PB.

* 107: VT 122b.

Yüzer her yaña gūyā kim semekdür

4. Bugün ser-geştelik banaysa ey dil
Sañadur irte bu çarḥ-ı felekdür
5. Raḳībūñ her kişi ḳalbini bildi
Meşeldür bes Münīrī il miḥekdür

108*

Mef' ūlü/Mefā' ilü/Mefā' ilü/Fe' ūlün

1. Kendüye felek mihri ki her gün siper eyler
Beñzer ki benüm āhum oḳından ḥazer eyler
2. Kirpüklerüm ile ṭonadup keşti-i çeşmi
Deryāya meger merdüm-i dīde sefer eyler
3. Göñlüñ ne ḳadar ḳatıyısı raḥm ider idüñ
Bilseñ baña derd ü ḡam-ı ' işḳuñ neler eyler
4. Fikr-i leb ü ḥaddüñi göñül cem' idüp ey dost
Ben ḥaste-i bī-çäreñe gül-bā-şeker eyler
5. Ey bedr-i Münīr irmek içün ḥāk-i derüñe
Eşḳ ile cihānı gözüm āḫir güzer eyler

109*

Fe' ilātün/ Fe' ilātün/ Fe' ilātün/ Fe' ilün

1. Baḥrī-i merdümeki dīde kim āb ile geçer
Ḡam degül k'anuñ işi dürr-i ḥoş-āb ile geçer
2. Bilmezem n'eylerüz ola ki ḥayāl-i ḥad-i yār
Vaḳthā seyr-i dile şöyle niḳāb ile geçer
3. ' Işḳum artar ne ḳadar pīr-i za' īf oldumsa
Gerçi dirlerdi hevā ' ahd-i şebāb ile geçer
4. Kūyuñ itine fiḡānum ' aḳabince irer eşḳ
Bilür anı ki baş aḡrısı gül-āb ile geçer
5. Görüp ey serv-i revān geçdüḡüñi didi Münīr

* 108: VT 122b, VY 165b.

[2] Bu, VT'de üçüncü beyittir.

* 109: VT 123a, VY 103b, Ü 28a. .

[3] □ ahd-i: □ ömr-i Ü.

Veh ki bu   omr-i gir n-m ye Őit b ile geçer

110*

Mef  ilün/ Mef  ilün/ Mef  ilün/ Mef  ilün

1. Gözümün merd min g r kim nice fikr-i viŐal eyler
V c dum  virüp seyle  apu ndan ya a Çal eyler
2. Varup la  l ne geldükçe virür Őir n  aberlerden
Şanasın bir mekesd r kim der n-ı c nda bal eyler
3. Meger kim  albd r gönlüm ki her dem   iŐ u n  st di
Erid p p te-i  amda fir k odıyla  al eyler
4. YavaŐlı ına aldanma  az le be zed p  eŐmin
Őa ın d v nesin ey dil sa a ol n -geh al eyler
5. Ba a her dem del  gönlüm  anu luk Şöyle virür kim
B k p zülf-i  amu n  hir elif  add mi d l eyler
6. Deh nu  fikrile gönlüm   amelden  aldı h c oldu
Bu  aliyle miy nu nda nice ince  ay l eyler
7. M nir  yanma i ende yüzi mihrini g r y r n
Ki mihr   m ha mülk-i    lemi d r-ı zev l eyler

111*

F  il t n/F  il t n/F  il t n/F  ilün

1. D de her dem kim  ay l-i la  l n ile yaşarur
Bes bu z hird r ki bir yirde Şu olsa g rder r
2. Yaşlarum seyli sel mın ba re iltd k e Őab 
Bilmezem kim niçün incinüp yüzini burtarur
3.  amze-i   n-rizini n fikri düşelden  albine
N fe-i  in n t yi vehm ile her dem  rper r
4. Çok zam ndur kim çekersin  eng-i hicr n mi netin
  re ne ey dil Őu u n yo  ise All h  urtarur

* 110: VT 123a, VY 103b,   27b.

[2]   aberlerden:   aberler di  VY.

[6] VT ve VY'de yok.

* 111: VT 123b, VY 104a,   27a.

[1] Bes bu     hird r ki bir yirde   u olsa:   am degül bir yirde kim   u olsa   urmaz  .

[4] mi  netin: za  metin VT.

5. H̄in-i nez^ç içre raķībūñ eşkine baķmaz Mūnīr
Bilür ol dem k'ādeme şeyṫān gelüp ū gösterür

112*

Fā^ç ilātūn/Fā^ç ilātūn/Fā^ç ilātūn/Fā^ç ilūn

1. Lāle-ḥaddūñsüz ki her gül baña āteş-pāredür
Şanki göñlüm gül yüzūñsüz bülbül-i āvāredür
2. Bāġ-ı ruḥsāruñdan ayru nev-bahār ile göñül
Hīc açılmaz şanki mermerdür ya seng-i ḥāredür
3. Gül gibi gerçi gülümser şūretā şeklüm velī
Ġonca gibi yüregüm ma^ç nīde pāre pāredür
4. Ṭurmaz ider gözlerüm yaşı şükūfe seyrini
Kevkeb-i ezherde gūyā encüm-i seyyāredür
5. Gülden ise bāġbānuñ behresi şimdi Mūnīr
Bülbülüñ de nāledür kim meyli āh u zāredür

113*

Fā^ç ilātūn/Fā^ç ilātūn/Fā^ç ilātūn/Fā^ç ilūn

1. Görđi şehdüñ yüregiñ ū itdi bu güftār-ı ter
Başın alup gitdi yüzün ṫolayup lā-büd şeker
2. Seng-dil maḥbūblar göñliyle ṫoldı yollaruñ
Na^ç l-i esbūñ anlara ṫoķunduġiçün od çaķar
3. Gitmek ister gözüme yine ḥayālūñ sīneden
Ṭut ki od almaġ için gelmiş durur şöyle k'iver
4. Bilmezem sevdā-yı zülfüñle ki n'ola ḥāl-i dil
İtme didükçe ben aña oldı ol daġı beter
5. Derd-i ^ç işķuñdan şikāyet kıldı dirlerse Mūnīr
Dostum inanma işitdigūñ gibi olmaz ḥaber

* 112: VT 123b, VY 104a.

* 113: VT 124a, VY 90b.

[5] Derd-i: S□ z-1 VT.

Mefā' ilün/Fe' ilātün/Mefā' ilün/Fe' ilün

1. Gözüme başsa kadem luṭf ile ḥayāl-i nigār
Revān gözüm dür ü la' l ider ayağına nişār
2. Nesīm-i şubḥ-dem irüp gelür dilā saçına
' Aceb mi nükhetine reşk iderse müşk-i Tatār
3. Ḳad-i büleñdüñi añdı meger ki bād-ı şabā
Ki girdi raḳş u semā' a çemende serv ü çenār
4. Yüzüñ ' araḳlarına beñzedür revān göñlüm
Şeḥerde jāleler itdükçe berg-i gülde ḳarār
5. Müyesser ola mı yā Rab Münīr-i teşne-dile
Şarāb u sebze vü āb u revān u rüy-ı nigār

Mef' ülü/Fā' ilātü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Mest-i şabūḥ olup yaḳasın ḡonca çāk ider
Kendüyi ' andelīb anuñ-çün helāk ider
2. Sen gül-' izāruñ irgüre diyü izi tozın
Bād-ı şabā yolına yüzün lāle ḥāk ider
3. Ḥaṭṭ u ' izāruñ añduḡum āb-ı revān u sebz
Jengār-ı ḡamdan āyīne-i ḳalbi pāk ider
4. Sākī-i gül-' izār ile mest-i ḥarāb olan
Ḥalkuñ ne ṭa' nın işidür andan ne bāk ider
5. Ol göñli ḳatı ḡonca-dehāna meger Münīr
Te 'şīr iderse bu ḡazel-i sūz-nāk ider

* 114: VT 124a, VY 105a, Ü 36a.

* 115: VT 124b, VY 105b, Ü 36b.

[3] rev□ n u: rev□ n-ı VY

116*

Mef' ülü/Fā' ilätü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Bunca bu la' l ü dür ki dilā çeşm-i terdedür
Şol la' l-i cān-fezā yolına hep nazardadır
2. 'Uşşāka uğrayup ne için yıl gibi geçer
'Ömr-i 'azīzimüz bilürüz hod güzervedür
3. Ser-vaqtūñ oldum ise n'ola şubḥ-dem raḳīb
Her kişi bilür uyḥusı itūñ seḫdedür
4. Göñlüm ki vardı çāh-ı zeneḥdān seyrine
Miskīn o cāy-ı mühlkede key ḫaṭardadır
5. Şemşīr-i āb-dāruña dil-teşnedür Münīr
Sevdā-yı 'ışkuñ ile 'aceb derd-i serdedür

117*

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Fe' ülün

1. Dil-i saḫtuñ ki mermerden beterdür
Yumışar 'āḳıbet diyen ḫacerdür
2. Gözüm yaşına olma māni' ey dost
Yolından ḫalmasun ehl-i seferdür
3. Yetişdi göz yaşı sen serve dirler
İñen inanmazam zīrā ḫaberdür
4. Kelām-ı 'ışkı şarf itmek dilersen
Maḫallin gözle ey dil söz güherdür
5. Raḳībi hergiz añmayam dir idüm
Yañuldum bes Münīr ādem beşerdür

118*

Fā' ilätün/Fā' ilätün/Fā' ilätün/Fā' ilün

1. Gerçi vehm-i ḡamzeñ ile eyledi göñlüm sefer
Ḳanda varursa sözi budur yine k'eynel mefer
2. Her ne deñlü ceḫd iderse göñlüme girmez raḳīb

* 116: VT 124b, VY 106a, Ü 36b.

* 117: VT 125a, VY 106a, Ü 37a.

* 118: VT 125a, VY 91a.

Maḥzen-i Ḥaḳdur belī Şeyṭān aña bulmaz zafer

3. Secde ider dil aşuñ miḥrābına terk eylemez
Bes bilür terk-i şalāt için dinildi *ad kefer*
4. Düşürem dirdi beni āh-ı zeneḥdānuña dil
Kendü düşdi vāı^ç oldu bes ḥadīs-i *men ḥafer*
5. Ben de anlardan birisi olayum o dōstum
Her arafda ḥod uluñ var bende-veş biñ biñ nefer
6. urmasun anlı yaşıña di revān olsun Mūnīr
Şāyed ire vaşl-ı yāra kim mūbārekdür sefer

119*

Fā^ç ilātün/Fā^ç ilātün/Fā^ç ilātün/Fā^ç ilün

1. Bunca dūr kim gözüme la^ç lüñ ḥayāli buldurur
Ĝālibā dükkān-ı sīnemde cevāhir bol durur
2. eşm-i ḥūn-rīzini gördüm baĝlamış didüm nedür
Didi mest oldu be-ĝāyet nā-geh ādem öldürür
3. Rūzgār ider ḥavāle başına anda da tīĝ
Şöyle şem^ç-i ḥīre-ḥandı bir nefes kim güldürür
4. Āstānına yüzüñ sürmege yol bulmaz iseñ
Gözlerüñ yaşını vir pey ey dil ol da yol durur
5. Cān daḥı isterse teslīm eyle la^ç line Mūnīr
Yoḥsa yoĝ idüp seni de kendülüĝin bildürür

120*

Fā^ç ilātün/Fā^ç ilātün/Fā^ç ilātün/Fā^ç ilün

1. Rīşte-i cānumdan aşlā hīc elüm gitmez Mūnīr
ut ki devr-i ^ç ış-ı yār ire benem engī-i pīr
2. La^ç l-i nābuñ yolına dürr ü cevāhir dōkmede
Bir de birdür merdüm-i eşmüm atında biñ de bir
3. Pāy-māl itmişdi bendeñ gibi ĝam göñlümi de
Bizi opraqdan götürdi zülfüñ olup dest-ĝīr

* 119: VT 125b, VY 91b.

* 120: VT 125b, VY 91b.

4. Gül-şen-i kūyuñda dil midür hemān efgān iden
Şad hezār anuñ gibi bülbül kıılır her dem şafır
5. Hāne-i dilde hayālüñdür muķīm olan hemīn
Sen de bilürsin ki ma' lūmuñ durur mā-fi'z-zamīr
6. Kime beñzetsün Münīrī āftāb-ı hūsnüñi
Hic dünyāda ' adīmü'l-mişle olur mı nazīr

121*

Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilün

1. Her kıılında şaçıñuñ dil kim ider nāle hezār
Şāh-i serv üzre uşup tut ki kıılır zemzeme sār
2. Sīneme hayl-i hayālüñ gele diyü giceler
Şubh olunca bu gönül her şeb olur meş' ale-dār
3. Ğonca-i lāle ki gül-şende bu vech ile tırur
La' lden hoşķa tırur tut ki tolu müşk-i Tatār
4. Berg-i vaşluñdan irişe de tutam berk diyü
Her tarafda açup avcumı tırur dest-i çenār
5. ' Aķluñı başuña dir gözle reh-i ' ışķı Münīr
Eksük olmaz saña yār olur iseñ sen saña yār

122*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Söyledükçe seg raķıbe ey dil ol baña ürer
Bes meşeldür ' ālem içre bu ki sözden söz ürer
2. Cevher-i cāndur müferrih ey dil ol hoşķa-dehān
Şāni' -i bī-çün ki dürmüş la' lden dürc ü dürer
3. Ka' be-i kūyuñ tavāfı birle eşki çeşmümüñ
Günde biñ yaşar ki varur işigüñe yüz sürer
4. İrmege zülfüñ nesīmine şabā her şubh-dem
Şöyle beñzer kim şınanmış Tebbet okuyup ürer

* 121: VT 126a, VY 92a.

* 122: VT 126a, VY 92a.

[4] nes□ mine: nes□ minden VT.

5. Çün ki ‘ arz itdüñ Münîrî nâme-i iqbâlünî
Defter-i ‘ ömr-i raqîbi âhîr-i kâr ol dürer

123*

Mef‘ ülü/Fā‘ ilātü/Mefā‘ ilü/Fā‘ ilün

1. Cîm-i cemâl noqtasını dil dehen bilür
Bilsem ki sırr-ı ğayb iken anı neden bilür
2. Ol zülf-i ğam ğamını gönül bilmek isteseñ
Ben ğasteden şor anı kim anı çeken bilür
3. Bağruma n’olduğın ço beni şor ğadengüñe
Dirler yiyen kişi ne bilür toğrayan bilür
4. Şem‘ -i ruğuña karşı neler çekdüğüm benüm
‘ Işk âteşiyle gice vü gündüz yanan bilür
5. Benden Münîrî n’oldı diyü şorma göñlüñi
Ben n’olduğunu bilmezem anuñ ğasen bilür

124*

Mef‘ ülü/Fā‘ ilātü/Mefā‘ ilü/Fā‘ ilün

1. Bî-çāre bülbül inledüğü derd ü dāğı var
Her lağza cān virür gülüñ andan ferāğı var
2. Bağrılık öğrenür gibi gözüm bebekleri
Her bir yanında bağılu ikişer kabağı var
3. Yār işigine göz yaşı yetişdi didiler
Ey dil yolu izi açuğ olsun ayağı var
4. Devr-i ğamuñda mülk-i dile hîc vech ile
Gelmez ğayāl-i ğayr ‘ acāyib yasağı var
5. Göze ğayālün az görünür lâ-büd ey perî
Ħalvet-serā-yı dil gibi ğālî turağı var
6. Yildüğü der-peyine düşüp zülfüñüñ Münîr
Gördi ki bir şāhîndür ayağında bağı var

* 123: VT 126a, VY 92a.

* 124: VY 97a, Ü 30a.

Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilün

1. Elif ol ad ile meşhūr-ı cihān Türk-i süvār
Hicr ile niçe kıılır baña bu giñ dünyeyi tar
2. Bī belādur başuma kıadd-i bülendüñ bilürem
İsterem Hāğdan o devlet kııla başumda kıarār
3. Tī temāşası cemāline ki sen Türküñ irem
Terk-i cān itmez olursam depele zār u nizār
4. Şī şevāb ister iseñ dünyede ey sānī Hızır
Teşne-dil kıulları küşt eyle ya ' arz eyle dīdār
5. Cīm cem' olsa cihān cümle cemālūñ şıfatın
Şayıp ırgürmeyeler āhıre tā-rüz-ı şumār
6. Hī helāl itdi haramılığ ile kıanumuzı
Dün gice ğamze-i bed-kışine bir çeşm-i humār
7. Hī ham-ı zülfüne tolaşalı dil hurrem olur
Delüdüñ nestene bilmez ki nedür n'oldı ya kār
8. Dāl demdür ki diyem derd-i deründan dile de
Ki bile derd-i deründa nedür ya ho ne var
9. Zāl zevk-i zekān-ı yāri göñül zıkr idicek
Kalmışam anda dağı ünlemişem ben baña yār
10. Rī revā mı k'añulmasa reviş-i kıāmetüñüñ
Kend'özini getüre ara yire serv ü çenār
11. Zī zer-i hāliš iken çihre-i zerdüm ne ' aceb
Bir nazār kıılmadığı küşe-i çeşm ile nigār
12. Sīn sünbül şaçunuñ silsilesin terk idenüñ
Rüz-ı rüşen gözine olsa ' aceb mi şeb-i tār
13. Şīn şükrüm buña sen şöhre-i āfākı görüp
Kalmadı āyīne-i dilde dağı hīc ğubār
14. Şād şubh-ı ruhuña kıarşu şabūh itmek için
Sāķī-i ğonca-dehen şunsa n'ola cām-ı ' uķār
15. Zād za' f ile vücūdum çöpe dönse ne ' aceb
Çekicek bār-ı nigārı yine göñlüm her bār

* 125: VT 126b.

16. Tī tolaşma didüğümce tolaşur zülfüne dil
Müşkil oldu işi gāyetde olup key düşvār
17. Zī zuhūra geleli zıll-i zalīli kadūññ
Hoş geçer bende vü āzād u şeh ü mīr ü kibār
18. ‘Ayn ‘izzet baña ‘ālemde itüm didügidür
Hāşe lillāh kim ide hürmet olıcağ kişi ‘ār
19. Ğayn ğurbetde beni göz yaşı ğarğ eylemeden
Yetişem mi ‘acabā vuşlatuña āhır-i kār
20. Fī fer umarsa yüzünden ne ‘aceb mihr-i felek
Kıldı Hāğ nūrını gün gibi cemālūñ izhār
21. Kāf kurb-ı ser-i kūyuñda qarār itdise dil
İrgürür devlet ü iqbāle anı kurb-ı civār
22. Kāf kül kılsa beni gül yüzüññ şevkı n’ola
Odlara niçeleri yağdı yağar dağı bu yār
23. Lām la‘l-i lebüñe ölmeden irem mi ‘aceb
Gerçi bir zerrece irmege aña yok miğdār
24. Mīm merdümlük idüp merdüm-i çeşmüm dün ü gün
Dür ü la‘l ü güher ider yoluña şöyle nişār
25. Nūn ney nāle-i dil-süz ile her dem bunı dir
Turmañ içüñ kim irişdi yine hengām-ı bahār
26. Vāv vāh kim iremez vuşlatuña dağı Münīr
Gerçi çok va‘de-i hām eyledüñ itdüñ ikrār
27. Hī hevā-yı gül-i ruhsāruñı çün kıldı heves
Murğ-ı dil her dem iderse yiridür nāle-hezār
28. Lām elif lāle gibi lāl olursam ne ‘aceb
Şöyle yandum ki çıkar her yañadan dağı şerār
29. Yī yürek yaraları şerhini yazmağa gözüm
Kıl kalemle yüzüm üzre dürişür leyl ü nehār

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Biz ki müştāk-ı tecellî-i ruḥ-ı meh-pertevüz
Ey dil ol şevk ile bes şeb-zinde-dâr u şeb-revüz
2. Her ne derd ü ğam ki var sînemdür anuñ meskeni
Şan ki miḥnet-ḥânedür diyü yapılmış bir evüz
3. Sîneme zaḥm urduĝın ṭurmuş rakîbe añladur
Ey gönül it gösterür ya' nî ki oḥlanmış avuz
4. Dil şarâb-ı ' ıŝkuñuñ bir cür' asın nüş ideli
Ser-ḥoş u lâ-ya' kıl ü mest ü ḥarâb u levlevüz
5. Āteş-i şevk ile her dem yanmaĝa kül-ḥan gibi
Şöyle görmez kim Münîrî bir çaķım şan kim kavuz

Mef' ülü/Fā' ilātü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Ümmîd-i vaşl ile geçeli rûzgârumuz
Ḥadden geçüp durur şanemâ intizârumuz
2. Bâd-ı hevâya şöyle ki virdi kıra şaçun
Şan kim vücûda gelmedi şabr u qarârumuz
3. Āḥir bu seng-ḥâre gönül k'öldüre bizi
Tâ ḥaşr olunca inleye seng-i mezârumuz
4. Vuşlat demine cân niçün virmedün gönül
Fevt oldı fırsat eldeyiken ihtiyârumuz
5. Sen meh-liķâyı görmedi bir haftadur Münîr
Eflâke irse bes ne ' aceb âḥ u zârumuz

* 126: VT 127b, VY 106b, Ü 37a.

[3] gösterür: götürür VY/o□ lanmış: u□ lanmış Ü.

[4] mest ü: mest-i VT.

* 127: VT 128a, VY 106b, Ü 37b.

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Fe' ülün

1. İnen ' uşşāka kıyma kan konulmaz
Tutalum kim bugün saña tınulmaz
2. Şağınğıl dest-bāzī kılma ey dil
Turunc-ı ğabğab-ı yāra şunulmaz
3. Nazar kılmaz baña ' ışk āteşiyle
Temāşādan egerçi uşanulmaz
4. Çün atduñ ğamzeñ oğın tınma bārī
Bilürsin çıksa oğ yaydan dönülmez
5. Münirī mihr-i yāri gizleme hīc
Güneş ğod balçığı ile örtünülmez

Fe' ilātün/Mefā' ilün/Fe' ilün

1. Gerçi şeh-bāz-ı ' ışka kemter avuz
Naṭ' -1 dehr içre güllesine tavuz
2. Gelse ne sīneme gönül ğam-ı yār
Görinür köye dağı ne kılavuz
3. Bizden artuğ meger ki yok kimse
Halk içinde ki öyle söz ü şavuz
4. Şol kadar ' ışk odına yanduk kim
Tut ki yakmağa şimdi biz de kavuz
5. Ğam yime inqılāb-ı dehre Münir
Şağ olan baş geçürür Eyyübuz

* 128: VT 128a, VY 107b.

* 129: VT 128b.

Mef' ülü/Fā' ilātün/ Mef' ülü/Fā' ilātün

1. La' l-i lebüñe hey di ƣan içmeden uşanmaz
Ĝālib budur kim āħir şorulmasın uşanmaz
2. Ğāk-i derüñe eşküm göñlümden öñdin irdi
Çābük degül midür kim ğayre işin inanmaz
3. Göz yaşına ƣayanma sen ' arz-ı ģāl it ey dil
' Āķil olan kimesne hergiz şuya ƣayanmaz
4. Yandum ' aceb degül mi küyuñda ' ışķ odıyla
Zāhir bilürken anı ģac iden oda yanmaz
5. Cān-ı za' ifi sen de vir la' line Münīrī
Ĝam yime ģic anuñçün varın viren utanmaz

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Biz ki rind ü ser-ģoş u lā-ya' ķıl ü mestāneyüz
Çāker-i pīr-i muĝān u ģādīm-i mey-ģāneyüz
2. N'ola Mecnūn oldısa şimdi cihānda adumuz
Leylī-i zülfüñ yolında bes neyüz dīvāneyüz
3. Kūyuñ iti de bilişlik virmez oldı dōstum
Āşnālķ dut kim aşlā yoķ durur bīĝāneyüz
4. Bir süvāre Türk içün meydān-ı ' ışķa gireli
Baş u cān terk itmişüzdür ģaşılı merdāneyüz
5. Şol cemālūñ şem' ine kim yanmaķ istersin Münīr
Sen seni şanma yaluñuz biz daģı pervāneyüz

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Gördi kim bī-ģod yatur düşmiş dil-i bīmārumuz
Şu seper merdümlük idüp çeşm-i gevher-bārumuz
2. Sīnede tūr-i ģadengüñden ķalan peyķān ile

* 130: VT 128b, VY 107b, Ü 39a.

* 131: VT 129a.

* 132: VT 129a, VY 107a, Ü 39a.

Şan ki dürc-i gevher oldı sîne-i efkârumuz

3. Sırr-ı ʿuşşâkı beyân itmekdedür cādū gözün
Çeşm-i mestünden bilinür ʿâkıbet esrârumuz
4. Dilden âteşden hayâlün dîdeden yaşdan kaçır
Derd-i hasret birle lâ-büd artar âh u zârumuz
5. Sen gerekse halka izhâr it gerekse tınma hîc
Her kişi bilür kim ey dil bî-vefâdur yârümüz
6. Dâstân-ı ʿışkuña bismillâh idelden Münîr
Oldı hoş darb-ı meşel ʿâlemde her güftârumuz

133*

Mefʿ ülü/Mefâʿ ilü/Mefâʿ ilü/Feʿ ülün

1. Derd ile ölürsem de lebün hâlümü şormaz
Merhem diyü gamzeñ cigere bir sihir urmaz
2. Sînemde karar itmez okuñ demreni lâ-büd
Şad pâre sıfâl içre bu zâhir ki şu turmaz
3. Zâhid ki yüzün ayına inkâr ider ey dost
Mest oldı gurûr ile meger kim gözi görmez
4. Düşümde de göstermesün Allâh rakîbi
Zâhirdür anuñ düşlügi de hayr işe yormaz
5. Göz yaşını dil yolda kalur dirse Münîrî
Gül-gün ise eşkümün adı dil anı yormaz

134*

Fâʿ ilâtün/Fâʿ ilâtün/Fâʿ ilâtün/Fâʿ ilün

1. Gösterelden kıdd-i bâlâsın baña bir serv-i nâz
Turmaz artar günde derdüm dimez ey dil kış u yaz
2. Müşʿ il-i gerdün çerâğı berķ-i âhumdan yaķar
Yanmağ ile kaçan irer baña şemʿ -i cân-güdâz
3. Turmadan sırr-ı derûnı halka fâş itmekdesin
Ey gözüm yaşı degülsin hâşılı sen ehl-i râz

* 133: VT 129b.

* 134: VT 129b.

4. Nüş-ı cān la' lüñ şarābından dem-ā-dem teşne dil
Şöyle mahrūm olmayaydı şāyed olsa hırş u āz
5. Zāhid inkār itme 'uşşāka mecāz ehli diyü
Ġāfil olma kim pul-ı 'ışk-ı haķīkatdür mecāz
6. Pādşāhlar da gedālar gibi 'ālemde Münīr
Mübtelā-yı 'ışk olur mānend-i Maħmūd-ı Ayāz

135*

Mef' ülü/Mefā' ilü/Mefā' ilü/Fe' ülün

1. Şanmañ ki ğam-ı 'ışka bugün başlaruz biz
Ferhād ile bu fende sebaķ-dāşlaruz biz
2. La' lüñ var iken gevher añan kimseyi ey dost
'Uşşāķ arasında sürüben tāşlaruz biz
3. Bir kaķre şarāba virürüz naķd-i dü kevnī
Meyhāne-i 'ışk içre o ķallāşlaruz biz
4. Nerd-i ğam-ı 'ışk içre metā' -ı dil ü cānı
Bir ad ile şarf idici evbāşlaruz biz
5. Mecnūn ile Vāmıķ gibi 'ālemde Münīrī
Dīvānelerüz pes niçe yoldāşlaruz biz

136*

Mef' ülü/Fā' ilātü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Şem' -i seşer gibi n'ola cān ķalsa bir nefes
Mıhr-i cemālūñ idi murādum hemīn ü bes
2. Biñ dürlü intizār ile cān irdi çün lebe
Götür niķābuñı görelüm bārī bir nefes
3. Ķand-i nebāt-ı la' lüñe irdügi zevķına
Her dem sürer yüzine elin şükr idüp mekes
4. Rūḫ-ı revānın añmaĝa ĝonca getürdi zer
Gül ḫasretiyle öldüĝün bülbül-i ķafes
5. Mıhr-i cemālūñi görelü şubḫ-dem Münīr
Bād-ı şabā gibi bu hevāda yiler heves

* 135: PB 238b.

* 136: VT 130a, VY 108a, Ü 39b.

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Gāh dil kūyuñda inler şöyle geh sīnemde bes
'Andelībün yiri geh gül-zār olur gāhī kafes
2. Yanmağa geldüm çerāğ-ı hüsñüñe pervāneyem
Şem' gibi döndürürsem yüzümü başımı kes
3. Bunca yıldur k'inlerem bir kez dağı n'olduñ dimez
Kār-ı 'ışkı bes ya āsān mı şanur her bū'l-heves
4. Halka-i zülfüñi şalma seg raķībün boynına
Bir uyundu it durur hācet degül aña meres
5. Her ne deñlü hāk olan 'uşşāka meyli var ise
Ey dil ol zülf-i dü-tā umma kim ola dest-res
6. Çün ki yār-ı dil-rübā yolında cān vir dir Münīr
Ey dil iflāh olmak istersen kabül eyle nefes

Mef' ülü/Mefā' ilü/Mefā' ilü/Fe' ülün

1. Bu 'aql-ı serāsīme olupdur yine ser-keş
Şun cāmı pey-ā-pey berü ey sākī-i meh-veş
2. Der-nerd-i ğam-ı 'ışk-ı to her dāv ki dil goft
Āverd zi-üstādī-i hōd naķş be-dü-şeş
3. Dil zülfi düninde ne çeker dinse uzar söz
El-kışsa kara günlü dilün hāli müşevveş
4. Der-devlet-i 'ışk-ı to merā hil'at-i şāhīst
Her cāme ki şod der-tenem ez-eşk münakkaş⁴
5. Bezm içre lebinden söz açıldıķda habībün
Sākī özin unuttı rebāb oldu hemān ğaş

* 137: VT 130a, VY 108a, Ü 39a, PB 265b, MN 167b.

[3] K r-ı 'ışk-ı bes ya: K r-ı 'ışk-ı y rı PB.

[5] PB'de yok.

* 138: VT 130b, VY 108b, Ü 39b, PB 275a, MN 175a.

[2] Ü'de yok.

² Gönül, senin aşkının gamı tavlasında üstatlığından dolayı her hareketinde düşüş atar.

⁴ Senin aşkının saadetinden (kanlı) gözyaşlarımla nakışladığım her elbisem bana şahların bağışladığı kaftan (tumar) gibidir.

6. Ol nāvek-i dil-dūz iricek saña Münīrī
Oḡ didügi ya‘nī neyiki cān-ı belā-keş

139*

Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilün

1. Bellü bildüm k’āfet-i cān ḫālet-i hicrān imiş
Rūzgār-ı vuşlat ey dil rūḫ-ı maḫz-ı cān imiş
2. Kirpigümden dāne dāne dökülen ḫanlı yaşı
Ḳaṭreler şanurdum ammā her biri ‘ummān imiş
3. Vaşl ile bilinmez imiş ‘ālemüñ māhiyyeti
Yoḡsa hicr ü fūrḫat ile şübhesiz zindān imiş
4. Der-be-der mülk-i cihānı istedügüm dem-be-dem
Buldum anı ‘āḫıbet sīnemde ḫod pinhān imiş
5. Ḥāne-i dilde ki sulṭān-ı ḫayālūñdür muḫīm
Rūşen oldı merdüm-i çeşmüm k’aña der-bān imiş
6. Derd-i ‘ışḫuñdan dil incindi didilerdi baña
Dün buluşdum bu söz ol bī-çāreye bühtān imiş
7. Ğāyet-i hicr ile ma‘lüm oldı baña ey Münīr
Vuşlatuñ her bir demi bir ‘ömr-i bī-pāyān imiş

140*

Fe‘ ilātün/Fe‘ ilātün/Fe‘ ilātün/Fe‘ ilün

1. Gerçi ol çāh-ı zeneḫden bulımaz kimse ḫalāş
Hele şıdḫ ile oḫı ṭurma göñül sen iḫlāş
2. Seg raḫıb öldüğüni görelüm evvel hele biz
Ğāyeti bu ki anuñcün bize de ola ḫışāş
3. Raḫş urur sīne-i pür-süzda dil şevḫ ile
Ser-i āteşde kebāb olduğı gibi raḫḫāş
4. Getürem şāyed ele dürr-i vişālüñi diyü
Merdüm-i dīde yaşum baḫrine oldı ḡavvāş
5. Söyled ol ḡonca-lebi sözini dīvānuña yaz
Ger dilerseñ ki Münīr idinesin ma‘nī-i ḫāş

* 139: VT 130b.

* 140: VT 131a, VY 109a.

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Muşhaf-ı hüsnünde kimse kılmason diyü ğalaş
Kātib-i kudret kılpudur haştuña hāli nükaş
2. Kim boyun tutmazdı tığ-i ğamzeñe yüz döndürüp
Hün-ı 'uşşāka n'iderdi getürüp haddünde haş^[2]
3. Görüben gönlüm miyān-ı cānda mihr-i hüsnüñi
Didi haş sözdür bu kim *lā-hayra illā fi'l-vasaş*
4. Her ne deñlü nām-dār ise cihānda her biri
Yaşlarum seyline irmez Dicle vü Ceyhün u Şaş
5. Şem' gibi tığ ile başımı kesse ey Münir
Yardan döndürmezem yüzüm sözüm budur faş

Fe' ilātün/Mefā' ilün/Fe' ilün

1. N'eyleler ol yüzde ey 'aceb burqa'
K'ol durur āftāba hod maşla'
2. Ğamzeñ oşın görüp cigerde didüm
Bu da hoş *küllü dāhilin yenfa'*
3. Kān-ı 'ışq-ı to şod dilem ki be-derd
Şod derün-ı men ey şanem menba'³
4. Şāh-beyt-i cemāl-i hüsn oldu
Haş-ı la' lüñ düşüp iki mışra'
5. Cān vir ol la' le dir Münirī daşı
Yā fu'ādī kelāmenā isma'⁵

* 141: VT 131a, VY 109a, Ü 40a, PB 292a.

[1] □□ li: □□ lü □ PB.

[2] Ü'de üçüncü beyit.

[3] Ü'de ikinci beyit/Görüben gönlüm miyān-ı cānda mihr-i hüsnüñi: İki yanında raş bi o dil yri görüp
Ü/Didi □ a□ sözdür bu kim: □ od bilürsin kim göñül Ü.

[5] □□ ile başımı : başımı □□ ile Ü.

* 142: VT 131b.

³ Ey sevgili! Dert ile gönlüm senin aşkının madeni haline geldi, derunum da bir menba oldu.

⁵ Ey gönlüm! Sözüme kulak ver.

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Mihr ü māha pertev-i hüsniñ virür dirsem şu^c ā^c
Gün gibi rüşendür aña kim durur iden nizā^c
2. Āh-ı ateş-nākümüzdür fāş iden sūz-ı dili
Şöyledür bes küllü sırrın cāveze'l-işneyn şā^c
3. Ğamzeñüñ de gerçi yok sihr içre noqşanı velī
Cādūluğda çeşmüñüñdür dürlü dürlü iğtirā^c
4. Zıkr-i kıadd-i müntehā-yı yār ile vecd olmadı
Serv-i bālāya nedendür böyle bu raqş u semā^c
5. Elvedā^c idüp didi nice bu hālet ey Münīr
N'olduğı zāhir degül mi diyicek cān elvedā^c

Mef' ülü/Fā' ilātü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Yüzüñ çerāğına dil uzatdıysa cān-ı şem^c
Fī'l-hāl ölince şöyle kıururdu zebān-ı şem^c
2. Zülfüñ fetīli yarasına bağırumuñ yeter
Dāğ-ı dile fetīl ise ger rīsmān-ı şem^c
3. Yüzüñ çerāğı medħin oğur bezm içinde kim
Altūn-ı ħālīş ile tolpudur dehān-ı şem^c
4. Cān-ı za'ife ħande-i ħışmuñdan irişür
Pervāneye n'iderse dil-i miħribān-ı şem^c
5. Cān virmeyince sırrumuz olmaz 'ıyān Münīr
Lā-büd bilinmez olmasa dāğ-ı nihān-ı şem^c

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Tolsa āvāz-ı şurāħilerle n'ola künc-i bağ
Yağdı lāle şem^c ü uyardı gül-i sūrī çerāğ

* 143: VT 131b, VY 109b, Ü 40a, PB 298a, MN 184b.

* 144: VY 166a.

* 145: VT 131b, VY 109b, Ü, 40b, PB 304a, MN 189a.

[1] şem ü: şem VT/ur lerle: ab lerle MN.

2. Kanan āhir la^c l-i yāre irdügiçün içerem
Bağlamasun diñ şurāhīye inen dağı dimāğ
3. Gonca-i lāle turur ağzına habb-i misk alup
Tā ki irişe çemen şāhına diyü büy-ı dāğ^[3]
4. Gördi ihlāş ile arķuncağ du^c ā itdügümi
Hışm ile didi ne dirsın ben didüm kim sini sağ
5. Hem-dem olduķça raķīb ile zarūrī sen Münīr
Önüme fi'l-hāl düşer kışsa-i Tūtī vü Zāğ

146*

Fā^c ilātün/ Fā^c ilātün/ Fā^c ilātün/ Fā^c ilün

1. Veh ki geçdi hasret ile nāzenīn ^c ömrüm telef
Bir kez olmadı hadeng-i ğamzeñe sīnem hedef
2. Hadd ü hāl ü çeşmüñe dil virmemek mümkin midür
Toldı sihr ü fitne vü şūr u kirişme her taraf
3. Cān virürdüm heybetinden ğamze-i hūn-rīzūññ
Remz ile la^c l-i lebūñ ger dimeyeydi *lā teħaf*
4. Şem^c -i bezm-ārā cemālündür murādı göñlümün
Gerçi hoşdur nağme-i çeng ü ney ü kånün u def
5. Āftāb-ı hūsññ ile çün muķārındür Münīr
Tālī^c -i sa^c d ile bulsa gün gibi n'ola şeref

147*

Mef^c ülü/Fā^c ilātü/Mefā^c ilü/Fā^c ilün

1. Tutmış ^c arūs-ı hūsne haţuñ ^c anberīn tutuğ
Āyīne-i dil oldı bu vech ile bes tonuğ
2. Hūn-ı ciger yirine mey-i la^c l umar idüm
Olmadı umduğın yimez imiş göñül konuğ
3. Görüp bu vech ile gözümün yaşı seylini

^[3] T□ ki: N□ -geh VT, VY.

* 146: VT 132a, VY 110a, Ü 40b.

^[3] la□ l-i la□ l□ n Ü.

^[5] □ üsnü□ ile: mihrü□ ile Ü.

* 147: VT 132a, VY 110a, Ü 40b.

^[1] □ onu□ : □ anu□ VT, VY.

Cān u cihāndan ey dil-i bī-çāre el yuduḡ

4. N'eyler maḡalleñ içre raḡṭb it didüm didi
Gül-zār-ı kūyum içre eşek başıdur oyuḡ
5. Devr-i zamān ḡamını unutsam 'aceb midür
Cām-ı şarāb elümde yanumda tolu yatıḡ
6. Mihründe şādıḡ olduğına şubḡ-veş Münīr
Yazıldı 'ıḡḡ defterine yir ü gök ṭanuḡ

148*

Mef' ūlü/Mefā' ilü/Mefā' ilü/Fe' ūlün

1. Sırr-ı leb-i la' lünde ki var bunca dekāyık
Ḥayrān u fūrū-māndesidür cümle ḡalāyık
2. Ey dil diler iseñ k'iresin vaḡdet-i 'ıḡḡa
Geç kendü özünden ḡıluban terk-i 'alāyık
3. Cām-ı mey-i 'ıḡḡuñı ḡöñül nüş ideliden
Her laḡza temennāsı bu kim olmaya ayık
4. Sākī mey-i gül-fāmı dirīḡ itme kerem ḡıl
Keşf olmak için ḡöñlüme esrār-ı ḡaḡāyık
5. Yandısa n'ola āteş-i 'ıḡḡ ile Münīrī
Her ḡişinüñ olur işi de adına lāyık

149*

Mef' ūlü/Mefā' ilü/Mefā' ilü/Fe' ūlün

1. İçerse lebün ḡanımı hīc aña sözüüm yoḡ
Her dem ḡörürem luṭfin anuñ şöyle iñen çoḡ
2. Gül-şende lebün ḡaybetine her nefes ey dost
Lāf ider ise ḡonca n'ola dilde süñük yoḡ
3. Reşk itdigüme dilde ḡörüp tūr-i ḡadengin
İncindi ḡöñül didi ki al var ḡözüñe şoḡ

* 148: VT 132b.

* 149: VT 132b, VY 110b, Ü 41a.

4. Añmazsa n'ola h̄v̄ān-ı vişāl ile beni yār
İti gibi beklerem işigin aç eger toķ
5. Atduķça Münīriye ḥadeng olma peşīmān
Bilürsin anı kim daķı dönmez atılan oķ

150*

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Fe' ülün

1. Belā vü miḥnetüm gerçi inen çok
Velī hergiz esirger kimsenem yok
2. Ḥadeng-i yāra imrendünse ey dil
Ḳatuma gel ki sīnemde çoğ ol oķ
3. Beni öldürme buse añdum ise
Meşeldür kim yañulmaķda yazuķ yok
4. Benüm ḥod ğamzeñ işüme yeterdi
Kerem kıl ḥancerüñi kınnına şoķ
5. Hezār ola Münīrī gibi bendeñ
Benüm ḥod kimsenem yok senden artuķ

151*

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün

1. Lebinden buse dimişken didi fī'l-ḥāl kim yok yok
Naşībün tīr-i ğamzemdür yetişsün uş saña bir oķ
2. Göñül kim h̄v̄ān-ı vaşl ile olupdur muğtenem şöyle
Beni anuñçün añmaz ol ne bilsün ḥālın acuñ toķ
3. Şabāya ver-hem iderdüm dem-ā-dem ḥāk-i pāyüñçün
Şeḥer-geh yüzüme urup didi al var gözüñe şoķ
4. Belā-yı 'ışķa sen şalduñ beni ey dil bu vech ile
' Aceb n'itseñ gerek bilsem baña bundan daķı artuķ
5. Dehān ü ḥaddi fikriyle lebi devrinde sen yārün
Münīr inende incinme görünürden görünmez çoķ

[4] işigin aç: işigin eger aç VT/Ü'de üçüncü beyit.

* 150: VT 133a.

* 151: VT 133a.

Mef' ülü/Fā' ilätü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Ümmīdüm ol ki göstere yüzüni luṭf-ı Hāḳ
Ḳaldıysa ḥaste-cān n'ola ey dost bir ramaḳ
2. Şāyed ki meyl ide zere sen sīm-ten diyü
Altun getürdi ḥıdmete ḥaddüm iki ṭabaḳ
3. Murğ-ı seḥerden işideli vaşf-ı ḥaddüni
Gül defterin şabā yile virdi varaḳ varaḳ
4. Ḥaddüñle zülfüni görelı oldı virdümüz
Şubḥun izā teneffese leylün izā ğaseḳ
5. Bir kerre ṭoĝru baḳduĝı-çün lāle-ḥaddüñe
Şöyle utandı kim kızarup gül döker 'araḳ^[5]
6. Şubḥ-ı vişāli ḥasretine her gice Münīr
Ḳan ağlasam 'aceb mi drur nitekim şafaḳ

Fā' ilätün/Fā' ilätün/Fā' ilätün/Fā' ilün

1. Dişleri şındıysa erzānīdür ey dil şānenüñ
Hergiz ağzından ḳomazdı zülfini cānānenüñ
2. Yeltedi gönlüm beni sevdā-yı 'ışḳa bilmedüm
Uymaḳ olmazmış sözine ser-ḥoş u dīvānenüñ
3. Her ne dirse zāhid-i efsürde-dil disün ne ğam
Çāker-i pīr-i muĝānam ḥādimi mey-ḥānenüñ
4. Dāne-i ḥālün gibi toḥm-ı maḥabbet düşmedi
Gerçi vardur ḥāşılı 'ālemde her bir dānenüñ
5. Āteş-i 'ışḳ ile ḥālümden benüm şorma Münīr
Gördüñ ise ḥāletini şem' ile pervānenüñ

* 152: VT 133b, VY 110b, Ü 41a.

^[5] Ü'de yok.

* 153: VT 133b, VY 113a, Ü 41b, PB 333b, MN 203b.

^[5] □□ lümden: □□ lümi PB.

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Göñlümi işitmek ile aldı bir şūh-ı Fireng
Bilmezem kim görinicek n'eyeye ol şūh u şeng
2. Ey göñül kim bile kim yoluñda sinüñ de ne var
Kılma bir tersā-beçe sevdük diyü benümle ceng
3. Sırr-ı rūhullāh görinürdi senüñ de gözüñe
Zāhidā ger yoğmasa āyīne-i qalbūñde jeng
4. Mu' ciz-i 'İsīde kāmildür velī hūn-rīzdür
Vay aña kim gāzmesinden yimeye tır-i hadeng
5. Manzar-ı qaşr-ı refī' üñde gören dir dōstum
Şanki 'İsīdür çehārüm çarğda itdi direng
6. El şunar zūnnār-ı zūlf-i yāre dīvāne göñül
Rište-i cāna ham-ı zūlfī 'aceb mi ursa çeng
7. İşimüz pīr-i muğān ile olur şimden girü
Kimdür ol muğ-beççe devrinde ki gözler nām u neng
8. Her nefesde ney benümçün nāliš ider gālibā
Rište-i zūlf için inler dil gibi derd ile çeng
9. Görmek isterseñ Münīr İstanbula var Rūmdan
'Aşıkā Bağdād ırağ olmaz getürme 'özr-i leng

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Eşk ü çihrem gören ey dil bilür işin zer-gerüñ
Kim nice kıılır muraşsa' la' l ile yüzün zerüñ
2. La' l ü yāqūt ile oynar gözlerüm merdümleri
Cevherī olup lebi devrinde ol sīmīn-berüñ
3. Yüzümü altun-ı hāliš kıılmağ için ey nigār
Dem-zen āh-ı āteşin oldı dil olup aħkerüñ
4. Götürüp yirden 'aķıķ-i eşkümi bir işe sür
Her ne deñlü kıymetilerle olursa işlerüñ

* 154: VT 134a, VY 111a.

* 155: VT 134b, VY 111b.

5. Sen büt-i tersâ-beçe şevkıyla yanaldan Münîr
Niçe İslâm ehli baña içi göynür kâfirün

156*

Fe' ilâtün/Fe' ilâtün/Fe' ilâtün/Fe' ilün

1. Şubh-dem murğ-ı seher derd ile feryâd idicek
Sâkıyâ bâde-i fül-fâmı ne var yâd idicek
2. Lertzeler düşürür endâmına her nârvenüñ
Nâz ile gül-şene seyr ol kad-i şimşâd idicek
3. Kâmetüñ-çün götürür hâcet elin serv belî
Lâzım-ı bende budur şeh kulın âzâd idicek
4. Tutmuşam berk etegin pîr-i muğân hazretinüñ
Dil beni câm-ı mey-i ' ışkuña irşâd idicek
5. Virdi Haq hâşiyet-i âteşi de âhumuza
Kıatı gönlüni senüñ âteş ü pülâd idicek
6. Ğam bucağında mı yaptı ' acabâ hânemüzi
Ey dil üstâd-ı ezel ' âleme bünyâd idicek
7. Bir kadem-rence kılup külbe-i aHzânumuza
N'ola bir kerre Münîrî kuluñı şâd idicek

157*

Fe' ilâtün/Fe' ilâtün/Fe' ilâtün/Fe' ilün

1. Bozdu bâzârını ' anber saçı müşk-i Hutenuñ
Kıymetin dişleri nazmı şıdı dürr-i ' Adenuñ
2. Serv-kaddüñle temâşâ ideli gül yüzüni
Bâğ-bân yüzine bakmaz semen ü nârvenüñ
3. İrdi pâ-büsuña diyü senüñ ey lâle-' izâr
Berg-i gül yüz sürer ayağına düşüp çemenüñ

[5] niçe: nice VY.

* 156: VT 134b, VY 113a, Ü 42a.

* 157: VT 135a, VY 113b, Ü 42a, PB 358a, MN 223a.

[3] diyü senü : sentü diyü PB/ diyü ki sentü Ü/düşüp: düşse: MN.

4. Ey şeker-leb lebüññ vaşfını tekrār iderem
Nuṭḡı tūtulsa ne var ṭūṭı-i şīrīn-sūḡanuñ
5. Yanma pervāne gibi dirse Münīriye ḡabīb
Olmasun şem^c -i şebistān ḡamu encümenüñ

158*

Fā^c ilātün/Fā^c ilātün/Fā^c ilātün/Fā^c ilün

1. Aḡsen-i taḡvīmsin nūr-ı Muḡammedür yüzüñ
Ursa dem nuṭḡ-ı Mesīḡādan n'ola her bir sözüñ
2. Ḥadd ü zülf ü yār sevdāsına düşelden göñül
Hīc fark olunmaz oldu giceñ ile gündüzüñ
3. Tūtyā-yı cevherīdür gerd-i rāhı bilürem
Ey raḡīb añmadıgum saña deger nā-geh gözüñ
4. Ṭotalum kim ḡam yimezsın ^c ışḡ odıyla yanmadan
Ey göñül cān-ı za^c īfe bārī göynümez m'özüñ
5. Hīc meh-rūlar ḡatında ṭālī^c üñ yokdur Münīr
Berḡ-ı āhumdan ^c acebdür yanmadıysa yılduzuñ

159*

Fā^c ilātün/Fā^c ilātün/Fā^c ilātün/Fā^c ilün

1. Ġālibā ta^c līm-i siḡr için gelüpdür perçemüñ
Kim başın ḡaldurdu diñler ḡuş urup zülf-i ḡamuñ
2. Derd-i ^c ışḡ-ı yār için baña müdāvā itme hīc
Kendü başuña olurdu varmısa ey dil emüñ
3. Ayrulurken yārdan kūyında yirüm gördüğüm
Cān deminde perde götrilür gözinden ādemüñ
4. Ben ḡo kül-ḡan gibi yandıgumuñ ey dil vechi var
Şöyle aḡker-pāre olmışsın nedür senüñ demüñ
5. Mihr-i ruḡsārına döymez bakmaḡa dīdeñ Münīr
Ḥıralupdur giryeden ḡālib budur çeşm-i nemüñ

[4] şeker-leb lebüññ üñ : şeker lebüññ üñ VY.

* 158: VT 135a, VY 112a, Ü 43a.

[3] nñ -geh: bañ a Ü.

* 159: VT 135b, VY 112a, Ü 41b.

[4] añ ker-pñ re: ñ teş-pñ re VY.

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. İrdi hep dil mülkine te 'şiri ğamzeñ siħrinüñ
Āħir andandur yıķılması vücūdum şehrinüñ
2. Sīne-i pür-sūzda eglenmez ašlā ğamzesi
Bellü bildüm kim başında od yanarmış uğrunuñ
3. Bunca yıldur derd-i 'ışkuñ toğrusıdur dūd-ı āh
İrdise eflāke n'ola yolu gökde toğrunuñ
4. Yüz çevirüp zülfi ħüsninden siyeh-rū olduğı
Ķandayısa rāstına gelmez işi egrinuñ
5. Baķmaz iken yüzüme öldürdi ħıřm ıla baķup
Vāy bizeyidi Münir olmasa luťfi ķahrınuñ

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. 'Āřık-ı ser-mestem ašlā bende yoķdur fikr-i neng
Gönlüm efgān-ı ney ister nāle-i ķānūn u çeng
2. Cür' a-i cām-ı muravvaķdur murādı gönlümüñ
N'eylesün bilür ki degmez dengine afyon u beng
3. Seng-dil maħbūblar göñliyle toldı yollaruñ
Ķorķaram k'anlardan atuñ ayağına ire seng
4. Sen düşürdüñ bizi derd-i 'ışķa diyü cān u dil
Hep iderler benüm ile dōstum merdāne ceng
5. Mest-i 'ışķ-ı yārsın refťaruñı gördüm Münir
Zāhir oldu tınma daķı ķo getürme 'özr-i leng

* 160: VT 135b, VY 112b, Ü 42b.

* 161: VT 135b, VY 112b.

[1] □□ n□ n u: □□ n□ n-ı VY.

[4] c□ n u dil: dem-be-dem VT/Her dem iderler benümle d□ stum: Her geh iderler benümle c□ n u dil VT.

Mef' ūlū/Mefā' ilū/Mefā' ilū/Fe' ūlūn

1. Nā-geh gülicek la' lüñe kim düşe lü' ābuñ
Gūyā ki ḥabābı belürür bāde-i nābuñ
2. Dil kim dökilür ḥūn oluban sīneme gözden
Āteş-gedeye tut kim iner ḫanı kebābuñ
3. Bir gün gözümün yaşı beni maḥv ider ey dost
Şu üzre şebātı ne ḫadar ola ḥabābuñ
4. İncinemez ašlā lebi düşnāmına yārūñ
Ṭa' mı bilürem acı olur küllī şarābuñ
5. 'İḫd-ı ser-i zūlfine ṭolaşduñsa Münīrī
Sen daḫı bilürsin ki nedür bellü ḫisābuñ

Fā' ilātūn/Fā' ilātūn/Fā' ilātūn/Fā' ilūn

1. Göz yaşın akıtduğum geldise ey dil yāra ḫuşk
Çāre ne çün ğamzesi tīrinden olmaz yara ḫuşk
2. Dün raḫībūñ yār itiyle hem-dem olduğın görüp
Oldı mecmū' ı ṭamarda küllī ḫan yek-bāre ḫuşk
3. ḫuşk ü terden geçmemişdür kend'özin bilmez henüz
Ey dil olursa 'aceb mi zāhid-i kem-ḫāre ḫuşk
4. Ḳāmetüñe ḫarşu ger baş çekmese serv-i sehī
Bağrı dilinmezdi āḫir olup ol bī-çāre ḫuşk
5. Baña eş'ār-ı terūñden di Münīrī zūhdi ḫo
Bes gerekmez sūz-ı 'ışk ile olan bīmāra ḫuşk

Fe' ilātūn/Fe' ilātūn/Fe' ilātūn/Fe' ilūn

1. Gāh u bī-geh dimez irer dile cevr ü sitemün
Şerm-sār itdi beni ṭoğrusı luṭf u keremün
2. Yıllar oldı ki yoluñda dökerem ḫanlı yaşı

* 162: VT 136a.

* 163: VT 136a.

* 164: VT 136b, VY 114a, Ü 42b, PB 356a., MN 221a

Dağı bir gün dimedün kim nicesin ya ne demün

3. Ğuşşamuñ kışşaların niçe ki yazmaq dilerem
Ķanlu yaşı varağ üstine dökilür qalemün
4. Dil-i mecrūhı deler derd ile peykān-ı ħased
İrdügince cıgere tır-i ħadengi şanemün
5. Çekmesün kühl-i cilā minnetini çeşm-i Münir
Rüşenāyise yeter dīdeme ħāk-i qademün

165*

Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilün

1. Yokdur ey teşne gönül çeşme-i nūşa hevesün
Ħāk-i pāyine meger vardur anuñ dest-resün
2. Yürüyüp bülbül-i şūrīdelerün nāliş ile
Hem-dem olması neden sen güle her ħār u ħaşuñ
3. Ey gözümüñ nūrı benüm gözlerümüñ yaşını gör
Gönlün isterse temāşasını Nıl ü Arasuñ
4. N'ola cān murğını añmazsa maħalleñde gönül
Gül-şen ehli ne bilür ħālın esir-i qafesün
5. Mihr-i ruhsarı hevāsından anuñ geçme Münir
Elün ile oda atmağ ise cānı hevesün

166*

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Fe' ülün

1. Nevā-yı ' ışkuña çün kıldum āheng
Ne var qānūn iderse nālemi çeng
2. Gözüme qan görünür kim dil ü cān
İderler tır-i ğamzeñçün qatı ceng
3. Gözümden gitme billāh qanlu yaşum
Ne hoş düşdüñ leb-i la' line hem-reng
4. Görüp dil qatı göñlin didi yārūñ
Belī āb-ı revān içre olur seng

[4] deler: diler Ü, MN.

* 165: VT 136b, VY 114a, Ü 43a, MN 219b.

* 166: VT 137a, VY 114b, Ü 43b.

5. Şol ucdan bağrumuz hūn oldı k'ey dil
Ki tıtdı şöyle peykān sīnede jeng
6. Lebūñ sırrın Münīrī şormağ için
Bulur fırsat velīkin şöyle key teng

167*

Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilün

1. Yüregümi delüben böyle baña iş idenūñ
Çāk olur zehresi hışmını anuñ işidenūñ
2. Benden ayru düşeli n'oldı gönül bilmedigüm
İşin Allāh bilür ey dost yabana gidenūñ
3. Şimdi ta' līm-i cefā eyler imiş yāra raqīb
Şöyle oñmaya işi anı aña öğredenūñ
4. Ğamzesi tīri haṭā itmez anuñ hīc gönül
Rāst gelmezdi işi gerçi inen ḳan idenūñ
5. Hīc ta' n itmez idi şı' r-i Münīrīye faḳīh
Sırrını bileydi baña anı söyledenūñ^[5]

168*

Mef' ülü/Mefā' ilü/Mefā' ilü/Fe' ülün

1. Gözümde muḳīm olalıdan ḥaddi nigāruñ
Yoḳdur eşeri āyīne-i dilde ğubāruñ
2. Çeşm-i siyehūñ diş bilese ḳanuma tañ mı
Def' i mey-i nāb ile olur yine ḥumāruñ
3. Gül-şende aḳan şu gibidür lāle-ruḥuñla
Bu vech ile yüzünde ki var luṭf-ı ' izāruñ
4. Öykündügi-çün ḳāmet-i bālāña yiridür
Her yıl şoyulursa derisi şöyle çenāruñ
5. Zülfünde görüp gönlümi dün didi Münīrī
Ey dil nice gündür ki senūñ var şeb-i tāruñ

* 167: VT 137a, VY 114b.

[5] söyledenü : öğredenü VY.

* 168: VT 137b.

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Ğamzeñüñ tırinden āhır dil-figār olsam gerek
Mūnis-i derd ü harīf-i āh u zār olsam gerek
2. Gül yüzüñsüz hāk olursam lāle-veş ey ğonca-leb
Bir dağı dāğ-ı ğamuñla āşkār olsam gerek
3. Şol sehī servüñ cemāli gül-şenisüz bilmezem
Ebr-i nīsān gibi niçe eşk-bār olsam gerek
4. ' Āķıbet pā-būsına yüz sürmek için dil-berüñ
Bir ğüzer-ğāhında varup hāk-sār olsam gerek
5. Mihr-i ruhsārı hevāsından Mūnīrī zerre-veş
Niçe bir şevķ ile şöyle bī-ķarār olsam gerek

Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilün

1. Yā kaşuñsuz boyumuz yine kemān olsa gerek
Ĝöz yaşı hasret-i ķaddüñle revān olsa gerek
2. Sen gül-endāmuñ idüp cānumuza fūrķati kār
Her taraf nāle vü feryād u figān olsa gerek
3. Sūz-ı ' işķuñ n'ola sīnemde ' iyan oldıyısa
Nirde kim od yana elbette nişān olsa gerek
4. Çeşm-i hūn-rīzūñ ucından bilürem āhır-i kār
Derd ile yüregümüz toptolu ķan olsa gerek
5. Fāş iden sırrımızı cümle-i ' ālemde Mūnīr
' Āķıbet sīnedeki sūz-ı nihān olsa gerek

* 169: VT 137b, VY 115a, Ü 43b.

* 170: VT 138a, VY 115a, Ü 44a, PB 363a, MN 225a.

[1] boyumuz: belimüz PB, Ü.

[3] Nirde: □ anda PB.

[4] ucından: elinden PB.

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Şunmadan bir buse luḫ ile tunc-ı ğabğabuñ
Bağrumuñ anına niçün diş biler mey-gün lebün
2. Yüzi nürından murāduñ çün hidāyetdür gönül
Küfr-i zülfine tolaşduñ anda gitdi mezhebün
3. Rüz-ı hicrānda raķıbi geh geh añduğum bu kim
Herze hezyān söyledür ħāşıyyeti budur tebün
4. Kimse bilmezdi nedür keyfiyyetün hergiz gönül
La' l-i nābından dem urduñ zāhir oldı meşrebün
5. Bilmezem derdüñ nedür tā-şuba dek her şeb Münir
İñledür udsileri derd ile yā Rab yā Rabuñ

Mef' ülü/Fā' ilātü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. ılmağa vaķthā beni ol ğonca-leb helāk
Cām-ı şarāb elinde gelür mest ü cāme-çāk
2. Hergiz behişt-i küyma yol virmedi baña
Göz yaşı ' işķ odıyla beni ılmayınca pāk
3. Yirden götürme yüzüñi devlet murād ise
Ĥāk olmasaydı külline mażhar m' olurdu ħāk
4. Kerrübiyān-ı ' arşa felek tuĥfe iletür
Gönderdigümce ben felege āh-ı derd-nāk
5. Vaşl-ı nigāra bir nefes irişmeden Münir
Vā ħasretā ki hicr beni idiser helāk

* 171: VT 138a, VY 115b, Ü 44a.

[3] bu kim: budur VT.

[4] bilmezdi nedür keyfiyyetüñ hergiz: uymazdı nedendir sende keyf Ü.

[5] derdüñ : lü Ü.

* 172: VT 138b, VY 115b, Ü 44b.

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Bilmiş ol didüm hele ben saña ey reşk-i melek
Bir gün āhumdan yanar bu çāder-i kühlī-felek
2. Görüp ol güftār-ı şūr-engīzi la' lünde didüm
Hic kimse görmemişdür k'ola helvāda nemek
3. Gerçi gönlinden geçürdi ādem olmadı raķīb
Şöyle kalb-i kem-'ayāra n'eyesün seng-i mihek
4. Mülk-i dilde gözlerün zulmin görüp didi gönül
İki Türk-i zālim olmuş bir harāba müsterek
5. ' Arz-ı hāl itmek dilersen yāre derdümden Münir
Hic tınma söyler iseñ söz ürer artar emek

Mef' ülü/Mefā' ilün/Fe' ülün

1. Yidiyse hadeng-i ğamzeñi berk
Sen Türke dil itdi cānını terk
2. Zülfün ne kadar çekindiyise
Tutdı etegin gönül dağı berk
3. ' Uşşāka niçün talaşdı yā Rab
Zāhid n'idüğini itmeden derk
4. Geçdi ser-i halk-ı ' ālem üzre
Oldıysa küleh de şāhib-i terk
5. Ğamzeñ yiyüp öldise Münir
İşiden anı dir āh ez-ān merg

* 173: VT 138b, VY 116a, Ü 44b, PB 346a, MN 202a.

[1] kü□ □ : küll□ PB, MN.

[2] Görüp ol: Görüben PB, MN/la□ lü□ de: la□ lü□ den PB/ kimse: kimesne PB.

[5] ürer: uzar PB.

* 174: VT 138b, VY 116a, Ü 45a.

[3] □ alaşdı: □ olaşdı Ü.

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Toğrusın direm gerek öldür beni dirgür gerek
Ġamzeñ oğına göñül tākat getürmek key yürek
2. Dūd-ı āhum göñlüme olmazsa fermān çāre ne
Başı ' arşa yetişıpdür felege dimez kelek
3. Devlet-i ' ışkuñ gibi ser-māye nağdi var iken
Kişi rızq için hamākatdan degül mi ğam yimek
4. Yoluña cān virmegi kimse dile öğretmesün
Kendü işin bilür ol hācet degül aña dimek
5. Şöyle görünür hadeng-i ğamzesi yārüñ Münīr
' Ākıbet göñlüm evine urısar çöpden direk

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Fe' ülün

1. Hezār itse ne var destānı bülbül
Götürdi burqa' ın çün şāhid-i gül
2. Kabağum kan ile tolduğın añdum
Şurāhīdür müdām ağlayu kul kul^[2]
3. Ölürsem kadd ü zülfüñ hasretiyle
Bitiser türbem üzre serv ü sünbül
4. Çeker bār-ı ğamuñı dil velīkin
Yüki bī-had kıılır geñsiz taħammül
5. Beli varını fikir itseñ Münīrī
Kıl ol ince hayāli key te'emmül

* 175. VT 139a.

* 176: VT 139a, VY 117b, Ü 45a.

^[2] □ aba□ um: □ aba□ in Ü.

^[5] □ ay□ li key: □ ay□ lü□ i Ü.

Fe^c ilātün/Fe^c ilātün/Fe^c ilātün/Fe^c ilün

1. Gerçi bī-şāğar u mey bir nefes olmalu degül
Nuql ü la^c lüñsüz anı hıc ele almalu degül
2. Sāķī-i lāle-ruḥ u ğonca-leb olmasa göñül
Hıc bir bezm-gehe mey diyü varmalu degül
3. Gelme kūyına diyü gerçi țalar bizi raķıb
Bir it ucından o yoldan daḡı ıalmalu degül
4. Düşe gird-āba diyü sensizin ey dürr-i yetīm
Zevraķ-ı sāğarı baḡr-i meye Őalmalu degül
5. Őöhretün ŧutmuş iken kūy-ı ḡarābatı Münır
Zühd için Şışe-i nengi țaŐa ıalmalu degül

Mef^c ülü/Fā^c ilātü/Mefā^c ilü/Fā^c ilün

1. Ḥatm oldı muŐḡaf-ı ruḡ-ı ḡüsnüñde her kemāl
Cibrıl-i zülfün indürelı āyet-i cemāl
2. La^c l-i lebüne Őalduğı bī-ıāre göñlümi
Zülf-i siyāhuñ eyledi ta^c lıķ-i bi'l-muḡāl
3. Ḥablardur ol ki nāfe-i zülfün tağıtdı hep
Gird-i ruḡuñda kim görünür dāne dāne ḡāl
4. Zülf-i ḡamuñda ḡālünı görüp didi göñül
Cım olduğına zülfüñün oldı bu noķta dāl
5. Rā ıaŐları miŐālını ḡoŐ beñzedür Münır
Levḡ-i felekde yazuban altun ile hilāl

* 177: VT 139b, VY 118a, Ü 45b, PB 317b, MN 241b.

[1] nu□ l ü: nu□ l-i VY, Ü, MN/olmalu: olmalı Ü, MN/almalu: almalı Ü, MN.

[2] varmalu: varmalı Ü, MN.

[3] □ almalu: □ almalı Ü, MN.

[4] sensizin ey: sensiz ey□ PB/□ almalu: □ almalı Ü, MN/ba□ r-i meye: mey ba□ rine MN.

[5] ıalmalu: ıalmalı Ü, MN.

* 178: VT 139b, VY 118a, Ü 45b, PB 373b, MN 243a.

[1] zülfü□ : □ üsnü□ Ü.

[3] PB'de yok.

[4] Zülf-i □ amu□ da: Zülfü□ □ amında PB, MN.

[5] yazuban: yazulan PB.

6. Ölmezden öndin ey gönül ol meh-likā yüzün
Şāyed ki göstere yine ma' būd-ı bī-zevāl

179*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Lāle-ḥaddūñ gördügi-çün kendüyi tağıtdı gül
Gonca dil-teng olduğu kim dir ki anuñçün degül
2. Her ne dāğ-ı ğam ki urur bağruma ḥāl-i lebüñ
Her biri biñ şevk ile olur baña bir tāze gül
3. Güldürürdi vaşl-ı yār ile bizi de rūzgār
Ger dem-i kısmetde ey dil bize de dinseydi gül
4. Yār iti yüz döndirüp gözden bırağdı beni çün
Turma ey kanlu yaşum her kirpük ucından dökül
5. Dün Münirün beñzini gördüm küle dönmiş dimiş
Gerçek eydür ' ışk odıyla olası oldu ya kül

180*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Kaşlaruñ mānendiyem diyü berāt almış hilāl
Anı sarmağa getürmişdür şafağ vālā-yı āl
2. Dōstum di hindü-yı zülfüne luṭf it görelüm
Muşhaf-ı ḥüsnünden açsun ben siyeh-baḥta da fāl
3. Dil dehānuñla miyānuñ sırrını fehm ideli
Oldı sīnem maḥzen-i esrār u dil kār-ı ḥayāl
4. Her ne deñlü kend'özin cem' itmek isterse gönül
Fikr-i zülfüñ yetişüp yine olur āşüfte-ḥāl
5. Seg raḳıbi hem-dem idinmek neden yārüñ Münir
Tutalum k'olmuş cihān içre bugün kaḥṭu'r-ricāl

[6] VT'de ve Ü'de yok/yine: sa□ a PB.

* 179: VT 140a, VY 117a.

[2] □ am: nev VY.

* 180: VT 140a, VY 117a, Ü 45b, PB 367a, MN 234b.

[1] almış: itmiş PB/şafa□ : felek PB.

[4] yetişüp: irişüp PB, da□ idup Ü.

181*

Fe' ilātün/Mefā' ilün/Fe' ilün

1. Şād iderse beni ' aceb mi vişāl
Ferah olmaz mı bulsa bir kişi māl
2. Cān virür vaşluña cihānla dil
Kerem it her ne deñlü az ise al
3. Gördüğüm gibi ḥaddüñ üzre didüm
Ḥaṭ-ı müş' ir durur bu noқта-i ḥāl
4. Zevk ider dil ḥayāl-i la' lüñ ile
Bes yalar barmağın tutan kişi bal
5. Rızq için ğam yimez cihānda Münīr
Bilür anı ki yoқ naşibe zevāl

182*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Cīm ü dāl ü lām-ı zülfüñ kılmasa her dem cedel
Vaşl-ı ḳaddüñle vireydi şāyed āḫir bir kez el
2. ' Ayn-ı çeşmüñle dehānuñ mīmi zülfüñ lāmı bes
Benden ayrulmazlar āḫir k'oldılar baña ' amel
3. Rā ḳaşuñ birle dehān u kākülüñ devrinde dil
İḫtiyār itse bu şi' r içre n'ola baḫr-i remel
4. Çeşm ü dendānuñla zülfüñüñ ḥayāli cānuma
Dōstum virse ' aceb mi dem-be-dem tu' m-ı ' asel
5. Ol elif ḳadd ile zülf-i yār cīm ü lām olup
Ey Münīrī oldı lā-büd ' aşıḳa anlar ecel

183*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Kimüñ ile seyr ider diyü o serv-i pür-uşül
Peyk-i eşke şimdi mi düşmişdür ey dil şöyle yol^[1]

* 181: VT 140b, VY 117b.

* 182: VT 140b, VY 116b.

* 183: VT 141a, VY 158b.

[1] o: bu VT/düşmişdür: düşmişdi VY.

2. Zāhidūñ bugün bizümle tutuşında hayr yok
Şol yanından tırdı beñzer taylesānı gibi ol
3. ‘Āķıbet yağma kı lup dil mülkini talan ider
Ĝamze-i çeşm-i Moğol-Çin birle bu Türk-i Moğol
4. Çeşme-i cān leblerüñden k’agzuñuñ yarı tamar
Mā’idedür tıt kim ider dōstum gökden nüzül
5. Fülk-i ten gibi gemüñ mi yaşı ğarķ oldu gönül
Ķanda kim gözüme tuş olsañ görürem key melül
6. Yār itine kend’özin dün tuħfe iletdi Münir
Üstüħ’āndur bildi ammā luḡ idüp kıldı ķabül^[6]

184*

Fe’ ilātün/Fe’ ilātün/Fe’ ilātün/Fe’ ilün

1. Mülk-i dilden ki gelür hayl-i hayālüne nüzül
Keyl-i çeşm ile dükenmez ne ķadar k’ölçer m’ol
2. Merdüm-i çeşme dönüp baķmaduđı hicr ile eşķ
Rüz-ı maħşerde mu’ ayyen k’ataya baķmaz oğul
3. ‘Āşık olduñ diyü baķmazsa n’ola kimse baña
Redd-i ħalk olanı dirler ki kı lır Ħaķķ ķabül
4. Sille ururdu gönül baħt-ı siyāh eñsesine
Bir keret boynuma şalsañ yañılup luḡ ile ķol
5. İrmemiş göz yaşı yār işigine dağı Münir
Tođru gitmedi meger kim ıralupdur aña yol

185*

Fā’ ilātün/Fā’ ilātün/Fā’ ilātün/Fā’ ilün

1. Dil çevirdiyse yüzün yoluñda benden ğam degül
Līkin ol cān virmez ise yoluña nesnem degül
2. Dāne-i ħālüne zāhid niçesi meyl eylesün
Hergiz insāniyyeti yoķdur anuñ ādem degül
3. Yār bilsem ki nesidür dir imiş baña raķīb

^[6] □ ıldı: □ ıla VT.

* 184: VY 158b.

* 185: VT 141a.

Hāşıl-ı ömr-i ‘azîz ü devletümdür n’em degül

4. Percem-i řāvūsı añdum gönlüme didi revān
Āfet-i dildür belā-yı cāndur ol percem degül
5. Baķmayup pīr olduđıma bir cüvān sevmiř Mūnīr
Yine bu bāzīçe āħir bize ey dil kem degül

186*

Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilün

1. Sen gül-endāmuñ ğamı her cāna kim hem-dem degül
Geçdi zāyi‘ ‘ömri vü her vaķt’anuñ hem dem degül
2. Ğonca başın bağladı ğālib řudā‘ ı var diyü
Çeşm-i bülbüldeñ gül-āb irmişdür ol şeb-nem degül
3. Lāle n’ola mübtelā-yı dāğ ise gönlüm gibi
Sünbül-i zülfüñ yolında ol hele der-hem degül
4. Teşne-diller n’eyler eřrāfında her dem cem‘ olup
Ey dil ol çāh-ı zekān çün kim çeh-i zemzem degül
5. Sen gül-endāma Mūnīri kimse añmazsa ne ğam
Kendü söyler ħālini süsen gibi ebkem degül

187*

Fe‘ ilātün/Fe‘ ilātün/Fe‘ ilātün/Fe‘ ilün

1. Müřkilāt-ı ğamuñı derc idüben itmege ħal
Sürħ ile çekdi müjem levħ-i zer üzre cedvel
2. Görününce iřigüñ gitdi başum ağrusı hep
Ĥic bu ħāşiyeti virebilür mi cendel^[2]
3. Gönlümi yār ele alup yine el çekdügi tīz
Beñzer ol tıfla kim oda yapışup tīz çeker el
4. Düşicek mes’ele-i ‘ıřķ raķībüne ne söz
Ĥic daħl itmesün ol cāhile yoķdur medħal
5. Gelmedüñ ħastalıĝın řora Mūnīrīnün çün
Luřf it ey dost namāzına anuñ bārī gel

* 186: VT 141b.

* 187: VT 141b, VY 118b, Ü 46a, PB 381b, MN 239a.

^[2] cendel: cedvel VY, □ andal MN.

Fe' ilātün/Mefā' ilün/Fe' ilün

1. Nūr-ı Hāḡ olduđı bu ḡüsn-i cemīl
Rūşen oldu ne ḡācet aña delīl
2. Ğamzeñüñ yüregümde yarasına
Ḥāzır itmiş saçun kim ura fetīl
3. Kıymet ile girerse vaşluñ ele
Dilenem boynuma daḡup zenbīl
4. Ayağın öpmek istedüm ḡomadı
Bes ḡama' -kār olur hemīşe zelīl
5. Gül yüzi zıkrı sāyesinde hele
Gül-şen oldu Münīre nār-ı Ḥalīl

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Ḳāmetüñ reftarı ḡıldı serv-i bālāyı ḡacil
Ḳılsa la' lüñ ḡoncayı ḡandeyle n'ola münfa' il
2. La' l ile sīr-āb olur dirler dilā gerçi dehen
Dilde dāyim la' ldür yoğ yine benden teşne-dil
3. Gör nice bī-şabr u ārām eyledi ey dil seni
Eslemezdün didügümce saña zülfinden kesil
4. Serv-ḡaddüñ sāyesinde buldı key ' ömr-i dırāz
Göz yaşı her dem k'ider kesb-i hevā-yı mu' tedil
5. Şöyle beñzer bezm-gāh-ı ' ālem içre tā-ebed
Ben Münīrem düşmişem pervāne sen şem' -i Çigil

* 188: VT 142a, VY 119a, Ü 46a.

[4] □ omadı: □ omadu □ Ü.

* 189: VT 142a, VY 119a, Ü 46b.

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Merhabā ey Hüsrev ü hurşid-i burc-ı devletüm
Buldı yümn-i tal' atıñ birle şeref her hāletüm
2. Hüsrevā görüp seferden geldigüñ göñlüm didi
Minnet Allāha ki geldi yine gitmiş devletüm
3. Dāne-i hālün durur dāyim murādı göñlümün
Āsyā-yı çarḥ içinde olduğınca nevbetüm
4. Ğam pelāsını ki geydürdi baña sulṭān-ı ' ışk
Ḥulle-i dībādan ey dil yeg durur bu ḥil' atüm
5. Ruḥları şem' ine yan pervāne-veş yārün Münir
Yanmayınca yokdur el-kışsa cihānda rāḥatum

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Kime kim görünse bu çeşm ü bu ebrū vü bu fem
Ḥayret ile dir revān Allāhü ekber ey şanem
2. Dirgürür gelse ḥayālî gitse beni öldürür
Bellü bildüm vaşl u hicr-i yār imiş tiryāk ü sem
3. Nergisün siḥriyle zülfünle dehānuñ fitnesi
Kıldılar baña vücūdum şehrini ' ayn-ı ' adem
4. Levḥ-i sīm üstinde gördüm қаşlaruñ tuğrasını
Defter-i ' uşşākı dürdüñ diyü çekmişler raqam
5. Dīde bu zülf ü dehān için ki қan aғlar Münir
Yazalar her қatresinden dem bu demdür dem bu dem

* 190: VT 142b, VY 119b, Ü 46b, PB 401b.

* 191: VT 142b, VY 119b.

[2] □ ay□ li: □ ay□ lü□ VT.

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Bir kez ey cān-ı cihānum didügümçün gözlerüm
Her yañadan göz ile yir beni gözler gözlerüm
2. Bī-muḥābā şöyle öldürmek düşer mi bendeñi
Ḥāşılısın 'ömrümün didümse saña gözlerüm
3. İdeli sevdā-yı zülfün şöyle dīvāne beni
Hīc yoḡdur gözlerümden ğayrı kimse gözlerüm
4. Ger ser-i kūyuñda ger şahrā-yı ğamda dil-figār
Nirde olursam teveccüh saña yüzün gözlerüm
5. Yetişesin diyü bir kez külbe-i aḫzānuma
Yol gözetmekden niğārā dört olupdur gözlerüm
6. Yollaruñı toza diyü nā-geh ey çeşm-i Münir
Her dem āb-efşānlığ eyler ṭurmaz iki gözlerüm

Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilün

1. Vaḫthā bendesin aña n'ola ol yār-ı kerīm
Vardur anuñla gönül ortada bir 'ahd-i ḳadīm
2. Bir bahāneyle hele gün de görür gün yüzüñi
Devlet anuñ kim olupdur ser-i kūyuñda muḳīm
3. Şol ḳadar kim bu gice yildi maḫalleñde senün
Şubḫ-dem deprenemez ceḫd idüben bād-ı nesīm
4. Hīc müflis diye mi bendeñe erbāb-ı naẓar
Dāmen ile döker iken bu gözüm dürr-i yetīm
5. Yoğ ise sīm ü zerün ğam yimegil hīc Münir
Bes degül mi saña luṭf-ı sūḫan u ṭab' -ı selīm

* 192: VT 142b, VY 120a.

[1] c n-ı cih num: c n u cih num VT.

[5] Yetişesin: Nicesin sen VT/dört: dörd VY.

[6] eyler: - VT.

* 193: VT 143a, VY 121b, Ü 47a.

194*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Eşkümü dürr-i vişālün diyü 'ummān eyledüm
Çeşümü la' l-i dür-efşānuñ diyü şan eyledüm
2. Gönlümi niçün hayālün genci ma' mür eylemez
Bu harābı ben hod ol sevdāya vīrān eyledüm
3. Eşk ü çihrem devletinde yār sevmez diyenün
İki şahid birle bühtānını yalan eyledüm
4. Dil-berün çāh-ı zeneḥānını 'arz idüp dile
Göz göre bī-çārenün yirini zindān eyledüm
5. Gönlüme yol virmek ile gam sipāhına Münīr
Kend'elümle şöyle dil mülkini talan eyledüm

195*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Günde 'ışkuñdan yetişse baña biñ dürlü elem
Hic bir vech ile yüz döndürmezem meger ölem
2. Pādşāh-ı vaḫtem ey dil devlet-i 'ışk ile kim
Şanda gidersem çekilür dūd-ı āhumdan 'alem
3. Bir yaña yārün cefası bir yaña ilün sözi
Ölmezem kim bārī ey dil bu belādan şurtulam
4. Pāre-i cüll-i seg-i kūyuñdan umduğum bu kim
Dem-be-dem bārī gözüm yaşını anuñla silem
5. Devlet-i 'uqbā dilerseñ kendüni ḥāk it Münīr
N'ola olduñsa cihānda şāhibü's-seyf ve'l-şalem

196*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Devr-i güldür geldi gül-zāra diyü sulṫān-ı Rūm
Bülbül eydür başladı āvāz ile ḥaḫḫu'l-şudüm

* 194: VT 143a, VY 121b, Ü 47a.

* 195: VT 143b, VY 120a.

[4] cüll-i: çüll-i VT.

* 196: VT 144a, VY 120b.

2. Devr-i ruhsārunda gül gelmişdür ey şāh-ı cemāl
Avucın altunla ʔoldurmuş meger virür rūsüm
3. Gūyiyā mihr-i cemālünden bahārı isteyü
Şūret-i ezherde geldi leşker-i şāh-ı nücüm
4. Şubḥ-dem gül ḥükm-i ʿālī-şān getürdi zer-nişān
ʿAndelībe şevket-i ḥār itmesün diyü hücüm
5. Maşraf u īrād-ı sulṭān-ı çemen n’olur diyü
Günde süsen defterine derc ider Hindī ruḳüm
6. Geldi ṭās-ı nuḳre küp almış ele nergis meger
Cer ider erbāb-ı gül-zārı ʿalā vechi’l-ʿumüm
7. Lāle vü gül ʔut ki yakdı cā-be-cā şem ʿ ü çerāḡ
Ḳo Münīrī daḡı yansun ḡod gerekdür ḡāşa müm

197*

Mefā ʿ ilün/Mefā ʿ ilün/Mefā ʿ ilün/Mefā ʿ ilün

1. Ḳadeng-i ḡamzesin yārūñ ki sīnemde nihān itdüm
Yeter bu cān baña diyü revān rūḡı revān itdüm
2. Gözümüñ merdümi her dem ki şarf ider dür ü gevher
Görūñ bāzār-ı ʿışḡ içre ne vech ile dükān itdüm
3. Ḳayāl-i ḡayra bir kılca gönül mülkine yol virmez
Anuñ-çün ince bilüñe bu cānı der-miyān itdüm
4. Reh-i ʿışḡında sen Türküñ eger terkü döger ḡayrı
Ne kim didiyise gönüm tekellüfsüz hemān itdüm
5. Münīrī cān virüp yāra alam bir būsese dirdüm
Benüm didigüm olmadı taşavvurdan ziyān itdüm

198*

Fā ʿ ilātün/Fā ʿ ilātün/Fā ʿ ilātün/Fā ʿ ilün

1. Böyle yüz döndürmeñüñ vechini şāhum bilmedüm
N’eyledüm n’itdüm nedür cürm ü günāhum bilmedüm
2. Na ʿ l-i esbüñ var iken miḡrāba secde itdigüm
Vālih ü ser-mest-i ʿışḡam secde-ḡāhum bilmedüm

* 197: VT 144a.

* 198: VT 144b.

3. Mū-be-mū seyr eyleyem zūlf-i nigārı dir idüm
Tuş olunca kanda gitdügini rāhum bilmedüm
4. Tuğdı jengār-ı hağ āhumdan yüzüñ āyīnesin
Böyle te'sşir idecegin dūd-ı āhum bilmedüm
5. Dün gice sürdüm yüzümi āstānına Münīr
Līkin itdi mi leke rūy-ı siyāhum bilmedüm

199*

Mefā' ilün/Fe' ilātün/Mefā' ilün/Fe' ilün

1. İrişdi çün dem-i 'id āhir oldı rüz-ı şıyām
Getürse sākī-i meh-rū 'aceb mi bāde vü cām
2. Büküldi çün kaşuñuñ dağı kaddi buncılayın
'Aşā-yı zūlfüñe el şunsa n'ola ol da müdām
3. Ne deñlü sīnede peykānı kim var ođlarıñuñ
Ser-ā-ser oldı gönül hānesine her biri cām
4. Yoluñda yine elif gibi toğruyam ammā
Cefā vü cevruñ eli bükdi kıldı kaddümi lām
5. Şarāb-ı puhte içer gibi merdüm-i dīde
Kı kaynadur dün ü gün kāsesinde bāde-i hām
6. Nihāl-i kadd-i bülendüñi añdum idi Münīr
Revān didi dağı tınma elifde ma' nī tamām

200*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Çünkü hengām-ı gül irdi mevsim-i 'ayş-ı müdām
Sākīyā şun bāde-i gül-fāmuñı sen de müdām
2. Boynın egdügi tevāzu' dan benefşe dōstum
Hıdmetüñe şöhet-i gülden getürmişdür selām
3. Şad hezār olsa işüm gül şöhetin terk itmezem
Gerçi kim dirler meşeldür kaydluya şöhet harām
4. 'Andelīb-i nā-tüvānem per-şikeste derd ile

* 199: VT 144b.

* 200: VT 145a.

Bir gül-endāma kim ol da baña kılmaz bir kelām

5. Sünbül-i zülf-i siyeh diyü Münîr ölme inen
Devr-i güldür ʿışk-ı laʿl-i yāra iç şahbā vü cām

201*

Fāʿ ilātün/Fāʿ ilātün/Fāʿ ilün

1. Dil baña laʿlün anuñ-çün dir em
Bilür anı kʿol durur derdüme em
2. Şol kadar kim gözlerüm yaş ağıdur
Yüregümde kalmadı bir kaçre nem
3. Hic bir lahza beni terk eylemez
Bilmezem bende ne tıydı derd ü gam
4. Şerbet-i laʿl-i lebüñ nüş idenüñ
Gözine görünmez aşlā cām-ı Cem
5. Cān virürem yoluña diyü Münîr
Her geh ider hāk-i pâyüñe kaşem

202*

Fāʿ ilātün/Fāʿ ilātün/Fāʿ ilātün/Fāʿ ilün

1. Böyle kec-reftār olıcağ tālîʿ -i vārün u şüm
Kevkeb-i bahtumda ʿācizdür belî ehl-i nücüm
2. Günde derd ü gam gelür dil mülkine resm isteyü
ʿĀdetā her yılda hōd bir kerre olurdu rüsüm
3. Gözümüzi bağlamasaydı bu çarh-ı hoğka-bāz
Nefs-i kāfir-kış inende bize itmezdi hücüm
4. Sen gönül tekml-i nefis itmekde cehd it kāmîl ol
Geç tehecciden kim irilmez aña çoğdur ʿulüm
5. Sırr-ı vahdet-rā be-bīn ü zevk-ı vahdet-rā şinās
Hāşşa behr-i to ne ey dil in sühan dāred ʿumüm
6. Kalbüñi müm eyle yeter saña dağı ey Münîr
Hāzret-i Dāvūd elinde āhen oldıyısa müm

* 201: VT 145a.

* 202: VT 145a, VY 121a.

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Hādīm-i mey-ḥāneye ben çāker olaldan ḡulām
Ṭut ki šāh-ı 'ālemem k'oldum cihān içre be-nām
2. Eşkūme gitme ciğer biryānı var didüm göñül
Ṭurmayup gitdi didi kim ḡaydluya şoḡbet ḡarām
3. Şunma el nev-bāve-i bāḡ-ı muzaḡraf-şekle kim
Anı bilürsin ki boḡaz ṭutar olsa mīve ḡām
4. 'Işķ-ı dil-ber diyü başuḡa belā alduñ şatun
Saḡa sözin ṭoḡrusın ben didüm ey dil ve's-selām
5. Añduḡumca vaşl-ı yāri merdüm-i çeşmüm Münir
Yüz dereden şu getürür ben ḡılınca bir kelām

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Reşķ-i serv-i şāḡ-ı güldür şol ḡad-i ṭübā-ḡirām
Rişte-i 'ömr-i dirāz ol kākül-i sünbül-ḡulām
2. Görüp ol şimşād ḡaddi nicesi raḡş urmayam
Didi ḡad ḡāme'l-ḡıyāme ḡāmetin görüp imām
3. Şanma k'ümmidüm kesem vaşluḡdan āḡir cān virüp
Ṭālib-i vaşlam nigārā tā ilā yevmi'l-ḡıyām
4. N'eylerem ben kūşe-i Firdevs ü 'Adni yād idüp
Kūy-ı dil-berdür dil-i bī-çāreme dārü's-selām
5. Ger fürūḡ-ı meclis olsa n'ola ḡüftāruñ Münir
Şem'-veş ser-tā-ḡadem sūz ile ben yandum tamām

* 203: VT 145b, VY 121a.

[2] □ aydluya: □ ayd ile VT.

[5] ben: bir VT.

* 204: VT 146a, VY 122a, Ü 47b.

Mef' ülü/Fā' ilätü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Āşār-ı feyz-i rahmet ile Hayy-ı Lā-yenām
Dirgürdi 'ālemi yine ölmüş iken tamām
2. Her bir şüküfe hayret ile göz diküp deñer
Gördi ramīm iken dirilirmiş yine ' izām
3. Luţf-ı Hudā yetişdüğüçün 'āleme şabā
Dār-ı selāmdan getirür her nefes selām
4. Nergis gibi gözüñi gönül açmadan n' olur
' İbret göziyle gözle eger merd iseñ tamām^[4]
5. Yā Rab ne hikmeti ki gülistānda bu ' aceb
Bülbüller inledükçe olur gonca şād-kām
6. Sünbül saçın tağıtduğı fikr ider āħirin
Bād-ı hazān bilür ki kafāsındadır müdām
7. Her gül kināyet ile bunu dir bize Münir
Dünyā-yı penç-rüzeden ummañ siz ihtimām

Fā' ilätün/Fā' ilätün/Fā' ilätün/Fā' ilün

1. Kaţre-i hün ile tıddı dīde la' l-i yār için
Nār içidür kāseyile şanki ben bīmār için
2. Bülbül-i güyā-yı dil kılsa ' aceb mi zemzeme
' Andelīb-i hoş-nevādur bir gül-i ruhsār için
3. Gül yüzüñ mecmū' asından bir varak yazmış degül
Bunca evrāķı ki dürdi goncalar tomār için
4. Şem' gibi yumamaz göz giceler tā-şubħa dek
Tal' at-ı mihr-i ruħuñla devlet-i dīdār için
5. Bendeñi kaşr-ı refi' uñ sāyesinden sürme kim
Hācet olur kāha da āħirde bir dīvār için

* 205: VT 146a, VY 122b, Ü 47b.

^[4] n' olur: ne var Ü.

* 206: VT 146b, VY 124a, Ü 48a.

^[3] dürdi: düzdi Ü.

6. Şol ki hāk-i pāyı tāk-ı fark-ı devletdür Münir
Gerd-i rāhı sürmedür çeşm-i ülü'l-ebşār için

207*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Dil hilāl ebrūsını gördükçe yārūñ dir revān
Şanki mevc-i āb-ı şāfidür kim olmışdur 'ıyān
2. Zer-nişān olmazsa tīg-i āb-dāruñ gam degül
Çihre-i 'uşşāka yetişdükçe olur zer-nişān
3. Bunca kan itdügi la' lünden şorulmaz mıydı hīc
Böyle bu zülf-i girih-gīr olmasa 'ıķdu'l-lisān
4. Bir kez üftādem didüñ bī-çāreñe yarum ağız
Ölmeyüp süründüğüm yolunda oldur nīm-cān
5. Kūyuñ iti ben ğarībe dünle ursa tañ mı kim
Her kişi tarlığanur bī-vaķt olıcaķ mīhmān
6. Gel senüñle naķd-i cānı ortaya koyup Münir
Tūtalum 'ışķuñ her işin yarı aşşı vü ziyān

208*

Mef' ülü/Fā' ilātü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Gerçi görünmez ağızı velīkin ider sūħan
Ey dil lisān-ı ğayb ile ider meger sūħan
2. Gelsün hadīs-i la' l-i şeker-bārı diñlesün
İşitmek isteyen kişi şīrīn ü ter sūħan
3. Mīm-i 'adem dehānuña virince bir vücūd
Hıylī müzāyaķa çeker ey dost her sūħan
4. La' l-i lebüñle serv-i sehī ķaddüñ añalı
Oldı bülend-mertebe 'ālī-ģüher sūħan

* 207: VT 146b, VY 122b, PB 426a.

[2] yetişdükçe: irişdükde PB.

[3] PB'de yok.

[4] b□ -ç□ re□ e: üft□ de□ e PB.

[5] ben: biz PV/□ a□ mı kim: □ a□ mıdır PB/dünle: dün ne VT.

* 208: VT 147a, VY 123a, Ü 48b.

[2] şeker: - Ü.

5. Bilũñ hayāline olařanlar neler eker
Ey dil bilũrdũñ idebileydi kemer sũhan
6. Sũz-ı derũnı ben nicesi vaş idem Mũnĩr
Sĩnemden ağzuma yetişince yanar sũhan

209*

Fā' ilātũn/Fā' ilātũn/Fā' ilātũn/Fā' ilũn

1. Yũsuf-ı Mışr-ı cemāl olmağın ey meh-rũ Sinān
H'ān-ı hũsnũnden ğıdā-yı rũh alur halk-ı cihān
2. Bũyle bu āh-ı zeneğ kim gũnlũm olmışdur esĩr
Gũyiyā dil Yũsufına āh-ı Ken' āndur hemān
3. Derd-i Ya' kũb ile ben de ' ālemũñ meřhũriyam
Hũsn-i Yũsuf birle olduşsa cihānda sen 'ıyān
4. Kışşa-i Yũsufdur ağsen kışşa diyũ dem-be-dem
Tũrmaz oğur dāstān-ı 'ıřkuñı gũnlũm revān
5. Kıldı Ken' ānĩleri rũsvā Mũnĩr āvāz-ı şas
arđ ucından şuyulursa řañ mıdur mihr-i Sinān

210*

Fā' ilātũn/Fā' ilātũn/Fā' ilũn

1. Hĩc bulmadum vefā' ahdũnde ben
řũyle m'olur vār hey şavli yalan
2. Derd-i 'ışka çāre bulmadum meger
Yine dermānın vire derdin viren
3. Añmaz olduñ bizi ařlā ey gũnlũ
Bize ne virdi 'aceb sini alan
4. Vuşlat-ı yānı rađĩbe añma hĩc
Saña ey dil kim şorar bayram şağan
5. Ğamzesi deldiyse bađruñı Mũnĩr
N'ola hĩc añma anı geçdi geçen

[5] Ey dil bilũrdũñ idebileydi: Bir ilca bilũr-idũk ideydi VT, VY.

* 209: VT 147a, VY 123b, PB 426a.

[1] ey: ol PB.

[2]  h-ı Ken' āndur:  h-ı Y' sufdur VY, VT.

* 210: VT 147b, VY 123b, PB 452bs.

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Haddün üzre göstericek zülfün ey meh kend'özin
Didi gönlüm ay tutulmak tañ degül mi gündüzün
2. Bu dil-i bī-çārenün sevdā-yı zülf-i yār ile
'Aklı gitmişdür ne deñlü anda kıomazsa özin
3. Kimden ider bilmezem bād-ı seher de ihtiyāt
Nirde bulursa alup kaçır hemān izün tozin
4. Her dem añarsam nigāri ey gönül ma' zür tut
Yārdan gayrilerün söyleyesim gelmez sözün
5. Mihr-i ruhsārını gördüm dün gice yārün Münir
Gerçi gice kimsene görmiş degül gündüz yüzün

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Ğamzesine yārün inende gönül olma yakın
Çok senün gibi helāk itmişdür ey dil key şaķın
2. 'İd-i ekber diyü kıurbān olduğ ise vaşluña
Hün-ı 'uşşāķ ile sen de dōstum hınnā yakın
3. Kendüni inende ta' rīf eyleme baña raķīb
Hod bilürsin kim meşeldür yalanun dibi yakın
4. Mihr-i ruhsārına yārün beñzemezsin zerrece
Günde var āyīne-i mihre sen ey meh bek baķın
5. Küfrün imān olmaķ isterseñ benüm gibi Münir
Boynuña tesbīh gibi zülfü zünnārın daķın

* 211: VT 147b.

* 212: VT 147b.

Mef' ülü/Fā' ilätü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Ey her yaña hayālî gözümden revān olan
Girdāb seyr ider mi kimesne bu vech ilen
2. Dil çekmezem gamuñ dağı dirse inanmazam
Lā-büd virenden uşlu gerekdür sözi alan
3. Vardur maqāmı her birinüñ şadr-ı sīnede
Hoş geldi zaḥm-ı tırse de yārdan gelen
4. Bī-ḥod gözüm yaşıyla dün gice düşicek
Kim idi bilmedüm gözümüñ yaşını silen
5. Derd-i dile mu' ālece itmek diler iseñ
Var ey ṭabīb baña yeter bağrumı delen
6. Āḥir gözüm yaşı evüni yıkar ey gönül
Gerçi bu söz gelür saña şimdi yalan yalan
7. Görüp ḥaṭ-ı siyāhuñı ḥaddüñde dir Münir
Āḥir gelür imiş başa elbette yazılan

Mef' ülü/Fā' ilätü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Ḥayl-i ḥayālüñ egleni geçdügi dīdeden
Bir yire kim şu çökse geçilmez revān inen
2. Gül-zār-ı ḥüsnüñ için inildüm ' aceb midür
Bir heftelik gül için ölür bülbül-i çemen
3. Ey dil raḳīb itüñ çekelüm ser-zenişlerin
Şāyed ki götüre yine bir gün anı viren
4. Bir zerre la' l için lebi devrinde gözlerüm
Bunca cevāhiri niçe döker tümen tümen
5. İrdi kemāle ' ilm-i nazarda belī Münir
Ta' līm-i ders-i ' ışık ideli şüret-i ḥasen

* 213: VT 148a, VY 124b, Ü 48b.

[4] bilmedüm gözümüñ yaşını: gözümüñ yaşını bilmedüm Ü.

* 214: VT 148b, VY 125a, Ü 48a.

[2] ölür: - Ü.

215*

Mef' ülü/Mefā' ilü/Mefā' ilü/Fe' ülün

1. Bıçak süñüğe ireli ğamzeñ şavaşından
Görseñ ki neler geçdi dil-i haste başından
2. La' lüñ var iken añduğı dil āb-ı hayātı
Bes teşne serābı şu şanur key ' ataşından
3. Dāğ urdı ğamuñ bağruma yaşdan hāzer itmez
İşin bilür ol bağladı bıñarı başından
4. İt gibi raķıbüñ bizi incitdügi yegdür
Āħir bulur ol hastelerüñ gözi yaşından
5. Yüzüñi seher-geh görüp öldügi Münārī
Bes bellü durur kıtlu gün evvel toğuşından

216*

Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilün

1. Sāķī-i bezm olıcaķ sen şanem-i ğonca-dehen
Ne hācerdür mey-i gül-fāmı baña içme diyen
2. Derd-i ' ışķuñ dirisidür bilürem haste göñül
Zıķri hayr olsun anuñ kim bizi unutmaz iñen
3. Dil hadüñde Hābeşī hālüñi görüp didi kim
Millet-i Rūma neden düşdi ' aceb şāh-ı ' Aden
4. Şehrden ğider iseñ ger bize incini raķıb
Var ğid'imdi ğidenüñ yolına kim yığdı diken
5. Rind-i mey-hāne-nişīn oldıyısa yine Münār
Çāre ne k'irdi dem-i devr-i gül-i tevbe-şiken

217*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Cān-ı şīrīn virmişem ol la' l-i şekker-hānd için
Düşmişem sevdalara bu zülf-i müşķīn-bend için

* 215: VT 148b, VY 125a, Ü 49a.

* 216: VT 148b, VY 127a, Ü 49a, PB, 445b.

[3] □ Aden: □ utenVY, VT, Ü.

* 217: VT 149a, VY 124a, Ü 49a.

2. Ğam yimez dil leblerüñ devrinde cānā hāşılı
Ğonca-i nev-reste vü bādām u şehd ü kıand için
3. Ben semā^ç -1 kıavl-i muṭrib birle neyden geçmezem
Virme zaḥmet kendüñe yok yire nāşih pend için
4. Çāk olursa ḥancer-i ğamzeñle sīne ğam degül
Şāyed ire rişte-i zülf-i ḥamuñ peyvend için
5. Va^ç de-i vaşla yemīn ider nigār itmez velī
Cān-1 ^ç uşşākı kıomış keffāret-i sevgend için
6. Degzinür küym gedālar gibi gelmişdür Münīr
Var mı ḥaḳḳullāh ^ç aceb dervīş-i ḥācet-mend için

218*

Fā^ç ilātün/Fā^ç ilātün/Fā^ç ilātün/Fā^ç ilün

1. La^ç l-i nābuñ-çün ki döker dīde her dem seyl-i ḥūn
Şīşe-i meydür gözüm güyā k' olupdur ser-nigün
2. Hālet-i Ferhādı görüp ḥasret-i Şīrīn ile
Sīne çāk olsa ^ç aceb mi şöyle kūh-1 bī-sütün
3. Nā-bedīd olup ḥam-1 zülfünde gitdiyse gönül
Uymaz olmuşdı sözüme gitdiyise tün bütün
4. Kıaddini çengüñ büküp bağırını nāyuñ deldiler
Baña geldi diyü nevbet ṭurmaz ağlar erğanün
5. Seg raḳībi ḥ^çān-1 vaşl içre görüp didi Münīr
Sifle-perverdür be-ğāyet veh ki bu gerdün-1 dūn

219*

Fā^ç ilātün/Fā^ç ilātün/Fā^ç ilātün/Fā^ç ilün

1. Ṭūṭī-i dil kim kıafesdür zülfüñ aña āhenīn
Geh şeker-ğüftār olur la^ç lüñçün ider geh enīn
2. Hāl-i la^ç lüñ şevkı döndürmişdür oda gönlümi
Yarasına sīnemüñ dāğ olmağ için āteşīn

* 218: VT 149a, VY 124a, PB 450a.

[3] gitdiyse: çün gitdi VT.

[5] veh: de VT.

* 219: VT 149b, VY 125b.

3. Sen sehī serv-i revān geçdükçe seyre dir gönül
Āh kim geçdi gider küymezi bu ‘ömr-i nāzenīn
4. Āh-ı dil-sūzumla bir gün germ olup yaqsam gerek
Her ne derc itdiyse cürmümden kirāmü’l-kātībīn
5. La‘l-i nābuñla görüp dür dişüñi didi Münīr
Ĥātem-i yāķūta tut kim gevher olmışdur nigīn

220*

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Fe‘ūlün

1. Ĥayāl-i dil-küşāña çeşm-i rüşen
Gözüm nūrı yarar kim ola mesken
2. Ne cenk ider gözün cān almağ için
Tururken ara yirde vech-i ḥasen
3. Raķībün sözlerin kim fikr ider dil
Şanasın var yürekde niçe demren
4. Ĥayālün ḥaylini sīnemde görüp
Açıldı ara yirden gönüm irken
5. Münīrī nār-ı ‘ışķa yanma dirseñ
Ol iş bitdi gönül var fāriğ ol sen

221*

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Fe‘ūlün

1. Bilürdün ben faķīri hem-deminden
Göreydün kūyuñ itiyile deminden
2. Ĥayāl-i yār ile tolmışdı sīne
Gönül ķandayıduñ bilsem deminden
3. Raķībi hem-dem itme kendüñe kim
Şorulmaz ķişi illā hem-deminden

[3] VT’de beşinci beyittir/göñül: Münīr VT.

[5] VT’de dördüncü beyittir/Münīr: göñül: göñül VT.

* 220: VT 149b.

* 221: VT 150a, VY 125b.

[2] VT’de yok.

4. Delüdü diyü yıḡma göñlümi h̄c
Şaḡın abdāl-ı Rūmuñ sen deminden
5. Ḳara zülfünde göñlüm şeb-rev olmaḡ
Baña yegdür cihān[uñ] şubḡ-deminden
6. ʿ Acebdür kim ser-ā-ser yanmaz ise
Münīrī ʿ āḡıbet sīnem deminden

222*

Feʿ ilātün/Mefāʿ ilün/Feʿ ilün

1. Şorma dilden ḡadeng neyidügin
Delüdü bilmez ol ḡo dün yidügin
2. Göñlümi zülf-i yāra virmiş idüm
Bilmez ol daḡı anı n'eyledügin
3. Cān virürem lebüne didise dil
Āḡir ider bilürem ol didügin
4. Vāʿ iz-i şeh̄r gerçi çok söyler
Bilmezem kim tutar mı söyledügin
5. Ḥāk olur gün yüzüñ yolına Münīr
Buldı bes yirde gökde istedügin

223*

Mefʿ ülü/Mefāʿ ilü/Mefāʿ ilü/Feʿ ülün

1. Bir laḡza ḡarār eyleyüben gitmese ḡursun
Olurdu dimeñ gözlerümüñ yaşına ḡursun
2. Laʿ lüñ n'em iken ḡandeyile cānumı besler
Bilmezsem anuñ ḡaḡḡını ben gözüme ḡursun
3. İrmege şabā işigüne yine seḡer-geh
Efsün oḡıyup ḡāk-i deründen yaña ürsün
4. Ḥaḡḡında ki rūḡuñ dinilür emr-i İläḡī
Görmek dileyen gelsün anı laʿ lüñi görsün

[4] yıḡ ma: yıḡ ma VT.

[5] cihḡ [nuḡ]: cinḡ n[uḡ] VY.

* 222: VT 150a, VY 126a.

[5] yüzüḡ : yüzi VT/Buldı bes yirde: N'ola bs yirde buldı VY.

* 223: VT 150b, VY 126a.

5. Dirler ki varur cennete şormağ ile kişi
Kūyuñ haberinden o gönül la' lüñe şorsun
6. Raħm ider ise sīnedeki yaralarına
Merhem yirine yine bir iki oħun ursun
7. Kimse leb ü ħaddine Münīr öykünemez hīc
Diñ ğonca vü gül defter ü tomārını dürsün

224*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Serv-i bālā ħaddüñe öykündüyise nārven
Üşüp iderler ğuluv başına her murğ-ı çemen
2. Tūt ki şudur tamlar ucından kişinüñ tırmayup
Nirde bitmiş bu turunc-ı ğabğab ey sīmīn-zekān
3. Cān ise bağrumı delmekden murāduñ delme hīc
Yüzüñi göster de al anı budur vech-i ħasen
4. Bād-ı şubħ irdükçe te'sīr ide diyü vehm idüp
Ditrer üstine bu sīm-endāmuñ ey dil pīreħen
5. Tīr-i ğamzeñden Münīr öldise rüz-ı ħaşrde
Lāle gibi şarlanup gelsem gerek ħūnīn-kefen

225*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Diş mi bilersiz baña ey nefsi-dün
Şümme aħrartüm ve entüm teşhedün
2. Bilürem kim pīşeñüzdür bu daħı
Şümme entüm hā'ülā'i taħtülün
3. Bātılı koñ ħaħķı gözleñ kim müdām
Ĥod bilürsüz kim *ve entüm tüfliħün*
4. Ĥāne-i dil *ni' me dāri'l-müttaħīn*
Hāzihī cennātü 'adnīn yedħulün
5. 'Işķa şunlar kim Münīr inkār ider

* 224: VT 150b, VY 126b.

* 225: VT 151a.

Rüşen oldur k 'ennehüm lā-yübşırün

226*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

Berāy-ı Derd-i Çeşm-i Sulţān Aḥmed Ṭāle Beḳāhü

1. Ey ğubār-ı gerd-i rāhı tāc-ı farḳ-ı ferḳadān
Āftāb-ı ṭal' atıñdur nūr-ı çeşm-i ins ü cān
2. Gerd-i rāhuñdan yetişe diyü bir nūr-ı başar
Reh-güzār-ı şubḥı gözler her seher kerrübiyān
3. Menzil idinmiş ḥayāl-i lāle-ruḥlar çeşmüñi
Sürḥ-reng olduğı fi'l-cümle budur k'olmuş 'ıyān
4. Nergisüñ ḥışm eylemiş meh-rūlara bakmamağa
Nīl-gün vālā-yı burḳa' ḳılmış ol bebr-i beyān
5. Yoḥsa şīr-i nerdür ol ṭurmuş kemīn-gehden deñer
Ġālibā şayd-ı ğazāl itmek durur fikri hemān
6. Mihr-i ruḥsārına çok bakmağ ile meh-rūlaruñ
Gözi beñzer kim ḳamaşdı yaşarur ol bī-gümān
7. Dūd-ı eflāküñ mu' ayyen gerdişindendür hemīn
İcinüp bulandığı bu çeşm-i 'ālem-bīn-i ḥān
8. Gerd-i rāhuña ḳatı müştāḳdur çeşm-i Münīr
Ḳanı ol devlet kim ire yine ey ḥān-ı cihān
9. Rūḥ-ı 'ālemdür muşavver nūr-ı çeşm-i kāyīnāt
Ḥāzret-i sulţān-ı 'ālem Aḥmed-i ḥān ibn-i ḥān
10. Ḥaḳ yavuz göz şerrini dūr itsün andan tā-ebed
Nūr-ı çeşm-i 'ālem oldur ḥāşıl-ı devr-i zamān

* 226: VT 151a.

227*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Kime feryād ideyüm ben sen büt-i bī-dāddan
Kim hāzer kılmazsın ašlā nāle vü feryāddan
2. Gūyiyā hāl-i siyāhuñ çeşmüñ öñinde senüñ
Düzd-i Hindū-beççedür kim raħm umar cellāddan
3. Hīc hūnī gözlerüñden gönlüm itmez ihtiyāť
Bes eceldür murğı bī-bāk eyleyen şayyāddan
4. 'İlm-i siħri n'ola yeg bilse gözinden ğamzesi
Şimdi m'oldı yegrek olmať bir şagird üstāddan
5. Sen büt-i şīrīn-dehān için bugün cān virmede
Hüsrevā billāh Münīrī kem midür Ferhāddan

228*

Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilün

1. Zülfüñüñ nükhetine reşk iledür nāfe-i Çīn
Nitekim lülü-yı lālā dişüñe dürr-i şemīn
2. Yaşlı gözümle miyān-ı dil ü cān içre bugün
Sensin ol ğonca-i nāzük-beden-i perde-nişīn
3. Hāsetinden gül-i ruhsāruñuñ ey ğonca-dehen
Lāle-zār olsa yaşumla ne 'aceb rüy-ı zemīn
4. Böyle bu hüsñ ile sen şöħre-i āfāť olalı
Kaldı dīvārda taş oldı hemāñ şüret-i Çīn
5. Zerreñden n'ola hevāñ ile kem oldısa Münīr
Müşterīdür yüzüñüñ mihrine ey Zühre-cebīn

229*

Mef' ülü/Fā' ilātü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Alur hadeng-i ğamzesi geldükçe pāresin
Kimdür bu gönlümün bitüren bağrı yarasın

* 227: VT 151b, VY 127b, Ü 49b.

* 228: VT 152a, VY 127b, Ü 50a.

* 229: VT 152a, VY 128a, Ü 50a.

2. Tıfl-ı dil āhır ebced-i ʿışkı tamām idüp
Aldı eline muşhaf-ı hüsnuñ sipāresin
3. Sāyıllıg ile vardısa göz yaşı kapuña
Merdümlük eyle bozmağıl anuñ setāresin
4. Çın ü Hıfāya gitdügi nāfe hacıl olup
Zülfün katında bildi meger yüzi qarasin
5. Didi yüzünde beñlerüni görüben Münir
Dutmuş benefşe goncaları gül-şen arasın

230*

Feʿ ilātün/Feʿ ilātün/Feʿ ilātün/Feʿ ilün

1. Ölmişem kan yuṭuban laʿ l-i dūr-efşānuñ için
Merdüm-i dīde beni kan ile yur anuñ için
2. Şadef-i dīde yaşum baħrini idindi vaṭan
Dür dökem diyü leb-i laʿ l-i dūr-efşānuñ için
3. Serv dīvār aşar u yol gözedür şām u seħer
İntizār ile ṭurup ḳadd-i hırāmānuñ için
4. Hāk-i pāyına ne söz āb-ı hayāt olduĝına
Ey dil anı getüregör ele öz cānuñ için
5. Ğam degül yaħañı yırtarsa gönül dest-i sitem
Rište-i zülf yeter çāk-i girībānuñ için
6. Şınmasun dir ise dendānı saçuña tolaşup
Şāne diş bilemesün zülf-i perişānuñ için
7. Ğam yimez tūr-i ḳadengüñ ne ḳadar yirse Münir
Līkin āhır ḳalıcaḳ sīnede peykānuñ için

[2] □ ifl-ı dil □□ ir ebced-i □ iş□ ı tam□ m idüp: Mihr-i cem□ li mu□□ afına be□ zedem diyü Ü/aldı eline mu□□ af-
□ üsnü□ : her geh düzer bozar yüzünü□ meh Ü.

* 230: VT 152b, VY 128a, Ü 50b, PB 435b.

[5] PB'de yok.

[6] PB'de yok.

Müfte' ilün/Fā' ilün/Müfte' ilün/Fā' ilün

1. Burqa' ını götürüp göstericek yüz Hasen
Ey dil-i ğam-dīde bes ezhebe ' annā'l-hazen
2. Geldi hayālün göze mülk-i dili terk idüp
Key şaşkın idindi ol baħr kenārın vaṭan
3. Qanlı yaşın kūh-ken qanda ki dökdiyise
Daħı biter ğālibā lāle-i ħūnīn-kefen
4. Pīrehen-i yāra dil nicesi reşk itmesün
Rişte-i cān oldı hep aña irüp pīrehen
5. Şöyle kim itdi zebūn hicr ile fūrkat beni
Şimdi ğeñez bilimez bendeñi cānā ğören
6. Şol çemenün gül-şeni bülbülidür kim Münīr
Andan alur reng ü bū küll-i gül ü yāsemen

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Her ki ħall itmek diler kevneyn içinde müşkilin
Qılsun ol ğönlüm gibi zülfeynüñi ser-menzilin
2. Qo ħam-ı zülfüñi şalsun boynuma zencīrini
Kimsene tutmuş degüldür dōstum cōmerd elin
3. Bir ğün olam vuşlat-ı yār ile şāyed muğtenem
Rāh-ı ' ışk içre segirdürsem n'ola aç u yalın
4. Dün sebük-serlik kıllup zülfüñ tağıtdı ğönlümü
Tut ki Hindüdür eliyle yile virdi ħāşılın
5. Kim ne dir ise disün ħālünde ol varsun Münīr
Ħod bilürsin kimsene tutmuş degül ilün dilin

* 231: VT 152b.

* 232: VT 153a.

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Çün kim irdi nevbet-i 'ahd-i gül ü peymān-şiken
Bir dem ey dil bī-mey ü ma' şūḡ u yār olmak neden
2. Sen gül-endām ile ḡāyet hoşdur ey cān bülbüli
Muṭrib-i naḡme-serāy u sākī-i sīmīn-zeḡan
3. Gül yüzüne lāle öykündüḡi 'özri dileyüp
Geldi dāḡ-ı ḡaclet ile boynına ṭaḡup kefen
4. Acıram sīnemde tīr-i ḡamzeñ eglenmez diyü
Bes ṭurur mı bir müşebbek nesnede ṭaşdan geḡen
5. Ḥüb-rülardan beni men' itdüḡi zāhid budur
Bilmemişdür kim nedür māhiyyet-i vech-i ḡasen
6. Devletinde 'ışḡ-ı dil-sūzuñ Münīr üftāde-veş
Dāstān-ı şevḡum oldı ḡışsa-i her encümen

Mef' ülü/Mefā' ilü/Mefā' ilü/Fe' ülün

1. Sünbüllerini deste kılpup ey yüzi gül-şen
Şalmış yañaḡuñ gülden iki yañada ḡırmen
2. Ṭutdısı vaṭan zülf-i ḡamuñda n'ola göñlüm
Elbette gerek her kişiyे menzil ü mesken
3. Kimdür yüzünüñ nūrına inkār iden ey dost
Ḥaddüñ gibi vechi var iken vāzīḡ u rüşen
4. Tīr-i seḡer-i āhumı gördi ḡazer idüp
Geydiyse felek ebr-i siyehden n'ola cevşen
5. Minnet Ḥaḡa kim şevḡ-ı nigār ile Münīrī
Bir oldı baña şimdiki dem gül-şen ü kül-ḡan

* 233: VT 153a.

* 234: VT 153b.

Mef' ülü/Mefā' ilü/Mefā' ilü/Fe' ülün

1. ' Ayb itme deñersem yüzüñe ey gül-i ħandān
Bes çāre ne elden ne gelür yok göze zindān
2. Gözümde ğubār-ı ħaṭ-ı reyḫānı ħayālī
Gūyā ki sıfāl içre biter başladı reyḫān
3. Cāy ideli gözümde ħayāl-i leb-i şehdūñ
Kırpiklerüm olmışdur aña şöyle mekes-rān
4. Dil düşdi şaçun küfrine ammā dilerem kim
Ayrıḫ daḫı düşmeye aña hīc müselmān
5. Yaşlu gözüm içinde ħayāl-i lebün ey dost
Kān içre yatur şanki daḫı la' l-i Bedaḫşān
6. Ger saña çaḫarsa baña da çaḫdı Münīrī
Şevḫ-ı ruḫ-ı yār ile girek odlara giryān

Mef' ülü/Mefā' ilü/Mefā' ilü/Fe' ülün

1. Bir laḫza ħayālün ki gide dīde-i terden
Hergiz meded ummaz daḫı dil nūr-ı başardan
2. Şāyed ki yüzün kıblesine karşı virem cān
Bir sā' at ıraḫ olma inen gitme nazardan
3. Āh itdigüme gülse ' aceb mi leb-i la' lün
Bes ğonca-i terdür açılır bād-ı seḫerden
4. Her ḫanda dilerse şalınur bāḡ-ı ruḫunda
Zülfün gül-i ħaddün yolına geçdise serden
5. ' Aḫs-i ruḫ-ı cānāndur iden ' ālemi rüşen
Sen şanma Münīr anı k' olur mihr ü ḫamerden^[5]

* 235: VT 153b, VY 128b, Ü 51a.

^[1] ' Ayb itme deñersem yüzüñe: ' i m itme na' ar eyler isem VT.

* 236: VT 154a, VY 129a, Ü 50b.

^[5] Sen: Bes VY, Ü/k' olur: olur Ü.

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

Berāy-ı Ƙoyun Baba Raḥımeḥullāh

1. Ey hizebr-i evliyā ser-leşker-i meydān Ƙoyun
Abdalān-ı Rūma hem ser-ḥayl ü hem çöpān Ƙoyun
2. Nerre-şır-i çarḥ-ı pır ürkerdi dāyim vehm idüp
Şalduğınca gāh u bī-geh her yaña çevgān Ƙoyun
3. Bunca cāh u ḥaşmet ile rüşen iken gün gibi
Perde-i ğayb içre kılduñ kendüñi pinhān Ƙoyun
4. Çok zamāndur kāyināta gelmedi mişlün gibi
Şimdiki dem sensin el-ḥaḥ ḥāşıl-ı devrān Ƙoyun
5. Çün kemīne çākerüñdür āstānuñda Münir
Ƙılma lütfuñdan ferāmüş anı ey sultān Ƙoyun

Fe' ilātün/Mefā' ilün/Fe' ilün

1. Şol ğazālün ki gözidür āhū
Cāna şırāne ḳaşd ider āh o
2. Añdığumca raḳıbi dil baña dir
İti añ da yanuña çomağı ḳo
3. Ol sehī serv-ḳadde irmek için
Yüzi üzre yürür sürinüp şu
4. Būy-ı zülfüñle dil delürmek ile
Öldürür gibi 'aḳıbet bini bu^[4]
5. İnce bili ḥayāliyile Münir
Gözüm içinde şanki bitdi mū

* 237: VY 152b.

* 238: VT 154a, VY 130a.

[4] □□□ ibet bini: bini □□□ ibet VY.

Mef' ülü/Fā' ilātü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Dil tığ-i ğamzeñi kim ider her dem ārzū
Beñzer şu hasteye ki diye tā ölüce şu
2. Bāğ-ı behište her dem izüñ tozın iletür
Bād-ı nesīm anuñ-çün olur şöyle müşk-bū
3. Bilüñ hayāliyile gönül şöyle taldı kim
Şıgmaz gelürse dağı aña bir hayāl-i mū
4. Zāhid şanur ki pend ile ' ışkı terk idem
İder mi ölmeyince kişi hıc terk-i hū
5. Götürme yüzüñi izi tozından ey Münir
İki cihānda hāşıl idem dirseñ āb-ı rū

Mef' ülü/Mefā' ilü/Mefā' ilü/Fe' ülün

1. Nā-geh ki görine gönül ol kāmēt ü ebrū
Feryād-ı Te' ālallāh olur derd ile her sū
2. Geldükçe hayāl-i haṭuñ ağladuğı çeşmüm
Elbette yaşardur göz içinde biticek mū
3. Biñ kerre harem halkasına irdi şanurdum
Bir kez ki gireydi ele bu halka-i gīsū
4. İzüm tozını eşküñe virür idüm o da dir
Oğlandur ider kendüye sayıllığı ol hū
5. Şeb-revligini görelü zülf-i siyehüñüñ
Vehm itdi dağı gözlerüme girmedü uyhu
6. Dil hāk-i rehüñden ki hemān ayrıla ölür
Güyā ki semek gibi hayātıdır anuñ şu
7. Seyrān-gehi çün gül-şen-i cān oldı Münirī
Bes fāhte gibi niçe bir na' ra-i kū kū

* 239: VT 154b, VY 129a, Ü 51a.

[5] dirseñ : dirsem VT, Ü.

* 240: VT 154b, VY 129a, Ü 51b.

Mef' ülü/Mefā' ilü/Mefā' ilü/Fe' ülün

1. Anuñ-çün olur cem' oluban deste benefşe
Sünbül şaçuña oldı miyān-beste benefşe
2. Bili бүkilüp za' f ile boynını bıraқdı
Olalı gül-i ḥaddüñ için ḥaste benefşe
3. Yüzin süriyü irmege pā-būsuña bir kez
Gül-zāra gelüp seyr ider āheste benefşe
4. Sürülmez idi alınına ey serv-i sehī nīl
Ger tıfl-ı çemen olmasa nev-reste benefşe
5. Eṭrāf-ı gülistānda Münīr āteş-i gülden
Guyā kim olupdur şerer-i ceste benefşe

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Gözüm içinde görinen şanma merdümdür siyāh
Revzen-i dildür siyāh itmişdür anı dūd-ı āh
2. Dāne-i ḥālūñe meyl itdügümi ma' zūr tūt
Evvelā Ādemden oldı ḥod bilürsin bu günāh
3. Yaşlarum yir yüzün ister dūd-ı āhum gökleri
Küllinüñ maқşūdı sensin muḥtelifse n'ola rāh
4. La' lüñ içdügüni bildük ḳanımı diyyet buyur
'İlm-i ḳāḍī olsa bir işde ḥod istenmez güvāh
5. Şihḥat iste Ḥaқdan ancaқ derd-i 'ışq ile Münīr
Eksük olmaz ḥod bilürsin sağ olan başda külāh

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Ḥaṭṭ-ı dil-ber kim yazulmuş la' l-i sīr-āb üstine
Güyyā taḥrīr olupdur siḥr ile āb üstine
2. Ḥaṭṭuñ devrinde ḳaşuñ üzre ay alnuñ ki var

* 241: VT 155a, VY 130a.

* 242: VT 155a, VY 130b, PB 514b.

* 243: VT 155b, VY 134b, Ü 51b.

Şanki nūr indi şeb-i kadr içre mihrāb üstine

3. Nāle-i dil-sūzumuñ āhengini dem-sāz idüp
Çanlu yaş ile gözüm iş aşdı dolāb üstine
4. Ārzū-yı la‘l-i nābuñla gönül tırdı ölür
Hastedür bes cān virür bir iki ‘unnāb üstine
5. Ğam sipāhın her gice hayl-i hayālūñ cem‘ idüp
Niçe bir ider şebīhūñ leşker-i h‘āb üstine
6. Hār u hāşāk içre aḥvālüm ne bilsün kim nedür
Şol ki qor pehlū ḥarīr-i hāş u sincāb üstine
7. ‘Ārızūnda görüben zülfeynüñi didi Münīr
Sāye şalmış şeh-per-i Cibrīl meh-tāb üstine

244*

Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilün

1. Yā Rab ol ṭālī‘ nedendür kākül-i Hindūsına
Her gice yār anı almışdur yatar pehlūsına
2. Rūz-ı maḥşerde varur her kişi dest-āvīz ile
Ben de anuñ-çün yapışdum ḥalka-i gīsūsına
3. Şāḥ-ı gül ḳaddūñ hevāsıyla delürmişdür meger
Ğonca heykel yazup anuñ bağladı bāzūsına
4. Fıkr-i dünyāyı unutduğı lebūñ şevkıyla dil
Hīc añılır mı cihān düşülse cān ḳaygūsına
5. Uyumaz nergis güneşde bes anuñ-çün çeşm-i yār
Vardı yüzinde Münīrī sāye-i ebrūsına

245*

Mef‘ ülü/Fā‘ ilātü/Mefā‘ ilü/Fā‘ ilün

1. Zevḳ itmege şarāb irüp ol la‘l-i nāb ile
Şol deñlü yildi kim ayağın tıtdı ābile
2. Ḳavl-i şürāḥī bu zürefā meşrebince kim
Turmañ şabūḥ idüñ ney ü çeng ü rebāb ile

* 244: VT 155b, VY 135a, Ü 52a, PB 523a.

* 245: VT 156a, VY 135a, Ü 52b, PB 537b.

[1] kim ayağın tıtdı: çırdı ayağında PB.

3. Sākī-i mäh-rū ki şunar Hüsrevā kadeh
Güyā ki şubh-ı şadık irer āftāb ile
4. Pīr-i muġān ışigine çün bendeyem kemīn
Döndürmezem yüzümi daġı hīc bāb ile
5. Çün duġter-i rez açdı bu vech ile gül yüzün
Sākī-i ġonca-leb niçün olur niķāb ile
6. Gör tālī^ç i ki dün gice ol mäh-rū Münīr
Pūr-nūr kıldı meclisi şem^ç ü şarāb ile

246*

Fā^ç ilātün/Fā^ç ilātün/Fā^ç ilātün/Fā^ç ilün

1. Halka-i zülfüñ ki vardur bu gül-i sīr-ābda
Güyyā sihr ile bağlanmış girihdür ābda
2. Āftāb-ı tal^ç atuñdan zāhir olur dōstum
Günde bu şevķ-ı harāret mihr-i ^ç ālem-tābda
3. Rū-be-rū şol devlete k'irdüm vişālünle bugün
Hīc kimse bir gice görmiş degüldür ħ^ç ābda
4. Levḫ-i çihremde dem-ā-dem her biri müjġānumuñ
Sürḫ ile yazar ki sırr-ı ^ç ışķdur bu bābda
5. Tāk-ı ebrūsında görüp gönlümi didüm Münīr
Güyyā bir şem^ç dür tırmış yanar mihrābda

247*

Fā^ç ilātün/Fā^ç ilātün/Fā^ç ilātün/Fā^ç ilün

1. Yār iti öñinde öl direm raķīb uymaz söze
Kimse ey dil devlet ola mibilür devletsüze
2. Levḫ-i çihremde gözümüñ yaşların kirpüklerüm
Her dem iderler ḫisāb ammā şaġış yoķ yılduza
3. Yüz çevürme ġamzesi tīġinden ey dil zīnhār
ḫod bilürsin k'utamilur baķılıcaķ yüz yüze

[4] PB'de yok.

[5] niçün: neden PB.

* 246: VT 156a, VY 130b.

* 247: VT 156b, VY 131a.

4. Ğarķ-ı hūn olmış tūran kirpüklerümüñ her biri
Āteş-i dilden kızarmış mīldür tūt kim göze
5. Kāra zūlfi pertev-i haddiyle kim vardur Mūnīr
Gicedür meh-tāb ile şankim dönüpdür gündüze

248*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Sākīyā ğāyetde müştākam şafā-yı cāmuña
Başuñ için bir kadeh şunsañ n'ola bed-nāmuña
2. Vā' izūñ bārid sözi yaḡ-dān idüpdür mescidi
Lerzeler düşse 'aceb mi zāhidā endāmuña
3. Küfr-i zūlf-i yāra çün kim mübtelā itdūñ beni
Her ne şığarsa anı işle gönül İslāmuña
4. Yetişe bir cür' ası diyü vücūdum hākine
Teşneyem cān u gönülden bāde-i gül-fāmuña
5. Şehr-i dil seyr ü sülūki kaçdın itmışdür Mūnīr
Meylümüz yoḡ ey felek inende Mışr u Şāmuña

249*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Devr-i güldür gül-sitānda bir nigār-ı şeng ile
Bāde nüş it muṭrib-i hoş-güy u nāy u çeng ile
2. Ben benümle dem-be-dem dīvāne-veş ceng itdügüm
Ey perī-peyker delürdüm atmaduñ bir seng ile
3. Ceng-i hicrānda dil ü cāndan meded umdum velī
Biri gördüm yaralu düşmiş birisi ceng ile
4. Nālemi efgānuma uydurduğum biñ cehd idüp
Nağme-i hoş-ḡān be-ġāyet hūb olur āheng ile
5. Külbe-i aḡzānuma nā-geh Mūnīrī dün gice
Bir meh-i şekker-leb irdi bāde-i gül-reng ile

* 248: VT 156b, VY 131a.

* 249: VT 157a, VY 135b, Ü 52b.

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Turma nâlişler kıl ey bülbül hezâr efġân ile
Ķandayısa ħâr olur hem-dem gül-i ħandân ile
2. Dīde-i bülbül ciġer ħanını dökmezdi müdām
Ĥāk-i gül yoġrulmasaydı şöyle ey dil ħan ile
3. Bülbül-i ġüyā gibi müflis gedāya n'î' tibār
Turmaz altun şarf iderken şāh-ı gül dāmān ile
4. ' Andelīb-i ħasteññ gözi yaşından ġam yime
Şüret-i gül ħüb olur yaġduġça ħod bārān ile
5. Gül gibi vech-i ħasen virildise yāra Münīr
Biz de bülbül gibi ħoş-vaġtüz hezâr-efġân ile

Mef' ülü/Mefā' ilü/Mefā' ilü/Fe' ülün

1. Gördüm ki gelür ħışm ile ol Türk-i süvāre
Yetişdi hemān yüregüme bir niçe yāre
2. Yüz tutduġı göz yaşına dil baġr-i ġamuñda
Deryāda belī gözlenür elbette sitāre
3. Mecmū' -ı ma' ānī olalı muşġaf-ı ħüsññ
Meh kıldı cemāli varaġın şöyle sipāre
4. Deryā-yı sirişk içre beni sensin iden ġarġ
İñde gönül kend'özññi urma kenāre
5. Cān virür iken yüzññi kim gördi Münīrī
Didi Ĥaġa minnet ki budur ' ömr-i dü-bāre

* 250: VT 157a, VY 131b.

[4] ya□ du□ ça: ya□ du□ ça VT.

* 251: VT 157b, VY 131b.

[1] niçe: nice VT.

252*

Mef' ülü/Mefā' ilü/Mefā' ilü/Fe' ülün

1. Hāk-i derüñ irdükçe seher-geh yüzüm üzre
Yüz ' izzet ile gösterürem yir gözüm üzre
2. Bir kerre seher yili gibi zülfüne irsem
İrmezdi dağı kimsene izüm tozum üzre
3. Göstermiş iken yüzünü zülfün yine tutdı
Gör tälî' i kim gün tutulur gündüzüm üzre
4. Cān didüm ise la' lüne döndi mi şanursın
Başum da giderse tururam ben sözüm üzre
5. Tälî' beni ol yāre Münîr irgürebilse
Sultān-ı felek geçmez idi yılduzum üzre

253*

Mef' ülü/Mefā' ilü/Mefā' ilü/Fe' ülün

1. Bir burc-ı şeref düşmedi taraf-ı külehünce
Bir tälî' -i sa' d olmadı ruhsār-ı mehünce
2. Gönlüm tatalı zülf-i girih-girün etegin
Bād-ı seher ile yiler ol gerd-i rehünce
3. Ey bād-ı şabā sen hod irersin şeb-i vaşla
Bu āh u dem-i serd nedür şubḡ-gehünce
4. 'Işık ile boyunca günehe batduñ is'ey dil
Ĝam yime ki her dem yanaram ben günehünce
5. Haddünde görüp beñlerünü didi Münîr
Bir Hindū-yı muḡbil ḡanı ḡāl-i siyehünce

254*

Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilün

1. Gerçi yetişdi ciger-küşe yaşum ' izzet ile
Şimdi sāyılığ ile ' ömri geçer zillet ile

* 252: VT 157b, VY 135b, Ü 53a.

* 253: VT 158a, VY 136a, Ü 53a.

[3] dem-i: şeb-i VY.

* 254: VT 158a, VY 136a, Ü 53b.

2. Beñzerem didügi-çün çeşme-i cān leblerüñe
Āb-ı zemzem yire geçdi utanup haclet ile
3. Reşk-i ‘ uşşāk ile cān virdise zāhid n’ola kim
Hıralıqla dirilen lā-büd ölür miñnet ile
4. Himmet it yüzümi sürem işigine gönül
Hod bilürsin k’irilür ‘ arşa yüce himmet ile
5. Şeş cihetden ki yanarsın tutuşup şöyle Münir
Yidi iklîmi tutarsın gibi bu şöhet ile

255*

Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilün

1. Nergis-i mestün ki dil mülkine şaldı velvele
Düşdi tır-i gāznen ile cismüme hep zelzele
2. Dil raķīb-i bed-nijādı didi kūyuñda görüp
Gül-şen-i cennetde n’eyler ite besdür mezbele
3. İki ‘ ālem varlığın yoluñda terk itdi gönül
Bu ne istiğnādur ol kim geçmedi bir hārdala
4. Dil dehānı sırrıñuñ bir harfını fehm itmeden
‘ İkd-ı zülfine tolaşdı müşkil oldı mes’ele
5. Āh-ı dil-sūzum yetişdi göklere beñzer Münir
K’oldı şöyle gül-şen-i nılüferi pür-meş’ale

256*

Fe‘ ilātün/Fe‘ ilātün/Fe‘ ilātün/Fe‘ ilün

1. Yoğ imiş bir nazaruñ çünki dil-i gām-zedeme
Her kişinüñ sözün işitme hele bārī neme
2. Ger dilerseñ ki feraħ-nāk olasın bencileyin
Hem-dem ü yār ü harīf ol gönül endüh u gama
3. İrte sevdāsın unut gel bugüni hoş görelüm
Dem bu demdür kim irişmez daħı bir dem bu deme
4. Bilmezem memleket-i dilde ne hāl oldı yine
Ki müjem nāme yazar hūn-ı dil ile şaneme

* 255: VT 158b, VY 136b, Ü 54a.

* 256: VT 158b, VY 136b, Ü 54a.

5. İnce bilün şıfatın nite ki yazmak dilerem
Kıl gelür mâni' olur yine zebân-ı kaleme
6. Halk-ı ' âlem nice gözlerse meh-i ' idi Münîr
Dikmişem ben de gözi şöyle bu ebrû-yı hama

257*

Mef' ülü/Fâ' ilätü/Mefâ' ilü/Fâ' ilün

1. İhyâ-yı la' l-i nâbuña inkâr ider faķih
Bilmez ne remz idüğini sırr-ı *nefahtü fih*
2. ' Uşşâķ-ı nükte-dânuñ irilmez hayâline
İtme mücâdele benüm ile sen ey faķih
3. Hem-demlik ile ' ârife zâhid kaçan döner
Hem-riştelikle dürre şebe olamaz şebih
4. Süz-ı derün yürek yağın eritdise ne ğam
Şem' olamazdı rüşen eritmeseyidi pih
5. Dîvâne gönlümün haberin virdi bād-ı şubh
Sevdâ-yı zülf-i yâr ile olmuş oñat sefih
6. Şahrâ-yı ' ışkuñ içre gönül vehm ider belî
Vaşset virür kişiye tehî olsa şöyle tih
7. Mülk-i kanâ' at ehli ' aceb zevķ ider Münîr
Tübâ li-sâkinih vü büşrâ li-zâviyih

258*

Fâ' ilätün/Fâ' ilätün/Fâ' ilätün/Fâ' ilün

1. Bilse dil-ber sevdüğümü gelmeden ey dil dile
Tañ mıdur kim dirlere olur revzene dilden dile
2. Murğ-ı cân ölürdi dūd-ı âhum ile sinede
Tîr-i ğamzeñ her tarafından delmese bu vech ile
3. Derd-i ' ışkuñ şöyle kim şimdiden öldürür beni
Âķir-i kâr n'ola anuñ ile hâlüm kim bile

* 257: VT 159a, VY 132a.

[1] Bilmez: Bilmez mi VT.

* 258: VT 159a, VY 132b.

4. Gerd-i rāhuñ gözledigüm la‘l-i nābuñ var iken
Ādemüñ toymaz gözi illā bir avuç hāk ile
5. Öldürürse dağı tınma çeşm-i mestine Münīr
Kişi söyleşmek çatı müşkil durur bed-mest ile

259*

Mef‘ ülü/Mefā‘ ilü/Mefā‘ ilü/Fe‘ ülün

1. Uğratdı belāya beni bu vech ile dīde
Şimden girü bilsem ki gönül dağı necide
2. Dil ğamzeñ ucından gideli sīneme gelmez
Gelmez yuvasına bes inen murğ-ı remīde
3. Göz karasın ezsem n’ola eşk ile dem-ā-dem
Mey hūb olur inen kömür il’olsa çekīde^[3]
4. Sen serve elin şunduğı-çün gibi çenāruñ
Hep tutdı hāzān ile dibin dest-i bürīde
5. Uğratdı gönül ‘ işka beni çıkdı aradan
Kim dirdi kim ol baña bunuñ gibi iş ide
6. Kūyuñdan eger ‘ azm-i Harem kıldısa göñlüm
Āhır gelecek yiri budur kıncaru gide
7. Kıan düşdi Münīrī dil ü çeşm ortasına kim
Dil şöyle ki gizlendi bulımaz dağı dīde

260*

Fe‘ ilātün/Fe‘ ilātün/Fe‘ ilātün/Fe‘ ilün

1. Kimdür eyden göñüle la‘l-i lebinden dileme
Hāsret ile lebe cān irse dimez kim dil eme
2. La‘l-i nābuñ bu gönül derdine emdür diyeli
Hīc vech ile cihānda taleb itmez dil eme
3. Göz yaşı hāk-i derüñden yaña gitdükçe müdām
Hāk-i pāyüñce bile gitmek içündür dil eme^[3]

* 259: VT 159b, VY 132b.

^[3] Mey: - VT.

* 260: VT 159b, VY 133a.

^[3] p□ yü□ ce: p□ yince VT.

4. Bāde-i la‘l-i lebūñ ḥasretiyile niçe bir
Tıfl-ı gehvāre gibi ḥūn-ı cigerden dil eme
5. Ğamzesi bağrumı deldi şorıcağ ḥāl-i dili
Didi iversin ola mı anı daḥı dileme
6. Hīc nesnem yoğ anuñ la‘line irmege Münīr
Veh ki yoğlukda ḫatı müşkil olurmıñ dileme

261*

Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilün

1. Kimse ḫara gözlerinüñ döymezi ey dil ālına
Bizi öldürdi ‘aceb bilsem ki daḥı ālı ne
2. Mecma‘-ı şun‘-ı İlahī görmek isterseñ gönül
Bağ bu zülf ü ḫadd ü ḥāl ü çeşm ü ḫaş u eline
3. Gönlümi şayd eyledi bir ğamzeyile gözlerün
Kim dir idi ḫal‘a-i dil bir oğ ile alına
4. Şanma kim yārün kemīne çakeriyem ben hemīn
Bendeyem kemter ben anuñ küll-i ḫavm ü āline
5. Lāle-ḫaddüñsüz Münīrī şöyle kim ḫan ağladı
‘Aḫsi düşmişdür şafağ ḫanlı yaşumuñ alına

262*

Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilün

1. Kākülün mātem ḫo tutmaz ‘aşıḫunuñ yasına
Bilmezem böyle siyeh-püş olduḫunuñ yası ne
2. Günde biñ kerre helāk ider beni zehr-i firāk
Bu belādan ya ḫalāş it bini gönder ya sine
3. Fūrḫat ile öldüğümdeñ soñra ben n’olur gönül
Heçr-i dil-ber ya sene olmış mükemmel ya sine?
4. Görüben ‘uşşāḫunuñ n’ola oḫursam fātiḫa
Bilürem tīr-i ḫadengün yiyen irmez Yāsīne
5. ‘Āḫıbet tīr-i murādını nişānına Münīr

* 261: VT 160a, VY 133b.

[2] göñül: tamım VY.

* 262: VT 160a, VY 133b.

İrgürür kurbān olursam kaşlaruñuñ yāsına

263*

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Fe' ülün

1. Ne deñlü kıldum ise istiḥāre
Görünmez tevbe cām-ı la' l-i yāre
2. Fiğān u nālem aşlā itmedi kār
' Aceb dil mi bu ya ḥod seng-i ḥāre
3. Ciger ḥūn oldı tır-i ğamzeñ ile
Dökilür gözlerümden pāre pāre
4. Bugün ' arz-ı cemāl it dime ferdā
Ki döymez cān-ı ' aşık intizāre
5. Nebāt-ı la' lin añdum didi ol yār
Şeker mi istenür def' -i ḥumāre
6. Yüzüñ mihriyle her ḥāli Münirüñ
Cihānda gün gibi oldı āşkāre

264*

Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilün

1. Kaṭı kār itdi gönül fürkat odı cānumuza
' Acabā ḥālümüzi kim diye cānānumuza
2. Ğarqa-i āb-ı ḥayāt olmuş iken ḥāl-i lebüñ
Ne revādur ki şuşar bu bir avuç kañumuza
3. Ḥār elinde görelı sen gül-i ter dāmenini
Goncalar taña kalur çāk-i girībānumuza
4. Dil ü cān almağ ile ğamzelerüñ rāzī degül
Kaşd ider her biri bir vech ile imānumuza
5. Vaşf-ı dendānuñı yazmağ diledügince Münir
Dür döker nazm-ı teri defter ü dīvānumuza

* 263: VT 160b, VY 137a, Ü 54b, PB 533b.

[2] itmedi: □ ilmadı VT, PB.

[5] PB'de yok.

* 264: VT 160b, VY 137b, Ü 54b.

265*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Āhîr olup qalmadan bu hasret ey dil yarına
Diyeler mi kim fülân irişdi bugün yârına
2. Haṭṭ-ı sebz ile leb-i la' lüñ görüp didi gönül
Şanki tūṭdür turur şekker alup minḳârına
3. La' l-i nābuñ ḳanımı dökem dir idi raḥm idüp
Haṭṭ-ı jengāruñ meger ḥüccet yazar iḳrârına
4. Yiter ol devlet baña dünyāda k'ey dil her gice
Göz gözi görince yüzüm sürerüm dīvārına
5. Derd-i ' işḳ-ı yārda hîc eksügün yoḳdur Münîr
Haḳ mezîd itsün dir iseñ şükr eyle varına

266*

Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilün

1. Fikri bu gerd-i rehin ḳan ile didüm yoğura
Anı işitdi gözüm yaşı gider düşe tura
2. Kūyuñ itini görüp n'ola feraḥ-nāk ise dil
Her seḫer-geh ki turur evvel anı tutar üre
3. Dîde ḥāk-i rehüñe dökdügi yaşını müdām
Fikri budur yoğurup yaramuza merhem ura
4. Tūt kim irişdi ḳazādur bize bu şekl-i raḳîb
Çāremüz ne meger anı yine Allāh göstere
5. Ta' n-ı bed-gūy-ı ḳo gel isteyelüm yarı Münîr
Kārbāna zarar itmez ne ḳadar kim it üre

267*

Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilün

1. Tūrmadan ḡamzeñ açar sînede bir tâze yara
Raḥm ide bir gün ola baḡrumuzı niçe yara

* 265: VT 161a, VY 137b, Ü 55a, PB 521a.

[1] □ almadan: □ almadı PB/□ asret ey dil: □ asret-i dil PB.

* 266: VT 161a, VY 134a.

* 267: VT 161b, VY 134a.

2. Kūşca cānuma ḥadengin ne atar ğamzelerüñ
Ḥod bilür çün kim olur serçeye çıbuğ da bere
3. Gerçi key mühlikedür rāh-ı ğam-ı ışk-ı nigār
Çün yöneldüñ gönül aña var işüñ Ḥağ başara
4. Tığrayup ḥancer-i cevri ile kağā bağrumuzı
Kara toprağa kara kañumuzı niçe kara
5. Dem-i vuşlat durur ey şem^c revādur bu gice
Yanasın sen de Münirī gibi ser-pā qarara

268*

Mef^c ülü/Mefā^c ilü/Mefā^c ilü/Fe^c ülün

1. Gül-şende yüzüñ şevkı ki var her gül-i terde
Şank'āteş-i Mūsā gibidür ŝāḥ-ı ŝecerde
2. Bir dāmen-i gül-zārda yok ğonca bu miğdār
Şol deñlü k'oḥuñ demreni vardur bu cigerde
3. Götürse niğābını fiğānum göge irer
Āvāz belī katı gider vağt-i ŝeherde
4. Ey zer yüzümüñ rengine sen de neye döndüñ
Ben hicri ileyem sen ḥo miyānında kemerde
5. Tālī^c saña yār olmayıcağ şöyle Münirī
Bir zerre kuşuruñ yoğ imiş tut ki hünerde

269*

Fā^c ilātün/Fā^c ilātün/Fā^c ilātün/Fā^c ilün

1. Ḥağt-ı reyḥānuñ gelüp gül-berg-i ḥandān üstine
Virdi zīnet sebz ile ser-çeşme-i cān üstine
2. Yok yok ol la^c l-i leb üzre bu ḥağt-ı reyḥān-ı sebz
Hızrdur şankim yetişdi āb-ı ḥayvān üstine
3. Ey perī başuñda şol yünler ki vardur zeyn için

[3] r□ h-ı: dile VY.

* 268: VT 161b, VY 138a, Ü 55a.

[3] bel□ : vel□ Ü.

[4] sen □ o: sen de VT.

[5] □ ut ki: □ utdı ki VY.

* 269: VT 162a, VY 138a, Ü 55b, PB 545b.

Şan hümādur kim anat germiş S leym n üstine

4. eşm-i mestün ışm ile ancer ek p n'eyler   aceb
Enfezall h hükm-i n fiz od ser   c n üstine
5. Mihr-i ruşs runda görüp zülfüni didi M n r
S ye-i sünbül mi düşmiş m h-ı t b n üstine

270*

Mef'  l /Mef '  l /Mef '  l /Fe'  l n

1. Fikr n ki olaşmaş durur ol zülf-i d -t ya
Var ey gönül işmarlamışuz seni ud ya
2. D ğ urduğı r ş-i dile  l-i lebün  hir
Bild m ki niş n eyler imiş t r-i bel ya
3. şol de l  adeng n ki ciğerde var  l rsem
Her biri olup serv şalar t rbeme s ye
4.  n resm-i cef  eyledün evvel beni öldür
urb n da od elbette gerekdür bu bin ya
5. aşkull h-ı  sn ne uta la' l-i lebünden
Bir b se buyur yok dime luş it bu ged ya
6. Her laşza gönül biş ker'ölür yine diril r
Bes keşf   ker m t nedür mest-i liķ ya
7. Mihr-i ruřuņı görse M n r ayruğa başmaz
Gösterse cem lini güneş kim deņer aya

271*

F ' il t n/F ' il t n/F ' il t n/F ' ilün

1. Hicr ile   ömrüm d kendi geçdi v veyl yile
V y şol   ömre ki geğe böyle  h u v y ile
2. arş-ı keş-rev bir keret vaşl ile ş d itdüm diyü
Ağladur hicr n elinden yıllar ile ay ile

* 270: VT 162a, VY 138b,   55b, PB 536b.

[1] ki:   PB.

[3] ciğerde var: ciğered r VT.

[5] PB'de yok.

[6] PB'de yok/ker'ölür: kez'ölür VT.

* 271: VT 162b.

3. Sīnemüz mecrūh iŝimüz nāle bağrumuz delük
Bilmezem kim ne belāya uğramıŝuz nāy ile
4. Dād-ı Hāğdur devlet-i rüz-ı viŝāl ey dil belī
Hāŝıl olmaz dāniŝ ü tedbīr ü ‘ aql u rāy ile
5. Mün‘ am-ı hāk-i derūñle nice söyleŝsün Münīr
Bir gedādur nā-tüvān ol ne sözi var bay ile

272*

Fe‘ ilātün/Mefā‘ ilün/Fe‘ ilün

1. Baña meylüñ yog ey gönül kılca
Saña ben görünür iken ilce
2. Hāŝe lillāh ki baş çekem ben de
Bend-i zülfüne boynumuz kılca
3. İntizār-ı viŝāl-i ƣal‘ at ile
Fūrƣatüñ her demi gelür yılca
4. N’ola dil dürlü dürlü söylemse
Sensin anuñ murādı her dilce
5. Reh-i ‘ ışkı ƣoma Münīr elden
Tīz uzar varmayan kişi yolca

273*

Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilün

1. Hīc bir dermān bulunmaz ģaste gönlüm derdine
Bilmezem ģālī n’ola bī-çārenüñ de derdi ne
2. Der-peyince gözlerüm yaşı ki gider gönlümüñ
Ŗanki bir dīvānedür düşmişdür eƣfāl ardına
3. Ney gibi bağrı delinen ‘ āŝık-ı dil-ğastenüñ
Kūŝe-i çeŝm ile bağsañ n’ola rüy-ı zerdine
4. Ƣavf-ı kūyuña yetiŝüp cān viren ‘ uŝŝāƣuñuñ
Hergiz irişmez kimesne hāk-i pāyi gerdine
5. Ŗağlamaz sūz-ı derūñı ģaste gönülden Münīr
Kişi lā-büd bildirür ģālīni bir hem-derdine

* 272: VT 162b.

* 273: VT 163a, Ü 52a.

Mef' ülü/Mefā' ilü/Mefā' ilü/Fe' ülün

1. Her serv-i sehī sāye şalar āb-ı revāne
Göz yaşına meylüñ yok eyā serv-i revāne
2. Añdurmadı aşlā geçen ol cām-ı şabūhı
Sākī kademüñde bu gice cām-ı şebāne
3. Ben nağme-i 'ışkı nicesi terk ideyüm kim
'Uşşāka inen hoş gelür ey dil bu terāne
4. Kim ne dir ise disün işümi bilürem ben
Añır virürem cānumı da göñlüm alana
5. 'Işık ile cihān halkı n'ola hālüme gülse
Ey dil bu kadar çok mı durur saña o ya ne
6. Āh-ı seheri gönderigör tırma Münīrī
Şāyed ki ire 'ākıbetü'l-emr nişāne

Mef' ülü/Mefā' ilü/Mefā' ilü/Fe' ülün

1. Her şāhuñ olursa ne kadar bārı şüküfe
Gül yüzüñi görsün ki nedür bārī şüküfe
2. Sīm ü zer ile oynar eli bād-ı şabānuñ
Germ ideli bu vech ile bāzārı şüküfe
3. Zülfüñ gibi hoş-būlar ile tutdı cihānı
Tağıtdı meger külbe-i 'atṭārı şüküfe
4. Fī'l-cümle 'arūs-ı çemenüñ şevkına ey dost
Zeyn itdi nañıl gibi hep eşcārı şüküfe
5. Yār ile müdām iç mey-i gül-fāmı Münīrī
Kılmaz ho cihān her geh ü her bār şüküfe

* 274: VT 163a.

* 275: VT 163b.

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Fe' ülün

1. Şalup zülfün hevālar tāze tāze
 ılur başda hevālar tāze tāze
2. Yetişür hātif-i ğayb-ı ğamuñdan
 ulağuma şadālar tāze tāze
3. Raıbi seng-sār iderseñ ey dost
 N'ola ire ' aalar tāze tāze
4. Yüzümi dem-be-dem ' arz itdığım bu
 Getürdüm keh-rübālar tāze tāze
5. Münirī bāğ-ı ğüsnün bülbülidür
 Ki gösterür nevālar tāze tāze

Mef' ülü/Fā' ilātü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Zülfün ğayāli gireli bir gice seyrine
 Şeh-bāz-ı sidre irmedi dil murğı seyrine
2. Dīvāne olsa n'ola bilün birle tıfl-ı dil
 Girmiş ara şaçuñ yine dün gice seyrine
3. Engüşt-i ğayret ile revān çıkarur gönül
 Nā-geh yañılup itse naar dīde ğayrine
4. Bir kez ki yol bulup ıķasın tā ki ey gönül
 Girme fenā ğarābesinün yine deyrine
5. oķdan helāk iderdi Münir āteş-i firāķ
 urtulmasaydum iki gözüm yaşı ğayrına

* 276: VT 163b.

* 277: VT 163b, VY 139a, Ü 56a.

[3] □ ayret ile: □ ayret ile VY.

[4] t□ ki: n□ -geh VT.

Mef' ülü/Fā' ilätü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Dil Türk-i çeşmüñüñ ki döyer küll-i cebrine
Söz yok bu haste göñlümün el-ķışsa şabrına
2. İklīm-i cānı tutdı gözi zūlm ile tamām
Dil milketine ğamzesi girdise cebrine
3. Rūbeh-şifat kenār budur tūtduĝum müdām
Āhū-yı çeşm pençe urar dil hizebrine
4. Gerçek şanınca 'ahd-i raķīb ile zūlfüñi
İnansa yeg durur ķişi Rumili gebrine
5. Şem' -i mezārını bile götürdi bes Münīr
Aldı ğayāl-i ğaddüñi çün gitdi ķabrine

Fā' ilätün/Fā' ilätün/Fā' ilätün/Fā' ilün

1. Taşra düşer diyü sırrum eşk-i bī-pāyān ile
Gözümü dikmek diler dil sūzen-i müjĝān ile
2. Bāde-i la' l-i lebün 'aķsi düşelden gül-şene
Ğoncanuñ tōldı şurāhī gibi baĝrı ķan ile
3. Ğāne-i dilden ğayālünle n'ola cān gitdise
Ğönderü çıkmaķ ķişi 'ādet durur mihmān ile
4. Kılma tīr-i ğamzeñi cānā ğavāle cānuma
Ben ğod anı saña virmek isterem biñ cān ile
5. Çārsū-yı 'ışķuñ içre bunca şı' riyle Münīr
Bir ğedādur şanki dervāze ider dīvān ile

* 278: VT 164a, VY 139a, Ü 56a.

* 279: VT 164a, VY 139b, Ü 56b.

[1] düşer: düşe VT/diler dil: dilerler VT.

[3] Ğönderü: Ğönderi VT, Ü.

[4] biñ : yüz Ü.

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Merdüm-i çeşmüm selāmin yā Rab ol hāk-i dere
Sizmezem kim göz yaşından ğayrı kimse irgüre
2. Her ne deñlü 'arz idersem bakmaz eşk ü çihreme
Görmedüm bir kimse böyle meyli yoķ sīm ü zere
3. İntizār-ı vuşlat ile geçdi bu 'ömr-i 'azīz
Bāri bir dimez de kim dervīş var Allāh vire
4. Āteş-i 'ışkuñla kim sīnemde pinhāndur gönül
Güyyā beñzer kül ile örtünülmiş aħkere^[4]
5. Şol 'araķlar kim var ol çāh-ı zeneħde ey gönül
Görüp āb-ı Zemzem anı utanup geçdi yire
6. Ğam degül gird-āb-ı baħr-i eşke düşdise Münīr
Sen büt için şuya ğarķ olmaķ degül oda gire

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Ğālib işüm bitdi yetişdi kılıcuñ çün başa
Kişi ķurtulmaz geñezlik ile şu başdan k'aşa
2. Girmedümse gönlüñe sa'y ile ben 'ayb itmezem
Kıl geçer mi cehd ile ey seng-dil ķatı taşa
3. Korkaram senden be-ġāyet yine ey dīvāne dil
Başladı şular bulandı şöyle ırmaķlar taşa
4. Güyyā bād-ı hazāndan lāledür düşmiş yire
Reh-güzāruñda ki düşdüm ğarķ olup ķanlı yaşa
5. Raħm iderseñ baña şuñdan öñdin it kim diyeler
Gitdi dünyādan Münīrī haste-dil sen biñ yaşa

* 280: VT 164b, VY 139b, Ü 56b, PB 516a.

[1] □ ayrı: özge PB.

[4] PB ve Ü'de yok.

* 281: VT 164b, VY 140a, Ü 57a.

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Luṭf idüp bir gün yetişdür leblerüñ gül-nārına
Nice yaqarsın beni sen anuñ ey gül nārına
2. Öldürürem didigüñ gündür bugün öldür tamām
Va' de-i hām itme luṭf it yine qoma yarına
3. Kimdür ey dil-ber degül diyen kimüñ ne cānı var
Rişte-i cāndur didümse zülfüñüñ her tārına
4. Cān-ı řirñüm lebe irdise ey dil ğam degül
Ğam budur k'irmeden ölem la' l-i şekker-bārına
5. Her ne iderseñ Münire ' iřq odıyla qıl bugün
Bizüm işimüz senüñle qaldı ey dil yarına

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. şol ki biñ cān alur ey dil gül gibi bir ḥandeye
Raḥm idüp n'ola gülümserse ' aceb ben bendeye
2. Gördüğüm gibi leb-i gül-nāruña cān virdigüm
Nesne virmek ' ādetā vardur kişi ṭurfandaya
3. Hīc baqmaz ḥāk-i pāyüñde dile zülf-i ḥamuñ
Ger k'ideyidi naqar kendü gibi efgendeye
4. Dikdi göz ḥaddüñe zülfünden gider göñlüm velī
Dün içinde gitmek olmaz āteř-i tābendeye
5. Mihr-i ruḥsārına qarşu virdüñ āḥir cānuñı
Minnetüñ yoq mı Münirī řālī' -i ferḥundeye

* 282: VT 165a.

* 283: VT 165a, VY 142a, Ü 53a.

[3] Ü' de dördüncü beyit.

[4] Ü' de üçüncü beyit.

284*

Mef' ülü/Mefā' ilü/Mefā' ilü/Fe' ülün

1. Şol hür-ı perî-çihre k'olur tavr-ı beşerde
Rūhumdur o kim menzili var küllî şamarda
2. Bu vech ile çeşmüni görüp h̄'āb ile didüm
Elbette bahār uyhu virür vaqt-i seherde
3. Gördi dil ölür sīnede peykān-ı hadengün
Ağzına şu şamzurmağ için kaldı cigerde
4. Kanlı yaşı perverdesidür küh-kenün hep
Her lāle ki dāğ ile biter küh u kemerde
5. Sen āteş-i 'ışka düşeli şöyle Münīrī
Āhum odıla kaldı felek küllī şererde

285*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Bu dil-i sahtuñ görüp rahmını ben bī-çāreye
Şanasuz tañ mıdur ey dil şöyle seng-i hāreye
2. Kankı gīsūsına baksam zülfüñüñ dil andadur
Bilmezem kim n'ola āhir bu dil-i şad-pāreye
3. Çeşm-i mest-i yār birle añduğumca leblerin
Dir ki hulviyyātdur h̄acet degül mey-h̄'āreye
4. Gönlümi la' l-i lebüñde görüben didüm revān
Nice beñzer bāde üzre görinen āvāreye
5. Bağrumuñ kanın görüp dil sīnede didi Münīr
Tut ki h̄innādur devāyiçün sürülmiş yaraya

286*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Cānumı virdüm kabül itmez bugün cānāneye
Kimsenüñ yoq cānı ey dil kim diye cānā neye
2. Mezra' -ı dilde hayāl-i h̄ālüñi gördi gözüm

* 284: VT 165b.

* 285: VT 165b.

* 286: VT 166a.

Anuñ için yaş döker bārān gerek dūr-dāneye

3. Geh diler tūg-i ḥased bağrumı geh tırılmaz deler
Reşk idelden qara zūlfünde görüp dil şāneye
4. Dün ḥāl-i yāri gönlümde görüp didüm revān
Ġālibā genc isteyü gelmiş durur vīrāneye
5. Dil ne dirse rāh-ı ʿışkuñda sözün tutar Münīr
Hīc kimse ṭābiʿ olmaz gerçi bir dīvāneye

287*

Fāʿ ilātün/Fāʿ ilātün/Fāʿ ilātün/Fāʿ ilün

1. Şubḥ-gāh-ı ṭalʿat-ı vaşluñ diyü her şubḥ-gāh
Dil dem-i serd ile bād-ı şubḥ gibi ider āh
2. Düşeli kevn-i fesāda ğayre kılmagın nazār
Yıkdı dil mülkin ser-ā-ser dīde-i ḥāne-siyāh
3. Fīʿl-meşel bu tırfetüʿl-ʿayn içre zāyil olanuñ
Ḥayf ola mı kim kişi varlığına ide nigāh
4. Ġāfil olma dehr elinden göz yaşını gör göñül
Reh-güzār-ı seyl ü ṭūfān içre olmaz ḥāb-gāh
5. Cezbe-i ʿışkuñla kendʿözün yitirdise Münīr
Devlet anuñ pādşāh-ı vaqt olupdur pādşāh

288*

Fāʿ ilātün/Fāʿ ilātün/Fāʿ ilātün/Fāʿ ilün

1. Dūd-ı āhum birle çarḥuñ tondı şöyle nūrı āh
Korqaram kʿāyīne-i ḥurşīd ola bir gün siyāh
2. Şöyle beñzer kim cihān-gīr olmağ ister yaşlarum
Cemʿ olup her yaña tırılmaz gönderür ḥayl-i sipāh
3. Geç leb-i laʿlinden ey dil qanuña şuşama hīc
Ben saña didüm hele gitdi göñül benden günāh
4. Her taraftan fetḥ-i bāb olurdu ben bī-çāreñe
Kūşe-i çeşm ile kılsañ luṭf idüp bir kez nigāh

* 287: VT 166a.

* 288: VT 166b.

5. Haddüh añduqça Münîrî göge tutduğı yüzün
Bilür anı müstecâb olur du^ç â-yı şubh-gâh

289*

Mef^ç ülü/Fâ^ç ilâtü/Mefâ^ç ilü/Fâ^ç ilün

1. Dilden hadeng sîneme şapmağ ne fâyide
Gönlümi çün yapar yine yıkmağ ne fâyide
2. Elden çıkarma gevher-i ^ç ışkı gönül şağın
Âhir yitiricek kişi bulmağ ne fâyide
3. Küyumda kopdı diyü rağibe ne meyl ider
Azgun olana Mekke de kopmağ ne fâyide
4. Ğam leşkeri ki günde yıkar milket-i dili
Bunca bu bir harâbeyi çatmağ ne fâyide
5. Yumsam gözümü yâr ile dir yine dil Münîr
İv uğrusına kapuyı yapmağ ne fâyide

290*

Fâ^ç ilâtün/Fâ^ç ilâtün/Fâ^ç ilâtün/Fâ^ç ilün

1. Haste-i dil-teşneyem şol sâkî-i cân-pervere
K'ider anuñ la^ç l-i nâbı nükte âb-ı kevşere
2. Hâne-i dilden hayâlâtüñ temâşâ kıılmağa
Açdı ey meh-manzar iki gözüm iki pençere
3. Kaddüñi bir dün-himmet serve teşbîh eylemiş
Düşdi bîd-i bî-dil anuñ reşkiyile hancere
4. Bir gül-i handân u nergis-çeşm ü lâle-hadd için
Hâr elinden döndi şeklüm şüret-i nîlûfere
5. Yaşlu gözümde hayâl-i haddüh ey serv-i sehî
Berg-i güldür şanki düşmişdür derün-ı sâgara

* 289: VT 166b.

* 290: VT 166b, VY 140a, Ü 57a, PB 516b.

[1] dil-teşneyem: teşneyem Ü.

[5] PB'de yok.

6. Nūş-ı cān la' lūnden it var ise in' āmuñ baña
Hīc meylüm yok lebūñ devrinde şehd ü şekkere
7. Böyle hoş-būlar geñez gelmezdi sūzuñdan Münīr
Dönmeseydi 'ūd-ı dil yanmaqla sīnem micmere

291*

Mef' ūlü/Fā' ilātü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Her kıanlı yaş ki ben dökerem āh u zār ile
Mecmū' ı tāze güller olur lāle-zār ile^[1]
2. Gūyā ki 'aqs-i dīde-i bülbüldür ey gönül
Hāl-i siyeh ki görünür ol gül-'izār ile
3. Kāt' -ı menāzil itmede tırılmaz gözüm yaşı
Devlet müyesser olmaz imiş kesb ü kār ile
4. Dil virmeyem dağı dir idüm māh-rūlara
Olmaz imiş zamāne işi ihtiyār ile
5. Ol la' l-i nāba ire diyü 'ākıbet Münīr
Cānum tudağa irdi tırur intizār ile

292*

Fe' ilātün/ Fe' ilātün/ Fe' ilātün/ Fe' ilün

1. Virdi bir ' işve-gere dīde yine gönlümi āh
Gör ki n' itdi baña bu merdümek-i hāne-siyāh
2. İletün reh-güzer-i yāre bu ben hasteyi koñ
Raħm idüp şāyed ide küşe-i çeşm ile nigāh
3. Her gören çāh-ı zenehdānuñ ile hālünü dir
Gūyiyā düşdi bün-i çāha tırur sāye-i çāh
4. Kıanımı dökdüğine la' l-i lebūñ diye tırur
Hīc hācet degül ikrāra bilürsin ho güvāh^[4]
5. Nażar-ı vech-i hasen cürm ise zāhid n' idelüm
Ser-nüvişt olmış imiş bize ezelde bu günāh

[6] PB ve Ü'de yok.

* 291: VT 167b, VY 140b, Ü 57b, PB 538a.

[1] □ le: □ h u PB.

* 292: VT 167b, VY 141a, Ü 57b.

[4] bilürsin □ o: □ o bilürsin □ o VT.

6. Āh-ı serd ile dirilür dil-i pür-süz-ı Münir
Gerçi dirler yürece kan tamar itdükçe her āh

293*

Mef' ülü/Mefā' ilü/Mefā' ilü/Fe' ülün

1. Bir bāde-i la' l-i leb için ey dil-i haste
Beñzer ki şınur tevbe-i şad-cāy-şikeste
2. Ben mest-i müdām olduğıma nükteler iden
Yā Rab ne diriki 'acabā cām-ı eleste
3. Gül-zār-ı cemālünde ki Hindū-beçe hālün
Türmüşdur ider taze gül ü sünbüli deste
4. Ğamzeñle dile gerçi didüm rāz-ı derünü
Sırrın demek olmaz kişi dīvāne vü meste
5. Yandıysa Münirī kül olunca saña karşı
Zī tāli' -i ferhunde zihī vaqt-i hüceste

294*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Seyr-i gül-zār itmek için sen kad-i bālayile
Yıl gibi yilsem 'aceb mi yıllar ile ay ile
2. Gel kesil zülf-i hamından didüm işitmez gönül
Bilmezem kim n'eyleyem ben bu dil-i hod-rāy ile
3. Tır-i ğamzeñ bağrumuz deldiklerin yād eyleyüp
Dün gice nālišler itdük şubh olunca nāy ile
4. Ğamze-i hūn-riz ile 'uşşākı gerçi öldürür
Dirgürür fi'l-hāl yine la' l-i rūh-efzāyile
5. Sāķī-i meh-rū temāşasında-y iseñ sen Münir
Fikr-i dil pervāne gibi şem' -i bezm-ārāyile

* 293: VT 167b, VY 141a, Ü 58a.

* 294: VT 168a, VY 141b, Ü 58a, PB 519a.

[3] ba□ rumuz: ba□ rumı VT.

Mef' ülü/ Fā' ilātün/Mef' ülü/Fā' ilātün

1. Ben de yetişür idüm sen mihr-i meh-liķāya
Cehd ile yetişeydi ger āftāba şāye
2. Lülü dişüñle her dem la' l-i lebüñi şorma
Nāzük-ṭabī' at olan inen döymez cefāya
3. Zülf-i siyāhuñ ucı yirde sürinür ey dost
Ser-menzil olmaz iken rüy-ı zemīn hümāya
4. Bu vech ile görüben mīm ağzuñı didi dil
'Aķs-i Sühāyı gör kim nice düşüpdür aya
5. Zülfüñ kesilmek ile baş ḳodı ḥaddüñ üzre
Güyā yetişdi 'arşa ḳaṭ' itmek ile pāye
6. Añunca la' lüñi dil oldu revān revāne
Rūḥum gibi revān da mevķūf imiş şılāya
7. Şeh-zāde-i cüvān-baḥt rüşen bu kim Münīrī
Nūr-ı dü çeşm-i cāndur her mīr ü gedāya

Mef' ülü/Fā' ilātü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Bir kez götürse mihr-i cemālüñ niķābını
Mecmū' ı ref' iderdi dü kevnüñ ḥicābını
2. Her geh ki zülfüñi görürem iki bükülüp
Ṭurmaz ḳılur müṭāla' a ḥüsnüñ kitābını
3. Zerrāt-ı kevnī gün gibi görür mu' āyene
Küḥl-i cilā iden ḳişi izüñ türābını
4. 'Aķl-ı 'aķīle 'ıṣķ ile ṭa' n itdise saña
Var sen işüñde ol gönül aldı cevābını
5. Mihr-i ruḥuñdan ayru düşelden berü Münīr
Allāh bilür sitāre-i eşķüm ḥisābını

* 295: VY 165b.

* 296: VT 168a, VY 145b, Ü 58a.

297*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Görünelden gözüme bu vech ile ey dil Memi
Seyl-i eşk ile geçer yaşlu gözümüñ her demi
2. Yār-ı gendüm-günümüñ hālın görüp didi gönül
Ġālibā bu dānedür yoldan çıkararı Ādemi
3. Şol kadar kim dikdiler cismümde tīguñ yarasın
Şanki bu delğ-i murağğā' birle oldum Edhemī
4. Eksük itme sīneden tīr-i hadengüñ yarasın
Ġod bilürsin kim dil-i mecrūhuñ oldur merhemi
5. Tāb-ı ħurşīd ile gerçi götrilür şebnem Münīr
Bu 'arağlar āftāb üstinde şağlar şebnemi

298*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Kanda kim dökerse yaşlu gözlerüm ħün-ı dili
Gül-şen olup yitişür ħünīn-ciger her bir güli
2. Olalı tīr-i hadengüñe hedef cān-ı za' īf
Kıldı ġamzeñ gönlümü pertāv oğınuñ menzili
3. Dil şumar-ı 'ıkd-ı zülfüñle eger cān virdise
Derd-i serden kırtulup ħall oldı cümle müşkili
4. Yaşlarum kūyında hem sāyıldür ey dil hem yetīm
Ġod yeñime kıahr yok men' itmek olmaz sāyili
5. Baña binüm yetdi şimden girü rağm itmeñ Münīr?
Fī'l-ħağka tut kim āzād eyler olmış muğbili

299*

Mef' ülü/Fā' ilātü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Gördüm cemāli gül-şeninüñ murğ-zārını
İñletmek imiş işi hemān murğ-ı zārını
2. Bād-ı şabāyile dili var egridür diyü

* 297: VT 168a, VY 141b.

* 298: VT 168b, VY 142a, Ü 60a.

* 299: VT 168b, VY 142b, Ü 60b.

Aşmış yüzinde hüsn ilinün perde-dârını

3. Hâk-i reh olmak istediği gönlümün bu kim
Gördi türâba düşdüginün ağzı yarını
4. Kõrsam yolında esterinün n'ola başımı
Gül-zâr-ı hüsnünün giderür külli hârını
5. Şemşîr-i 'ışkuñ ile şehîd olmağın Münîr
Tîğ ile tutdı süsen anuñ hep mezârını

300*

Mef' ülü/Fâ' ilätü/Mefâ' ilü/Fâ' ilün

1. Evvel bu serv-қaddün odur bir kerâmeti
Her demde gösterür bize rûz-ı kıyâmeti
2. Yüzün çerâğına niçün öykünür idi şem'
Yansun ölince oldur o cürmün garâmeti
3. Şu indi ayağına тұrur serv karşıña
Gör hıdmetünde kim nicedür istikâmeti
4. Devrinde la' lünün mey-i nâb içmedüm diyü
Zâhid dökerse vechi var eşk-i nedâmeti
5. Biter mezârum üzre 'alem dūd-ı dil Münîr
Olmazsa ğam degül dağı dürlü 'alâmeti

301*

Mef' ülü/Fâ' ilätü/Mefâ' ilü/Fâ' ilün

1. Mihr-i ruhuñla gül қoyup ortaya varını
Gül-zâra geldi görmege hüsnün bahârını
2. Diñ 'andelibe gül қanatı birle uçmasun
K'anuñ givinün ol uçurupdur hezârını
3. Levh-i zer üzre yaşlu gözüm mâcerâ yazar
Sîmîn varaқda görelî haţtuñ ğubârını
4. Zülf-i siyâhuñı ideli gönlüm ihtiyâr
Hergiz elinde görmemişem ihtiyârını

* 300: VT 169a, VY 146a, Ü 58b.

* 301: VT 169a, VY 146b, Ü 58b.

5. Sen meh-liķā yolında k'öle 'āķıbet Münīr
Her dem melāyik ide ziyāret mezārını

302*

Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilün

1. Dil-i āşüftenüñ ey bād-ı şabā nice demi
Çekdi zencīre didiler girih-i zülf-i ħamı
2. Leb-i la' line murādum bu ki cān tīzde virem
Āb-ı Hızırı n'iderem yā ħo dilā cām-ı Cemi
3. Ser-nüvişt olmuş imiş başuma ħaṭṭ-ı siyehüñ
Düzmeden kātib-i ħudret daĥı levḥ ü ħalemi^[3]
4. Ğamzeñüñ tīĝine cān virmege ditrer yüregüm
Çāre ne böyle çalunmuş çün anuñ da raķamı
5. Pāsban-ı ħarem-i dil niçün oldu ya Münīr
Ki dile maĥrem ola ĝayrlaruñ fikr ü ĝamı

303*

Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilün

1. Var iken şol şanemüñ kākül-i 'anber-şikeni
Key ħaṭādur ṭaleb itmek bize müşk-i Hıuteni
2. Var gönül sen daĥı ol silsile-i zülfe ṭolaş
Ki baña ħabl-i metīn oldu anuñ her reseni
3. Lāf-ı ħüsn itdi diyü ĝonca lebün karşına
Şöyle urdı ki şabā ħan ile ṭoldı deheni
4. Boynı baĝlu ħulıdur kāmētüñüñ serv-i revān
Kimdür āzāde diyen böyleyiken nārveni
5. Virmeden yillere ħākisterümi bād-ı fenā
Göre mi şem' -i cemālünü Münīr encümeni

* 302: VT 169b, VY 146b, Ü 59a.

^[3] lev□ ü: lev□ -i VY.

* 303: VT 169b, VY 147a, Ü 59b, PB 567a.

^[4] □□ metü□ ü□ serv-i rev□ n: serv-i rev□ n □□ metü□ ü□ VY, PB.

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Ğonca-veş dil-teng idüp gül zārını
Hāra degşürmiş durur gül-zārını
2. Mey-gede küncini terk itmezdi hīc
Bilse zāhid mey-fürüş esrārını
3. Müşteriler naqd-i cān virdügidür
Germ iden sen dil-berüñ bāzārını
4. Gözlerüñden şākirüz ğāyetde kim
Tizcek öldürmek diler bīmārını
5. Der-miyān olsun Münirī saña cān
Kılca bilürseñ miyānı varını

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Göñlümün zülfünle n'ola var ise ünsiyyeti
Vardur anuñla perişānlıkda bir cinsiyyeti
2. Çihrem ile cismümi gör dōstum gitme ırak
Keh-rübānuñ bilmek isterseñ nedür hāşıyyeti
3. Kime dirsem leblerün zevkı beni mest itdügin
Dir yalansın hīc olur mı şerbetün keyfiyyeti
4. Mihr-i ruhsāruñla bilinse dehānuñ tañ mı kim
Āftāb ile bilinür zerrenün māhiyyeti
5. Yüzüñi gördükçe söz bulmaz ki söyleye Münir
Tut kim ol dil bilmez aşlā yoğ durur ehliyyeti

* 304: VT 170a, VY 147a, Ü 60a.

[1] gül zārını: bārını Ü/degşürmiş: apşürmiş Ü.

* 305: VT 170a, VY 143a, Ü 59a.

[3] Ü'de dördüncü beyit.

[4] Ü'de üçüncü beyit.

306*

Fe' ilātün/Mefā' ilün/Fe' ilün

1. İt gibi ursalar raķīb-i segi
Ĝam degüldür naşıblü yir kötegi
2. Dem-i serd-i ecel de şovuţamaz
Āteş-i ' ışķ ile yanan yüregi
3. Yaraşur her ne cā ki yürürseñ
Şöyle sāde güzel nedür bezegi
4. Tıt ki zülfeyüñ iki Hindüdur
Her birinüñ gül ile pür etegi
5. Senüñ ile görür cihānı Münīr
Sensin el-ħaķ görür gözüm bebegi

307*

Mef' ülü/Fā' ilātü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Sevsem ' aceb mi cān u gönülden Muħammedi
Şükr-i Ğudā ki olmuşuz ey dil Muħammedī
2. Başumda tıĝuñı görüben dil didi revān
Gör gör başumda devlet ile ' ömr-i sermedī
3. Ķo ' ıķd-ı zülfini lebine cān vir ey gönül
Maķşüda az irer görürem her muķayyedi
4. ' Işķuñ yolında terk-i ' alāyık iden kişi
Bilür dem-i vişālde sırr-ı tecerrüdi
5. İncinme ikisi de saña birdür ey Münīr
Ĝāhī Muħammedī dir isem ĝāhī Aħmedī

308*

Fe' ilātün/Mefā' ilün/Fe' ilün

1. Girse dirsın ele şaçı girihi
Delü misin gönül ya ĝod zırıhī

* 306: VT 170b, VY 143a.

[4] Hind□ dur: Hind□ durur VY.

* 307: VT 170b, VY 143b.

* 308: VT 170b, VY 143b.

2. Tır-i ğamzeñden itmeseydi hāzer
Kara zülfün geyer midi zırılı
3. Hāk-i pāyın şabā haber vireli
Her dem uçar gözümde gerd-i rehi
4. Dem-i Hıẓr-ı zamān irişdi diyü
Sebz-püş itdi haṭṭı mihr ü mehi
5. Şöyle odlara yandığı bu Münır
Sini sevdügidür hemān günehi

309*

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Fe' ülün

1. Gören zülfin yüzinde yoḥsul u bay
' Acebler dir ki gündüz tutulur m'ay
2. Senün ḥālün ne ey dil ' ışk elinden
Şınuqlarını şardırımış hele nāy
3. ' Acebdür murğ-ı dil de bunda yoḥsa
Hele per atunuñ yanında cān tay
4. Sözüm diñle benüm de geh geh ey dil
Eyü olmaz kişi kim ola ḥod-rāy
5. Münırı añma Hindistānı baña
Çoğ olur bunda ṭūṭı-i şeker-ḥāy

310*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. La' l-i nābuñdan ki dil söyler ḥayāl-i ma' nevī
İşiden dir ğālibā budur zebān-ı Pehlevī
2. Pertev-i nūr-ı cemāl ile ṭolupdur mülk-i dil
Hāne-i çeşme ḥayāl-i yār olaldan münzevī
3. Devr-i ḥüsnünde ğazel-gūluḳ şunuldı bize de
Hāzret-i Mollāya maḥşüş oldıyısı Meşnevī
4. Derd-i ' ışk-ı yār her sā' at bu vech ile seni
N'ola añarsa qarındaşuñdur ey dil uḥrevī

* 309: VT 171a, VY 144a, PB 587b.

* 310: VT 171a, VY 144a.

5. Dil hilāl ebrūsını gösterdüğü yārūñ Münīr
Kişi ‘ādetdür göricek gösterür mäh-ı nevi

311*

Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilün

1. Mihr-i hüsñüñ hāk idüpdür āftāb-ı enveri
Olsa tañ mı hüsñüñe mäh-ı şeb-ārā müşterī
2. Sebze-zār-ı gül-şen-i Rıdvān u bāğ-ı Cennete
Sāye şaldı Hüsrevā řāvūs-ı zülfün şeh-peri
3. Bāğ-ı ‘ālem gül-şen-i haddünle gül-zār olmağın
Reşk ider şağn-ı zemīne gül-şen-i nīlūferī
4. Seg raķībi yār ile görüp didi bī-çāre dil
Dīve yā Rab yār olur mı şöyle bir nesl-i perī
5. Hün idüpdür bağrumı mey-gün lebi şevķı Münīr
Şan ile şolsa ‘aceb mi gözlerümñ sāğarı

312*

Fe‘ ilātün/Fe‘ ilātün/Fe‘ ilātün/Fe‘ ilün

1. Sāyesidür var ise ķāmetünññ bir şebahi
Ol da üftādesidür ķaddünññ ey serv-i sehī
2. Her gice meş‘ aleler tıtduğı sahrā-yı dili
Ĝālib oldur ki şonar řayl-i řayālññ sipehi
3. Ben neye uğraduğımı bilür ey ĝonca-dehen
Her gören Türk-i řarāmī gibi sen kec-külehi
4. Teşne-leb la‘ l-i lebññ yādına cān virür isem
Bitmeden yine şolup hāk ola ķabrüm giyehi
5. Çadem-i rence ķılıp külbe-i aħzānumuza
Göre gelseñ n’ola ben şaste-dili ĝāh ĝehī
6. Şaldısa dām-ı belāya dili zülf-i siyehññ

* 311: VT 171b, VY 147b, Ü 60a, PB 620b.

[3] □□ lem: - Ü.

* 312: VT 171b, VY 147b, Ü 60b, PB 595a.

[2] PB’de yok.

[4] PB’de yok/□ olup: □ olar Ü.

Gönlümündür suç anuñ yoğ durur aşıā günehi

7. Ruğ-ı zıbāyile sen māhı görüp didi Münır
Perveriş mihre virür gör bu meh-i çār-dehi

313*

Mef' ulü/Fā' ilätü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Götürmeyince āh ile dil zülfi cismini
Genc-i cemālün iramadı mār tılısmını
2. Gönlüm ne deñlü nestene bilmezse ey şanem
Ėāyetde ĥüb bilür inen ' ışķ kısmını
3. ' Iřķuñ ki dürlü dürlü belālar baña k'ider
Görmek degül cihānda işitmedüm ismini
4. Ma' mür ide ġamuñ dil evin dir idüm veli
Fikri budur ki götüre ' ālemde resmini
5. Çarĥ-ı felekde görinen encüm degül Münır
Āhum odıyla ābiledür tutdı cismini

314*

Fe' ilätün/Fe' ilätün/Fe' ilätün/Fe' ilün

1. Bir gün āhumla felekler tutuşup yana gibi
Ėarara mihr ü ħamer oda düşen dāne gibi
2. Devlet-i rüz-ı viřāl ile geçen ' ayş u řafā
Oldı hicr ile baña her biri efsāne gibi
3. Neye düşdi diyü sevdā-yı ĥam-ı zülfüne dil
Geh deler ġamzelerün ġāh diler řāne gibi
4. Ecelün ġeldüġine vech bu yetmez mi raķıb
İrdüġüni talar olduñ seg-i dıvāne gibi
5. Āĥir ol şem' -i Çigil gelse mezāruma Münır
Degzinür tırmaz anı cān yine pervāne gibi

[7] sen m□ hı görüp didi: görüp didi sen m□ hı VY, Ü, PB.

* 313: VT 172b, VY 144b.

* 314: VT 172a, VY 144b.

Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilün

1. Açdıgum gönlüm evine gözümi bāb gibi
Gördüm anı ki hayālüne senüñ bāb gibi
2. Nağş-ı na' l-i süm-i esbüne güneş secde ider
Düşmegin rüy-ı zemīn üstine mihrāb gibi
3. Ğoncasın gönlüñ açılsun diyü ey lāle-^ç izār
Yaş döker gözlerümüz küze-i dülāb gibi
4. Rüşen oldı dehenüñ noqtasını görmek ile
Dāyire çekdügi ħaddüñ gül-i sīr-āb gibi
5. Mihr-i ruhsāruñı gözde görelı eşk-i Münīr
Turmaz ider ħareket şevk ile sīm-āb gibi

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Gerçi çekdi dāma dil murğın gözüñ al eyledi
Her ne itdiyse baña bu dāne-i ħāl eyledi
2. Ĥāne-i dilde hayāl-i ħaddüñ olaldan muħīm
Ey elif-ħad ħāmetümi büküben dāl eyledi
3. Merdüm-i dīde yüzüñden ħayra ħılmağın nazār
Eşk-i ħünīn geldi anı şöyle pā-māl eyledi
4. Tut ki nüş itmez dem-ā-dem bağrumuñ ħanın lebüñ
Bellüsüz bu vech ile rengin neden al eyledi
5. İrmedi dirler dağı vaşla gözüñ yaşı Münīr
Gice gündüz gitmede beñzer ki iĥmāl eyledi

Me^ç ülü/Me^ç ilü/Me^ç ilü/Fe' ülü

1. Tolaşdıyısa zülfüne gönlüm işi bitdi
El-ħışşa baña her ne kim itdiyse ol itdi

* 315: VT 172b, VY 145a.

* 316: VT 172b, VY 145a.

* 317: VT 173a, VY 145b.

2. Ey dil ne kadar geldiyise haṭṭı nigāruñ
Bāzīṭe-i ʿ iṣṣkuñ dimezem şaḳalı bitdi
3. Bilişlik iñen virmez olupdur bize ey dost
Beñzer ki ser-i kūyuñ iti bizi unutdı^[3]
4. Ben cehd ile anı niçe bir şaḳlayıbilem
Aḫvālümüzi yād u biliş külli işitdi
5. Laʿ l-i lebüñ aldısa n'ola cān-ı Münīri
İrgürdi ḫayāt-ı ebede ḫaylī iş itdi

318*

Feʿ ilātün/Feʿ ilātün/Feʿ ilātün/Feʿ ilün

1. Bilmezem n'oldı göñül şöyle ki mecnūn oldı
Yitürüp kend'özini ḫālī diger-gūn oldı
2. Cānuma ʿ ilm-i ledün sırrını bildirmek için
Lām olup dāl ile zülfüñ ü ḳaşuñ nūn oldı
3. Ṭurmayup delme durur yüregümi işi güci
Ḫāşılı ḡamzeñ ucından ciğerüm ḫūn oldı
4. Ḳademünde bu kadar var ki gözüm yaşlarınınñ
Seyl iken şimdi cihānda adı Ceyḫūn oldı
5. Çihre-i zerdüñi ʿ arz itdüñ ise yāra Münīr
Var daḫı ḡam yime hergiz işüñ altun oldı

319*

Fāʿ ilātün/Fāʿ ilātün/Fāʿ ilātün/Fāʿ ilün

1. Ḡamzesine baḡrumuñ ḳanın şu kim ḫ ʿān eyledi
Zaḫm-ı tīri yüregümi ṭoṭtolu ḫūn eyledi
2. Ḫüsnüñi mecmūʿ a-i maʿ nī diyü cemʿ eyleyen
Ḫaḳḳa minnet kim bizi daḫı ḡazel-ḫ ʿān eyledi
3. *Len-terānī*den cemālünde nişān göstermegin
Lām idüp zülfüñi niçün ḳaşuñı nūn eyledi

[2] □ a□□ r: □ addi VY.

[3] Bilişlik iñen virmez olupdur bize ey dost: İñ ende bilişlik bize virmez gibi olmuş VY.

[5] La□ l-i lebü□ aldısa n'ola: □ □ m ile lebü□ aldı-yısa VY.

* 318: VT 173a.

* 319: VT 173b.

4. Kāse-i serden kināyet aşd iden Leylīyi g r
Nice aşd-ı k se-i p r- n-ı Mecn n eyledi
5.  sy -yı ardur di le M n r  aste ni
Gerdiş ile  g d p ımn  gibi un eyledi

320*

Fe' il t n/Mef ' ilün/Fe' ilün

1. Bir keret y r elüme girseyidi
 l r isem daı ayurmaz idi
2. Kim ne dir amze  oı k Őtesic n
 n beh sını ölmeden o yidi
3. Geri engel durur ra b k fir
 t ru   n direm ki ?
4. G nl m   ŐŐsesini seng-i cef 
urd u  m eyledi v  k ll  Şıdı
5. Leb ne iremedi c n-ı M n r
 lib   c  BekteŐ o ma didi

321*

Mef ' ilün/Mef ' ilün/Fe'  l n

1. Bu vech ile gören kişi  seyni
' Aceb mi ey dil olursa  seyn 
2. adeng-i amze ne bilsem kim ey dost
Kim  gretti ki bu im z-ı 'ayn 
3. ay l   menzildir diyü s ne
Rev n itdüm gözümden ulleteyni
4. Nig r   Őılı 'ıŐku  elinden
aıldı 'aqlı hep alandı beyni
5. Lebünden c numuz arz 'l-asend r
M n r  dir ise  virs n o deyni

* 320: VT 173b.

* 321: VT 174a.

322*

Mef' ülü/Mefā' ilü/Mefā' ilü/Fe' ülün

1. Bir kerre ki elde görem ol zülf-i dü-tāyı
Binüm şanuram memleket-i ÇİN ü Hıṭāyı
2. Deldi cigeri ğamze-i dil-dūzı nigāruñ
Ey dil görinen bu ki saña dikdi 'aşāyı
3. Zülf-i siyeh-i yāri gönül inen añarsın
Olduñ gibi sen daḡı benüm gibi hevāyī
4. Bülbül gibi dil berg ü nevādan dem urur līk
Bī-berg ü nevā ḡanda bulur berg ü nevāyı
5. Bir būseyile la' li k'ala cānı Münīrī
Ṭura vara gör kim bulımazsın bu behāyı

323*

Mef' ülü/Mefā' ilü/Mefā' ilü/Fe' ülün

1. Gül devridür ister yine dil cām-ı şarābı
Sāḡī kerem it ḡandasın al gel mey-i nābı
2. Māhiyyet-i ḡüsnüñi nice derk ide zāhid
Gösterdüñ aña gün gibi nūrānī ḡicābı
3. 'İḡd ile şayam dir ise 'uşşāḡını zülfüñ
Mümkin degül ol yoḡdur anuñ hīc ḡisābı
4. Sīnem gibi yüz yirde delük baḡrı cefādan
Efgān-ı ney inletse n'ola çeng ü rebābı
5. Bir baḡr daḡı var mı ki 'ālemde Münīrī
Eşküñ gibi baḡr ola gözüm gibi ḡabābı

* 322: VT 174b.

* 323: VT 175a.

324*

Mef' ülü/Mefā' ilü/Mefā' ilü/Fe' ülün

1. Āḥir deme irgürdi lebüñ va' desi cānı
Virmez daḥı la' lüñ dile bu çeşme-i cānı
2. Göñlüm nice vech ile yatar zülf-i ḥamuñda
Ḥāl-i lebüñüñ dāğıyla var ḥo nişānı
3. Cān vir dehen-i la' line dime bir iki hīc
Ey dil benüm olsun ne ki var ise ziyānı
4. Qanlı yaşumuñ niteligin añdı didüm kim
Çoqdan bu durur gül-şen-i dil lāle-sitānı
5. Sırr-ı lebi eşkümler yeter baña Münīrī
Sen kān-ı ḥayāl olduñ ise baḥr-i ma' ānī

325*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. La' lüñe öykündügiçündür meyüñ de ḥürmeti
Yoḥsa bu vech ile ol daḥı bulurdı ḥürmeti
2. Zāhidā ser-mest-i ' ışq-ı yāra tolaşma iñen
Kişinüñ kendü elindedür bilürsin ḥürmeti
3. Rüz-ı ḥaşr ile beni qorqutmasun diñ vā' ize
Gösterür her dem kıyāmet baña yārüñ qāmeti
4. Gelmeden ḥayl-i ḡamuñ daḥı ayaḡın başmadan
Tutdı dil mülkin ser-ā-ser leşker-i ḡam ḥaşmeti
5. Naqd-i eşk ü çihrem ile la' lüñi gözler Münīr
Bilür anı sīm ü zerle ḥaşıl olmaz kıymeti

326*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Tut ki yön yoqdur cemālüñ āftābın göresi
Āstānuña ' aceb yol var mı yüzüm süresi
2. Dün gice meh-tāb içinde bulup itüñ izini

* 324: VT 175a.

* 325: VT 175b.

* 326: VT 175b.

Şol kadar k'öpdüm kapardı külli ağzum yöresi

3. Yüregümde görüben peykānuñı gönlüm gibi
Şöyle kim cānum sevindi yir bulamaz tūrası
4. Va^ç de-i hām ile ben bī-çāresin kıldı helāk
Hüb idi meh-rūlaruñ olmasa ey dil bu rāsı
5. Şimdi bağrum kanın aqıdur gözüm her dem Münir
Kalmadı bir kaçre beñzer hergiz āb-ı şūrası

327*

Fā^ç ilātün/Fā^ç ilātün/Fā^ç ilātün/Fā^ç ilün

1. Ey cemāli lāle-zārı gül-bün-i cān gül-şeni
^ç Andelīb-i zāruñı iñledüci dirler seni
2. Hūşe-çīn kıldı hadüñ devrinde her bir gül-ruhı
Sünbül-i zülfüñ hevāsı birle bu gül hırmeni
3. Ağzına la^ç lüñ ki şu tamzırmaz oldum dir iseñ
Hic bir müflis anı kılmış degül nice ganī
4. Hār elinden gül-şen-i dehr içre yetdi cānuma
İhtiyār itsem ^ç aceb mi āhır ey dil kül-hanı
5. Sāl āb u āteş olmağın bu yıl şöyle Münir
Yağmağ u yıkmağ diler gönlüm gözüm her dem beni

328*

Fe^ç ilātün/Fe^ç ilātün/Fe^ç ilātün/Fe^ç ilün

1. Şol ki boynuma hamāyil gibi şalmaz qolını
Bellüsüz bārī bilür mi ^ç acabā biz qulını
2. Reh-ber ol yār işüğine yūri var sen de gönül
Gözlerüm yaşı yitürmezse ne deñlü yolını
3. Da^ç vī kılduğičün sūzum ile yandısa şem^ç
Yiridür tutsa ne idi kesilicek dilini
4. Dil-i bī-çāre karar eyleyecek yir bulmaz
Hindū-yı zülfüñ oda şalduğičün fülfulini

* 327: VT 176a.

* 328: VT 176a.

5. Şem^ç -veş terk-i ser itmek neyidi bārī Münīr
Bir keret görsevüz ol şem^ç -i Çigil maḥfilini

329*

Mef^ç ūlū/Mefā^ç ilū/Mefā^ç ilū/Fe^ç ūlūn

1. Çün dest-i kader ırdı ıaşuñ gibi kemānı
Bes kıldı hedef tır-i ızāya dil ü cānı
2. İnanmaz idüm^ç ışka vü^ç uřřāka gülerdüm
Şimdi başa geldi baña ıar itdi cihānı
3. Seyr itse maḥalleñde n'ola her yaña göñlüm
Dünyāda bilüpdür bugün ol bāğ-ı cinānı
4. Şol işi ki derd-i ğam-ı^ç ıřkuñ baña kıldı
Hergiz dil ile olmaz anuñ şerḥ ü beyānı
5. Gün gibi görünür ki^ç ıyān ola Münīrī
İnen yaıar oldı beni bu sūz-ı nihānı

330*

Mefā^ç ilūn/Mefā^ç ilūn/Mefā^ç ilūn/Mefā^ç ilūn

1. Lebünden öğrenem dirmiş Mesīḥā nuṭk-ı i^ç cāzı
Kılursa ṭālī^ç i yārī iderse baḥtı dem-sāzī
2. Göñül zülfeynüñe n'ola iki al ile yapışsa
Meşeldür ııkılmaz ey dil-ber yaluñuz elüñ āvāzı
3. Şanasın murğ-ı baḥrīdür gör ol çāh-ı zeneḥ ḥālın
Ki şāhīn-i ser-i züfūñ anuñçün oldı pervāzı
4. Egerçi zülfüñüñ göñlüm yolında baş u cān oynar
Dili ser-mest olan bī-ḥod nice ider resen-bāzī
5. Ğazel-ḥ^ç ān olmağın şöyle Münīrī devr-i ḥüsnünde
Yetişse rub^ç -ı meskūna^ç aceb mi ři^ç rüm āvāzı

TUYUĞLAR

* 329: VT 176a.

* 330: VT 176b.

1*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

Şol kim oldı mübtelā-yı ' ışk-ı yār
Neyler anda şabr u ārām u qarār
' İkd-ı zülfin kıomaz engüşt-i hayāl
Tā olınca ey gönül rüz-ı şumar

2*

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Fe' ülün

Senün ' ışkuñ beni dīvāne kıldı
Cihāna hālūmi efsāne kıldı
İrüp şem' -i cemālūñden tecellī
Dil-i pür-süzümü pervāne kıldı

3*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

Tā ki düşdi ' ışk ile bī-çāre dil
Bulmadı derdine hergiz çāre dil
Kābil-i merhem degüldür hāşılı
Tīr-i gāmzeñden yidiyse yara dil

* 1: VT 177a, VY 148a, Ü 61a.

* 2: VT 177a, VY 148a, Ü 61a.

* 3: VT 177a, VY 148b, Ü 61a.

4*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

İşğ iline vireli talan gönül
Oldı key ma' mūr u hem vīrān gönül^[4]
İşigüne düşeli ben bendeñe
Vaḳthā bir kez olur mihmān gönül

5*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

Göz yaşı sensiz ki la' l-i nāb olur
La' l-i nābuñsuz ciğer ḥūn-āb olur
Āḳıbet dil mülkini vīrān ḳılır
Ḳanlu yaşum böyle kim seyl-āb olur

6*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

Fürḳat-i yāra nihāyet bulmadum
Derd-i bī-pāyāna ḡāyet bulmadum
Küfr-i zülfine tolaşmayınca dil
Yüzi nūrından hidāyet bulmadum

7*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

Ḳāmetüñle serv hem-bālā degül
Lāle-ḥaddüñ ile gül hemtā degül
Münthēḥā ḳaddüñ görüp didi gönül
Bu belādur 'āşıḳa bālā degül

* 4: VT 177a, VY 148b, Ü 61b.

^[4] key: hem VT.

* 5: VT 177a, VY 148b, Ü 61b.

* 6: VT 177b, VY 149a, Ü 61b.

* 7: VT 177b, VY 149a, Ü 61b.

8*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

Dil düşelden şöyle ser-gerdān-ı ıřķ
Olmışamdur bī-ser ü sāmān-ı ıřķ
Hızr yetişdi haş-ı jengār-ı yār
Bařdan iñen ařmadan tūfān-ı ıřķ

9*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

Her ki şod mest-i ĥarāb-ı cām-ı ıřķ
Çün dil-i mā mī-şeved bed-nām-ı ıřķ
Kes me-bādā hemçü men bī-zülf-i to
Bī-dil ü bī-şabr u bī-ārām-ı ıřķ⁹

10*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

Tā-ki şod derd-i ġamet ġam-ĥār-ı dil
Mūnis-i cān řod belā vü yār-ı dil
Dūrem ez-zaĥm-ı ĥadeng-i ġamzeet
Nālehā-yı zār ez-ān şod kār-ı dil¹⁰

* 8: VT 177b, VY 149a, Ü 62a.

* 9: VT 177b, VY 149a, Ü 62a.

⁹ Her kim aşk kadehiyle sarhoş olursa bizim gönlümüz gibi o kişinin adı da aşk yüzünden kötüye çıkar. Hiç kimse benim gibi senin zülfünden ayrı kalmasın, a□ k yüzünden gönülsüz, sabırsız ve huzursuz olmasın.

* 10: VT 178a, VY 149a, Ü 62a.

¹⁰ Senin aşkının derdiyle gönül kaygı çekmeye başladığından beri bela ve gönlün yârı ruhun dostları oldu. Senin yan bakış oklarından ayrı kaldığım için gönlün işi ağlayıp inlemek oldu.

11*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

Bāğ-ı hüsniñ kim cihān bostānidur
Şaçlarıñ rūhāniler reyhānidur
Gül-şen-i hüsniññ ey cān bülbüli
Dil dağı murğ-ı hezār-elhānidur

12*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

Ruğlarıñ kim bāğ-ı cān gül-zāridur
Şad hezārān bülbül ü gül zārīdür
Bülbül-i dil-ğasteñi unutma kim
Dem-be-dem ħār-ı belā bīmāridur

13*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

Veh ki Türk-i bī-amāndurgözlerüñ
Āfet-i mülk-i cihāndur gözlerüñ
Kılmağa dil mülkini her dem ħarāb
Ġamzeñe haydi hemān dir gözlerüñ

14*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

Biz ki reyhān ħaţtuññ ħayrānıyuz
Dem-be-dem yā қаşlarıñ kurbānıyuz
Bilmezem ki n'eyledi zülf-i ħamuñ
Key perīşān-ħāl ü ser-gerdānıyuz

* 11: VT 178a, VY 149b, Ü 62a.

* 12: VT 178a, VY 149b, Ü 62b.

* 13: VT 178a, VY 149b, Ü 62b.

* 14: VT 178b, VY 150a, Ü 62b.

15*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

Beñlerüñdür noқта-i cīm-i cemāl
K'itdi ħ'ānā ħaṭṭuñı bī-ķıl ü ķāl
Ħālüñ ile ħaṭṭuñı gören didi
Bī-nuķaṭ ħaṭ lā-büd olmaz ber-kemāl

16*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

Kirpigüñdür reh-ber-i tır-i ķazā
K'eyledi 'uṣṣāķı derde mübtelā
Görmedüm ben böyle tır-endāz hīc
Hergiz itmez atduğında bir ħaṭā

17*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

Hey diseydi ġamze-i cādūsına
El ŗunardum sünbül-i ġīsūsına
Her ne deñlü ṭāķ-ı çarĥ ise yiri
Māh-ı 'īd irmez hilāl ebrūsına

18*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

Şems-i ħāver midür ol Zühre-cebīn
K'itdi rüşen 'ālemi ey ħūr-ı 'īn
Her du'āma ķāmetüñçün sidreden
Çağırur āmīn Cibril-i emīn

* 15: VT 178b, VY 150a, Ü 62b.

* 16: VT 178b, VY 150a, Ü 63a.

* 17: VT 178b, VY 150a, Ü 63a.

* 18: VT 178b, VY 150b, Ü 63a.

19*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

Çın olaldan zülfünüñ her bir hamı
Kıldı göñlüm gibi der-hem ' ālemi
Bir kıl ile bağlar ol her bir dili
Buña tākāt mı getürür ādemī

20*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

Gül-şen-i cānda çeker bālā kadūñ
Ne kıyāmetdür ' aceb bālā kadūñ
Rāstı gül-zār-ı dehr içre bugün
Düşdi bī-mānend ü bī-hemtā kadūñ^[20]

21*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

Düşmeyen fikr-i cihān kayğusına
Ġamdan āzād oldı bes kayğusı ne
Devlet anuñ kim yetişür dem-be-dem
Seng-i ğayret şīşe-i nāmūsına

MUAMMALAR *

1 Mu' ammā-yı ' Alī Beg

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Fe' ülün

Gözün ğancer benümçün çekdi zāhir

* 19: VT 179a, VY 150b, Ü 63a.

* 20: VT 179a, VY 150b.

^[20] dehr: - Ü.

* 21: VT 179a, VY 150b.

* Muammalar: VT179b-180b, VY 151a-152b, Ü 63b-65b. Sıralama nüshalarda aynıdır. Yalnız Ü'de 10. ve 11. muammalar yer değiştirmiştir. 12. muamma ve sonrası Ü'de bulunmamaktadır.

Döker bir şüret ile kanum aḥir

2 Meḥemmed

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Fe' ülün

Dehānuñla bir olmaz gonca ey yār
Bir oldum dir ise disün ço tekrār

3 Ḥüseyn

Fe' ilātün/Mefā' ilün/Fe' ilün

Dür-i dendān şevḳına her dem
Baḥr olursa 'aceb mi dīde-i nem

4 Sa' id

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

Ġāyet-i mihr ile 'ahdüñde gönül
Bir iki kez kendüye gelmiş degül

5 Sulṭān Bāyezīd

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

Salṭanat bāğında ḳaddüñ bir nihāl-i tāzedür
Baş ḳor ayağuna şehler kim vire bir şüret el

6 Şükrī

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

Eşk-i bī-āğāz u encām-ı Münīr
Baḥr-i ḥün-rā mī-koned mā-rā esīr

7 Seydî

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

Şod besî müştāk ber-dīdār-ı to
Ber-fiken burqa' zi-meh-ruhsār-ı to

8 Mu' ammā-yı Dede

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Fe' ülün

Lebünden geçdi vardı zülfüne dil
Bir iken iki oldu baña müşkil

9 Hamza

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Fe' ülün

Zi-sākī kaçre'ı mī-ḥāhem āḥir
Ser-encāmeş ki mā-rā būd zāhir

10 Aḥmed Beg

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

Ḳāmetüñ servini bir kez görelî çeşm-i Münîr
Oldı şekl-i serv-i bālā ḳaddüne göñlüm esîr

11 Meḥemmed

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

Cām-ı la' lüñ cür' asıçün āḥir ey cān-ı cihān
Ḥün-ı dil nüş itmek ile virürüz beñzer ki cān

12 Murād

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

Ḥasret ü derd ile öldi çün Münirī ḥaste-dil
Bārī bir kerre mezārına gel ey şem' -i Çigil

13 Seyfī

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

Āftāb-ı ḥüsnüñe dil müşterīdür cān ile
Görelī burc-ı şerefde sen meh-i tābān ile

14 'İsā

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

Didüm āḫir yandı mihrüñden Münir ey bī-vefā
İşidüp sözümi geldi kühdan da bu şadā

15 Ḥüsām

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

Ḥālīni bilmek dilerseñ bendeññ gāh [u] gehī
Bir naẓar kıl çeşm-i gevher-bāra ey serv-i sehī

16 İskender

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

Çatrelər kim göz yaşından dökilür
Dürdür ammā qadrini kim ne bilür

17 Kemāl

Mef' ūlü/Mefā' ilü/Mefā' ilü/Fe' ūlün

Büküldi bilüm görmeyeli qaşı hilālin
Şol mäh-ı tamāmuñ k'umaram yine vişālin

MÜFREDLER *

1

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Fe' ūlün

Münīrī ister iseñ bī-fenā genc
Çanā' at gencin ola fāriğ ol var

2

Fe' ilātün/Mefā' ilün/Feilün

Çoma elden ölince ' ışkı Münīr
Her kişi şan' atında yarlığanur

3

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Fe' ūlün

Çanā' at k' olmaya toyulmaz aşıā
Çızıl altundan olursa virākūñ

4

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Fe' ūlün

Özüñi Haçça teslīm it de tınma
Emīn olmaç dilerseñ nīk ü bedden

* Müfredler: VT 180b-181b.

Cehennem āteşinden kurtuluş yok
Halāş olmaz iseñ hıkd u hasedden

5

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

Bellüdü bu 'ālemüñ işi gönül
Yeg degül mi virmese kişi gönül

Nüş-ı dehr-i dūna meyl itdüñ ise
İhtiyār itmek gerek nīşi gönül

6

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

Bellüdü bu 'ālemüñ işi gönül
Yeg degül mi virmese kişi gönül

Nüş-ı la' l-i yāra meyl itdüñ ise
İhtiyār itmek gerek nīşi gönül

7

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

Bir kez irişem mi yā Rab vuşlata
Az irer zīrā gedā bu devlete

İsterem geh geh baña k'itüm diye
Bes meşeldür kimse çoymaz 'izzete

8

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

Ey güzeller şāhı yār-ı dil-rübā
Yiñile 'aşıkuña yok mı devā

Der-be-der der-yūze idüp ʿālemi
Çapuña şeyʿ lillāha geldüm şehā

9

Fāʿ ilātün/Fāʿ ilātün/Fāʿ ilün

Ben ġarībe yoğ durur meylüñ eger
Kʿeylemezsın dōstum hergiz nazār

Yoluña cān virmek ise ʿāķıbet
Ĝam degül biz çoğdan itdük terk-i ser

TARİH

Tārīḫ-i Muşallā-yı [Şeh Bāyezīd]*

Fāʿ ilātün/Fāʿ ilātün/Fāʿ ilātün/Fāʿ ilün

1. Secde-gāh-ı ħudsīyānest īn muşallā-yı şerīf
Gerçi bünyādeş şod ez-behr-i namāz-ı ehl-i ʿīd¹
2. Āḫir īn mışraʿ ber-īn tārīḫ mī-gerded Münīr
Her geh efzūn bād bādā ʿōmr-i sulṭān Bāyezīd²
Sene 889

* T□ r□ □ : VT 181b.

¹ Her ne kadar bu mübarek musalla, bayram ehlinin namazı için yapılmışsa da burası (aynı zamanda) kutsîlerin secdegahı olmuştur.

² Ey Mün□ r! Nihâyetinde “Sultan Bâyezîd’in ömrü her daim uzun olsun” mısraı buna tarih (kıtasıdır).